

Vlaams
Parlement

stuk **1670** (2017-2018) – Nr. 1
ingediend op 25 juli 2018 (2017-2018)

Ontwerp van decreet

betreffende het jeugddelinquentierecht

Dit is een voorlopige versie op basis van de originele bestanden en werd
nog niet door de minister persklaar gegeven

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 14 juli 2017	
Advies van de Strategische Adviesraad voor het Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid	
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	
Advies van de Vlaamse Jeugdraad	
Advies van het intersectoraal raadgevend comité jeugdhulp	
Voorontwerp van decreet van 22 december 2017	
Advies van de Raad van State	
Ontwerp van decreet.....	
Bijlage bij de memorie van toelichting: Jongere- en Kindeffectrapportage (JoKER)	

Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Herstel en sanctie als constructieve reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen

A. Algemene toelichting

1. De contouren voor het jeugddelinquentierecht

Het overhevelen met de Zesde staatshervorming van bevoegdheden met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie betekende de start van een nieuwe fase in het vormgeven van een Vlaams beleid rond deze thematiek. In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering werd de beslissing genomen om een Vlaamse visie uit te werken en meteen ook werk te maken van een regelgevend initiatief. Vlaanderen kiest hierbij voor een gedifferentieerde aanpak van jeugddelinquentie waarbij de principes, zoals die werden ontwikkeld door de 'Werkgroep Jeugdsanctierecht', een belangrijk gegeven vormen. De Werkgroep Jeugdsanctierecht is een overlegforum tussen experts uit diverse milieus: wetenschappelijke hoek, magistratuur, advocatuur, verwijzers, diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA-diensten) en jeugdhulpverlening. In 2011 actualiseerde de Werkgroep Jeugdsanctierecht zijn vijf principes. De werkgroep blijft zich baseren op de principes van verantwoordelijkheid van jongeren, rechtswaARBorgen voor jongeren en constructief sanctioneren, kiest voor de complementariteit tussen herstel, welzijn en justitie en bevestigt het uitzonderlijk karakter van opsluiting als ultimum remedium.

In de aanloop naar een maatschappelijk debat en het uitwerken van een gedragen visie, werd er een wetenschappelijke analyse uitgevoerd door een consortium van universiteiten. De opdracht betrof het in kaart brengen van de omgeving waarbinnen een nieuw Vlaams jeugddelinquentierecht vorm moet krijgen¹. Het onderzoek werd gevoerd rond volgende drie componenten: 1) een actueel overzicht van bestaand wetenschappelijk onderzoek rond de aanpak van jeugddelinquentie, 2) een kritische evaluatie van het maatregelenpakket dat op heden van kracht is met betrekking tot jongeren die delinquentie plegen en 3) een analyse van de actuele maatschappelijke context in Vlaanderen. Bij 1) en 2) werd uitdrukkelijk gesteld om ook over de landsgrenzen heen te kijken. De gevraagde analyse bracht evoluties, nieuwe tendensen en fenomenen die betekenisvol kunnen zijn bij het vormgeven en invoeren van een nieuw jeugddelinquentierecht in beeld en er werd aandacht besteed aan de (mate van) impact van elk van deze factoren op de principes, het basiskader en de uitvoeringsmodaliteiten van een eerste Vlaams decreet rond jeugddelinquentie.

Het hierboven genoemde maatschappelijk debat werd georganiseerd met jeugdparquetmagistraten, jeugdrechters, jeugdadvocaten, academici, kinderrechtencommissariaat, actoren binnen de integrale jeugdhulp, kinder- en jeugdpsychiaters, HCA-diensten, de gemeenschapsinstellingen, vertegenwoordigers van de Federale Overheidsdiensten Justitie en Volksgezondheid en de betrokken Vlaamse agentschappen. Deelnemers engageerden zich om in dialoog de belangrijke bouwstenen aan te geven voor een gedragen, onderbouwde en actuele visie op de aanpak van jeugddelinquentie.

¹ De omgevingsanalyse, die gerealiseerd werd door het consortium van Vrije Universiteit Brussel (VUB), Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Gent en KEKI, is te raadplegen via <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/nieuws/2015/10/14/traject-jeugdrecht>

Omwille van het belang om het perspectief van jongeren en ouders actief en van bij aanvang te betrekken, werden parallel ook samen met jongeren en ouders werkgroepen georganiseerd.

De werkzaamheden resulteerden in zes besluitteksten waarin de visie van professionele stakeholders, ouders en jongeren weergegeven worden.

Een Vlaams jeugddelinquentierecht situeert zich in eerste instantie binnen de contouren van het institutioneel akkoord voor de 6de staatshervorming van 11 oktober 2011. Het zogenaamde 'Vlinderakkoord' stelt inzake de overheveling van de bevoegdheden naar Vlaanderen de "Communautarisering van volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels."

Belangrijk bij het uittekenen van een Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie, is dat de communautarisering hoofdzakelijk een wetgevende bevoegdheid betreft met betrekking tot het bepalen van de reacties² op delinquent gedrag van jongeren, met andere woorden in grote mate een materieel jeugddelinquentierecht. Het is duidelijk dat aanpassingen aan de procedure of de gerechtelijke organisatie blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid en dat deze – indien zij zich opdringen – altijd in overleg en afstemming met de federale overheid moeten gesitueerd worden.

Anders is het voor wat betreft de impliciete bevoegdheden. Impliciete bevoegdheden zijn bijkomende (waarvoor een gemeenschap of gewest normaliter niet bevoegd is) en voorwaardelijke (de toepassing ervan moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een van de bevoegdheden van die overheid) maar binnen deze context volwaardige bevoegdheden, die niet als dusdanig door de wet aan een bepaald bestuursniveau zijn toegewezen.

Het ontwerpdecreet betreffende het Vlaams jeugddelinquentierecht houdt zo maximaal mogelijk vast aan de afspraken die werden bepaald in het Vlaams regeerakkoord. Waar nodig voor het uittekenen van een coherent geheel, wordt binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht wel een maximale invulling gegeven aan de Vlaamse bevoegdheden of wordt een beroep gedaan op de impliciete bevoegdheden om aanpassingen te rechtvaardigen.

Overleg en afstemming met de federale overheid geldt eveneens voor die jongeren die jeugddelicten plegen en waarbij duidelijk is dat een achterliggende psychiatrische problematiek prominent op de voorgrond treedt.

De essentiële ambitie van het jeugddelinquentierecht betreft het voorzien in een duidelijk, maatschappelijk normbevestigend antwoord op delicten gepleegd door minderjarigen en waarbij de verantwoordelijkheid van de jonge dader niet ontweken wordt. Deze reactie is helder afgescheiden van, maar vlot combineerbaar met jeugdhulp wanneer nodig. Het jeugddelinquentierecht omvat dan ook slechts een deel van het jeugdrecht, namelijk de reacties op jeugddelinquentie, incl. de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie.

Het kader met betrekking tot jeugdhulpverlening, ook voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, krijgt vorm in het decreet met betrekking tot de integrale jeugdhulp.

² We introduceren en hanteren binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht de term 'reactie' als overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige. Bij het hanteren van de term reactie maken we geen onderscheid naar in welke fase van de procedure wordt gereageerd. Wanneer we echter een onderscheid willen maken tussen de reacties die mogelijk zijn op niveau van de jeugdrechtsbank, spreken we binnen de voorbereidende rechtspleging over 'maatregelen' en tijdens de rechtspleging ten gronde van 'sancties'.

Het verder consolideren en verfijnen van herstelgericht en herstelrechtelijk handelen als volwaardige reactie op jeugddelinquentie is een belangrijk en algemeen gedragen uitgangspunt en dat zowel bij jongeren, ouders/opvoedingsverantwoordelijken als bij de betrokken professionele stakeholders. Het is echter evenzeer de gedeelde overtuiging dat er, naast het herstelrechtelijke spoor, ook nood is aan een gedifferentieerd aanbod van snelle, constructieve reacties als antwoord op jeugddelinquentie.

De tijd tussen het plegen van het jeugddelict en de reactie op dat delict moet zo kort mogelijk zijn om een positieve impact te hebben op de minderjarige. Er moeten termijnen bepaald worden waarbinnen bepaalde beslissingen moeten genomen worden, zonder dat afbreuk mag worden gedaan aan de rechten en rechtswaarborgen van de minderjarigen. Dit maakt ook (lokale) afspraken in een ketenaanpak mogelijk waardoor sneller en meer gecoördineerd kan opgetreden worden tussen de verschillende ketenpartners.

Eerder dan te kiezen voor een enkelvoudig spoor van herstel of sanctie als alternatief voor bescherming, wordt uitdrukkelijk gekozen voor het voorzien van meerdere sporen in de reactie. De term 'jeugddelinquentierecht' omvat beide sporen, evenals de mogelijkheid om door middel van zorg en beveiliging (gesloten zorg) te reageren op een jeugddelict gepleegd door minderjarigen die niet als verantwoordelijk kunnen beschouwd worden omwille van de aanwezigheid van een geestesstoornis.

Bij het aangeven van de contouren voor een Vlaams jeugddelinquentierecht, is het belangrijk om op te merken dat het jeugddelinquentierecht op het einde van de rit komt in het beleid ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden. We verwijzen hierbij naar het belang van preventieve maatregelen naar kinderen en jongeren. Naast een normbevestigende en herstellende reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige, waarbij het opnemen van verantwoordelijkheid door de jongere zoveel als mogelijk wordt aangemoedigd, moet dergelijke gerichte en beperkte reactie ingebed zijn in een breder beleid met betrekking tot minderjarigen. Hierbinnen moeten ook acties en initiatieven van preventieve aard worden uitgewerkt en aangeboden.

2. Uitgangspunten Vlaamse visie op aanpak jeugddelinquentie

Verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt

In de Jeugdwet van 2006 zijn heel wat elementen aanwezig die niet terug te brengen zijn tot het denken vanuit een beschermingsmodel. Toch blijft de wet uitdrukkelijk aangeven te vertrekken vanuit het beschermingsmodel. Met het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, wensen we de verantwoordelijkheid van de jongere voor zijn gedrag meer te benadrukken.

Eén van de centrale overtuigingen van waaruit met het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht in Vlaanderen vertrokken wordt, is om jongeren uitdrukkelijker te beschouwen en te benaderen als verantwoordelijke jonge mensen, eerder dan als handelingsonbekwame, onverantwoordelijke en te beschermen kinderen van hun ouders. We stellen daarbij de jongere verantwoordelijk voor zijn daden en de gevolgen ervan. De reactie op een jeugddelict moet zich richten op de schade die de minderjarige aan zijn slachtoffer en de maatschappij heeft veroorzaakt. In alle stadia van de procedure wordt nu de mogelijkheid tot herstelgericht werken geboden en aangemoedigd. Herstelgericht werken is formeel voorzien in dit ontwerp van decreet onder de vorm van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, maar ook binnen andere reacties op het jeugddelict is werken rond herstel mogelijk. Zo is er ook ruimte voor het werken rond herstel binnen het uitvoeren van een positief project, maar ook wanneer een jongere in een gemeenschapsinstelling verblijft. Het herstelgericht werken geeft ook

gestalte aan het subsidiariteitsprincipe (zie hierna) en brengt de positie van het slachtoffer meer in balans met de aandacht voor de dader.

De wijze waarop het begrip 'verantwoordelijkheid' van en voor minderjarige delictplegers en van andere bij het jeugddelict betrokken partijen invulling krijgt, staat niet op zich. Het is niet los te koppelen van hoe we breder denken over en kijken naar kinderen en jongeren. Het is niet los te koppelen van de wijze waarop we in Vlaanderen invulling willen geven aan het samenleven van mensen en de mate waarin en de wijze waarop een samenleving inzet op het actief ondersteunen van jongeren in opgroeien tot verantwoordelijke burgers.

In het jeugddelinquentierecht moet de jonge delinquent zijn verantwoordelijkheid opnemen t.o.v. het slachtoffer en de gemeenschap voor de schade die hij heeft toegebracht. Dit past in een herstelgerichte benadering waarbij het slachtoffer centraler wordt gesteld.

De leeftijd van **twalf jaar** wordt aanvaard als ondergrens bij het aanspreken van jongeren op hun verantwoordelijkheid. Hieronder kan geen sprake zijn van 'strafrechtelijke verantwoordelijkheid' bij jongeren. Dat betekent dat voor minderjarigen die jeugddelicten plegen maar de leeftijd van twalf jaar nog niet bereikt hebben, enkel een aanbod mogelijk is, of kan worden opgetreden, vanuit het kader van de jeugdhulp. De bovengrens voor de toepasselijkheid van het jeugddelinquentierecht is achttien jaar. Enkel jeugddelicten gepleegd vóór de leeftijd van achttien jaar komen in aanmerking voor een reactie onder het jeugddelinquentierecht. De opgelegde reactie kan in de uitvoering wel de leeftijdsgrens van achttien jaar overschrijden.

Reacties op het jeugddelict gepleegd door minderjarigen zijn binnen het jeugddelinquentierecht mogelijk tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. Enige uitzondering hierop wordt gevormd door een nieuwe sanctie die wordt geïntroduceerd met dit decreet. Voor een beperkt aantal jeugddelicten, en voor de doelgroep van minderjarige veelplegers, wordt de mogelijkheid voorzien tot het uitspreken van een langere sanctie met een maximale duur van twee, vijf of zeven jaar. Hierdoor kan in bepaalde gevallen (afhankelijk van de leeftijd van de pleger) de leeftijd van drieëntwintig jaar worden overschreden bij de uitvoering. Ook deze (lange) reactie op het jeugddelict moet een constructief en herstelgericht karakter inhouden.

Erkennen dat jongeren jonge mensen zijn, die in groeiende mate verantwoordelijkheid mogen en kunnen opnemen, ontslaat ouders en opvoedingsverantwoordelijken niet van hun verantwoordelijkheid. De minderjarige ondersteunen in het proces van 'groeien in verantwoordelijkheid' kan niet los gezien worden van het actief betrekken van deze personen in de reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige. Er is sprake van een gedeelde, gedragen verantwoordelijkheid. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten betrokken worden in de opvolging van de reactie maar waar nodig moet ook ten aanzien van hen kunnen gereageerd worden. In het ontwerp van decreet zit in de verschillende reacties een contextgerichte werking vervat en is het de ambitie om ook effectief met de context van de minderjarige delictpleger aan de slag te gaan, delictgericht te werken. Wanneer ouders en opvoedingsverantwoordelijken zich echter onttrekken aan de contextgerichte werking of wanneer er indicaties zijn die wijzen op een onaangepaste reactie op, en/of onbekwaamheid te reageren op het gedrag van de betrokken minderjarige, moet het mogelijk zijn om een appél te doen op hun verantwoordelijkheid en hen te ondersteunen in het (leren) omgaan met het gedrag van de betrokken minderjarige.

De wijze waarop ouders en opvoedingsverantwoordelijken worden benaderd is van belang. Indien deze personen op een correcte wijze benaderd worden is het doen van een appél op hun verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid bij invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op het jeugddelict, legitiem. Hierbij is het belangrijk om oog

te hebben voor het (gezins-)systeem als totaliteit. Ouders, opvoedingsverantwoordelijken en kinderen moeten als een geheel bekeken worden waarbij ze samen (kunnen) verantwoordelijk zijn.

Duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen

De reactie op jeugddelicten moet duidelijk, snel, constructief en herstelgericht zijn. Dat zowel voor de minderjarige delictpleger, zijn ouders/opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de ruimere samenleving. De cumulatie van reacties is mogelijk, doch rekening houdend met de toepassing van het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel.

Duidelijke reacties

Een duidelijke reactie geeft het signaal dat een norm overschreden is en dat dit de samenleving en het slachtoffer in meer of mindere mate schade berokkent. Het voorzien in een normbevestigende reactie wanneer een minderjarige een jeugddelict pleegt, is de centrale doelstelling binnen het jeugddelinquentierecht. Het (her)bevestigen van de norm is het vertrekpunt.

Hierbij is het belangrijk dat een jongere wordt gewezen op de normoverschrijding, wordt aangesproken op zijn verantwoordelijkheid en wordt ondersteund in het zoeken naar manieren om verantwoordelijkheid te leren nemen voor zijn gedrag.

Proportionaliteit is een belangrijk rechtsbeginsel wanneer het gaat over duidelijke reacties op een jeugddelict. Het expliciet op de voorgrond brengen van de duur van een reactie is hierbij cruciaal. Er wordt niet gekozen om te werken met een systeem van tarifiering doch met het invoeren van maxima. De maximale duur van een reactie moet duidelijk en op voorhand afgebakend worden.

Het voorzien in een specifiek en duidelijk aanbod aan reacties naar aanleiding van het plegen van een jeugddelict draagt bij om de normbevestigende reactie te onderscheiden van jeugdhulp die eventueel nodig is. Het is van belang dat duidelijk is op welke grond wordt ingegrepen, welke maatregel of sanctie wordt opgelegd, waarom voor een bepaalde maatregel of sanctie wordt gekozen en wat de inhoud ervan is.

De taal die hierbij gehanteerd wordt staat niet los van het creëren van de nodige duidelijkheid. Aandacht voor het communiceren in een begrijpbare taal is een belangrijk gegeven binnen het jeugddelinquentierecht. Het structureel garanderen dat betrokken actoren over voldoende vaardigheden beschikken op dit vlak is dan ook noodzakelijk.

Wanneer het voorzien in een specifiek en duidelijk aanbod aan reacties moet onderscheiden worden van een jeugdhulpverleningsaanbod, moet deze duidelijkheid ook worden doorgetrokken tot op het niveau van de uitvoering. Het vertrekpunt moet dan ook zijn om inhoudelijk en infrastructureel de werking voor minderjarige delictplegers en jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden, te scheiden. Dit leidt tot een meer heldere positionering van doel en werking van de verschillende deelwerkingen.

Reacties op jeugddelicten moeten niet alleen duidelijk zijn voor de betrokken minderjarigen (de delictpleger moet o.m. een gekende maximale termijn mee krijgen), duidelijkheid moet ook geboden worden in hoofde van ouders/opvoedingsverantwoordelijken, slachtoffers en de maatschappij. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten weten waar en op welke wijze zij betrokken worden in de reactie en wat er van hen verwacht wordt. Duidelijkheid vanuit het perspectief van het slachtoffer betreft in eerste instantie het verder inzetten op het informeren van het slachtoffer en hen ondersteunen en begeleiden in het herstellen van de door hen geleden schade.

Snelle reacties

Een voldoende snelle respons op een gepleegd jeugddelict is belangrijk. Een duidelijke reactie op een gepleegd jeugddelict is verbonden met 'snelheid van reageren'. Er moet kort op de bal kunnen gespeeld worden zonder hierbij het vermoeden van onschuld en andere rechtswaarborgen uit het oog te verliezen. De jongere mag zijn verantwoordelijkheid niet ontlopen.

Constructieve reacties

Een constructieve reactie is gericht op het tegemoet komen aan de belangen en behoeften van alle betrokken partijen: het slachtoffer, de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, de ouders/opvoedingsverantwoordelijken en de samenleving. Daarnaast is het bieden van maximale ruimte voor eigen inbreng en actieve participatie van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger, slachtoffer en ouders/opvoedingsverantwoordelijken evenzeer een belangrijk aspect bij het vormgeven van constructieve reacties op het jeugddelict. Binnen het jeugddelinquentierecht wordt het actief kunnen bijdragen tot de zingeving van het ingrijpen alsook het kunnen opnemen van een persoonlijk engagement, beoogd.

Het constructieve gehalte van een reactie op een jeugddelict betreft de mate waarin er een positieve impuls van uitgaat voor de jongere. In welke mate wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de (vermoedelijke) delictpleger om verantwoordelijkheid op te nemen? In welke mate ervaart de jongere zelf de reactie op het jeugddelict als constructief? De wijze waarop jongeren benaderd worden en de mate waarin voldoende tijd vrijgemaakt wordt voor het luisteren naar de jongere zijn hierbij belangrijk. Niet enkel aandacht besteden aan wat niet goed gaat, maar ook oog hebben voor en gericht zijn op de mogelijkheden en talenten van de jongere in de reactie op het jeugddelict. De mate waarin een jongere iets kan leren uit de reactie op het jeugddelict is een belangrijk gegeven.

Jongeren hebben nood aan voldoende tijd en ruimte om zelf initiatief te nemen binnen de context van de reactie op het jeugddelict, en dat op maat van hun mogelijkheden en beperkingen. We organiseren ons zodanig opdat in alle fasen van de afhandeling van het jeugddelict, aan de minderjarige de mogelijkheid wordt geboden om actief mee te werken aan de uitwerking en invulling van de reactie op het jeugddelict. Hiervoor verliezen we de benodigde ondersteuning niet uit het oog en richten we ons in eerste instantie tot de HCA-diensten en de advocaten die de minderjarige bijstaan.

Het slachtoffer wordt erkend in zijn slachtofferschap, en wordt zoveel mogelijk betrokken in de reactie op het jeugddelict. Het inzetten op het systematisch garanderen dat het aanbod van bemiddeling - of herstelgericht groepsoverleg - tussen (vermoedelijke) delictpleger en slachtoffer effectief wordt gerealiseerd, biedt mogelijks een krachtig middel om te komen tot een maximale, constructieve betrokkenheid van het slachtoffer. De vrijwilligheid langs de kant van het slachtoffer moet daarbij wel behouden blijven: wanneer een slachtoffer niet met de (vermoedelijke) dader geconfronteerd wil worden, moet hij of zij die keuze kunnen behouden.

Wat het constructief gehalte van de reactie op het jeugddelict voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken betreft, ligt de focus uitdrukkelijk op de wijze waarop zij verder invulling kunnen geven aan hun verantwoordelijkheid 'als opvoedingsverantwoordelijken' ten aanzien van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger. Het gaat hier om een gerichte keuze hen niet te benaderen als 'falende' individuen. Er wordt niet beoogd op zoek te gaan naar de mate waarin zij 'schuld' dragen voor het gepleegde jeugddelict.

Constructief gaat over de mate waarin er ruimte en aandacht is voor ondersteuning en betrokkenheid van ouders en opvoedingsverantwoordelijken bij de reactie op het jeugddelict en dit doorheen het ganse traject. Wat kunnen zij bijv. betekenen ten aanzien van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger wanneer het gaat over het verminderen van de kansen tot recidive of zogenaamde veelplegers? Ook hier moet rekening worden gehouden met hun mogelijkheden, beperkingen en (draag)kracht. Het structureel voorzien dat het perspectief van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken bevestigd wordt is daarbij een belangrijke stap. Opvoedingsverantwoordelijken en ouders zien als 'partner' in het traject.

Binnen de mogelijke reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen, wordt de ambulante reactie ingebracht als middel om invulling te geven aan het belang van het actief betrekken van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict. Op die manier kan opvolging en ondersteuning aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger verzekerd worden.

Constructief vanuit het perspectief van de bredere samenleving is de herbevestiging van de maatschappelijke norm door de duidelijke reactie. Waar mogelijk houdt de constructieve reactie ook een symbolisch herstel in van de schade toegebracht aan de samenleving en waar nodig houdt de reactie een beveiliging van de samenleving in.

Herstelgerichte reacties

Het werken met en vanuit een herstellfilosofie als belangrijk gegeven binnen de reactie op het jeugddelict, wordt in het nieuwe jeugddelinquentierecht geconsolideerd en verfijnd. We leggen hierbij sterk de nadruk op responsabilisering en het opnemen van de individuele verantwoordelijkheid. Herstel tussen slachtoffer en dader staan hierbij voorop. De minderjarige (vermoedelijke) delictpleger moet de verantwoordelijkheid opnemen voor zijn acties, de gevolgen ervan inzien en de schade 'herstellen' op een betekenisvolle manier voor alle mogelijk betrokken partijen.

De termen herstelrechtelijk en herstelgericht zijn van elkaar te onderscheiden. De term herstelrechtelijk focust eerder op het proces, hoe recht doen na het jeugddelict, en dit op een andere dan de klassieke wijze waarop gewerkt wordt binnen de rechtbank. Herstelgericht werken heeft daarentegen meer het resultaat voor ogen, zijnde de relatie met het slachtoffer en de maatschappij herstellen en de (vermoedelijke) delictpleger wijzen op zijn verantwoordelijkheid. In tegenstelling tot een enge herstelrechtelijke invulling van herstel is herstelgericht werken ook mogelijk binnen een context van dwang. Binnen een pedagogische context wordt werken vanuit de visie rond herstel eveneens gehanteerd. Hier is sprake van een nog bredere invulling van het begrip. Hier staat het creëren, behouden en herstellen van relaties centraal, meer dan het herstel van de schade.

Herstelgericht werken omvat vele vormen van actief werken met en vanuit de visie van herstel en biedt mogelijkheden om ook gericht te werken met de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger alleen. Eveneens biedt de filosofie van herstel mogelijkheden in het werken met ouders/opvoedingsverantwoordelijken, in relatie tot de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger.

Daar waar herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg uitdrukkelijk te situeren zijn binnen een vrijwillig kader, en dus te onderscheiden van een opgelegde reactie, is de gerichtheid op de schade en het herstel daarvan, een belangrijk gegeven binnen het constructief hanteren van een sanctionerend kader. Het draagt in belangrijke mate bij tot de zinvolheid en de focus van de opgelegde reactie.

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt doorheen het ganse traject van een jongere ruimte gemaakt voor herstel. Minderjarige (vermoedelijke) delictplegers ondersteunen

om zelf initiatief te nemen bij de invulling van hun herstel van de schade krijgt een belangrijke plaats binnen dit jeugddelinquentierecht. Het is belangrijk dat de jongere en de ouders/opvoedingsverantwoordelijken voldoende ondersteund worden bij het herstelgericht werken en dat hen voldoende tijd wordt geboden om na te denken en stil te staan om een eigen idee voor te leggen, eerder dan akkoord te gaan met een voorstel van parket of jeugdrechter. De minderjarige zelf voorstellen laten doen om tot herstel te komen (positief project) creëert op vele vlakken een meerwaarde. Het hierbij regelgevend voorzien van de verplichte aanwezigheid van een advocaat om samen een voorstel op te maken/uit te werken, minimaal het laten beoordelen van het voorstel door zijn advocaat, draagt (mogelijks) bij tot proportionele, eerlijke en echt herstelgerichte voorstellen.

Er moet aandacht zijn voor het herstel van de relatie tussen ouders/opvoedingsverantwoordelijken en de jongere, ook wanneer de jongere geplaagd is.

Met herstelgericht werken kunnen minderjarige (vermoedelijke) delictplegers laten zien dat ze fout waren maar dat ze de schade willen herstellen en hun fout willen rechtzetten. Het consolideren en beter garanderen van een aanbod van herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg in elke fase van de reactie op het jeugddelict, kan beschouwd worden als het inbouwen van een 'recht op herstel'. Op die manier worden ook maximale kansen geboden dat het slachtoffer kan betrokken worden in de reactie op het jeugddelict wanneer het slachtoffer dat wenst.

Evidence based

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt evidence based werken als belangrijk werkingsprincipe naar voren geschoven. We streven hiermee een aanpak met effectieve resultaten na, die ook blijvend zijn. Evidence based werken betekent een werking die gebaseerd is op kwantitatieve en/of kwalitatieve (wetenschappelijke onderzoeks)gegevens. We willen het zicht op wat het effect is van de ingezette reacties ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden, vergroten.

Binnen het jeugddelinquentierecht wordt structureel ruimte voorzien voor systemen als monitoring, rapportering en evaluatie. De primaire focus binnen de monitoring en rapportering ligt op cijfers en gegevens met betrekking tot (tijdige) beschikbaarheid van capaciteit en bepaalde indicatoren die naar resultaten gaan. Hieronder worden onder meer volgende zaken begrepen: effectiviteit, recidivevermindering, gunstig afsluiten van de opgelegde reactie, ... Hiertoe is het van belang dat er op een eenduidige en unieke manier wordt geregistreerd. Deze systematische registratie moet toelaten om het voortraject of voorgaande reacties eenvoudig in kaart te brengen en maakt het mogelijk om met andere data vervolgonderzoek naar bijvoorbeeld recidive op te zetten. Evaluatie en onderzoek dat een beter zicht geeft op (de effectiviteit van) de ingezette reacties. Er wordt ook ingezet op een meer wetenschappelijk onderbouwd en gericht beleid ten aanzien van jeugddelinquentie. Bij de keuze van de reacties gaat de voorkeur uit naar reactiewijzen die hun effectiviteit kunnen beschrijven. Het betekent dat we inzetten op wetenschappelijke opvolging, maar ook op de redenen waarom jongeren ook 'afstand doen' van normoverschrijdend gedrag.

Ook bij het actief betrekken van de ouders en opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict, hanteren we het principe van evidence based werken. We baseren ons hier eveneens op methodieken en reactiewijzen die zowel internationaal als in Vlaanderen aantonen dat, door het werken op verschillende domeinen, ze effectief ingrijpen op jeugddelinquentie.

De actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet houden rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken. Die kennis en inzichten worden gebundeld in de gebruiksvriendelijke interventiedatabank waarin goed onderbouwde en effectieve reacties staan die in de praktijk worden uitgevoerd met betrekking tot jeugddelinquentie.

De verschillende reacties in de databank beslaan een breed spectrum met betrekking tot het thema van jeugddelinquentie, gaande van voorlichting en ontwikkelingsstimulering tot intensieve begeleiding (methodieken). De databank biedt inzicht in de kwaliteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit van de daarin opgenomen methodieken en reactiewijzen.

De aanpak van en het werken rond jeugddelinquentie vereist echter geen noodzakelijk gebruik van een in de databank opgenomen methodiek of reactiewijze. Met het aanleggen van een databank voorzien we in één van de middelen waarmee we willen bijdragen aan 'effectief werken' rond jeugddelinquentie. Daarnaast maakt het inzichtelijk wat er uit nationaal en internationaal onderzoek bekend is over 'What Works'-aanpakken bij jeugddelinquentie, werkwijzen en doelgroepen, draagt het bij aan de ontwikkeling van richtlijnen en ondersteunt het samenwerkingsverbanden. Tenslotte is de databank een mogelijke inspiratiebron voor vernieuwing en verbetering met betrekking tot het werken rond jeugddelinquentie.

Een effectieve reactie wordt voor de databank gedefinieerd als elke planmatige en doelgerichte aanpak ter bevordering van de psychische, sociale, cognitieve of lichamelijke ontwikkeling van een minderjarige waar deze (mogelijk) bedreigd of belemmerd wordt en die gericht is op het kind of de jongere zelf, de opvoedingsverantwoordelijken of de opvoedingsomgeving.

Gedifferentieerd aanbod van reacties op jeugddelinquentie

Er wordt beoogd te zorgen voor diversificatie met betrekking tot de reacties die ter beschikking staan van het openbaar ministerie en van de jeugdrechtbanken teneinde te voorzien in een alternatief voor plaatsing.

Het ontwerp van decreet strekt er eveneens toe niet alleen reactiemogelijkheden te voorzien die kunnen worden ingezet ten aanzien van minderjarigen, maar ook een appél mogelijk te maken op de verantwoordelijkheid van ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Door ten aanzien van jeugdrechters en jeugdrechtbanken de verplichting op te leggen om duidelijk en expliciet aan te geven waarom men voor de ene of andere reactie kiest en met welke factoren al dan niet rekening wordt gehouden, wordt getracht om de genomen beslissingen te objectiveren.

Het ontwerp van decreet bevat een aantal wijzigingen in verband met de reacties die kunnen worden opgelegd ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, of hiervan verdacht worden. Ze strekken voornamelijk tot versterking van mogelijkheden die ter beschikking staan van de procureurs des Konings en de jeugdrechters/jeugdrechtbanken. Het doel daarbij is drieledig. Ten eerste wil men aan de minderjarige de kans geven zelf zoveel als mogelijk een eigen inbreng te doen en zelf voor 'herstel' te zorgen. Ten tweede worden opnieuw de mogelijkheden op parketniveau uitgebreid om zo een doorstroom van minderjarigen diep(er) in het gerechtelijk systeem te vermijden. Ten derde wordt de voorkeur gegeven aan reacties die geen plaatsing met zich meebrengen. Zo krijgt onder meer het werken met (specifieke) voorwaarden, die al dan niet verbonden kunnen worden aan andere reacties, een vooraanstaande plaats. We verkennen ook de mogelijkheden van moderne technologieën die (elektronische) monitoring/toezicht vanop afstand mogelijk maken. Het voorzien en inzetten van begeleiding blijft ook hier echter van doorslaggevend belang. De sanctie heeft een duidelijke functie van de re-integratie van

de minderjarige, bijvoorbeeld ter ondersteuning van voorwaarden zoals het volgen van een opleiding, tewerkstelling of een zinvolle tijdsbesteding. De moderne technologieën zijn in te zetten en te hanteren als een aanvulling op of een modaliteit van een sanctie en dus enkel mogelijk binnen de rechtspleging ten gronde.

Een gedifferentieerd aanbod aan maatschappelijke antwoorden voorziet vooreerst voldoende specifieke mogelijkheden om te reageren op jeugddelicten, maar daarnaast ook de mogelijkheid om de reactie of afhandeling op niveau van het openbaar ministerie aan te passen op grond van bepaalde factoren. De factoren waarmee de jeugdrechter of jeugdrechtbank rekening houdt bij het nemen van een beslissing zijn, overeenkomstig de hier opgesomde volgorde, 1) de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer, 2) de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken jongere, 3) recidive, of het risico op recidive, 4) de veiligheid van de maatschappij, 5) de leefomgeving van de betrokken minderjarige en 6) de veiligheid van de betrokken minderjarige. Uit de beslissing van de jeugdrechter/jeugdrechtbank moet duidelijk blijken op welke wijze met de verschillende factoren rekening is gehouden.

Een gedifferentieerd aanbod aan reacties is zoals al gezegd ook een flexibel inzetbaar aanbod dat rekening houdt met recente wetenschappelijke inzichten en inspeelt op actuele noden (bijvoorbeeld inzake radicalisering, cyberdelicten, grootstedelijke problematiek,...).

De herstelgerichte afhandeling krijgt prioriteit binnen het aanbod aan reacties. Het herstellen van de door het slachtoffer en de gemeenschap geleden schade en de sociale betrekkingen die door het plegen van een jeugddelict zijn verbroken, vormen één van de hoekstenen van dit ontwerp van decreet. Er moet een signaal worden gegeven dat ten aanzien van het slachtoffer herstelgericht is en dat ervoor zorgt dat de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger aan verantwoordelijkheidsbesef wint en het veiligheidsgevoel van de gemeenschap verhoogt.

Verschillende kaders en componenten om te reageren op een jeugddelict

De keuze werd gemaakt om bij het loslaten van het beschermingsmodel als enige vertrekpunt voor het vormgeven van de reactie op jeugddelinquentie, niet te kiezen voor één, allesomvattend ander kader of model. Bij het uitwerken van een gedifferentieerd aanbod wordt voorzien in uiteenlopende componenten en kaders (al dan niet te combineren) die kunnen ingezet worden in de reactie op het jeugddelict. Het betreft hier de kaders 'herstel', 'sanctie' en 'zorg en beveiliging', waarbij deze duidelijk te onderscheiden zijn van het kader van de jeugdhulpverlening binnen het decreet integrale jeugdhulp.

Het kader van de reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van het kader van de jeugdhulpverlening

In het decreet integrale jeugdhulp, wordt in artikel 5 de focus en de doelgroep van de integrale jeugdhulp geëxpliciteerd. Het betreft het bieden van hulp en zorg op maat, als antwoord op een hulpvraag, geformuleerd door minderjarigen, hun ouders en opvoedingsverantwoordelijken en personen uit hun omgeving die daar behoefte aan hebben staat centraal.

In het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht staat het voorzien in een duidelijke reactie op een gepleegd jeugddelict centraal. Het (her)bevestigen van de norm is daarbij de eerste focus. De minderjarige delictpleger, het slachtoffer en de ouders/opvoedingsverantwoordelijkheden van de minderjarige dader worden vanuit deze focus aangesproken.

De onderscheiden focussen staan echter de mogelijkheid van een verbinding tussen jeugdhulpverlening en jeugddelinquentierecht niet in de weg. De nadruk komt te liggen op de verantwoordelijkheid van de dader, maar diezelfde delictpleger laten we niet vallen op vlak van herintegratie en hulp. Dat wordt echter aangeboden of opgelegd binnen de contouren van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp.

Een herstelrechtelijke reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van het kader van constructief sanctioneren

De herstelrechtelijke reactie op het jeugddelict betreft de herstelbemiddeling en het herstelgericht groepsoverleg.

Maximaal prioriteit geven aan een herstelrechtelijk aanbod, waarin betrokken partijen zelf de kans krijgen om naar een oplossing te zoeken, is een belangrijke keuze binnen dit jeugddelinquentierecht. Door het voorzien in de garantie dat dader en slachtoffer steeds de kans krijgen om gebruik te maken van het aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, wordt een vorm van 'recht op herstel' geïnstalleerd. Dit gegarandeerd aanbod wordt zowel voorzien op parketniveau (geen herstelgericht groepsoverleg op dit niveau) als op jeugdrechtbankniveau en zowel binnen de voorlopige rechtspleging als de rechtspleging ten gronde.

Binnen dit specifiek herstelrechtelijk aanbod staat de ondersteunde dialoog en ontmoeting van (vermoedelijke) delictpleger en slachtoffer, met de focus op de door het jeugddelict aangerichte schade, centraal.

Het bieden van maximale kansen voor deze dialoog tussen (vermoedelijke) pleger en slachtoffer impliceert dat de uitkomst van dit proces tussen beide volledig losstaat van reacties op het jeugddelict. Het vooronderstelt bovendien volledige vrijwilligheid van betrokken (vermoedelijke) pleger en slachtoffer.

Zorg en beveiliging als reactie op het jeugddelict is duidelijk te onderscheiden van de kaders van sanctie en herstel

Binnen het jeugddelinquentierecht gaat uitdrukkelijk ook aandacht naar jongeren met zeer complexe en meervoudige problemen die jeugddelicten plegen. In het algemeen kan gesteld worden dat het absoluut de ambitie is geweest dat het voorziene pakket aan reacties op jeugddelicten binnen het jeugddelinquentierecht zoveel als mogelijk alle jongeren omvat, dus ook jongeren waarbij er sprake is van een complexe en meervoudige problematiek.

Net voor deze doelgroep zal de voorziene verbinding tussen het jeugddelinquentierecht en de jeugdhulpverlening van groot belang zijn.

Enkel wanneer er sprake is van een jeugdpsychiatrische, en de betrokkene niet verantwoordelijk geacht kan worden voor het gepleegde jeugddelict, wordt voorzien worden in een eigensoortige reactie op het jeugddelict. In dergelijk geval staan zorg en beveiliging van betrokkene en samenleving voorop bij het invullen van de reactie op het jeugddelict.

Net als maatregelen, sancties en het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, betreft het hier een reactie op een jeugddelict. Ook binnen deze sanctie is het van belang te bekijken in welke mate en op welk moment er wel mogelijkheid is om herstelgericht en constructief te werken rond het gepleegde jeugddelict.

Toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke)delictplegers

Verbinding tussen jeugddelinquentierecht enerzijds en jeugdhulpverlening anderzijds

Het voorzien in een duidelijke reactie op het door de minderjarige gepleegde jeugddelict is een centrale doelstelling in het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie. Zoals hierboven vermeld vormt het inbrengen van een van de jeugdhulpverlening afgescheiden en onderscheiden kader één van de centrale ambities binnen dit ontwerp van decreet.

Het duidelijker positioneren van jeugdhulpverlening en de reactie op het jeugddelict impliceert echter allerm minst dat jongeren die jeugddelicten plegen geen toegang zouden hebben tot jeugdhulpverlening. Het houdt enkel in dat jeugdhulpverlening enerzijds en de reactie op het jeugddelict anderzijds, vanuit een specifiek kader met verschillende uitgangspunten vorm krijgt.

Eerder dan een recht op jeugdhulpverlening, zoals omschreven in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp, opnieuw in te schrijven in het jeugddelinquentierecht, wordt ingezet op het voorzien in een vlotte verbinding tussen enerzijds jeugdhulpverlening en anderzijds de reactie op jeugddelicten. Het garanderen van een duidelijke, vlotte verbinding, om op die manier de toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers te vrijwaren, is essentieel voor het constructief gehalte van het jeugddelinquentierecht.

Wanneer het gaat over jeugdhulpverlening binnen een vrijwillig kader staat een reactie op een gepleegd jeugddelict dergelijke hulpverlening niet noodzakelijk in de weg.

Wanneer wordt geoordeeld dat er nood is aan gerechtelijke jeugdhulpverlening (gedwongen, opgelegde jeugdhulpverlening) voor een minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger, voorzien we in artikel 47 van het decreet integrale jeugdhulp van 12 juli 2013 een nieuwe vorderingsgrond.

Via deze nieuwe 'derde' vorderingsgrond³ kan het openbaar ministerie de betrokken jeugdrechter/jeugdrechtbank rechtstreeks vatten met het oog op het nemen van een (gedwongen) hulpverleningsmaatregel. De betrokken jeugdrechter/jeugdrechtbank is in deze diegene die de zaak met betrekking tot het gepleegde jeugddelict afhandelt.

De nieuwe 'derde' vorderingsgrond komt in beeld wanneer er bij een (vermoedelijke) delictpleger een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie aan het licht komt die dergelijk ingrijpen vereist. De vaststelling van de aanwezigheid van een verontrustende (opvoedings- of leef)situatie kan bij aanvang gedaan worden of op eender welk later tijdstip. Op het moment van de vaststelling kan dan door het openbaar ministerie een beroep gedaan worden op deze nieuwe vorderingsgrond. Op deze 'derde' vorderingsgrond kan zowel tijdens de voorlopige rechtspleging als tijdens de rechtspleging ten gronde een beroep gedaan worden door het openbaar ministerie.

Met het voorzien van deze verbinding wordt het mogelijk om jeugdhulpverlening en de reactie op een jeugddelict via twee onderscheiden, maar combineerbare sporen, hetzij gelijktijdig of achtereenvolgend in te zetten.

Het installeren van deze nieuwe vorderingsgrond heeft niet tot bedoeling om minderjarige (vermoedelijke) delictplegers zonder meer te prioriteren voor wat de toegang tot jeugdhulpverlening betreft.

In het bijzonder voor de doelgroep van jongeren met een complexe en meervoudige problematiek, is het absoluut noodzakelijk dat de in de wet van 8 april 1965 vooropgestelde, maar nooit in werking getreden maatregelen, geactiveerd kunnen worden. Het betreft het opleggen van een ambulante behandeling bij een psychologische of psychiatrische dienst of bij een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugsverslaving, de plaatsing in een ziekenhuis, de residentiële plaatsing in een dienst die deskundig is op het gebied van alcohol- of drugsverslaving of enige andere vorm van verslaving en de plaatsing in een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst. Hiervoor

³ Het decreet betreffende de integrale jeugdhulp voorziet in artikel 47 reeds in twee vorderingsgronden waarvan het openbaar ministerie gebruik kan maken om een zaak aanhangig te maken bij de jeugdrechtbank.

wordt overleg georganiseerd met de federale minister van Volksgezondheid inzake de modaliteiten voor een samenwerkingsakkoord met de federale overheid.

De toegang tot jeugdhulpverlening voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, moet op vastgestelde tijdstippen geëvalueerd worden. Dit is enerzijds nodig om na te gaan of toegang tijdig en tot de gepaste jeugdhulpverlening kan worden verleend. Anderzijds moet evaluatie toelaten om in te spelen op veranderende maatschappelijke noden en praktijken alsook op evoluties en vernieuwde inzichten met betrekking tot jeugdhulpverlening(saanbod).

Om evaluatie mogelijk te maken moet worden voorzien in rapportering en dit op basis van gerichte monitoring.

Jeugdhulpverlening binnen de context van de reactie op een jeugddelict

Probatie wordt toegepast in het Belgisch Strafrecht voor volwassenen. Wanneer men als volwassene een misdrijf pleegt, kan de rechter in sommige gevallen de uitspraak van de straf opschorten of de uitvoering van een straf uitstellen⁴. Een rechter kan dan de verplichting opleggen om bepaalde voorwaarden na te leven. Dat is probatie.

Daarnaast bestaat er de autonome probatiestraf. Deze bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de rechter wordt bepaald. Eveneens geeft de rechter aanwijzingen omtrent de invulling van de autonome probatiestraf. De rechter voorziet in een gevangenisstraf of in een geldboete die van toepassing kan worden ingeval de autonome probatiestraf niet wordt uitgevoerd. Een autonome probatiestraf kan door de rechter worden overwogen, door het openbaar ministerie worden gevorderd of door de beklaagde worden gevraagd. De rechter kan rekening houden met de belangen van de eventuele slachtoffers. De rechter kan de autonome probatiestraf slechts uitspreken nadat de beklaagde hetzij in persoon, hetzij via zijn raadsman, zijn instemming heeft gegeven. De rechter die weigert een door het openbaar ministerie gevorderde of door de beklaagde gevraagde autonome probatiestraf uit te spreken, moet zijn beslissing met redenen omkleeden.

Het inbrengen van het werken met voorwaarden binnen een ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie is een belangrijke manier om het aanbod van jeugdhulpverlening te verbinden aan de reactie op een jeugddelict. De minderjarige (vermoedelijke) delictpleger krijgt de kans om zich te engageren tot het opvolgen van een aantal voorwaarden, en dit als alternatief voor een maatregel of sanctie die uitdrukkelijk, en op hetzelfde ogenblik als het opleggen van de voorwaarden, bepaald wordt. Dergelijk stelsel biedt helderheid voor betrokkenen én een kans voor de minderjarige om zich voorsnog te engageren tot een hulpverlenend aanbod. Binnen het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie wordt voorzien in het werken met voorwaarden, zowel binnen de voorlopige rechtspleging als binnen de rechtspleging ten gronde. We kiezen er hierbij expliciet voor om – behoudens de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie – de mogelijke voorwaarden die kunnen worden opgelegd, niet limitatief op te sommen en zodoende creativiteit en flexibiliteit in functie van elke individuele situatie, te behouden. Het werken met een systeem van voorwaarden biedt ruimte om binnen de reactie op het jeugddelict niet alleen te focussen op het gepleegde jeugddelict, maar ook rekening te houden met de specifieke persoonlijkheid en leefomgeving van de minderjarige (vermoedelijke) dader. Het is noodzakelijk dat de algemene gevolgen van niet-naleving van de voorwaarden duidelijk en op voorhand gekend zijn voor de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger. Hiertoe voegt het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht de verplichting in om te voorzien in een vervangende reactie.

⁴ Als een rechter probatieopschorting toekent, zal hij geen straf uitspreken zolang de voorwaarden worden nageleefd. Bij een toekenning van een probatie-uitstel, zal de rechter wel een straf uitspreken, maar zal deze niet moeten uitgevoerd worden zolang de voorwaarden worden nageleefd.

Gesloten opvang als meest ingrijpende reactie op een jeugddelict

Als publieke, residentiële maatregel was plaatsing in de setting van de gemeenschapsinstelling in Vlaanderen tot op heden zowel toegankelijk voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers als voor jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden. De aanleiding van de plaatsing leidde niet tot een gescheiden opvang en begeleiding van deze twee deelgroepen en op het vlak van aanbod bestond er zowel 'open' als 'gesloten' aanbod. Het huidige aanbod werd omschreven in termen van jeugdhulpverlening binnen een context van dwang. Aan deze dualiteiten, onduidelijkheden en vermenging komt met de inwerkingtreding van het jeugddelinquentierecht een einde. Voor jongeren die zich in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie bevinden en minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, komen er twee gescheiden sporen.

Vrijheidsberoving

Het jeugddelinquentierecht voorziet enkel in een gesloten plaatsingsmogelijkheid t.a.v. personen die jeugddelicten plegen. Gegeven dat deze reactie enkel kan opgelegd worden door een jeugdrechter/jeugdrechtbank én de minderjarige gedurende een bepaalde periode onmogelijk op eigen initiatief deze plaats kan verlaten, zijn determinerende voorwaarden om de reactie als vrijheidsberoving te kwalificeren.

De plaats waar deze meest ingrijpende, vrijheidsberovende reactie wordt uitgevoerd is de gemeenschapsinstelling. De opnameplicht die vandaag ook bestaat voor deze instellingen, blijft behouden.

De gesloten begeleiding kan slechts in laatste instantie worden overwogen, wanneer deze noodzakelijk is en alle andere reacties niet meer zinvol mogelijk zijn. Vrijheidsberoving is maar mogelijk voor gepleegde jeugddelicten van een zekere ernst en de duur van de reactie mag niet langer zijn dan noodzakelijk en gerechtvaardigd door de ernst van de feiten én de maturiteit van de minderjarige. De maximumduur is decretaal bepaald.

Er moeten voldoende uitvoeringsmodaliteiten voorzien worden die een geleidelijke overgang naar de buitenwereld mogelijk maken. Ook mogelijkheden tot opvolging en samenwerking na het verblijf in de gemeenschapsinstelling, worden bepaald.

In zeer uitzonderlijke omstandigheden blijft het mogelijk om jongeren vanaf zestien jaar uit handen te geven en hen te berechten als een volwassene. Deze uit handen gegeven jongeren en die worden aangehouden of veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf, worden tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar opgevangen in een Vlaams detentiecentrum. Zij verblijven dan tot aan de leeftijd van drieëntwintig in een aangepaste infrastructuur en niet langer in een gevangenis voor volwassenen. Wanneer de hun opgelegde gevangenisstraf de leeftijd van drieëntwintig jaar zou overschrijden, worden zij bij het bereiken van deze leeftijd desgevallend overgeplaatst naar een federale gevangenis voor volwassen gevangenen.

Positionering van gesloten begeleiding voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers

Het loslaten van het beschermingsmodel binnen het jeugddelinquentierecht ten voordele van de keuze om jongeren te benaderen als (groeïend in) verantwoordelijkheid, is de aanleiding om het aanbod van de gemeenschapsinstellingen zuiverder te positioneren. Het leidt tot een aantal ingrijpende keuzes op het vlak van organisatie, doelgroep en werking.

- De doelgroep en werking van het aanbod gemeenschapsinstelling is primair en in hoofdzaak gericht op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers.
- De gesloten setting van de gemeenschapsinstelling voor jongeren in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie, is enkel nog toegankelijk voor een herstelgerichte time-out van veertien dagen. Deze duidelijk afgescheiden werking is het enige aanbod binnen de gemeenschapsinstellingen dat toegankelijk is voor jongeren in een verontrustende situatie.

- Het aanbod van de publieke gemeenschapsinstellingen is exclusief gesloten.
- De reactie 'gesloten begeleiding' voor minderjarige wordt in het jeugddelinquentierecht uitdrukkelijk ingeschreven en verder uitgebouwd als vrijheidsberovende reactie op het jeugddelict. De eerste finaliteit van deze reactie is niet hulpverlening.
- Gesloten begeleiding is als reactie op het plegen van een jeugddelict pas inzetbaar vanaf de leeftijd van veertien jaar. In zeer uitzonderlijke gevallen is gesloten begeleiding als reactie mogelijk voor twaalf- en dertienjarigen.
- De toegang tot de gemeenschapsinstellingen wordt uitdrukkelijk afgebakend en vangt aan met een verblijf in een afdeling voor een gesloten oriëntatie.
- Het aanbod van de gemeenschapsinstellingen wordt gemoduleerd. De uitbouw van gesloten begeleiding in modules met een duur van drie, zes of negen maanden maakt een meer proportionele reactie op het jeugddelict mogelijk binnen de context van de gemeenschapsinstellingen.
- Het uitdrukkelijker positioneren van het aanbod van de gemeenschapsinstellingen als een gesloten werking waarbij sprake is van vrijheidsberoving, is gekoppeld aan het verstevigen van de rechtswaarborgen van de betrokkenen.
- Lange sancties, met een maximum van 7 jaar, voor welomschreven doelgroepen en/of voor limitatief bepaalde jeugddelicten.
- Jongeren die volgens het volwassen strafrecht worden berecht, mogen niet terecht komen tussen de algemene gevangenispopulatie, maar evenmin bij de jongeren die een reactie 'gesloten begeleiding' hebben gekregen onder het jeugddelinquentierecht. Voor hen wordt een apart en gepast traject voorzien in een afgescheiden setting binnen de gemeenschapsinstellingen.

Toegangsvoorwaarden

Het overgaan tot vrijheidsberoving als reactie op een jeugddelict gepleegd door minderjarigen is enkel verdedigbaar wanneer voldoende vaststaat dat betrokken jongere het jeugddelict heeft gepleegd. Om deze reden, wordt het hanteren van deze reactie als maatregel binnen de voorlopige rechtspleging, strikt begrensd. Enkel wanneer volgende voorwaarden cumulatief aanwezig zijn, kan plaatsing in een gemeenschapsinstelling naar aanleiding van een gepleegd jeugddelict overwogen worden:

- 1) Er zijn voldoende en ernstige aanwijzingen van schuld of dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2) Het betreft een jeugddelict met een bepaalde ernst. Voor de verschillende reacties van gesloten begeleiding die gepaard gaan met een verblijf in een gemeenschapsinstelling, worden per reactie op limitatieve wijze de misdrijven opgesomd die aanleiding kunnen geven tot een welbepaalde reactie.
- 3) Er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid of er bestaan ernstige redenen om te vrezen dat de minderjarige, indien hij opnieuw in vrijheid wordt gesteld, nieuwe zwaarwichtige feiten zou plegen, zich aan het gerecht zou onttrekken, bewijsmateriaal zou proberen te doen verdwijnen of tot heimelijke verstandhouding komt met derden. Gesloten begeleiding is noodzakelijk.

Gesloten oriëntatie

De toegang tot de gemeenschapsinstellingen vangt voor elke jongere aan met een verblijf in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie wanneer hij één van de bepaalde jeugddelicten heeft gepleegd, of hiervan verdacht wordt, én wanneer deze jongere de nood aan vrijheidsberoving in beeld komt. Uiterlijk op de tiende werkdag na de aanvankelijke beslissing van de jeugdrechter of jeugdrechtbank vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet de jeugdrechter/jeugdrechtbank uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. De jeugdrechter/jeugdrechtbank kan pas uitspraak doen na

het advies te hebben ontvangen vanuit de gesloten begeleiding omtrent de al dan niet verdere nood aan gesloten begeleiding.

In het geval na de risicotaxatie het advies bepaald dat verdere gesloten begeleiding niet nodig is, wordt de minderjarige, zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord. De ouders of in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel opleggen.

In het geval het advies verdere gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarige en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord worden. Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een oriëntatievoorstel uitgewerkt. De ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. Een oriëntatievoorstel dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat ook een voorstel over de duur van de gesloten begeleiding.

De duur van de gesloten oriëntatie bedraagt maximaal één maand.

Met het installeren van deze gesloten oriëntatie, wordt beoogd dat jongeren, die verdacht worden van het plegen van bepaalde ernstige jeugddelicten, een gedegen, multidisciplinair onderzoek kunnen ondergaan. Dergelijk onderzoek beoogt elementen aan te brengen bij het bepalen van de meest wenselijke reactie op het jeugddelict. De vraag of verdere geslotenheid al dan niet zinvol of wenselijk is, dan wel welke andere invulling als reactie op het delict haalbaar en aangewezen is, is het centraal thema in dergelijk onderzoek. Het "live" bevragen van het perspectief van jongeren en ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken m.b.t. de feiten en de mogelijke verdere reactie, is een gegarandeerd onderdeel van het onderzoek.

Het gevoerde onderzoek resulteert in een onderbouwd, multidisciplinair verslag, rekening houdend met de gegevens waarover men op dat moment beschikt/kan beschikken. Naast de ernst van het delict, zijn o.m. de context waarbinnen het jeugddelict gepleegd werd, de persoonlijkheid, de gedragsmatige ontwikkeling en de totale evolutie van de jongere factoren die worden onderzocht en desgevallend in rekening gebracht bij het uitschrijven van het advies.

Wanneer wordt geoordeeld dat er voor een jongere geen nood bestaat aan verdere geslotenheid, maar een andere reactie op het delict meer aangewezen lijkt, wordt de vrijheidsberoving zo snel als mogelijk beëindigd. Wanneer wordt ingeschat dat er (ook) nood is aan jeugdhulpverlening, moet er aandacht zijn voor de naadloosheid van het traject en voor de verbinding tussen de reactie op het delict en de verontrustende opvoedings- of leefsituatie. De sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening is daarbij een belangrijke schakel.

Het verslag wordt als advies bezorgd aan de jeugdrechtbank met het oog op het nemen van een beslissing door deze laatste.

De verhouding van de gesloten oriëntatie tot de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening moet verder uitgeklaard worden en de werking ervan op elkaar afgestemd.

De termijn die een jongere binnen een gesloten oriëntatie verbleef, moet in rekening worden gebracht wanneer ten gronde een plaatsing wordt uitgesproken en opgelegd.

Aanbod van de gemeenschapsinstellingen

Het aanbod van de gemeenschapsinstellingen is binnen het jeugddelinquentierecht primair en in hoofdzaak te kwalificeren als een constructieve reactie van 'gesloten begeleiding' met een bepaalde duur van drie, zes of negen maanden t.a.v. minderjarigen die een jeugddelict pleegden of hiervan verdacht worden.

Gesloten begeleiding binnen de gemeenschapsinstelling betreft een geïndividualiseerd, residentieel, forensisch traject voor een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger waarbij actief wordt toegewerkt naar re-integratie in de samenleving (hetzij het thuismilieu, hetzij een aangepaste private voorziening, hetzij...).

Het bieden van duidelijkheid over de duur van dergelijke ingrijpende, vrijheidsberovende reactie is van groot belang voor alle betrokkenen. De duur wordt bepaald door de jeugdrechter/jeugdrechtbank.

Ook binnen het vrijheidsberovende kader van de 'gesloten begeleiding' moet voluit ingezet worden op het constructief en herstelgericht werken met de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en zijn ouders en opvoedingsverantwoordelijken. Een maximale gerichtheid op het ondersteunen en stimuleren van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en de ouders/opvoedingsverantwoordelijken in het actief opnemen van hun verantwoordelijkheid is belangrijk. Een gerichte focus op mogelijkheden en talenten, evenals aandacht voor ruimte tot participatie zijn daarbij belangrijk.

Een uitzondering op het feit dat het aanbod van de gemeenschapsinstellingen primair en in hoofdzaak gericht is op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, wordt gevormd door de tijdelijke herstelgerichte time-out van veertien dagen. Hiervoor zullen de gemeenschapsinstellingen een specifiek aanbod en een aparte capaciteit voorzien.

Het betreft hier een veertiendaags programma t.a.v. de doelgroep jongeren die in een verontrustende opvoedings- of leefsituatie verkeren en waarbij er sprake is van een vastlopend hulpverleningsproces. Het is belangrijk dat hier enkel toe overgegaan wordt wanneer een andere, minder ingrijpende invulling van een time-out niet mogelijk of aangewezen blijkt. Met het inzetten van een gesloten time-out wordt het deblokken van het moeizaam lopende hulpverleningsproces beoogd. Jongeren die om deze reden geplaatst worden in een gemeenschapsinstelling, moeten apart opgevangen worden van (vermoedelijke) delictplegers binnen eenzelfde gesloten setting.

Rechtswaarborgen en kwaliteitseisen

De reacties die de jeugdrechtbank kan opleggen, maken bijna steeds een inmenging in het privé- en gezinsleven van de betrokkene uit in de zin van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 22 van de Grondwet. In een aantal gevallen zijn deze reacties vrijheidsberovend van aard in de zin van artikel 5 van het EVRM. Het is van belang om de toegang tot de rechter, diens bevoegdheid om zich over de aard en de nadere uitvoering van de reactie uit te spreken, alsook het recht op een eerlijke en openbare behandeling van de zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van de rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van de ingestelde strafvervolgung, te waarborgen (artikel 6 EVRM).

Europese Richtlijnen formuleren de basisbeginselen van een 'child friendly justice'. Hierbij worden procedurele waarborgen, zoals principes van legaliteit, proportionaliteit, subsidiariteit, het vermoeden van onschuld, het recht op een eerlijk proces, het recht op juridische bijstand, het recht op toegang tot de rechtbank en het recht van beroep als te garanderen waarborgen naar voren geschoven. Rechtswaarborgen mogen niet geminimaliseerd of geweigerd worden aan kinderen onder het voorwendsel van het hoger belang van kinderen. Het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht tracht voldoende en afdoende rechtswaarborgen te voorzien en te garanderen voor minderjarigen die jeugddelicten plegen. Het inzetten op een versterking van de rechtswaarborgen is een

evidente consequentie van het erkennen van de minderjarige als groeiend in verantwoordelijkheid.

Met uitzondering van welbepaalde artikelen, wordt het decreet rechtspositie betreffende de minderjarige in de integrale jeugdhulp, van toepassing gemaakt op minderjarige (vermoedelijke) delictplegers. Wat minderjarigen betreft die voor een bepaalde periode van hun vrijheid worden beroofd, wordt bijkomend gekeken naar het decreet houdende het extern toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, mogelijks aangevuld met aspecten uit de rechtspositie van gedetineerden.

Jongeren kunnen rekenen op formele maar toegankelijke interne en externe klachtmogelijkheden en op een onafhankelijk orgaan waar ze een klacht kunnen indienen. Er wordt regelgevend voorzien in extern, onafhankelijk toezicht op de werking van de gemeenschapsinstellingen. Jongeren en ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken die in aanraking komen met het jeugddelinquentierecht in het algemeen, en gemeenschapsinstellingen in het bijzonder, moeten betrokken worden bij dergelijk toezicht.

Het is belangrijk om er binnen deze context uitdrukkelijk op te wijzen dat wat mogelijk is op het vlak van de combinatie van maximaal respect voor rechtswaARBorgen enerzijds én een (snelle) reactie op jeugddelinquentie anderzijds, sterk bepaald wordt door de beperkte bevoegdheidsoverdracht met de Zesde staatshervorming. Het gegeven dat onder meer de gerechtelijke organisatie en de rechtspleging blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid, impliceert onder meer dat het formeel ingrijpen op de reactie via aanpassingen op de procedure niet expliciet tot de mogelijkheden behoort.

Legaliteitsbeginsel

Het legaliteitsbeginsel houdt in dat een persoon alleen gehouden kan worden aan wetbepalingen die al bestonden op het moment dat die persoon datgene doet waarop die wet betrekking heeft. Concreet, een jongere kan maar een jeugddelict plegen en hiervoor verantwoordelijk worden gehouden, wanneer het feit dat hij pleegde, op het ogenblik van het plegen, 'strafbaar' was volgens de regelgeving. Geen jeugddelict, geen straf, zonder voorafgaande strafbepaling. De strafbepaling moet bovendien door de wetgever voldoende precies zijn vastgesteld. Het moet specifiek en duidelijk genoeg zijn wat er nu precies strafbaar is.

Het legaliteitsbeginsel voorkomt dat de wetgever met terugwerkende kracht regels kan opleggen.

Vermoeden van onschuld

Begrenzen van duur en mogelijkheden binnen de voorbereidende rechtspleging

Het vermoeden van onschuld geldt net zo goed bij minderjarigen als bij volwassenen: wie verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict blijft onschuldig zolang zijn schuld niet is bewezen. Dat betekent concreet dat men niet kan gesanctioneerd worden zonder dat er een vonnis is waarin uitdrukkelijk de schuld van de verdachte wordt vastgelegd. Ook de jeugdrechter kan niet sanctioneren binnen de voorlopige rechtspleging, vooraleer er een tegensprekelijk debat is gevoerd over schuld of onschuld. Geen enkele maatregel kan worden genomen met het oog op onmiddellijke sanctionering, noch met het oog op bekentenissen of het afdwingen van bepaalde verklaringen. Voorlopige reacties (maatregelen) kunnen derhalve enkel reacties van bewaring of onderzoek zijn.

Onbegrensd een beroep doen op de voorbereidende rechtspleging is strijdig met een duidelijke reactie op een jeugddelict binnen een kader van rechtswaarborgen. Het regelgevend begrenzen van de duur van de voorbereidende rechtspleging en het koppelen van gevolgen aan het overschrijden van dergelijke termijn is binnen het jeugddelinquentierecht een belangrijke stap voor het versterken van de rechtswaarborgen van de betrokken partijen. Het begrenzen van de voorlopige fase tot maximaal zes maanden wordt als uitgangspunt vooropgesteld. De uitzonderingen hierop worden decretaal expliciet aangegeven.

De voorbereidende rechtspleging en de maatregelen die tijdens deze fase van de procedure kunnen worden opgelegd, strekken ertoe om tijdens de rechtspleging – en in afwachting van een beslissing ten gronde – een onderzoeksmaatregel of een maatregel van bewaring te treffen ten aanzien van een minderjarige verdachte.

Op vandaag is ook voorzien in een beperking van de duur van de voorbereidende rechtspleging tot een termijn van zes maanden. Er worden echter geen gevolgen verbonden aan het overschrijden van deze termijn. De wijziging die de decreetgever doorvoert t.a.v. de bestaande regeling is tweemaal:

1. Er worden wel gevolgen verbonden aan de overschrijding van de termijn van zes maanden
2. Er wordt decretaal voorzien in afwijkingsmogelijkheden van de 'standaardduur'.

De wijzigingen aan de bestaande regeling zorgen er in concreto niet voor dat er afbreuk wordt gedaan aan de uniformiteit van de regelgeving. De algemene regeling blijft behouden, zijnde een voorbereidende rechtspleging van maximum zes maanden.

De wijzigingen aan de bestaande regeling zorgen er in concreto niet voor dat de fundamentele regels m.b.t. het beperken van de duur van de voorbereidende rechtspleging niet gerespecteerd worden. Of anders gezegd, de wijzigingen zorgen er niet voor dat er aan een essentieel element wordt geraakt. Een in duur beperkte voorbereidende rechtspleging blijft behouden maar bij het bereiken van de maximum duur dient er te worden overgegaan naar de rechtspleging ten gronde. Er kan niet (herhaaldelijk) blijvend worden opgetreden binnen deze rechtspleging. Minderjarige verdachten hebben het recht om een uitspraak te krijgen over 'schuld of onschuld'. Het onderzoek tijdens de voorbereidende rechtspleging moet de elementen aanreiken om een onderbouwd maatschappelijk antwoord te geven op het jeugddelict, op de vraag 'schuldig of onschuldig'. Om deze reden is het ook te verantwoorden dat bij zeer zware, of gecompliceerde feiten, waar het strafrechtelijk onderzoek of het onderzoek naar de persoonlijkheid van de verdachte noodzakelijk meer tijd vergt, voorzien wordt in een afwijking op de algemene regel betreffende de duur van de voorbereidende rechtspleging.

Het trapsgewijs voorzien van een afwijking komt tegemoet aan de vereiste dat de aangenomen materie beperkt moet worden. Onder welbepaalde en welomschreven voorwaarden kan worden afgeweken van de maximumduur van zes maanden. Het aantal dossiers van minderjarige verdachten waarin het strafrechtelijk onderzoek binnen de vooropgestelde duur van maximum zes maanden kan worden afgerond, vormt de hoofdmoot. Het toepassingsgebied van de ingevoerde werkwijze is dus beperkt. Daarnaast worden er met het geïnstalleerde systeem van 'een basisduur van zes maanden mét welomschreven uitzonderingen', geen mogelijkheden ontnomen aan de jeugdrechters. Het kader wordt enkel duidelijker afgebakend ten voordele van de rechtswaarborgen van de minderjarige verdachte.

Voorheen voorzag de Jeugdwet dat er ernstige aanwijzingen van schuld moesten zijn die de jeugdrechtbank formeel moest vaststellen om het opleggen van een voorlopige maatregel te kunnen rechtvaardigen. Deze voorwaarde werd door het Grondwettelijk Hof in 2008 geschrapt. Wanneer de centrale doelstelling van het jeugddelinquentierecht herbevestigen van de overschreden norm en de minderjarige voor de normovertreding verantwoordelijk stellen is, is het herinvoeren van de voorwaarde van de aanwezigheid van voldoende aanwijzingen dat, minstens, verder onderzoek noodzakelijk is, cruciaal. Wanneer gekozen wordt om expliciet en gericht te reageren op een gepleegd jeugddelict, moet de afweging

gemaakt worden of er voldoende aanwijzingen aanwezig zijn vooraleer er in de voorlopige rechtspleging kan gereageerd worden. Dit is overigens naar analogie met de wetgeving inzake de voorlopige hechtenis zoals deze van toepassing is op de volwassenen.

In toepassing van het principe van vermoeden van onschuld is de rol van het openbaar ministerie geminimaliseerd. Zo kon de Procureur des Konings enkel nog aan de vermoedelijke pleger van een jeugddelict een waarschuwingsbrief sturen, de herinnering aan de wet toepassen of (verplicht) verwijzen naar de procedure van herstelbemiddeling.

De mogelijkheden van het parket om een aanbod te doen op het vlak van de reactie op jeugddelinquentie blijven ook binnen het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht beperkt en dit om zo min mogelijk afbreuk te doen aan het vermoeden van onschuld.

De procureur des Konings kan zich laten bijstaan door een parketcriminoloog teneinde zich te laten adviseren over de oriëntering van een dossier. In het kader van het voorliggende decreet is de opdracht van parketcriminologen met betrekking tot jeugddelinquentie minstens relevant voor wat betreft de 'waarschuwingsbrief, de herinnering aan de wet en de bemiddeling'. Hun advies is in deze gebaseerd op de studie van het dossier en, indien nodig, op een oriënterend gesprek. Het oriënterend gesprek met de minderjarige en zijn vader, moeder, voogd of de personen die hem in rechte of in feite onder bewaring hebben, heeft tot doelstelling om de houding van de minderjarige en zijn vertegenwoordigers ten opzichte van de feiten te bespreken en om bijkomende informatie over de context van de minderjarige te verzamelen. Het doel van het oriënterend gesprek is om bijkomende verduidelijking te verschaffen aan de procureur des Konings om een beslissing te kunnen nemen. De uiteindelijke beslissing over de effectieve verdere oriëntering van een individueel dossier komt toe aan de procureur des Konings.

Het openbaar ministerie staat in voor de handhaving en de verdediging van het algemeen belang. Daartoe geeft het openbaar ministerie aan elk vastgesteld misdrijf een proportioneel en maatschappelijk relevante reactie binnen een maatschappelijk aanvaardbare termijn en houdt hierbij rekening met het belang van de slachtoffers. Dat meerdere reactiewijzen mogelijk zijn op niveau van het openbaar ministerie geeft hen de mogelijkheid om ook 'gericht', 'op maat' en 'op niveau' van de betrokken minderjarige te reageren. Het openbaar ministerie kan zo snel een duidelijk maatschappelijk antwoord geven op jeugdcriminaliteit. Door kort op de bal te reageren ten aanzien van minderjarige verdachten, kan de preventieve werking van het maatschappelijk antwoord op het jeugddelict worden verhoogd, criminele fenomenen worden beheerst en kan worden bijgedragen tot een leefbare en veilige samenleving. De decreetgever geeft hierbij het openbaar ministerie alle kansen om samen te werken met de betrokken actoren en herstelgericht te werken. Dit zonder aan het openbaar ministerie vrij spel te geven: de bevoegdheden zijn exhaustief omschreven en rechtswaarborgen zijn voorzien. Het openbaar ministerie moet bovendien bij de uitoefening van zijn opdrachten optreden op een integere, objectieve, onpartijdige, menselijke en onafhankelijke wijze en dit met respect voor de wet en de fundamentele rechten en vrijheden.

We voorzien in een begreemd aanbod met versterkte rechtswaarborgen op parketniveau. Herstelbemiddeling, die systematisch moet aangeboden worden, de waarschuwingsbrief en de herinnering aan de wet worden behouden.

Nieuw is het regelgevend invoeren van een aanbod van een 'positief project' met een maximale duur van 30 uur. Het invoeren van deze mogelijkheid op parketniveau wordt ingegeven vanuit het belang dat gehecht wordt aan het inbouwen van voldoende snelle reactiemogelijkheden. Ook het vermijden van dieper door te dringen in het gerechtelijk apparaat wanneer dit niet (echt) nodig is, wordt ter verantwoording ingebracht. Een tussenkomst op parketniveau kan voldoende én afdoende zijn.

Het voorzien van een positief project op parketniveau is onlosmakelijk verbonden met een versterkte bescherming van rechtswaarborgen van betrokkenen. Sowieso betreft het

enkel een aanbod voor jongeren die niet ontkennen het jeugddelict gepleegd te hebben, en moeten er ernstige aanwijzingen zijn van schuld. Het betreft een aanbod waarop de jongere al dan niet kan ingaan. Het aanbod van het uitvoeren van een positief project moet gebeuren in verplichte aanwezigheid van een advocaat. Hij staat de minderjarige bij in zijn beslissing tot al dan niet aanvaarding, evenals in de uitwerking van zijn voorstel. Het uitvoeren van de positief project leidt tot het verval van strafvordering. De mogelijkheid voor de jongere om zelf een voorstel voor de inhoud van het positief project naar voor te schuiven, is een belangrijke manier om jongeren ruimte te bieden om initiatief te nemen in het opnemen van hun verantwoordelijkheid en de invulling van de reactie op het jeugddelict. De jongere wordt actief ondersteund en begeleid in het proces van voorbereiding, uitwerking en uitvoering van het positief project.

Daarnaast blijft voor verkeersmisdrijven de huidige regeling van kracht, m.n. dat deze misdrijven niet onder het jeugddelinquentierecht vallen. Jongeren die een verkeersmisdrijf begaan, zullen voor de politierechter moeten verschijnen.

Rechtsbijstand door een advocaat in elke fase

Minderjarigen hebben recht op gespecialiseerde juridische bijstand. Het onvoorwaardelijk garanderen dat alle jongeren, in elke stap van het traject m.b.t. de reactie op een jeugddelict, altijd kunnen rekenen op de bijstand van een advocaat, is een belangrijk gegeven op het vlak van het versterken van rechtswaarborgen voor de minderjarige delictpleger binnen het jeugddelinquentierecht. Gezien de specificiteit van de doelgroep en het onderwerp, en gezien het grote belang van de wijze waarop jongeren en ouders bejegend worden, vereist deze bijstand specifieke competenties. We achten het hierbij aangewezen dat het een advocaat betreft die in zijn opleiding een multidisciplinaire vorming heeft genoten inzake jeugdzaken. We verwijzen tevens naar de goede praktijk van het certificaat 'bijzondere opleiding jeugdrecht'.

Meer aandacht voor proportionaliteit

Proportionaliteit betreft het gegeven dat de reactie op het jeugddelict in verhouding moet staan tot de ernst van de feiten. Binnen het jeugddelinquentierecht betreft de proportionaliteit het gegeven dat de reactie op het jeugddelict in verhouding moet staan tot de ernst van de feiten én de maturiteit van de (vermoedelijke) pleger. Zoals eerder gesteld moet de jeugdrechtbank bij het opleggen van een reactie, rekening houden met een aantal factoren, beslissingscriteria.

Bij het duidelijker inbrengen van proportionaliteit in het jeugddelinquentierecht is het bepalen van de maximale duur van de reactie op jeugddelict een belangrijk element. In het bijzonder wanneer de reactie vormen van vrijheidsberoving betreft, is het van groot belang dat de maximale duur van de vrijheidsberoving van bij aanvang duidelijk is voor alle betrokkenen. Proportionaliteit mag zich echter niet enkel beperken tot het ogenblik van de straftoemeting, het eerste vonnis waarbij de jeugdrechter zijn sanctie oplegt. Proportionaliteit impliceert eveneens het stellen van grenzen aan het herzien van reacties door de jeugdrechter. Verlenging van de duur van de reactie is niet mogelijk binnen een 'sanctionerend' kader. Dit staat los van een eventuele verlengde tussenkomst van de jeugdhulpverlening, al dan niet gedwongen, welke op een onafhankelijke wijze moet geëvalueerd worden op basis van de regelgeving betreffende de integrale jeugdhulp.

Subsidiariteit

Het subsidiariteitsprincipe betreft het steeds opteren voor de minst ingrijpende, effectieve tussenkomst. De opgelegde reactie moet niet alleen in verhouding staan tot de ernst van de feiten én de maturiteit van de (vermoedelijke) pleger, er moet ook voorrang gegeven worden aan die reactie die minimaal noodzakelijk is vooraleer een zwaardere reactie kan

worden overwogen. Het ontwerp van decreet betreffende de jeugddelinquentie voorziet in een duidelijke rangschikking van de reacties die kunnen worden opgelegd.

Het subsidiariteitsprincipe kan slechts geëffectueerd worden indien voorzien wordt in alternatieven voor vrijheidsberoving. Voldoende niet-vrijheidsberovende reacties en ambulante reactievormen, in alle fases van de procedure, zijn belangrijke condities voor een constructief jeugddelinquentierecht.

Het invoeren van het systematisch en gegarandeerd aanbod van herstelbemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, alsook het uitvoeren van een positief project, zowel op parketniveau als op niveau van de jeugdrechtbank, zowel binnen de voorlopige rechtspleging als binnen de rechtspleging ten gronde, zijn in dit opzicht belangrijk. Daarnaast zijn ook het werken met voorwaarden en huisarrest mét begeleiding belangrijke mogelijkheden die de voorkeur genieten boven een plaatsing. We verkennen in deze ook de mogelijkheden van moderne technologieën als modaliteit bij het positief project (als sanctie), voorwaarden (als sanctie) en de ambulante sanctie, die (elektronisch) monitoring/toezicht vanop afstand mogelijk maken. Het inzetten van begeleiding is hier echter van doorslaggevend belang.

Ook het inzetten op het doen van een sterk appél op ouders en opvoedingsverantwoordelijken kan gezien worden als een manier om de slaagkansen van minder ingrijpende reacties te vergroten.

Rechtspositie, rechtswaarborgen en kwaliteitseisen binnen een gesloten kader

De rechten en plichten van minderjarigen wiens vrijheid voor een bepaalde periode beroofd wordt, moet in een specifiek wettelijk kader gegoten worden.

Aandacht voor de uitvoering van reacties

Het effectief realiseren van een duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reactie voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers vergt meer dan een helder kader waarbinnen een aantal elementaire rechtswaarborgen gegarandeerd worden. Het structureel inbouwen van aandacht voor de wijze waarop de reactie op het jeugddelict in de praktijk uitgevoerd wordt is daarbij van groot belang. Daarnaast moeten ook vereisten op het vlak van specifieke en permanente opleiding voor alle actoren die betrokken zijn bij de rechtsbedeling, opvang en begeleiding van minderjarige (vermoedelijke) delictplegers, worden gestipuleerd. Tenslotte moet het zicht op wat het effect is van de ingezette reacties ten aanzien van minderjarigen die jeugddelicten plegen, vergroot worden.

Binnen het ontwerp van decreet rond jeugddelinquentie wordt structureel ruimte voorzien voor evaluatie en onderzoek dat een beter zicht geeft op (de effectiviteit van) de ingezette reacties. Er wordt ingezet op een meer wetenschappelijk onderbouwd en gericht beleid ten aanzien van jeugddelinquentie (zie supra onderdeel 'Evidence based').

3. Inwerkingtreding en een zorgzame transitie

In meerdere adviezen wordt aandacht gevraagd voor de realisatie van belangrijke randvoorwaarden, ook m.b.t. het beschikbaar flankerend aanbod binnen de integrale jeugdhulp, die noodzakelijk zijn om dit decreet goed te kunnen uitvoeren. Jeugdrechters moeten immers voor jongeren die zich dreigen te onttrekken aan de hulpverlening een beroep doen op de gesloten gemeenschapsinstellingen wegens bijvoorbeeld een gebrek aan voorzieningen met een aangepaste infrastructuur binnen de jeugdhulpverlening.

Een van de grootste verdiensten van dit decreet is net de evolutie naar het scheiden van de residentiële opvang van jongeren die jeugddelicten plegen en jongeren die omwille van ernstige opvoedingsproblemen begeleid moeten worden. De visie dat de capaciteit

van de gesloten instellingen evolueren naar leefgroepen waar het profiel meer eenduidig is en dat jongeren die delicten plegen niet langer samen zitten met jongeren die 'slachtoffer' zijn, wordt in de ingewonnen adviezen (o.a. SAR WGG) als ook in de commentaren van bijvoorbeeld de Hoge Raad van Justitie, als positief beschreven.

Tegelijkertijd wordt natuurlijk ook voor de residentiële opvang gepleit voor een voldoende zorgzame transitie en het voorzien in het vervullen van de nodige randvoorwaarden om bepaalde bepalingen van het decreet gefaseerd in werking te laten treden. Concreet betekent dit in de eerste plaats dat om jongeren - die nu omwille van ernstige opvoedingsproblemen in de gemeenschapsinstellingen verblijven - in de toekomst binnen private voorzieningen op te vangen we moeten voorzien in een realistische uitbouw van dit hulpverleningsaanbod binnen de contouren van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp. Deze uitbouw kan natuurlijk niet van vandaag op morgen en gaat gepaard met een koppeling aan de nodige financiering voor infrastructuurwerken (in functie van een beveiligde setting) met perspectief op de erkenning van de uitgebouwde capaciteit. Naast deze belangrijke randvoorwaarden is het natuurlijk ook van belang om met de federale overheid een samenwerking af te sluiten in het voorzien in een voldoende beveiligde forensische kinder- en jeugdpsychiatrie.

Ook het voorzien van de nodige - wetenschappelijk onderbouwde - initiatieven om een plaatsing zo veel als mogelijk te voorkomen behoren tot de duidelijke en constructieve keuzen van dit decreet. Wat die alternatieven betreft, beschikt Vlaanderen over een sterke traditie - ook in internationaal perspectief - in herstelgericht en constructief optreden. Ook zien we meer en meer de verspreiding van evidence based methodieken als ambulante reactie op jeugddelinquentie. In een eerste fase moeten deze initiatieven natuurlijk verduurzaamd en versterkt worden. Die versterking voorzien we binnen de begroting van het jaar van de inwerkingtreding van dit decreet, waardoor een doorstart gepaard gaat met de uitbreiding van deze initiatieven.

Tot slot maken we met dit decreet ook de keuze om meer te gaan werken met constructieve voorwaarden die door een nauwgezette opvolging, regie en casemanagement ook moeten leiden tot het terugdringen van recidive en een re-integratie van de jongere in de samenleving. Dit moet in eerste instantie ook sterk opgevolgd worden in functie van een snelle evaluatie van de kwaliteit en de intensiteit van de opvolging door de diensten op het terrein en moet in functie van deze evaluatie snel kunnen leiden tot een bijsturing of een meer doortastende ketenaanpak.

B. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Krachtens artikel 128, §1 van de Grondwet en artikel 5, §1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen behoort de bijstand aan personen, en specifiek de jeugdbescherming, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen. In navolging van het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming behoren volgende materies nu toe aan de gemeenschappen:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels."

Artikel 2

In dit artikel worden een aantal basisbegrippen gedefinieerd. Een aantal definities in dit ontwerp zijn overgenomen uit het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand van 7 maart

2008 en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Een jeugddelict vervangt als term het voorheen gebruikte 'als misdrijf omschreven feit' (MOF). De term 'MOF' paste binnen een jeugdbeschermingsrecht waarbij men uitging van 'onbekwame minderjarigen' die niet verantwoordelijk konden gesteld worden voor de door hen gepleegde feiten. Een van de uitgangspunten van de Vlaamse visie op de aanpak van jeugddelinquentie, is de verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt. Jongeren worden uitdrukkelijker beschouwd en benaderd als verantwoordelijke jonge mensen. Een jeugddelict betreft een handeling of een onthouding van een persoon ouder dan twaalf maar jonger dan achttien jaar, die indien gepleegd door een meerderjarige bestraft zou worden op grond van het Strafwetboek of andere (bijzondere) strafbepalingen.

We introduceren en hanteren binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht de term 'reactie' als overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige. Bij het hanteren van de term reactie maken we geen onderscheid naar in welke fase van de procedure wordt gereageerd. Wanneer we wel een onderscheid maken tussen de reacties die mogelijk zijn tijdens de fase van de voorlopige rechtspleging en de fase van de rechtspleging ten gronde, dan spreken we respectievelijk over 'maatregelen' en 'sancties'. Minderjarigen binnen dit decreet zijn de personen van minstens twaalf jaar, maar die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt wanneer ze een jeugddelict plegen, of verdacht worden van het plegen van een jeugddelict.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Artikel 3

Wanneer we in dit kader spreken van 'het optreden van de actoren betrokken bij de uitvoering van dit decreet', zien we dit zo breed als mogelijk. We bedoelen hiermee o.m. het openbaar ministerie, het gerecht, sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, diensten voor Herstelgericht Constructieve Afhandeling (HCA-diensten), personen die werkzaam zijn in diensten of instellingen waar met minderjarige (vermoedelijke) delictplegers gewerkt wordt, advocaten en politie.

Dit artikel bevat de grondbeginselen en geeft de geest weer van hoe dit decreet moet worden aangewend. Bij de toepassing van elk artikel van dit decreet, moeten deze grondgedachten hun uitwerking krijgen.

Snel, duidelijk, constructief, herstelgericht, op maat van en in een voor jongeren begrijpelijke taal reageren op jeugddelicten, vormt de rode draad van eenieders optreden en handelen en dit met respect voor de rechtswaARBorgen die in dit kader gelden. In het decreet wordt expliciet verwezen naar de Grondwet en naar internationale verdragsteksten, inzonderheid de rechten uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Artikelen 4 en 5

Deze artikelen betreffen het materieel (art. 4) en temporeel (art. 5) toepassingsgebied van dit decreet. Met het temporeel toepassingsgebied van een decreet wordt het toepassingsgebied in de tijd aangegeven. Het geeft aan op welk tijdstip de rechtsfeiten waarop de tekst betrekking heeft, zich moeten voordoen opdat de rechtsgevolgen erop van toepassing zijn. Dit decreet is van toepassing op minderjarigen die een jeugddelict plegen. Het gaat hier concreet om personen die op het ogenblik dat ze minstens twaalf jaar zijn en die de leeftijd van achttien jaar nog niet bereikt hebben, een delict plegen. De leeftijd van de betrokken delictpleger is de bepalende factor voor het al dan niet van toepassing zijn van de bepalingen uit dit decreet. Wordt het jeugddelict gepleegd na de

leeftijd van twaalf jaar en voor het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, dan is dit decreet van toepassing, zelfs indien de betrokken delictpleger de leeftijd van achttien jaar reeds heeft bereikt op het tijdstip van het instellen van de strafvordering of het opleggen van de maatregel of sanctie.

Dit decreet dient ertoe adequaat te reageren op delinquent gedrag van minderjarigen. De sancties die aan minderjarige plegers van jeugddelicten kunnen worden opgelegd op grond van dit decreet, kunnen niet langer duren dan tot de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Hierop bestaat één uitzondering: de sanctie voorzien in artikel 35. Deze sanctie kan de leeftijdsgrens van drieëntwintig jaar overschrijden in het geval ze wordt opgelegd aan een minderjarige van zestien of zeventien jaar.

In dit decreet wordt ook duidelijk bepaald welke maatregelen en sancties kunnen gelden voor welke categorieën van personen. De mogelijkheid van het opleggen, evenals de duur van sommige maatregelen en sancties, is afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige (vermoedelijke) pleger van het jeugddelict.

Hoofdstuk 3. De voorbereidende rechtspleging en de buitengerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. De sociale navorsingsopdrachten

Artikel 6

De procureur des Konings kan in elk stadium van de procedure vragen dat sociale onderzoeksopdrachten worden verricht, ongeacht de bevoegdheid die ter zake ook toekomt aan de jeugdrechter of de jeugdrechtbank. Het zijn de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening die door de procureur des Konings belast kunnen worden met onderzoeken naar 'de situatie van de minderjarige'. De opdrachten vanwege de procureur des Konings in dit kader kunnen vooral betrekking hebben op een kort onderzoek met het oog op o.m. het bekomen van bijkomende inlichtingen omtrent de minderjarige en zijn context, een analyse, dan wel een inschatting, van de situatie. Daarnaast kunnen de sociale diensten ook belast worden met de opvolging van de naleving van de voorwaarden en het onderzoeken van de meest gepaste reactie op het delinquente gedrag van de minderjarige.

Afdeling 2. De buitengerechtelijke afhandeling

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Artikel 7

De procureur des Konings kan beslissen om een strafbaar feit niet te vervolgen. Een van de dingen die het parket kan beslissen wanneer het niet vervolgt, is om de zaak te seponeren, dat wil zeggen dat de zaak zonder gevolg wordt geklasseerd.

Ook in jeugdzaken beschikt de procureur des Konings over de mogelijkheid om te seponeren. Het strafprocesrecht van gemeen recht, meer bepaald artikel 28quater, eerste lid, van het wetboek van Strafvordering is van toepassing. Volgens dit artikel is het de procureur des Konings die, rekening houdend met richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, oordeelt over de opportuniteit van de vervolging. De procureur des Konings oordeelt ook over de opportuniteit van de vervolging van een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd.

De procureur des Konings moet de reden aangeven waarom hij beslist de voorliggende zaak te seponeren. Verschillende redenen kunnen worden aangehaald. Zo worden als redenen o.m. gebruikt dat de toestand intussen geregulariseerd is, er maar sprake is van een beperkte maatschappelijke weerslag, het nadeel is zeer klein, de redelijke termijn werd overschreden, er andere prioriteiten zijn vastgelegd op parketniveau, er onvoldoende bewijzen zijn. Soms is het feit dat men te maken heeft met een minderjarige (vermoedelijke) pleger, op zich een reden voor het parket om te seponeren.

Artikel 8

Wanneer het parket van oordeel is dat de feiten bewezen zijn kan het parket beslissen de minderjarige een waarschuwingsbrief te versturen. Dit kan bijvoorbeeld zijn wanneer de minderjarige verdachte de feiten bekend. In deze brief staat vermeld over welke feiten het gaat. Concreet vraagt het parket door middel van deze brief met aandrang om deze of andere strafbare feiten niet meer te plegen en staat in deze brief eveneens wat de mogelijke juridische gevolgen kunnen zijn van dergelijke feiten. Een kopie van deze brief wordt eveneens bezorgd aan beide ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken. Aan hen wordt gevraagd om het toezicht op de minderjarige te verhogen. De waarschuwingsbrief is dus te beschouwen als een schriftelijke verwittiging.

Artikel 9

Wanneer het parket van oordeel is dat de feiten bewezen zijn kan het parket beslissen de minderjarige en zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken op te roepen op het parket. De minderjarige en de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken krijgen in eerste instantie een oproepingsbrief waarin men verzocht wordt om zich aan te bieden op het parket. In de uitnodigingsbrief staat vermeld over welke feiten het gesprek zal gaan. Concreet zal er een gesprek doorgaan op het parket met de parketcriminoloog. Tijdens dit gesprek wordt een toelichting gegeven bij de beslissing om een herinnering aan de wet te geven en zal nagegaan worden hoe de leefomstandigheden van de minderjarige zijn. De betrokkenen worden eveneens gewezen op de risico's en mogelijke gevolgen van het delinquent gedrag van de minderjarige. De herinnering aan de wet is dus te beschouwen als een mondelinge verwittiging.

Artikel 10

De procureur des Konings kan aan het seponeren voorwaarden verbinden. Wanneer de opgelegde voorwaarden worden nageleefd, leidt dit tot het verval van de strafvordering. In eerste instantie de minderjarige, maar eveneens zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers of zijn opvoedingsverantwoordelijken, krijgt de kans om zelf voorstellen over de te vervullen voorwaarden te formuleren. Hiermee trachten we uitvoering te geven aan één van de basisgedachten uit dit decreet, namelijk de minderjarige (en bij uitbreiding de andere genoemde personen) een actieve rol geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Komt er geen voorstel vanuit deze partijen, dan kan de procureur des Konings zelf een voorstel doen zonder hierbij te kunnen onderhandelen over de voorwaarden.

Aan de reactie van 'seponeren onder voorwaarden' zijn enkele vereisten verbonden:

- De betrokken minderjarige mag niet ontkennen dat hij het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, heeft gepleegd;
- De betrokken minderjarige moet worden bijgestaan door een advocaat wanneer met de procureur des Konings gesproken wordt over de te vervullen voorwaarden. De minderjarige kan zich niet laten vertegenwoordigen omdat hij zelf het nut van de voorwaarden moet begrijpen;
- Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet hun eigen voorstel te bevestigen of het voorstel van de procureur des Konings te aanvaarden en hierop in te gaan.

De uitvoering van de voorwaarden mag niet langer duren dan zes maanden.

De strafvordering vervalt wanneer de minderjarige, en eventueel zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers of zijn opvoedingsverantwoordelijken, voldaan hebben aan alle door hen aanvaarde voorwaarden.

Onderafdeling 2. De bemiddeling

Artikel 11

Dit artikel voorziet in de verplichting in hoofde van de procureur des Konings om het aanbod te doen van deelname aan een bemiddeling. Hij moet dit aanbod schriftelijk doen, en dit zowel ten aanzien van de minderjarige als t.a.v. de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken én het slachtoffer. Het betreft hier de herstelbemiddeling dader-slachtoffer onder begeleiding, en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar.

Met deze reactie op parketniveau wordt aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijke, en het slachtoffer, de mogelijkheid geboden om een communicatieproces aan te vatten met het oog op het bereiken van een akkoord in verband met het herstel van de gevolgen van het jeugddelict.

De bemiddeling kan worden toegepast indien de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- Er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld omtrent de schuld van de minderjarige
- De betrokken minderjarige ontkent het plegen van de feiten niet;
- Er is een advies afgeleverd waarin staat of de betrokken minderjarige al dan niet in staat is om te begrijpen wat een bemiddeling inhoudt en of hij hier vrij aan kan deelnemen zonder enige vorm van dwang of beperking.
- er is een slachtoffer waarvan de identiteit is vastgesteld.

Vooraleer de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict kan instemmen met een bemiddeling, moet hij zich wenden tot een advocaat. Hetzelfde geldt indien het slachtoffer minderjarig is. Wat de andere mogelijks betrokken personen betreft, deze moet de procureur des Konings enkel informeren over het feit dat ze zich tot een advocaat kunnen wenden alvorens in te gaan op het aanbod van een bemiddeling. Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet in te gaan op het aanbod van bemiddeling en iedereen kan ten allen tijde terugkomen op hun beslissing. De bemiddeling kan immers enkel op vrijwillige basis worden aangevat en verlopen.

De minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, alsook het slachtoffer indien dit minderjarig is, moeten zich laten bijstaan door een advocaat op het moment dat het akkoord wordt vastgelegd.

Onderafdeling 3. Het positief project

Artikel 12

Dit artikel geeft aan de procureur des Konings de mogelijkheid om de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, het aanbod te doen van het uitvoeren van een positief project. Het doel van deze nieuwe reactie is de vermoedelijke pleger van een jeugddelict de mogelijkheid te bieden om de verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is. Het responsabiliseren van de minderjarige staat voorop. Het positief project doet een appél aan de jonge (vermoedelijke) dader om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige zelf met een voorstel komt, kan de procureur des Konings de inhoud niet wijzigen. De procureur kan wel met bijzondere reden omkleden beslissing de uitvoering weigeren, bijvoorbeeld indien dit strijdig is met de openbare orde, het belang schaadt van een van de betrokken partijen, enzovoort.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevordert wordt. Dit kan gaan om het volgen van een opleiding, een deelname aan een georganiseerde activiteit, een taak ten dienste van de gemeenschap, ... De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige reactie is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een reactie. Het voorstel dat de minderjarige aanbrengt moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten. Voor de

door de gemeenschap erkende of georganiseerde diensten die moeten instaan voor de begeleiding van de minderjarige, evenals voor de advocaat van de minderjarige, ligt hier een belangrijke opdracht. Zij moeten de minderjarige begeleiden en ondersteunen, maar ook voorkomen dat hij een onredelijke of een totaal onevenredige te leveren prestatie voorstelt.

Op het niveau van het openbaar ministerie mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 30 uur.

Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde conform wat was afgesproken, dan betekent dit het einde van de reactie op het jeugddelict. De procureur des Konings seponereert in dat geval het dossier. Hij zal dan geen vordering meer instellen bij de jeugdrechtbank voor hetzelfde feit. Mislukt de uitvoering van het positief project, om welke reden dan ook, dan maakt hij de zaak alsnog aanhangig bij de jeugdrechtbank.

Hoofdstuk 4. De gerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Artikel 13

Dit artikel voorziet dat een zaak bij de jeugdrechtbank enkel aanhangig kan worden gemaakt door vordering van de procureur des Konings. Het parket heeft het 'monopolie van saisinerrecht': alleen het parket oordeelt over de gepastheid om een reactie op een jeugddelict uit te lokken. Dit monopolie heeft tot gevolg dat de zaak nooit door een andere partij (bv. jongere zelf, ouders, ...) aan de jeugdrechtbank kan worden voorgelegd, maar ook dat de jeugdrechter niet ambtshalve kennis kan nemen van een zaak in dit kader. Ook het slachtoffer kan de vervolging niet op gang brengen door een klacht met burgerlijke partijstelling, noch door de rechtstreekse dagvaarding⁵.

Artikel 14

De jeugdrechtbank kan geen reactie opleggen aan een minderjarige (vermoedelijke) pleger van een jeugddelict vooraleer hij de betrokken minderjarige heeft gehoord. Dit horen van de minderjarige kan doordat deze in persoon aanwezig is op de jeugdrechtbank of tijdens een kabinetszitting, dan wel door middel van een videoconferentie. Dit laatste is enkel mogelijk nadat de minderjarige hierover overleg gepleegd heeft met zijn advocaat en hij na dit overleg op uitdrukkelijke wijze akkoord gaat met deze werkwijze.

Er bestaat niet enkel een verplichting in hoofde van de rechtbank om de minderjarige te horen, ook zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken moeten worden gehoord over de feiten die de minderjarige worden ten laste gelegd voordat een reactie kan worden opgelegd.

Artikel 15

De beoordelingsvrijheid van de jeugdrechtbank inzake de in een concreet geval op te leggen reactie is groot. De jeugdrechtbank beslist over de reactie naargelang:

- de ernst van de feiten, de omstandigheden waarin zij zijn gepleegd, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- de persoonlijkheid van en maturiteit van de betrokken jongeren;
- recidive;
- de veiligheid van de maatschappij.

Het eerste in aanmerking te nemen criterium zijn de feiten, maar niet enkel de feiten. De beslissing wordt ook genomen naargelang de omstandigheden, de leeftijd, het gedrag, het karakter, de omgeving van de minderjarige.

⁵ Door een rechtstreekse dagvaarding brengt een benadeelde persoon de strafvordering zelf op gang en maakt hij de zaak rechtstreeks aanhangig voor de strafrechter zonder dat hiervoor een burgerlijke partijstelling nodig is of zelfs een formele klacht. In dit geval dient de benadeelde te beschikken over alle bewijsstukken die de schuld van de dader ontegensprekelijk vaststellen.

Er rust een motiveringsplicht op de jeugdrechtbank: zij moet haar beslissing op grond van de genoemde factoren en de specifieke omstandigheden motiveren. Het moet duidelijk zijn op grond van welke overwegingen de jeugdrechtbank tot een beslissing is gekomen.

De jeugdrechtbank kan zowel tijdens de voorlopige rechtspleging als tijdens de definitieve rechtspleging meer dan één reactie opleggen. Een combinatie van reacties is mogelijk maar zonder het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel uit het oog te verliezen.

Afdeling 2. De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1. Maatregelen ten aanzien van minderjarigen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd

Artikel 16

Wanneer de jeugdrechtbank tijdens de voorlopige rechtspleging een reactie oplegt aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, spreken we van een maatregel. De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een maatregel opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Artikel 17

De eerste paragraaf van het artikel geeft de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechtbank het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of een herstelgericht groepsoverleg te doen. Daar waar op het niveau van het parket tijdens de voorbereidende rechtspleging de verplichting bestaat om het aanbod tot deelname aan een bemiddeling te doen, is dit op niveau van de jeugdrechtbank niet het geval. De jeugdrechtbank kan het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom ook op niveau van de jeugdrechtbank voorzien wordt in dit herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan één van de basisgedachten die als een rode draad doorheen dit decreet loopt: de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict een actieve rol geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende maatregelen die de jeugdrechtbank op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen. De keuze van de voorlopige maatregel hangt af van wat men wil bereiken met de tussenkomst: wanneer deze er in bestaat in de eerste plaats de openbare veiligheid te waarborgen, wordt mogelijks gekozen voor een plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Wanneer het ingrijpen door de jeugdrechtbank hoofdzakelijk een ander doel voor ogen heeft, wordt best gekozen voor één van de andere voorziene maatregelen. Gesloten opvang van minderjarigen kan immers slechts in laatste instantie worden overwogen, wanneer dat noodzakelijk is en alle andere maatregelen niet of niet meer zinvol zijn.

De jeugdrechtbank kan meer dan één maatregel opleggen aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd. Een combinatie van maatregelen is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene maatregelen gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde maatregel.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit vijf maatregelen. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende maatregelen. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze maatregelen oplegt, moet zij in haar beschikking opnemen hoe lang de maatregel maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan maatregelen

opgelegd, dan neemt zij voor elke maatregel apart de maximale duur op in haar beschikking.

In principe kunnen alle maatregelen zoals voorzien in dit decreet worden opgelegd aan minderjarigen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd, en dit vanaf de leeftijd van twaalf jaar. Uitzondering op dit principe wordt gevormd voor de maatregelen van toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie en toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding. Plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling op grond van dit decreet is in principe slechts mogelijk vanaf de leeftijd van veertien jaar. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kunnen minderjarigen tussen de twaalf en de veertien jaar worden geplaatst in een gemeenschapsinstelling. Wat dit betreft, verwijzen we naar de toelichting bij artikelen 23 en 24 en 35.

Dit artikel voorziet in het inschrijven op decretaal niveau van een maximale duur van de voorlopige rechtspleging. De duur is beperkt tot maximaal zes maanden. Er is geen verlenging mogelijk. Wanneer de maximale termijn van zes maanden wordt bereikt, heeft dit tot gevolg dat er geen maatregel meer kan worden opgelegd. Er kan enkel nog een uitspraak ten gronde worden gedaan. De maatregelen vervallen automatisch.

Twee uitzonderingen worden voorzien op het principe dat de voorlopige rechtspleging maximaal zes maanden duurt en hierna geen maatregel meer kan worden opgelegd. Deze uitzonderingen zijn voorzien in artikel 18.

Artikel 18

Als algemeen principe is de maximale duur van de voorlopige rechtspleging binnen dit decreet beperkt tot zes maanden, verlenging is in principe niet mogelijk. In dit artikel worden twee uitzonderingen ingeschreven op dit principe waardoor de maximumduur verlengd kan worden tot maximaal twaalf maanden.

De eerste uitzondering betreft de situatie waarbij het strafrechtelijk onderzoek (nog) niet is afgerond, nog niet is afgerond kunnen worden. Dit kan zich voordoen in bijzonder ingewikkelde dossiers, wanneer er meerdere daders betrokken zijn, het om zeer zwaarwichtige feiten gaat, ... In dergelijk geval kan de duur van de voorlopige rechtspleging verlengd worden tot maximaal twaalf maanden.

De tweede uitzondering bestaat erin dat het jeugddelict waarvan de minderjarige verdacht wordt, een welbepaald feit betreft zoals voorzien in de opsomming in punt 2° van dit artikel. Het verlengen van de voorlopige rechtspleging tot twaalf maanden is mogelijk wanneer de minderjarige verdacht wordt van het plegen van feiten zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) of een poging tot het plegen van één van de bedoelde feiten.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Artikel 19 en 29

Dit artikel biedt de jeugdrechtbank de mogelijkheid om een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg voor te stellen aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd. De jeugdrechtbank kan dit aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsaanbod doen maar is er niet toe verplicht, dit in tegenstelling tot de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging (verplichting tot aanbod herstelbemiddeling). Ook hier is het opzet om communicatie tussen vermoedelijke dader en slachtoffer tot stand te brengen, met als doel het bereiken van een akkoord over het mogelijke herstel van de schade die voortvloeit uit de

gepleegde feiten. Er wordt niet enkel gekeken naar de materiële schade, maar ook naar de mogelijke relationele schade.

In deze fase van de rechtspleging is het de jeugdrechtbank die de dienst aanduidt die belast is met de tenuitvoerlegging van de bemiddeling. Evenmin als de procureur des Konings tijdens de voorbereidende rechtspleging, kan de jeugdrechtbank de inhoud van het bereikte akkoord wijzigen. Zij moet het akkoord homologeren. Enkel indien de inhoud van het bereikte akkoord strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de homologatie weigeren.

Onderafdeling 3. Het positief project

Artikel 20

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid voor de jeugdrechtbank om een positief project op te leggen van maximaal 60 uur. Het doel van deze nieuwe reactie op niveau van de jeugdrechtbank is in de eerste plaats de jonge vermoedelijke pleger van een jeugddelict de mogelijkheid te bieden om verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen, door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is/kan zijn. Het responsabiliseren van de minderjarige staat dus opnieuw voorop. Het positief project doet een appél aan de jonge (vermoedelijke) dader om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige zelf met een voorstel komt, kan de jeugdrechtbank de inhoud niet wijzigen, zij moet dit goedkeuren. Enkel indien de inhoud strijdig is met de openbare orde, kan de jeugdrechtbank de goedkeuring weigeren. Wanneer de minderjarige niet zelf komt met een voorstel omtrent de inhoud van het positief project, bepaald de jeugdrechtbank zelf de inhoud.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevorderd wordt. De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige maatregel is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een maatregel. Wanneer dit uitblijft, is het best te voorzien in een maatregel die zoveel als mogelijk verband houdt met de feiten waarvan de minderjarige verdacht wordt, of met de aan deze feiten ten grondslag liggende problemen. Het positief project moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten, nuttig zijn voor de minderjarige en gelinkt zijn aan de bevordering van zijn re-integratie.

In deze fase mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 60 uur.

Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde conform wat was afgesproken, dan betekent dit het einde van de reactie op het jeugddelict. De jeugdrechtbank kan dan geen andere maatregel meer opleggen aan de betrokken minderjarige voor hetzelfde feit. Mislukt de uitvoering van het positief project, om welke reden dan ook, dan houdt de jeugdrechtbank hiermee rekening. Zij houdt hiermee rekening in haar beslissing om de minderjarige al dan niet een andere maatregel op te leggen, maar ook in het effectief opleggen van een andere maatregel.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Artikel 21

Dit artikel geeft aan de jeugdrechtbank de mogelijkheid om een ambulante maatregel op te leggen. De ambulante maatregel betreft een reactie op een delict waarbij de minderjarige vermoedelijke delictpleger niet uit zijn thuis- of opvoedingscontext wordt gehaald. Bij een ambulante maatregel is het mogelijk dat de minderjarige zich naar een voorziening, instelling of dienst verplaatst om aldaar begeleiding te krijgen, deel te nemen aan een programma, een opleiding te volgen of iets anders, maar zonder dat hij daar blijft overnachten. Het is echter ook mogelijk dat de begeleiding of het programma wordt aangeboden bij de minderjarige thuis, in zijn opvoedingscontext, op zijn school, ...

Bij een ambulante maatregel wordt de minderjarige vermoedelijke pleger dus niet residentieel verwijderd uit zijn thuis- of opvoedingscontext.

Het subsidiariteitsprincipe kan slechts geëffectueerd worden indien voorzien wordt in alternatieven voor vrijheidsberoving. Voldoende niet-vrijheidsberovende reacties en ambulante reactievormen, in alle fases van de procedure, zijn belangrijke condities voor een constructief jeugddelinquentierecht.

Binnen de mogelijke reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen, is de ambulante reactie (maatregel of sanctie) ook een middel om invulling te geven aan het belang van het actief betrekken van de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict. Op die manier kan opvolging van en ondersteuning aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken verzekerd worden bij de uitvoering van de opgelegde reactie.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Artikel 22

De jeugdrechtbank kan op grond van dit artikel aan een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, voorwaarden opleggen die moeten nageleefd worden gedurende een bepaalde termijn. Het werken met voorwaarden laat een maximale individualisatie van de opgelegde maatregel toe: voorwaarden op maat van de betrokken delinquent. Het opleggen van voorwaarden aan een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, beoogt door middel van controle, begeleiding, vorming, opleiding, ... te werken en bij te dragen aan de resocialisatie van de betrokkene en het bestrijden van recidive, en dit zonder dat een gesloten plaatsing aan de orde is. Het moet voor de betrokken minderjarige duidelijk zijn welke de voorwaarden zijn waaraan hij zich moet houden: met andere woorden hij moet duidelijk weten wat hij wel mag/moet doen en wat niet.

Cruciaal en noodzakelijk is het tegelijk en meteen van in het begin, samen met de voorwaarden, voorzien in een vervangende maatregel. Men houdt als het ware een middel achter de hand voor het geval de minderjarige niet of onvoldoende slaagt in het naleven van de voorwaarden. Mogelijks wordt het effect van het naleven van de voorwaarden mede bepaald door de realiteit van de dreiging die uitgaat van de vervangende maatregel. Het is dan ook essentieel dat effectief kan voorzien worden in de uitvoering van de vervangende maatregel.

De jeugdrechtbank moet de 'proefperiode' bepalen gedurende dewelke de minderjarige vermoedelijke delictpleger de opgelegde voorwaarden moet naleven. De jeugdrechtbank kan de opgelegde voorwaarden niet verstrengen doorheen deze periode. Indien de jeugdrechtbank vindt dat de voorwaarden moeten worden aangepast of gespecificeerd moeten worden, kan zij dit niet doen vooraleer zij de minderjarige en zijn advocaat hierover heeft gehoord. De betrokken minderjarige moet in persoon aanwezig zijn wanneer hij wordt gehoord over de aanpassing van de voorwaarden. Een aanpassing is eventueel ook mogelijk op vraag van betrokken minderjarige vermoedelijke delictpleger, zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers, zijn opvoedingsverantwoordelijken of het openbaar ministerie wanneer zij van mening zijn dat de omstandigheden waaronder de voorwaarden werden opgelegd, gewijzigd zijn.

De opsomming van voorwaarden die in dit artikel zijn opgenomen, betreft geen limitatieve lijst. Andere zaken kunnen als voorwaarden worden opgelegd.

In het geval de minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict tijdens zijn 'proefperiode' (periode waarbinnen hij de opgelegde voorwaarden moet naleven) een nieuw jeugddelict pleegt, heeft de jeugdrechtbank de vrije keuze om eender welke maatregel op te leggen die voorzien is in dit decreet. In deze situatie is hij niet beperkt

tot het opleggen van de vervangende maatregel. Deze wordt enkel opgelegd indien de voorwaarden niet of niet voldoende worden nageleefd.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 23

Wanneer de jeugdrechtbank meent dat er geslotenheid nodig is als antwoord op het jeugddelict, moet zij de minderjarige vermoedelijke delictpleger met een maatregel toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, specifiek ingericht voor minderjarigen die op grond van dit decreet een maatregel gesloten oriëntatie opgelegd krijgen. Vijf dagen na de aanvankelijke beschikking vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet de jeugdrechtbank uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de wijziging, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. Deze maatregel van gesloten oriëntatie vormt steeds de start in dergelijke situaties binnen de voorlopige rechtspleging.

De maximale duur van deze maatregel is één maand. Tijdens deze periode wordt een multidisciplinair oriëntatie-onderzoek verricht waarbij twee vragen voorliggen om te worden beantwoord:

- Is er voor de betrokken minderjarige vermoedelijke plegger van een jeugddelict geslotenheid nodig als antwoord op het gepleegde delict (risico-inschatting) of is een andere maatregel meer aangewezen?
- Wanneer geslotenheid nodig is, wat is dan de aangewezen duur van de vervolgmaatregel? Het bepalen van de vervolgduur gebeurt op basis van responsiviteit, zwaarte van de feiten en de contextuele sociale gegevens waarover men beschikt.

Tijdens de gesloten oriëntatie wordt dus getracht een antwoord te voorzien op deze twee vragen. Dit antwoord wordt geformuleerd in een oriëntatievoorstel en dient als advies voor de jeugdrechtbank die finaal en soeverein een beslissing neemt.

De gesloten oriëntatie kan maximaal een maand duren. Wanneer een verblijf van een maand niet nodig is, hoeft een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict geen maand te blijven in de hiervoor voorziene afdeling van een gemeenschapsinstelling. Wanneer voor het verstrijken van de maximale termijn duidelijk is dat een vermoedelijke delictpleger geen nood heeft aan gesloten begeleiding, kan hij reeds vroeger de afdeling binnen een gemeenschapsinstelling verlaten, mits de jeugdrechtbank hiertoe een beslissing neemt. De vermoedelijke minderjarige delictpleger kan de afdeling van de gesloten oriëntatie binnen een gemeenschapsinstelling ook vroeger verlaten wanneer duidelijk is dat gesloten begeleiding wel nodig is en de jeugdrechtbank in deze zin een maatregel oplegt.

Met dit decreet wordt het onderscheid tussen open en gesloten plaatsen in een gemeenschapsinstelling opgeheven. Alle plaatsen in een gemeenschapsinstelling zijn gesloten plaatsen.

Een gemeenschapsinstelling is in principe nog enkel toegankelijk voor (vermoedelijke) plegers die veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook moeten de feiten (waarvan ze verdacht worden) van die aard zijn dat ze aanleiding kunnen geven tot plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Op de minimale leeftijdsvereiste van veertien jaar bestaat een uitzondering voor (vermoedelijke) plegers die tussen twaalf en veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook deze jongeren kunnen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling toevertrouwd worden mits hen een feit ten laste wordt gelegd dat, indien het gepleegd zou zijn geworden door een meerderjarige, een straf tot gevolg zou hebben van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf. Wanneer de jeugdrechtbank een twaalf- of dertienjarige wil toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling, moet de betrokkene al zeer ernstige feiten gepleegd hebben of hiervan verdacht worden. Bovendien moet de jeugdrechtbank inschatten dat de openbare veiligheid in het gedrang is wanneer zij deze twaalf- of dertienjarige niet zou toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling. Voor

deze twaalf- en dertienjarigen wordt een bepaalde capaciteit voorbehouden binnen de gemeenschapsinstelling.

Onderafdeling 7: De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 24

Wanneer op grond van de maatregel gesloten oriëntatie een oriëntatievoorstel wordt opgemaakt, en in dit oriëntatievoorstel is voorzien dat geslotenheid nodig is als vervolg, kan de jeugdrechtsbank een minderjarige vermoedelijke delictpleger een maatregel gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze maatregel wordt een minderjarige vermoedelijke delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

Er is éénmaal een verlenging mogelijk van de opgelegde duur. De verlenging is maximaal mogelijk voor een duur van drie maanden.

Minderjarigen doorlopen in een gemeenschapsinstelling een traject dat wordt vastgelegd in een persoonlijk handelingsplan. Dit wordt uitgewerkt in samenwerking met de jongere zelf, zijn context/consulent/school/breder netwerk/vrije tijd, ... Tijdens het verblijf van de minderjarige in de gemeenschapsinstelling, zal reeds een vervolghulp uitgetekend worden die tijdens of naar het einde van het verblijf toe opstart en het handelingsplan verder finaliseert in een niet meer gesloten context (ambulant of residentieel). Elk gesloten traject moet een vervolg vinden in een plaatselijke, open context met betrokken hulpverlening.

Artikel 25

Dit artikel bepaalt dat wanneer een minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict een maatregel opgelegd krijgt, de uitvoering hiervan zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van zijn ouders, wettelijke vertegenwoordigers of opvoedingsverantwoordelijken moet gebeuren, ook in het geval van een plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Dit artikel installeert daarnaast ook de verplichting voor elke uitvoerder van een maatregel, om van in het begin te voorzien en werk te maken van het opstarten van vervolghulp. In deze vervolghulp moet ook een onderdeel voorzien worden om ook met de ouders; opvoedingsverantwoordelijken aan de slag te gaan.

Onderafdeling 8. Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Artikel 26

Erkennen dat jongeren jonge mensen zijn, die in groeiende mate verantwoordelijkheid mogen en kunnen opnemen, ontslaat ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken niet van hun verantwoordelijkheid. De minderjarige ondersteunen in het proces van 'groeien in verantwoordelijkheid' kan niet los gezien worden van het actief betrekken van deze personen in de reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige. Er is sprake van een gedeelde, gedragen verantwoordelijkheid. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten betrokken worden in de opvolging van de reactie, maar waar nodig moet ook ten aanzien van hen kunnen gereageerd worden.

Met dit artikel hebben we de ambitie om ook effectief met de context van de minderjarige delictpleger aan de slag te gaan, delictgericht te werken. Wanneer er indicaties zijn die wijzen op een onaangepaste reactie op, en/of onbekwaamheid van ouders, wettelijke vertegenwoordigers en andere opvoedingsverantwoordelijken, om te reageren op het gedrag van de (vermoedelijke) minderjarige delictpleger, moet het mogelijk zijn om een dwingend appél te doen op hun verantwoordelijkheid en hen te ondersteunen in het (leren) omgaan met het gedrag van de betrokken minderjarige.

Het decretaal voorzien van een aanbod met ondersteuning vanuit een dienst, kan aan deze nood tegemoet komen. De wijze waarop ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken worden benaderd is hierbij van belang. Indien deze personen op een correcte wijze benaderd worden is het doen van een dwingend appél op hun verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid bij invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op het jeugddelict, legitiem. Hierbij is het belangrijk om oog te hebben voor het (gezins-)systeem als totaliteit.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1. Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Artikel 27

Met dit artikel wordt voorzien in de start van de rechtspleging ten gronde. Tijdens deze fase doet de jeugdrechtbank uitspraak over schuld of onschuld van een minderjarige aan het plegen van de hem ten laste gelegde feiten.

De reactie die in deze fase wordt opgelegd aan een minderjarige pleger van een jeugddelict, als antwoord op de normovertreding, is een sanctie.

De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een sanctie opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Artikel 28

De eerste paragraaf van het artikel geeft opnieuw de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechtbank, tijdens de rechtspleging ten gronde, het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg te doen. De jeugdrechtbank kan ook in deze fase van de procedure het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom hier nogmaals voorzien wordt in het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan de basisgedachte uit dit decreet om de minderjarige pleger van een jeugddelict een actieve rol te geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Soms hebben jongeren tijd nodig om hierin te kunnen meestappen. Soms heeft ook het slachtoffer tijd nodig om op dit aanbod te kunnen ingaan. Het aanbod is in elke fase voorzien om zo de mogelijkheid tot deelname van zowel dader als slachtoffer te maximaliseren.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende sancties die de jeugdrechtbank op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen.

De jeugdrechtbank kan meer dan één sanctie opleggen aan een minderjarige pleger van een jeugddelict. Een combinatie van sancties is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene sancties gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde sanctie.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit negen sancties. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende sancties. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze sancties oplegt, moet zij in haar vonnis opnemen hoe lang de sanctie maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan sancties opgelegd, dan neemt zij voor elke sanctie apart de maximale duur op in haar vonnis.

De sancties zoals voorzien in punten 1° tot en met 5° en 9° van dit artikel, kunnen worden opgelegd aan minderjarigen plegers van een jeugddelict vanaf de leeftijd van

twalf jaar. De sanctie zoals voorzien in punt 6° kan in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige plegers van minstens veertien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij ook worden uitgesproken ten aanzien van twaalf- en dertienjarigen. De sanctie zoals voorzien in punt 7° kan in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige plegers van minstens zestien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij worden uitgesproken ten aanzien van personen die de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt hebben op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. In die situatie wordt de maximale duur van deze sanctie geproratiséerd i.f.v. de leeftijd van de delictpleger (zie infra). De sanctie van de uithandengeving, punt 8° in dit artikel, kan slechts ten aanzien van minderjarige plegers van zestien jaar of meer worden bevolen. Hierop bestaan geen uitzonderingen.

Tijdens de rechtspleging ten gronde kan de jeugdrechtbank, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie zoals voorzien in de punten 3° tot en met 5° in dit artikel, een elektronische monitoring of opvolging mét begeleiding opleggen. Deze mogelijkheid kan niet als zelfstandige sanctie worden opgelegd én ze moet steeds gepaard gaan met begeleiding.

Alle sancties zoals voorzien in de punten 3° tot en met 9°, moeten contextgericht werken en moeten dit realiseren door de leefomgeving van de minderjarige pleger actief te betrekken bij de uitvoering en of opvolging van de sanctie.

Artikel 29

Zie artikel 19.

Onderafdeling 3. Berispen

Artikel 30

Beschrijft de mogelijkheid van de jeugdrechter om een minderjarige te berispen.

Onderafdeling 4. Het positief project

Artikel 31

Zie artikel 20.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 20, mag het uit te voeren positief project in de rechtspleging ten gronde, ten hoogste 220 uur bedragen.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Artikel 32

Zie artikel 21.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Artikel 33

Zie artikel 22.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 22, §2, bedraagt de maximale duur dat de voorwaarden kunnen worden opgelegd twee jaar. Het voorziene maximaal aantal uur dat een opleiding of vorming mag duren, bedraagt 220 uur (§4).

Onderafdeling 7: De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 34

De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze sanctie wordt een minderjarige delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

De betrokken minderjarigen moeten niet opnieuw 'een gesloten oriëntatie' ondergaan in een afdeling van een gemeenschapsinstelling die specifiek hiervoor is ingericht. We gaan ervan uit dat de groep van delictplegers die tot hier doorstromen, eerst via een maatregel gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling geplaatst werden. De hier voorziene sanctie van gesloten begeleiding komt er in de praktijk op neer dat er verder wordt gewerkt met die jongeren, waarvoor de jeugdrechtbank de periode zij verbleven in een gemeenschapsinstelling onder een maatregel (voorlopige rechtspleging), niet voldoende vindt.

Voor de rest gelden dezelfde regels en voorwaarden als voorzien in artikel 24.

Artikel 35

Op grond van dit artikel kan de jeugdrechtbank een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen, waarbij hij wordt toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding met een maximale duur van zeven jaar.

Deze sanctie kan enkel tijdens de rechtspleging ten gronde worden opgelegd aan jongeren die cumulatief voldoen aan de zes voorwaarden zoals voorzien in §2, punt 1° tot en met 6°.

- de minderjarige delictpleger moet zestien jaar of meer zijn op het ogenblik van het plegen van de feiten;
- er is een vermoeden van schuldbekwaamheid. Het betreft een weerlegbaar vermoeden.
- elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- het jeugddelict dat hij heeft gepleegd betreft een feit zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot en met 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden);
- de fysieke integriteit van de betrokken minderjarige delictpleger of derden is in gevaar;
- er is nood aan gesloten begeleiding.

Deze sanctie is een antwoord vanuit de Vlaamse Gemeenschap op de figuur van de uithandengeving. We willen in Vlaanderen een duidelijke sanctie kunnen geven n.a.v. een bijzonder ernstige normovertreding, maar vertrekkend vanuit een decretaal kader gemaakt voor minderjarigen, en zonder uitvoering in een gevangenis. Deze sanctie kan voor maximum zeven jaar uitgesproken worden. Deze langdurige sanctie betreft een uitzondering op het feit dat reacties uiterlijk een einde nemen wanneer de minderjarige delictpleger de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt (in het geval ze wordt uitgesproken tegen een zestien- of zeventienjarige delictpleger).

Op grond van deze sanctie verblijft de minderjarige delictpleger, tot aan het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, in geslotenheid binnen een afdeling van de gemeenschapsinstellingen. Bij het bereiken van deze leeftijd zal, na evaluatie door de jeugdrechtbank, een plan van re-integratie uitrollen. Deze re-integratie slaat op alle levensdomeinen die vervat zaten in het handelingsplan en geeft de minderjarige de mogelijkheid om vanuit de geslotenheid te experimenteren met nieuwe rollen en uitdagingen in de maatschappij. Deze re-integratie wordt vanaf dat ogenblik jaarlijks geëvalueerd door de jeugdrechtbank. Samenwerking met volwassen educatie, vorming en tewerkstelling is een noodzakelijk binnen deze sanctie.

In principe kan deze langdurige sanctie enkel worden opgelegd aan de minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar is, en die cumulatief voldoet aan de voorwaarden zoals hierboven uitgelegd (§2, punt 2° tot en met 6°). Wanneer minderjarigen echter jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, maar waarbij het

om zodanig ernstige feiten gaat, kan deze sanctie ook opgelegd worden zij het met een minder lange maximale duur.

- gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de twaalf en veertien jaar die een feit pleegt, dat wanneer het door een meerderjarige zou zijn gepleegd, strafbaar is met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf, dan kan deze sanctie aan de betrokken minderjarige worden opgelegd voor een maximale duur van twee jaar;
- gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de veertien en zestien jaar die een feit pleegt zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden), dan bedraagt de maximale duur van de sanctie die hem kan worden opgelegd vijf jaar.

Deze sanctie van gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar is in principe slechts mogelijk nadat maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken werden verricht door een multidisciplinair samengesteld team. Voor zware recidivisten kan deze sanctie zonder multidisciplinair onderzoek, als blijkt dat er al een vonnis voor zware feiten voorafgegaan is aan dit jeugddelict.

Onderafdeling 8. Uithandengeving

Artikel 36

Dit artikel voorziet in de sanctie van de uithandengeving.

De uithandengeving is slecht van toepassing op minderjarige delictplegers die zestien of zeventien jaar oud waren op het ogenblik dat ze de feiten gepleegd hebben. De leeftijd van de jongeren op het ogenblik van de uitspraak van de jeugdrechtbank is niet relevant. De uithandengeving kan nog bevolen worden ook al heeft de jongere intussen de leeftijd van achttien jaar bereikt.

Bij de figuur van de uithandengeving gaat de wetgever ervan uit dat bij bepaalde minderjarigen die reeds in een bijzonder asociale gedragslijn zijn vastgeroest, het opleggen van een sanctie vanuit het jeugddelinquentierecht ontoereikend kan zijn. Uithandengeving kan slechts indien de jeugdrechtbank een andere sanctie niet geschikt acht.

De jeugdrechtbank kan slechts overgaan tot uithandengeving indien bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de minderjarige delictpleger heeft reeds een maatregel of sanctie van gesloten begeleiding of een sanctie van gesloten zorg opgelegd gekregen. Het kan hierbij gaan om een maatregel of sanctie met geslotenheid omwille van andere, eerdere feiten, maar ook een 'gesloten' maatregel in de voorlopige rechtspleging voor dezelfde feiten komt hiervoor in aanmerking.
- het gepleegde feit betreft een feit zoals bedoeld in de artikel 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) van het Strafwetboek.

Deze cumulatie, gesloten maatregel of sanctie mét een jeugddelict dat voldoet aan de kwalificaties als voorzien in b), is niet vereist wanneer het gepleegde jeugddelict een feit betreft zoals bedoeld in de artikelen 136bis tot 136 quater en 136 sexies (ernstige

schendingen van het internationaal humanitaire recht) en de artikelen 137, 140 tot 141 (de terroristische misdrijven) van het Strafwetboek.

Dat het bij de eerste reeks feiten om cumulatieve voorwaarden gaat, a) + b), en het voorzien van de mogelijkheid tot uithandengeving voor terroristische misdrijven, is nieuw.

Onderafdeling 9. Gesloten zorg

Artikel 37

Dit artikel beschrijft de modaliteiten om een minderjarige die aan een geestesstoornis lijdt te plaatsen binnen een geschikte inrichting met het oog op gesloten zorg.

Afdeling 4. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Artikel 38

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de gemeenschapsinstellingen. Deze bepaling zat voorheen vervat in het decreet van 7 maart 2008 inzake de bijzonder jeugdbijstand.

Artikel 39

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 40

Dit artikel schrijft de evaluatie van het voorliggend decreet in.

Artikel 41

Bepaalt de inwerkingtreding van het voorliggend decreet.

C. Adviezen

Op 14 juli 2017 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet voor de eerste keer principieel goed (VR 20171407 DOC.0759/1TER, DOC.0759/2TER, DOC.0759/3TER en DOC.0759/6).

Het voorontwerp van decreet werd voor advies doorgestuurd naar de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin (SAR WGG), de SERV en de Vlaamse Jeugdraad.

We ontvingen de adviezen respectievelijk op 4 oktober 2017, 14 augustus 2017 en 6 september 2017.

Naast deze door de Vlaamse Regering formeel aangevraagde adviezen werden er ook vanuit diverse organisaties, adviesorganen of werkgroepen adviezen of opmerkingen geuit.

We nemen in het raam van deze 2de principiële goedkeuring de opmerkingen van het College van Procureurs-generaal of de aanbevelingen mee geuit in de adviezen⁶ van de

⁶ Deze adviezen zijn consulteerbaar op respectievelijk:

http://www.csj.be/sites/default/files/press_publications/20170920_advies-jeugd-nl-def.pdf,
<https://www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/naar-een-jeugddelinquentierecht-met-sterke-rechtswaarborgen-voor-de-minderjarige> en

Hoge Raad voor Justitie, de Kinderrechtencommissaris en het Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi).

We vermelden nog dat het agentschap Jongerenwelzijn ook in overleg ging met de werkgroep Jeugdsanctierecht, de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling en met de jeugdmagistratuur, met de jeugdmagistratuur werd nog een uitvoerige artikelsgewijze technische bespreking gehouden. Tot slot verwijzen we ook naar de bijlagen voor het advies van het Raadgevend Comité van 30 oktober 2017.

Gelet op de veelheid van de adviezen, de overlegmomenten nemen we hier onder artikelsgewijs de wijzigingen mee die we op basis van de adviezen doorvoerden aan het voorontwerpdecreet, telkens met een motivatie en een verwijzing naar het advies.

Artikel 1

Dit artikel werd op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 2

Vanuit het College van Procureurs-Generaal werd opgemerkt dat de definitie van minderjarige zoals opgenomen in punt 7° ervoor zorgt dat de slachtoffers in de kou blijven staan bij feiten gepleegd door min-twaalfjarigen omdat zij zelf het initiatief moeten nemen voor het opstarten van een burgerlijke procedure om een schadevergoeding te verkrijgen en zich niet kosteloos burgerlijke partij kunnen stellen voor de jeugdrechtbank.

Aan deze opmerking wordt geen gehoor gegeven aangezien de keuze gemaakt is om de ondergrens voor het aanspreken van jongeren op hun verantwoordelijkheid op twaalf jaar gelegd is en hier niet van afgeweken wordt.

Met het oog op een verlichting van de tekst worden 2 nieuwe definities toegevoegd aan dit artikel, met name 'minderjarige verdachte' (punt 11°) en 'minderjarige delictpleger' (punt 10°).

Artikel 3

Vanuit het Kenniscentrum Kinderrechten vzw wordt extra aandacht voor de rechtswaarborgen van jongeren gevraagd. Ze vragen dan ook het volgende op te nemen in het decreet: uitleg over in welke procedure de jongere zit en waarom, waar ze aan toe zijn, wat er van hen verwacht wordt/kan worden en welke invloed ze zelf kunnen en mogen hebben. Dit stuk werd toegevoegd in artikel 3, §1, 2°.

Op grond van een opmerking bij artikel 24, §3, derde lid vanuit het Kenniscentrum Kinderrechten vzw werd een derde lid ingevoegd in paragraaf 4. Op die manier wordt tegemoet gekomen aan de vraag naar het op een passende en doeltreffende wijze bekend maken van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zoals omschreven in artikel 42 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Daarnaast werd het artikel ook aangepast na opmerkingen van het College van Procureurs-Generaal. In paragraaf 4, eerste lid wordt het woord toepasselijk toegevoegd, aangezien in de Memorie van Toelichting staat dat er uitzonderingen zijn op de toepasselijkheid van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van minderjarigen in de integrale jeugdhulp en dit moet verduidelijkt worden in de tekst van het decreet.

[http://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202017-1%20eigen%20initiatief Voorontwerp%20Decr%20Jeugddelinquentierecht%20en%20kinderrechtenkader.pdf](http://www.keki.be/sites/default/files/publications/KeKi%20Beleidsadvies%202017-1%20eigen%20initiatief%20Voorontwerp%20Decr%20Jeugddelinquentierecht%20en%20kinderrechtenkader.pdf).

Paragraaf 6, tweede lid werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden. Daarnaast moest in paragraaf 6, derde lid de term reactie vervangen worden door de term maatregel aangezien het bepaalde niet opgaat voor sancties.

Artikel 4

Artikel 4 wordt gewijzigd met het oog op een verlichting van de tekst.

Artikel 5

Er werd een artikel 5 toegevoegd na opmerkingen uit justitiële hoek over het behouden van de bevoegdheid van de politierechter in het geval een minderjarige verkeersmisdrijven pleegt. Aangezien het nooit de bedoeling was deze bevoegdheid te wijzigen of om verkeersmisdrijven te vatten in dit decreet wordt artikel 36bis wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade overgenomen, zodat duidelijk wordt dat de bevoegdheid voor verkeersmisdrijven gepleegd door minderjarigen bij de politierechter blijft liggen.

Artikel 6

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het overleg met de jeugdmagistratuur werd gevraagd een uitzondering te voorzien voor de sanctie 'berisping', aangezien er bepaalde gevallen zijn waarbij de feiten gepleegd door een minderjarige dader pas aan het licht komen nadat deze de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. Wanneer een veroordeling tot een berisping mogelijk blijft ook na de leeftijd van 23 jaar, dan kan het slachtoffer toch nog een schadevergoeding toegekend krijgen door de jeugdrechtbank wat een rechtsgang naar de burgerlijke rechter uitspaart. Dit werd niet meegenomen.

Artikel 7

Dit artikel werd hernummerd.

Het artikel wordt na bespreking tijdens de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur herschreven zodat de sociale onderzoeksopdrachten op parketniveau nog steeds kunnen worden uitgevoerd maar niet meer per se door de sociale dienst. De Procureur des Konings kan nu immers een dienst aanwijzen die door de gemeenschap wordt georganiseerd of die beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

Artikel 8

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 9

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 10

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van het College van Procureurs-Generaal wordt aan dit artikel toegevoegd dat de procureur des Konings kan bijgestaan worden door een parketcriminoloog. Deze is een belangrijke actor in de toepassing van het jeugdrecht. De rol van de parketcriminoloog bestaat erin vanuit een multidisciplinaire opleiding en kennis van het netwerk de procureur des Konings te adviseren over de verdere oriëntering van het dossier. Daarnaast kan de parketcriminoloog ook bijstand verlenen bij de praktische uitvoering van de afhandelingsmodaliteiten op parketniveau.

Artikel 11

Dit artikel werd hernummerd.

Het Kinderrechtencommissariaat merkte op dat de voorwaarden die door het parket opgelegd kunnen worden niet afgebakend en omschreven zijn, daar waar de voorwaarden die door de jeugdrechter kunnen opgelegd worden wel omschreven zijn. Dit zorgt voor een mogelijke rechtsongelijkheid waardoor beslist werd artikel 10 in die zin aan te passen en de voorwaarden afgebakend op te sommen.

Ook hier werd op vraag van het College van Procureurs-Generaal de mogelijkheid voorzien dat de Procureurs des Konings wordt bijgestaan door een parketcriminoloog.

Artikel 12

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van de HCA-diensten wordt een advies met betrekking tot de maturiteit en de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige niet meer als voorwaarde gesteld om een aanbod tot bemiddeling te kunnen doen. De maturiteit en capaciteiten van de minderjarige worden immers bekeken op het moment dat men in gesprek gaat om de bemiddeling op te starten om te bepalen wat de beste werkwijze is.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwam de opmerking dat het verplicht een advocaat raadplegen een grote juridicalisering van de bemiddeling met zich meebrengt. Dit is echter een van de belangrijkste rechtswaarborgen voor de jongere waardoor hier niet van afgeweken wordt.

In deze bepaling werd ook een paragraaf opgenomen waarin bepaald werd dat de betrokken personen het voorstel kunnen laten homologeren, zodat ze over een uitvoerbare titel in het kader van de burgerlijke procedure beschikkend.

In paragraaf 4, derde lid werd een verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek toegevoegd, zodat gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Artikel 13

Dit artikel werd hernummerd.

Zowel vanuit de SAR WGG, de HCA-diensten, de Hoge Raad voor Justitie, de werkgroep jeugdsanctierecht als vanuit het Raadgevend Comité kwam eenzelfde opmerking. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en de inhoud ervan kan niet opgelegd en/of voorgesteld worden door het parket. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Dit werd verduidelijkt in de tekst.

Ook hier werd op vraag van het College van Procureurs-Generaal de mogelijkheid voorzien dat de Procureurs des Konings wordt bijgestaan door een parketcriminoloog.

In paragraaf 3, derde lid werd, na opmerkingen van het College van Procureurs-Generaal en de HCA-diensten een beoordelingsmarge gelaten aan de Procureur des Konings. Er kunnen immers gegronde redenen zijn waarom een positief project niet volledig kon worden uitgevoerd en nu er een beoordelingsmarge voorzien wordt kan hierop ingespeeld worden.

In paragraaf 4, derde lid werd een verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek toegevoegd, zodat gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Artikel 14

Dit artikel werd hernummerd.

Aanvulling na opmerkingen uit justitiële hoek met 'de jeugdrechter' aangezien de jeugdrechter optreedt in de voorlopige rechtspleging en de jeugdrechtbank in de rechtspleging ten gronde.

Aanvulling met 'en de dagvaardingen' na opmerkingen uit justitiële hoek.

Artikel 15

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwamen een aantal opmerkingen op paragraaf 2. Zij waren immers bezorgd dat er, op basis van de oorspronkelijke formulering geen veroordelingen bij verstek meer mogelijk zouden zijn of dat een maatregel of sanctie niet zou kunnen worden opgelegd wanneer de jeugdrechter of de jeugdrechtbank er niet in slaagt om een van de verplicht te horen betrokkenen te bereiken. De herformulering zorgt ervoor dat er tegemoet gekomen wordt aan de bestaande bezorgdheden maar dat het hoorrecht wel opgenomen blijft.

Op vraag van de jeugdrechters en het College van Procureurs-Generaal werd paragraaf 3 aangepast. De passage waarin bepaald werd dat het verslag door de betreffende persoon gelezen en voor akkoord ondertekend moest worden, wordt geschrapt omdat dit de procedure voor de jeugdrechter en de jeugdrechtbank te zwaar maakt. Daarnaast wordt het verslag opgemaakt door de griffier, die een beëdigd ambtenaar is. Op de vraag van de Hoge Raad van Justitie om paragraaf 3 volledig te schrappen werd echter niet ingegaan. Het blijft immers belangrijk dat de betrokken personen een kopie van het verslag van hun verhoor door de jeugdrechter of de jeugdrechtbank krijgen.

Artikel 16

Dit artikel werd hernummerd.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal kwam de opmerking dat het begrip recidive niet duidelijk was. In het tweede lid punt 3° werd dan ook verduidelijkt dat het zowel gaat over het feit dat de jongere reeds recidiveert als over het gevaar op recidive.

Daarnaast kwamen uit verschillende hoeken, waaronder de SAR WGG en het Kinderrechtencommissariaat de vraag naar het verplicht mee in overweging nemen van de factoren leefomgeving van de minderjarige en de veiligheid van de betrokken minderjarige. Ook aan deze opmerking werd tegemoet gekomen.

Artikel 17

Dit artikel werd hernummerd.

De toevoeging van de verwijzing naar de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade is gebeurd op vraag van het College van Procureurs-Generaal.

Artikel 18

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Paragraaf 2, eerste lid werd aangepast op vraag van het College van Procureurs-Generaal aangezien het er met de vorige formulering op leek dat de jeugdrechter beslissingen neemt onder toezicht van de sociale dienst, wat een aantasting is van de onafhankelijkheid van de jeugdrechter. Dit was uiteraard niet de bedoeling, het is de bedoeling om duidelijk te maken dat het de jeugdrechter is die een beslissing neemt en dat deze altijd gepaard gaat met een ondertoezichtstelling van de sociale dienst.

Net als bij het positief project op niveau van het parket kwamen ook bij het positief project tijdens de voorlopige fase heel wat opmerkingen. Het positief project moet vanuit

de jongere zelf komen en kan niet opgelegd en/of voorgesteld worden door de jeugdrechter. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Daarnaast is het zo dat alles wat de jeugdrechter zou willen opleggen, kan opgelegd worden onder de noemer van de voorwaarden. Dit artikel werd dan ook overeenkomstig aangepast, zodat het positief project van de jongere blijft.

Artikel 19

Dit artikel werd hernummerd.

Op vraag van de magistratuur werden ook de terroristische misdrijven toegevoegd in punt 2°.

Artikel 20

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Paragraaf 1, eerste lid, punt 1° werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Op vraag van de HCA-diensten wordt een advies met betrekking tot de maturiteit en de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige niet meer als voorwaarde gesteld om een aanbod tot bemiddeling te kunnen doen. De maturiteit en capaciteiten van de minderjarige worden immers bekeken op het moment dat men in gesprek gaat om de bemiddeling op te starten om te bepalen wat de beste werkwijze is.

In paragraaf 10 wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarig.

Artikel 21

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Net als bij het positief project op niveau van het parket kwamen ook bij het positief project tijdens de voorlopige fase heel wat opmerkingen. Het positief project moet vanuit de jongere zelf komen en kan niet opgelegd en/of voorgesteld worden door de jeugdrechter. Het is immers een instrument van de jongere om zelf de verantwoordelijkheid te nemen, waardoor het essentieel is dat het voorstel voor het positief project uit de jongere zelf komt. Daarnaast is het zo dat alles wat de jeugdrechter zou willen opleggen, kan opgelegd worden onder de noemer van de voorwaarden. Dit artikel werd dan ook overeenkomstig aangepast, zodat het positief project van de jongere blijft.

Paragraaf 1, vierde lid, punt 1° werd na bespreking met de magistratuur aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Vanuit het College van Procureurs-Generaal werd bij paragraaf 3, tweede lid opgemerkt dat de Procureur des Konings niet meer ten gronde zou mogen dagvaarden om de

minderjarige een sanctie te horen opleggen. Dit houdt een schending in van artikel 151 Grondwet en van het vermoeden van onschuld. De minderjarige heeft immers het recht om te worden vrijgesproken. Daarnaast heeft dit ook voor het slachtoffer gevolgen, het slachtoffer kan immers geen schadevergoeding meer bekomen bij de jeugdrechtbank. Hier werd dan ook een aanpassing doorgevoerd, zodat tegemoet gekomen wordt aan deze bezorgdheden.

Artikel 22

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Definitie ambulante maatregel is herschreven, dit gelet op het feit dat in meerdere adviezen gevraagd wordt de gehanteerde begrippen zo helder als mogelijk te omschrijven.

Artikel 23

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

In paragraaf 4, tweede lid en paragraaf 7, tweede lid wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarig.

Het College van Procureurs-Generaal vroeg ook een aanpassing van paragraaf 9, omdat de kans bestaat dat er een probleem zou ontstaan met het vermoeden van onschuld wanneer de oorspronkelijke formulering zou behouden blijven. Deze paragraaf werd dan ook gewijzigd om aan de bestaande bezorgdheid tegemoet te komen.

Artikel 24

Dit artikel werd hernummerd.

Aangezien het hier een bepaling in het kader van de voorlopige fase betreft wordt, na de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur de jeugdrechtbank overal gewijzigd naar de jeugdrechter, aangezien de jeugdrechtbank pas optreedt tijdens de fase ten gronde.

Het College van Procureurs-Generaal schreef in hun advies dat zij een voorstander waren van het weglaten van de verplichte herziening na vijf dagen bij een oriëntatie. Deze periode wordt in het voorliggende decreet gezien als de periode waarin het oriëntatiecentrum een eerste risicotaxatie uitvoert, op basis waarvan ze aan de jeugdrechter een eerste verslag bezorgen. Dit werd dan ook op die manier verduidelijkt en om te zorgen dat het oriëntatiecentrum een gedegen eerste verslag kan opmaken worden nu 10 kalenderdagen voorzien en wordt uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie een advies bezorgt aan de jeugdrechter over de verdere behoefte aan gesloten begeleiding.

Daarnaast werd na bespreking met de magistratuur paragraaf 2, punt 1° en paragraaf 3, punt 1° aangepast om een eventuele schending van het vermoeden van onschuld te vermijden.

Artikel 25

Dit artikel werd hernummerd.

Het College van Procureurs-Generaal merkt op dat artikel 18, §2, 5° spreekt over een maatregel met een duur van 3, 6 of 9 maanden, voorafgegaan door een plaatsing van 1 maand in het oriëntatiecentrum. De opgelegde maatregel kan een keer verlengd worden met maximaal 3 maanden. Als we de optelsom maken dan komen we uit op een duur van 13 maanden terwijl de maximumduur van de voorlopige fase 12 maanden bedraagt. Om hieraan tegemoet te komen wordt bepaald dat een maatregel met maximaal 2 maanden kan verlengd worden in plaats van met 3 maanden.

In paragraaf 3 werd, na een opmerking van het Kenniscentrum Kinderrechten vzw het derde lid geschrapt. Deze opmerking zorgde voor een aanpassing aan artikel 3 van het voorliggende decreet.

Artikel 26

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 27

Dit artikel werd hernummerd.

Aan het laatste lid wordt een zin toegevoegd, om zo in te spelen op het belang dat door de SAR WGG gehecht werd aan het installeren van een praktijk zodat informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige in de eerste plaats moet gebeuren door middel van dialoog met de minderjarige en andere betrokken personen.

Artikel 28

Dit artikel werd hernummerd.

In het eerste lid wordt de term vordering vervangen door de term dagvaarding na opmerkingen tijdens de artikelsgewijze bespreking met de magistratuur.

Artikel 29

Dit artikel werd hernummerd.

Paragraaf 2, eerste lid werd aangepast op vraag van het College van Procureurs-Generaal aangezien het er met de vorige formulering op leek dat de jeugdrechtbank beslissingen neemt onder toezicht van de sociale dienst, wat een aantasting is van de onafhankelijkheid van de jeugdrechtbank. Dit was uiteraard niet de bedoeling, het is de bedoeling om duidelijk te maken dat het de jeugdrechtbank is die een beslissing neemt en dat deze altijd gepaard gaat met een ondertoezichtstelling van de sociale dienst. Deze verwijzing werd nu opgenomen in paragraaf 2, eerste lid, laatste zin.

De terminologie inzake gesloten zorg werd gewijzigd naar het toevertrouwen aan een open of een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst. Op die manier wordt tegemoet gekomen aan de opmerkingen inzake duidelijke terminologie. We hanteren hierbij ook de terminologie zoals omschreven in de gewijzigde Jeugdwet van 2006, dit maakt ook de intentie van deze maatregel duidelijker.

Zowel van de Hoge Raad voor Justitie als van het Kinderrechtencommissariaat kwamen opmerkingen over het feit dat elektronische monitoring vermeld werd maar niet verder was uitgewerkt. Aan deze bezorgdheid wordt nu tegemoet gekomen door het inschrijven van wat elektronische monitoring precies is (definiëren), hoe het kan toegepast worden en met welke finaliteit. Elektronische monitoring, als modaliteit of ondersteuning van welbepaalde sancties, is te aanzien als een alternatief om een gesloten begeleiding te vermijden. De Vlaamse Regering kan ook diensten erkennen en toezien op de kwaliteit van de uitvoering. Hierbij is het belangrijk dat de technologie ook toelaat om de jongere niet enkel statisch in de thuissituatie op te volgen, maar ook bijvoorbeeld door gebruik te

maken van geo-tracking ook toelaat dat de mobiliteit van de jongere opgevolgd wordt tijdens activiteiten buitenshuis in het kader van de re-integratie zoals het volgen van een opleiding, werk of vrije tijd.

Artikel 30

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 31

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 32

Dit artikel werd hernummerd.

Met het oog op het feit dat alle opmerkingen met betrekking tot het positief project handelden over het feit dat het positief project van de jongere moest komen wordt dit artikel aangepast zodat de jeugdrechtbank een positief project niet oplegt maar laat uitvoeren door de minderjarige.

Artikel 33

Dit artikel werd hernummerd maar verder niet gewijzigd op grond van de adviezen.

Artikel 34

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 35

Er werd een nieuw artikel 35 ingeschreven, zodat het toevertrouwen aan het oriëntatiecentrum ook binnen de rechtspleging ten gronde mogelijk is als sanctie.

Artikel 36

Dit is het vroegere artikel 34, dat verder op grond van de adviezen niet gewijzigd werd.

Artikel 37

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Het Kinderrechtencommissariaat merkte op dat de terbeschikkingstelling niet werd gespecificeerd.

Daarnaast vroeg het Kinderrechtencommissariaat zich ook af hoe het zat met de rechtsgaranties van de minderjarigen en jongeren die een gesloten begeleiding opgelegd krijgen. Aan deze bezorgdheid werd tegemoet gekomen door het toevoegen van een vierde en vijfde lid aan paragraaf 4. Hierin wordt voorzien in een halfjaarlijkse evaluatie voor de jeugdrechtbank.

Op vraag van het College van Procureurs-Generaal werden zowel in paragraaf 2, eerste lid als in paragraaf 4, tweede lid de terroristische misdrijven toegevoegd.

Artikel 38

Dit artikel werd hernummerd.

Het College van Procureurs-Generaal wijst op de hervormingen die op grond van de Potpourri II-Wet zijn doorgevoerd en die ervoor gezorgd hebben dat alle misdaden nu correctionaliseerbaar zijn. Dit wil zeggen dat onder de nieuwe regelgeving een minderjarige niet meer voor het Hof van Assisen kan worden gebracht. Nu wordt er in paragraaf 2, eerste lid enkel nog gesproken over de bevoegde rechtbank, en niet meer over correctionaliseerbare en niet-correctionaliseerbare misdaden.

Artikel 39

Dit artikel vormt de verdere uitwerking van de nieuwe sanctie toevertrouwen aan een open of een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst.

Artikel 40

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 41

Dit artikel werd hernummerd maar verder op grond van de adviezen niet gewijzigd.

Artikel 42

Dit artikel neemt de noodzakelijke overgangsbepalingen op.

Artikel 43

Dit artikel werd hernummerd.

Er wordt ook expliciet een wetenschappelijke evaluatie van de uithandengeving en de lange gesloten sancties opgenomen, gelet op de adviezen. Deze evaluatie dient ook inzichten vanuit de jeugdmagistratuur (openbaar ministerie en jeugdrechters) mee in rekening te nemen.

Origineel

Artikel 44

Dit artikel werd hernummerd.

Dit artikel biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om bepaalde artikelen later in werking te laten treden, gelet op een zorgzame transitie.

D. Advies Raad van State

Op 18 april 2018 verleende de Raad van State zijn advies nr. 62.779/3 over het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht.

Op 15 december 2017 werd het voorontwerp van decreet houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht een eerste keer principieel goedgekeurd. Op 18 december 2017 werd het advies van de Privacycommissie gevraagd. Dit advies met nr. 28/2018 werd ontvangen op 21 maart 2018 en is ongunstig.

Op 18 mei 2018 werd het voorontwerp van decreet houdende diversie wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht een tweede keer principieel goedgekeurd, waarna het advies van de Raad van State werd gevraagd.

Op 28 mei 2018 verleende de Raad van State zijn advies nr. 63.059/3 over dit laatste voorontwerp van decreet.

Gevolg gevend aan het advies van de Raad van State onder punt 20 van het advies nr. 63.059/3, worden alle artikelen uit het decreet houdende diversie wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, die een onmiddellijk gevolg zijn van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, geïntegreerd in dit laatste decreet.

Hieronder volgt een artikelsgewijze bespreking bij de artikelen zoals ze zijn opgemaakt na de wijzigingen die werden doorgevoerd op basis van de ingewonnen adviezen, alsook na verwerking van de adviezen nr. 62.779/3 en nr. 63.059/3 van de Raad van State. De hoofdstukken 5 en 6 worden overgenomen vanuit het genoemde 'wijzigingsdecreet' en hier in gevoegd.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Krachtens artikel 128, §1 van de Grondwet en artikel 5, §1, II, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen behoort de bijstand aan personen, en specifiek de jeugdbescherming, tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen. In navolging van het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming behoren volgende materies nu toe aan de gemeenschappen:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels."

Artikel 2

In dit artikel worden een aantal basisbegrippen gedefinieerd. Een aantal definities in dit ontwerp zijn overgenomen uit het decreet inzake bijzondere jeugdbijstand van 7 maart 2008 en de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Een jeugddelict vervangt als term het voorheen gebruikte 'als misdrijf omschreven feit' (MOF) . De term 'MOF' paste binnen een jeugdbeschermingsrecht waarbij men uitging van 'onbekwame minderjarigen' die niet verantwoordelijk konden gesteld worden voor de door hen gepleegde feiten. Een van de uitgangspunten van de Vlaamse visie op de aanpak van jeugddelinquentie, is de verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt. Jongeren worden uitdrukkelijker beschouwd en benaderd als verantwoordelijke jonge mensen. Een jeugddelict betreft een handeling of een onthouding van een persoon ouder dan twaalf maar jonger dan achttien jaar, die indien gepleegd door een meerderjarige bestraft zou worden op grond van het Strafwetboek of andere (bijzondere) strafbepalingen.

We introduceren en hanteren binnen het Vlaams jeugddelinquentierecht de term 'reactie' als overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige. Bij het hanteren van de term reactie maken we geen onderscheid naar in welke fase van de procedure wordt gereageerd. Wanneer we wel een onderscheid maken tussen de reacties die mogelijk zijn tijdens de voorbereidende rechtspleging en de rechtspleging ten gronde, dan spreken we respectievelijk over 'maatregelen' en 'sancties'. Minderjarigen binnen dit decreet zijn de personen van minstens twaalf jaar, maar die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt wanneer ze een jeugddelict plegen, of verdacht worden van het plegen van een jeugddelict.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Artikel 3

Wanneer we in dit kader spreken van 'het optreden van de actoren betrokken bij de uitvoering van dit decreet', zien we dit zo breed als mogelijk. We bedoelen hiermee o.m. de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening, diensten voor Herstelgericht Constructieve Afhandeling (HCA-diensten), personen die werkzaam zijn in diensten of instellingen waar met minderjarige (vermoedelijke) delictplegers gewerkt wordt, ... Eenzelfde verwachting ten aanzien van 'federale actoren' is ingeschreven in de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965. In punt 2° is voorzien 'elke rechtsbedeling ten aanzien van minderjarigen gebeurt, voor- zover zulks mogelijk is, door actoren, ambtenaren en magistraten met een specifieke en permanente opleiding inzake jeugdrecht.'

Artikel 3 bevat de grondbeginselen en geeft de geest weer van hoe dit decreet moet worden aangewend. Bij de toepassing van elk artikel van dit decreet, moeten deze grondgedachten hun uitwerking krijgen.

Snel, duidelijk, constructief, herstelgericht, op maat van en in een voor jongeren begrijpelijke taal reageren op jeugddelicten, vormt de rode draad van eenieders optreden en handelen en dit met respect voor de rechtswaARBorgen die in dit kader gelden. In het decreet wordt expliciet verwezen naar de Grondwet en naar internationale verdragsteksten, inzonderheid de rechten uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Het in artikel 3, §1, 5° beoogde 'vermijden van recidive ter bescherming van de maatschappij op lange termijn door multidisciplinair in te zetten op preventie en de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aan te pakken' betreft het ontwikkelen en inzetten van een preventieve aanpak: een geïntegreerde preventieve aanpak ter reductie of voorkomen van toekomstige delinquentie of criminaliteit. Verschillende actoren dienen desgevallend samen te werken of functionele relaties op te bouwen wanneer een minderjarige dreigt af te drijven richting delinquentie.

In §3, eerste lid, wordt bepaald dat minderjarige verdachten en delictplegers op een door hem begrijpbare manier tijdig op de hoogte moeten worden gebracht van de

rechtswaarborgen die zij (kunnen) genieten. Het betreft een informatieplicht die rust op meerdere actoren die betrokken zijn op het traject van de minderjarige verdachte of delictpleger. Het betreft een actieve informatieplicht dus actoren moeten zelf het initiatief nemen om de minderjarige verdachten en delictplegers te informeren. Een actor kan reeds in het begin in beeld komen, anderen op een later tijdstip of eerder naar het einde toe. De verwachting is dat eenieder bij de uitoefening van zijn opdrachten in het kader van het voorliggende voorontwerp de minderjarige verdachten en delictplegers die zij begeleiden, ondersteunen, onder hun toezicht hebben, ... , op de hoogte brengen van hun rechten. In principe worden de minderjarigen dus op verschillende, regelmatige tijdstippen geïnformeerd door desgevallend meerdere actoren. Dit moet de minderjarige verdachte en delictpleger toelaten hun rechten te kunnen uitoefenen op het moment dat zij dit nodig achten. Het is om praktische redenen wellicht niet haalbaar dat één actor de minderjarige verdachte en delictpleger informeert over alle mogelijkheden of rechten. Wel dient elke actor – en liefst bij aanvang van hun opdracht of zo snel als mogelijk ('tijdig') – de minderjarige verdachte en delictpleger te informeren over die zaken die van belang kunnen zijn binnen de opdracht die de desbetreffende actor opneemt. De toegelichte bepalingen kunnen dus verschillen naargelang de actor gezien de verschillende opdrachten/rollen.

De in §3, derde lid, opgenomen verwijzing naar 'de toepasselijke artikelen' uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, betreft de artikelen 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 24, 25, 28, 31, 34, 37 en 40.

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Artikel 4

Dit artikel betreft het materieel toepassingsgebied van dit decreet. Het geeft aan op welk tijdstip de rechtsfeiten waarop de tekst betrekking heeft, zich moeten voordoen opdat de rechtsgevolgen erop van toepassing zijn. Dit decreet is van toepassing op minderjarigen die een jeugddelict plegen. Het gaat hier concreet om personen die op het ogenblik dat ze minstens twaalf jaar zijn en die de leeftijd van achttien jaar nog niet bereikt hebben, een delict plegen. De leeftijd van de betrokken delictpleger is de bepalende factor voor het al dan niet van toepassing zijn van de bepalingen uit dit decreet. Wordt het jeugddelict gepleegd na de leeftijd van twaalf jaar en voor het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, dan is dit decreet van toepassing, zelfs indien de betrokken delictpleger de leeftijd van achttien jaar reeds heeft bereikt op het tijdstip van het instellen van de strafvordering of het opleggen van de maatregel of sanctie. Dit decreet dient ertoe adequaat te reageren op delinquent gedrag van minderjarigen.

Artikel 5

Dit artikel heeft betrekking op verkeersmisdrijven. Het betreft het behouden van de bevoegdheid van de politierechter in het geval een minderjarige verkeersmisdrijven pleegt. Aangezien het nooit de bedoeling was deze bevoegdheid te wijzigen of om verkeersmisdrijven te vatten in dit decreet, wordt artikel 36bis, eerste lid, van de wet van 8 april 1965, overgenomen zodat duidelijk wordt dat de bevoegdheid voor verkeersmisdrijven gepleegd door minderjarigen bij de politierechter blijft liggen.

Artikel 6

Dit artikel betreft het temporeel toepassingsgebied van het decreet. De sancties die aan minderjarige plegers van jeugddelicten kunnen worden opgelegd op grond van dit decreet, kunnen niet langer duren dan tot de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Hierop bestaat één uitzondering: de sanctie van de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar. Deze sanctie kan de leeftijdsgrens van drieëntwintig jaar overschrijden in het geval ze wordt opgelegd aan een minderjarige van zestien of zeventien jaar. Ook de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie neemt een einde op het moment dat de minderjarige de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Ook de terbeschikkingstelling, welke in voorkomend geval kan gecombineerd worden met

de sanctie gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar, kan de leeftijdsgrens van drieëntwintig jaar overschrijden.

Wat de sancties 'berisping' en 'geen sanctie opleggen gelet op wat als maatregel is uitgevoerd of doorlopen is' betreft, wordt expliciet bepaald dat deze kunnen worden opgelegd tot de betrokken minderjarige delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Het is immers niet de bedoeling dat deze reactiemogelijkheden, ook al zijn ze zelf in tijd beperkt, nog kunnen worden toegepast ongeacht de leeftijd die de betrokkene intussen bereikt heeft en derhalve totdat het als misdrijf omschreven feit is verjaard.

Hoofdstuk 3. De sociale onderzoeksopdrachten en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Afdeling 1. De sociale navorsingsopdrachten

Artikel 7

De procureur des Konings kan een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde of erkende dienst de opdracht geven om de naleving van de voorwaarden op te volgen of een positief project te begeleiden.

Afdeling 2. De afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Het openbaar ministerie staat in voor de handhaving en de verdediging van het algemeen belang. Daartoe geeft het openbaar ministerie aan elk vastgesteld misdrijf een proportioneel en maatschappelijk relevant antwoord binnen een maatschappelijk aanvaardbare termijn en houdt hierbij rekening met het belang van de slachtoffers. Het voorzien van een uitgebreide(re) bevoegdheid voor het openbaar ministerie heeft als voordeel dat het de mogelijkheid geeft om een snelle respons te geven op ongepast en ongewenst gedrag, zonder dat een rechterlijke tussenkomst noodzakelijk is. Dat meerdere reactiewijzen mogelijk zijn op niveau van het openbaar ministerie, geeft hen de mogelijkheid om 'gericht', 'op maat' en 'op niveau' van de betrokken minderjarige te reageren. Het openbaar ministerie kan zo proactief en repressief jeugdcriminaliteit mee beheersen en verminderen en bijdragen tot een leefbare en veilige samenleving. De decreetgever geeft hierbij het openbaar ministerie alle kansen om samen te werken met de betrokken actoren en herstelgericht te werken. Dit zonder aan het openbaar ministerie vrij spel te geven: de bevoegdheden zijn exhaustief omschreven en rechtswaarborgen zijn voorzien. Het openbaar ministerie moet bovendien bij de uitoefening van zijn opdrachten optreden op een integere, objectieve, onpartijdige, menselijke en onafhankelijke wijze en dit met respect voor de wet en de fundamentele rechten en vrijheden.

Wanneer een minderjarige ingaat op hetgeen door het openbaar ministerie wordt voorgesteld, komt het aan de decreetgever toe erover te oordelen of de verstoring van de openbare orde genoegzaam is of kan zijn hersteld door het ingaan op en het uitvoeren van de voorstellen of het aanbod van het openbaar ministerie. Enkel in die gevallen waarbij de minderjarige op dergelijk voorstel of aanbod ingaat, zal de uitvoering of bemiddeling aanleiding kunnen geven tot verval van de strafvordering.

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings

Artikel 8

De procureur des Konings kan beslissen om een strafbaar feit niet te vervolgen. Een van de dingen die het parket kan beslissen wanneer het niet vervolgt, is om de zaak te seponeren, dat wil zeggen dat de zaak zonder gevolg wordt geklasseerd.

Ook in jeugdzaken kan van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt.

beschikt de procureur des Konings over de mogelijkheid om te seponeren. Het strafprocesrecht van gemeen recht, meer bepaald artikel 28quater, eerste lid, van het

wetboek van Strafvordering is van toepassing. Volgens dit artikel is het de procureur des Konings die, rekening houdend met richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, oordeelt over de opportuniteit van de vervolging. De procureur des Konings oordeelt ook over de opportuniteit van de vervolging van een minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd.

De procureur des Konings moet de reden aangeven waarom hij beslist de voorliggende zaak te seponeren. Verschillende redenen kunnen worden aangehaald. Zo worden als redenen o.m. gebruikt dat de toestand intussen geregulariseerd is, er maar sprake is van een beperkte maatschappelijke weerslag, het nadeel is zeer klein, de redelijke termijn werd overschreden, er andere prioriteiten zijn vastgelegd op parketniveau, er onvoldoende bewijzen zijn. Soms is het feit dat men te maken heeft met een minderjarige (vermoedelijke) pleger, op zich een reden voor het parket om te seponeren.

Artikel 9

Dit artikel betreft een loutere overname van de op vandaag bestaande praktijk op grond van artikel 45ter, eerste en tweede lid Jeugdwet, ingevoerd bij artikel 12 van de wet van 13 juni 2006.

De waarschuwingsbrief impliceert dat de procureur des Konings van oordeel is dat er voldoende ernstige aanwijzingen zijn ten laste van de minderjarige of de minderjarige de feiten erkend heeft. Met de waarschuwingsbrief oordeelt de procureur des Konings dat de strafbare feiten die een minderjarige gepleegd heeft niet ernstig genoeg zijn om hem/haar voor de jeugdrechter te brengen, maar hij tegelijk toch een duidelijk signaal wil geven. Met deze waarschuwingsbrief geeft de procureur des Konings het signaal dat ook eenmalige of minder ernstige feiten niet zomaar gedoogd worden en nodigt hij de minderjarige en zijn ouders uit voor een gesprek waarbij de betrokkenen worden gewezen op de risico's en de gevolgen van delinquent gedrag.

De waarschuwingsbrief heeft geen weerslag op burgerlijk vlak of in het kader van de wettelijke herhaling.

In de waarschuwingsbrief staat vermeld over welke feiten het gaat. Concreet vraagt het parket door middel van deze brief met aandrang om deze of andere strafbare feiten niet meer te plegen en staat in deze brief eveneens wat de mogelijke juridische gevolgen kunnen zijn van dergelijke feiten. Een kopie van deze brief wordt eveneens bezorgd aan beide ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken. Aan hen wordt gevraagd om het toezicht op de minderjarige te verhogen. De waarschuwingsbrief is dus te beschouwen als een schriftelijke verwittiging.

Artikel 10

Wanneer het parket van oordeel is dat de feiten bewezen zijn kan het parket beslissen de minderjarige en zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken op te roepen op het parket. De minderjarige en de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken krijgen in eerste instantie een oproepingsbrief waarin men verzocht wordt om zich aan te bieden op het parket. In de uitnodigingsbrief staat vermeld over welke feiten het gesprek zal gaan. Concreet zal er een gesprek doorgaan op het parket met de parketcriminoloog. Tijdens dit gesprek wordt een toelichting gegeven bij de beslissing om een herinnering aan de wet te geven en zal nagegaan worden hoe de leefomstandigheden van de minderjarige zijn. De betrokkenen worden eveneens gewezen op de risico's en mogelijke gevolgen van het delinquent gedrag van de minderjarige. De herinnering aan de wet is dus te beschouwen als een mondelinge verwittiging.

Onderafdeling 2. Verval van de strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Artikel 11

De procureur des Konings kan aan het seponeren voorwaarden verbinden. Wanneer de opgelegde voorwaarden worden nageleefd, leidt dit tot het verval van de strafvordering.

Aan de afhandelingswijze van 'seponeren onder voorwaarden' zijn enkele vereisten verbonden:

- De betrokken minderjarige mag niet ontkennen dat hij het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, heeft gepleegd;
- De betrokken minderjarige moet worden bijgestaan door een advocaat wanneer met de procureur des Konings gesproken wordt over de te vervullen voorwaarden. De minderjarige kan zich niet laten vertegenwoordigen omdat hij zelf het nut van de voorwaarden moet begrijpen;
- Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet het voorstel van de procureur des Konings te aanvaarden en hierop in te gaan.

De uitvoering van de voorwaarden mag niet langer duren dan zes maanden.

De strafvordering vervalt wanneer alle voorwaarden gedurende de opgelegde termijn werden nageleefd.

Onderafdeling 3. De bemiddeling

Artikel 12

Dit artikel voorziet in de verplichting in hoofde van de procureur des Konings om het aanbod te doen van deelname aan een bemiddeling. In alle gevallen waarin aan de gestelde voorwaarden is voldaan, dient een bemiddelingsaanbod te gebeuren door de procureur des Konings. Dit dient dus ook te gebeuren in de gevallen waarnaar de Raad van State refereert onder punt 79, zijnde wanneer de procureur des Konings beslist tot gewone seponering of indien hij dit niet opportuun acht wegens bijzondere omstandigheden, mede gelet op de aard van het misdrijf.

Er zijn meerdere redenen waarom er ook in die gevallen een bemiddelingsaanbod dient te gebeuren:

- Maximaal prioriteit geven aan een herstelrechtelijk aanbod, waarin betrokken partijen zelf de kans krijgen om naar een oplossing te zoeken, is een belangrijke keuze binnen dit jeugddelinquentierecht.

Door het voorzien in de garantie dat verdachte/delictpleger en slachtoffer steeds de kans krijgen om gebruik te maken van het aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, wordt een vorm van 'recht op herstel' geïnstalleerd.

Binnen dit specifiek herstelrechtelijk aanbod staat de ondersteunde dialoog en ontmoeting van verdachte/delictpleger en slachtoffer met de focus op de door het jeugddelict aangerichte schade centraal.

- Het bieden van maximale kansen voor deze dialoog tussen (vermoedelijke) pleger en slachtoffer impliceert dat de uitkomst van dit proces tussen beide volledig losstaat van andere reacties op het jeugddelict. Het vooronderstelt bovendien volledige vrijwilligheid van betrokken (vermoedelijke) pleger en slachtoffer.

- Het inzetten op het systematisch garanderen van dit aanbod biedt een krachtig middel om te komen tot een maximale, constructieve betrokkenheid van het slachtoffer. De vrijwilligheid langs de kant van het slachtoffer moet hierbij wel behouden blijven;

- Met herstelgericht werken kunnen minderjarige verdachten en delictplegers laten zien dat ze fout waren, maar dat ze de schade willen herstellen en hun fout willen rechtzetten. Het consolideren en beter garanderen van een aanbod van herstelbemiddeling in elke fase van de reactie op het jeugddelict, kan beschouwd worden als het inbouwen van een 'recht op herstel'.

De procureur des Konings moet dit aanbod schriftelijk doen, en dit zowel ten aanzien van de minderjarige als t.a.v. de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken én het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarig slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen of de opvoedingsverantwoordelijken. Het betreft hier de herstelbemiddeling dader-slachtoffer onder begeleiding, en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar.

Met deze afhandelingswijze op parketniveau wordt aan de minderjarige verdachte, zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijke, en het

slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarig slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen of de opvoedingsverantwoordelijken, de mogelijkheid geboden om een communicatieproces aan te vatten met het oog op het bereiken van een akkoord in verband met het herstel van de gevolgen van het jeugddelict.

De bemiddeling kan worden toegepast indien de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld omtrent de schuld van de minderjarige
- de betrokken minderjarige ontkent het plegen van de feiten niet;
- er is een slachtoffer waarvan de identiteit is vastgesteld.

Vooraleer de minderjarige verdachte kan instemmen met een bemiddeling, moet hij zich wenden tot een advocaat. Hetzelfde geldt indien het slachtoffer minderjarig is. Wat de andere mogelijks betrokken personen betreft, deze moet de procureur des Konings enkel informeren over het feit dat ze zich kunnen wenden tot een advocaat voor bijstand. Alle betrokken partijen beschikken over een termijn van vijftien werkdagen om al of niet in te gaan op het aanbod van bemiddeling en iedereen kan ten allen tijde terugkomen op hun beslissing. De bemiddeling kan immers enkel op vrijwillige basis worden aangevat en verlopen.

De minderjarige vermoedelijke pleger van een jeugddelict, alsook het slachtoffer indien dit minderjarig is, moeten zich laten bijstaan door een advocaat op het moment dat het akkoord wordt vastgelegd.

In deze bepaling werd ook een paragraaf opgenomen waarin bepaald werd dat de betrokken personen het voorstel kunnen laten homologeren.

De in §3, derde lid, voorziene bepaling dat de procureur des Konings opnieuw handelt cfr. dit artikel en er desgewenst een nieuwe procedure, met een nieuwe bemiddelaar kan doorlopen worden, heeft als bedoeling dat de procureur des Konings een nieuw aanbod tot bemiddeling doet aan alle betrokken personen in de zin van artikel 2, 2°, van het voorontwerp en daarna, zo die personen ingaan op dat aanbod, dat een nieuwe bemiddeling wordt gestart, eventueel met een nieuwe bemiddelaar.

Een akkoord in het kader van een bemiddeling impliceert niet noodzakelijk de (uitdrukkelijke) erkenning van de feiten door de minderjarige verdachte. Een noodzakelijke randvoorwaarde om te kunnen overgaan tot een bemiddeling is dat de minderjarige verdachte het jeugddelict niet ontkent. De inhoud van het akkoord tussen de betrokken partijen behoort hen toe. Wanneer een expliciete erkenning voor hen geen onderdeel dient uit te maken van het bereikte akkoord, binnen het voor ogen hebbende herstel, dan hoeft dit niet. De betrokken partijen dienen er enkel toe te komen een akkoord te bereiken, waar ze zich allemaal achter zetten, over hoe zij willen overgaan tot herstel.'

De verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek maakt dat er gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Onderafdeling 4. Het positief project

Artikel 13

Dit artikel geeft aan de procureur des Konings de mogelijkheid om de minderjarige verdachte het aanbod te doen om een positief project uit te werken. Het doel van deze afhandelingswijze is de minderjarige verdachte de mogelijkheid te bieden om de verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke reactie voor hem nuttig en/of noodzakelijk is. Het responsabiliseren van de minderjarige staat voorop. Het positief project doet een appél aan de minderjarige om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe

mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige met een voorstel komt, kan de procureur des Konings de inhoud niet wijzigen. Hij kan wel weigeren om een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing. Bijvoorbeeld indien dit strijdig is met de openbare orde, het belang schaadt van een van de betrokken partijen, enzovoort.

Wanneer de procureur des Konings de minderjarige verdachte het aanbod heeft gedaan om een positief project uit te voeren, en deze laatste hier niet op ingaat of er niet in slaagt om inhoudelijk een positief project uit te werken, staat deze bepaling er niet aan in de weg dat het openbaar ministerie een vordering tot het opleggen van een maatregel instelt op grond van artikel 14.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevorderd wordt. Dit kan gaan om het volgen van een opleiding, een deelname aan een georganiseerde activiteit, een taak ten dienste van de gemeenschap, ... De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als afhandelingswijze op niveau van het openbaar ministerie is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van het antwoord. Het voorstel dat de minderjarige aanbrengt moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten. Voor de door de gemeenschap erkende of georganiseerde diensten die moeten instaan voor de begeleiding van de minderjarige, evenals voor de advocaat van de minderjarige, ligt hier een belangrijke opdracht. Zij moeten de minderjarige begeleiden en ondersteunen, maar ook voorkomen dat hij een onredelijke of een totaal onevenredige te leveren prestatie voorstelt.

Een expliciete erkenning van een fout is niet vereist: niet ontkennen van het jeugddelict is de wettelijke vereiste. Het decreet voert geen onweerlegbaar vermoeden van erkenning van schuld in. Het al dan niet voorstellen en uitvoeren heeft weerslag op burgerlijk gebied. Het voorstellen om herstel van de schade na te streven, of de schade te herstellen, kan wel een onderdeel uitmaken van het positief project.

Op het niveau van het openbaar ministerie mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 30 uur.

Brengt de minderjarige de uitvoering van het positief project tot een goed einde, conform wat hij had uitgewerkt, dan betekent dit het einde van de reactie op het jeugddelict: de strafvordering vervalt in dat geval. Wordt het positief project niet volledig uitgevoerd overeenkomstig wat werd uitgewerkt, dan kan de procureur des Konings de zaak alsnog aanhangig maken bij de jeugdrechter. Hier wordt een beoordelingsmarge gelaten aan de Procureur des Konings daar er gegronde kunnen redenen zijn waarom een positief project niet (volledig) kon worden uitgevoerd. Door het voorzien van een beoordelingsmarge in hoofde van de procureur des Konings, kan hierop ingespeeld worden.

De verplichte oproeping van ouders of opvoedingsverantwoordelijken bij het positief project is noodzakelijk vertrekkende vanuit de visie dat de minderjarige verdachte verantwoordelijkheid mag en kan opnemen, maar dat dit ouders en opvoedingsverantwoordelijken niet ontslaat van hun verantwoordelijkheid. Het actief betrekken van deze personen maakt onderdeel uit van het ondersteunen van de minderjarige in het proces van groeien in verantwoordelijkheid, het kan er niet los van gezien worden. Het ontwerp van decreet hecht veel aandacht aan contextgericht werken en heeft als ambitie om effectief de context maximaal te betrekken en (samen) met hen aan de slag te gaan. Oog hebben voor het (gezins-)systeem als totaliteit, en ook hen de kans geven om zich te laten horen, zijn belangrijke elementen binnen de Vlaamse visie op jeugddelinquentie. Binnen een instrument als het positief project – dat bij uitstek hét instrument is van de minderjarige zelf – is het van belang om te weten hoe de context hiernaar kijkt en waar zij eventueel een 'partner' kunnen zijn voor de minderjarige. Of hen minstens de kans hiertoe te geven. Deze verplichte oproeping mag echter niet zo

geïnterpreteerd worden dat er geen uitspraak bij verstek zou mogelijk zijn in die gevallen waar ouders of opvoedingsverantwoordelijken niet wensen of kunnen aanwezig zijn.

De verwijzing naar artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek maakt dat er gebruik gemaakt kan worden van de nieuwe procedures die het mogelijk maken te communiceren via elektronische post.

Hoofdstuk 4. De afhandeling op niveau van de jeugdrechter en de jeugdrechtbank

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Artikel 14

Dit artikel voorziet dat een zaak bij de jeugdrechter (voorbereidende rechtspleging) of jeugdrechtbank (rechtspleging ten gronde) enkel aanhangig kan worden gemaakt door vordering van of dagvaarding door de procureur des Konings. Het parket heeft het 'monopolie van saisinerrecht': alleen het parket oordeelt over de gepastheid om een reactie op een jeugddelict uit te lokken. Dit monopolie heeft tot gevolg dat de zaak nooit door een andere partij (bv. jongere zelf, ouders, ...) aan de jeugdrechter of jeugdrechtbank kan worden voorgelegd, maar ook dat de jeugdrechter of jeugdrechtbank niet ambtshalve kennis kunnen nemen van een zaak in dit kader. Ook het slachtoffer kan de vervolging niet op gang brengen door een klacht met burgerlijke partijstelling, noch door de rechtstreekse dagvaarding⁷.

Artikel 15

De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan geen reactie opleggen aan een minderjarige verdachte of delictpleger vooraleer hij de betrokken minderjarige heeft gehoord. Dit horen van de minderjarige kan doordat deze in persoon aanwezig is bij de jeugdrechter, op de jeugdrechtbank of tijdens een kabinetszitting, dan wel door middel van een videoconferentie. Dit laatste is enkel mogelijk nadat de minderjarige hierover overleg gepleegd heeft met zijn advocaat en hij na dit overleg op uitdrukkelijke wijze akkoord gaat met deze werkwijze.

Er bestaat niet enkel een verplichting in hoofde van de rechtbank om de minderjarige te horen, ook zijn ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken moeten worden gehoord over de feiten die de minderjarige worden ten laste gelegd voordat een reactie kan worden opgelegd.

Deze nieuwigheid die we voorzien in het voorontwerp geeft op een moderne manier invulling aan het recht van de minderjarige om te worden gehoord. Deze hedendaagse methodiek geeft jongeren de kans om zoveel als mogelijk te participeren en deel te nemen aan de procedure, en dit op een voor hen toegankelijke wijze, die aansluit bij 'een meer en meer gedigitaliseerde en elektronische leefwereld van jongeren'. Deze technologie maakt het voortaan mogelijk om zaken te behandelen zonder dat partijen fysiek samen aanwezig zijn. Een digitale verbinding met klank en beeld zorgt er voor dat toch het gevoel ontstaat samen in één ruimte aanwezig te zijn. Het systeem biedt vooral voordelen op het vlak van tijd en afstand. De mogelijkheid om te werken via videoconferentie is op vandaag ook voorzien in de federale regelgeving. Moderne technologieën vinden op federaal niveau mondialesmaat, maar meer en meer, hun ingang in de rechterlijke wereld.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap proberen we eveneens rekening te houden met een evoluerende maatschappij en de rechtspleging en invulling van reacties, waar mogelijk,

⁷ Door een rechtstreekse dagvaarding brengt een benadeelde persoon de strafvordering zelf op gang en maakt hij de zaak rechtstreeks aanhangig voor de strafrechter zonder dat hiervoor een burgerlijke partijstelling nodig is of zelfs een formele klacht. In dit geval dient de benadeelde te beschikken over alle bewijsstukken die de schuld van de dader ontegensprekelijk vaststellen.

hier op af te stemmen. Het horen van een minderjarige vanop afstand is in bepaalde omstandigheden, en wanneer de technische ondersteuning hiervoor aanwezig is, een volwaardig alternatief om invulling te geven aan het hoorrecht.

De mogelijkheid van een videoconferentie wordt niet in alle gevallen voorzien. Zo is dit nooit mogelijk bij de eerste verschijning van de minderjarige voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank. Daarnaast is het ook steeds de jeugdrechter/jeugdrechtbank die finaal kan beslissen dat de minderjarige wel in persoon moet aanwezig zijn. Men hoeft er dus geen uitvoering aan te geven, het is een bijkomende mogelijkheid die wordt voorzien om uitvoering te geven aan het hoorrecht van de minderjarige. De redenen hiervoor zijn niet ingegeven vanuit 'een kostenbesparend gedachtegoed', al kan dergelijk systeem wel desgevallend dit effect genereren. Bijkomend geeft het systeem, naast de voordelen op het vlak van tijd en afstand, ook het voordeel van risicobeperking. Mogelijkheden voor ontvluchting tijdens, of naar aanleiding van de overbrenging, worden beperkt.

We voorzien voorwaarden welke moeten vervuld zijn om verschijning via videoconferentie toe te laten en er wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering ingeschreven om de nadere regels omtrent het gebruik van de videoconferentie te bepalen. De volgende voorwaarden worden bepaald waardoor de deelname van een minderjarige verdachte of delictpleger aan de rechtspleging verenigbaar is met het recht op een eerlijk en openbaar proces:

- 1) de minderjarige, de jeugdrechter of jeugdrechtbank, het openbaar ministerie, de ouders of de wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarige, de opvoedingsverantwoordelijken en de burgerlijke partijen en hun respectievelijke advocaten moeten in de mogelijkheid zijn om iedereen die deelneemt aan de zitting de verschillende partijen tezelfdertijd te kunnen zien en horen zonder technische belemmering;
- 2) de partijen moeten daadwerkelijk en vertrouwelijk met hun advocaat kunnen communiceren.

Artikel 16

De beoordelingsvrijheid van de jeugdrechter of jeugdrechtbank inzake de in een concreet geval op te leggen reactie is groot. De jeugdrechter of jeugdrechtbank beslist over de reactie naargelang:

- de ernst van de feiten, de omstandigheden waarin zij zijn gepleegd, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- de persoonlijkheid van en maturiteit van de betrokken jongeren;
- recidive;
- de veiligheid van de maatschappij;
- de leefomgeving van de betrokken minderjarige;
- de veiligheid van de betrokken minderjarige.

Er rust een motiveringsplicht op de jeugdrechter of jeugdrechtbank: de genomen beslissing moet op grond van de genoemde factoren en de specifieke omstandigheden gemotiveerd worden. Het moet duidelijk zijn op grond van welke overwegingen men tot een beslissing is gekomen.

De jeugdrechter of jeugdrechtbank kunnen meer dan één maatregel of sanctie opleggen. Een combinatie van maatregelen of sancties is mogelijk maar zonder het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel uit het oog te verliezen.

Artikel 17

Dit artikel bepaalt dat wanneer een minderjarige verdachte of delictpleger een maatregel of sanctie opgelegd krijgt, de uitvoering hiervan zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van zijn ouders, wettelijke vertegenwoordigers of opvoedingsverantwoordelijken moet gebeuren, ook in het geval van een plaatsing in een gemeenschapsinstelling.

Artikel 18

Erkennen dat jongeren jonge mensen zijn, die in groeiende mate verantwoordelijkheid mogen en kunnen opnemen, ontslaat ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken niet van hun verantwoordelijkheid. De minderjarige ondersteunen in het proces van 'groeien in verantwoordelijkheid' kan niet los gezien worden van het actief betrekken van deze personen in de reactie op een jeugddelict gepleegd door een minderjarige. Er is sprake van een gedeelde, gedragen verantwoordelijkheid. Ouders en opvoedingsverantwoordelijken moeten betrokken worden in de opvolging van de reactie, maar waar nodig moet ook ten aanzien van hen kunnen gereageerd worden.

Met dit artikel hebben we de ambitie om ook effectief met de context van de minderjarige delictpleger aan de slag te gaan, delictgericht te werken. Wanneer er indicaties zijn die wijzen op een onaangepaste reactie op, en/of onbekwaamheid van ouders, wettelijke vertegenwoordigers en andere opvoedingsverantwoordelijken, om te reageren op het gedrag van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger, moet het mogelijk zijn om een dwingend appél te doen op hun verantwoordelijkheid en hen te ondersteunen in het (leren) omgaan met het gedrag van de betrokken minderjarige.

Het decretaal voorzien van een aanbod met ondersteuning vanuit een dienst, kan aan deze nood tegemoet komen. De wijze waarop ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken worden benaderd is hierbij van belang. Indien deze personen op een correcte wijze benaderd worden is het doen van een dwingend appél op hun verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid bij invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op het jeugddelict, legitiem. Hierbij is het belangrijk om oog te hebben voor het (gezins-)systeem als totaliteit.

De 'onpartijdige tussenpersoon' waarvan melding wordt gemaakt in dit artikel is ' een persoon die staat tussen de ouders en de minderjarige en die deel uitmaakt van de dit artikel vermelde dienst.

Afdeling 2. De voorbereidende rechtspleging

Artikel 19

Wanneer de jeugdrechter tijdens de voorbereidende rechtspleging een reactie oplegt aan een minderjarige verdachte, spreken we van een maatregel. De jeugdrechter kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een maatregel opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Onderafdeling 1. Het herstelrechtelijk aanbod en maatregelen ten aanzien van minderjarige verdachten

Artikel 20

De eerste paragraaf van het artikel geeft de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechter het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of een herstelgericht groepsoverleg te doen.

- Bemiddeling - Herstelbemiddeling wordt aangeboden door de jeugdrechter, aan de minderjarige verdachte/delictpleger, zijn ouders en aan het slachtoffer van een jeugddelict. Samen met een neutrale bemiddelaar wordt gezocht naar een mogelijke vorm van herstel en/of wordt er gecommuniceerd omtrent de feiten en de gevolgen ervan. Herstelbemiddeling is een vertrouwelijk proces tussen de partijen waaraan ze vrijwillig deelnemen. Bemiddeling geeft alle betrokkenen de kans om een actieve rol op te nemen. Beide partijen kunnen hun verhaal brengen en eventuele verwachtingen uiten. Er wordt eveneens gezocht naar een manier om met de gevolgen van de feiten om te gaan.

- Herstelgericht groepsoverleg (HERGO) - Wanneer een minderjarige een jeugddelict heeft gepleegd, kan de jeugdrechter een herstelgericht groepsoverleg (HERGO) voorstellen. Dat is een bijeenkomst waarbij de minderjarige verdachte/delictpleger en het slachtoffer, elk met hun achterban, op zoek gaan naar een constructieve oplossing voor de gevolgen van het delict. Bij een HERGO kan het slachtoffer duidelijk maken wat de feiten betekend hebben en/of wat de eventuele verdere gevolgen hiervan zijn (geweest). Door een ontmoeting met de verdachte/delictpleger komt hij meer te weten over de jongere en zijn achtergrond en kan hij antwoorden krijgen op zijn vragen. Het slachtoffer wordt actief betrokken in het zoeken naar een vorm van herstel. De verdachte/delictpleger krijgt de kans om te begrijpen wat de gevolgen zijn van zijn daden en gaat zelf op zoek naar een oplossing om zijn fout zo goed mogelijk te herstellen. Zo kan hij verantwoordelijkheid opnemen voor de feiten en een voorstel doen om in de toekomst een herhaling ervan te vermijden. Nadat zowel slachtoffer als verdachte/delictpleger zijn verhaal heeft gedaan, zondert de minderjarige verdachte/delictpleger zich met zijn achterban af om een intentieverklaring op te stellen. Hierin staan de stappen die hij zal ondernemen om de materiële en/of morele schade te herstellen aan het slachtoffer en aan de maatschappij en om toekomstige feiten te vermijden. Het voorstel wordt met het slachtoffer en de moderator besproken. Als zij akkoord gaan, wordt de intentieverklaring overgemaakt aan de jeugdrechter, het openbaar ministerie, de advocaat van de minderjarige en de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Als de minderjarige verdachte/delictpleger zijn afspraken goed nakomt, kan de jeugdrechter zijn dossier sluiten.

Daar waar op het niveau van het openbaar ministerie de verplichting bestaat om het aanbod tot deelname aan een bemiddeling te doen, is dit op niveau van de jeugdrechter niet het geval. De jeugdrechter kan het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op hem. Wanneer hij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de hem gemotiveerd worden.

De reden waarom ook op niveau van de jeugdrechter voorzien wordt in dit herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan één van de basisgedachten die als een rode draad doorheen dit decreet loopt: de minderjarige verdachte een actieve rol geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende maatregelen die de jeugdrechter op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen. De keuze van de maatregel hangt af van wat men wil bereiken met de tussenkomst: wanneer deze er in bestaat in de eerste plaats de openbare veiligheid te waarborgen, wordt mogelijks gekozen voor een plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Wanneer het ingrijpen door de jeugdrechtbank hoofdzakelijk een ander doel voor ogen heeft, wordt best gekozen voor één van de andere voorziene maatregelen. Gesloten opvang van minderjarigen kan immers slechts in laatste instantie worden overwogen, wanneer dat noodzakelijk is en alle andere maatregelen niet of niet meer zinvol zijn.

De jeugdrechter kan meer dan één maatregel opleggen aan een minderjarige verdachte. Een combinatie van maatregelen is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Met het voorzien van deze cumulatiemogelijkheid wordt het mogelijk om maatregelen gelijktijdig, dan wel achtereenvolgend, in te zetten. In het al dan niet gelijktijdig toepassen van maatregelen kunnen ook redenen van praktische aard meespelen.

Alle voorziene maatregelen gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde maatregel.

De jeugdrechter heeft de keuze uit vijf maatregelen. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende maatregelen. Wanneer de jeugdrechter één van deze maatregelen oplegt, moet zij in haar beschikking opnemen hoe lang de maatregel maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechter een combinatie aan maatregelen opgelegd, dan neemt hij voor elke maatregel apart de maximale duur op in zijn beschikking.

In principe kunnen alle maatregelen zoals voorzien in dit decreet worden opgelegd aan minderjarige verdachten, en dit vanaf de leeftijd van twaalf jaar. Uitzondering op dit principe wordt gevormd voor de maatregelen van toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie en toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding. Plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling op grond van dit decreet is in principe slechts mogelijk vanaf de leeftijd van veertien jaar. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kunnen minderjarigen tussen de twaalf en de veertien jaar worden geplaatst in een gemeenschapsinstelling.

Alle maatregelen betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige verdachte. Deze bepaling heeft ten aanzien van de genoemde personen geen dwingende gevolgen. Wel is een 'contextgerichte werking' mogelijk die op vrijwillige basis de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken of relevante personen bij de uitvoering van de maatregel betreft.

Dit artikel voorziet in het inschrijven op decretaal niveau van een maximale duur van de voorlopige rechtspleging. De duur is beperkt tot maximaal zes maanden.

Twee uitzonderingen worden voorzien op het principe dat de voorlopige rechtspleging maximaal zes maanden duurt en hierna geen maatregel meer kan worden opgelegd. Deze uitzonderingen zijn voorzien in het hierna volgende artikel 21.

Artikel 21

Als algemeen principe is de maximale duur van de voorbereidende rechtspleging binnen dit decreet beperkt tot zes maanden, verlenging is in principe niet mogelijk. In dit artikel worden de uitzonderingen ingeschreven op dit principe waardoor de maximumduur verlengd kan worden tot maximaal twaalf maanden of tot maximaal twee jaar.

De eerste uitzondering betreft de situatie waarbij het strafrechtelijk onderzoek (nog) niet is afgerond, nog niet is afgerond kunnen worden. Dit kan zich voordoen in bijzonder ingewikkelde dossiers, wanneer er meerdere daders betrokken zijn, het om zeer zwaarwichtige feiten gaat, ... In dergelijk geval kan de duur van de voorlopige rechtspleging verlengd worden tot maximaal twaalf maanden.

De tweede uitzondering bestaat er in dat het jeugddelict waarvan de minderjarige verdacht wordt, een welbepaald feit betreft zoals voorzien in de opsomming in punt 2° van dit artikel. Het verlengen van de voorlopige rechtspleging tot twaalf maanden is mogelijk wanneer de minderjarige verdacht wordt van het plegen van feiten zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 136bis (genocide), 136ter (misdaden tegen de mensheid), 136quater (oorlogsmisdaden), 136sexies (oorlogstuigen), 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 en 376 (verkrachting), 379 (bederf van de jeugd en prostitutie), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) of een poging tot het plegen van één van de bedoelde feiten, alsook de terroristische misdrijven als vermeld in artikel 137, 140 en 141 van het Strafwetboek.

De derde uitzondering is wanneer bovengenoemde twee zaken gecumuleerd aanwezig zijn: het strafrechtelijk onderzoek naar de feiten is nog niet afgerond én het jeugddelict waarvan de minderjarige verdacht wordt, betreft een feit zoals voorzien in de opsomming

in punt 2°, van het eerste lid, van dit artikel. In dat geval kan mits een bijzonder gemotiveerde beslissing, verlengd worden met maximaal zes maanden tot een maximale duur van de twee jaar.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Artikel 22

Dit artikel biedt de jeugdrechter de mogelijkheid om een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg voor te stellen aan de minderjarige verdachte. De jeugdrechter kan dit aanbod van herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen maar is er niet toe verplicht, dit in tegenstelling tot de procureur des Konings bij de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie (verplichting tot aanbod herstelbemiddeling). Ook hier is het opzet om communicatie tussen (vermoedelijke) dader en slachtoffer tot stand te brengen, met als doel het bereiken van een akkoord over het mogelijke herstel van de schade die voortvloeit uit de gepleegde feiten. Er wordt niet enkel gekeken naar de materiële schade, maar ook naar de mogelijke relationele schade.

Het is de jeugdrechter die de dienst aanduidt die belast is met de tenuitvoerlegging van de bemiddeling. Evenmin als de procureur des Konings, kan de jeugdrechter de inhoud van het bereikte akkoord wijzigen. Hij moet het akkoord homologeren. Enkel indien de inhoud van het bereikte akkoord strijdig is met de openbare orde, kan de homologatie worden geweigerd.

Mocht een verdachte overgaan tot een erkenning tijdens het verloop van de bemiddeling, dan mag dit niet tegen hem gebruikt worden. En een erkenning door een verdachte hoeft ook niet per se in het bereikte akkoord te worden opgenomen wanneer dit niet door alle partijen gewenst wordt/niet alle partijen dit noodzakelijk achten om te komen tot herstel. De bemiddeling is te situeren binnen een herstelrechtelijk – parallel aan het gerechtelijk onderzoek lopend – kader. Opzet van de bemiddeling is werken aan herstel, maar verder gaand dan enkel, of anders kijkend naar feit – schade – oorzakelijk verband

De voorziene homologatie door de jeugdrechter is een overname van het huidige artikel 37quater van de Jeugdwet. Deze homologatie betekent geenszins dat de jeugdrechter er in principe/per definitie van uitgaat/van moet uitgaan dat bij een uitvoering van het bereikte akkoord geen andere maatregelen nodig zullen zijn. De bemiddeling is te situeren binnen een herstelrechtelijk – parallel aan het gerechtelijk onderzoek lopend – kader. Opzet van de bemiddeling is werken aan herstel, maar verder gaand dan enkel, of anders kijkend naar feit – schade – oorzakelijk verband. De jeugdrechter houdt rekening met de uitkomst van dit parallel spoor, maar het behoort tot zijn soevereine beoordelingsvrijheid om te beslissen of er daarnaast, daarna nog een reactie nodig is. De bemiddeling waarvan sprake in dit artikel vindt plaats tijdens de voorbereidende rechtspleging. Indien de homologatie van het akkoord voorgelegd is, en het akkoord is uitgevoerd voor er bij beschikking een maatregel werd opgelegd, kan de jeugdrechter oordelen dat er geen andere maatregelen (tijdens de voorbereidende rechtspleging) moet worden opgelegd. Het behoort tot de bevoegdheid van de procureur des Konings of hij al dan niet zal overgaan tot dagvaarding ten gronde.

Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt na de uitspraak van de beschikking waarbij een maatregel is opgelegd, kan de zaak bij de jeugdrechter aanhangig worden gemaakt om de bevolen maatregel ten opzichte van de minderjarige verdachte te verlichten. Met verlichten wordt bedoeld dat een minder zware maatregel kan worden opgelegd, maar ook een versoepeling van een reeds opgelegde maatregel (wat betreft de duur of de inhoud ervan). De twee hypothesen worden bedoeld en zijn mogelijk.

Onderafdeling 3. Het positief project

Artikel 23

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid voor de jeugdrechter om een positief project op te leggen van maximaal 60 uur. Het doel van deze nieuwe reactie op niveau van de jeugdrechter is in de eerste plaats de minderjarige verdachte de mogelijkheid te bieden om verantwoordelijkheid voor zijn handelingen op zich te nemen, door zelf voor een oplossing te zorgen en zo goed mogelijk te kiezen welke maatregel voor hem nuttig en/of noodzakelijk is/kan zijn. Het responsabiliseren van de minderjarige staat dus opnieuw voorop. Het positief project doet een appél aan de minderjarige verdachte om op een actieve en constructieve wijze zelf antwoorden te bieden naar aanleiding van de gepleegde feiten. De minderjarige moet hier echter kunnen rekenen op de nodige begeleiding en ondersteuning, maar zonder dat dit ertoe mag leiden dat het initiatief wordt weggenomen bij de minderjarige. Wanneer de minderjarige met een voorstel komt, kan de jeugdrechter de inhoud niet wijzigen. Hij kan enkel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing.

Het positief project bestaat in het zonder vergoeding, in hoofde van de minderjarige, verrichten van een prestatie waardoor de re-integratie van deze minderjarige bevorderd wordt. De belangrijkste reden voor de invoering van het positief project als zelfstandige maatregel is de minderjarige betrekken bij het bepalen van de inhoud van een maatregel. Het positief project moet evenredig zijn naar de omvang van de feiten, nuttig zijn voor de minderjarige en gelinkt zijn aan de bevordering van zijn re-integratie.

In deze fase mag het uit te voeren positief project niet meer bedragen dan 60 uur.

Wordt het positief project niet of niet volledig uitgevoerd, om welke reden dan ook, dan houdt de jeugdrechter hiermee rekening. Hij houdt hiermee rekening in zijn beslissing om de minderjarige al dan niet een andere maatregel op te leggen, maar ook in het effectief opleggen van een andere maatregel.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Artikel 24

Dit artikel geeft aan de jeugdrechter de mogelijkheid om een ambulante maatregel op te leggen. De ambulante maatregel betreft een reactie op een delict waarbij de minderjarige verdachte niet uit zijn thuis- of opvoedingscontext wordt gehaald. Bij een ambulante maatregel is het mogelijk dat de minderjarige zich naar een voorziening, instelling of dienst verplaatst om aldaar begeleiding te krijgen, deel te nemen aan een programma, een opleiding te volgen of iets anders, maar zonder dat hij daar blijft overnachten. Het is echter ook mogelijk dat de begeleiding of het programma wordt aangeboden bij de minderjarige thuis, in zijn opvoedingscontext, op zijn school, ...

Bij een ambulante maatregel wordt de minderjarige verdachte dus niet residentieel verwijderd uit zijn thuis- of opvoedingscontext.

Het subsidiariteitsprincipe kan slechts geëffectueerd worden indien voorzien wordt in alternatieven voor vrijheidsberoving. Voldoende niet-vrijheidsberovende reacties en ambulante reactievormen, in alle fases van de procedure, zijn belangrijke condities voor een constructief jeugddelinquentierecht.

Binnen de mogelijke reacties op jeugddelicten gepleegd door minderjarigen, is de ambulante reactie (maatregel of sanctie) ook een middel om invulling te geven aan het belang van het actief betrekken van de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bij de reactie op het jeugddelict. Op die manier kan opvolging van en ondersteuning aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken verzekerd worden bij de uitvoering van de opgelegde reactie.

De maximale duur voor de uitvoering van een ambulante maatregel tijdens de voorbereidende rechtspleging bedraagt één jaar.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Artikel 25

De jeugdrechter kan op grond van dit artikel aan een minderjarige verdachte voorwaarden opleggen die moeten nageleefd worden gedurende een bepaalde termijn. Het werken met voorwaarden laat een maximale individualisatie van de opgelegde maatregel toe: voorwaarden op maat van de betrokken vermoedelijke delinquent. Het opleggen van voorwaarden aan een minderjarige verdachte beoogt door middel van controle, begeleiding, vorming, opleiding, ... te werken en bij te dragen aan de resocialisatie van de betrokkene en het bestrijden van recidive, en dit zonder dat een gesloten plaatsing aan de orde is. Het moet voor de betrokken minderjarige duidelijk zijn welke de voorwaarden zijn waaraan hij zich moet houden: met andere woorden hij moet duidelijk weten wat hij wel mag/moet doen en wat niet.

Cruciaal en noodzakelijk is het tegelijk en meteen van in het begin, samen met de voorwaarden, voorzien in een vervangende maatregel. Men houdt als het ware een middel achter de hand voor het geval de minderjarige niet of onvoldoende slaagt in het naleven van de voorwaarden. Mogelijks wordt het effect van het naleven van de voorwaarden mede bepaald door de realiteit van de dreiging die uitgaat van de vervangende maatregel. Het is dan ook essentieel dat effectief kan voorzien worden in de uitvoering van de vervangende maatregel.

In het geval een gesloten oriëntatie wordt opgelegd als vervangende maatregel, kan deze worden gevolgd door een maatregel 'gesloten begeleiding'. Het is niet mogelijk voor de jeugdrechter die laatste maatregel (gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden) ook onmiddellijk op te leggen (zonder dat hij wordt voorafgegaan door een gesloten oriëntatie).

De jeugdrechter moet de 'proefperiode' bepalen gedurende dewelke de minderjarige verdachte de opgelegde voorwaarden moet naleven. De jeugdrechter kan de opgelegde voorwaarden niet verstrengen doorheen deze periode. Indien de jeugdrechter vindt dat de voorwaarden moeten worden aangepast of gespecificeerd moeten worden, kan zij dit niet doen vooraleer zij de minderjarige en zijn advocaat hierover heeft gehoord. De betrokken minderjarige moet in persoon aanwezig zijn wanneer hij wordt gehoord over de aanpassing van de voorwaarden. Een aanpassing is eventueel ook mogelijk op vraag van betrokken minderjarige verdachte, zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers, zijn opvoedingsverantwoordelijken of het openbaar ministerie wanneer zij van mening zijn dat de omstandigheden waaronder de voorwaarden werden opgelegd, gewijzigd zijn.

De opsomming van voorwaarden die in dit artikel zijn opgenomen, betreft geen limitatieve lijst. Andere zaken kunnen als voorwaarden worden opgelegd.

In het geval de minderjarige verdachte tijdens zijn 'proefperiode' (periode waarbinnen hij de opgelegde voorwaarden moet naleven) een nieuw jeugddelict pleegt, heeft de jeugdrechter de vrije keuze om eender welke maatregel op te leggen die voorzien is in dit decreet. In deze situatie is hij niet beperkt tot het opleggen van de vervangende maatregel. Deze bepaling bevat enkel een bijkomende mogelijkheid om een maatregel op te leggen, maar staat er niet aan in de weg staat dat het openbaar ministerie een nieuwe vordering tot het opleggen van een maatregel instelt op grond van artikel 45, 2, a), van de wet van 8 april 1965.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 26

Wanneer de jeugdrechter meent dat er geslotenheid nodig is als antwoord op het jeugddelict, moet zij de minderjarige verdachte met een maatregel toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, specifiek ingericht voor minderjarigen die op grond van dit decreet een maatregel gesloten oriëntatie opgelegd krijgen. Tien dagen na de aanvankelijke beschikking vindt een eerste evaluatiemoment plaats en doet

de jeugdrechter uitspraak over hetzij de intrekking, hetzij de wijziging, hetzij de handhaving van de gesloten oriëntatie. Deze maatregel van gesloten oriëntatie vormt steeds de start in dergelijke situaties binnen de voorlopige rechtspleging.

De maximale duur van deze maatregel is één maand. Tijdens deze periode wordt een multidisciplinair oriëntatie-onderzoek verricht waarbij twee vragen voorliggen om te worden beantwoord:

- Is er voor de betrokken minderjarige verdachte geslotenheid nodig als antwoord op het gepleegde delict (risico-inschatting) of is een andere maatregel meer aangewezen?
- Wanneer geslotenheid nodig is, wat is dan de aangewezen duur van de vervolgmaatregel? Het bepalen van de vervolgduur gebeurt op basis van responsiviteit, zwaarte van de feiten en de contextuele sociale gegevens waarover men beschikt.

Tijdens de gesloten oriëntatie wordt dus getracht een antwoord te voorzien op deze twee vragen. Dit antwoord wordt geformuleerd in een oriëntatievoorstel en dient als advies voor de jeugdrechter die finaal en soeverein een beslissing neemt.

De gesloten oriëntatie kan maximaal een maand duren. Wanneer een verblijf van een maand niet nodig is, hoeft een minderjarige verdachte geen maand te blijven in de hiervoor voorziene afdeling van een gemeenschapsinstelling.

Met dit decreet wordt het onderscheid tussen open en gesloten plaatsen in een gemeenschapsinstelling opgeheven. Alle plaatsen in een gemeenschapsinstelling zijn gesloten plaatsen.

Een gemeenschapsinstelling is in principe nog enkel toegankelijk voor minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers die veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook moeten de feiten (waarvan ze verdacht worden) van die aard zijn dat ze aanleiding kunnen geven tot plaatsing in een gemeenschapsinstelling. Op de minimale leeftijdsvereiste van veertien jaar bestaat een uitzondering voor minderjarige verdachten en delictplegers die tussen twaalf en veertien jaar waren op het ogenblik van het plegen van de feiten. Ook deze jongeren kunnen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling toevertrouwd worden mits hen een feit ten laste wordt gelegd dat, indien het gepleegd zou zijn geworden door een meerderjarige, een straf tot gevolg zou hebben van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf. Wanneer de jeugdrechter of jeugdrechtbank een twaalf- of dertienjarige wil toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling, moet de betrokkene al zeer ernstige feiten gepleegd hebben of hiervan verdacht worden. Bovendien moet de jeugdrechter of jeugdrechtbank inschatten dat de openbare veiligheid in het gedrang is wanneer hij/zij deze twaalf- of dertienjarige niet zou toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling. Voor deze twaalf- en dertienjarigen wordt een bepaalde capaciteit voorbehouden binnen de gemeenschapsinstelling.

In §4, derde lid is voorzien in een hoorplicht en in het vierde lid is voorzien in een hoorrecht. De maatregel van gesloten oriëntatie wordt genomen voor een maand. In principe wordt een minderjarige verdachte voor de duur van een maand toevertrouwd aan een gemeenschapsinstelling (maximaal een maand: de opgenomen duur in de beschikking van de jeugdrechter zal in principe een maand zijn). Dat is de geest van dit artikel.

Uiterlijk op de tiende dag na de aanvang van de gesloten oriëntatie wordt op basis van een risicotaxatie een advies bezorgd aan de jeugdrechter over het aan- of afwezig zijn de behoefte aan een verdere gesloten begeleiding. In het geval het advies bepaalt dat verdere geslotenheid niet nodig is, wordt de minderjarige gehoord. De minderjarige 'verschijnt' dan voor de jeugdrechter omdat dan, wanneer de jeugdrechter het advies volgt, een nieuwe beschikking moet worden opgemaakt, minstens om de betrokken jongere vrij te stellen uit de gemeenschapsinstelling. Desgevallend een andere maatregel op te leggen. Volgt de jeugdrechter het advies niet, dan blijft de initiële beschikking doorlopen maar dan heeft de minderjarige recht op zijn wederwoord/ recht om gehoord te worden. In het geval het advies bepaalt dat verdere geslotenheid nodig is, en de jeugdrechter dit advies volgt, is er in principe geen nieuwe beschikking nodig want de

initiële beschikking is reeds genomen voor de duur van een maand. Om geen ongelijkheid te creëren, voorzien we hier de mogelijkheid dat in dergelijk geval men kan vragen om te worden gehoord’.

Onderafdeling 7: De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 27

Wanneer op grond van de maatregel gesloten oriëntatie een oriëntatievoorstel wordt opgemaakt, en in dit oriëntatievoorstel is voorzien dat geslotenheid nodig is, kan de jeugdrechter een minderjarige verdachte een maatregel gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze maatregel wordt een minderjarige verdachte toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

Er is éénmaal een verlenging mogelijk van de opgelegde duur. De verlenging is maximaal mogelijk voor een duur van twee maanden.

Minderjarigen doorlopen in een gemeenschapsinstelling een traject dat wordt vastgelegd in een persoonlijk handelingsplan. Dit wordt uitgewerkt in samenwerking met de jongere zelf, zijn context/consulent/school/breder netwerk/vrije tijd, ... Tijdens het verblijf van de minderjarige in de gemeenschapsinstelling, zal reeds een vervolghulp uitgetekend worden die tijdens of naar het einde van het verblijf toe opstart en het handelingsplan verder finaliseert in een niet meer gesloten context (ambulant of residentieel). Elk gesloten traject moet een vervolg vinden in een plaatselijke, open context met betrokken hulpverlening.

Er is voorzien dat de Vlaamse Regering in dit kader specifieke programma's kan erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's kan bepalen. De gemeenschapsinstellingen ontwikkelen - door middel van een gedeelde trajectwerking - een modulair aanbod vanuit een duidelijk forensisch kader. Met externe partners worden gedeelde trajecten opgezet. Reeds tijdens als na het verblijf van de jongere in de gemeenschapsinstelling wordt een duidelijke taakverdeling afgesproken. De gemeenschapsinstellingen focussen in deze trajecten op hervalpreventie en welzijnsbevordering en passen hun modulair aanbod hierop aan. Zo werd al - in samenwerking met private aanbieders - het ambulante nazorgprogramma 'Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer' (NPT) voor jongeren met een gemiddeld tot hoog recidiverisico ontwikkeld. Ook werd er voor meisjes die normoverschrijdend gedrag stellen onder invloed van een delinquente vriendenkring (o.a. tienerpooierproblematiek), binnen de gemeenschapsinstellingen een ideaaltypisch hulptraject uitgetekend in nauw overleg met de intersectorale toegangspoort (ITP), verwijzers en private voorzieningen. Het vertaalt zo de principes van een gedeeld (hulp)traject in de praktijk in de gemeenschapsinstelling. Dit koppelen we aan een module kortdurende intensieve contextbegeleiding (aangeboden door private voorzieningen) waarbij hulpcontinuïteit voorop staat.

De Vlaamse Regering kan, binnen de haar toegewezen delegatie, geen essentiële aspecten van de inhoud van deze maatregel regelen.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Artikel 28

Met dit artikel wordt voorzien in de start van de rechtspleging ten gronde. Tijdens deze fase doet de jeugdrechtbank uitspraak over schuld of onschuld van een minderjarige aan het plegen van de hem ten laste gelegde feiten.

De reactie die in deze fase wordt opgelegd aan een minderjarige delictpleger, als antwoord op de normovertreding, is een sanctie.

De jeugdrechtbank kan ook aan een persoon die achttien jaar of ouder is een sanctie opleggen, zolang de vordering die is ingesteld door het openbaar ministerie, feiten betreft die door de betrokken persoon werden gepleegd voor deze de leeftijd van achttien jaar bereikte.

Er kan echter geen sanctie meer worden opgelegd wanneer de in artikel 6 voorziene leeftijdsgrenzen bereikt zijn.

Onderafdeling 1: Het herstelrechtelijk aanbod en sancties ten aanzien van minderjarige delictplegers

Artikel 29

De eerste paragraaf van het artikel geeft opnieuw de mogelijkheid om op niveau van de jeugdrechtbank, tijdens de rechtspleging ten gronde, het herstelrechtelijk aanbod van deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg te doen. De jeugdrechtbank kan ook in deze fase van de procedure het aanbod doen, maar er rust geen verplichting op haar. Wanneer zij beslist het aanbod tot deelname aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg niet te doen, moet dit door de jeugdrechtbank gemotiveerd worden.

De reden waarom hier nogmaals voorzien wordt in het herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, geeft opnieuw uitvoering aan de basisgedachte uit dit decreet om de minderjarige pleger van een jeugddelict een actieve rol te geven in het opnemen van verantwoordelijkheid voor zijn handelen en zelf oplossingen aan te reiken voor het herstellen van de veroorzaakte schade. Soms hebben jongeren tijd nodig om hierin te kunnen meestappen. Soms heeft ook het slachtoffer tijd nodig om op dit aanbod te kunnen ingaan. Het aanbod is in elke fase voorzien om zo de mogelijkheid tot deelname van zowel dader als slachtoffer te maximaliseren.

De tweede paragraaf van het artikel voorziet in de verschillende sancties die de jeugdrechtbank op vordering van het openbaar ministerie kan opleggen.

De jeugdrechtbank kan meer dan één sanctie opleggen aan een minderjarige delictpleger. Een combinatie van sancties is mogelijk maar het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel moeten gerespecteerd worden. Alle voorziene sancties gaan gepaard met toezicht dat wordt uitgeoefend door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Zij staan in voor de coördinatie en opvolging van het verloop van de opgelegde sanctie.

De jeugdrechtbank heeft de keuze uit acht sancties. Het decreet voorziet in een hiërarchie tussen deze verschillende sancties. Wanneer de jeugdrechtbank één van deze sancties oplegt, moet zij in haar vonnis opnemen hoe lang de sanctie maximaal mag duren. Wordt er door de jeugdrechtbank een combinatie aan sancties opgelegd, dan neemt zij voor elke sanctie apart de maximale duur op in haar vonnis.

De sancties zoals voorzien in punten 1° tot en met 5° van dit artikel, kunnen worden opgelegd aan minderjarigen plegers van een jeugddelict vanaf de leeftijd van twaalf jaar. De sancties zoals voorzien in punten 6° en 7° kunnen in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige plegers van minstens veertien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij ook worden uitgesproken ten aanzien van twaalf- en dertienjarigen. De sanctie zoals voorzien in punt 8° kan in principe slechts worden opgelegd aan minderjarige delictplegers van minstens zestien jaar. In uitzonderlijke omstandigheden kan zij worden uitgesproken ten aanzien van personen die de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt hebben op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. In die situatie wordt de maximale duur van deze sanctie geproratiséerd i.f.v. de leeftijd van de delictpleger (zie infra).

Tijdens de rechtspleging ten gronde kan de jeugdrechtbank, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie zoals voorzien in de punten 3° tot en met 5° in dit artikel, een elektronische monitoring of opvolging mét begeleiding opleggen. Deze mogelijkheid

kan niet als zelfstandige sanctie worden opgelegd én ze moet steeds gepaard gaan met begeleiding.

In eerste instantie komt deze vorm van monitoring en opvolging vanop afstand in beeld om een gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling te vermijden. Ze kan echter ook worden opgelegd door de jeugdrechter om een andere reden, maar dan dient dit bijzonder gemotiveerd te worden. Het zal dan niet volstaan om louter vast te stellen dat de wettelijke voorwaarden vervuld zijn. De jeugdrechtbank zal hier expliciet de redenen moeten vermelden waarom ze het nodig acht de elektronische monitoring of opvolging bijkomend op te leggen.

De Vlaamse Regering kan ook diensten erkennen en toezien op de kwaliteit van de uitvoering. Hierbij is het belangrijk dat de technologie ook toelaat om de jongere niet enkel statisch in de thuissituatie op te volgen, maar ook bijvoorbeeld door gebruik te maken van geo-tracking ook toelaat dat de mobiliteit van de jongere opgevolgd wordt tijdens activiteiten buitenshuis in het kader van de re-integratie zoals het volgen van een opleiding, werk of vrije tijd.

Alle sancties zoals voorzien in de punten 3° tot en met 8°, moeten contextgericht werken en moeten dit realiseren door de leefomgeving van de minderjarige delictpleger actief te betrekken bij de uitvoering en of opvolging van de sanctie. Deze bepaling heeft ten aanzien van de genoemde personen geen dwingende gevolgen. Wel is een 'contextgerichte werking' mogelijk die op vrijwillige basis de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken of relevante personen bij de uitvoering van de maatregel betreft.

Onderafdeling 2. Het herstelrechtelijk aanbod

Artikel 30

Zie artikel 22.

Onderafdeling 3. Berispen

Artikel 31

Dit artikel beschrijft de mogelijkheid van de jeugdrechtbank om een minderjarige te berispen.

Onderafdeling 4. Het positief project

Artikel 31

Zie artikel 23.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 23, mag het uit te voeren positief project in de rechtspleging ten gronde, ten hoogste 220 uur bedragen.

Eveneens in afwijking van artikel 23 wordt in de rechtspleging ten gronde voorzien in een vervangende sanctie voor het geval de minderjarige delictpleger het positief project niet, of niet conform het uitgewerkte voorstel, uitvoert. Deze vervangende sanctie wordt van in het begin mee voorzien.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Artikel 33

Zie artikel 24.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 24, bedraagt de maximale duur voor de uitvoering van de ambulante sanctie, twee jaar.

Eveneens in afwijking van artikel 24 wordt in de rechtspleging ten gronde voorzien in een vervangende sanctie voor het geval de minderjarige delictpleger de ambulante sanctie niet, of niet volledig, uitvoert. Deze vervangende sanctie wordt van in het begin mee voorzien.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Artikel 34

Zie artikel 25.

In afwijking van wat bepaald is in artikel 25, §2, bedraagt de maximale duur dat de voorwaarden kunnen worden opgelegd twee jaar en maximale aantal uur dat een leerproject of een gemeenschapsdienst mag bedragen, 220 uur.

Eveneens in afwijking van artikel 25 wordt in de rechtspleging ten gronde voorzien in een vervangende sanctie voor het geval de minderjarige delictpleger de opgelegde voorwaarden niet naleeft. Deze vervangende sanctie wordt van in het begin mee voorzien.

Onderafdeling 7: De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 35

Zie artikel 26.

Onderafdeling 8. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 36

Zie artikel 27

De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen. Op basis van deze sanctie wordt een minderjarige delictpleger toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een module gesloten begeleiding met een maximale duur van drie, zes of negen maanden.

De hier voorziene sanctie van gesloten begeleiding komt er in de praktijk op neer dat er verder wordt gewerkt met die jongeren, waarvoor de jeugdrechtbank de periode die zij verbleven in een gemeenschapsinstelling onder een maatregel (voorbereidende rechtspleging), niet voldoende vindt.

In afwijking van artikel 27, is in de fase van de rechtspleging ten gronde een verlenging van de duur van de sanctie op grond van hetzelfde jeugddelict, niet mogelijk.

Artikel 37

Op grond van dit artikel kan de jeugdrechtbank een minderjarige delictpleger een sanctie gesloten begeleiding opleggen, waarbij hij wordt toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding met een maximale duur van twee, vijf of zeven jaar.

Deze sanctie kan enkel tijdens de rechtspleging ten gronde worden opgelegd aan jongeren die cumulatief voldoen aan de zes voorwaarden zoals voorzien in §2, van dit artikel.

- de minderjarige delictpleger moet zestien jaar of meer zijn op het ogenblik van het plegen van de feiten;
- er is een vermoeden van schuldbekwaamheid. Het betreft een weerlegbaar vermoeden.
- elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- het jeugddelict dat hij heeft gepleegd betreft een feit zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 136bis (genocide), 136ter (misdaden tegen de mensheid), 136quater (oorlogsmisdaden), 136sexies (oorlogstuigen), 137, 140, 141, (de terroristische misdrijven), 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 en 376 (verkrachting), 379 (bederf van de jeugd en prostitutie), 393 tot en met 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware vermindering tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te

doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 428, §5 (ontvoering met de dood tot gevolg) en 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) voor zover deze strafbaar zijn met meer dan vijf jaar opsluiting;

- de fysieke integriteit van de betrokken minderjarige delictpleger of derden is in gevaar;
- er is nood aan gesloten begeleiding.

Deze sanctie is een antwoord vanuit de Vlaamse Gemeenschap op de figuur van de uithandengeving. We willen in Vlaanderen een duidelijke sanctie kunnen geven n.a.v. een bijzonder ernstige normovertreding, maar vertrekkend vanuit een decretaal kader gemaakt voor minderjarigen, en zonder uitvoering in een gevangenis. Deze sanctie kan voor maximum zeven jaar uitgesproken worden. Deze langdurige sanctie betreft een uitzondering op het feit dat reacties uiterlijk een einde nemen wanneer de minderjarige delictpleger de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt (in het geval ze wordt uitgesproken tegen een zestien- of zeventienjarige delictpleger).

Op grond van deze sanctie verblijft de minderjarige delictpleger, tot aan het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, in geslotenheid binnen een afdeling van de gemeenschapsinstellingen. Bij het bereiken van deze leeftijd zal, na evaluatie door de jeugdrechtbank, een plan van re-integratie uitrollen. Deze re-integratie slaat op alle levensdomeinen die vervat zaten in het handelingsplan en geeft de minderjarige de mogelijkheid om vanuit de geslotenheid te experimenteren met nieuwe rollen en uitdagingen in de maatschappij. Deze re-integratie wordt vanaf dat ogenblik jaarlijks geëvalueerd door de jeugdrechtbank. Samenwerking met volwassen educatie, vorming en tewerkstelling is een noodzakelijk binnen deze sanctie.

In principe kan deze langdurige sanctie enkel worden opgelegd aan de minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar is, en die cumulatief voldoet aan de voorwaarden zoals hierboven uitgelegd (§2, punt 2° tot en met 6°). Wanneer minderjarigen echter jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, maar waarbij het om zodanig ernstige feiten gaat, kan deze sanctie ook opgelegd worden zij het met een minder lange maximale duur.

- gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de twaalf en veertien jaar die een feit pleegt, dat wanneer het door een meerderjarige zou zijn gepleegd, strafbaar is met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf, dan kan deze sanctie aan de betrokken minderjarige worden opgelegd voor een maximale duur van twee jaar;
- gaat het om een minderjarige delictpleger tussen de veertien en zestien jaar die een feit pleegt zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: 136bis (genocide), 136ter (misdaden tegen de mensheid), 136quater (oorlogsmisdaden), 136sexies (oorlogstuigen), 137, 140, 141, (de terroristische misdrijven), 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware vermindering tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden), en de terroristische misdrijven als vermeld in artikel 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies, 137, 140 en 141, voor zover deze strafbaar zijn met meer dan vijf jaar opsluiting, dan bedraagt de maximale duur van de sanctie die hem kan worden opgelegd vijf jaar.

Het betreft een beleidskeuze om te werken met categorieën van 'soorten misdrijven'. Het betreft de keuze om op specifieke wijze te reageren en maatschappelijk te antwoorden op welbepaalde normovertredingen, eerder dan een generalistisch beleid te voeren ten aanzien van al het normovertredend gedrag. De decreetgever maakt de keuze om specifiek in te zetten op welbepaalde maatschappij verstorende misdrijven.

Deze sanctie van gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar is in principe slechts mogelijk nadat maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken werden verricht door een multidisciplinair samengesteld team. Voor zware recidivisten kan deze sanctie zonder multidisciplinair onderzoek, als blijkt dat er al een vonnis voor zware feiten voorafgegaan is aan dit jeugddelict.

De Vlaamse Regering kan, binnen de haar toegewezen delegatie, geen essentiële aspecten van de inhoud van deze maatregel regelen.

De jeugdrechtbank kan onder strikte voorwaarden de sanctie van langdurige gesloten begeleiding combineren met een terbeschikkingstelling aan de jeugdrechtbank voor een maximale duur van 10 jaar. Hiermee krijgt de jeugdrechtbank een bijkomend instrument om een maatschappelijk antwoord te geven op mogelijke toekomstige, zeer ernstige feiten die een uitzonderlijke hoge maatschappelijk impact hebben- zoals bv. terroristische aanslagen door minderjarigen, schietpartijen op scholen - waarbij dodelijke slachtoffers worden betreurd. Aan de voorwaarden moet cumulatief voldaan zijn zowel op het ogenblik van de uitspraak van het vonnis door de jeugdrechtbank, als op het ogenblik van het verstrijken van de duur van de opgelegde sanctie van langdurige begeleiding.

Vooreerst worden de strafrechtelijke kwalificaties limitatief opgesomd, het gaat over zeer ernstige feiten, gekwalificeerd als terroristische misdrijven, ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en ernstige misdrijven tegen de integriteit van personen die strafbaar zijn met 20 jaar opsluiting of meer. De minderjarige delictpleger moet zich op het ogenblik van de feiten ten volle bewust zijn van de ernst van de feiten, de gevolgen van zijn daden en dit rekening houdende met de persoonlijkheid en maturiteit van de delictpleger en de sociale context waarin hij zich bevindt. Tenslotte kan de bijkomende sanctie slechts opgelegd worden met het oog op de bescherming van de integriteit van de minderjarige delictpleger en/of derden en de bescherming van de maatschappij tegen een hoog risico op recidive.

De jeugdrechtbank kan de terbeschikkingstelling enkel uitspreken op basis van een maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek van een multidisciplinair team dat uitdrukkelijk advies geeft over de mate waarin de minderjarige delictpleger zich op het ogenblik van de feiten ten volle bewust was van de ernst van de feiten en de gevolgen van zijn daden rekening houdende met zijn persoonlijkheid en maturiteit en zijn sociale context en een risicotaxatie inhoudt.

De terbeschikkingstelling neemt aanvang op het ogenblik dat de termijn van de sanctie van langdurige gesloten begeleiding verstreken is.

De minderjarige wordt ter beschikking gesteld van de jeugdrechtbank en dit tot hij de volle leeftijd van vijftientig jaar heeft bereikt. De jeugdrechtbank kan in uitvoering van de terbeschikkingstelling de minderjarige delictpleger een ambulante begeleiding of voorwaarden opleggen of hem toevertrouwen aan een afdeling van de gemeenschapsinstelling voor jeugddelinquenten. De ambulante begeleiding en de voorwaarden kunnen ondersteund worden door elektronische monitoring welke steeds gepaard gaat met een begeleiding. Gelet op de zware impact van de terbeschikkingstelling evalueert de jeugdrechtbank elke zes maanden de uitvoering ervan. De uitvoering van de terbeschikkingstelling die werd opgelegd door de jeugdrechtbank neemt in elk geval een einde op het ogenblik dat de minderjarige delictpleger de leeftijd van vijftientig jaar bereikt. Op dat ogenblik wordt de tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling het best toevertrouwd aan de strafuitvoeringsrechtbank die in uitvoering hiervan een beroep kan doen op de uitvoeringsmodaliteiten van het gemeen strafrecht. De jeugdrechtbank kan een dossier van een terbeschikkingstelling enkel overdragen aan de strafuitvoeringsrechtbank op basis van een geactualiseerd maatschappelijk en medisch-psychologisch verslag dat niet

ouder mag zijn dan één maand en waarin minstens opnieuw een advies wordt geformuleerd over de al dan niet aanwezigheid van de noodzaak aan een verdere opvolging van de betrokken minderjarige delictpleger met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of van derden en gelet op de ernst van de strafbare feiten met het oog op de bescherming van de maatschappij tegen een hoog risico op recidive.

Op het ogenblik dat de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van vijftientwintig jaar heeft bereikt, is het de strafuitvoeringsrechtbank die bevoegd wordt voor de (verdere) uitvoering van de terbeschikkingstelling. De strafuitvoeringsrechtbank voert de terbeschikkingstelling uit conform de bepalingen in Titel XIbis, hoofdstuk 1 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

Om uitvoering te kunnen geven aan dit artikel dient een samenwerkingsovereenkomst gesloten te worden met de Federale Staat. Dit artikel zal dan ook maar in werking treden na de inwerkingtreding van de beoogde samenwerkingsovereenkomst. De invoering van de terbeschikkingstelling ten aanzien van minderjarige delictplegers dient afgestemd te worden op de toekomstige evoluties met betrekking tot de terbeschikkingstelling in het gemeen strafrecht.

Afdeling 4. Uithandengeving en toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Onderafdeling 1. Uithandengeving

Artikel 38

Dit artikel voorziet in de uithandengeving.

De uithandengeving wordt niet opgenomen in de afdeling die voorziet in de verschillende sancties die aan een minderjarige delictpleger kunnen worden opgelegd. De uithandengeving zelf is geen sanctie, maar heeft enkel de toepasselijkheid van het volwassenenstrafrecht als gevolg, in het raam waarvan eventueel (maar niet noodzakelijkerwijze) een straf zal worden opgelegd.

De uithandengeving is slechts van toepassing op minderjarige delictplegers die zestien of zeventien jaar oud waren op het ogenblik dat ze de feiten gepleegd hebben. De leeftijd van de jongeren op het ogenblik van de uitspraak van de jeugdrechtbank is niet relevant. De uithandengeving kan nog bevolen worden ook al heeft de jongere intussen de leeftijd van achttien jaar bereikt.

Bij de figuur van de uithandengeving gaat de wetgever ervan uit dat bij bepaalde minderjarigen die reeds in een bijzonder asociale gedragslijn zijn vastgeroest, het opleggen van een sanctie vanuit het jeugddelinquentierecht ontoereikend kan zijn. Om het aantal jongeren dat uit handen kan worden gegeven zo laag als mogelijk te houden, en zo maximaal mogelijk te reageren vanuit de uitgangspunten en principes van het voorliggende voorontwerp van decreet, worden de toepassingsvoorwaarden om over te kunnen gaan tot een uithandengeving aangepast.

Uithandengeving kan slechts indien de jeugdrechtbank een andere sanctie niet geschikt acht. De jeugdrechtbank kan slechts overgaan tot uithandengeving indien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de minderjarige delictpleger heeft reeds een of meerdere sancties van gesloten begeleiding opgelegd gekregen. Het kan hierbij gaan om een sanctie met geslotenheid omwille van andere, eerdere feiten, maar ook een 'gesloten' maatregel in de voorbereidende rechtspleging voor dezelfde feiten komt hiervoor in aanmerking.
- het gepleegde feit betreft een feit zoals bedoeld in de artikel 373 (aanranding van de eerbaarheid met gebruik van geweld of bedreiging), 375 (verkrachting), 393 tot 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord), 400 (opzettelijke slagen en

verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid, het verlies van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg), 401 (opzettelijke slagen en verwondingen die zonder het oogmerk te doden, toch de dood veroorzaken), 417ter (foltering), 417quater (onmenselijke behandeling), 468 tot en met 475 (diefstal of afpersing met geweld, met verzwarende omstandigheden) van het Strafwetboek.

Deze cumulatie, gesloten sanctie mét een jeugddelict dat voldoet aan de kwalificaties als voorzien in het tweede streepje, is niet vereist wanneer het gepleegde jeugddelict een feit betreft zoals bedoeld in de artikelen 136bis, 136ter, 136 quater, 136sexies (ernstige schendingen van het internationaal humanitaire recht), dat als het gepleegd zou zijn door een meerderjarige, het strafbaar zou worden gesteld met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf. Deze cumulatie is evenmin vereist in het geval het jeugddelict een feit betreft als vermeld in de artikelen 137, 140 en 141 (de terroristische misdrijven) van het Strafwetboek.

De ingevoegde cumul, alsook het voorzien van de mogelijkheid tot uithandengeving voor terroristische misdrijven, is nieuw.

Het betreft een beleidskeuze om te werken met categorieën van 'soorten misdrijven'. Het betreft de keuze om op specifieke wijze te reageren en maatschappelijk te antwoorden op welbepaalde normovertredingen, eerder dan een generalistisch beleid te voeren ten aanzien van al het normovertredend gedrag. De decreetgever maakt de keuze om specifiek in te zetten op welbepaalde maatschappij verstorende misdrijven.

Onderafdeling 9. Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Artikel 39

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om een minderjarige delictpleger toe te vertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst.

Deze reactiewijze wordt niet opgenomen in de afdeling die voorziet in de verschillende sancties die aan een minderjarige delictpleger kunnen worden opgelegd. Gelet op de aard en de toepassingsvoorwaarden van deze mogelijkheid, gaat het eigenlijk om een veiligheids- of beschermings'respons', zodat het best wordt vermeden de kwalificatie van sanctie hiervoor te hanteren.

In dit artikel is de mogelijkheid ingeschreven voor de Vlaamse Regering om hierover een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de federale overheid.

Afdeling 5. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Artikel 40

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de gemeenschapsinstellingen. De voorziene delegatie aan de Vlaamse Regering heeft enkel betrekking heeft op organisatorische of beheersmatige aspecten.

Artikel 41

Dit artikel betreft de oprichtingsbepaling van de Vlaamse detentiecentra. De voorziene delegatie aan de Vlaamse Regering heeft enkel betrekking heeft op organisatorische of beheersmatige aspecten.

Hoofdstuk 5. Gegevensverwerking

Artikel 42

Om de opdrachten te kunnen uitoefenen die hen door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) worden toegewezen, moet aan de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling

(HCA-diensten), de voorzieningen als bedoeld in artikel 22, de gesloten oriëntatie, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst de toelating worden gegeven om persoonsgegevens te verwerken. Het gaat hier over gegevens van de minderjarige, van zijn ouders, eventueel van zijn opvoedingsverantwoordelijken en van eventuele slachtoffers. De Privacycommissie heeft in het advies nr. 28/2018 van 21 maart 2018 kritiek op het feit dat de diensten en voorzieningen niet gedefinieerd worden in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) en dat hun opdrachten niet duidelijk zijn omschreven. Deze diensten en voorzieningen worden inderdaad niet gedefinieerd, noch bij naam genoemd maar hun opdrachten zijn duidelijk omschreven in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER). De Privacycommissie haalt in punt 15 van hun advies aan dat de opdrachten die de diensten en voorzieningen toegewezen krijgt door het parket, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank losstaan van eventuele andere opdrachten die zij overeenkomstig het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) zouden hebben en dat die andere opdrachten ook omschreven dienen te worden in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER). De opdrachten die worden toegewezen door parket, jeugdrechter en jeugdrechtbank vallen echter samen met de opdrachten die voorzien worden in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) en er worden geen andere opdrachten voorzien voor de diensten en voorzieningen die worden opgesomd in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER). De delegatie aan de Vlaamse Regering om de diensten te erkennen focust ook telkens op een erkenning voor de specifiek omschreven opdracht. De opdracht van de diensten, ook al zijn deze niet bij naam genoemd, zijn dan ook duidelijk omschreven in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december 2017 (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER). Aangezien de opdracht vastligt, kan de finaliteit bepaald worden en kan de proportionaliteit van de gegevensverwerking getoetst worden.

Op vraag van de Privacycommissie in hun advies nr. 28/2018 van 21 maart 2018 wordt de rechtsgrond voor de verwerking verduidelijkt. Artikel 6 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) bepaalt een limitatief aantal opgesomde gevallen waarin het verwerken van persoonsgegevens rechtmatig is. Zo is het verwerken van persoonsgegevens toegestaan als de verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting. De verwerking van de persoonsgegevens kan gegrond worden op artikel 9.2, h), juncto artikel 6, 1, c), algemene verordening gegevensbescherming. Hiertoe bepaalt artikel 39/1 dat de verwerking van de persoonsgegevens enkel gebeurt binnen de uitvoering van de opdrachten die aan de vermelde diensten werden toegewezen door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER). Op die manier wordt de verwerking van de 'gewone' persoonsgegevens, maar ook die van de bijzondere categorieën persoonsgegevens (gevoelige gegevens en gezondheidsgegevens) en de gerechtelijke gegevens gelegitimeerd. De verwerking gebeurt immers enkel en alleen in het kader van de door het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het

een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER).

We vermelden op vraag van de Privacycommissie in hun advies nr. 28/2018 van 21 maart 2018, in het decreet de categorieën van persoonsgegevens die minstens per actor verwerkt zullen worden. Daarnaast voorzien we ook een delegatie aan de Vlaamse Regering, zodat er in een BVR andere noodzakelijke gegevenscategorieën kunnen worden opgenomen die nu nog niet werden voorzien.

Het begrip 'betrokken personen' verwijst naar artikel 2, 2° het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) zodat door het gebruik van dit begrip zowel de minderjarige verdachte, de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer als de wettelijke vertegenwoordigers van het minderjarige slachtoffer bedoeld worden.

De dienst vermeld in artikel 11, paragraaf 4, tweede lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel de voorwaarden die opgelegd worden door de procureur des Konings op te volgen en hiervan het nodige bewijs te leveren aan de procureur des Konings.

De dienst vermeld in artikel 12, paragraaf 1, vierde lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel te voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de procureur aangeboden mogelijkheid tot bemiddeling. Met de hier vermelde dienst wordt een HCA-dienst bedoeld.

De dienst vermeld in artikel 13, paragraaf 1, vijfde lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel te voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de procureur aangeboden mogelijkheid tot het uitvoeren van een positief project. Met de hier vermelde dienst wordt een HCA-dienst bedoeld.

De dienst vermeld in artikel 20, paragraaf 4, tweede lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel te voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de jeugdrechter of jeugdrechtbank aangeboden mogelijkheid tot bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg. Gelet op artikel 30, tweede lid van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) geldt dit ook voor de bemiddeling en het herstelgericht groepsoverleg tijdens de rechtspleging ten gronde. Met de in deze artikelen vermelde dienst wordt een HCA-dienst bedoeld.

De dienst vermeld in artikel 21, paragraaf 1, derde lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel te voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van een positief project als reactie op niveau van de jeugdrechter of jeugdrechtbank. Gelet op artikel 32, twee lid van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) geldt dit ook voor de bemiddeling en het herstelgericht groepsoverleg tijdens de rechtspleging ten gronde. Met de in deze artikelen vermelde dienst wordt een HCA-dienst bedoeld.

De voorziening vermeld in artikel 22, vierde lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen, gegevens over gezondheid en gerechtelijke gegevens en heeft als doel te voorzien in een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, waarbij gewerkt wordt met methodieken die het risico op recidive

verminderen en er sterk ingezet wordt op het activeren van de context van de minderjarige. Gelet op artikel 33, paragraaf 1, eerste lid van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) geldt dit ook voor de ambulante sanctie tijdens de rechtspleging ten gronde.

De dienst vermeld in artikel 23, paragraaf 6, tweede lid verwerkt persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens en heeft als doel de voorwaarden die opgelegd worden door de jeugdrechter of de jeugdrechtbank op te volgen en hiervan het nodige bewijs te leveren aan de jeugdrechter of de jeugdrechtbank. Gelet op artikel 34, twee lid van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) geldt dit ook voor het opleggen van voorwaarden tijdens de rechtspleging ten gronde.

De dienst vermeld in artikel 27, paragraaf 2 verwerkt persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens van de ouders en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige en gerechtelijke gegevens, met als doel delictvoorkomend te kunnen werken met de ouders.

De afdeling gesloten oriëntatie verwerkt persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige, gegevens over gezondheid, waaronder gegevens met betrekking tot het middelengebruik en gerechtelijke gegevens. Gegevens met betrekking tot het middelengebruik zijn 1 van de 8 recidivefactoren die gebruikt worden bij het taxatie-instrument om uit te maken of de jongere een low/medium of high risk heeft voor recidive en dus of verdere geslotenheid noodzakelijk is. Het is hierbij bv. de bedoeling dat het middelengebruik bevraagd wordt bij de jongere en de context en dat deze gegevens bijgehouden worden. Deze verwerking heeft als doel een multidisciplinaire screening en een risicotaxatie uit te voeren. Deze onderzoeken resulteren in een oriëntatievoorstel gericht aan de jeugdrechter.

De gemeenschapsinstelling verwerkt persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige, gegevens over gezondheid, waaronder gegevens met betrekking tot het middelengebruik en gerechtelijke gegevens. Gegevens met betrekking tot het middelengebruik zijn 1 van de 8 recidivefactoren die gebruikt worden bij het taxatie-instrument om uit te maken of de jongere een low/medium of high risk heeft voor recidive en dus of verdere geslotenheid noodzakelijk is. Het is hierbij bv. de bedoeling dat het middelengebruik bevraagd wordt bij de jongere en de context en dat deze gegevens bijgehouden worden. Deze verwerking heeft als doel om delictvoorkomend te kunnen werken.

De sociale dienst verwerkt persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens van de betrokken personen en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige, gegevens over gezondheid, waaronder gegevens met betrekking tot het middelengebruik en gerechtelijke gegevens. Gegevens met betrekking tot het middelengebruik zijn 1 van de 8 recidivefactoren die gebruikt worden bij het taxatie-instrument om uit te maken of de jongere een low/medium of high risk heeft voor recidive en dus of verdere geslotenheid noodzakelijk is. Het is hierbij bv. de bedoeling dat het middelengebruik bevraagd wordt bij de jongere en de context en dat deze gegevens bijgehouden worden. Deze verwerking heeft als doel de door de jeugdrechtbank gevraagde maatschappelijke onderzoeken, overeenkomstig artikel 50 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade te kunnen aanleveren en de ondertoezichtstelling van de minderjarige te kunnen uitvoeren.

Gezien de onduidelijke situatie waarin we ons momenteel bevinden, aangezien de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG van toepassing wordt op 25 mei 2018 maar het nog niet duidelijk is wat er met het bestaande systeem van de machtigingen zal gebeuren nemen we geen verwijzingen naar het eventueel onderhevig zijn aan de verplichting tot het bekomen van een voorafgaande machtiging op in het decreet. Als het systeem van voorafgaande machtigingen behouden blijft, dan zullen wij dit blijven toepassen.

De verwerkingsverantwoordelijke wordt aangeduid zodat op decretaal niveau is vastgelegd welke instantie verantwoordelijk is voor de gemeenschapsinstelling, de gesloten oriëntatie, de sociale dienst, de diensten en de voorziening voor het vervullen van de verplichtingen opgelegd door de algemene verordening gegevensbescherming.

De derde paragraaf van dit artikel duidt het eHealth-platform aan als bevoorrechte dienstenintegrator. Deze aanduiding is belangrijk in het kader van artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator, dat stelt dat alleen wanneer een dienstenintegrator expliciet wordt aangeduid bij of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie de elektronische dienstverlening en gegevensuitwisselingen niet via de Vlaamse dienstenintegrator moet gebeuren. Er wordt in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) met andere woorden afgeweken van het standaardgebruik van de Vlaamse dienstenintegrator. Het eHealth-platform werd door de federale overheid opgericht om de gegevensdeling in de gezondheidszorg te bevorderen en te ondersteunen met maximale privacy-garanties. Het biedt bovendien een aantal nuttige basisdiensten aan. Het eerste lid van de vierde paragraaf bepaalt verder dat met betrekking tot de identificatiegegevens en de sociale gegevens niet het eHealth-platform maar de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid als dienstenintegrator wordt aangeduid.

Het tweede lid regelt de volgorde van de gegevensdeling. Indien reeds gegevens moeten gedeeld worden bij of krachtens een wet, decreet of ordonnantie met een andere dienstenintegrator, dan werken het eHealth-platform, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en de andere dienstenintegrator(en) samen om de gegevensdeling met betrekking tot een bepaalde actor zo optimaal mogelijk te laten verlopen en met zo weinig mogelijk aanvullende lasten voor de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken in het bijzonder en voor de vermelde diensten. Dit betekent dat de jeugddelinquent en de vermelde diensten dezelfde gegevens slechts eenmalig aan een dienstenintegrator zouden moeten meedelen.

Artikel 43

Dit artikel omschrijft een bepaling inzake het verwerken van gegevens met het oog op wetenschappelijke evaluatie van de effectiviteit van de reacties die voorzien worden in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER).

De Privacycommissie wijst ons in hun advies nr. 28/2018 van 21 maart 2018 op het feit dat als het wijzigingsvoorontwerp refereert aan de algemene verordening gegevensbescherming, ook de begrippen en terminologie uit de algemene verordening gegevensbescherming moeten gebruikt worden. De algemene verordening gegevensbescherming spreekt echter niet over gecodeerde maar enkel over gepseudonimiseerde persoonsgegevens. Met gepseudonimiseerde persoonsgegevens wordt echter iets anders beoogd dan wat hier bedoeld is. Met het invoegen van de definitie van gecodeerde persoonsgegevens wordt duidelijkheid verschaft over wat wordt

bedoeld. De definitie werd overgenomen uit het koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

In het geval geanonimiseerde gegevens volstaan voor het wetenschappelijk onderzoek, worden de gegevens enkel in deze vorm overgemaakt. Wanneer dit noodzakelijk blijkt voor het wetenschappelijk onderzoek kunnen de gegevens echter ook in gecodeerde vorm worden overgemaakt.

Artikel 44

Dit artikel creëert het kader voor een zekere informatie-uitwisseling tussen de verschillende diensten die binnen het kader van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals het een tweede principiële goedkeuring gekregen heeft op 22 december (VR 2017 2212 DOC.1457/2TER) opdrachten uitvoeren. Dit artikel kan echter niet gezien worden als een algehele machtiging voor het doorgeven van eender welke informatie die binnen een bepaalde casus beschikbaar is. Er worden dan ook twee duidelijke beperkingen opgenomen in dit artikel.

Een eerste beperking is dat enkel die informatie mag worden uitgewisseld die noodzakelijk is. Die noodzakelijkheid moet worden beoordeeld in het licht van de reactie op het jeugddelict in het algemeen en in het bijzonder in het kader van de uitoefening van de taken die dit decreet aan de betrokken actoren oplegt. In punt 33 van het advies merkt de Privacycommissie op dat de noodzakelijkheid van de verwerking een basisvoorwaarde is in het persoonsgegevensbeschermingsrecht en dat de vermelding daarvan als voorwaarde geen concrete meerwaarde heeft. We kunnen er echter niet van uitgaan dat iedereen die dit artikel in de praktijk zal toepassen een dergelijke kennis heeft over het persoonsgegevensbeschermingsrecht. Vandaar vermelden we de voorwaarde van noodzakelijkheid van de verwerking, zodat dit voor iedereen duidelijk is en we er ons ook van verzekeren dat dit steeds zal toegepast worden. Op die manier zorgen we ook voor een betere naleving van het persoonsgegevensbeschermingsrecht.

De uitwisseling van gegevens moet daarenboven altijd in concreto beoordeeld worden, rekening houdend met de respectieve belangen van de personen tot wie de aangewezen diensten zich richten. Wanneer we spreken over het belang van de personen tot wie de diensten zich richten dan gaat het over het belang van die personen dat de diensten hun opdrachten op een goede, positieve manier kunnen uitvoeren. Wanneer ze hiervoor informatie kunnen gebruiken die een andere dienst heeft, dan is het in het belang van de persoon tot wie de dienst zich richt dat deze uitgewisseld wordt. Daarbij wordt er maximaal naar gestreefd om de personen op wie de gegevens betrekking hebben, vooraf over de informatieoverdracht te informeren. De informatieverstrekking is geen absolute noodzaak voor de informatieoverdracht. Als het om bepaalde redenen onmogelijk is de betrokkenen te informeren, dan kan de informatieoverdracht uitzonderlijk ook zonder voorafgaande informatieverstrekking plaatsvinden. In punt 34 koppelt de Privacycommissie het streven naar het informeren van de personen over wie gegevens uitgewisseld zouden worden aan het instemmen met deze uitwisseling. Het is inderdaad de bedoeling dat de personen geïnformeerd worden over de uitwisseling van gegevens, omdat het alleen maar ten goede komt van de relatie tussen hulpverlener, begeleider, opvoeder, ... en cliënt wanneer er steeds open kaart gespeeld wordt. Daar wordt inderdaad geen instemming aan gekoppeld, aangezien we hier binnen het gerechtelijke kader zitten en er geen sprake is van enige vorm van vrijwilligheid. Het is steeds het parket, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank die een reactie oplegt die men verplicht dient te volgen.

In punt 34 koppelt de Privacycommissie het streven naar het informeren van de personen over wie gegevens uitgewisseld zouden worden aan het instemmen met deze uitwisseling. Het is inderdaad de bedoeling dat de personen geïnformeerd worden over de uitwisseling van gegevens, omdat het alleen maar ten goede komt van de relatie

tussen hulpverlener, begeleider, opvoeder, ... en cliënt wanneer er steeds open kaart gespeeld wordt. Daar wordt inderdaad geen instemming aan gekoppeld, aangezien we hier binnen het gerechtelijke kader zitten en er geen sprake is van enige vorm van vrijwilligheid. Het is steeds het parket, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank die een reactie oplegt die men verplicht dient te volgen.

Hoofdstuk 6. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen aan de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade

Artikelen 45 tot en met 78

Met het overhevelen van bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming werd de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de volgende materies:

- het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als strafbaar omschreven feit hebben gepleegd;
- de regels inzake de uithandengeving;
- de regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- de gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

Dit creëerde de mogelijkheid om een Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie uit te tekenen en leidde tot het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht. Dit decreet komt voor wat het bepalen van de aard van de maatregelen, de regels inzake uithandengeving en de regels inzake plaatsing in een gesloten instelling betreft, in de plaats van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Er dienen dan ook een aantal bepalingen en onderdelen van bepalingen uit de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, opgeheven te worden om geen overlap en/of tegenstrijdige bepalingen te hebben.

In het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht wordt ook een nieuwe terminologie gehanteerd. Zo wordt er gesproken over 'reactie' als overkoepelende term wanneer er in zijn algemeenheid verwezen wordt naar het maatschappelijke antwoord dat wordt geboden op een normovertreding door een minderjarige, zonder onderscheid te maken naar de fase van de procedure waarin er wordt gereageerd. Daarnaast wordt, wanneer men dit onderscheid wel wil maken, de term 'maatregel' gebruikt voor de reacties binnen de voorlopige fase en 'sanctie' voor de reacties binnen de fase ten gronde. Ook wordt er niet meer gesproken over een 'als misdrijf omschreven feit' maar over een 'jeugddelict'. We wijzigen de nodige bepalingen in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade zodat deze wet qua terminologie gelijkloopt met het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht en er geen verwarring kan bestaan.

Aangezien bepaalde artikelen uit de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade worden opgeheven, hebben we in bepaalde artikelen ook nieuwe verwijzingen naar het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht moeten opnemen.

Afdeling 2. Wijzigingen van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

Artikel 79

Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp wordt gewijzigd om het ook van toepassing te maken op de jongeren die onder het toepassingsgebied van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht vallen. Hiertoe wordt in artikel 3 het toepassingsgebied van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp uitgebreid, zodat het decreet effectief van toepassing wordt op jongeren die onder het toepassingsgebied van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht vallen.

- Artikel 8 tot en met 10 worden expliciet uitgesloten, nadat ze al impliciet uitgesloten waren aangezien ze betrekking hebben op het buitengerechtelijke luik.
- De andere artikelen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp zijn wel van toepassing. Een aantal bepalingen die we van toepassing verklaren kunnen vragen oproepen. Het gaat hier dan om artikel 5, die het belang van de minderjarige betreft. Met het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht wordt gereageerd op die minderjarigen die een jeugddelict plegen. De bedoeling van het voorontwerp van decreet is echter minderjarigen leren dat hun acties consequenties met zich meebrengen. De artikelen 16 tot en met 19 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp hebben dan weer betrekking op de participatie van de minderjarige. Ook in het kader van het jeugddelinquentierecht is het recht op participatie belangrijk, aangezien de minderjarigen hier belangrijke zaken mee kunnen leren die belangrijk zijn om hun plekje in de maatschappij te vinden.

Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp is niet van toepassing is op minderjarigen ten aanzien van wie een beslissing tot uithandengeving is genomen.

Afdeling 3. Wijzigingen van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp

Artikel 80

De definities in artikel 2, §1 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp worden aangepast.

Artikel 81

Met dit artikel wordt een 'derde vorderingsgrond' ingeschreven in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp. De strekt tot het invoeren van een nieuwe vorderingsgrond voor die gevallen waar er een procedure loopt op grond van het decreet jeugddelinquentierecht, en er voldoende aanwijzingen zijn dat de minderjarige verdachte of delictpleger zich in een verontrustende situatie bevindt. Dit kan van bij aanvang duidelijk zijn, maar kan evenzeer pas 'later' in beeld komen.

Artikel 82

Dit betreft een technische aanpassing.

Artikel 55 stelt dat de jeugdrechter een vraag tot niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening laat inschrijven op de intersectorale registratielijst (van de toegangspoort) voor hij een gerechtelijke maatregel beveelt. In het artikel 55 wordt in een opsomming gespecificeerd over welke maatregelen het gaat. In punt 3° was voorzien in de maatregelen die worden opgelegd op grond van regelgeving van de federale overheid. Deze verwijzing naar federale regelgeving wordt vervangen door een vraag naar inschrijving van de vermelde maatregelen of sancties uit het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht.

Artikel 83

Dit betreft een technische aanpassing.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffings- en overgangsbepalingen

Artikel 84.

Dit artikel voorziet in de opheffing van de wet van 1 maart 2002. Dit kan pas gebeuren als de bepalingen omtrent de gefaseerde inwerkingtreding, in werking zijn getreden.

Artikel 85

Dit artikel voorziet in de opheffing van artikel 37 van de wet van 8 april 1965. Dit kan pas gebeuren als de bepalingen omtrent de gefaseerde inwerkingtreding, in werking zijn getreden.

Artikel 86

Dit artikel voorziet in de opheffing van artikel 52 van de wet van 8 april 1965. Dit kan pas gebeuren als de bepalingen omtrent de gefaseerde inwerkingtreding, in werking zijn getreden.

Artikel 87

Dit artikel voorziet in de overgangsbepalingen.

De opheffing van voorlopige maatregelen en van de maatregelen ten gronde dient gedifferentieerd te gebeuren 'in tijd'. Logischerwijze moet dit samenvallen met de inwerkingtreding van de corresponderende nieuwe bepalingen omtrent de maatregelen en de sancties. De maatregelen of sancties (bijvoorbeeld inzake de oriëntatie en de gesloten begeleiding in een afdeling van gemeenschapsinstelling) die we op een later moment in werking laten treden, brengen met zich mee dat de corresponderende artikelen uit de vroegere federale regelgeving ook pas op dat moment mogen worden opgeheven. Ook de bepalingen die betrekking hebben op de uitvoering van deze bepalingen mogen dan pas worden opgeheven.

Afdeling 2. Bepalingen over de inwerkingtreding en de uitvoering

Artikel 88

Dit artikel schrijft de evaluatie van het voorliggend decreet in. Er wordt ook expliciet een wetenschappelijke evaluatie van de uithandengeving en de lange gesloten sanctie opgenomen.

Artikel 89

Dit artikel betreft de inwerkingtreding van het voorliggend decreet. Het biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om bepaalde artikelen later in werking te laten treden, mits voldaan aan de nodige randvoorwaarden en dit gelet op het belang van een zorgzame transitie.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

Origineel

Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° bemiddeling: het overleg tussen de persoon die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over het minderjarige slachtoffer, om hen de mogelijkheid te bieden, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen;
- 2° betrokken personen: de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd of heeft gepleegd, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarige slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen;
- 3° gemeenschapsinstelling: een instelling als vermeld in artikel 38, die personen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd of die veroordeeld zijn voor het plegen van een jeugddelict, een beveiligd en structurerend programma aanbiedt, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren;
- 4° herstelgericht groepsoverleg: het overleg tussen de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, het slachtoffer, hun sociale omgeving alsook alle dienstige personen, om hen de mogelijkheid te bieden om in groep en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar in overleg uitgewerkte oplossingen te overwegen over de wijze waarop het conflict kan worden opgelost dat voortvloeit uit het jeugddelict, onder meer rekening houdend met de relationele en materiële gevolgen van het jeugddelict;
- 5° jeugddelict: een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige;

- 6° maatregel: de reactie op een jeugddelict tijdens de voorlopige rechtsplegingfase;
- 7° minderjarige: een persoon van minstens twaalf jaar die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt;
- 8° opvoedingsverantwoordelijken: andere natuurlijke personen dan de ouders die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een openbare overheid;
- 9° oriëntatiecentrum: een gemeenschapsinstelling, of een afdeling van een gemeenschapsinstelling, die als opdracht heeft om voor de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, een gedocumenteerd antwoord te formuleren op de vraag of gesloten residentiële begeleiding noodzakelijk is en een oriëntatievoorstel te formuleren;
- 10° oriëntatievoorstel: het voorstel van het meest aangewezen vervolgtraject voor een bepaalde jongere geformuleerd door een oriëntatiecentrum op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie;
- 11° ouders: de natuurlijke personen die titularis zijn van het ouderlijk gezag, of bij ontstentenis van die personen, de wettelijke vertegenwoordigers;
- 12° positief project: een opleiding, een taak, een dienst of de deelname aan een georganiseerde activiteit, die begeleid wordt door een instelling als vermeld in artikel 12, 20 en 31, en die bijdraagt tot het herstel van de gevolgen van het jeugddelict;
- 13° reactie: de maatregel of sanctie als maatschappelijk antwoord op een jeugddelict;
- 14° rechtspleging ten gronde: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de sancties, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 3;
- 15° sanctie: de reactie op een jeugddelict tijdens de rechtspleging ten gronde;
- 16° slachtoffer: de persoon die verklaart morele of materiële schade te hebben geleden die veroorzaakt is door een jeugddelict;
- 17° sociale dienst: de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening, vermeld in artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 18° voorlopige rechtspleging: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de maatregelen, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 2;
- 19° wet van 8 april 1965: de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Art. 3. §1. Het optreden van de actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet, beoogt tijdig en gepast:

- 1° de vaststelling van en de verantwoordelijkheid voor het gepleegde jeugddelict;
- 2° de uitdrukkelijke verwijzing naar en de uitleg van de geldende norm in een voor de minderjarige begrijpelijke taal, alsook de confrontatie met de concrete gevolgen van het gepleegde jeugddelict;
- 3° het herstel van de schade die door het gepleegde jeugddelict wordt berokkend, met inbegrip van de re-integratie van de minderjarige in, en het herstel van de banden met zijn context;
- 4° de bescherming van het veilig en vredig samenleven in de maatschappij;
- 5° het vermijden van recidive ter bescherming van de maatschappij op lange termijn.

§2. Ten opzichte van een persoon die een jeugddelict heeft gepleegd en die nog geen twaalf jaar is, bestaat een onweerlegbaar vermoeden van niet - verantwoordelijkheid.

De daden, handelingen of nalatigheid waarvan de persoon, vermeld in het eerste lid, wordt verdacht, kunnen aanleiding geven tot doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening conform het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

§3. Elk optreden:

- 1° streeft ernaar jeugddelinquentie in de toekomst te voorkomen of minstens te beperken. Dat vereist dat de bevoegde autoriteiten de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aanpakken en dat multidisciplinair en tijdig wordt ingezet op preventie;
- 2° wordt uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming hebben genoten over het jeugdrecht;
- 3° is voor alle partijen humaan, zinvol en zingevend;
- 4° mag de positieve medewerking van de minderjarige aan een buitengerechtelijk herstel van de maatschappelijke verhoudingen, noch zijn sociale (re-)integratie in de weg staan en mag de jeugdhulpverlening niet (ver)hinderen;
- 5° mag niet strenger of ingrijpender zijn dan gerechtvaardigd wordt door de aard en de ernst van het jeugddelict, de erdoor veroorzaakte schade en de objectieve gevaarlijkheid van de betrokkene voor de maatschappij;
- 6° houdt rekening met de specifieke situatie;
- 7° houdt rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken.

§4. De minderjarige, verdacht van of veroordeeld voor het plegen van een jeugddelict, geniet de rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en bijkomende waarborgen die zijn ingebouwd in dit decreet. Voormelde minderjarige wordt van deze rechtswaarborgen op een begrijpelijke manier tijdig op de hoogte gebracht.

Als minderjarige geniet de persoon, vermeld in het eerste lid, bovendien van alle specifieke rechten die hem als dusdanig door de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn omschreven. Die rechten en vrijheden gaan gepaard met de volgende bijzondere waarborgen:

- 1° de situatie van de minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, vereist herstel, een reactie en begeleiding. Hun toestand van afhankelijkheid, hun ontwikkelingskansen en maturiteitsgraad scheppen bijzondere behoeften die luisterbereidheid, raad en bijstand vereisen;
- 2° elke reactie heeft tot doel de jongere aan te moedigen zich de maatschappelijke normen eigen te maken;
- 3° bij de tenlasteneming van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, wordt zo veel mogelijk een beroep gedaan op de buitengerechtelijke reacties waarin dit decreet voorziet, waarbij evenwel rekening wordt gehouden met de bescherming van de maatschappij;
- 4° in het kader van dit decreet mogen aan het recht op vrijheid van de minderjarigen alleen de belemmeringen worden opgelegd die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de maatschappij of van de minderjarige zelf, rekening houdend met de behoeften van de minderjarigen, de belangen van hun context en de rechten van de slachtoffers.

§5. Het opnemen van de verantwoordelijkheid bij de uitoefening van de rechten en de plichten door de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken wordt op alle niveaus van de maatschappelijke tussenkomst geëerbiedigd.

§6. Reacties worden voor een zo kort mogelijke duur genomen.

Reacties worden genomen als er ernstige aanwijzingen van schuld bestaan of de schuld bewezen is, en alleen als het doel op geen enkele andere manier kan worden bereikt.

Geen enkele reactie kan worden genomen met het oog op onmiddellijke bestraffing, noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Art. 4. Dit decreet is van toepassing op de minderjarige die een jeugddelict heeft gepleegd of die hiervan verdacht wordt.

Art. 5. Behalve in het geval van de sanctie, vermeld in artikel 35, nemen alle reacties, vermeld in hoofdstuk 4 van dit decreet, uiterlijk een einde als de minderjarige, vermeld in artikel 4, de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

Hoofdstuk 3. De voorbereidende rechtspleging en de buitengerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. De sociale navorsingsopdrachten

Art. 6. De procureur des Konings kan in elk stadium van de procedure de sociale dienst belasten met het onderzoek naar:

- 1° de situatie van de minderjarige, vermeld in artikel 4;
- 2° de naleving van voorgestelde of opgelegde voorwaarden;
- 3° de meest gepaste reacties op het delinquente gedrag, vermeld in hoofdstuk 4.

Afdeling 2. De buitengerechtelijke afhandeling

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Art. 7. De procureur des Konings kan de zaak met een met redenen omklede beslissing seponeren conform artikel 28quater, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 8. De procureur des Konings kan de minderjarige, vermeld in artikel 4, een waarschuwingsbrief sturen waarin hij vermeldt dat hij heeft kennisgenomen van de feiten, dat hij van oordeel is dat die feiten ten laste van de minderjarige vaststaan en dat hij beslist heeft het dossier te seponeren.

Een kopie van de waarschuwingsbrief wordt bezorgd aan de ouders of aan de opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 9. De procureur des Konings kan de minderjarige, vermeld in artikel 4, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en de risico's die ze lopen.

Art. 10. §1. De procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering als de minderjarige, vermeld in artikel 4, het plegen van het jeugddelict niet ontkent.

De procureur des Konings roept voormelde minderjarige en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. Hij biedt hen in eerste instantie de mogelijkheid om zelf voorstellen voor de voorwaarden te formuleren.

§2. De minderjarige, vermeld in artikel 4, wordt bijgestaan door een advocaat en kan zich in geen geval laten vertegenwoordigen.

Alle betrokkenen, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, hebben een bedenktijd van vijftien werkdagen om hun voorstel te bevestigen of om al dan niet in te gaan op de door de procureur des Konings voorgestelde voorwaarden, vermeld in paragraaf 1.

§3. De voorgestelde voorwaarden, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, en paragraaf 2, tweede lid, nemen zo snel mogelijk een aanvang en ze worden niet langer dan zes maanden uitgevoerd.

§4. Het bewijs van de naleving van de voorwaarden wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd door de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Als de minderjarige, vermeld in artikel 4, alle voorwaarden heeft vervuld, vervalt de strafvordering.

Onderafdeling 2. De bemiddeling

Art. 11. §1. De procureur des Konings doet de betrokken personen schriftelijk het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling.

De bemiddeling heeft tot doel de betrokken personen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De procureur des Konings informeert de voormelde betrokkenen dat ze in dit kader de mogelijkheid hebben om zich te wenden tot een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings doet een aanbod als vermeld in paragraaf 1, als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de minderjarige, vermeld in artikel 4, ontkent het jeugddelict niet;
- 3° de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen, hebben een advies verleend over de maturiteit, de psychische en intellectuele capaciteiten van voormelde minderjarige, om de zin van de bemiddeling te vatten en er volwaardig en vrij aan deel te nemen;
- 4° er is een slachtoffer geïdentificeerd.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de advisering, de organisatie en de werking van de diensten die instaan voor de advisering, alsook de wijze waarop de kwaliteit van hun dienstverlening wordt geëvalueerd.

De procureur des Konings brengt voormelde betrokken personen ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige, vermeld in artikel 4, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en zich moet wenden tot die advocaat voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd hebben van vijftien werkdagen om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling;
- 5° de minderjarige, vermeld in artikel 4, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

De procureur des Konings bezorgt een afschrift van de schriftelijke voorstellen aan de dienst, vermeld in het derde lid. Hij deelt de voormelde dienst de identiteit mee van de slachtoffers, met wie de dienst verzocht wordt contact op te nemen. De voormelde dienst kan, met het akkoord van de personen, vermeld in het eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling betrekken.

Als de betrokken personen binnen acht dagen vanaf de ontvangst van het schriftelijke aanbod van de procureur des Konings, vermeld in het eerste lid, geen stappen ondernomen hebben bij die dienst, vermeld in het derde lid, neemt die dienst contact op met hen.

Een bemiddeling kan alleen plaatsvinden als alle personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling loopt.

§2. Binnen twee maanden vanaf zijn aanwijzing door de procureur des Konings stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een bondig verslag over de voortgang van de bemiddeling op. Daaruit moet de vrijwillige en positieve deelname van alle betrokkenen aan de bemiddeling blijken, alsook het vooruitzicht op een actieve medewerking aan de oplossing van de gevolgen van het jeugddelict.

De betrokken personen leggen met behulp van de voormelde dienst zo snel mogelijk een voorstel voor aan de procureur des Konings.

Het bereikte akkoord wordt ondertekend door de betrokken personen. De procureur des Konings kan de inhoud niet wijzigen. Hij kan alleen weigeren een akkoord goed te keuren als het strijdig is met de openbare orde.

§3. Een of meer van de betrokken personen kunnen de procureur des Konings erom verzoeken het voorstel te laten homologeren door de jeugdrechtbank.

Als een of meer van de betrokken personen verzoeken om het voorstel te laten homologeren, roept de procureur des Konings de betrokken personen met een aangetekende brief op om te verschijnen op de plaats en de dag en het uur dat hij bepaald heeft.

De jeugdrechtbank gaat in aanwezigheid van de betrokken personen na of het bereikte akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen. Het betreft een marginale toetsing die er alleen toe strekt de rechter het voorstel te doen bevestigen of verwerpen. De rechter kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

De jeugdrechtbank motiveert haar beslissing om niet te homologeren. Ze verwijst de betrokken personen terug naar de procureur des Konings, die opnieuw handelt conform dit artikel. Daarna kan desgewenst een nieuwe procedure, eventueel met een nieuwe bemiddelaar, doorlopen worden.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, stelt een verslag op over de uitvoering van het akkoord, en stuurt het naar de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, het akkoord heeft uitgevoerd volgens de afspraken die erin bepaald zijn, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en houdt hij daarmee rekening bij zijn beslissing om de zaak al dan niet te seponeren. In dit geval doet een seponering de strafvordering vervallen. Als de procureur des Konings beslist om de strafvordering alsnog in te stellen, moet hij dat schriftelijk doen en moet hij zijn beslissing motiveren.

Een afschrift van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de betrokken personen, aan de advocaat van de voormelde minderjarige, alsook aan de voormelde dienst. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van het afschrift van het proces-verbaal met een gerechtsbrief.

Als de bemiddeling leidt tot verval van de strafvordering, is artikel 47, derde lid, van de wet van 8 april 1965 van toepassing.

§5. Als de bemiddeling geen resultaat oplevert, kan noch de erkenning van de feiten door de minderjarige, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling door de gerechtelijke overheden of een andere persoon worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige.

De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, zijn vertrouwelijk, behalve als de partijen ermee instemmen om de documenten en mededelingen ter kennis van de gerechtelijke overheden te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 12. §1. De procureur des Konings kan aan de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, een aanbod doen om een positief project uit te voeren.

De procureur des Konings roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De betrokken minderjarige moet verschijnen in aanwezigheid van een advocaat.

De procureur des Konings kan een aanbod als vermeld in het eerste lid, doen als de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De procureur des Konings biedt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, altijd in eerste instantie de mogelijkheid om zelf voorstellen te doen voor de inhoud van het positief project. Hij informeert de betrokkene dat hij de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het positief project en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste dertig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om, al dan niet op het aanbod in te gaan om een positief project uit te voeren;
- 3° de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project schriftelijk overeengekomen wordt;
- 4° het overeengekomen positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden nadat de schriftelijke overeenkomst over het voorgelegde positief project gesloten is.

De schriftelijke overeenkomst wordt ondertekend door de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken. De procureur des Konings kan de inhoud ervan niet wijzigen. Hij kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere reden omklede beslissing.

De procureur des Konings stuurt onmiddellijk een afschrift van de schriftelijke overeenkomst naar de dienst, vermeld in het vierde lid.

Als de voormelde minderjarige zelf geen voorstel voor een positief project formuleert, kan de procureur des Konings, in voorkomend geval, ambtshalve een positief project voorstellen. De voorwaarden, de procedure en de toepassing zijn dezelfde als opgenomen in het tweede tot en met het zevende lid.

§2. Het bewijs van de uitvoering van het positief project wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd en de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, brengt daarvan verslag uit.

§3. Na de uitvoering van het overeengekomen positief project stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, een verslag op en bezorgt dat aan de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige die ervan verdacht wordt een jeugddelict te hebben gepleegd, het positief project overeenkomstig de schriftelijke overeenkomst heeft uitgevoerd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en seponereert hij het dossier. In dit geval doet een seponering de strafvordering vervallen.

Als de voormelde minderjarige het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en voegt hij dat bij het dossier. Hij maakt de zaak aanhangig bij de jeugdrechtbank conform artikel 13.

Een afschrift van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de voormelde minderjarige, aan zijn advocaat, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van het afschrift van het proces-verbaal met een gerechtsbrief.

Hoofdstuk 4. De gerechtelijke afhandeling

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Art. 13. De jeugdrechtbank neemt kennis van de vorderingen van het Openbaar Ministerie ten aanzien van de minderjarigen die vervolgd worden wegens het plegen van een jeugddelict.

Art. 14. §1. De minderjarige, vermeld in artikel 4, wordt persoonlijk door de jeugdrechtbank gehoord over het jeugddelict dat hem ten laste worden gelegd, voor de jeugdrechtbank zich uitspreekt over de vordering van het Openbaar Ministerie en een reactie kan worden bepaald.

De voormelde minderjarige moet telkens als hij voor de jeugdrechtbank verschijnt, worden bijgestaan door een advocaat. Als de minderjarige geen advocaat heeft, krijgt hij ambtshalve een advocaat toegewezen conform artikel 54bis van de wet van 8 april 1965.

De minderjarige, vermeld in het eerste lid, verschijnt in persoon, behalve als hij na overleg met zijn advocaat uitdrukkelijk verkiest te verschijnen door middel van een videoconferentie, als dat tot de mogelijkheden behoort.

In afwijking van wat vermeld is in het derde lid, moet de voormelde minderjarige bij de eerste verschijning voor de jeugdrechtbank steeds in persoon aanwezig zijn. De jeugdrechtbank kan ook op elk moment na deze eerste verschijning bevelen dat de voormelde minderjarige in persoon moet aanwezig zijn.

§2. De ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige, vermeld in artikel 4, worden gehoord over het jeugddelict dat deze persoon ten laste wordt voor er een uitspraak kan worden over de vordering van het Openbaar Ministerie en een reactie kan worden opgelegd.

De jeugdrechtbank kan de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken op elk moment bevelen om persoonlijk te verschijnen.

§3. Van de verhoren van de personen, vermeld in paragraaf 1 en 2, wordt een verslag opgesteld dat bij het dossier wordt gevoegd nadat het door de desbetreffende persoon is gelezen en voor akkoord is ondertekend. Aan elk van hen wordt een afschrift overhandigd.

Art. 15. De jeugdrechtbank kan de minderjarigen, vermeld in artikel 4, die voor haar gebracht worden, elke reactie opleggen die ze gepast acht, in voorkomend geval op cumulatieve wijze.

Om de beslissing, vermeld in het eerste lid, te nemen, houdt de jeugdrechtbank rekening met al de volgende factoren, overeenkomstig de opgesomde volgorde:

- 1° de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- 2° de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken minderjarige;
- 3° recidive;
- 4° de veiligheid van de maatschappij.

De jeugdrechtbank kan naast de factoren, vermeld in het tweede lid, ook rekening houden met de leefomgeving van de minderjarige, en de veiligheid van de betrokken minderjarige.

Uit de beslissing van de jeugdrechtbank blijkt duidelijk met welke factoren om welke redenen al dan niet rekening is gehouden.

Afdeling 2. De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1. Maatregelen ten aanzien van minderjarigen die ervan verdacht worden een jeugddelict te hebben gepleegd

Art. 16. De jeugdrechtbank neemt kennis van de vordering van het Openbaar Ministerie, vermeld in artikel 13.

Als bij de jeugdrechtbank de zaak aanhangig is van een minderjarige, vermeld in artikel 4, kan ze, zelfs als de vordering van het Openbaar Ministerie wordt ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een maatregel opleggen.

Art. 17. §1. De jeugdrechtbank kan aan de minderjarige, vermeld in artikel 4, een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechtbank geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert ze haar beslissing.

§2. De jeugdrechtbank kan, in voorkomend geval, op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst en altijd onder toezicht van de sociale dienst de volgende maatregelen nemen:

- 1° opleggen om een positief project te leveren van ten hoogste zestig uur;
- 2° een ambulante maatregel opleggen;
- 3° voorwaarden opleggen;
- 4° de minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, om binnen de vijf dagen te beslissen tot een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 5° de minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 4° en 5°, kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod de voorkeur.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige aan een gemeenschapsinstelling.

Als de jeugdrechtbank een maatregel als vermeld in het eerste lid, 1° tot 5°, uitspreekt, bepaalt ze de maximumduur ervan.

Alle maatregelen, vermeld in het eerste lid, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, vermeld in artikel 4.

Buiten de gevallen, vermeld in artikel 18, is de duur van de voorlopige rechtspleging beperkt tot zes maanden vanaf de vordering, vermeld in artikel 13. Die duur kan niet worden verlengd.

Als de termijn van zes maanden, vermeld in het zevende lid, wordt overschreden, is het niet meer mogelijk om een maatregel op te leggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de maatregelen, vermeld in het eerste tot en met het achtste lid, moeten voldoen.

Art. 18. In de volgende gevallen kan van de duur, vermeld in artikel 17, §2, zevende lid, worden afgeweken door de jeugdrechtbank:

- 1° het strafrechtelijke onderzoek is nog niet afgerond;
- 2° het jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek, of een poging tot het plegen van een dergelijk jeugddelict.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, is de maximumduur van de voorlopige rechtspleging twaalf maanden.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 19. §1. De jeugdrechtbank kan aan de minderjarige, vermeld in artikel 4, een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen als vermeld in artikel 17, §1, als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de minderjarige, vermeld in artikel 4, ontkent het bestaan van het jeugddelict niet;
- 3° de diensten die daarvoor zijn aangewezen door de bevoegde overheden, hebben een advies over de maturiteit en de psychische en intellectuele capaciteiten van de betrokkene verleend, om de zin van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg te vatten en er volwaardig en vrij aan deel te nemen;
- 4° een slachtoffer is geïdentificeerd.

De diensten, vermeld in het eerste lid, punt 3°, zijn dezelfde als vermeld in artikel 11, paragraaf 1, vijfde en zesde lid.

Bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg kunnen alleen worden toegepast als de personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg duurt.

§2. De bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg hebben tot doel de betrokken personen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De jeugdrechtbank stelt de personen, vermeld in het eerste lid, schriftelijk voor om deel te nemen aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

§3. De jeugdrechtbank brengt de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige, vermeld in artikel 4, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en dat die minderjarige zich tot die advocaat moet wenden voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige, vermeld in artikel 4, en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd van vijftien werkdagen hebben om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 5° de minderjarige, vermeld in artikel 4, alsook in voorkomend geval het slachtoffer als dit jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd;
- 6° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige, vermeld in artikel 4, en het slachtoffer zich kunnen laten bijstaan door een advocaat vanaf het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

§4. De jeugdrechtbank bezorgt een afschrift van haar beslissing aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, tweede lid. Die dienst wordt belast met de uitvoering van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg.

De diensten, vermeld in het eerste lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 11, paragraaf 1, derde en vierde lid.

§5. Als de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, binnen acht werkdagen vanaf het voorstel van de rechtbank geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 4, neemt die dienst contact op met de vermelde personen om hen een herstelrechtelijk aanbod te doen.

§6. De dienst, vermeld in paragraaf 4, kan, met het akkoord van de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrekken.

§7. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg tot een akkoord leidt, wordt het akkoord ondertekend door de betrokken personen en bij het gerechtelijk dossier gevoegd.

Het bereikte akkoord wordt door de jeugdrechtbank gehomologeerd. De jeugdrechtbank kan de inhoud ervan niet wijzigen. De jeugdrechtbank kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

§8. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg niet tot een akkoord leidt, kunnen de gerechtelijke overheden of de personen die bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrokken zijn, noch de erkenning van de werkelijkheid van het jeugddelict door de minderjarige, vermeld in artikel 4, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg gebruiken ten nadele van de minderjarige.

De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over het verloop en het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg. Dat verslag wordt ter advies voorgelegd aan de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

§9. De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 4, zijn vertrouwelijk, met uitzondering van de documenten waarmee de betrokken personen instemmen om ze ter kennis van de gerechtelijke instanties te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenissen.

§10. De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over de uitvoering van het akkoord en stuurt het naar de jeugdrechtbank, alsook naar de bevoegde sociale dienst.

§11. Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt vóór de uitspraak van de beschikking, houdt de jeugdrechtbank rekening met het akkoord en de uitvoering ervan.

Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, plaatsvindt na de uitspraak van de beschikking, kan de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig worden gemaakt om de bevolen reactie ten opzichte van de minderjarige, vermeld in artikel 4, te verlichten.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 20. §1. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in artikel 4, opleggen een positief project uit te voeren als vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechtbank roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor de jeugdrechtbank te verschijnen. De minderjarige verschijnt in aanwezigheid van een advocaat.

De jeugdrechtbank biedt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, altijd in eerste instantie de mogelijkheid zelf voorstellen te doen voor de inhoud van het positief project. De jeugdrechtbank informeert de betrokken minderjarige dat hij in dat kader de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot de dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De jeugdrechtbank kan een aanbod doen als vermeld in het derde lid als al de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De diensten, vermeld in het derde lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 12, paragraaf 1, vierde en vijfde lid.

De jeugdrechtbank brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste zestig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige, vermeld in artikel 4, een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet in te gaan op het aanbod om zelf voorstellen voor de inhoud van het positief project te doen;

- 3° de minderjarige, vermeld in artikel 4, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project schriftelijk overeengekomen wordt;
- 4° het overeengekomen positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden nadat de schriftelijke overeenkomst, vermeld in punt 3°, ondertekend is.

De schriftelijke overeenkomst wordt ondertekend door de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, en moet door de jeugdrechtbank worden goedgekeurd. De jeugdrechtbank kan de inhoud ervan niet wijzigen, maar kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing.

De jeugdrechtbank stuurt onmiddellijk een afschrift van de schriftelijke overeenkomst naar de aangewezen dienst, vermeld in het derde lid .

§2. Als de minderjarige, vermeld in artikel 4, niet zelf een voorstel formuleert voor de inhoud van het uit te voeren positief project, bepaalt de jeugdrechtbank het uit te voeren positief project.

Bij het bepalen van het positief project houdt de jeugdrechtbank rekening met de leeftijd en de vaardigheden van de betrokken minderjarige.

In afwijking van paragraaf 1, vijfde lid, 2° en 3°, worden de minderjarige, vermeld in artikel 4, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken gehoord voor het uit te voeren positief project wordt opgelegd en wordt het positief project uitgevoerd binnen een termijn van zes maanden vanaf het moment van de beschikking.

De jeugdrechtbank wijst de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, aan en bezorgt hen een afschrift van de genomen beslissing.

§3. Het bewijs van het verloop en de uitvoering van het positief project wordt aan de jeugdrechtbank geleverd door de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Die dienst brengt daarover op bepaalde tijdstippen verslag uit.

§4. Nadat het overeengekomen positief project volledig uitgevoerd is, stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een eindverslag op en richt dat aan de jeugdrechtbank. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig de schriftelijke overeenkomst of de beslissing van de jeugdrechtbank, neemt de jeugdrechtbank dat op in de motivering van de beslissing waarin bepaald wordt dat de reactie op het jeugddelict is afgelopen.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, neemt de jeugdrechtbank dat op in de motivering van de beslissing en houdt ze daarmee rekening bij de beslissing om de betrokkene in voorkomend geval een andere maatregel op te leggen conform artikel 17, §2.

Een afschrift van de beslissing wordt overhandigd minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, aan zijn advocaat, aan zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van het afschrift van het proces-verbaal met een gerechtsbrief.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Art. 21. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, een ambulante maatregel opleggen als vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 2°.

Een ambulante maatregel betreft een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat minderjarige, vermeld in het eerste lid, er overnacht, of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden.

De jeugdrechtbank kan erin toestemmen dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een lopende behandeling of begeleiding voortzet.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Art. 22. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 3°.

De maatregel, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de jeugdrechtbank conform paragraaf 2 wordt bepaald.

De jeugdrechtbank voorziet tegelijk in een vervangende maatregel voor het geval dat de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De duur waarin voorwaarden opgelegd kunnen worden, bedraagt ten hoogste een jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de voorwaarden in haar beschikking en motiveert op voldoende wijze haar beslissing.

§3. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, de mogelijkheid bieden om samen met zijn advocaat zelf voorstellen te doen voor de invulling van de voorwaarden. De volgende voorwaarden kunnen onder meer worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde aangeduide plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een schoolse, buitenschoolse of professionele vorming of opleiding of de deelname aan de activiteiten van een leer- en vormingsproject;
- 4° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor alcohol- en toxicomanie;
- 5° samen met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en de advocaat van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, zich wenden tot een erkende dienst met het oog op een actieve en positieve deelname aan een herstelgerichte bemiddeling;
- 6° het aanmelden bij de door de gemeenschap georganiseerde structuren van jeugdhulpverlening;
- 7° het naleven van een huisarrest.

§4. De opleiding of de vorming, vermeld in paragraaf 3, 3°, bedraagt ten hoogste zestig uur. Ze sluit aan bij de lichamelijke en verstandelijke mogelijkheden van

de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en de plaats waar ze gevolgd moet worden, houdt rekening met zijn verblijfplaats.

Als het volgen van een begeleiding of een behandeling als vermeld in paragraaf 3, 4° en 6°, als na te leven voorwaarde wordt vastgelegd, brengt de uitvoerder van die opdracht binnen een maand na het begin van de begeleiding of behandeling, en telkens als de dienst of persoon het nuttig acht, of op verzoek van de jeugdrechtbank, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding of de behandeling.

De bevoegde dienst of persoon brengt de jeugdrechtbank onmiddellijk op de hoogte als de begeleiding of behandeling wordt stopgezet.

§5. De minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en die als voorwaarde het naleven van een huisarrest krijgt opgelegd, vermeld in paragraaf 3, 7°, is aanwezig op de tijdstippen en de plaats die de jeugdrechtbank vastlegt.

Het huisarrest mag de aanwezigheid van de betrokken minderjarige op school en zijn deelname aan een behandeling of begeleiding niet in de weg staan.

De jeugdrechtbank kan op verzoek van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, of ambtshalve, bijkomende toelatingen geven om de plaats, vermeld in het eerste lid, te verlaten.

§6. De minderjarige, vermeld in artikel 4, aan wie voorwaarden worden opgelegd met toepassing van paragraaf 1, is ook onderworpen aan een begeleiding die wordt uitgeoefend door een door de gemeenschap georganiseerde dienst of een dienst die beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

§7. De jeugdrechtbank bezorgt de rechterlijke beslissing waarbij de naleving van voorwaarden wordt gelast, onmiddellijk aan de dienst, vermeld in paragraaf 6, eerste lid, en, in voorkomend geval, aan de dienst die zal moeten instaan voor de uitvoering.

Binnen een maand brengen de diensten, vermeld in het eerste lid, en verder telkens als ze het nuttig achten, of telkens als de jeugdrechtbank erom verzoekt, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding en de naleving van de voorwaarden.

§8. De jeugdrechtbank kan de gestelde voorwaarden ambtshalve met een met redenen omklede beschikking nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan de voorwaarden evenwel niet verscherpen of verstrengen.

Als de jeugdrechtbank van oordeel is dat een aanpassing aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn. De jeugdrechtbank kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken, alsook het Openbaar Ministerie horen.

De jeugdrechtbank kan de gestelde voorwaarden op verzoek van de minderjarige, vermeld in het tweede lid, zijn ouders, of zijn

opvoedingsverantwoordelijken, alsook het Openbaar Ministerie aanpassen aan de omstandigheden.

§9. De maatregel om voorwaarden op te leggen, kan worden herroepen als gedurende de proeftijd een nieuw jeugddelict gepleegd wordt door de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid. De voormelde maatregel kan worden herroepen als de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft en de jeugdrechtbank de niet-naleving voldoende erg acht.

Als de jeugdrechtbank van oordeel is dat herroeping aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn. De jeugdrechtbank kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken van de betrokken minderjarige horen.

Als de jeugdrechtbank de opgelegde voorwaarden herroept omdat ze niet nageleefd worden, legt ze de vastgestelde vervangende maatregel, vermeld in paragraaf 1, derde lid, op.

Als de jeugdrechtbank de opgelegde voorwaarden herroept omdat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een nieuw jeugddelict pleegt, kan ze een maatregel opleggen conform artikel 17, §2.

De jeugdrechtbank brengt het slachtoffer onmiddellijk op de hoogte van de herroeping.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 23. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen, als vermeld in artikel 4, die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, om binnen de vijf dagen te beslissen tot een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 4°.

§2. De jeugdrechtbank kan ten aanzien van personen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten, een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen voor een oriëntatie als vermeld in paragraaf 1, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechtbank omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de voormelde persoon wordt ervan verdacht een jeugddelict te hebben gepleegd dat, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Stafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben;
- 3° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

§3. Met behoud van de toepassing van paragraaf 2 kan de jeugdrechtbank een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen ten aanzien van een persoon die tussen twaalf en veertien jaar oud is op het ogenblik van de feiten, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechtbank omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° het jeugddelict waarvoor de voormelde persoon vervolgd wordt, kan, als hij meerderjarig zou zijn, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten, een straf van vijf tot tien jaar hoofdgevangenisstraf of een zwaardere straf tot gevolg hebben;

- 3° er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid;
- 4° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

Er wordt een buffercapaciteit georganiseerd binnen de gemeenschapsinstellingen om de plaatsing van de personen, vermeld in het eerste lid, uit te voeren.

In het tweede lid wordt verstaan onder buffercapaciteit: een voorbehouden capaciteit binnen de gemeenschapsinstellingen voor minderjarigen die op het ogenblik van de feiten tussen de twaalf en veertien jaar zijn en die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 23, paragraaf 3, artikel 34, tweede lid en artikel 35, paragraaf 4, eerste en tweede.

§4. Tijdens de gesloten oriëntatie van een minderjarige, vermeld in paragraaf 1, staan een multidisciplinaire screening en risicotaxatie centraal. De gevoerde onderzoeken resulteren in het formuleren van een oriëntatievoorstel aan de jeugdrechtbank.

Het oriëntatievoorstel bevat een advies over de verdere behoefte aan gesloten begeleiding. In geval van een positief advies wordt ook een voorstel geformuleerd voor de duur van de gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 5°.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de gesloten oriëntatie, alsook de wijze waarop hun werking en kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Onderafdeling 7. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 24. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 17, §2, eerste lid, 5°.

§2. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 23, paragraaf 2 en 3.

De jeugdrechtbank kan de minderjarigen, vermeld in paragraaf 1, pas toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling conform paragraaf 1 nadat ze het oriëntatievoorstel, vermeld in artikel 23, §4, heeft ontvangen. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de gesloten begeleiding in haar beschikking en motiveert haar beslissing op voldoende wijze. Er is één keer een verlenging van de duur op grond van hetzelfde jeugddelict mogelijk. De maximale duur van de verlenging is drie maanden.

§3. De maatregel van gesloten begeleiding mag alleen voor een zo kort mogelijke duur worden genomen en alleen als het doel van de maatregel op geen andere manier kan worden bereikt.

De maatregel van gesloten begeleiding mag niet worden genomen met het oog op de onmiddellijke bestraffing noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

De maatregel van gesloten begeleiding wordt uitgevoerd met behoud van de toepassing van artikel 37 en 40 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, waarvan de tekst bij opname tegen ontvangstbewijs aan de betrokkene wordt overhandigd.

§4. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op advies van de directie van de gemeenschapsinstelling, onder de voorwaarden die ze bepaalt, toelaten de instelling te verlaten voor de termijn die ze bepaalt, of toelaten contact te hebben met derden die ze aanwijst.

Een afschrift van het advies van de directie van de gemeenschapsinstelling en van de toelating wordt onmiddellijk na de ontvangst door de griffie aan het Openbaar Ministerie bezorgd.

Het verlaten van de instelling om te verschijnen voor de rechtbank, om medische redenen of om een begrafenis in België bij te wonen in geval van het overlijden van een familielid tot en met de tweede graad, is niet ondergeschikt aan een toelating door de jeugdrechter of onderzoeksrechter.

Als de jeugdrechtbank weigert de gevraagde toelating om de gemeenschapsinstelling te verlaten, te verstrekken, vermeldt ze de redenen van dat verbod.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Art. 25. De uitvoering van de maatregelen, vermeld in artikel 17, paragraaf 2, eerste lid, gebeurt zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van de ouders, de wettelijke vertegenwoordigers of de opvoedingsverantwoordelijken van de persoon, vermeld in artikel 4, of zo dicht mogelijk bij zijn verblijfplaats.

Elke betrokken uitvoerende instantie bij een maatregel die wordt opgelegd aan de minderjarige, vermeld in artikel 4, voorziet van bij de aanvang in een begeleidingsprogramma na de gesloten begeleiding, dat ook een vaardigheidstraining voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken inhoudt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en voorwaarden voor het begeleidingsprogramma en de inhoudelijke invulling van dit programma.

Onderafdeling 8. Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Art. 26. §1. Als de jeugdrechtbank de voor haar gebrachte minderjarige, vermeld in artikel 4, een maatregel oplegt, kan ze, op vordering van het Openbaar Ministerie, ambtshalve of op verzoek van de ouders of opvoedingsverantwoordelijken, opleggen dat ook met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet worden gewerkt.

De jeugdrechtbank doet een dwingend appel op de betrokkenheid van de personen, vermeld in het eerste lid, vanuit hun hoedanigheid als ouder of verantwoordelijke voor de opvoeding van de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan.

Het delictgericht werken met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken heeft tot doel om, samen en met de hulp van een

onpartijdige tussenpersoon, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen en breuken te herstellen.

§2. De jeugdrechtbank stuurt een afschrift van haar beslissing naar de dienst die georganiseerd wordt door de gemeenschap of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden. Die dienst is belast met de uitvoering van het delictgericht werken met ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het delictgericht werken met voormelde personen en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd. De Vlaamse Regering kan hiervoor specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

§3. Als de personen, vermeld in paragraaf 1, binnen acht werkdagen vanaf de beslissing geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 2, neemt die dienst contact op met de voormelde personen.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 2, stelt een bondig verslag over de uitvoering van het delictgericht werken op en richt het aan de jeugdrechtbank en aan de bevoegde sociale dienst.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1. Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Art. 27. De jeugdrechtbank neemt kennis van de vordering van het Openbaar Ministerie, vermeld in artikel 13.

Als de zaak van een persoon die voor de leeftijd van achttien jaar een jeugddelict heeft gepleegd, bij de jeugdrechtbank aanhangig is, kan ze, zelfs als de vordering van het Openbaar Ministerie wordt ingesteld nadat voormelde persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een sanctie opleggen.

Art. 28. §1. De jeugdrechtbank kan aan een minderjarige, vermeld in artikel 4, een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechtbank geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert ze haar beslissing.

§2. De jeugdrechtbank kan, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst en altijd onder toezicht van de sociale dienst de volgende beslissingen nemen:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, berispen;
- 2° vaststellen dat, wat als maatregel is uitgevoerd, als sanctie volstaat;
- 3° voormelde minderjarige opleggen om een positief project uit te voeren van ten hoogste 220 uur;
- 4° voormelde minderjarige een ambulante sanctie opleggen;
- 5° voormelde minderjarige voorwaarden opleggen;
- 6° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden;
- 7° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd

- krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar;
- 8° voormelde minderjarige uit handen geven;
- 9° voormelde minderjarige gesloten zorg opleggen.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, 6° kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, 7°, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan zestien jaar.

De uithandengeving, vermeld in het eerste lid, 8°, kan alleen ten aanzien van personen van zestien jaar of ouder worden bevolen.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod altijd de voorkeur.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 5°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige, vermeld in artikel 4, aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

De jeugdrechtbank kan als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, een elektronische monitoring of opvolging met begeleiding opleggen. De jeugdrechtbank bepaalt de duur daarvan.

Als de jeugdrechtbank een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 7° en 9°, oplegt, bepaalt ze de maximumduur ervan. Die duur kan niet worden verlengd.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 7° en 9°, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de sancties, vermeld in dit artikel, moeten voldoen.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 29. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in artikel 4, een herstelrechtelijk aanbod van als vermeld in artikel 28, §1, in de gevallen waarin er een slachtoffer geïdentificeerd is.

De procedure, vermeld in artikel 19, paragraaf 2 tot en met paragraaf 11, is van toepassing.

Onderafdeling 3. Berispen

Art. 30. De jeugdrechtbank kan de minderjarige, vermeld in artikel 4, berispen als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechtbank deelt mee dat ze heeft kennisgenomen van het gepleegde jeugddelict, deelt mee dat ze die feiten afkeurt en doet een appel op de verantwoordelijkheid van de voormelde minderjarige, waarbij die wordt aangemaand om in de toekomst anders te handelen.

De jeugdrechtbank kan ook de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken herinneren aan en wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Onderafdeling 4. Het positief project

Art. 31. De jeugdrechtbank kan aan de minderjarige, vermeld in artikel 4, opleggen om een positief project uit te voeren als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 3°.

De procedure, vermeld in artikel 20, is van toepassing. In afwijking van artikel 20, paragraaf 1, vijfde lid, 1°, mag het positief project ten hoogste 220 uur bedragen.

In afwijking van artikel 20 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, het positief project niet, of niet uitvoert conform de overeenkomst.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Art. 32. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, een ambulante sanctie als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 4°, opleggen. Artikel 21 is van overeenkomstige toepassing.

In afwijking van artikel 21 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de ambulante sanctie niet uitvoert.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Art. 33. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 5°.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een termijn van ten hoogste twee jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de voorwaarden in haar vonnis en motiveert op voldoende wijze haar beslissing.

De jeugdrechtbank voorziet tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De procedure, vermeld in artikel 22, is van toepassing. In afwijking van artikel 22, paragraaf 2, bedraagt de maximale duur waarin voorwaarden kunnen worden opgelegd, twee jaar, en het vastgelegde maximale aantal uur dat een opleiding of vorming mag duren, vermeld in artikel 22, paragraaf 4, 220 uur.

Onderafdeling 7. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 34. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 6°.

De jeugdrechtbank kan de minderjarigen, vermeld in het eerste lid, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 24, paragraaf 2 tot en met paragraaf 4.

Art. 35. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 7°. Die sanctie wordt, in voorkomend geval, gecombineerd met een terbeschikkingstelling van maximaal tien jaar na het einde van de opgelegde sanctie.

§2. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, wordt uitgesproken met een bijzonder met redenen omkleed vonnis, en kan alleen worden uitgesproken als aan al de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1° de minderjarige, vermeld in artikel 4, is zestien jaar of meer op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 2° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 3° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 4° het jeugddelict dat voormelde minderjarige gepleegd heeft, is een feit als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek;
- 5° de fysieke integriteit van voormelde minderjarige of van derden is in gevaar;
- 6° een beveiligde begeleiding is noodzakelijk.

Het eerste lid kan ook worden toegepast als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar dat op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict nog niet het geval was. In dat geval wordt de betrokkene gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit artikel.

§3. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, houdt een gesloten begeleiding binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling in, gericht op begeleiding en re-integratie, vanaf de datum van de plaatsing tot de dag waarop de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, de leeftijd van achttien jaar bereikt. Op de eerstvolgende zittingsdag van de jeugdrechtbank verschijnt voormelde minderjarige, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor een evaluatie en om een vervolgtraject uit te werken. Met behoud van de toepassing van artikel 5, kan de uitvoering van de sanctie, vermeld in paragraaf 1 en 2, zich niet verder uitstrekken dan tot de leeftijd van vijfentwintig jaar.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie.

§4. In afwijking van paragraaf 2 en 3 kan de jeugdrechtbank de sanctie, vermeld in paragraaf 1, bevelen ten aanzien van minderjarigen, vermeld in artikel 4, die nog geen zestien jaar zijn op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is:

- 1° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 2° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 3° de fysieke integriteit van voormelde minderjarige of derden is in gevaar;
- 4° er is behoefte aan beveiligde begeleiding.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen twaalf en veertien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het

Strafwetboek en als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben. De maximale duur van de sanctie bedraagt twee jaar. De voormelde persoon wordt geplaatst in de buffercapaciteit als vermeld in artikel 23, paragraaf 3, tweede lid.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen veertien en zestien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek. De maximale duur van de sanctie bedraagt vijf jaar.

§5. De procureur des Konings kan met toepassing van dit artikel de behandeling door de jeugdrechtbank alleen vorderen nadat hij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de maturiteitsgraad van de minderjarige, vermeld in artikel 4, zijn persoonlijkheid en zijn omgeving. De aard, frequentie en ernst de feiten die voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De procureur des Konings kan echter een vordering instellen zonder dat hij over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt als hij constateert dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen.

De procureur des Konings kan ook een vordering instellen zonder dat hij een maatschappelijk onderzoek moeten laten uitvoeren en zonder dat hij een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd.

De procureur vordert onder dezelfde voorwaarden de behandeling door de jeugdrechtbank van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdaad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd in de gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Onderafdeling 8. Uithandengeving

Art. 36. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, uit handen geven als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 8°.

§2. Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het plegen van het jeugddelict zestien jaar of ouder was en de jeugdrechtbank een van de sancties, vermeld in artikel 28, §2, niet geschikt acht, kan ze de zaak bij een met

redenen omklede beslissing uit handen geven en de zaak naar het Openbaar Ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor ofwel, als de voormelde minderjarige ervan wordt verdacht een wanbedrijf of correctionaliseerbare misdaad te hebben gepleegd, een bijzondere kamer binnen de jeugdrechtbank die het gemeen strafrecht en de gemeenrechtelijke strafprocedure toepast, als daartoe grond bestaat, ofwel, als de voormelde minderjarige ervan wordt verdacht een niet-correctionaliseerbare misdaad te hebben gepleegd, een hof van assisen dat samengesteld is conform artikel 119, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, als daartoe grond bestaat.

De jeugdrechtbank kan evenwel alleen beslissen tot uithandengeving als bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, is het voorwerp geweest van een of meer van de maatregelen of sancties, vermeld in artikel 23, 24, 33, 34 en 35;
- 2° het gepleegde jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 471 tot en met 475 van het Strafwetboek of een poging tot het plegen van een feit als vermeld in artikel 393 tot en met 397 van het Strafwetboek;

In afwijking van wat vermeld is in het tweede lid, kan de jeugdrechtbank beslissen tot uithandengeving wanneer de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, als jeugddelict een feit heeft gepleegd als vermeld in artikel 136bis tot en met 136quater, 136 sexies, 137, 140 tot en met 141 van het Strafwetboek, die, als ze door een meerderjarige gepleegd zouden zijn, strafbaar worden gesteld met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf.

De motivering, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, wordt opgesteld in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, zijn maturiteitsgraad en zijn omgeving.

Dit artikel kan worden toegepast als de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar op het ogenblik van de feiten nog geen achttien jaar was. Hij wordt dan gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit hoofdstuk.

§3. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen uit handen geven nadat ze maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zijn omgeving en zijn maturiteitsgraad. De aard, frequentie en ernst van de feiten die de voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek.

De jeugdrechtbank kan echter:

- 1° de zaak uit handen geven zonder dat ze over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt, als ze constateert dat de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;
- 2° de zaak uit handen geven zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek heeft laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek heeft gevraagd, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een minderjarige, vermeld in artikel 4, die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had

bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;

- 3° onder dezelfde voorwaarden uitspraak doen over de vordering tot het uit handen geven ten aanzien van een minderjarige, vermeld in artikel 4, die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdaad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

§4. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen conform de procedure, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid, uit handen geven.

Zodra het maatschappelijk onderzoek en het medisch-psychologisch onderzoek ter griffie zijn neergelegd, deelt de jeugdrechter binnen drie werkdagen het dossier mee aan de procureur des Konings. Als geen medisch-psychologisch onderzoek is vereist met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 1°, deelt de rechtbank binnen drie werkdagen na de neerlegging ter griffie van het maatschappelijk onderzoek het dossier mee aan de procureur des Konings. Als de rechtbank met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 2° en 3°, uitspraak kan doen zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek moet laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, deelt ze het dossier onmiddellijk mee aan de procureur des Konings.

De procureur des Konings dagvaardt de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige vermeld in paragraaf 1, binnen dertig werkdagen na de ontvangst van het dossier met het oog op de eerste dienstige terechtzitting. In de dagvaarding wordt vermeld dat een uithandengeving is vereist. De rechtbank doet binnen dertig werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

In geval van hoger beroep beschikt de procureur-generaal over een termijn van twintig werkdagen vanaf het einde van de termijn van hoger beroep om te dagvaarden voor de jeugdkamer van het hof van beroep. Die kamer doet binnen vijftien werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

§5. Iedere persoon ten aanzien van wie een beslissing tot uithandengeving genomen is met toepassing van dit artikel, wordt, vanaf de dag waarop die beslissing definitief geworden is, onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter voor de vervolging van feiten die gepleegd zijn na de dag van de dagvaarding tot uithandengeving.

§6. Na een beslissing van uithandengeving, bevolen met toepassing van dit artikel, draagt de jeugdrechtbank of, in voorkomend geval, de jeugdkamer van het hof van beroep, dadelijk het integrale dossier van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, over aan het Openbaar Ministerie om het, in geval van vervolging, bij het strafdossier te voegen.

Onderafdeling 9. Gesloten zorg

Art. 37. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige, vermeld in artikel 4, gesloten zorg opleggen als vermeld in artikel 28, §2, eerste lid, 9°.

De sanctie van gesloten zorg kan alleen worden opgelegd aan een minderjarige, vermeld in artikel 4, bij wie een geestesstoornis als vermeld in paragraaf 3, is vastgesteld op het ogenblik van de beoordeling van de feiten.

§2. Het opleggen van gesloten zorg aan minderjarige, vermeld in paragraaf 1, met een geestesstoornis als vermeld in paragraaf 3, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan voormelde minderjarige de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij.

Rekening houdend met het veiligheidsrisico en de gezondheid van de voormelde minderjarige zal hem de nodige zorg geboden worden die gericht is op een maximaal haalbare vorm van maatschappelijke re-integratie. Als dat aangewezen en mogelijk is, verloopt dat via een zorgtraject waarin aan de voormelde minderjarige telkens zorg op maat geboden wordt.

§3. De jeugdrechtbank kan gesloten zorg opleggen aan een minderjarige als aan de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1° er is een misdaad gepleegd die of een wanbedrijf dat de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt;
- 2° de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, lijdt op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast;
- 3° bij de voormelde minderjarige bestaat het gevaar dat hij als gevolg van zijn geestesstoornis, eventueel in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw feiten als vermeld in punt 1°, zal plegen.

De jeugdrechtbank beoordeelt op een met redenen omklede wijze of het feit de fysieke of psychische integriteit van derden heeft aangetast of bedreigd. De jeugdrechtbank beslist na de uitvoering van het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek, vermeld in paragraaf 4, of na de actualisatie van een eerder uitgevoerd deskundigenonderzoek.

§4. Als er redenen zijn om aan te nemen dat een minderjarige, vermeld in paragraaf 1, zich bevindt in een toestand als vermeld in paragraaf 3, bevelen de procureur des Konings, de jeugdrechtbank of de onderzoeksrechter een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek om minstens na te gaan:

- 1° of de voormelde minderjarige op het ogenblik van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast en of de betrokken minderjarige op het ogenblik van het deskundigenonderzoek leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast;
- 2° of er mogelijk een oorzakelijk verband tussen de geestesstoornis en de feiten bestaat;
- 3° of het gevaar bestaat dat de voormelde minderjarige ten gevolge van de geestesstoornis, in voorkomend geval in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw misdrijven pleegt als vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 1°;
- 4° of, en hoe, de minderjarige, vermeld in paragraaf 3, in voorkomend geval kan worden behandeld, begeleid, verzorgd met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij;
- 5° of, in voorkomend geval, als de tenlastelegging betrekking heeft op de feiten, vermeld in artikel 371/1 tot en met 378 van het Strafwetboek, of op de feiten, vermeld in artikel 379 tot en met 387 van het Strafwetboek, en als ze gepleegd zijn op minderjarigen, de noodzaak bestaat om een gespecialiseerde begeleiding of behandeling op te leggen.

§5. Het forensisch psychiatrisch onderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van en onder de verantwoordelijkheid van een deskundige, houder van de beroepstitel forensisch psychiater, die voldoet aan de voorwaarden, die zijn bepaald

krachtens de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.

Het deskundigenonderzoek kan ook in college of met bijstand van andere gedragswetenschappers uitgevoerd worden, telkens onder leiding van de deskundige, vermeld in het eerste lid.

§6. De deskundige, vermeld in paragraaf 5, maakt van zijn bevindingen een omstandig verslag op.

De bevelende instantie kan een actualisering van het deskundigenonderzoek vragen als ze dat nodig acht.

§7. De uitvoering van de sanctie, vermeld in dit artikel, kan zich niet verder uitstrekken dan tot de leeftijd van drieëntwintig jaar.

De betrokken persoon verschijnt halfjaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde reactie.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd met betrekking tot de gesloten zorg. De Vlaamse Regering kan een specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot dit programma's bepalen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de opmaak en inhoud van forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek.

Afdeling 4. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Art. 38. §1. De Vlaamse Regering richt gemeenschapsinstellingen op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook de maximumcapaciteit van de verschillende afdelingen.

§2. De verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met:

- 1° het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 48, §1, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 2° het uitvoeren van opdrachten op grond van dit decreet ten aanzien van minderjarigen, vermeld in artikel 4.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van de gemeenschapsinstellingen.

Art. 39. De Vlaamse Regering richt Vlaamse detentiecentra op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elk Vlaams detentiecentrum.

In dit artikel wordt verstaan onder Vlaams detentiecentrum: een instelling of afdeling van de gemeenschapsinstelling, bevoegd voor de uitvoering van de voorlopige hechtenis of de gevangenisstraf ten aanzien van uit handen gegeven jongeren tot de maximale leeftijd van 23 jaar.

De Vlaamse detentiecentra zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met de tenlasteneming van personen tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar tegen wie een uithandengeving is uitgesproken of die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf na een uithandengeving die uitgesproken is door de jeugdrechtbank met toepassing van artikel 36.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Art. 40. Binnen de drie jaar dient de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een rapport over de evaluatie van dit decreet in.

Origineel

Art. 41. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2019.

De Vlaamse Regering kan voor iedere bepaling van dit decreet een datum van inwerkingtreding vaststellen die voorafgaat aan de datum, vermeld in het eerste lid.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

Origineel

Advies

Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Brussel, 4 oktober 2017

Origineel

Origineel

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Adviesvrager: Jo Vandeurzen - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ontvangst adviesvraag: 22 juni 2017

Adviestermijn: 30 dagen, verlengd

Goedkeuring raad: 4 oktober 2017, unaniem

Inhoud

Inhoud	3
Krachtlijnen	4
Advies	6
1 Algemene beschouwingen bij het voorontwerp van decreet	6
2 Toetsing van de Vlaamse visie op de aanpak van jeugddelinquentie	7
2.1 Een goede invulling van de verantwoordelijkheid van jongeren.....	8
2.2 Herstelgericht denken verankeren bij alle betrokken actoren en in alle maatregelen en reacties	9
2.3 Rechtswaarborgen voor de minderjarige nog sterker verzekeren	11
2.4 Gesloten begeleiding als ultimatum remedium, slechts indien er voldoende alternatieven zijn	13
2.5 Jeugddelinquentierecht en jeugdhulpverlening: twee onderscheiden maar combineerbare sporen.....	14
3 Artikelsgewijze bespreking	16

Krachtlijnen

De SAR WGG stelt tevreden vast dat, na een grondige en participatieve voorbereiding, een voorontwerp van decreet voorligt waarin duidelijke principes en coherente uitgangspunten voor het Vlaamse jeugddelinquentierecht geformuleerd zijn.

Het is goed dat een hiërarchie en combinatie van reacties mogelijk is waarbij duidelijk rekening gehouden wordt met de verantwoordelijkheid, de rechten én de context van de jongere. Aangezien verschillende van de voorziene reactiemogelijkheden zowel tot het reactiepalet van het parket als van de jeugdrechtbank behoren, is het wel een blijvend aandachtspunt dat jongeren en hun ouders – maar ook het bredere publiek - het onderscheid en het verschil in impact van deze interventies helder kunnen zien.

Uiteraard mogen we als samenleving bepaalde verwachtingen stellen ten aanzien van minderjarige (vermoedelijke) delictplegers. De raad ziet daarin volgende elementen:

- Ze zijn verantwoordelijk voor hun normoverschrijdend gedrag, zij het dat ze niet gelijkgesteld mogen worden aan meerderjarigen. Er moet ook rekening gehouden worden met wat het vergt om verantwoordelijkheid te *kunnen* opnemen.
- Ze dienen de schade aan het slachtoffer en de gemeenschap (symbolisch) te herstellen.
- Hun rechten moeten doorheen de rechtspleging gewaarborgd zijn.
- Indien dit nodig is, moet er met hen ook een hulpverleningstraject gelopen kunnen worden. Dit traject moet onderscheiden zijn van de delictreactie maar wel vlot combineerbaar.

Het voorontwerp van decreet heeft zeker de intentie om deze elementen te realiseren, en werkt daarvoor verschillende waardevolle bepalingen uit. Het is positief dat er ruimte gelaten wordt voor de eigen inbreng en actieve participatie van de jongere, dat het recht op bijstand sterk verankerd is en dat de gesloten begeleiding voor jongeren in een verontrustende situatie duidelijk gescheiden wordt van de plaatsing van jonge delictplegers.

De werkelijke realisatie van de beleidsintenties blijft op een aantal belangrijke punten echter onzeker. De raad ziet volgende pijnpunten:

1. Minderjarige (vermoedelijke) delictplegers worden **te weinig ondersteund in het opnemen van hun verantwoordelijkheid**. Bovendien komt de vrijwilligheid van de jongere om verantwoordelijkheid op te nemen op de helling te staan wanneer hij/zij onder druk gezet wordt om in te gaan op een voorstel tot afhandeling of maatregel (bv. voorwaarden). Zodoende kan ook het vermoeden van onschuld geschonden worden.
2. De **herstelgedachte is niet consequent doorgevoerd** bij alle betrokken actoren en in alle maatregelen en reacties. Voornamelijk bij het positief project is het niet zeker dat er effectief gewerkt wordt aan het herstel van de schade aan het slachtoffer en/of de samenleving. De raad formuleert daarom bijkomende randvoorwaarden. Ook is er een begeleidend kader nodig om een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger meer inzicht te geven in de gevolgen van zijn daden en de manier waarop deze gevolgen hersteld kunnen worden.

De omkadering en begeleiding van jongeren in het herstelgericht opnemen van verantwoordelijkheid (punt 1 en 2) moet opgenomen worden door **een derde partij**: de jeugdadvoocaat, de sociale dienst van de jeugdrechtbank of een dienst voor Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling (HCA). Daarnaast kunnen zij in de opeenvolgende fasen van de rechtspleging een advies maken dat als basis dient voor een

dialogoog tussen de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en het parket/de jeugdrechtsbank met het oog op het vastleggen van een herstelgericht antwoord op een delict. Voor deze opdracht moeten uiteraard voldoende personele en financiële middelen voorzien worden.

3. Het parket en de jeugdrechter behouden een grote discretionaire bevoegdheid en de **beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit zijn nog niet genoeg wettelijk verankerd**. Hierdoor ontstaat rechtsonzekerheid voor de jongere.
4. Er is meer aanbod en stimulansen nodig opdat het parket en de jeugdrechter de waaier aan actiemogelijkheden kunnen en zullen inzetten. Plaatsing zal maar als 'ultieme remedie' gebruikt worden wanneer er **voldoende en performante alternatieven** toegankelijk zijn. Dit vergt bijkomende middelen.

De raad verzet zich tegen de automatische koppeling van zorg aan veiligheid die gemaakt wordt voor minderjarigen met een geestesstoornis wanneer hen gesloten zorg opgelegd wordt. Een vorm van specifieke gesloten zorg *kan* een mogelijke maatregel zijn maar mag niet de enige optie zijn. Individuele trajecten en specifieke inschattingen van de zorgbehoeften van deze jongeren zijn ten eerste aangewezen. Wat betreft de zorg voor deze jongeren, moet er dringend een oplossing uitgewerkt worden voor de **nood aan een specifiek zorgaanbod waar op maat psychische/psychiatrische en pedagogische begeleiding geboden wordt**.

Het is voor de raad evident dat **ook ouders en opvoedingsverantwoordelijken actief betrokken worden** bij de invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op een jeugddelict. Het voorontwerp voorziet dat de jeugdrechter hen hierop dwingend kan appelleren. Voor de raad is de enige mogelijke, zinvolle en constructieve reactie naar ouders en opvoedingsverantwoordelijken er één van hulpverlening en ondersteuning bij hun opvoedingstaken.

Tot slot vraagt de raad een **wetenschappelijke opvolging van de uithandengeving** zodat nagegaan kan worden of de verwachte daling ervan (door het strikter maken van de voorwaarden en het voorzien van een alternatief via het getrapte systeem van gesloten begeleiding), wel effectief gerealiseerd wordt.

Advies

Situering adviesvraag en –procedure

Sinds de zesde staatshervorming is Vlaanderen bevoegd voor het bepalen van de maatregelen en reacties op delinquent gedrag van jongeren. De Vlaamse visie op het jeugddelinquentierecht is nu vertaald in een voorontwerp van decreet met regelgeving die vanaf 1 januari 2019 in werking treedt.

Het voorontwerp regelt de reacties ten aanzien van jongeren tussen 12 en 18 jaar die een delict plegen of ervan verdacht worden. De ambitie van het jeugddelinquentierecht is om te voorzien in reacties die duidelijk, normbevestigend, snel, constructief en herstelgericht zijn. Er wordt uitdrukkelijk gekozen om meerdere sporen in de reactie te voorzien: herstel, sanctie en gesloten begeleiding. De verantwoordelijkheid van de jongere voor zijn gedrag wordt benadrukt.

De Strategische adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) kreeg op 22 juni 2017 de vraag om over het voorontwerp van decreet advies te verlenen. De raad vergaderde over deze adviesvraag op 12 en 28 september 2017 en keurde het advies – na een schriftelijke stemming – in consensus goed op 4 oktober 2017.

1 Algemene beschouwingen bij het voorontwerp van decreet

De SAR WGG drukt zijn waardering uit voor het traject waarmee dit voorontwerp tot stand kwam. De voorbereiding verliep grondig en participatief met alle betrokken actoren. Bovendien is het voorontwerp gestoeld op evidence based werken en wetenschappelijke onderbouwing, wat positief is. Op die manier slaagt het voorontwerp er in om, op basis van een maatschappelijk draagvlak én een grondige (criminologische en juridische) omgevingsanalyse, duidelijke principes en uitgangspunten te formuleren en in één geheel samen te brengen tot een coherent duidelijk Vlaams jeugddelinquentierecht.

Het voorgestelde jeugddelinquentierecht vormt op veel vlakken een stap in de goede richting:

- Het maakt een (voorlopig?) einde aan de onduidelijkheden die in de theorie en de praktijk van het jeugdbeschermingsrecht voorwerp was van jarenlange discussie.
- Er wordt een evenwicht gevonden tussen enerzijds de verwachtingen van de maatschappij tegenover een jeugddelict en anderzijds een aantal duurzame pedagogische drijfveren.
- Begrippen en denkkaders worden helder gedefinieerd.
- Uitgangspunten en werkingsprincipes worden geëxpliciteerd.

Verschillende kaders en een gedifferentieerd aanbod om te reageren op (vermoedelijke) jeugddelicten

Het is goed dat een hiërarchie en combinatie van reacties mogelijk is waarbij duidelijk rekening gehouden wordt met de verantwoordelijkheid en de rechten van de jongere, evenals zijn context en waarbij proportionaliteit en subsidiariteit als rechtsbeginselen richtinggevend zijn voor de reactie ten aanzien van het gepleegde delict.

De raad formuleert hierbij echter ook enkele bedenkingen.

Ten eerste zien we dat verschillende van de voorziene modules (m.n. bemiddeling, positief project, voorwaarden) zowel tot het reactiepalet van het parket als van de jeugdrechtsbank behoren. Er moet voor gezorgd worden dat de jongeren en hun ouders (en zelfs het bredere publiek) het onderscheid en het verschil in impact van deze interventies helder kunnen zien. De onderscheiden rol van de parketmagistraat en de rechter dient voldoende toegelicht te worden.

Ten tweede is het vanzelfsprekend dat het hele palet aan reacties op de verschillende interventieniveaus pas ingezet zal kunnen worden op voorwaarde dat er voldoende aanbod voorzien is. Dit is binnen een budgetneutraal kader niet mogelijk. Er zullen meer middelen nodig zijn om de decretaal beschreven plannen snel en goed in praktijk om te zetten.

Ten slotte stelt de raad tevreden vast dat er aandacht gaat naar het duidelijk onderscheiden en uitwerken van de drie sporen die gelijktijdig (maar toch ook weer onafhankelijk van elkaar) kunnen gevolgd worden: sanctie – herstel/bemiddeling - hulpverlening. Voor de raad blijft het onderscheiden van deze perspectieven en mogelijke acties essentieel. Tussen de onderscheiden sporen mag geen ‘verwarring’ ontstaan, wel een synergie en kruisbestuiving.

2 Toetsing van de Vlaamse visie op de aanpak van jeugddelinquentie

De manier waarop Vlaanderen het jeugddelinquentierecht vorm zal geven, is duidelijk uitgewerkt in het voorontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting. In het tweede deel van dit advies evalueert de SAR WGG die Vlaamse visie. De raad hanteert voor deze toetsing het volgende analysekader:

Wat verwachten we als samenleving ten aanzien van minderjarige (vermoedelijke) delictplegers?

- Dat zij verantwoordelijk gesteld worden voor hun normoverschrijdend gedrag (maar rekening houdend met hun context en niet op dezelfde wijze als meerderjarigen).
- Dat zij de schade aan het slachtoffer en de gemeenschap (symbolisch) herstellen.
- Dat hun rechten gewaarborgd zijn.
- Dat er met hen, indien dit nodig is, ook een hulpverleningstraject gelopen kan worden (onderscheiden van de delictreactie maar vlot combineerbaar).

Het voorontwerp van decreet heeft zeker de intentie om het voorgaande te realiseren, en werkt daarvoor verschillende waardevolle bepalingen uit. **De werkelijke realisatie van de beleidsintenties blijft op een aantal belangrijke punten echter onzeker omdat**

- minderjarige (vermoedelijke) delictplegers te weinig ondersteund worden in het opnemen van hun verantwoordelijkheid;
- de herstelgedachte niet consequent doorgevoerd is bij alle betrokken actoren en in alle maatregelen en reacties;
- het parket en de jeugdrechter een grote discretionaire bevoegdheid behouden en de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit nog te weinig wettelijk verankerd zijn;
- er meer aanbod en stimulansen nodig zijn opdat het parket en de jeugdrechter de waaier aan actiemogelijkheden kunnen en zullen inzetten (met de zekerheid dat gesloten begeleiding slechts het ‘laatste redmiddel’ zal zijn).

In wat volgt werkt de raad deze beoordeling verder uit.

2.1 Een goede invulling van de verantwoordelijkheid van jongeren

De verantwoordelijkheid van de jongere voor zijn normovertredend gedrag wordt als vertrekpunt genomen voor het Vlaamse jeugddelinquentierecht. Ook voor de raad zijn jongeren verantwoordelijk voor de daden die ze plegen, zij het dat ze op dat vlak niet gelijk gesteld mogen worden aan meerderjarigen. Wel mogen we als samenleving verwachten dat wanneer jongeren normen overtreden, zij hierop aangesproken worden. Alleen bescherming en heropvoeding is wat de raad betreft dan onvoldoende. Ook de bevestiging van de norm ten aanzien van de delictpleger is erg belangrijk.

De wijze waarop het begrip ‘verantwoordelijkheid’ invulling krijgt is evenwel van groot belang. Het voorontwerp van decreet laat minderjarige (vermoedelijke) delictplegers actief verantwoordelijkheid opnemen, wat een keuze en initiatief van de jongere inhoudt. De raad vindt het **een goede zaak dat er ruimte gelaten wordt voor de eigen inbreng en actieve participatie van de jongere**. Het verhoogt de betrokkenheid en responsabilisering.

Verantwoordelijkheid opnemen is echter iets wat jongeren vaak niet alleen kunnen. Daarom moet er **veel meer voorzien worden inzake ondersteuning van jongeren om verantwoordelijkheid op te nemen**. Daarbij wordt ook rekening gehouden met wat het vergt om verantwoordelijkheid te *kunnen* opnemen: steun vanuit de omgeving, positieve sociale relaties, tijd, financiële middelen, sociale en cognitieve vaardigheden, ... Deze aanpak moet ervoor zorgen dat binnen het jeugddelinquentierecht verantwoordelijkheid niet automatisch gezien wordt als een ‘vaststaande schuld’, waarbij responsabiliseren al snel leidt tot louter criminaliseren.

Het aanspreken van jongeren op hun individuele verantwoordelijkheid ontslaat het beleid en de samenleving niet van hun prioritaire taak om via bereikbare en toegankelijke hulpverlening, het voorkomen van kansarmoede en sociaaleconomische ongelijkheden, gelijke onderwijskansen, rechtswaarborgen, ... noodzakelijke impulsen te blijven geven om delinquent gedrag te voorkomen. Ook het gepast omgaan met verontrustende situaties blijft een zeer belangrijk aandachtspunt. Een degelijk sociaal beleid en welzijnsbeleid blijven de beste preventieve basis. In dit opzicht is de raad tevreden dat het voorontwerp in artikel 3 (§3) bepaalt dat *‘elk optreden ernaar streeft jeugddelinquentie in de toekomst te voorkomen of minstens te beperken. Dat vereist dat de bevoegde autoriteiten de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aanpakken en dat multidisciplinair en tijdig wordt ingezet op preventie’*. De raad verwacht dat samen met de uitrol van het nieuwe jeugddelinquentierecht effectief werk gemaakt wordt van preventieve inspanningen. Hier zijn bruggen nodig naar andere vormen van zorg en ondersteuning (opvoedingsondersteuning, geestelijke gezondheidszorg, gezinsbeleid, ...) en beleidsdomeinen (onderwijs en vorming, cultuur, jeugdbeleid,...).

En toch grote vraagtekens bij het gedwongen opnemen van verantwoordelijkheid

Zoals gezegd steunt de raad de participatie en eigen inbreng van de jongere bij het voorstellen van een maatregel of reactie op een delict, omdat dit een manier is om de jongere tot verantwoordelijkheid te stimuleren.

Het voorontwerp voorziet bijvoorbeeld de mogelijkheid voor jongeren om in de buitengerechtelijke afhandeling aan het parket zelf voorwaarden voor te stellen (m.n. bij seponering na de uitvoering van voorwaarden, bemiddeling en positief project – art. 10 t.e.m. 12). Komt het initiatief niet van

de jongere dan *kan* het parket voorstellen doen aan de minderjarige die het jeugddelict niet ontkent. Zijn de afgesproken voorwaarden vervuld, dan *kan* de strafvordering vervallen.

Deze vorm van 'autosanctionering' roept bij de raad evenwel ook vragen op. De voorgestelde aanpak suggereert immers vrijwilligheid en zelfbeschikking van de jongere, maar plaatst het opnemen van verantwoordelijkheid in een dwingend kader. Zo komen belangrijke principes zoals het vermoeden van onschuld op de helling te staan. En verder omzeilt men de moeilijkheid dat jongeren soms geen of slechts een beperkt aandeel hebben in de feiten, dat zij soms (begrijpelijk) pragmatische keuzes gaan maken vanuit een korte termijn perspectief zonder rekening te houden met de gevolgen op lange termijn, ... De kans is groot dat de jongere voor het uitvoeren van de voorwaarden zal kiezen, met uitzicht op seponering van de zaak.

Voor de raad is het dan ook erg belangrijk dat jeugdadvocaten die de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger bijstaan, erover waken dat er geen druk of dwang uitgeoefend wordt om op voorwaarden in te gaan. Bovendien is de raad van mening dat een externe dienst in de opeenvolgende fasen van de rechtspleging best adviseert over gepaste voorwaarden, maatregelen of reacties. De raad denkt hierbij aan de sociale dienst van de jeugdrechtbank of de diensten voor Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling (HCA-diensten). Hun advies vormt een goede basis voor dialoog tussen de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en het parket/de jeugdrechtbank met het oog op het vastleggen van een herstelgericht antwoord op een delict. Voor deze opdracht moeten uiteraard voldoende personele en financiële middelen voorzien worden.

Duidelijke informatie als voorwaarde voor participatieve justitie

Een belangrijke voorwaarde om minderjarige (vermoedelijke) delictplegers op een effectieve manier verantwoordelijkheid te laten opnemen, is dat er met hen duidelijk gecommuniceerd wordt. De raad meent dat deze communicatie voor hen toereikende en begrijpelijke informatie moet bevatten over:

- de normen die maatschappelijk bepaald zijn en die overschreden zijn door het plegen van het delict;
- de inhoud van de genomen beslissing, namelijk de inspanning die gevraagd wordt om de schade te herstellen;
- de maximale duur van een maatregel of reactie;
- de werkingsprincipes van het jeugddelinquentierecht: waarom wordt een bepaalde maatregel of reactie gekozen en hoe zit het jeugdrecht in elkaar (daarbij hoort ook het voorstellen van de verschillende betrokken actoren, onder meer de jeugdadvocaat).

2.2 Herstelgericht denken verankeren bij alle betrokken actoren en in alle maatregelen en reacties

Met dit voorontwerp van decreet verlaat de Vlaamse Regering het spoor van de bescherming en kiest zij voor meerdere alternatieve sporen in de reactie op een jeugddelict. De raad is tevreden dat het herstelgericht werken één van de gekozen sporen is. Herstelrecht betekent een activering van de jonge (vermoedelijke) delictpleger om verantwoordelijkheid op te nemen en de schade aan het slachtoffer en/of de gemeenschap te compenseren. Het veronderstelt dus een slachtoffer- en schadegerichtheid, die evenwel niet consequent terug te vinden is **in de verschillende maatregelen en reacties** uit het voorontwerp. De raad plaatst voornamelijk

vraagtekens bij het herstelgerichte karakter van het positief project als nieuwe maatregel/reactie (zie hierna).

Zoals beschreven en becommentarieerd in punt 2.1 van dit advies vertrekt het Vlaamse jeugddelinquentierecht sterk van de verantwoordelijkheid van jongeren. Een herstelgerichte aanpak betekent voor de raad echter dat er samen met de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger een traject gelopen wordt en hem/haar ondersteuning geboden wordt om zelf verantwoordelijkheid op te nemen voor zijn of haar daden. Het herstelgericht opnemen van verantwoordelijkheid moet immers gebeuren vanuit het inzicht van de jongere dat zijn delict materiële, psychische en/of sociale schade heeft veroorzaakt aan een slachtoffer en/of aan de gemeenschap. Een **begeleidend kader is nodig om een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger meer inzicht te geven in de gevolgen van zijn daden en de manier waarop deze gevolgen hersteld kunnen worden**. Hier is maatwerk aangewezen, niet alle jongeren zullen (in dezelfde mate) nood hebben aan begeleiding om dit inzicht te verwerven. Deze begeleidende rol moet voor de raad opnieuw opgenomen worden door de derde partij genoemd in deel 2.1: de jeugdadvoocaat, de sociale dienst van de jeugdrechtbank of een HCA-dienst. Uiteraard moet aan deze diensten de capaciteit gegeven worden om die rol snel en degelijk op te nemen.

Het is tot slot **ook in de handelingen van het parket en de jeugdrechtbank** dat de raad verwacht om de herstelgerichtheid nog sterker terug te vinden. Wanneer zij voorwaarden, maatregelen of reacties bepalen, moet er evenwaardige aandacht gaan naar de schade aan het slachtoffer en/of de maatschappij.

Onvoldoende garanties dat het positief project herstelgericht zal werken

Nieuw is het positief project dat zowel op het niveau van het parket (art. 12) als door de jeugdrechtbank (art. 20) aangeboden kan worden. De kans die aan de minderjarige (vermoedelijke) delictpleger geboden wordt om een eigen inbreng te doen en zelf een positief project voor te stellen, is volgens de raad een mooi voorbeeld van de verantwoordelijkheid bij de jongere leggen. Het positief project is een goede manier om de minderjarige te responsabiliseren, om het bestaan van een norm te bevestigen en zodoende een herhaling van de feiten proberen te vermijden. Maar met het positief project zoals het nu decretaal voorzien is, wordt volgens de raad te weinig gewerkt aan het herstel van de schade aan het slachtoffer of aan de samenleving.

Slachtoffer en maatschappij worden immers niet of nauwelijks betrokken. Of het positief project een herstellende tussenkomst betekent, hangt volledig af van de invulling met een activiteit, vorming, dienst of project door diegene die het project voorstelt (de jongere zelf of het parket/de jeugdrechter).

Om het herstelgerichte karakter van een positief project sterker te waarborgen, acht raad volgende **randvoorwaarden** essentieel:

- De jongere moet actief worden ondersteund en begeleid in het proces van voorbereiding, uitwerking en uitvoering van het positief project. Deze bepaling is opgenomen in de memorie (p.19) maar niet in het voorontwerp van decreet.
- Op parketniveau zou het aanbod (en de gevolgen van de uitvoering) van het positief project beter op dezelfde wijze worden opgevat als bij de bemiddeling. Dan is de procureur des Konings verplicht om zowel bemiddeling als een positief project aan te bieden aan de jongere en is er zekerheid dat de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling of het positief project van meet af aan en gedurende het hele traject betrokken

worden. Met alle betrokken partijen kan dan in dialoog worden bekeken op welke wijze actief zal worden meegewerkt aan het herstel van de gevolgen van het jeugddelict.

- Het voorontwerp bepaalt dat de inhoud van een positief project dat wordt voorgesteld door de minderjarige door het parket of de jeugdrechtbank niet kan gewijzigd worden. Wel kunnen zij weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere reden omklede beslissing. Daarbij adviseert de raad om van het herstelgerichte karakter van het voorstel van positief project een toetsingscriterium te maken.

Naast de bemerkingen die de raad plaatst bij het te zwakke herstelgerichte karakter van het positief project, is uit de lezing van het voorontwerp van decreet niet duidelijk welke diensten, projecten en activiteiten in aanmerking komen voor een voorstel van positief project. Dat dit zo ruim en breed mogelijk gelaten wordt, kan de raad enerzijds wel positief ondersteunen. Bij de keuze van een maatregel/reactie kan dan rekening gehouden worden met de diversiteit van de gepleegde delicten, de wensen van herstel van het slachtoffer, de context en de mogelijkheden van de jongere delictpleger.

Anderzijds moeten de diensten die deze positieve projecten begeleiden en ondersteunen niet alleen de jongere en eventueel zijn context omkaderen. Zij moeten volgens de raad ook de nodige ondersteuning kunnen bieden aan de organisaties en diensten die het voorwerp zijn van het positieve project of waar het project door de jongere wordt uitgevoerd. Dit komt een norm-bevestigende aanpak van jeugddelinquentie ten goede. De raad vraagt te verduidelijken of hiervoor nieuwe diensten opgericht worden? Of krijgen de bestaande HCA-diensten een ruimere opdracht?

2.3 Rechtswaarborgen voor de minderjarige nog sterker verzekeren

Het voorontwerp voorziet in een uitbreiding van de actiemogelijkheden van het parket en de jeugdrechter. Deze beweging kan voor de raad niet ingezet worden zonder de rechtswaarborgen voor jongeren te verzekeren en zonder een daadwerkelijke verankering van de principes van proportionaliteit en subsidiariteit. De raad is tevreden dat de decreetgever in het Vlaamse jeugddelinquentierecht op dat vlak al veel inspanningen levert.

Het is ook goed dat de maximale duur van de verschillende maatregelen/reacties duidelijk en op voorhand afgebakend zal worden, wat voor minderjarige (vermoedelijke) delictplegers en hun omgeving meer duidelijkheid geeft.

Toch stelt de raad bezorgd vast dat de rechtsbeginselen van proportionaliteit en subsidiariteit in het voorontwerp van decreet nog **te weinig als 'verplichtingen' met een effectieve inperking van de keuzevrijheid van het parket en de jeugdrechtbank verankerd zijn**. Een nog verdere verfijning van de delictreacties met verduidelijking van de criteria, termijnen en inhoud is daarom aangewezen. Parket en jeugdrechter moeten hun beslissingen ook steeds grondig en helder motiveren. De verschillen tussen de gerechtelijke arrondissementen en dus ook de rechtsongelijkheid tussen jongeren zou zodoende moeten afnemen. Het werken op maat van elke minderjarige (vermoedelijke) delictpleger en zijn context moet voor de raad wel de regel blijven.

- **Rechtswaarborgen op het niveau van het parket:** De uitbreiding/versterking van de bevoegdheden van de parketmagistraat gebeurt om waardevolle redenen (snelle reactie, vermijden verdere doorstroming in het gerechtelijk systeem). De raad zet zich dus niet af

tegen de verschillende actiemogelijkheden maar wijst wel op de keerzijde: het antwoord op het jeugddelict stoelt niet op een vaststaande schuld (de schuldvraag wordt in deze fase niet gesteld) en aan het vermoeden van onschuld wordt voorbijgegaan. In de decretale uitwerking behoudt het parket een te grote discretionaire bevoegdheid en is er een gebrek aan garanties (op verval van de strafvordering) voor de minderjarige. Ten eerste is het parket bij het bepalen van voorwaarden (art. 10) aan geen enkele beperking qua inhoud of qua cumulatiemogelijkheden onderworpen. Ten tweede behoort het tot de uitsluitende bevoegdheid van het parket om te waarderen of de voorwaarden correct werden nageleefd en een positief project succesvol werd uitgevoerd (art. 12) en om te beslissen of de strafvordering ten aanzien van de jongere al dan niet vervalt. De raad is echter van mening dat vooral de zekerheid dat de strafvordering vervalt een echte stimulans zou zijn voor de jongere om zich effectief aan afspraken te houden. Dit zou tegelijk een effectieve rem plaatsen op de doorstroming in het gerechtelijk systeem.

- **RechtswaARBorgen op het niveau van de jeugdrechtbank:** Het is goed dat in het jeugddelinquentierecht een hiërarchie in maatregelen en reacties bepaald is en dat de jeugdrechter moet aangeven met welke factoren hij of zij rekening houdt bij de reactie op een delict. Toch behoudt ook de jeugdrechter een grote beslissingsvrijheid: hij of zij kiest soms à la carte en kan interventies cumuleren. En hoewel er maximale termijnen worden bepaald, is er nog onvoldoende rechtszekerheid voor de minderjarige (bv. niet bepaald wat de criteria zijn om de duur van een plaatsing op te leggen: 3, 6 of 9 maanden?, niet bepaald onder welke voorwaarden een gesloten begeleiding verlengd kan worden, ...).

Vermoeden van onschuld

Zoals hiervoor gezegd vindt de raad dat de aanpassingen van de buitengerechtelijke afhandelings-mogelijkheden van het parket op een aantal punten het cruciale beginsel van het vermoeden van onschuld kan raken. Maar voor de raad moet het vermoeden van onschuld primeren op een snelle afhandeling van een dossier op parketniveau.

Ter ondersteuning van deze stelling verwijzen we opnieuw naar de bevoegdheid van het parket om ambtshalve aan een minderjarige (vermoedelijke) delictpleger voorwaarden, een bemiddeling of een positief project voor te stellen en het dossier te seponeren wanneer het project of de voorwaarden positief uitgevoerd zijn. Dit kan onder meer bij 'het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld' (art. 11 – voorwaarde voor bemiddeling) en bij 'het niet ontkennen van een jeugddelict' (art. 12 – voorwaarde voor een positief project). Het 'niet ontkennen' wordt dus in zekere zin gelijk gesteld met het 'bekennen'. Dit alles komt volgens de raad ook neer op strafbemiddeling, in een fase van de rechtsgang waar nog geen uitspraak gedaan is over de schuld of onschuld van de minderjarige.

Rechtsbijstand door een advocaat

De raad is van mening dat het recht op bijstand voor de minderjarige decretaal sterk verankerd is. Het is cruciaal dat in elke fase van de rechtsgang een gespecialiseerde jeugdadvocaat betrokken wordt.

Bovendien is de raad tevreden dat het voorontwerp van decreet erkent dat hiervoor specifieke expertise aangewezen is en bepaalt dat *'elk optreden wordt uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming hebben genoten over het jeugdrecht'* (art. 3 §3). Het is inderdaad erg belangrijk dat advocaten over voldoende expertise inzake jeugddelinquentie én jeugdhulpverlening beschikken, net zoals dit ook van andere actoren mag worden verwacht die

met delictplegers omgaan of voor hen beslissingen nemen (politie, parket, rechters, hulpverleners). De raad verwacht dat samen met de verdere uitrol van dit decreet ook effectief ingezet wordt op initiële en permanente vorming voor alle betrokken actoren die met de nieuwe regelgeving meer uitgebreide of expliciete taken krijgen.

Toch verdient de rechtsbijstand voor minderjarigen nog een betere organisatie, met enerzijds bijzondere aandacht voor begrijpelijke communicatie met de jongere. Anderzijds dient men erover te waken dat een voldoende snelle respons op een gepleegd jeugddelict niet afgeremd wordt. Nu duurt het soms weken vooraleer een overleg tussen de jongere en zijn advocaat kan plaatsvinden, wat de rechtsgang enorm vertraagt (een videoverhoor bijvoorbeeld is in het jeugddelinquentierecht enkel mogelijk nadat de minderjarige hierover overleg gepleegd heeft met zijn advocaat).

2.4 Gesloten begeleiding als ultimum remedium, slechts indien er voldoende alternatieven zijn

De gesloten opvang in een gemeenschapsinstelling wordt in de toekomst duidelijk voorbehouden voor minderjarige delictplegers en vergt een gedegen motivatie waar een gesloten oriëntatie onderdeel van is. Dit is voor de raad een zeer goede zaak.

Het is voor de raad belangrijk dat de gesloten begeleiding als antwoord op een delict begrensd is door de toepassing van het subsidiariteitsprincipe: de jeugdrechter mag de maatregel van gesloten begeleiding alleen nemen als het doel van de maatregel op geen andere manier kan worden bereikt (art.24 §3) en mag de sanctie van gesloten begeleiding alleen nemen als elke andere maatregel of sanctie ongepast is of gefaald heeft (art. 35 §2).

Om dit subsidiariteitsprincipe effectief te kunnen toepassen, moeten evenwel voldoende alternatieven voor vrijheidsberoving voorzien worden en ook gekend zijn én toegepast worden. Dit komt ook de rechtszekerheid voor de jongere ten goede, die erop moet kunnen vertrouwen dat een plaatsing alleen in laatste instantie opgelegd zal worden. De raad vraagt dat **het beleid stimuli geeft zodat in samenspraak met jongeren en gemeenschapsdiensten alternatieven kunnen uitgewerkt en uitgeprobeerd worden** die als een geschikt antwoord op een door een minderjarige gepleegd delict kunnen fungeren. Deze alternatieven moeten evidence based en wetenschappelijk onderbouwd zijn. Het is absoluut niet realistisch om deze operatie budgetneutraal te laten verlopen.

Aansluitend vraagt de raad om volgende bepalingen m.b.t. gesloten begeleiding te verduidelijken:

- Wat wordt de inhoudelijke invulling van een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar (art. 35 §1)? En de invulling van de tien jaar terbeschikkingstelling na die gesloten plaatsing?
- Krijgen de gemeenschapsinstellingen volledige zeggenschap over het te volgen traject?
- Hoe worden de rechten van de minderjarige gewaarborgd in het kader van de gesloten begeleidingen?

Time-out voor jongeren in een verontrustende leef- of opvoedingssituatie

Alleen een herstelgerichte maar gesloten time-out van veertien dagen is binnen de gemeenschapsinstellingen een aanbod dat nog toegankelijk is voor jongeren in een verontrustende situatie (bv. jongeren met een gedrags- en emotionele problematiek, slachtoffers

van tienerpooiers, ...). De raad vindt het heel goed dat dit aanbod duidelijk afgescheiden wordt van de werking met minderjarige delictplegers (MvT, p.14).

Voor de raad kan deze scheiding op twee manier vormgegeven worden: met specifieke capaciteit binnen de gemeenschapsinstellingen of door het voorzien van afzonderlijke entiteiten. De raad vraagt de minister om deze laatste piste te volgen. De buitenstaander maar ook betrokken gezinnen percipiëren de gesloten gemeenschapsinstellingen als voorzieningen van openbare orde. Dit is niet te rijmen met korte time-out modules die veeleer kaderen in een individueel hulpverleningstraject. Daarom moeten de time-outmodules best ondergebracht worden in **afzonderlijke, herkenbare eenheden**, ook ruimtelijk en liefst zelfs geografisch afzonderlijk gespreid en niet vermengd met de overige functies van de gemeenschapsinstellingen. Voor dit specifieke aanbod mag niet alleen naar de psychische en psychiatrische zorg en ondersteuning gekeken worden.

Jongeren in verontrustende situaties of met complexe problematieken moeten kunnen rekenen op een gepast ondersteuningsaanbod. De beleidskeuze om de gesloten begeleiding van minderjarigen in een verontrustende situatie af te scheiden, zal hoe dan ook bijkomende budgettaire inspanningen vragen. Aanpassingen aan de gemeenschapsinstellingen voor jonge delictplegers zullen nodig zijn, een gescheiden aanbod naar jongeren in een verontrustende situatie is nodig en ook alternatieven voor integrale jeugdhulp zijn noodzakelijk.

Private initiatiefnemers

De raad stelt vast dat het voorontwerp van decreet ingrijpende wijzigingen in de werking van de gemeenschapsinstellingen zal vergen, maar vindt dat ook in het private aanbod geanticipeerd moet worden op een toegankelijk aanbod voor jongeren in verontrustende situaties of met complexe problematieken. Zo zal dit voorontwerp ook invloed hebben op hun werkingsmodaliteiten, hun afstemming met de gemeenschapsinstellingen, hun doelgroep en infrastructuur. Hiervoor moeten zij voldoende ondersteuning en omkadering krijgen, wat ook samengaat met toezicht en controle vanwege de overheid.

2.5 Jeugddelinquentierecht en jeugdhulpverlening: twee onderscheiden maar combineerbare sporen

Het onderscheiden van een delictreactie enerzijds en anderzijds de (vaak noodzakelijke) jeugdhulpverlening is voor de SAR WGG een zeer goede zaak. Het is immers belangrijk dat de minderjarige delictpleger ernstig wordt genomen en eenduidige signalen krijgt. Het maakt deel uit van een emanciperende beweging, waarbij jonge delictplegers - weg van onnodige bevoogding - binnen een herstelrechtelijk verantwoordelijkheidsmodel volwaardige partner worden in de verschillende fasen van de rechtsgang.

Dit neemt niet weg dat de hulpverlening steeds alle kansen moet krijgen en ook vlot combineerbaar moet zijn met de reactie op het delict. In dat opzicht is de raad van mening dat er een **duidelijk onderscheid moet zijn tussen de opdracht en het mandaat van justitie en de opdracht van de hulpverlening**. Zo behoort het tot de autonomie van de hulpverlening om een lopende begeleiding of behandeling voor te zetten, ook bij een delict. De jeugdrechtbank heeft niet direct de bevoegdheid om te beslissen over het al dan niet voortzetten, tenzij er gemotiveerd wordt dat er een geldige reden is om de hulpverlening stop te zetten (bv. onderzoek in gedrang, veiligheid delictpleger of omgeving). De raad vraagt daarom artikel 21 van het voorontwerp van

decreet aan te passen. De bepaling *'de jeugdrechtbank kan erin toestemmen dat de minderjarige een lopende behandeling of begeleiding voort zet'* wordt beter *'de rechtbank kan beslissen een lopende handeling of begeleiding te beëindigen en moet deze beslissing motiveren'*.

Het voorontwerp voorziet enkele concrete verbindingen tussen jeugdhulp en jeugddelinquentie. De raad ziet hierin kansen voor reacties op maat van elke jongere, rekening houdend met zijn specifieke context. Het is evenwel noodzakelijk om zowel naar de jongeren als naar de actoren in de hulpverlening duidelijkheid en transparantie te bieden over het al dan niet samengaan van de sporen van jeugdhulp en reactie op een delict.

Bij twee van de verbindingen uit het voorontwerp plaatst de raad nog volgende kanttekeningen:

De derde vorderingsgrond

Men kondigt aan dat er een nieuwe 'derde' vorderingsgrond ingeschreven zal worden in het decreet Integrale Jeugdhulp. Op basis van deze vorderingsgrond kan het parket een jeugdrechter rechtstreeks vatten met het oog op het nemen van een (gedwongen) hulpverleningsmaatregel ten aanzien van een jonge delictpleger die zich in een verontrustende leef- of opvoedingssituatie bevindt. De betrokken jeugdrechter is dezelfde dan diegene die het jeugddelict behandelt.

De raad vindt het positief dat men voor jongeren in problematische situaties verplichte jeugdhulp kan inschakelen, ook bij een (vermoedelijk) delict. Er zijn echter nog heel wat vragen over de praktische uitrol van deze bepaling. Het is onder meer niet duidelijk of deze jongeren dan twee dossiers zullen hebben en ze twee onderscheiden trajecten met twee (of meer) onderscheiden begeleiders zullen volgen. Deze zogenaamde gescheiden aanpak voltrekt zich wel ten aanzien van één jongere, één individuele en contextuele entiteit.

De raad pleit niet voor het betonen van de samenwerking en afstemming tussen jeugdhulp en jeugddelinquentierecht, omdat dit werken op maat van en in de context van jongeren kan bemoeilijken. Wel is **helderheid en transparantie een absolute noodzaak, zowel naar de jongeren als naar de hulpverlening**, waar met jongeren in een vrijwillige context én in een gedwongen kader gewerkt wordt.

Bovendien wordt het problematisch wanneer men de nieuwe vorderingsgrond al te snel zou inschakelen en de voorwaarden waaronder dit kan, niet strikt afbakt. Het lijkt ons nodig dat ook bij deze vorderingsgrond eerst nagegaan wordt of er vrijwillige hulpverlening mogelijk is. Ten tweede kan het risico bestaan dat er een systeem wordt uitgerold dat vooral zal selecteren naar sociaal kwetsbare jongeren.

Daarnaast kan het ook niet de bedoeling zijn om jongeren die delicten pleegden onder andere (of snellere) omstandigheden gedwongen jeugdhulp op te leggen. De bepaling dat *'het installeren van deze nieuwe vorderingsgrond niet tot bedoeling heeft om minderjarige (vermoedelijke) delictplegers zonder meer te prioriteren voor wat de toegang tot jeugdhulpverlening betreft'* is voor de raad dan ook cruciaal (MvT, p.12).

Het werken met voorwaarden

Het opleggen van voorwaarden als verbinding tussen het jeugddelinquentierecht en de jeugdhulpverlening roept soortgelijke vragen op: over welke en hoeveel voorwaarden gaat het, wie begeleidt de jongere of volgt de naleving van de voorwaarden op (professionals van de jeugdhulpverlening of van de jeugdrechtbank),? Decretaal is hierover nog te weinig bepaald.

3 Artikelsgewijze bespreking

Artikel 3 § 4: grondbeginselen

Dit artikel verwijst expliciet naar de rechtswaarborgen voor de minderjarige. Er wordt gesteld dat de minderjarige van deze rechtswaarborgen op een begrijpelijke manier tijdig op de hoogte wordt gebracht. De raad vraagt wat we hier onder 'tijdig' moeten verstaan? Dit wordt in het voorontwerp niet verder geëxpliceerd en is dus voor interpretatie vatbaar.

Artikels 11 en 19: bemiddeling

Deze artikelen voorzien in het aanbod van deelname aan een dader-slachtoffer bemiddeling. Eén van de voorwaarden om een bemiddeling te kunnen toepassen is dat *'de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen een advies hebben verleend over de maturiteit, de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige om de zin van de bemiddeling te vatten en er volwaardig en vrij aan deel te nemen'*.

De raad is echter van mening dat er, in het kader van herstelgericht werken, **altijd een aanbod tot bemiddeling voorgesteld moet worden**. Er moet m.a.w. niet op voorhand beslist worden of de jongere over voldoende psychische en intellectuele capaciteiten beschikt. Zowel voor het slachtoffer als voor de (vermoedelijke) delictpleger is het beantwoorden van de vraag of ze willen participeren aan een bemiddeling reeds een vorm van herstelgericht werken. De hiervoor geciteerde voorwaarde is daarom niet gepast en wordt beter uit het decreet geschrapt.

Daarnaast leeft bij de raad ook de vraag of de voorwaarde van een voorafgaandelijk advies over de capaciteiten van de jongere het proces niet vertraagt en dubbel werk inhoudt. Als de minderjarige ingaat op het aanbod, zal de bemiddelingsdienst immers ook steeds met alle betrokkenen, en dus ook met het slachtoffer, nagaan of een bemiddeling kan worden opgestart en op welke manier de bemiddeling kan verlopen rekening houdend met de mogelijkheden van de minderjarige.

Het is voor de raad ook niet duidelijk wie de diensten zijn die een voorafgaandelijk advies zouden moeten verlenen. Dit wordt in het decreet niet bepaald. Het zou volgens de raad niet correct zijn een adviesrol toe te kennen aan de dienst die vervolgens de begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling ook effectief op zich neemt.

Artikel 15: Het optreden van de jeugdrechtbank

Er is decretaal verankerd dat de jeugdrechtbank bij zijn beslissing deze of gene reactie op te leggen rekening houdt met verschillende factoren:

- de ernst van de feiten, de omstandigheden, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- de persoonlijkheid en de maturiteit van de betrokken minderjarige;
- recidive;
- de veiligheid van de maatschappij.

De jeugdrechtbank *kan* daarnaast ook rekening houden met de leefomgeving van de minderjarige en de veiligheid van de betrokken minderjarige, maar hoeft dit niet. Volgens de raad moeten echter alle factoren – dus ook deze twee laatste – steeds in overweging worden genomen.

Artikels 19, 20, 22, 26: verslag door de diensten

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat de diensten betrokken bij een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg (artikel 19 §10), bij een positief project (artikel 20 §3), bij een opgelegde voorwaarde (artikel 22 §4 en §7) en bij het delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken (artikel 26 §4) op regelmatige tijdstippen een 'bondig' verslag moeten uitbrengen aan de jeugdrechtbank.

De raad opteert ervoor om dit verslag zo zakelijk mogelijk te houden in het belang van de privacy van de jongere, de ouders en opvoedingsverantwoordelijken en hen ook duidelijk te informeren over wat gecommuniceerd wordt.

Uiteraard is het voor de (vermoedelijke) delictpleger belangrijk dat de jeugdrechter een zo volledig mogelijk beeld heeft van de situatie waarin hij of zij zich bevindt, zodat een gefundeerde beslissing kan genomen worden. Informatie-uitwisseling over de situatie van de minderjarige moet in de eerste plaats gebeuren door middel van dialoog tussen de minderjarige (bijgestaan door een jeugdadvocaat) en de jeugdrechter.

Artikel 26: ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Het is voor de raad evident dat ouders en opvoedingsverantwoordelijken actief betrokken worden bij de invulling, uitvoering en opvolging van de reactie op een jeugddelict. De klemtoon van dit voorontwerp van decreet op het betrekken en zelfs mede-responsabiliseren van de omgeving van minderjarige delictplegers zorgt ervoor dat - zelfs bij ingrijpende reacties - de banden met de samenleving niet verbroken worden en de integratie maximale kansen krijgt.

Zoals de memorie van toelichting beschrijft, moet uiteraard voorkomen worden dat deze participatie zou leiden tot de mogelijke culpabilisering van ouders/opvoedingsverantwoordelijken. De raad vraagt ook in het voorontwerp van decreet duidelijk te maken dat men hen niet als schuldigen aan het delict benadert en dat zij ondersteund worden bij het opnemen van hun verantwoordelijkheid.

In het voorontwerp valt op dat de jeugdrechter in een voorlopige fase een dwingend appél doet op hun betrokkenheid vanuit hun hoedanigheid als ouder of verantwoordelijke voor de opvoeding van de minderjarige, en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan (art.26 §1). De vraag is hoe de jeugdrechter hen *dwingend* zal appelleren? Een jeugdrechtbank kan immers geen maatregelen of sancties opleggen aan ouders/opvoedingsverantwoordelijken. Voor de raad is het duidelijk dat de enige mogelijke, zinvolle en constructieve reactie naar ouders en opvoedingsverantwoordelijken toe er één is van **hulpverlening en ondersteuning bij hun opvoedingstaken**. Daarom adviseert de raad het opstarten van contextbegeleiding van het hele gezin in ruime mate mogelijk te maken. Ook voor de gezinsleden moet expliciet het hulpverleningssysteem in deze situaties voldoende en specifiek uitgebouwd en beschikbaar zijn. Een proactief aanbod is daarbij aangewezen.

Via contextbegeleiding kan eveneens werk gemaakt worden van het herstel van de relatie tussen ouders/opvoedingsverantwoordelijken en de jongere, ook wanneer de jongere geplaatst is. De raad is tevreden dat deze ambitie in de memorie van toelichting opgenomen is (p.8).

Artikel 36: uithandengeving

De raad waardeert dat men in het Vlaamse jeugddelinquentierecht serieuze inspanningen levert om alle jongeren die een delict plegen, binnen het jeugdrecht te behandelen.

Niettemin laat het voorontwerp van decreet nog steeds de uithandengeving toe van jongeren die zestien of zeventien jaar oud zijn op het ogenblik dat ze ernstige strafbare feiten pleegden. Nieuw is dat slechts overgegaan kan worden tot uithandengeving wanneer een aantal voorwaarden met betrekking tot eerdere sancties en bepaalde feiten cumulatief vervuld zijn. Ook het voorzien van de mogelijkheid tot uithandengeving voor terroristische misdrijven (zonder dat de gecumuleerde voorwaarden van toepassing zijn) is nieuw.

De raad pleit voor een wetenschappelijke opvolging van de uithandengeving zodat kan nagegaan worden of de verwachte daling ervan - door het strikter maken van de voorwaarden en het voorzien van een alternatief via het getrappt systeem van gesloten begeleiding die tot zeven jaar kan duren - wel effectief gerealiseerd wordt.

Tenslotte vindt de raad het een heel goede zaak dat uit handen gegeven jongeren die worden aangehouden of veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf, tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar opgevangen worden in een Vlaams detentiecentrum. Zij verblijven tot aan de leeftijd van drieëntwintig jaar in een aangepaste infrastructuur en niet langer in een federale gevangenis voor volwassenen (MvT, p.14).

Artikel 37: gesloten zorg voor minderjarigen met een geestesstoornis

Het voorontwerp van decreet bepaalt dat de jeugdrechter jonge delinquenten met een psychiatrische problematiek gesloten zorg kan opleggen, als *'veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de minderjarige de zorg wordt versterkt die zijn toestand vereist'*.

De **SAR WGG kan zich niet vinden in de gemaakte automatische koppeling van zorg aan veiligheid**. Deze koppeling is stigmatiserend en geeft blijk van een sterke verenging en onzorgvuldige kijk op deze groep van jongeren. Zij hebben immers allen zorg nodig, niet allen beveiliging en zeker niet allemaal 'gesloten' zorg. In het belang van de jongere en diens veiligheid, alsook de veiligheid van de gemeenschap, kan een vorm van specifieke gesloten zorg een mogelijke maatregel zijn. Maar dat mag niet de enige optie zijn. Zo kan een ambulant aanbod eveneens een passend antwoord bieden aan deze jongeren met psychische of psychiatrische problemen. **Individuele trajecten en specifieke inschattingen van de zorgbehoeften van deze jongeren zijn ten zeerste aangewezen.**

Het risico bestaat ook dat met deze decretale bepaling de groep van minderjarige delictplegers met een geestesstoornis geconfronteerd wordt met een nieuwe vorm van 'uithandengeving', een doorsluizen van complexe situaties naar gesloten zorg.

Het is wél goed dat deze jongeren via voorgaande decretale bepaling de zorg zouden krijgen die ze nodig hebben. Daarvoor moeten beleidsmakers en actoren op het terrein blijven streven naar een goede match tussen geestelijke gezondheidszorg, kinderpsychiatrie en jeugdhulp. De raad erkent dat daarin de laatste jaren reeds een hele weg afgelegd is. Toch zijn we bezorgd dat het voorontwerp voor deze specifieke zorg al te weinig garanties biedt, wat blijkt uit de formulering van art. 37 §2: *'Als het aangewezen en mogelijk is, [...] wordt zorg op maat geboden'*. De raad benadrukt dat er voldoende inspanningen en middelen nodig zijn om te garanderen dat er werkelijk zorg op maat geleverd wordt aan elke jongere.

Een specifieke procedure, diagnostiek en opvangcapaciteit voor wat betreft de zorg voor minderjarige delictplegers met een geestesstoornis zal nog worden uitgewerkt. De raad vraagt om daarbij een oplossing uit te werken voor de **grote nood aan een specifiek zorgaanbod voor**

minderjarigen waar op maat psychische/psychiatrische en pedagogische begeleiding geboden wordt aan jonge delictplegers met een geestesstoornis. Daarbij moeten ook de tegensprekelijkheid van de diagnose en de continuïteit bij de overgang naar meerderjarigheid belangrijke aandachtspunten zijn.

Tot slot baart het de raad zorgen dat de mogelijkheid van de gesloten zorg in het voorontwerp van decreet slechts minimaal uitgewerkt wordt. Dit leidt tot veel vragen en onduidelijkheden, onder meer:

- Wat is de finaliteit van de halfjaarlijkse evaluatie en wie heeft het laatste woord bij deze evaluatie, is dit de jeugdrechter of de jeugdpsychiater en jeugdhulpverlening?
- Wie zal voor minderjarigen het zorgtraject opvolgen? Voor volwassenen met een interneringsmaatregel is bewust gekozen om dit niet door een beslissende rechter te laten gebeuren maar door een afzonderlijke afdeling van de strafuitvoeringsrechtbank (ter bescherming van de maatschappij).
- Beoogt de minister iets analoog aan wat er vandaag in de penitentiaire afdelingen voor geïnterneerden gebeurt en zal er dus een specifieke zorgequipe zijn, verbonden aan nieuwe afdelingen voor jeugddelictplegers met ernstige psychiatrische aandoeningen in de gemeenschapsinstellingen? Of kiest Vlaanderen voor een specifiek forensisch psychiatrisch centrum voor minderjarigen?

Zowel op het niveau van de zorgbehoevende minderjarige delictpleger als op het niveau van de organisatie moet dus nog heel wat uitgeklaard worden. De waarde van het decreet staat of valt met de uitvoeringsmodaliteiten. Dit vergt uiteraard ook overleg en afstemming met de federale overheid.

Advies

Voorontwerp decreet jeugddelinquentierecht

Brussel, 14 augustus 2017

Origineel

Origineel

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Adviesvrager: Jo Vandeurzen - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ontvangst adviesvraag: 18 juli 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 14 augustus 2017

Contactpersoon: Kristel Bogaerts - kbogaerts@serv.be

De heer Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 BRUSSEL

contactpersoon
Kristel Bogaerts
kbogaerts@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20170814_jeugddelinquentierecht

Brussel
14 augustus 2017

Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Mijnheer de minister

De SERV heeft op 18 juli 2017 uw vraag om advies over het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht ontvangen.

De SERV heeft vanuit sociaal-economische invalshoek geen bemerkingen bij het voorgelegde voorontwerp van decreet. De sociale partners zullen hun standpunten vanuit welzijnsgerichte invalshoek meedelen via de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter

ADVIES 1709

Advies Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Datum: 6 september 2017

Voorzitter: Nozizwe Dube

Aanwezigen: Ines De Geest, Simon Verreet, Eveline Meylemans

Het dagelijks bestuur van de Vlaamse Jeugdraad, in vergadering op 6 september 2017, onder voorzitterschap van Nozizwe Dube, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem en onder voorbehoud van bekrachtiging door de Algemene Vergadering het volgende:

1. Werk het recht om gehoord te worden uit op een volwaardige manier. Zorg dat er te allen tijde duidelijke informatie op maat van de minderjarige wordt gegeven en dat de minderjarige op ieder moment in het traject de mogelijkheid heeft om zijn/haar verhaal te doen. 2
2. De Vlaamse Jeugdraad ziet het verlaten van het beschermingsdiscours en het meer aanspreken van de minderjarige op zijn/haar verantwoordelijkheid als een goede evolutie. Bouw voldoende rechtswaarborgen in opdat deze positieve verantwoordelijkheid niet doorslaat in een individueel schuldmodel. Jongeren zijn jong en nog in volle ontwikkeling, fouten maken hoort daarbij. 3
3. De Vlaamse Jeugdraad plaats de ontwikkeling, ontwikkelingskansen en re-integratie van de minderjarige centraal. Zolang een vermoeden van onschuld geldt dient men in elk besluit te vertrekken vanuit het herstellen van de schade en de idee om straffende maatregelen te treffen te verlaten. Heb voldoende aandacht voor de positie van de minderjarige in kwestie. Bouw voldoende garanties in dat maatregelen die worden opgelegd in proportie zijn met zowel de maturiteit en ernst van de feiten. De absolute ondergrens voor het jeugddelinquentierecht zou 14 jaar moeten zijn. 4
4. Investeer in bijkomende opleiding voor professionals werkzaam in de jeugddelinquentie zoals rechters, advocaten en politie. Doe dit steeds vanuit een kinderrechtenperspectief. 4
5. Schrap de uithandengeving, die zowel wetenschappelijk als ethisch geen enkele grond heeft, uit het decreet. Voorzie een waardevolle tijdsbesteding voor jongeren die langer dan 18 jaar verblijven in de gesloten opvangcentra evenals in gesloten zorg verkeren. Werk aan hun herintegratie in de maatschappij. 5
6. Bekijk gestelde problemen door jongeren steeds in hun context. Het is positief dat de zogenaamde MOF en VOS minderjarigen uit elkaar worden gehaald, maar de meeste minderjarigen die een misstap begaan komen wel uit een VOS situatie. Zet voldoende in op het versterken van hun context eerder dan hen te straffen. 5

1 Situering

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering werd de beslissing genomen om een Vlaamse visie uit te werken met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie en meteen ook werk te maken van een regelgevend initiatief. Het voorontwerp van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht regelt de Vlaamse bevoegdheid wat betreft het bepalen van de reactiewijzen op jeugddelinquentie.

Er werd een traject geïnitieerd dat op gang werd getrokken via een maatschappelijk debat in verschillende werkgroepen met jeugdparquetmagistraten, jeugdrechters, jeugdadvocaten, academici, het kinderrechtencommissariaat, actoren binnen de integrale jeugdhulp, kinder- en jeugdpsychiaters, HCA-diensten, de gemeenschapsinstellingen, vertegenwoordigers van de Federale Overheidsdiensten en Volksgezondheid en de betrokken Vlaamse agentschappen.

De Vlaamse Jeugdraad ontving op 17 juli een adviesvraag op dit voorontwerp en werd een uitstel om advies te verlenen, toegekend.

Onderstaand advies kwam tot stand na een weliswaar beperkt maar kwaliteitsvol participatief traject. Jongeren, jeugdwerkers en experts werden op korte tijd intensief bevroegd.

Tijdens de Algemene Vergadering van 6 september 2017 werd met de aanwezige leden een diepgaande denkoefening rond de adviespunten opgezet. Dit advies is een voorlopig doch geldig advies in die zin dat het door het Dagelijks Bestuur werd goedgekeurd en nog een officiële bekrachtiging vraagt op de Algemene Vergadering van 4 oktober 2017. We bezorgen dit vandaag aan de adviesvrager en pas na 4 oktober aan ons breder netwerk.

Hetgeen voorligt is een relatief beknopt advies dat niet pretendeert de juiste antwoorden te formuleren, maar eerder bezorgdheden formuleert. Die bezorgdheden komen van kinderen en jongeren en experts, in meerdere of mindere mate betrokken op het thema van jeugddelinquentie.

De Vlaamse Jeugdraad uit vanuit haar functie als officieel adviesorgaan van kinderen, jongeren en hun organisaties een aantal concrete bezorgdheden en formuleert vragen naar garanties. Zodoende adviseren we de Vlaamse Regering in het nieuwe jeugdrechtsdecreet nog meer te vertrekken vanuit het kinderrechtenperspectief en garanties in te bouwen met enkele fundamentele rechtswaarborgen voor kinderen en jongeren. Bovenal vragen we de Vlaamse Regering ook om steeds te vertrekken vanuit het principe dat fouten maken nu eenmaal bij het jong zijn hoort. Een pedagogische benadering van jeugddelinquentie verdient daarom altijd voorrang.

2 Advies

Werk het recht om gehoord te worden uit op een volwaardige manier. Zorg dat er te allen tijde duidelijke informatie op maat van de minderjarige wordt gegeven en dat de minderjarige op ieder moment in het traject de mogelijkheid heeft om zijn/haar verhaal te doen.

Het recht om gehoord te worden is in elke fase van het jeugddelinquentierecht fundamenteel. Het mag in geen geval pro forma georganiseerd worden en gaat onlosmakelijk samen met het duidelijk, grondig en in begrijpbare taal informeren van de minderjarige. De Vlaamse Jeugdraad verwijst onder meer naar de inzichten uit een samenvattend rapport van een studiedag rond jeugddelinquentie van Het Kenniscentrum Kinderrechten¹. We benadrukken hiermee de nood aan participatie en informatie van de minderjarige in het jeugddelinquentierecht.

Participatie van de minderjarige overstijgt het loutere 'horen' en het 'hoorrecht'. Horen is slechts een gedeeltelijke uitwerking van artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag en de participatierechten van kinderen en jongeren in het

¹ http://keki.be/sites/default/files/Samenvatting_RoS%202015_Samen%20op%20weg%20met%20VOS%20en%20MOF_0.pdf

algemeen. Aandacht voor en inzetten op communicatie impliceert de nodige omkadering en dit zowel op vlak van competentie en ondersteuning als logistieke omkadering. Zo dient men te voorzien in de mogelijkheid om het verhoor te laten plaatsvinden in een voor de minderjarige vertrouwde omgeving. Verder dient het belang van en de nood aan communicatie zich te situeren in de verschillende fases van het traject. De minderjarige moet worden aanvaard als volwaardige partner in zijn/haar traject.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt duidelijker te verwijzen naar de noodzaak om te luisteren naar de minderjarige en terug te koppelen in een voor de minderjarige, ouders en opvoedingsverantwoordelijken begrijpbaar taalgebruik. Dit dient te gebeuren in elke fase van het jeugddelinquentierecht. Een uitleg aan de minderjarige over diens (kinder)rechten, het verhoor, de tijdslijn met procedures, het vonnis, ed., is fundamenteel noodzakelijk. Verduidelijk daarom wat concreet bedoeld wordt met 'op een begrijpelijke manier' zoals onder andere genoteerd in artikel 3, §4: 'Voormelde minderjarige wordt van deze rechtswaarborgen op een begrijpelijke manier tijdig op de hoogte gebracht' en concretiseer. Het schriftelijk op de hoogte stellen is hier niet voldoende.

De aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en advocaat moet als een fundamenteel recht toegepast worden binnen de uitvoering van dit decreet. Dit is een verantwoordelijkheid van het parket en de jeugdrechtsbank. De Vlaamse Jeugdraad gaat nog een stap verder en beschouwt dit recht eerder als een plicht: elke minderjarige moet steeds de mogelijkheid hebben om zich te laten bijstaan/begeleiden door een vertrouwenspersoon en advocaat van zodra ze gehoord worden. Hun aanwezigheid is niet alleen noodzakelijk om de minderjarige bij te staan, zij staan mee in voor de belangen van de minderjarige in kwestie. De minderjarige moet bovendien zelf in de mogelijkheid zijn een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Indien de minderjarige zelf niemand aanduidt, moet er door de Sociale Dienst van de Jeugdrechtsbank of andere betrokkenen actief opzoek gegaan worden naar een vertrouwenspersoon voor de minderjarige, bijvoorbeeld een leerkracht, opvoeder, sociaal werker... Daarnaast dient men oplossingen te zoeken in het geval van anderstaligheid van de minderjarige en/of zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Het beschikbaar stellen van tolken is hierbij onontbeerlijk. Bovendien moet, zoals onder adviespunt 4 omschreven, geïnvesteerd worden in de opleiding van deze personen. Zo kijken wij uit naar een apart statuut van jeugdadvocaten die over de nodige knowhow beschikken en een opleiding hebben genoten.

De Vlaamse Jeugdraad ziet het verlaten van het beschermingsdiscours en het meer aanspreken van de minderjarige op zijn/haar verantwoordelijkheid als een goede evolutie. Bouw voldoende rechtswaarborgen in opdat deze positieve verantwoordelijkheid niet doorslaat in een individueel schuldmodel. Jongeren zijn jong en nog in volle ontwikkeling, fouten maken hoort daarbij.

Vlaanderen wil met dit voorontwerp van decreet vormgeven aan een gedifferentieerd en multidimensioneel aanbod van duidelijke en constructieve reacties op delicten met aandacht voor herstel van de schade. Een van de centrale overtuigingen van waaruit in het ontwerp van decreet werd vertrokken, is om jongeren uitdrukkelijker te beschouwen en te benaderen als verantwoordelijke jonge mensen, eerder dan als handelingsonbekwame, onverantwoordelijke en te beschermen kinderen van hun ouders.

Een positieve evolutie volgens ons. We uiten hier evenwel onze bezorgdheid wat betreft het culpabiliseren van jongeren. Het individueel schuldmodel loert namelijk om de hoek. We verwijzen naar Advies 1303 van de Vlaamse jeugdraad betreffende de gemeentelijke administratieve sancties². Jongeren zijn geen kind meer, maar ook nog niet volwassen. Hun persoonlijkheid ontwikkelt in interactie met de wereld om hen heen: leeftijdsgenoten, ouders, de buurt en de brede samenleving. Jongeren dragen nog geen volwassen verantwoordelijkheden, maar moeten de ruimte en nodige vrijheid krijgen om te experimenteren.

De nadruk op de invoering van snelle reacties evenals de uitbreiding van mogelijkheden om maatregelen te treffen op niveau van de procureur des Konings is volgens de Vlaamse Jeugdraad nefast voor de ontwikkeling van de minderjarige. Minderjarigen moeten kattenkwaad kunnen uithalen en iets kunnen bijleren, alvorens maatregelen worden opgezet. Een confrontatie met het parket of jeugdrechter mag vanuit het perspectief van de minderjarigen niet

² <https://vlaamsejeugdraad.be/advies/1303-gemeentelijke-administratieve-sancties>

onderschat worden. De behandeling van jongeren die 'een als misdrijf omschreven feit plegen', moet altijd tot stand komen vanuit pedagogisch oogpunt. Er moet voorrang gegeven worden aan antwoorden buiten de (buiten)gerechtelijke context.

De Vlaamse Jeugdraad plaats de ontwikkeling, ontwikkelingskansen en re-integratie van de minderjarige centraal. Zolang een vermoeden van onschuld geldt dient men in elk besluit te vertrekken vanuit het herstellen van de schade en de idee om straffende maatregelen te treffen te verlaten. Heb voldoende aandacht voor de positie van de minderjarige in kwestie. Bouw voldoende garanties in dat maatregelen die worden opgelegd in proportie zijn met zowel de maturiteit en ernst van de feiten. De absolute ondergrens voor het jeugddelinquentierecht zou 14 jaar moeten zijn.

In het voorontwerp van decreet wordt met het principe van proportionaliteit gewezen op de noodzaak om bij het bepalen van een opgelegde maatregel rekening te houden met de leeftijd, de maturiteit en de ernst van de feiten. De Vlaamse Jeugdraad ziet een wezenlijk verschil tussen leeftijd en maturiteit. We vragen bijgevolg dat bij het bepalen van de reactie de maturiteit van de minderjarige primeert op diens leeftijd. Een inschatting van de maturiteit komt meer tegemoet aan het proportionaliteitsbeginsel dan te vertrekken van een leeftijd. Er zijn verschillen mogelijk tussen jongeren van dezelfde leeftijdscategorie, zeker tussen 12 en 18 jaar. De ene staat al verder dan de andere in zijn of haar ontwikkeling. Een leeftijd geeft dat onvoldoende accuraat weer. Zo zal een bepaalde maatregel voor de ene 15-jarige doeltreffender werken dan voor een andere. Een sanctie bepalen op graad van maturiteit wil ook zeggen dat de jeugdrechter hierover voldoende informatie dient in te winnen over de situatie en de minderjarige in kwestie alvorens een dergelijk oordeel te vellen.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt voldoende garanties die waarborgen dat de maatregel of sanctie die de minderjarige wordt opgelegd, telkens wordt afgetoetst aan het proportionaliteitsbeginsel. We vinden het positief dat beschreven staat dat minderjarigen zelf een maatregel of sanctie mogen voorleggen. We zijn van mening dat dit het verantwoordelijkheidsgevoel van de minderjarige op een positieve manier stimuleert. Maar ook hier moet het proportionaliteitsbeginsel worden gegarandeerd. Minderjarigen die zelf geen maatregel of straf voorstellen, mogen hiervoor niet zwaarder gestraft worden. Niet alle minderjarigen zijn hier immers toe in staat, velen bevinden zich in een zeer kwetsbare positie. Het al dan niet voorstellen van een maatregel door de minderjarige kan dus in geen geval in verband gebracht worden met de aard van de uiteindelijk opgelegde maatregel of straf.

In het bijzonder vragen we ook extra aandacht voor de omkadering, begeleiding en aanpak van jongeren die opgroeien in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Het voorontwerp van decreet is van toepassing op jongeren vanaf 12 jaar tot jongeren die de leeftijd van 18 jaar nog niet bereiken, met uitzonderingen. Het IVRK³ bepleit als ondergrens de leeftijd van 14 jaar waarop jongeren berecht kunnen worden in strafrechtelijke context. De Vlaamse Jeugdraad vraagt om ook met betrekking tot de toepassing van dit voorontwerp van decreet de leeftijd te verhogen naar 14 jaar. Jongeren die de leeftijd van 14 jaar nog niet bereiken en een als misdrijf omschreven feit pleegden, dienen binnen het toepassingsgebied van de jeugdhulp te blijven. Zij mogen in geen geval het risico lopen in aanraking te komen met een gerechtelijke behandeling. Bovendien leren de cijfers ons ook dat -14 jarigen zelden een als misdrijf omschreven feit plegen.

Investeer in bijkomende opleiding voor professionals werkzaam in de jeugddelinquentie zoals rechters, advocaten en politie. Doe dit steeds vanuit een kinderrechtenperspectief.

Deze aanbeveling sluit aan bij adviespunt 1, waar we pleiten voor meer communicatie in het licht van participatie van de minderjarige. De minderjarige komt in het jeugddelinquentierecht in een context terecht waar hij met verschillende figuren binnen het rechtssysteem in aanraking zal komen. De Vlaamse Jeugdraad benadrukt de nood aan bijkomende

³ https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf

investering in de opleiding van de professionals die minderjarigen begeleiden, ondersteunen en toespreken binnen het toepassingsgebied van de jeugddelinquentie.

De minderjarige inlichten in voor hem of haar begrijpbaar taalgebruik veronderstelt kennis en kunde, van die taal en van kinderrechten. Professionals moeten beschikken over bruikbare tools die hen ondersteunen in het communiceren met minderjarigen.

De invoering van dit decreet brengt een verschuiving van rechtsregels met zich mee. De praktijk dient hier voldoende op voorbereid te worden. De advocatuur en magistratuur, die het jeugddelinquentierecht mee vormgeven, moeten hiertoe opgeleid worden. De Vlaamse Jeugdraad vraagt een concrete decretale verankering en extra investeringen om hier werk van te maken.

Schrap de uithandengeving, die zowel wetenschappelijk als ethisch geen enkele grond heeft, uit het decreet. Voorzie een waardevolle tijdsbesteding voor jongeren die langer dan 18 jaar verblijven in de gesloten opvangcentra evenals in gesloten zorg verkeren. Werk aan hun herintegratie in de maatschappij.

De Vlaamse Jeugdraad is fundamenteel tegen het behoud van de uithandengeving en vraagt de Vlaamse overheid de uithandengeving te schrappen uit het decreet. De keuze voor het behoud is meer een principiële en politieke keuze dan een keuze gebaseerd op onderzoek of feiten. Belangrijker nog is dat deze keuze in geen geval gemotiveerd wordt vanuit het belang van het kind en zelfs tegen het Kinderrechtenverdrag ingaat. De Vlaamse Jeugdraad pleit zoals steeds voor het centraal stellen van het perspectief van het kind.

Internationaal onderzoek toont bovendien aan dat uithandengegeven minderjarigen sneller, vaker en met zwaardere feiten recidiveren dan MOF-minderjarigen behouden binnen het jeugdrecht⁴.

De Vlaamse Jeugdraad vraagt antwoord op de vraag wat de motivaties zijn van de Vlaamse overheid om uithandengeving te behouden en welke doestellingen hiermee beoogd worden. De Vlaamse Jeugdraad ziet een aanvaardbaar alternatief in de in artikel 35 van het voorontwerp van decreet voorgestelde sanctie, de gesloten begeleiding van maximaal 7 jaar. Gezien dit alternatief ziet de Vlaamse Jeugdraad het moment gekomen om komaf te maken met uithandengeving en deze sanctie als vervangend alternatief te beschouwen.

Met betrekking tot dat laatste vraagt de Vlaamse Jeugdraad bijkomende garanties dat er effectief vanuit een pedagogisch programma wordt gewerkt met de minderjarige zowel tijdens de uitvoering van de in artikel 35 vermelde sanctie als voor de gesloten zorg. Hierbij benadrukt de Vlaamse Jeugdraad de noodzaak van elke sanctie te zien en toe te passen als een pedagogisch sanctie of maatregel. Er moet een duidelijk traject voorzien zijn dat gericht is op re-integratie van de minderjarige. Samenwerking met betrokken en relevante diensten zoals opleidingscentra en VDAB zijn onontbeerlijk om hier gevolg aan te geven.

Bekijk gestelde problemen door jongeren steeds in hun context. Het is positief dat de zogenaamde MOF en VOS minderjarigen uit elkaar worden gehaald, maar de meeste minderjarigen die een misstap begaan komen wel uit een VOS situatie. Zet voldoende in op het versterken van hun context eerder dan hen te straffen.

We vinden het positief dat komaf wordt gemaakt met de begrippen VOS en MOF en dat deze minderjarigen vanaf nu ook niet meer samen in een gemeenschapsinstelling kunnen worden opgevangen. Er moet wel voldoende aandacht gaan naar de redenen waarom minderjarigen feiten plegen. Jonge delinquenten zijn namelijk zelf vaak slachtoffer van hun eigen context en zeer kwetsbaar. Zo komen ze vaak zelf uit een VOS situatie. Het is hierbij zeer belangrijk telkens de context van deze minderjarige mee in beschouwing te nemen en hen niet af te rekenen op de moeilijke situatie waarin ze zich bevinden. Dat komt voor de minderjarige in kwestie namelijk over als een dubbele straf: enerzijds voor

⁴ [https://cris.cumulus.vub.ac.be/portal/en/persons/yana-jasmine-jaspers\(ce5e8890-f61f-4b01-a651-09483f1d57c3\)/publications.html](https://cris.cumulus.vub.ac.be/portal/en/persons/yana-jasmine-jaspers(ce5e8890-f61f-4b01-a651-09483f1d57c3)/publications.html)

de feiten zelf, maar anderzijds ook voor de situatie waarin hij/zij zich bevindt en niets aan kan doen. De vraag waarom een minderjarige feiten pleegt moet telkens worden gesteld en als doorslaggevend element worden meegenomen in de afweging of een minderjarige terecht komt in de jeugdbescherming of in het jeugdsanctierecht.

Origineel

ADVIES Intersectoraal Raadgevend Comité Jeugdhulp

advies 2017-04: voorontwerp decreet jeugddelinquentie-recht

Datum: 30 oktober 2017

Het raadgevend comité (RC) wenst, ondanks dat er geen vraag tot advisering gesteld werd, toch een advies te formuleren ivm het voorontwerp van decreet.

De leden van het RC kunnen zich vinden in verschillende punten van het voorontwerp van decreet en willen dit dan ook graag meegeven:

- Het feit dat de uitgangspunten van het jeugddelinquentierecht waarvan het decreet in ontwerp voorligt, vooraf met alle betrokken actoren op een grondige en degelijke wijze werd besproken en dat het ontwerpdecreet inhoudelijk goed aansluit bij die besprekingen.
- De leden van het RC zijn tevreden met de centrale uitgangspunten, nl: betrokkenheid en responsabilisering van jongeren, het stevig verankeren van het herstelgericht denken, de afstemming met het jeugdhulpsysteem, de (her) positionering van gemeenschapsinrichtingen en private zorgaanbieders.
- Er is een hiërarchie en combinatie van reacties mogelijk waarbij rekening gehouden wordt met de verantwoordelijkheid en de rechten van de jongere, de context en de proportionaliteit van de reactie tav het gepleegde delict.
- Ouders en opvoedingsverantwoordelijken worden nauwer betrokken en krijgen op deze wijze meer rechten in de procedure.
- Er is een duidelijke scheiding van een reactie op een delict en de hulpverlening.

Het raadgevend comité wenst niettemin een aantal elementen onder de aandacht te brengen:

- Algemeen:
 - Het doel bij de aanpak van jeugddelinquentie mag niet verengd worden tot een veiligheidsvraagstuk. Jeugddelinquentierecht moet de herintegratie van de jongere in de samenleving tot doel hebben. En een goed sociaal en welzijnsbeleid is en blijft belangrijk om jeugddelinquentie te voorkomen.
 - Vrijheidsberoving als reactie op een delict moet gezien worden als het ultimatum remedium. De uitgebreide aandacht voor vrijheidsberoving binnen dit decreet en de eis van beveiliging van de maatschappij wekken niet de indruk dat vrijheidsberoving echt het

ultimum remedium zijn. Het is belangrijk om voorrang te geven aan subsidiariteit en rechtswaarborgen.

- Het RC vraagt aandacht voor het klaar onderscheiden en uitwerken van de drie mogelijke sporen die gelijktijdig (maar ook onafhankelijk van mekaar) kunnen gevolgd worden: sanctie, herstel- bemiddeling en hulpverlening. Een permanent en consequent onderscheiden van deze perspectieven en mogelijke acties blijft essentieel, er mag hierover geen 'verwarring' ontstaan, wel een synergie en kruisbestuiving.
- Het voorontwerp van decreet bevat geen bepalingen m.b.t. vervolgtrajecten na de maatregelen. Het is niet duidelijk wie er zorgt voor de opvolging en wat de mogelijkheden zijn.
- Het is ook niet steeds duidelijk welke diensten welke taken gaan opnemen. Bv. wie voert de medisch- psychologische onderzoeken uit, welke diensten zullen advies verlenen over de maturiteit, de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige bij bemiddeling, welke diensten, projecten en activiteiten komen in aanmerking komen voor een voorstel van positief project ...

- Parket:

- De buitengerechtelijke afhandeling op parketniveau moet open staan en moet overwogen worden voor alle minderjarigen verdacht van het plegen van een jeugddelict, én voor alle mogelijke feiten.
- De leden van het RC (met uitzondering van de vertegenwoordiging uit het Parket) zijn geen voorstander van diversiemaatregelen op het niveau van het parket. De herstelgerichte aanpak en het vermoeden van onschuld komen onder druk te staan. Bovendien is wat er staat bij hoofdstuk 2: art 3 §6: *"Geen enkele reactie kan worden genomen met het oog op onmiddellijke bestraffing, noch met oog op de uitoefening van enige vorm van dwang"* niet in verhouding tot het scala aan maatregelen die de procureur kan nemen binnen de buitengerechtelijke afhandeling. Er lijkt hier toch een risico te bestaan dat er 'lichte' dwang wordt uitgeoefend. De vertegenwoordiger van het parket treedt deze visie niet bij.

- Bemiddeling:

- Indien diensten die instaan voor de begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling ook een advies zullen verlenen over de maturiteit, de psychische en intellectuele capaciteiten van de minderjarige, lijkt dit voor de leden van het RC niet aangewezen daar dan eenzelfde dienst een voorafgaandelijke adviesrol en vervolgens een bemiddeling op zich neemt. Verder vinden de leden van het RC dat de 3^e voorwaarde niet gepast is. Er zou, in kader van herstelgericht werken, steeds een aanbod bemiddeling moeten voorgesteld worden en niet op voorhand beslist worden of er voldoende psychische en intellectuele capaciteiten zijn.
- De leden vragen om het herstelgericht werken steeds ruim te bekijken en het ook aan te bieden ifv herstel naar de context toe (en niet enkel herstel naar het slachtoffer).
- Uit de tekst (art 19 §3) lijkt dat ouders niet kunnen deelnemen aan de bemiddeling, maar enkel voorafgaandelijk zich kunnen informeren en nadien vanaf het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bekomen wordt vastgelegd. Ouders worden verantwoordelijk gesteld voor de daden van hun minderjarige kinderen en bijgevolg zou het wenselijk zijn dat ouders betrokken worden in de procedure van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg.

- Positief project:
 - Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bemiddeling en het positief project. Het parket moet een aanbod van bemiddeling doen (als de voorwaarden vervuld zijn) en kan een aanbod doen om een positief project uit te voeren. Kan het aanbod en (de gevolgen van) de uitvoering van het positief project niet op dezelfde wijze worden opgevat als bemiddeling? De vertegenwoordiging van parket sluit zich niet aan bij die vraag. Het parket moet gevolg kunnen verlenen aan het niet uitvoeren van het positief project.
 - Het positief project moet in essentie blijven uitgaan van de jongere zelf. De visie op wat een positief project dan wel is en onder welke condities het kan ontstaan lijkt de leden van het RC niet consequent uitgewerkt in het voorontwerp. 'Zachte' dwang vanuit het parket lijkt het RC niet verzoenbaar met het stevig benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid en keuze van de jongere in deze.
 - Binnen het voorontwerpdecreet wordt er geen opvolging voorzien bij het positief project waardoor er geen ruimte is voor leerkansen, reflectie en begeleiding. De leden van het RC vragen om dit te integreren in de afrondingsfase van het positief project.
- Factoren:

De jeugdrechtbank houdt bij zijn beslissing deze of gene reactie op te leggen rekening met verschillende factoren, maar met andere factoren hoeft de jeugdrechter, volgens art. 15, geen rekening te houden ("De jeugdrechtbank kan ..."). De leden van het RC menen dat alle factoren steeds in overweging moeten worden genomen.
- Maatregelen bij voorlopige rechtspleging:
 - Het voorontwerp van decreet voorziet een beperking van de duur van de voorlopige rechtspleging waarna het niet meer mogelijk is een maatregel op te leggen. Het moet weliswaar mogelijk zijn de termijn van de maatregel te verlengen bij een gemotiveerde beschikking door de jeugdrechter met vermelding van de omstandigheden die deze verlenging rechtvaardigen. In een aantal gevallen is immers een naadloze overgang van de maatregelen in de voorlopige rechtspleging naar de maatregelen in de rechtspleging ten gronde noodzakelijk.
 - De opgelegde voorwaarden (onderafdeling 5, art. 22) van ten hoogste 1 jaar staan niet in verhouding tot de status 'verdachte', bv. 1 jaar huisarrest.
- Gemeenschapsinstellingen en aandacht voor gesloten zorg:
 - De leden stellen vast dat het ontwerpdecreet ingrijpende wijzigingen in de werking van de gemeenschapsinstellingen vergt maar vinden dat ook in het private aanbod dient geanticipeerd te worden op een aanbod voor jongeren in verontrustende situaties of met complexe problematieken.
 - In het voorontwerp staat er te weinig wat het vervolgtraject is voor jongeren (na hun verblijf in een GI).
- Private voorzieningen:
 - Er zal moeten gekeken worden naar mogelijkheden van gesloten opvang en zorg voor jongeren in verontrustende situaties of met complexe problematieken. Ook voor hen (bv. slachtoffers van tienerpooiers, GES) moeten er voldoende veilige opvangmogelijkheden zijn. Voor de leden van het RC is het belangrijk dat de gesloten plaatsen operationeel zijn voor de inwerkingtreding van het decreet.

Er is tevens nood aan therapeutische gesloten settings en aan afstemming met de psychiatrie.

- Dit decreet grijpt ongetwijfeld in op de werkingsmodaliteiten van private aanbieders, hun partnership met de gemeenschapsinstellingen, hun doelgroep en infrastructuur... Hiervoor moeten de nodige middelen zeker uitgetrokken worden, goede subsidiëring en omkaderende randvoorwaarden zijn een conditio sine qua non.
- Ook voor ouders en opvoedingsverantwoordelijkheden moet expliciet het hulpsysteem in deze situaties voldoende en specifiek uitgebouwd en beschikbaar zijn. Dit zal trouwens nodig zijn als de jeugdrechter (gelijktijdig) ook zou kunnen optreden bij een VOS (vordering).
- Alternatieven vrijheidsberoving:

Om het subsidiariteitsprincipe effectief te kunnen toepassen, dienen voldoende alternatieven voor vrijheidsberoving voorzien te worden en gekend te zijn door de parketten en jeugdrechters. Wij vragen dat het beleid stimuli zou geven zodat in samenspraak met jongeren en gemeenschapsdiensten alternatieven kunnen uitgewerkt en uitgetoetst worden die als een “reactie” op door een minderjarige gepleegd delict kunnen fungeren. Deze alternatieven moeten evidence-based en wetenschappelijk onderbouwd zijn.
- Rechtswaarborgen:
 - Het is toe te juichen dat in elke fase een advocaat kan geraadpleegd worden. Maar men dient erop te waken dat dit niet remmend werkt op het principe van de ‘snelheid’ van de rechtspleging. Tevens wenst het RC te benadrukken dat advocaten over voldoende expertise inzake jeugddelinquentie en -hulpverlening binnen een visie moeten beschikken, net zoals dit ook van andere actoren mag worden verwacht die delictplegers bijstaan of voor hen beslissingen nemen.
 - Het begrip ‘niet ontkennen’, hou verhoudt zich dat tot zwijgrecht? Biedt dit voldoende rechtswaarborgen voor de minderjarige?
 - Minderjarigen krijgen binnen dit decreet minder rechten toegekend dan volwassenen, o.a. een gebrek aan betwistingsmaatregelen.
- Het is positief dat ouders meer betrokken worden, maar het is voor ouders onduidelijk wie hen moet informeren over hun positie en rechten en aan wie ze vragen kunnen stellen.
- Uithandengeving:

De leden van het RC (met uitzondering van de vertegenwoordiging uit het Parket) blijven ernstige vragen stellen bij de (behouden) mogelijkheid tot uithandengeving. Dit werd reeds gemeld bij de conceptnota die voorafgaandelijk werd goedgekeurd.

Het RC (met uitzondering van de vertegenwoordiging vanuit het Parket) vraagt dan ook om af te stappen van de uithandengeving en dat er constructieve alternatieven voor de uithandengeving in het jeugddelinquentierecht zelf ingebouwd worden.

Indien de uithandengeving toch behouden blijft, pleit men voor een opvolging van de uithandengeving zodat we kunnen nagaan of de verwachte daling ervan, door het strikter maken van de voorwaarden, wel effectief gerealiseerd wordt.
- Enkele eerder punctuele bedenkingen en bemerkingen:
 - Bij de voorwaarden om een aanbod tot bemiddeling te doen staat bij parket “ontkent het delict niet” (art. 11 §1 5de al.). Wanneer het aanbod door de jeugdrechter wordt gedaan, wordt het als volgt geformuleerd “ontkent het bestaan van het delict niet” (art. 19 §1 1ste al.). Vanwaar het verschil?

- Er is een onduidelijke begripsafbakening en men blijft soms vaag met de gebruikte termen, waardoor niet steeds duidelijk is wie of wat men juist bedoelt. Bv. tijdig, actoren, de personen, elektronische monitoring, justitiële actor ...
- Er worden ook verschillende tekstuele opmerkingen geformuleerd. Deze worden echter niet in dit advies opgenomen maar via een ander kanaal meegedeeld.
- Bij 'Onderafdeling 8' staat '*Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken.*' Beter zou zijn ook hier de term herstelgericht te gebruiken, waarbij ouders geduid worden als partners in het werken aan herstel na het delict.

De voorzitter,

Frank Cuyt

Origineel

Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° bemiddeling: het overleg tussen de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarig slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen, om hen de mogelijkheid te bieden, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen;
- 2° betrokken personen: de minderjarige verdachte, de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarige slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen;
- 3° gemeenschapsdienst: de onbezoldigde prestatie voor een aantal uren, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank als reactie op een delict;
- 4° gemeenschapsinstelling: een instelling als vermeld in artikel 38, die minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers, een beveiligend en structurerend programma aanbiedt, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren;
- 5° herstelgericht groepsoverleg: het overleg tussen de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, het slachtoffer, hun sociale omgeving alsook alle dienstige personen, om hen de mogelijkheid te bieden om in groep en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar in overleg uitgewerkte oplossingen te overwegen over de wijze waarop het conflict kan worden opgelost dat voortvloeit uit het jeugddelict, onder meer rekening houdend met de relationele en materiële gevolgen van het jeugddelict;
- 6° jeugddelict: een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige;

- 7° leerproject: een gestructureerd leerprogramma, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank, waarbij zowel het jeugddelict als de persoonlijkheid van de minderjarige of zijn vaardigheidstekorten als aanknopingspunt worden meegenomen;
- 8° maatregel: de reactie op een jeugddelict tijdens de voorlopige rechtsplegingfase;
- 9° minderjarige: een persoon van minstens twaalf jaar die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 10° minderjarige delictpleger: een minderjarige die een jeugddelict heeft gepleegd;
- 11° minderjarige verdachte: een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict;
- 12° opvoedingsverantwoordelijken: andere natuurlijke personen dan de ouders die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een openbare overheid;
- 13° oriëntatiecentrum: een gemeenschapsinstelling, of een afdeling van een gemeenschapsinstelling, die als opdracht heeft om voor de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger een gedocumenteerd antwoord te formuleren op de vraag of gesloten residentiële begeleiding noodzakelijk is en een oriëntatievoorstel te formuleren;
- 14° oriëntatievoorstel: het voorstel van het meest aangewezen vervolgtraject voor een bepaalde jongere geformuleerd door een oriëntatiecentrum op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie;
- 15° ouders: de natuurlijke personen die titularis zijn van het ouderlijk gezag, of bij ontstentenis van die personen, de wettelijke vertegenwoordigers;
- 16° positief project: een opleiding, een taak, een dienst of de deelname aan een georganiseerde activiteit, die begeleid wordt door een dienst als vermeld in artikel 13, 21 en 32, en die bijdraagt tot het herstel van de gevolgen van het jeugddelict;
- 17° reactie: de maatregel of sanctie als maatschappelijk antwoord op een jeugddelict;
- 18° rechtspleging ten gronde: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de sancties, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 3;
- 19° sanctie: de reactie op een jeugddelict tijdens de rechtspleging ten gronde;
- 20° slachtoffer: de persoon die verklaart morele of materiële schade te hebben geleden die veroorzaakt is door een jeugddelict;
- 21° sociale dienst: de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening, vermeld in artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 22° voorlopige rechtspleging: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de maatregelen, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 2;
- 23° wet van 8 april 1965: de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Art. 3. §1. Het optreden van de actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet, beoogt tijdig en gepast:

- 1° de vaststelling van en de verantwoordelijkheid voor het gepleegde jeugddelict;
- 2° de uitdrukkelijke verwijzing naar en de uitleg van de geldende norm, de procedure waarin de minderjarige zich bevindt, waar de minderjarige zich aan mag verwachten en wat de minderjarige zelf kan doen binnen deze

- procedure en dit in een voor de minderjarige begrijpelijke taal, alsook de confrontatie met de concrete gevolgen van het gepleegde jeugddelict;
- 3° het herstel van de schade die door het gepleegde jeugddelict wordt berokkend, met inbegrip van de re-integratie van de minderjarige in, en het herstel van de banden met zijn context;
 - 4° de bescherming van het veilig en vredig samenleven in de maatschappij;
 - 5° het vermijden van recidive ter bescherming van de maatschappij op lange termijn.

§2. Ten opzichte van een persoon die een jeugddelict heeft gepleegd en die nog geen twaalf jaar is, bestaat een onweerlegbaar vermoeden van niet - verantwoordelijkheid.

De daden, handelingen of nalatigheid waarvan de persoon, vermeld in het eerste lid, wordt verdacht, kunnen aanleiding geven tot doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening conform het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

§3. Elk optreden:

- 1° streeft ernaar jeugddelinquentie in de toekomst te voorkomen. Dat vereist dat de bevoegde autoriteiten de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aanpakken en dat multidisciplinair en tijdig wordt ingezet op preventie;
- 2° wordt uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming hebben genoten over het jeugdrecht;
- 3° is voor alle partijen humaan, zinvol en zingevend;
- 4° mag de positieve medewerking van de minderjarige aan een buitengerechtelijk herstel van de maatschappelijke verhoudingen, noch zijn sociale (re-)integratie in de weg staan en mag de jeugdhulpverlening niet (ver)hinderen;
- 5° mag niet strenger of ingrijpender zijn dan gerechtvaardigd wordt door de aard en de ernst van het jeugddelict, de erdoor veroorzaakte schade en de objectieve gevaarlijkheid van de betrokkene voor de maatschappij;
- 6° houdt rekening met de specifieke situatie;
- 7° houdt rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken.

§4. De minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger genieten de toepasselijke rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en bijkomende waarborgen die zijn ingebouwd in dit decreet. Voormelde minderjarige wordt van deze rechtswaarborgen op een door hem begrijpbare manier tijdig op de hoogte gebracht.

Als minderjarige geniet de persoon, vermeld in het eerste lid, bovendien van alle specifieke rechten die hem als dusdanig door de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn omschreven. Die rechten en vrijheden gaan gepaard met de volgende bijzondere waarborgen:

- 1° de situatie van de minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, vereist herstel, een reactie en begeleiding. Hun toestand van afhankelijkheid, hun ontwikkelingskansen en maturiteitsgraad scheppen bijzondere behoeften die luisterbereidheid, raad en bijstand vereisen;
- 2° elke reactie heeft tot doel de jongere aan te moedigen zich de maatschappelijke normen eigen te maken;
- 3° bij de tenlasteneming van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, wordt zo veel mogelijk een beroep gedaan op de buitengerechtelijke reacties waarin dit decreet voorziet, waarbij evenwel rekening wordt gehouden met de bescherming van de maatschappij;

- 4° in het kader van dit decreet mogen aan het recht op vrijheid van de minderjarigen alleen de belemmeringen worden opgelegd die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de maatschappij of van de minderjarige zelf, rekening houdend met de behoeften van de minderjarigen, de belangen van hun context en de rechten van de slachtoffers.

Aan de minderjarige, vermeld in het eerste lid, worden de toepasselijke artikelen uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, overhandigd.

§5. Het opnemen van de verantwoordelijkheid bij de uitoefening van de rechten en de plichten door de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken wordt op alle niveaus van de maatschappelijke tussenkomst geëerbiedigd.

§6. Reacties worden voor een zo kort mogelijke duur genomen.

Reacties worden genomen als er voldoende ernstige aanwijzingen bestaan dat verder onderzoek noodzakelijk is, of de schuld bewezen is, en alleen als het doel op geen enkele andere manier kan worden bereikt.

Geen enkele maatregel kan worden genomen met het oog op onmiddellijke bestraffing, noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Art. 4. Dit decreet is van toepassing op de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger.

Art. 5. Behoudens samenhang met vervolgingen wegens andere misdrijven dan die hieronder bepaald, nemen de op grond van het gemene recht bevoegde rechtbanken, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie jegens personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar op het ogenblik van het plegen van de feiten, wegens overtreding van:

- 1° de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende het wegverkeer;
- 2° de artikelen 418, 419 en 420 van het Strafwetboek voor zover er samenhang is met een overtreding van de onder 1° bedoelde wetten en verordeningen;
- 3° de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen;

Indien uit de debatten voor de rechtbanken, vermeld in het voorgaande lid, blijkt dat een reactie op grond van het voorliggende decreet geschikter is, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vorderingen voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

De wet betreffende de voorlopige hechtenis is niet toepasselijk op de in dit artikel bedoelde personen, tenzij bij vluchtmisdrijf.

Art. 6. Behalve in het geval van de sancties, vermeld in artikel 37 en 38, nemen alle reacties, vermeld in hoofdstuk 4 van dit decreet, uiterlijk een einde als de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

Hoofdstuk 3. De voorbereidende rechtspleging en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Afdeling 1. De sociale onderzoeksopdrachten

Art. 7. De procureur des Konings kan een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden, de opdracht geven om de naleving van de voorwaarden, vermeld in artikel 11, op te volgen, om kort de mogelijkheid en wenselijkheid van bemiddeling, vermeld in artikel 12, te onderzoeken of een positief project, vermeld in artikel 13, te begeleiden.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de sociale onderzoekopdrachten en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Afdeling 2. De afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings en het verval van strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Art. 8. De procureur des Konings kan de zaak met een met redenen omklede beslissing seponeren conform artikel 28quater, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 9. De procureur des Konings kan de minderjarige verdachte een waarschuwingsbrief sturen waarin hij vermeldt dat hij heeft kennisgenomen van de feiten, dat hij van oordeel is dat die feiten ten laste van de minderjarige vaststaan en dat hij beslist heeft het dossier te seponeren.

Een kopie van de waarschuwingsbrief wordt bezorgd aan de ouders of aan de opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 10. De procureur des Konings kan de minderjarige verdachte en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en de risico's die ze lopen. De Procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

Art. 11. §1. De procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering als de minderjarige verdachte het plegen van het jeugddelict niet ontkent. De Procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

De reactie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de procureur des Konings wordt bepaald.

De procureur des Konings roept voormelde minderjarige en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. Hij biedt hen in eerste instantie de mogelijkheid om zelf voorstellen voor de voorwaarden te formuleren. De volgende voorwaarden kunnen worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een schoolse, buitenschoolse of professionele vorming of opleiding;
- 4° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor alcohol- en toxicomanie;
- 5° het aanmelden bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst van hulpverlening

§2. De minderjarige verdachte wordt bijgestaan door een advocaat en kan zich in geen geval laten vertegenwoordigen.

Alle betrokkenen, vermeld in paragraaf 1, derde lid, hebben een bedenktijd van vijftien werkdagen om hun voorstel te bevestigen of om al dan niet in te gaan op de door de procureur des Konings voorgestelde voorwaarden.

§3. De voorwaarden nemen zo snel mogelijk een aanvang en ze worden niet langer dan zes maanden uitgevoerd.

§4. Het bewijs van de naleving van de voorwaarden wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd door de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Als de minderjarige verdachte alle voorwaarden heeft vervuld, vervalt de strafvordering.

Onderafdeling 2. De bemiddeling

Art. 12. §1. De procureur des Konings doet de betrokken personen schriftelijk het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling.

De bemiddeling heeft tot doel de betrokken personen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De procureur des Konings informeert de voormelde betrokkenen dat ze in dit kader de mogelijkheid hebben om zich te wenden tot een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings doet een aanbod als vermeld in paragraaf 1, als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° er is een slachtoffer geïdentificeerd.

De procureur des Konings brengt voormelde betrokken personen ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en zich moet wenden tot die advocaat voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd hebben van vijftien werkdagen om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling;

- 5° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

De procureur des Konings deelt de dienst, vermeld in het derde lid, de identiteit mee van de slachtoffers, met wie de dienst verzocht wordt contact op te nemen. De voormelde dienst kan, met het akkoord van de personen, vermeld in het eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling betrekken.

Als de betrokken personen binnen acht dagen vanaf de ontvangst van het schriftelijke aanbod van de procureur des Konings, vermeld in het eerste lid, geen stappen ondernomen hebben bij die dienst, vermeld in het derde lid, neemt die dienst contact op met hen.

Een bemiddeling kan alleen plaatsvinden als alle personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling loopt.

§2. Binnen twee maanden vanaf zijn aanwijzing door de procureur des Konings stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een bondig verslag over de voortgang van de bemiddeling op. Daaruit moet de vrijwillige en positieve deelname van alle betrokkenen aan de bemiddeling blijken, alsook het vooruitzicht op een actieve medewerking aan de oplossing van de gevolgen van het jeugddelict.

De betrokken personen leggen met behulp van de voormelde dienst zo snel mogelijk een voorstel voor aan de procureur des Konings.

Het bereikte akkoord wordt ondertekend door de betrokken personen. De procureur des Konings kan de inhoud niet wijzigen. Hij kan alleen weigeren een akkoord goed te keuren als het strijdig is met de openbare orde.

§3. Een of meer van de betrokken personen kunnen de procureur des Konings erom verzoeken het voorstel te laten homologeren door de jeugdrechter.

Als een of meer van de betrokken personen verzoeken om het voorstel te laten homologeren, dagvaardt de procureur des Konings de betrokken personen.

De jeugdrechter gaat in aanwezigheid van de betrokken personen na of het bereikte akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen. Het betreft een marginale toetsing die er alleen toe strekt de rechter het voorstel te doen bevestigen of verwerpen. De jeugdrechter kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

De jeugdrechter motiveert zijn beslissing om niet te homologeren. Hij verwijst de betrokken personen terug naar de procureur des Konings, die opnieuw handelt conform dit artikel. Daarna kan desgewenst een nieuwe procedure, eventueel met een nieuwe bemiddelaar, doorlopen worden.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, stelt een verslag op over de uitvoering van het akkoord, en stuurt het naar de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het akkoord heeft uitgevoerd volgens de afspraken die erin bepaald zijn, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en houdt hij daarmee rekening bij zijn beslissing om de zaak al

dan niet te seponeren. In dit geval doet een seponering de strafvordering vervallen. Als de procureur des Konings beslist om de strafvordering alsnog in te stellen, moet hij dat schriftelijk doen en moet hij zijn beslissing motiveren.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de betrokken personen, aan de advocaat van de voormelde minderjarige, alsook aan de voormelde dienst. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek.

Als de bemiddeling leidt tot verval van de strafvordering, is artikel 47, derde lid, van de wet van 8 april 1965 van toepassing.

§5. Als de bemiddeling geen resultaat oplevert, kan noch de erkenning van de feiten door de minderjarige, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling door de gerechtelijke overheden of een andere persoon worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige.

De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, zijn vertrouwelijk, behalve als de partijen ermee instemmen om de documenten en mededelingen ter kennis van de gerechtelijke overheden te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 13. §1. De procureur des Konings kan aan de minderjarige verdachte een aanbod doen om een positief project uit te voeren. De procureur des Konings kan hierin worden bijgestaan door de parketcriminoloog.

De procureur des Konings roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De betrokken minderjarige moet verschijnen in aanwezigheid van een advocaat.

De procureur des Konings kan een aanbod als vermeld in het eerste lid, doen als de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De procureur des Konings biedt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, de mogelijkheid om zelf voorstellen te doen voor de inhoud van het positief project. Hij informeert de betrokkene dat hij de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het positief project en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste dertig uur mag bedragen;

- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet op het aanbod in te gaan om een positief project uit te voeren;
- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project wordt vastgelegd;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden nadat het voorgestelde positief project schriftelijk werd vastgelegd.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige verdachte en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken. De procureur des Konings kan de inhoud ervan niet wijzigen. Hij kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere reden omklede beslissing.

De procureur des Konings stuurt onmiddellijk een kopie van het positief project naar de dienst, vermeld in het vierde lid.

Als de voormelde minderjarige zelf geen voorstel voor een positief project formuleert, kan de procureur des Konings, in voorkomend geval, ambtshalve aan de minderjarige verdachte voorstellen een positief project uit te werken. De voorwaarden, de procedure en de toepassing zijn dezelfde als opgenomen in het tweede tot en met het zevende lid.

§2. Het bewijs van de uitvoering van het positief project wordt op bepaalde tijdstippen aan de procureur des Konings geleverd en de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, brengt daarvan verslag uit.

§3. Na de uitvoering van het positief project stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, een verslag op en bezorgt dat aan de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en vervalt de strafvordering.

Als de voormelde minderjarige het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en voegt hij dat bij het dossier. Hij kan de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechter conform artikel 14.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de voormelde minderjarige, aan zijn advocaat, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief, of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijke Wetboek.

Hoofdstuk 4. De afhandeling op niveau van de jeugdrechter en jeugdrechtbank

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Art. 14. De jeugdrechter of jeugdrechtbank neemt kennis van de vorderingen en de dagvaardingen van het openbaar ministerie ten aanzien van de minderjarigen die vervolgd worden wegens het plegen van een jeugddelict.

Art. 15. §1. De minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger wordt persoonlijk door de jeugdrechter of jeugdrechtbank gehoord over het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank zich uitsprekt over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie kan worden bepaald.

De voormelde minderjarige moet telkens als hij voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank verschijnt, worden bijgestaan door een advocaat. Als de minderjarige geen advocaat heeft, krijgt hij ambtshalve een advocaat toegewezen conform artikel 54bis van de wet van 8 april 1965.

De minderjarige, vermeld in het eerste lid, verschijnt in persoon, behalve als hij na overleg met zijn advocaat uitdrukkelijk verkiest te verschijnen door middel van een videoconferentie, als dat tot de mogelijkheden behoort.

In afwijking van wat vermeld is in het derde lid, moet de voormelde minderjarige bij de eerste verschijning voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank steeds in persoon aanwezig zijn. De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan ook op elk moment na deze eerste verschijning bevelen dat de voormelde minderjarige in persoon moet aanwezig zijn.

§2. De ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger worden geïnformeerd over het jeugddelict dat deze persoon ten laste wordt gelegd, teneinde hen de mogelijkheid te bieden om te worden gehoord voor er een uitspraak wordt gedaan over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie wordt opgelegd.

Wanneer de zaak eenmaal aanhangig is bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank, kan deze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken op elk moment oproepen om persoonlijk te verschijnen.

§3. Van de verhoren van de personen, vermeld in paragraaf 1 en 2, wordt een verslag opgesteld dat bij het dossier wordt gevoegd. Aan elk van hen wordt een kopie bezorgd.

Art. 16. De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan de minderjarigen verdachten of minderjarige delictplegers die voor hen gebracht worden elke reactie opleggen die ze gepast achten, in voorkomend geval op cumulatieve wijze.

Om de beslissing, vermeld in het eerste lid, te nemen, houdt de jeugdrechter of jeugdrechtbank rekening met al de volgende factoren, overeenkomstig de opgesomde volgorde:

- 1° de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- 2° de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken minderjarige;
- 3° recidive, of het risico op recidive;
- 4° de veiligheid van de maatschappij;
- 5° de leefomgeving van de betrokken minderjarige;
- 6° de veiligheid van de betrokken minderjarige.

Uit de genomen beslissing blijkt duidelijk op welke wijze met de factoren rekening is gehouden.

Afdeling 2. De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1. Maatregelen ten aanzien van minderjarige verdachten

Art. 17. De jeugdrechter neemt kennis van de vordering van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14, en van de beschikking tot verwijzing bedoeld in artikel 49, lid 3 van de wet van 8 april 1965.

Als bij de jeugdrechter de zaak aanhangig is van een minderjarige verdachte kan hij, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een maatregel opleggen.

Art. 18. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte, een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechter geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert hij zijn beslissing.

§2. De jeugdrechter kan, in voorkomend geval, op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst en altijd in combinatie met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst, de volgende maatregelen nemen:

- 1° een positief project leveren van ten hoogste zestig uur;
- 2° een ambulante maatregel opleggen;
- 3° voorwaarden opleggen;
- 4° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 5° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 4° en 5°, kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod de voorkeur.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige aan een gemeenschapsinstelling.

Als de jeugdrechter een maatregel als vermeld in het eerste lid, 1° tot 5°, uitspreekt, bepaalt ze de maximumduur ervan.

Alle maatregelen, vermeld in het eerste lid, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige verdachte.

Buiten de gevallen, vermeld in artikel 19, is de duur van de voorlopige rechtspleging beperkt tot zes maanden vanaf de vordering, vermeld in artikel 14. Die duur kan niet worden verlengd.

Als de termijn van zes maanden, vermeld in het zevende lid, wordt overschreden, is het niet meer mogelijk om een maatregel op te leggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de maatregelen, vermeld in het eerste tot en met het achtste lid, moeten voldoen.

Art. 19. In de volgende gevallen kan van de duur, vermeld in artikel 18, §2, zevende lid, worden afgeweken door de jeugdrechtbank:

- 1° het strafrechtelijke onderzoek is nog niet afgerond;
- 2° het jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek, of een poging tot het plegen van een dergelijk jeugddelict.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, is de maximumduur van de voorlopige rechtspleging twaalf maanden.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 20. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen als vermeld in artikel 18, §1, als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° een slachtoffer is geïdentificeerd.

Bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg kunnen alleen worden toegepast als de personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg duurt.

§2. De bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg hebben tot doel de personen die eraan deelnemen de mogelijkheid te bieden om, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen.

De jeugdrechter stelt de personen, vermeld in het eerste lid, schriftelijk voor om deel te nemen aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

§3. De jeugdrechter brengt de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en dat die minderjarige zich tot die advocaat moet wenden voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd van vijftien werkdagen hebben om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 5° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer als dit jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd;
- 6° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte en het slachtoffer zich kunnen laten bijstaan door een advocaat vanaf het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

§4. De jeugdrechter bezorgt een kopie van zijn voorstel aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, tweede lid. Die dienst wordt belast met de uitvoering van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg.

De diensten, vermeld in het eerste lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 12, paragraaf 1, derde en vierde lid.

§5. Als de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, binnen acht werkdagen vanaf het voorstel van de rechtbank geen contact opnemen met de dienst,

vermeld in paragraaf 4, neemt die dienst contact op met de vermelde personen om hen een herstelrechtelijk aanbod te doen.

§6. De dienst, vermeld in paragraaf 4, kan, met het akkoord van de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrekken.

§7. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg tot een akkoord leidt, wordt het akkoord ondertekend door de betrokken personen en bij het gerechtelijk dossier gevoegd.

Het bereikte akkoord wordt door de jeugdrechtbank gehomologeerd. De jeugdrechtbank kan de inhoud ervan niet wijzigen. De jeugdrechtbank kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

§8. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg niet tot een akkoord leidt, kunnen de gerechtelijke overheden of de personen die bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrokken zijn, noch de erkenning van het jeugddelict door de minderjarige verdachte noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg gebruiken ten nadele van de minderjarige.

De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over het verloop en het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg. Dat verslag wordt ter advies voorgelegd aan de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

§9. De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 4, zijn vertrouwelijk, met uitzondering van de documenten waarmee de betrokken personen instemmen om ze ter kennis van de gerechtelijke instanties te brengen. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenissen.

§10. De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over de uitvoering van het akkoord en stuurt het naar de jeugdrechter, alsook naar de bevoegde sociale dienst. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§11. Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt vóór de uitspraak van de beschikking, houdt de jeugdrechter rekening met het akkoord en de uitvoering ervan.

Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, plaatsvindt na de uitspraak van de beschikking, kan de zaak bij de jeugdrechter aanhangig worden gemaakt om de bevolen reactie ten opzichte van de minderjarige verdachte te verlichten.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 21. §1. De jeugdrechter kan de minderjarige verdachte een positief project laten uitvoeren als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechter roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De minderjarige verschijnt in aanwezigheid van een advocaat.

De minderjarige, vermeld in het eerste lid, doet een schriftelijk voorstel voor de inhoud van het positief project. De jeugdrechter informeert de betrokken minderjarige dat hij in dit kader de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De jeugdrechter kan een aanbod doen als vermeld in het derde lid als al de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De diensten, vermeld in het derde lid, zijn dezelfde als vermeld in artikel 13, paragraaf 1, vierde en vijfde lid.

De jeugdrechter brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste zestig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet in te gaan op het aanbod om zelf voorstellen voor de inhoud van het positief project te doen;
- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project schriftelijk bevestigd wordt;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden na de schriftelijke bevestiging.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, en moet door de jeugdrechter worden bevestigd. De jeugdrechter kan de inhoud ervan niet wijzigen, maar kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing.

De jeugdrechter stuurt onmiddellijk een kopie van het goedgekeurde positief project naar de aangewezen dienst, vermeld in het derde lid.

§2. Het bewijs van het verloop en de uitvoering van het positief project wordt aan de jeugdrechter geleverd door de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Die dienst brengt daarover op bepaalde tijdstippen verslag uit. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§3. Nadat het overeengekomen positief project volledig uitgevoerd is, stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een eindverslag op en richt dat aan de jeugdrechter. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, neemt de jeugdrechter dat op in de motivering van zijn beslissing.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, neemt de jeugdrechter dat op in de motivering van zijn beslissing en houdt hij daarmee rekening bij de beslissing om de betrokkene in voorkomend geval een andere maatregel op te leggen conform artikel 18, §2.

Een kopie van de beslissing wordt overhandigd aan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, aan zijn advocaat, aan zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het

proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek .

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Art. 22. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte, een ambulante maatregel opleggen als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 2°.

Een ambulante maatregel betreft een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, er overnacht, of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden en waarbij gewerkt wordt met methodieken die het risico op recidive verminderen en er sterk ingezet wordt op het activeren van de context van de minderjarige.

De jeugdrechter kan erin toestemmen dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een lopende behandeling of begeleiding voortzet.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen methodieken erkennen en de toegankelijkheid hiervan bepalen.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Art. 23. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 3°.

De maatregel, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de jeugdrechter conform paragraaf 2 wordt bepaald.

De jeugdrechter voorziet tegelijk in een vervangende maatregel voor het geval dat de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De duur waarin voorwaarden opgelegd kunnen worden, bedraagt ten hoogste een jaar. De jeugdrechter bepaalt de duur van de voorwaarden in zijn beschikking en motiveert op voldoende wijze zijn beslissing.

§3. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, de mogelijkheid bieden om samen met zijn advocaat zelf voorstellen te doen voor de invulling van de voorwaarden. De volgende voorwaarden kunnen onder meer worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde aangeduide plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een leerproject;
- 4° het uitvoeren van een gemeenschapsdienst;
- 5° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor alcohol- en toxicomanie;
- 6° het aanmelden bij de door de gemeenschap georganiseerde diensten van jeugdhulpverlening;
- 7° het naleven van een huisarrest.

§4. De maatregelen, vermeld in paragraaf 3, 3° en 4°, bedragen ten hoogste zestig uur. Ze sluiten aan bij de lichamelijke en verstandelijke mogelijkheden van

de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en de plaats waar ze uitgevoerd moeten worden, houdt rekening met zijn verblijfplaats.

Als het volgen van een begeleiding of een behandeling als vermeld in paragraaf 3, 5° en 6°, als na te leven voorwaarde wordt vastgelegd, brengt de uitvoerder van die opdracht binnen een maand na het begin van de begeleiding of behandeling, en telkens als de dienst of persoon het nuttig acht, of op verzoek van de jeugdrechter, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding of de behandeling. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

De bevoegde dienst of persoon brengt de jeugdrechter onmiddellijk op de hoogte als de begeleiding of behandeling wordt stopgezet.

§5. De minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en die als voorwaarde het naleven van een huisarrest krijgt opgelegd, vermeld in paragraaf 3, 7°, is aanwezig op de tijdstippen en de plaats die de jeugdrechter vastlegt.

Het huisarrest mag de aanwezigheid van de betrokken minderjarige op school en zijn deelname aan een behandeling of begeleiding niet in de weg staan.

De jeugdrechter kan op verzoek van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, of ambtshalve, bijkomende toelatingen geven om de plaats, vermeld in het eerste lid, te verlaten.

§6. De minderjarige verdachte aan wie voorwaarden worden opgelegd met toepassing van paragraaf 1, is ook onderworpen aan een begeleiding die wordt uitgeoefend door een door de gemeenschap georganiseerde dienst of een dienst die beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding, ondersteuning en opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

§7. De jeugdrechter bezorgt de rechterlijke beslissing waarbij de naleving van voorwaarden wordt gelast, onmiddellijk aan de dienst, vermeld in paragraaf 6, eerste lid, en, in voorkomend geval, aan de dienst die zal moeten instaan voor de uitvoering.

Binnen een maand brengen de diensten, vermeld in het eerste lid, en verder telkens als ze het nuttig achten, of telkens als de jeugdrechter erom verzoekt, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding en de naleving van de voorwaarden. De minderjarige moet op de hoogte worden gebracht van de inhoud van dit verslag.

§8. De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden ambtshalve met een met redenen omklede beschikking nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan de voorwaarden evenwel niet verscherpen of verstrengen.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat een aanpassing aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie horen.

De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden op verzoek van de minderjarige, vermeld in het tweede lid, zijn ouders, of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie aanpassen aan de omstandigheden.

§9. De maatregel om voorwaarden op te leggen, kan worden herroepen wanneer er tijdens de looptijd van de voorwaarden voldoende ernstige aanwijzingen zijn dat verder onderzoek noodzakelijk is naar de betrokkenheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, bij het plegen van een nieuw jeugddelict. De voormelde maatregel kan worden herroepen als de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft en de jeugdrechter de niet-naleving voldoende erg acht.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat herroeping aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken van de betrokken minderjarige horen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat ze niet nageleefd worden, legt hij de vastgestelde vervangende maatregel, vermeld in paragraaf 1, derde lid, op. Als de vervangende maatregel de in artikel 18, §2, 4°, voorziene maatregel betreft, kan deze, in voorkomend geval, gecombineerd met de maatregel, vermeld in artikel 18, §2, 5°.

Indien de omstandigheden op het moment dat de vervangende maatregel effectief wordt opgelegd wegens het niet naleven van de opgelegde voorwaarden, zodanig zijn gewijzigd ten opzichte van het moment waarop de vervangende maatregel werd voorzien, kan de jeugdrechter uitzonderlijk, en mits bijzondere motivering, een meer gepaste vervangende maatregel opleggen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, een nieuw jeugddelict pleegt, kan hij een maatregel opleggen conform artikel 18, §2.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 24. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 4°.

§2. De jeugdrechter kan ten aanzien van personen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten, een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen voor een oriëntatie als vermeld in paragraaf 1, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de voormelde persoon wordt ervan verdacht een jeugddelict te hebben gepleegd dat, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Stafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben;
- 3° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

§3. Met behoud van de toepassing van paragraaf 2 kan de jeugdrechter een plaatsing in een gemeenschapsinstelling bevelen ten aanzien van een persoon die

tussen twaalf en veertien jaar oud is op het ogenblik van de feiten, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° het jeugddelict waarvoor de voormelde persoon vervolgd wordt, kan, als hij meerderjarig zou zijn, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten, een straf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf tot gevolg hebben;
- 3° er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid;
- 4° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

Er wordt een voorbehouden capaciteit georganiseerd binnen de gemeenschapsinstellingen om de plaatsing van de personen, vermeld in het eerste lid, uit te voeren.

In het tweede lid wordt verstaan onder voorbehouden capaciteit: een gereserveerde capaciteit binnen de gemeenschapsinstellingen voor minderjarigen die op het ogenblik van de feiten tussen de twaalf en veertien jaar zijn en die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 24, paragraaf 3, artikel 36, tweede lid en artikel 37, paragraaf 4, eerste en tweede lid.

§4. Tijdens de gesloten oriëntatie van een minderjarige, vermeld in paragraaf 1, staan een multidisciplinaire screening en risicotaxatie centraal. De gevoerde onderzoeken resulteren in het formuleren van een oriëntatievoorstel aan de jeugdrechter.

Uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie, wordt op basis van een risicotaxatie aan de jeugdrechter een advies bezorgd over de verdere behoefte aan gesloten begeleiding.

In het geval na de risicotaxatie het advies bepaalt dat verdere gesloten begeleiding niet nodig is, wordt de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord. De ouders of in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel, als vermeld in artikel 18, §2, 2° of 3° opleggen.

In het geval het advies verdere gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord worden. Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een oriëntatievoorstel uitgewerkt. De ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. Een oriëntatievoorstel dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat ook een voorstel over de duur van de gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 5°.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de gesloten oriëntatie, alsook de wijze waarop hun werking en kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Onderafdeling 7. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 25. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 18, §2, eerste lid, 5°.

§2. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 24, paragraaf 2 en 3.

De jeugdrechter kan de minderjarigen, vermeld in paragraaf 1, pas toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling conform paragraaf 1 nadat ze het oriëntatievoorstel, vermeld in artikel 24, §4, lid 4 heeft ontvangen. De jeugdrechter bepaalt de duur van de gesloten begeleiding in zijn beschikking en motiveert zijn beslissing op voldoende wijze. Er is één keer een verlenging van de duur op grond van hetzelfde jeugddelict mogelijk. De maximale duur van de verlenging is twee maanden.

§3. De maatregel van gesloten begeleiding mag alleen voor een zo kort mogelijke duur worden genomen en alleen als het doel van de maatregel op geen andere manier kan worden bereikt.

De maatregel van gesloten begeleiding mag niet worden genomen met het oog op de onmiddellijke bestraffing noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.

§4. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op advies van de directie van de gemeenschapsinstelling, onder de voorwaarden die ze bepaalt, toelaten de instelling te verlaten voor de termijn die ze bepaalt, of toelaten contact te hebben met derden die ze aanwijst.

Een kopie van het advies van de directie van de gemeenschapsinstelling en van de toelating kan na de ontvangst door de griffie, aan het openbaar ministerie bezorgd worden.

Het verlaten van de instelling om te verschijnen voor de rechtbank, om medische redenen of om een begrafenis in België bij te wonen in geval van het overlijden van een familielid tot en met de tweede graad, is niet ondergeschikt aan een toelating door de jeugdrechter of onderzoeksrechter.

Als de jeugdrechter weigert de gevraagde toelating om de gemeenschapsinstelling te verlaten, te verstrekken, vermeldt hij de redenen van dat verbod.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Art. 26. De uitvoering van de maatregelen, vermeld in artikel 18, paragraaf 2, eerste lid, gebeurt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger, of de verblijfplaats van zijn ouders of de opvoedingsverantwoordelijken.

Elke betrokken uitvoerende instantie bij een maatregel die wordt opgelegd aan de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger voorziet van bij de aanvang in een opvolging na de gesloten begeleiding, die ook een vaardigheidstraining voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken inhoudt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en voorwaarden voor de opvolging en de inhoudelijke invulling hiervan.

Onderafdeling 8. Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Art. 27. §1. Als de jeugdrechter de voor haar gebrachte minderjarige verdachte een maatregel oplegt, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie, ambtshalve of op verzoek van de ouders of opvoedingsverantwoordelijken, opleggen dat ook met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet worden gewerkt.

De jeugdrechter doet een appel op de betrokkenheid van de personen, vermeld in het eerste lid, vanuit hun hoedanigheid als ouder of verantwoordelijke voor de opvoeding van de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan.

Het delictgericht werken met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken heeft tot doel om, samen en met de hulp van een onpartijdige tussenpersoon, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen en breuken te herstellen.

§2. De jeugdrechter stuurt een afschrift van zijn beslissing naar de dienst die georganiseerd wordt door de gemeenschap of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden. Die dienst is belast met de uitvoering van het delictgericht werken met ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het delictgericht werken met voormelde personen en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd. De Vlaamse Regering kan hiervoor specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

§3. Als de personen, vermeld in paragraaf 1, binnen acht werkdagen vanaf de beslissing geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 2, neemt die dienst contact op met de voormelde personen.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 2, stelt een bondig verslag over de uitvoering van het delictgericht werken op en richt het aan de jeugdrechtbank en aan de bevoegde sociale dienst. De personen, vermeld in paragraaf 1, worden op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1. Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Art. 28. De jeugdrechtbank neemt kennis van de dagvaarding van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14.

Als de zaak van een persoon die voor de leeftijd van achttien jaar een jeugddelict heeft gepleegd, bij de jeugdrechtbank aanhangig is, kan ze, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat voormelde persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een sanctie opleggen.

Art. 29. §1. De jeugdrechtbank kan aan een minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Als de jeugdrechtbank geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert ze haar beslissing.

§2. De jeugdrechtbank kan, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, in opgaande graad van ernst de volgende beslissingen nemen:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, berispen;
- 2° vaststellen dat, wat als maatregel is uitgevoerd, als sanctie volstaat;
- 3° voormelde minderjarige een positief project laten uitvoeren van ten hoogste 220 uur;
- 4° voormelde minderjarige een ambulante sanctie opleggen;
- 5° voormelde minderjarige voorwaarden opleggen;
- 6° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 7° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden;
- 8° voormelde minderjarige toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar;
- 9° voormelde minderjarige uit handen geven;
- 10° voormelde minderjarige toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst, ingeval uit een door een jeugdpsychiater, volgens de Vlaamse Regering bepaalde minimumnormen opgesteld onafhankelijk verslag dat minder dan een maand oud is, blijkt dat hij lijdt aan een geestesstoornis waardoor zijn oordeelsvermogen of zijn vermogen tot beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast. Plaatsing in een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst is enkel mogelijk met toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.

Behoudens de beslissing om de minderjarige delictpleger uit handen te geven, gaan alle sancties gepaard met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 6° en 7°, kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, 8°, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan zestien jaar.

De uithandengeving, vermeld in het eerste lid, 9°, kan alleen ten aanzien van personen van zestien jaar of ouder worden bevolen.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod altijd de voorkeur.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 5°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

Als de jeugdrechtbank een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° en 10°, oplegt, bepaalt ze de maximumduur ervan. Die duur kan niet worden verlengd.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° en 10°, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1.

De jeugdrechtbank kan mits bijzondere motivatie of in de gevallen waar een sanctie als vermeld in het eerste lid, 6°, 7° en 8°, wordt overwogen, een elektronische monitoring of opvolging gecombineerd met begeleiding, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, opleggen. De jeugdrechtbank bepaalt de duur daarvan.

Elektronische monitoring is elke gevalideerde moderne technologie waardoor het mogelijk is om vanop een afstand bijzondere voorwaarden op vlak van vrijheidsbeperking en/of mobiliteitsopvolging die in het kader van de uitvoering van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, te ondersteunen en te controleren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de sancties, vermeld in dit artikel, moeten voldoen.

Onderafdeling 2. De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Art. 30. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod van als vermeld in artikel 29, §1, in de gevallen waarin er een slachtoffer geïdentificeerd is.

De procedure, vermeld in artikel 20, paragraaf 2 tot en met paragraaf 11, is van toepassing.

Onderafdeling 3. Berispen

Art. 31. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger berispen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechtbank deelt mee dat ze heeft kennisgenomen van het gepleegde jeugddelict, deelt mee dat ze die feiten afkeurt en doet een appel op de verantwoordelijkheid van de voormelde minderjarige, waarbij die wordt aangemaand om in de toekomst anders te handelen.

De jeugdrechtbank kan ook de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken herinneren aan en wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Onderafdeling 4. Het positief project

Art. 32. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger een positief project laten uitvoeren als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 3°.

De procedure, vermeld in artikel 21, is van toepassing. In afwijking van artikel 21, paragraaf 1, vijfde lid, 1°, mag het positief project ten hoogste 220 uur bedragen.

In afwijking van artikel 21 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, het positief project niet, of niet uitvoert conform het voorstel.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Art. 33. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een ambulante sanctie als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, opleggen. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.

In afwijking van artikel 22 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de ambulante sanctie niet uitvoert.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Art. 34. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 5°.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een termijn van ten hoogste twee jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de voorwaarden in haar vonnis en motiveert op voldoende wijze haar beslissing.

De jeugdrechtbank voorziet tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de persoon, vermeld in het eerste lid, de opgelegde voorwaarden niet naleeft.

§2. De procedure, vermeld in artikel 23, is van toepassing. In afwijking van artikel 23, paragraaf 2, bedraagt de maximale duur waarin voorwaarden kunnen worden opgelegd, twee jaar, en het vastgelegde maximale aantal uur dat een leerproject of een gemeenschapsdienst mag duren, vermeld in artikel 23, paragraaf 4, 220 uur.

Onderafdeling 7. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 35. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 6°.

De procedure, vermeld in artikel 24, is van toepassing.

Onderafdeling 8. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 36. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 7°.

De jeugdrechtbank kan de minderjarigen, vermeld in het eerste lid, toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 25, paragraaf 2 tot en met paragraaf 4.

Art. 37. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 8°. Die sanctie wordt, in voorkomend geval, gecombineerd met een

terbeschikkingstelling van maximaal tien jaar na het einde van de opgelegde sanctie.

§2. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, wordt uitgesproken met een bijzonder met redenen omkleed vonnis, en kan alleen worden uitgesproken als aan al de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1° de minderjarige delictpleger is zestien jaar of meer op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 2° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 3° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 4° het jeugddelict dat voormelde minderjarige gepleegd heeft, is een feit als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek en 136bis Sw, 136ter Sw, 136 quater Sw, 136 sexies, voor zover deze strafbaar zijn met meer dan 5 jaar opsluiting;
- 5° de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of van derden is in gevaar;
- 6° een beveiligde begeleiding is noodzakelijk.

Het eerste lid kan ook worden toegepast als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar dat op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict nog niet het geval was. In dat geval wordt de betrokkene gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit artikel.

§3. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, houdt een gesloten begeleiding binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling in, gericht op begeleiding en re-integratie, vanaf de datum van de plaatsing tot de dag waarop de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, de leeftijd van achttien jaar bereikt. Op de eerstvolgende zittingsdag van de jeugdrechtbank verschijnt voormelde minderjarige, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor een evaluatie en om een vervolgtraject uit te werken. Met behoud van de toepassing van artikel 6, kan de uitvoering van de sanctie, vermeld in paragraaf 1 en 2, zich niet verder uitstrekken dan tot de leeftijd van vijftientig jaar.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie.

§4. In afwijking van paragraaf 2 en 3 kan de jeugdrechtbank de sanctie, vermeld in paragraaf 1, bevelen ten aanzien van minderjarigen delictplegers die nog geen zestien jaar zijn op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is:

- 1° er is een vermoeden van schuldbekwaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 2° elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 3° de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of derden is in gevaar;
- 4° een beveiligde begeleiding is noodzakelijk.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen twaalf en veertien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 137, 140 tot en met 141, 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek en als het zou zijn gepleegd door een

meerderjarige, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben. De maximale duur van de sanctie bedraagt twee jaar. De voormelde persoon wordt geplaatst in de voorbehouden capaciteit als vermeld in artikel 24, paragraaf 3, tweede lid.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige tussen veertien en zestien jaar, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict een feit betreft als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek. De maximale duur van de sanctie bedraagt vijf jaar.

De minderjarige, vermeld in lid 2 en 3, verschijnt halfjaarlijks, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie, het uitwerken en het opleggen van een vervolgtraject.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnt de minderjarige, vermeld in lid 3, jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie.

§5. De procureur des Konings kan met toepassing van dit artikel de behandeling door de jeugdrechtbank alleen vorderen nadat hij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de maturiteitsgraad van de minderjarige delictpleger zijn persoonlijkheid en zijn omgeving. De aard, frequentie en ernst de feiten die voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De procureur des Konings kan echter een vordering instellen zonder dat hij over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt als hij constateert dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen.

De procureur des Konings kan ook een vordering instellen zonder dat hij een maatschappelijk onderzoek moeten laten uitvoeren en zonder dat hij een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd.

De procureur vordert onder dezelfde voorwaarden de behandeling door de jeugdrechtbank van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdaad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd in de gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Art. 38. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger uit handen geven als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 9°.

§2. Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het plegen van het jeugddelict zestien jaar of ouder was en de jeugdrechtbank een van de sancties, vermeld in artikel 29, §2, niet geschikt acht, kan ze de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en de zaak naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor de bevoegde rechtbank die het gemeen strafrecht en de gemeenrechtelijke strafprocedure toepast.

De jeugdrechtbank kan evenwel alleen beslissen tot uithandengeving als bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, is het voorwerp geweest van een of meer van de maatregelen of sancties, vermeld in artikel 24, 25, 35, 36 en 37;
- 2° het gepleegde jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 373, 375, 393 tot en met 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468 tot en met 475 van het Strafwetboek of een poging tot het plegen van een feit als vermeld in artikel 393 tot en met 397 van het Strafwetboek;

In afwijking van wat vermeld is in het tweede lid, kan de jeugdrechtbank beslissen tot uithandengeving wanneer de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, als jeugddelict een feit heeft gepleegd als vermeld in artikel 136bis tot en met 136quater, 136 sexies, 137, 140 tot en met 141 van het Strafwetboek, die, als ze door een meerderjarige gepleegd zouden zijn, strafbaar worden gesteld met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf.

De motivering, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, wordt opgesteld in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, zijn maturiteitsgraad en zijn omgeving.

Dit artikel kan worden toegepast als de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar op het ogenblik van de feiten nog geen achttien jaar was. Hij wordt dan gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van dit hoofdstuk.

De Vlaamse Regering kan nadere regels opleggen aan de justitiehuizen en, of, hun partners, voor de uitvoering van straffen ten aanzien van uithanden gegeven minderjarigen of bepalen waar de gevangenisstraf wordt uitgevoerd tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. De basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, zijn van toepassing.

§3. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen uit handen geven nadat ze maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zijn omgeving en zijn maturiteitsgraad. De aard, frequentie en ernst van de feiten die de voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek.

De jeugdrechtbank kan echter:

- 1° de zaak uit handen geven zonder dat ze over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt, als ze constateert dat de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;
- 2° de zaak uit handen geven zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek heeft laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek heeft gevraagd, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een minderjarige delictpleger die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in artikel 323, 373 tot en met 378, 392 tot en met 394, 401 en 468 tot en met 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;
- 3° onder dezelfde voorwaarden uitspraak doen over de vordering tot het uit handen geven ten aanzien van een minderjarige delictpleger die nog geen achttien jaar is en die een feit, dat als misdadig wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

§4. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen conform de procedure, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid, uit handen geven.

Zodra het maatschappelijk onderzoek en het medisch-psychologisch onderzoek ter griffie zijn neergelegd, deelt de jeugdrechter binnen drie werkdagen het dossier mee aan de procureur des Konings. Als geen medisch-psychologisch onderzoek is vereist met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 1°, deelt de rechtbank binnen drie werkdagen na de neerlegging ter griffie van het maatschappelijk onderzoek het dossier mee aan de procureur des Konings. Als de rechtbank met toepassing van paragraaf 3, tweede lid, 2° en 3°, uitspraak kan doen zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek moet laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, deelt ze het dossier onmiddellijk mee aan de procureur des Konings.

De procureur des Konings dagvaardt de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige vermeld in paragraaf 1, binnen dertig werkdagen na de ontvangst van het dossier met het oog op de eerste dienstige terechtzitting. In de dagvaarding wordt vermeld dat een uithandengeving is vereist. De rechtbank doet binnen dertig werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

In geval van hoger beroep beschikt de procureur-generaal over een termijn van twintig werkdagen vanaf het einde van de termijn van hoger beroep om te dagvaarden voor de jeugdkamer van het hof van beroep. Die kamer doet binnen vijftien werkdagen na de openbare terechtzitting uitspraak over de uithandengeving.

§5. Iedere persoon ten aanzien van wie een beslissing tot uithandengeving genomen is met toepassing van dit artikel, wordt, vanaf de dag waarop die beslissing definitief geworden is, onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter voor de vervolging van feiten die gepleegd zijn na de dag van de dagvaarding tot uithandengeving.

§6. Na een beslissing van uithandengeving, bevolen met toepassing van dit artikel, draagt de jeugdrechtbank of, in voorkomend geval, de jeugdkamer van het hof van beroep, dadelijk het integrale dossier van de minderjarige, vermeld

in paragraaf 1, over aan het openbaar ministerie om het, in geval van vervolging, bij het strafdossier te voegen.

Onderafdeling 10. Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Art. 39. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 10°.

De sanctie van residentiële plaatsing in een jeugdpsychiatrische dienst kan alleen worden opgelegd aan een minderjarige delictpleger ingeval uit een door een jeugdpsychiater opgesteld onafhankelijk verslag dat minder dan een maand oud is, blijkt dat zijn oordeelsvermogen of zijn vermogen tot beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast. Plaatsing in een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst is mogelijk overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.

§2. De betrokken persoon verschijnt halfjaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie.

De Vlaamse Regering bepaalt de minimumnormen alsook de nadere regels voor de inhoud en invulling van het verslag vermeld in paragraaf 1, lid 2.

Afdeling 4. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Art. 40. §1. De Vlaamse Regering richt gemeenschapsinstellingen op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook de maximumcapaciteit van de verschillende afdelingen.

§2. De verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met:

- 1° het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 48, §1, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 2° het uitvoeren van opdrachten op grond van dit decreet ten aanzien van minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van de gemeenschapsinstellingen.

Art. 41. De Vlaamse Regering richt Vlaamse detentiecentra op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elk Vlaams detentiecentrum.

In dit artikel wordt verstaan onder Vlaams detentiecentrum: een instelling of afdeling van de gemeenschapsinstelling, bevoegd voor de uitvoering van de voorlopige hechtenis of de gevangenisstraf ten aanzien van uit handen gegeven jongeren tot de maximale leeftijd van 23 jaar.

De Vlaamse detentiecentra zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met de tenlasteneming van personen tot maximaal de leeftijd van drieëntwintig jaar tegen wie een uithandengeving is uitgesproken of die veroordeeld zijn tot een gevangenisstraf na een uithandengeving die uitgesproken is door de jeugdrechtbank met toepassing van artikel 38.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Art. 42. Een reactie die werd uitgesproken door de jeugdrechtbank en die in uitvoering is op de datum van inwerkingtreding van dit decreet, kan verder worden uitgevoerd.

Een vordering of dagvaarding die werd ingesteld door het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank en waarover op de datum van inwerkingtreding van dit decreet een beslissing werd genomen maar die nog niet in uitvoering is, wordt uitgevoerd conform de genomen beslissing.

Een vordering of een dagvaarding die werd ingesteld door het openbaar ministerie bij de jeugdrechtbank en waarover op de datum van de inwerkingtreding van dit decreet nog geen beslissing werd genomen, wordt behandeld conform de bepalingen van dit decreet.

Art. 43. Binnen de drie jaar dient de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een rapport over de evaluatie, met inbegrip van een wetenschappelijke evaluatie van de bepalingen in de artikelen 29 §2,8°, 37 en 38, van dit decreet in.

Art. 44. De Vlaamse Regering bepaalt voor de artikelen 23, §9, lid 4, 24, 25, 34, §§1 en 2, voor zover de vervangende sanctie het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet betreft, 36, 37 en 39 de datum van inwerkingtreding. Deze artikelen treden uiterlijk in werking op 1 januari 2020.

De overige bepalingen van dit decreet treden in werking op 1 januari 2019.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 62.779/3
van 18 april 2018

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap
‘betreffende het jeugddelinquentierecht’

Op 4 januari 2018 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht binnen een termijn van dertig dagen, verlengd, een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘betreffende het jeugddelinquentierecht’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 6 en 15 februari 2018 en op 6 en 20 maart 2018. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS en Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Frédéric VANNESTE, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 april 2018.

*

Origineel

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

Daarnaast bevat dit advies ook tal van opmerkingen over andere punten. Daaruit mag echter niet worden afgeleid dat de afdeling Wetgeving binnen de haar toegemeten termijn een exhaustief onderzoek van het voorontwerp heeft kunnen verrichten.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap strekt ertoe de reactiewijzen te bepalen op jeugddelicten. Een jeugddelict wordt gedefinieerd als “een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige”. Het voorontwerp is van toepassing op de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger. Ten opzichte van een persoon die een jeugddelict heeft gepleegd en die nog geen twaalf jaar is, bestaat een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid.

In hoofdstuk 1 wordt de bevoegdheidsrechtelijke kwalificatie van het aan te nemen decreet aangegeven en zijn een aantal definities opgenomen.

In hoofdstuk 2 worden de grondbeginselen en het toepassingsgebied van de ontworpen regeling omschreven. Daarbij worden de doelstellingen van het optreden inzake jeugddelinquentie, een aantal algemene beginselen die van toepassing zijn op de reacties op jeugddelicten en de basisrechten van de betrokken jongeren uitgewerkt. Ook wordt het toepassingsgebied van de regeling naargelang de leeftijd van de betrokken jongeren bepaald.

Hoofdstuk 3 bevat de regels betreffende de afhandeling op het niveau van het openbaar ministerie. Deze afhandeling kan bestaan uit de seponering, eventueel mits het verzenden van een waarschuwingsbrief of na het oproepen van de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, uit de bemiddeling of uit het positief project. Wanneer het openbaar ministerie (in het voorontwerp nader omschreven) voorwaarden verbindt aan de seponering, doet het vervullen van de voorwaarden de strafvordering vervallen. Datzelfde geldt bij een correcte uitvoering van het positief project. De strafvordering vervalt ook wanneer de procureur des Konings na een geslaagde bemiddeling beslist de zaak te seponeren.

Hoofdstuk 4 regelt de afhandeling op het niveau van de jeugdrechter en de jeugdrechtbank.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Afdeling 1 bevat algemene bepalingen over het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak. Het betreft een aantal algemene procesrechtelijke regels en de criteria die in acht moeten worden genomen bij het opleggen van reacties.

Afdeling 2 regelt de reacties die de jeugdrechter tijdens de voorbereidende rechtspleging kan nemen. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte vooreerst een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg. Daarnaast kan hij, eventueel op cumulatieve wijze, in opgaande graad van “ernst” en altijd in combinatie met een ondertoezichtstelling door de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Hulpverlening, de volgende maatregelen opleggen:

- een positief project “leveren” van ten hoogste zestig uur;
- een ambulante maatregel;
- voorwaarden;
- een gesloten oriëntatie van maximaal één maand binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling, die kan worden gevolgd door een gesloten begeleiding;
- een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maand binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling.

De opgelegde maatregelen zijn steeds aan een maximumduur gebonden.

De maatregelen van plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling kunnen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. In eerste instantie verdient het herstelrechtelijk aanbod de voorkeur, terwijl daarna het positief project, de ambulante maatregel en het opleggen van voorwaarden de voorkeur verdienen boven de plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling.

De duur van de voorbereidende rechtspleging is beperkt tot zes maanden, te rekenen vanaf de vordering van het openbaar ministerie. De jeugdrechtbank kan de maximumduur ervan op twaalf maanden brengen als het strafrechtelijke onderzoek nog niet is afgerond of als het jeugddelict welbepaalde, in het voorontwerp nader omschreven feiten betreft.

Naast reacties ten aanzien van minderjarigen kan de jeugdrechter ook opleggen dat met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet worden gewerkt.

Afdeling 3 bepaalt de sancties (en andere reactiemogelijkheden) die in het raam van de rechtspleging ten gronde door de jeugdrechtbank kunnen worden opgelegd. Vooreerst kan ook de jeugdrechtbank een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen. De sancties zijn voor een deel gelijkaardig aan de maatregelen die in het raam van de voorbereidende rechtspleging kunnen worden opgelegd (positief project, ambulante sanctie, voorwaarden, toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand, of voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden). Daarnaast kan de jeugdrechtbank de minderjarige ook berispen, vaststellen dat wat als maatregel is uitgevoerd, als sanctie volstaat, de minderjarige toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven, vijf of twee

jaar, de minderjarige uit handen geven, en de minderjarige toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst. Ook hier geldt dat de gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling en de gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden in zo een afdeling alleen in uitzonderlijke omstandigheden kunnen worden uitgesproken ten aanzien van minderjarigen jonger dan veertien jaar. De gesloten begeleiding met een langere duur kan ten aanzien van minderjarigen die jonger zijn dan zestien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict slechts onder striktere voorwaarden dan geldend voor jongeren van zestien jaar of ouder worden uitgesproken en bedraagt dan, naargelang de leeftijd van de betrokkene, maximaal twee of vijf jaar, en is gebonden aan meer beperkte misdrijfcategorieën. De uithandengeving, die behouden blijft, kan alleen ten aanzien van personen van zestien jaar of ouder worden bevolen.

In afdeling 4 wordt bepaald dat de Vlaamse Regering gemeenschapsinstellingen en detentiecentra opricht, waarvan de opdrachten worden bepaald, en dat de Vlaamse Regering er de maximumcapaciteit van vastlegt.

Hoofdstuk 5 bevat slotbepalingen. Daarin wordt voorzien in overgangsbepalingen, een evaluatie en een regeling van de inwerkingtreding van het aan te nemen decreet.

VOORAFGAANDE OPMERKING

3. Het voorontwerp betreft de maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie. Zoals in het strafrecht voor volwassenen, wordt in een dergelijke regelgeving de maatschappelijke normering van de reactie op laakbaar gedrag vertolkt. Die reactie houdt vaak een inperking in van fundamentele rechten en vrijheden, gaande van een beperkte inmenging in het privé- of gezinsleven tot een verregaande vrijheidsberoving, mogelijk met ernstige gevolgen op persoonlijk, relationeel, sociaal en professioneel vlak. Dat intrusieve karakter verantwoordt dat dergelijke regelgeving, meer nog dan in andere materies, aan hoge eisen moet beantwoorden en een zorgvuldige uitwerking moet krijgen. Dat geldt des te meer nu het gaat om minderjarigen, die zich in volle ontwikkeling en in een potentieel kwetsbare positie bevinden, zonder evenwel de maatschappelijke dimensie en de belangen van slachtoffers buiten beschouwing te laten.

Als uitgangspunt geldt dat de decreetgever over een ruime beoordelingsbevoegdheid beschikt in de uitwerking van een systeem van jeugddelinquentierecht en daarbij opportuniteitskeuzes kan maken over de basiskennmerken, de doelstellingen, het materiële en het personele toepassingsgebied, de inhoud en de uitvoering van dat systeem. Die beoordelingsbevoegdheid wordt begrensd door twee – deels samenhangende – gronden van beperking, die voor de afdeling Wetgeving het kader vormen voor de beoordeling van het voorontwerp:

- de rechtszekerheid, de duidelijkheid, de toegankelijkheid en de interne consistentie van de regelgeving;

- het respect voor de grondrechten die relevant zijn voor minderjarigen die de strafwet overtreden, met name de rechten die zijn opgenomen in de (algemene) internationale mensenrechtenverdragen, die evenzeer op minderjarigen toepasselijk zijn, het Verdrag inzake de

rechten van het kind en de Grondwet. Bijzondere aandacht moet daarbij uitgaan naar de specifieke bepalingen die van toepassing zijn op minderjarigen die de strafwet overtreden, zoals de artikelen 37 en 40 van dat laatste verdrag, en naar de algemene, grondwettelijke of internationale beginselen van strafrecht, voor zover deze ook gelden voor jeugddelinquentie (via een autonome interpretatie van het strafbegrip).

BEVOEGDHEID

4. Krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ zijn de gemeenschappen, behoudens een aantal uitzonderingen, bevoegd voor “de jeugdbescherming”. Sinds de Zesde Staatshervorming omvat deze bevoegdheid ook het bepalen van de reactiewijzen op als misdrijf omschreven feiten die door minderjarigen zijn gepleegd.

In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt uiteengezet dat met het jeugddelinquentierecht wordt beoogd te voorzien in “een duidelijke, maatschappelijk normbevestigende reactie op delicten gepleegd door minderjarigen en waarbij de verantwoordelijkheid van de jonge dader niet ontweken wordt” en dat deze reactie “helder [is] afgescheiden” van de jeugdhulp, al is een combinatie niet uitgesloten. Daarnaast wordt, nog steeds volgens de memorie van toelichting, ook ruimte geschapen voor herstelgericht en herstelrechtelijk handelen. Aldus wordt, in de lijn van een aantal wettelijke evoluties die reeds dateren van voor de genoemde staatshervorming, het “beschermingsmodel” verlaten dat aanvankelijk de wet van 8 april 1965 kenmerkte.

De bevoegdheidstoewijzing inzake jeugdbescherming is in artikel 5, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 nog steeds opgenomen in de rubriek “bijstand aan personen”, en de betrokken aangelegenheid wordt niet aangeduid met de term “jeugdsanctierecht”, maar wordt nog altijd als “jeugdbescherming” betiteld. De vraag rijst derhalve of daaraan belang dient te worden verleend bij de interpretatie van deze bevoegdheidstoewijzing.

In de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014 ‘met betrekking tot de Zesde Staatshervorming’, wordt de gemeenschapsbevoegdheid inzake de reacties op jeugddelinquentie als volgt omschreven:

“De gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie krijgen de volledige bevoegdheid om ter zake specifieke regels uit te vaardigen. Ze zullen aldus de aard van de maatregelen die genomen worden ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, kunnen bepalen. Naast de maatregelen inzake opleiding, responsabilisering en resocialisatie van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, vallen ook de maatregelen om de openbare veiligheid te garanderen door de maatschappij te beschermen tegen minderjarige delinquenten onder het toepassingsgebied van artikel 5, § 1, II, 6°, d) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen². Het opheffen van deze bepaling. Het opheffen van deze bepaling laat dus toe om de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de volledige bevoegdheid ter zake te

² Voetnoot 2 van de geciteerde pagina: G.H., nr. 166/2003, B.3.6.

geven, met dien verstande dat ze deze bevoegdheid uitoefenen met naleving van de hogere normen die deze aangelegenheid regelen, zoals artikel 22bis van de Grondwet, dat bepaalt dat het belang van het kind steeds voorop moet staan bij elke beslissing die dat kind betreft, de artikelen 3 en 40 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind en artikel 14, § 4, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

(...)

Tot slot zullen ze de maatregelen zelf kunnen bepalen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, waarbij deze maatregelen dienen te worden geïnterpreteerd als de sociale reactie ten opzichte van de delinquentie, van welke instantie of overheid ze ook uitgaan (parket, rechter/rechtbank). Deze bevoegdheid omvat in het bijzonder het bepalen van de inhoud van de maatregelen, de voorwaarden waaronder ze kunnen worden genomen, zoals het vaststellen van de leeftijd vanaf wanneer ze kunnen worden toegepast en de keuze van de categorie van inbreuken die ze rechtvaardigen, alsook de duur ervan, daarin begrepen de voorwaarden voor verlenging³. Ook zullen de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de principes kunnen bepalen die aan de basis liggen van deze maatregelen, met uitzondering van die principes die de procedureregels betreffen die van toepassing zijn voor de jeugdrechtbanken. De principes die deze maatregelen onderschragen, zijn momenteel opgenomen in de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.”⁴

In het verslag van de bevoegde commissie van de Senaat werd deze toelichting enerzijds bevestigd⁵ en werd gewag gemaakt van de bevoegdheid van de gemeenschappen om een “jeugdsanctierecht” uit te werken,⁶ maar anderzijds verklaarde de staatssecretaris voor institutionele hervormingen dat “er geen jeugdsanctierecht bestaat maar enkel een jeugdbeschermingsrecht”, dat “de bescherming van de minderjarige, aan wie in eerste instantie de jeugdbeschermingsmaatregelen kunnen worden opgelegd voor als misdrijf omschreven feiten, (...) het uitgangspunt [blijft]” en dat men “de twee systemen niet door elkaar [mag] halen: voor de jeugdbeschermingsmaatregelen kunnen de gemeenschappen nieuwe accenten leggen, voor het gemene strafrecht – dat voor bepaalde misdrijven straffen bepaalt – blijft het federale niveau bevoegd”.⁷

Het gewicht van die laatste verklaring dient evenwel te worden gerelativeerd: enerzijds lijkt de staatssecretaris in deze verklaring in de eerste plaats de gemeenschapsbevoegdheid te willen afzetten tegen de zuiver strafrechtelijke bevoegdheid,

³ Voetnoot 1 van de geciteerde pagina: G.H., nr. 2/92, nr. 4/93, nr. 166/2003, nr. 49/2008.

⁴ *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 54-55.

⁵ Verslag Moureaux-Claes, *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/5, 23-24.

⁶ *Ibid.*, 22 en 24. Zie ook de toelichting bij het genoemde wetsvoorstel (*l.c.*, 53) en het kamerverslag (verslag Muylle-Fonck, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 53-3201/004, 9), waar eveneens gewag wordt gemaakt van “(jeugd)sanctierecht”.

⁷ Verslag Moureaux-Claes, *l.c.*, 258.

anderzijds kan men niet eraan voorbijgaan dat het Grondwettelijk Hof, daarbij zijn arrest nr. 66⁸ waarop de staatssecretaris zich allicht baseert op zijn minst nuancerend, in arrest nr. 166/2003⁹ heeft geoordeeld dat ook reactiewijzen die als doelstelling hebben de openbare veiligheid te vrijwaren door de maatschappij te beschermen tegen delinquente minderjarigen, onder het toepassingsgebied van artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 vallen.¹⁰ Aangezien de toentertijd in die laatste bepaling vermelde aangelegenheid inmiddels aan de gemeenschappen is overgedragen, moet worden aangenomen dat hetzelfde geldt ten aanzien van hun bevoegdheid.

Gelet op het geheel van de parlementaire voorbereiding en rekening houdend met het zo-even vermelde arrest nr. 166/2003 van het Grondwettelijk Hof, kan worden aangenomen dat de gemeenschappen wel degelijk bevoegd zijn om een specifiek systeem van jeugddelinquentierecht op te zetten waarin verantwoordelijkheid, normbevestiging en herstel uitgangspunten vormen. In datzelfde arrest heeft het Grondwettelijk Hof overigens geoordeeld dat de gemeenschappen de volheid van bevoegdheid tot het regelen van de jeugdbescherming *in de ruimste zin van het woord* hebben, wat impliceert dat die bevoegdheid het bepalen van de basisopties inzake de bejegening van jeugdige delinquenten omvat. Het voorontwerp behoort derhalve principieel tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

5. Het voorontwerp bevat een aantal zeer specifieke procedureregels die nauw zijn verbonden met specifieke reactiemogelijkheden van het openbaar ministerie of met specifieke maatregelen en sancties die kunnen worden opgelegd en moeilijk los kunnen worden gezien van de inhoudelijke bepalingen omtrent die reactiemogelijkheden, maatregelen of sancties, zoals verplichtingen tot bijzondere motivering of een tussenkomst van een advocaat waarin niet is voorzien in de algemene procedureregels die de federale overheid heeft uitgevaardigd (zie

⁸ GwH 30 juni 1988, nr. 66, 2.B, waarin het Hof oordeelt dat de jeugdbescherming, ook wanneer ze van dwingende aard is, “essentieel een finaliteit van hulp- en dienstverlening heeft”.

⁹ GwH 17 december 2003, nr. 166/2003, B.3.6:

“B.3.6. De doelstelling van de bestreden wet, die ertoe strekt de openbare veiligheid te vrijwaren door de maatschappij te beschermen tegen delinquente minderjarigen, staat niet eraan in de weg dat zij onder het toepassingsgebied van artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 valt.

Die uitzonderingsbepaling werd precies verantwoord vanuit de zorg voor de openbare veiligheid. Tijdens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen herinnerde de Vice-Eerste Minister en Minister van Institutionele Hervormingen eraan dat :

« de jeugdbescherming ongetwijfeld in de eerste plaats een vorm van hulp- en bijstandverlening is, maar dat af en toe een aantal dwangmaatregelen moeten worden genomen, niet alleen voor de jeugdbescherming maar ook voor de bescherming van de samenleving. De Regering heeft daarom eenvormige regels willen behouden voor de gerechtelijke beschermingsmaatregelen die ten aanzien van delinquente minderjarigen worden genomen » (Parl. St., Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/6, p. 111).

De bij de bestreden wet voorgeschreven plaatsingsmaatregel verschilt geenszins van de bewaringsmaatregelen die zijn voorgeschreven bij artikel 37 van de wet van 8 april 1965 en die de jeugdrechtbank, krachtens artikel 36, 4°, van dezelfde wet, kan nemen wanneer het door het openbaar ministerie wordt geëist voor « personen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit, gepleegd vóór de volle leeftijd van achttien jaar ». In die wet wordt immers geen enkel onderscheid gemaakt tussen de vorderingen die een doel van openbare veiligheid zouden nastreven en die welke een doel van bijstandsverlening zouden nastreven.”

¹⁰ Anders dan hetgeen werd betoogd in de zaak die heeft geleid tot het voormelde arrest nr. 166/2003, zowel door de Ministerraad als door de Vlaamse Regering en de Franse Gemeenschapsregeling, in de lijn van een advies van de verenigde kamers van de afdeling Wetgeving (adv.RvS 32.467/VR van 9 november 2001 over een wetsvoorstel ‘tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming’, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 942/4).

bijvoorbeeld de artikelen 12, § 1, zesde lid, 1° en 5°, en § 3, vierde lid, 13, § 1, tweede lid, en zesde lid, 3°, 21, § 3, 23, § 7, en artikel 29, § 1, tweede lid, van het voorontwerp).

Al behoort het regelen van de rechtspleging voor de jeugdgerechten op grond van artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in beginsel tot de federale bevoegdheid, toch kunnen de gemeenschappen op dit vlak optreden op grond van artikel 10 van die wet. In de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014, werd dienaangaande vooropgesteld dat “[a]rtikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (...) uiteraard van toepassing [zal] zijn wanneer procedurele bepalingen onlosmakelijk verbonden zijn met de bepaling van de maatregelen en derhalve dermate afhankelijk zijn van de keuze die de gemeenschappen zullen uitwerken in de maatregelen die ze zullen uitvaardigen, wijzigen, toepassen of opheffen dat ze niet langer op zichzelf kunnen bestaan zonder dat de maatregelen zouden moeten worden aangepast”.¹¹ In de lijn daarvan moet worden aangenomen dat het uitvaardigen van de zo-even omschreven procedureregels geen bevoegdheidsprobleem doet rijzen.¹²

6. Luidens artikel 3, § 3, 2°, van het voorontwerp wordt elk optreden uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming over het jeugdrecht hebben genoten. In zoverre deze bepaling ook betrekking heeft op jeugdmagistraten en op onder de federale bevoegdheid vallende personen die hen bijstaan,¹³ betreft de decreetgever het federaal gebleven bevoegdheidsdomein van de gerechtelijke organisatie (artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), hetgeen enkel mogelijk is met toepassing van artikel 10 van die wet (impliciete bevoegdheden).

Zoals bekend, is volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof een beroep op de impliciete bevoegdheden slechts mogelijk wanneer de betrokken regeling als noodzakelijk kan worden beschouwd voor de uitoefening van de bevoegdheden van de betrokken gemeenschap of het betrokken gewest, de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en de weerslag van de ontworpen bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.¹⁴

In dit geval lijkt aan deze voorwaarden niet te zijn voldaan. In onderdeel 2° van de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965 ‘betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade’ wordt immers reeds bepaald dat de rechtsbedeling ten

¹¹ *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 2232/001, 58.

¹² In dezelfde zin adv.RvS 60.961/2 van 31 maart 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 18 januari 2018 ‘portant le code de la prévention, de l’Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse’, *Parl.St.* Parl.Fr.Gem. 2016-17, nr. 467/1. Zie opmerking 1 bij artikel 36 en talrijke toepassingsgevallen verderop in het advies.

¹³ Aangezien artikel 1 van het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’ strekt tot de opheffing van de gehele voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965 ‘betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade’, is dat allicht de bedoeling.

¹⁴ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie bijvoorbeeld: GwH 11 mei 2017, nr. 55/2017, B.3.3; GwH 25 mei 2016, nr. 73/2016, B.25.2; GwH 29 oktober 2015, nr. 152/2015, B.14.7.

aanzien van minderjarigen gebeurt, voor zover zulks mogelijk is, door actoren, ambtenaren en magistraten met een specifieke en permanente opleiding inzake jeugdrecht. Het opnieuw formuleren van dit beginsel ten aanzien van personen die onder de federale bevoegdheid vallen, is derhalve geenszins noodzakelijk voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheid inzake de reactie op jeugddelinquentie. In zoverre die noodzaak zou worden ingeroepen voor het absoluut maken van de regel,¹⁵ kan worden betwijfeld of de weerslag op de federale bevoegdheid nog marginaal zou zijn, aangezien het voor de federale overheid geheel onmogelijk zou worden om rekening te houden met uitzonderlijke omstandigheden teneinde de regel te nuanceren.

7. In artikel 5 van het voorontwerp wordt het huidige artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 hernomen. Op grond van dat artikel zijn de strafrechtbanken, onder voorbehoud van samenhang en uithandengeving, bevoegd om kennis te nemen van vorderingen van het openbaar ministerie betreffende een aantal verkeersmisdrijven (eerste en tweede lid). Tevens wordt erin bepaald dat de wet betreffende de voorlopige hechtenis niet van toepassing is op de personen die onder het artikel vallen, tenzij bij vluchtmisdrijf (derde lid).

De vraag rijst of de gemeenschappen kunnen worden geacht bevoegd te zijn om te bepalen dat een categorie minderjarigen, zoals in dit geval minderjarigen die bepaalde verkeersmisdrijven hebben gepleegd of daarvan beticht worden, (in principe) aan het toepassingsgebied van het jeugdsanctie- of jeugdbeschermingsrecht worden onttrokken. Aangezien de gemeenschappen bevoegd zijn om de uithandengeving te regelen, zou kunnen worden aangevoerd dat zij eveneens bevoegd moeten worden geacht om andere uitzonderingen in te stellen op de algemene leeftijdsgrens van achttien jaar op het ogenblik van de feiten, die in beginsel het toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht bepaalt.¹⁶ Een dergelijke regeling betreffende het toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht bepaalt echter ook indirect het toepassingsgebied van het strafrecht, zodat het gaat om een gedeelde bevoegdheid. In dit geval gaat het slechts om een loutere overname van de bestaande regeling, zodat artikel 5 van het voorontwerp aanvaardbaar zou kunnen worden geacht.¹⁷ Een regeling waarbij de bestaande bevoegdheidsafbakening inzake verkeersmisdrijven zou worden gewijzigd, zou evenwel slechts bij een samenwerkingsakkoord tot stand kunnen komen.

In elk geval zijn de gemeenschappen niet bevoegd om het toepassingsgebied van de wet op de voorlopige hechtenis te bepalen,¹⁸ zodat het derde lid van artikel 5 van het voorontwerp dient te vervallen.

8. Luidens artikel 8 van het voorontwerp kan de procureur des Konings de zaak met een met redenen omklede beslissing seponeren “conform artikel 28quater, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering”.

¹⁵ In het genoemde 5° komen de woorden “voor zover mogelijk” voor, wat uitzonderingen op de regel mogelijk maakt.

¹⁶ In die zin adv.RvS 60.961/2 van 31 maart 2017, *l.c.*, opmerking bij artikel 56.

¹⁷ Het is evenwel op bevoegdheidsrechtelijk vlak meer zeker zich te beperken tot formele aanpassingen in artikel 36bis van de wet van 8 april 1965, zoals in artikel 5 van het voorontwerp ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’ gebeurt.

¹⁸ In die zin ook adv.RvS 60.961/2 van 31 maart 2017, *l.c.*, opmerking bij artikel 56.

De gemeenschappen zijn bevoegd om de afhandelingswijzen op parketniveau te regelen, zodat zij de inhoudelijke aspecten van de seponeringsbevoegdheid, met inachtneming van artikel 151, § 1, van de Grondwet en artikel 11bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, in hun geheel kunnen regelen; een verwijzing naar artikel 28^{quater}, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering is bijgevolg niet op haar plaats in artikel 8 van het voorontwerp.¹⁹ De genoemde zinsnede moet daarom vervallen.

9. Aan het vervullen van bepaalde reactiewijzen die worden voorgesteld op parketniveau, wordt (al dan niet de mogelijkheid van) het verval van de strafvordering gekoppeld (zie de artikelen 11, § 4, derde lid, 12, § 4, tweede lid, en 13, § 3, tweede lid, van het voorontwerp). Traditioneel wordt het verval van de strafvordering beschouwd als een regeling die deel uitmaakt van het strafprocesrecht, zodat de vraag kan rijzen of de gemeenschappen bevoegd zijn om dit aspect te regelen. In dit verband dient er evenwel op te worden gewezen dat het Grondwettelijk Hof in een aantal arresten heeft beslist dat de decreetgever vermag, wat betreft de aangelegenheden waarvoor hij bevoegd is, de verjaring van de strafvordering te regelen op grond van de volgende redenering:²⁰

“Krachtens artikel 11 van de bijzondere wet, omvat de bevoegdheid van de Gewestelijke decreetgever het strafbaar stellen van de inbreuken op de door hem uitgevaardigde bepalingen.

De bijzondere wet heeft aldus aan de decreetgever een strafrechtelijke bevoegdheid toegekend die, per definitie, niet kan worden uitgeoefend dan met inachtneming van de verstoring van de sociale orde. Door de niet-nakoming van een bepaling, die hij aanneemt, strafbaar te stellen, constateert de wetgever dat die niet-nakoming de openbare orde verstoort.

1.B.2.2. Doordat hij aldus, krachtens en binnen de perken van artikel 11 van de bijzondere wet, een verstoring van de openbare orde strafbaar kan stellen, wordt de decreetgever ertoe gebracht de duur van de periode te beoordelen en te bepalen, tijdens welke zulk een verstoring dient te worden beteugeld, en bijgevolg ook het tijdstip vanaf hetwelk de vervolging van het misdrijf niet langer is verantwoord. Immers, de bevoegdheid om een verstoring van de sociale orde strafbaar te stellen impliceert uit zichzelf de bevoegdheid om de duur te bepalen tijdens welke de aantasting van de openbare orde het op gang brengen van de openbare vordering verantwoordt.

Door de verjaringstermijn van de strafvordering, die betrekking heeft op een misdrijf dat hij invoert, te regelen, bepaalt de decretale wetgever, op grond van de machtiging geregeld door artikel 11 van de bijzondere wet, een aspect van de ‘gevallen die de wet bepaalt’ in de zin van artikel 7 van de Grondwet, waarin strafvervolgingen kunnen worden ingesteld. Zodoende regelt de decreetgever niet de vorm van de vervolgingen in de zin van diezelfde bepaling, evenmin als hij wetgevend optreedt met betrekking tot de straffen die gesteld zijn op de misdrijven die hij beteugelen wil.

¹⁹ In die bepaling is overigens ook reeds bepaald dat de sepotbeslissing gemotiveerd dient te zijn, zodat de verwijzing ernaar op dit vlak dubbelop is met hetgeen reeds is bepaald in artikel 8 van het voorontwerp.

²⁰ GwH 3 december 1987, nr. 43, 1.B.2.1 en 1.B.2.2; GwH 9 juni 1988, nr. 59, B.2.1 en B.2.2; GwH 9 juni 1988, nr. 60, B.2 en B.3; GwH 9 juni 1988, B.2.1 en B.2.2; GwH 9 juni 1988, nr. 62, B.2 en B.3; GwH 9 juni 1988, nr. 63, B.2.1 en B.2.2; GwH 9 juni 1988, nr. 64, B.2.1 en B.2.2; GwH 9 november 1988, nr. 68, 1.B.2.1 en 1.B.2.1; GwH 18 juni 1992, nr. 50/92, B.3.1. en B.3.2.

Uit de voorafgaande overwegingen volgt dat de decreetgever zijn bevoegdheid niet heeft overschreden door voor het Waalse Gewest te bepalen dat de misdrijven tegen de jachtwet verjaard zijn door verloop van een termijn van één jaar.”

Deze redenering zou kunnen worden doorgetrokken naar de situatie dat de minderjarige ingaat op hetgeen door het openbaar ministerie wordt voorgesteld: ook dan kan worden aangevoerd dat het de decreetgever toekomt erover te oordelen of de verstoring van de openbare orde genoegzaam is of kan zijn hersteld door het ingaan op en het uitvoeren van de voorstellen of het aanbod van het openbaar ministerie. Zo deze redenering niet wordt gevolgd, zal moeten worden aangetoond dat de decreetgever kan optreden op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Het verdient in ieder geval aanbeveling om in de memorie van toelichting nader op deze kwestie in te gaan.

10. In de artikelen 10, 11, § 1, eerste lid, en 13, § 1, eerste lid, van het voorontwerp wordt telkens bepaald dat de procureur des Konings zich bij de uitoefening van de erin vermelde bevoegdheden kan laten bijstaan door de parketcriminoloog. De gerechtelijke organisatie is evenwel een federale bevoegdheid gebleven (zie artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), die enkel door de gemeenschappen kan worden betreden met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, wat onder meer veronderstelt dat dit noodzakelijk is voor de uitoefening van de betrokken gemeenschapsbevoegdheid. Dat laatste kan in dit geval worden betwijfeld aangezien de parketmagistraten nu reeds krachtens federale regelgeving de mogelijkheid hebben om zich te laten bijstaan door parketcriminologen.²¹ De vermelding van die mogelijkheid lijkt dan ook te moeten worden weggelaten uit de ontworpen bepalingen. In de memorie van toelichting kan uiteraard worden verwezen naar de reeds bestaande mogelijkheid krachtens federale regelgeving.

11. Luidens artikel 12, § 3, tweede lid, van het voorontwerp dagvaardt de procureur des Konings de betrokken personen wanneer één of meer van hen erom verzoeken het voorstel (lees: het akkoord dat voortvloeit uit de bemiddeling) te laten homologeren door de jeugdrechtbank.

De manier waarop een zaak aanhangig wordt gemaakt bij de jeugdrechtbank, behoort evenwel, als element van de rechtspleging, tot de federale bevoegdheid en is geregeld in de (weliswaar niet meer geheel aan de gewijzigde bevoegdheidsrechtelijke context aangepaste) artikelen 45, 2, b), en 63ter, c), van de wet van 8 april 1965.²² Meer bepaald wordt in die bepalingen voorzien in het aanhangig maken van een zaak ten gronde door vrijwillige verschijning ingevolge een met reden omschreven waarschuwing van het openbaar ministerie of door een dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie. Aangezien in de federale regelgeving dus reeds wordt voorzien in het aanhangig maken door het openbaar ministerie bij dagvaarding, kan er geen noodzaak toe zijn nogmaals te voorzien in deze vorm van aanhangig maken, terwijl niet kan worden ingezien waarom er een noodzaak zou toe bestaan de vrijwillige

²¹ Weliswaar op grond van een rondzendbrief. Het is evenwel niet aan de decreetgever om eventuele gebreken in de federale regelgeving te herstellen.

²² En in artikel 63bis, § 2, van die wet. Maar die bepaling is in dit geval niet relevant.

verschijning uit te sluiten. Artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 kan derhalve in dit geval geen toepassing vinden.

De redactie van artikel 12, § 3, tweede lid, van het voorontwerp dient, gelet op wat voorafgaat, te worden aangepast.²³

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van:

- artikel 14 van het voorontwerp, dat op een meer algemene wijze zou moeten worden geredigeerd;

- het eerste lid van artikel 17 van het voorontwerp, dat dient te worden weggelaten mits een aangepaste redactie van het tweede lid van dat artikel (waarin gewag kan worden gemaakt van het aanhangig zijn tijdens de voorbereidende rechtspleging);

- artikel 28, eerste lid, van het voorontwerp.

12. In artikel 12, § 4, vierde lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat artikel 47, derde lid, van de wet van 8 april 1965 van toepassing is als de bemiddeling leidt tot verval van de strafvordering (ten gevolge van een seponeringsbeslissing van de procureur des Konings). Krachtens de laatstgenoemde bepaling doet in dat geval het verval van de strafvordering geen afbreuk “aan de rechten van de slachtoffers en van in hun rechten gesubrogeerde personen om een schadevergoeding te kunnen verkrijgen, mits het slachtoffer niet heeft deelgenomen²⁴ aan de bemiddeling of heeft deelgenomen aan een bemiddeling waarvan het akkoord uitdrukkelijk aangeeft dat niet volledig is tegemoetgekomen aan de materiële gevolgen van het als misdrijf omschreven feit”. Daaraan wordt nog toegevoegd dat tegenover “hen” de fout van de dader van het als misdrijf omschreven feit onweerlegbaar wordt vermoed.

Het kan worden betwijfeld of deze aansprakelijkheidsregeling in haar geheel kan worden geacht te behoren tot de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake jeugdbescherming. Waar men kan aannemen dat de rechtspositie, ook op burgerrechtelijk vlak, van het slachtoffer dat heeft deelgenomen aan de bemiddeling als een specifiek aspect ervan onder deze bevoegdheid kan vallen,²⁵ is dat allerm minst evident wat de rechtspositie betreft van slachtoffers die niet aan de bemiddeling hebben deelgenomen. Artikel 12, § 4, vierde lid, van het voorontwerp dient in het licht hiervan te worden weggelaten.²⁶

13. Luidens artikel 12, § 4, tweede lid, van het voorontwerp dient de procureur des Konings, wanneer hij beslist om na een geslaagde bemiddeling de strafvordering toch in te

²³ Men zou kunnen schrijven “maakt de procureur des Konings de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig”.

²⁴ Men kan zich wel afvragen hoe in dit geval het verval van de strafvordering afbreuk zou kunnen doen aan hun recht om schadevergoeding te vorderen.

²⁵ Men kan immers aannemen dat een regeling inzake bemiddeling betrekking kan hebben op alle aspecten van de rechtspositie van de erbij betrokkenen die verband houden met hetgeen in de bemiddeling aan bod kan komen.

²⁶ De Raad van State gaat dan ook niet in op de principiële vragen die deze (gebrekkig geredigeerde) bepaling doet rijzen (zie hierover bijvoorbeeld B. DE SMET, “Strafrechtelijke vervolging en berechting van minderjarigen” in *Recente ontwikkelingen in het strafrecht*, Brussel, Larcier, 2008, (219) 255).

stellen, dat schriftelijk te doen. Aangezien het instellen van de strafvordering volgens de geldende strafrechtelijke regels in beginsel steeds schriftelijk dient te gebeuren,²⁷ kan deze rechtsplegingsregeling niet geacht worden noodzakelijk te zijn voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheid en dienen de woorden “moet hij dat schriftelijk doen en” in de genoemde bepaling te vervallen.

14. In artikel 15 van het voorontwerp zijn een aantal procedurele regels betreffende het horen door de jeugdrechtbank of de jeugdrechter van de minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, het verstrekken van informatie aangaande het jeugddelict, de verschijning in persoon en het recht op bijstand door een advocaat opgenomen. Het regelen van de rechtspleging voor de jeugdgerechten is evenwel, zoals reeds is opgemerkt, een federale bevoegdheid gebleven, zodat de decreetgever ook op dit vlak slechts regelingen kan aannemen met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

De gemachtigde beaamde dat de meeste van de genoemde regels reeds zijn opgenomen in of voortvloeien uit de wet van 8 april 1965,²⁸ zodat in die gevallen een optreden van de decreetgever alvast niet noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden en derhalve niet is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Een nieuwigheid is het voorzien in de mogelijkheid om te verschijnen door middel van een videoconferentie (artikel 15, § 1, derde lid, van het voorontwerp). Er wordt evenwel bepaald dat deze mogelijkheid slechts kan worden aangewend wanneer dit “tot de mogelijkheden behoort”. Zo dat laatste neerkomt op een verwijzing naar (eventuele) federale regelgeving, is evenmin voldaan aan het noodzakelijkheidsvereiste opgenomen in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, aangezien het geenszins noodzakelijk (maar overbodig) is de toepasselijkheid van een federale regel te bevestigen. Indien evenwel zou worden beoogd om een nieuwe mogelijkheid tot verschijning in te voeren waarin bij de federale regelgeving niet wordt voorzien,²⁹ kan, daargelaten de vraag of aan het genoemde noodzakelijkheids criterium zou zijn voldaan, worden betwist dat de weerslag van de regeling op de federale bevoegdheid wel een marginaal karakter heeft.

Artikel 15 van het voorontwerp dient derhalve te vervallen.

15. Luidens artikel 18, § 2, zevende lid, van het voorontwerp is de duur van de voorbereidende rechtspleging beperkt tot zes maanden vanaf de vordering van het openbaar

²⁷ Het Hof van Cassatie aanvaardt weliswaar dat een gerechtelijk onderzoek, minstens in dringende gevallen, mondeling of telefonisch wordt gevorderd, maar op voorwaarde dat de vordering naderhand op schrift wordt gesteld (Cass. 26 mei 1992, A.R. 6616; Cass. 12 januari 2000, P.000002.F).

²⁸ Zie onderdeel 5° van de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965 en de artikelen 52ter, eerste en tweede lid, 54 en 54bis van die wet (alsmede artikel 62 ervan, op grond waarvan ook sommige bepalingen van het gemeenschappelijk strafprocesrecht van toepassing zijn).

²⁹ De zinsnede “, als dat tot de mogelijkheden behoort” zou dan verwijzen naar een feitelijk gegeven, namelijk het voorhanden zijn van video-apparatuur.

ministerie, buiten de gevallen opgesomd in artikel 19, eerste lid,³⁰ waarin die duur een jaar bedraagt (artikel 19, tweede lid, van het voorontwerp). Het bepalen van die duur is evenwel een onderdeel van de regeling van de rechtspleging voor de jeugdgerechten. De genoemde bepalingen van het voorontwerp kunnen derhalve slechts worden uitgevaardigd op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Gevraagd uit te leggen hoe aan de toepassingsvoorwaarden van dat laatste artikel is voldaan, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“We richten ons met het jeugddelinquentierecht op minderjarigen, specifiek op minderjarigen die verdacht worden van het plegen van een jeugddelict. Dit maakt dat we ons in een bijzondere context bevinden. Jongeren, minderjarigen beleven ‘tijd’ anders dan volwassen personen en een (voldoende) snelle reactie is noodzakelijk voor hen om de link te leggen – en te blijven zien – tussen wat gebeurd is en waarom hierop gereageerd wordt. Snelheid van reageren werd binnen het maatschappelijk debat in de aanloop naar het voorliggend ontwerp van decreet, naar voren geschoven als één van de componenten waaraan een duidelijke en constructieve reactie op een jeugddelict moet voldoen.

Vandaag de dag is ook voorzien in een beperking van de voorlopige fase – in principe beperkt tot zes maanden. Er worden echter geen gevolgen verbonden aan het overschrijden van deze termijn.

De finaliteit van de voorlopige rechtspleging is ‘onderzoek’. Onderzoek naar de feiten én naar de minderjarige (persoonlijkheid, maturiteit, milieu waarin hij wordt grootgebracht, ...) i.f.v. de meest geschikte maatregel.

De maatregelen die kunnen worden opgelegd tijdens deze fase, worden genomen op een ogenblik waarop (nog) niet vaststaat of de minderjarige verdachte wel degelijk het jeugddelict waarvan hij verdacht wordt, gepleegd heeft. Tijdens de voorlopige rechtspleging is de schuld van de minderjarige vermoedelijke delictpleger nog niet bewezen. De voorlopige maatregelen zijn een mogelijkheid die de jeugdrechter in staat stelt om tijdens de rechtspleging – en in afwachting van de beslissing ten gronde – reeds een voorlopige oplossing te treffen t.a.v. de minderjarige. Dergelijke toestand van onzekerheid moet afgebakend worden in de tijd. Aan de afbakening moeten gevolgen worden verbonden waardoor de rechtszekerheid voor de minderjarige wordt vergroot.

Een voldoende snelle reactie, met duidelijkheid omtrent de duur, en een eventueel vervolg, zijn noodzakelijke bouwstenen in de Vlaamse visie omtrent jeugddelinquentie.”

Op zich zou kunnen worden aangenomen dat aldus aangetoond is dat het beperken van de duur van de rechtspleging noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheid inzake jeugdbescherming, maar er dient te worden vastgesteld dat in het huidige artikel 52*bis* van de wet van 8 april 1965 ook reeds een regeling betreffende de duur van de voorbereidende rechtspleging is opgenomen. Het erin vervatte systeem is evenwel moeilijk transposeerbaar naar het voorontwerp,³¹ zodat toch zou kunnen worden staande gehouden dat is voldaan aan het noodzakelijkheidsvereiste.

Er moet echter ook worden aangetoond dat de regeling inzake de duur van de voorbereidende rechtspleging zich leent tot een gedifferentieerde regeling en dat ze slechts een

³⁰ Het gaat om het geval dat het strafrechtelijke onderzoek nog niet is afgerond en om het geval van nader omschreven zware misdrijven.

³¹ Met name doet de verwijzing naar artikel 52*quater*, zevende en achtste lid, van de wet van 8 april 1965 problemen rijzen omdat erin een enigszins ander systeem van duur van voorlopige maatregelen is opgenomen.

marginale weerslag heeft op de federale bevoegdheid. In het antwoord van de gemachtigde komen die aspecten niet aan bod, terwijl vooral het laatste aspect vragen kan doen rijzen. Zo de stellers van het voorontwerp van oordeel zouden zijn dat ook aan deze toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is voldaan, verdient het aanbeveling om in de memorie van toelichting uiteen te zetten waarom dit naar hun inzicht het geval is.

Zo effectief zou kunnen worden aangetoond dat is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en de decreetgever derhalve een regeling van de duur van de voorbereidende rechtspleging zou kunnen uitwerken, rijst de bijkomende vraag of het verenigbaar is met het evenredigheidsbeginsel dat bij elke bevoegdheidsuitoefening in acht dient te worden genomen,³² dat de jeugdrechter, in tegenstelling met wat thans het geval is,³³ in geen enkel geval, en derhalve ook niet op bijzonder gemotiveerde wijze in het raam van onderzoeken naar zeer zware en complexe misdrijven,³⁴ waarbij het kan gaan om een veelheid aan feiten en waarbij meerdere (ook meerderjarige) personen kunnen zijn betrokken,³⁵ de voorbereidende rechtspleging kan verlengen, noch in het raam daarvan de mogelijkheid heeft een maatregel te verlengen.

16. Luidens artikel 21, § 1, tweede lid, van het voorontwerp roept de jeugdrechter de minderjarige verdachte aan wie een aanbod tot het verrichten van een positief project zal worden gedaan, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen en verschijnt de minderjarige daarbij in aanwezigheid van een advocaat.

In het horen van de minderjarige bij het opleggen van maatregelen³⁶ tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging en de bijstand daarbij door een advocaat is reeds voorzien in artikel 52*ter*, eerste en tweede lid, van de wet van 8 april 1965.³⁷ Het aannemen van deze rechtsplegingsregel kan derhalve niet worden geacht noodzakelijk te zijn voor de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden inzake jeugddelinquentie.³⁸

De oproeping van de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken is thans geen verplichting tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging, maar wel een mogelijkheid. Enkel wanneer zou kunnen worden aangetoond dat een verplichte oproeping van de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken noodzakelijk kan worden geacht voor het welslagen of het goede

³² GwH 13 juli 2005, nr. 128/2005; GwH 6 april 2011, nr. 50/2011.

³³ Zie artikel 52*bis*, eerste lid, en 52*quater*, (huidige) vierde lid, van de wet van 8 april 1965.

³⁴ Bijvoorbeeld terrorismemisdrijven met internationale vertakkingen.

³⁵ Zie daaromtrent het advies van het College van procureurs-generaal, onderdeel 6.2, en het advies van de Hoge Raad voor de Justitie, onderdeel II, 2.2.

³⁶ In tegenstelling tot het doen van een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg, gaat het hier wel degelijk om een eigenlijke maatregel (zie artikel 18, § 2, eerste lid, van het voorontwerp).

³⁷ In de opheffing van deze leden wordt weliswaar voorzien in het voorontwerp van decreet 'houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, maar de desbetreffende bepaling is aangetast door bevoegdheidsoverschrijding' (zie het advies over dit voorontwerp). Het verdient wel aanbeveling dat de formulering van artikel 52 van de wet van 8 april 1965 – en andere artikelen van die wet – wordt geactualiseerd.

³⁸ De opname van de regel is tevens misleidend omdat er ten onrechte uit zou kunnen worden afgeleid dat in andere gevallen het horen van de minderjarige en de aanwezigheid van een advocaat niet vereist zouden zijn.

verloop van het positief project, wat dan het best in de memorie van toelichting wordt geëxpliciteerd, zou kunnen worden aanvaard dat de decreetgever, met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, daarin zou voorzien.

Artikel 21, § 1, tweede lid, van het voorontwerp dient, gelet op wat voorafgaat, te worden herbekeken.

17. Luidens artikel 24, § 4, derde lid, van het voorontwerp wordt de minderjarige samen met zijn advocaat binnen (niet: binnen de) achtenveertig uur gehoord wanneer in het in het vorige lid bedoelde advies wordt besloten dat gesloten begeleiding niet nodig is. De bijstand van een advocaat is evenwel reeds verplicht op grond van artikel 52*ter*, tweede lid, van de wet van 8 april 1965,³⁹ zodat de decreetgever zich ter zake niet op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 kan beroepen.⁴⁰

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van artikel 24, § 4, vierde lid, van het voorontwerp.

18. Luidens de aan artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp toegevoegde zin⁴¹ en de laatste zin van artikel 39 van het voorontwerp is, wanneer de jeugdrechtbank de minderjarige toevertrouwt aan een jeugdpsychiatrische dienst, plaatsing in een gesloten afdeling van zo een dienst enkel mogelijk met toepassing van de wet van 26 juni 1990 ‘betreffende de persoon van de geesteszieke’, overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.⁴² In het eerste lid van dat laatste artikel wordt bepaald dat ten aanzien van de in artikel 36, 4°, van die wet bedoelde personen (personen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit, gepleegd vóór de volle leeftijd van achttien jaar) de rechter of de jeugdrechtbank de bepalingen van die wet toepast “onverminderd de toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke”. In het tweede lid van het genoemde artikel 43 wordt evenwel in een afwijkende regeling voorzien in geval van opheffing, door de geneesheer-diensthoofd van de jeugdpsychiatrische dienst, van de plaatsing in een gesloten afdeling. Tegelijk wordt in het eerste onderdeel van het genoemde artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp meer algemeen een toepassingsvoorwaarde voor het toevertrouwen aan een jeugdpsychiatrische dienst gesteld, die niet geheel spoort met de wet van 26 juni 1990.⁴³ Aldus betreedt de decreetgever de aangelegenheid van de “burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en de familie, zoals die zijn vastgesteld door het Burgerlijk Wetboek en de wetten

³⁹ Uit de derde zin van artikel 52*ter*, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 en de context kan worden afgeleid dat met “jeugdrechtbank” ook de jeugdrechter wordt bedoeld.

⁴⁰ Hoogstens zou kunnen worden bepaald dat de minderjarige *overeenkomstig artikel 52ter, tweede lid*, van de wet van 8 april 1965 wordt bijgestaan door een advocaat, maar dat moet dan consequent op die wijze worden vermeld.

⁴¹ Die beter in een afzonderlijk lid wordt opgenomen.

⁴² Dat wordt ook al bepaald in artikel 29, § 2, 10°, van het voorontwerp, maar die bepaling wordt daar beter weggelaten (zie opmerking 204).

⁴³ Zie wat betreft het gelijkaardige artikel 37, § 2, eerste lid, 11°, van de wet van 8 april 1965, M. ROM, “Geesteszieke minderjarigen”, in J. PUT en M. ROM, *Het nieuwe jeugdrecht*, Brussel-Gent, 2007, De Boeck en Larcier, (183) 198 en 205.

tot aanvulling ervan”, die krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de federale wetgever is voorbehouden.

De decreetgever kan, als *lex specialis*, een eigen specifieke, in het raam van het jeugddelinquentierecht te plaatsen,⁴⁴ interventie uitwerken voor geesteszieke minderjarige delictplegers. Wanneer men een systeem wenst op te zetten waarin de afhandeling binnen het jeugddelinquentierecht wordt gecombineerd met de toepassing van bepalingen van de wet van 26 juni 1990, zoals in het voorontwerp gebeurt, onder meer via de verwijzing naar artikel 43 van de wet van 8 april 1965, dient daaromtrent een samenwerkingsakkoord met de federale overheid te worden gesloten, tenzij men zich zou kunnen beroepen op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Zo de stellers van het voorontwerp zich op dat artikel wensen te beroepen, verdient het aanbeveling om in de memorie van toelichting aan te tonen dat aan de toepassingsvoorwaarden van dat artikel is voldaan.

19. In artikel 37, § 3, eerste lid, en § 4, vierde lid, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van de aanwezigheid (lees: bijstand) van de advocaat van de minderjarige wanneer die voor de jeugdrechtbank verschijnt voor de evaluatie van de sanctie en het uitwerken van een vervolgtraject. Aangezien artikel 52ter, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 reeds bepaalt dat de betrokkene, telkens hij voor de jeugdrechtbank⁴⁵ verschijnt, recht heeft op bijstand van een advocaat, kan het invoeren van deze rechtsplegingsregel niet worden geacht noodzakelijk te zijn voor de uitoefening van de bevoegdheid van de decreetgever⁴⁶ en dient hij dan ook te vervallen.

20. Luidens de eerste zin van artikel 37, § 5, eerste lid, van het voorontwerp kan de procureur des Konings de behandeling door de jeugdrechtbank met toepassing van artikel 37 slechts vorderen nadat hij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team, behoudens in de in de twee volgende leden bepaalde uitzonderingen.

Op grond van artikel 50 van de wet van 8 april 1965 worden maatschappelijke en persoonlijkheidsonderzoeken evenwel door de *jeugdrechter* bevolen in het raam van de voorbereidende rechtspleging. Voor de in de genoemde bepaling vervatte afwijking daarvan lijkt geen beroep te kunnen worden gedaan op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gelet op het noodzakelijkheids criterium waaraan de toepassing van dit artikel is gebonden en op het vereiste dat de weerslag op de federale bevoegdheid slechts marginaal kan zijn.

21. Artikel 38 van het voorontwerp betreft de uithandengeving. In dat artikel zijn een aantal rechtsplegingsregels opgenomen die zeer nauw zijn verbonden met de inhoudelijke voorwaarden tot uithandengeving, zoals het vereiste van een bijzondere motivering (paragraaf 2, eerste en vierde lid) en inzake de al dan niet vereiste maatschappelijke en medisch-

⁴⁴ En derhalve op grond van de basisbevoegdheid inzake jeugdbescherming aangenomen.

⁴⁵ Die term is hier ruim op te vatten en omvat ook de jeugdrechter wanneer hij bij kabinetsbeschikking oordeelt.

⁴⁶ Het is bovendien verwarrend dat in artikel 37, § 3, tweede lid, van het voorontwerp, dat betrekking heeft op navolgende verschijningen voor evaluatie van de sanctie, dan weer geen gewag wordt gemaakt van de aanwezigheid van een advocaat.

psychologische onderzoeken (paragraaf 3). Al komen gelijkaardige bepalingen voor in de wet van 8 april 1965, toch lijken ze, net omwille van de zeer nauwe verwevenheid met de inhoudelijke aspecten van de uithandengeving, zeer moeilijk, zelfs mits terminologische aanpassingen per gemeenschap, als op zich staande bepalingen in de wet van 8 april 1965 te kunnen fungeren. Er kan dan ook worden aangenomen dat de gemeenschappen op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd zijn deze regels uit te vaardigen.

De vraag rijst of dit ook het geval is voor de regels die zijn opgenomen in de paragrafen 4 en 6 van het genoemde artikel 38. Daarin zijn procedureregels opgenomen die gelden wanneer de uithandengeving wordt gevorderd of is uitgesproken. Die procedureregels, die op zichzelf kunnen bestaan, lijken niet dermate nauw te zijn verbonden met de inhoudelijke aspecten van de uithandengeving dat ze kunnen worden geacht op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 door de gemeenschapswetgevers te mogen worden aangenomen. Die regels zijn overigens reeds opgenomen in artikel 57bis, §§ 3 en 6, van de wet van 8 april 1965 en kunnen, mits aanpassing van referenties waartoe de gemeenschappen in afwachting van een globale herziening van de rechtsplegingsregels door de federale wetgever bevoegd kunnen worden geacht,⁴⁷ op zich worden toegepast.

Gelet op wat voorafgaat, dienen de paragrafen 4 en 6 van artikel 38 van het voorontwerp te worden weggelaten. Die bepalingen worden dan ook niet verder onderzocht.

22. Luidens artikel 38, § 2, zesde lid, van het voorontwerp kan de Vlaamse Regering “nadere regels” opleggen aan de justitiehuizen “en, of, (lees: of) hun partners”⁴⁸ voor de uitvoering van straffen ten aanzien van uit handen gegeven minderjarigen of bepalen waar de gevangenisstraf wordt uitgevoerd tot de leeftijd van drieëntwintig jaar.⁴⁹ Daarbij wordt bepaald dat de basiswet van 12 januari 2005 ‘betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden’ en de wet van 17 mei 2006 ‘betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten’ van toepassing zijn.

Krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is de federale overheid bevoegd voor de “uitvoering van de straffen uitgesproken ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd die uit handen zijn gegeven”, behalve voor *het beheer* van de centra die bestemd zijn voor de opvang van deze jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. Krachtens artikel 5, § 1, III, eerste lid, van diezelfde wet zijn de gemeenschappen weliswaar bevoegd voor onder meer de opdrachten van de justitiehuizen, maar daarop wordt een uitzondering gemaakt voor de opdrachten die de justitiehuizen uitoefenen in het raam van de gerechtelijke procedure of de uitvoering van gerechtelijke beslissingen.

⁴⁷ Zie het advies over het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings-, en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’.

⁴⁸ Het is niet duidelijk wie hiermee juist worden bedoeld.

⁴⁹ Allicht dient hier ook gewag te worden gemaakt van de uitvoering van voorlopige hechtenis (zie ook artikel 41, tweede lid, van het voorontwerp).

De decreetgever kan derhalve geen regels aannemen of in verband ermee een delegatie aan de Vlaamse Regering verlenen betreffende de uitvoering van straffen ten aanzien van uit handen gegeven jongeren, en evenmin de toepasselijkheid van federale regelgeving inzake strafuitvoering op die jongeren bevestigen.

Artikel 38, § 2, zesde lid, van het voorontwerp dient derhalve te worden weggelaten.

23. Luidens artikel 41 van het voorontwerp richt de Vlaamse Gemeenschap detentiecentra op, bevoegd voor de uitvoering van voorlopige hechtenis of een gevangenisstraf ten aanzien van uit handen gegeven jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. Met betrekking tot de vraag of de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om dergelijke centra niet alleen te beheren, maar ook op te richten, kan worden verwezen naar advies 59.000/1/3,⁵⁰ waarin het volgende werd opgemerkt:

“De artikelen 60, 62 en 63 van het ontwerp strekken tot de oprichting en de organisatie van één of meer Vlaamse detentiecentra.

Overeenkomstig artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, zoals vervangen bij artikel 9, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 2014 ‘met betrekking tot de Zesde Staatshervorming’, is ‘de uitvoering van de straffen uitgesproken ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd die uit handen zijn gegeven’ weliswaar een federale bevoegdheid, doch is ‘het beheer van centra die bestemd zijn voor de opvang van deze jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar’ een gemeenschapsbevoegdheid.

De op te richten ‘Vlaamse detentiecentra’ kunnen effectief worden beschouwd als de in artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bedoelde ‘centra die bestemd zijn voor de opvang van deze jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar’.⁵¹

De vraag rijst vervolgens of de in de voornoemde artikelen van het ontwerp bedoelde oprichting en organisatie van zulke ‘Vlaamse detentiecentra’ kan worden beschouwd als het in artikel 5, § 1, II, 6°, d), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bedoelde ‘beheer’ van de in die bepaling bedoelde centra.

In de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014 werd, met betrekking tot de plaatsing in een gesloten centrum als bedoeld bij artikel 606 van het Wetboek van Strafvordering, vooropgesteld dat de infrastructuur waarin deze maatregel (lees: vrijheidsberoving) wordt uitgevoerd, tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoort.⁵² In de toelichting bij een door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen amendement dat ertoe strekte de bevoegdheidsverdeling inzake de uithandengeving te verduidelijken, werd omtrent de genoemde centra het volgende vooropgesteld:

⁵⁰ Adv.RvS 59.000/1/3 van 25 maart 2016 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 15 juli 2016 ‘houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin’, *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 773/1, 205-206.

⁵¹ Voetnoot 27 van het geciteerde advies: Die leeftijd wordt vermeld in het ontworpen artikel 47/1 van het decreet van 7 maart 2008 ‘inzake bijzondere jeugdbijstand’ (artikel 63 van het voorontwerp).

⁵² Voetnoot 28 van het geciteerde advies: *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/1, 56.

‘Onder ‘centra die bestemd zijn voor de opvang van deze jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig’ moeten niet enkel de centra worden verstaan die momenteel door de federale overheid worden beheerd, waarin uit handen gegeven jongeren die in voorlopige hechtenis zitten of die hun gevangenisstraf uitzitten en worden overgedragen aan de gemeenschappen (Tongeren en Saint-Hubert), maar ook elke andere instelling die geen federale gevangenis is die de gemeenschappen zouden kunnen instellen en waarin de uit handen gegeven jongeren gevangen gedetineerd zouden zijn of een gevangenisstraf uitzitten.’

Uit wat voorafgaat blijkt dat de gemeenschappen niet enkel bevoegd zijn om de bestaande centra waarin personen die uit handen zijn gegeven, ten gevolge van een bevel tot aanhouding worden geplaatst of hun straf uitzitten, te beheren, maar ook om nieuwe, gelijkaardige centra op te richten, die in de plaats komen van de bestaande centra. De artikelen 60, 62 en 63 van het ontwerp behoren derhalve tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.”

Wel dient het vierde lid van artikel 41 van het voorontwerp, naar luid waarvan de Vlaamse Regering de nadere regels bepaalt betreffende de organisatie, de werking en de opdrachten van de Vlaamse detentiecentra, bevoegdheidsconform te worden geïnterpreteerd als enkel betrekking hebbende op organisatorische of beheersmatige aspecten.

24. In het advies van het College van procureurs-generaal wordt het volgende opgemerkt over de problemen die kunnen rijzen ten gevolge van de territoriale bevoegdheidsverdeling inzake persoonsgebonden aangelegenheden:

“Het nieuwe jeugddelinquentierecht is een bevoegdheid van de gemeenschappen. Het nieuwe decreet zal kracht van wet hebben in het Nederlandse taalgebied (artikel 128 Grondwet) en de situatie die aanleiding geeft tot interventie op basis van het nieuwe decreet moet in het Nederlandse taalgebied kunnen worden gelokaliseerd. In de memorie van toelichting bij het voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de zesde staatshervorming (parl. St. Senaat 5-2232/1, p. 57) kan men het volgende lezen:

Met het oog op optimale coherentie inzake jeugdbescherming zal het territoriaal aanknopingscriterium en het bevoegdheidscriterium van de rechtbank identiek zijn. Derhalve is, wat betreft de overgedragen materiële bevoegdheid inzake de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, het criterium van de verblijfplaats van de ouders, voogden of personen die de hoede over de minderjarige hebben dan ook het geschikte criterium met toepassing waarvan kan worden bepaald welke van de door de gemeenschappen of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie uitgevaardigde regelingen door de territoriaal bevoegde jeugdrechtbank moet worden toegepast. Dit criterium laat toe om het voorwerp van de uitgevaardigde norm te lokaliseren binnen het bevoegdheidsgebied van hetzij één gemeenschap hetzij de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Wanneer deze personen geen verblijfplaats hebben in België of wanneer hun verblijfplaats onbekend is of niet vaststaat, zal het criterium van territoriale aanhechting de plaats zijn waar de betrokkene het als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd, de plaats waar hij wordt aangetroffen of de plaats waar de persoon verblijft of waar de inrichting gevestigd is waaraan hij door de bevoegde instanties werd toevertrouwd.

In de parlementaire voorbereiding is echter niets te vinden over wat er dient te gebeuren wanneer de minderjarige verhuist van het ene taalgebied naar een ander taalgebied. Het is op dit ogenblik – nu de diverse gemeenschappen nog bezig zijn om het

nieuwe jeugdrecht vorm te geven – niet mogelijk om precies de gevolgen daarvan in te schatten. Op basis echter van de thans gekende voorontwerpen van decreet lijkt het zo te zijn dat een aantal maatregelen van het Vlaamse decreet en het decreet van de Franse Gemeenschap moeilijk met elkaar te vergelijken zijn, bijv. de voorwaarden voor de plaatsing in de gesloten instellingen en de vervangende maatregelen en sancties uit het Vlaamse decreet die niet bestaan in het decreet van de Franse Gemeenschap. De vraag zal dan ook rijzen of en in welke gevallen een jeugdrechtbank het jeugdrecht van de andere gemeenschap zal moeten toepassen en hoe de uitvoering van dergelijke maatregelen zal moeten gebeuren. Wat het recht betreft dat de als misdrijf omschreven feiten beheerst, stelt zich bovendien een bijkomende juridische moeilijkheid. Daar waar er voor vos-situaties/en kinderen in gevaar steevast opnieuw gevorderd kan worden op basis van de decretale regelgeving, zal dit niet mogelijk zijn voor de als misdrijf omschreven feiten. Voor deze categorie geldt immers het algemeen rechtsbeginsel ‘ne bis in idem’ zoals bijvoorbeeld opgenomen in artikel 14, 7 IVBPR, en artikel 4 van het zevende protocol van het EVRM. Men kan een minderjarige niet tweemaal voor hetzelfde als misdrijf omschreven feit vervolgen. Er zou dus een gedetailleerd samenwerkingsakkoord tussen de diverse gemeenschappen van ons land moeten komen waarin bepaald wordt hoe een maatregel die beslist werd in de ene gemeenschap kan worden uitgevoerd in een andere gemeenschap, wie de kosten daarvoor draagt, hoe de rapportering van de uitvoering van de maatregelen dient te gebeuren enz.”

Het verdient inderdaad aanbeveling een samenwerkingsakkoord te sluiten met de andere gemeenschappen en met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie om tegemoet te komen aan de problemen die in het advies van het College van procureurs-generaal worden uiteengezet.

25. Zoals reeds meermaals in herinnering is gebracht, blijft de regeling van de rechtspleging die moet worden gevolgd bij het opleggen van reacties op een jeugddelict, krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een federale bevoegdheid. Gelet op de verwevenheid tussen materiële regels en procedureregels op dit vlak, dienen deze laatste regels, die zijn geconcipieerd op een moment dat het bepalen van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, nog een federale bevoegdheid was, te worden geactualiseerd rekening houdend met de nieuwe, door de gemeenschappen aan te nemen regels. Al is het aanvaardbaar dat de gemeenschapswetgevers (en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), elk binnen hun bevoegdheidsfeer, op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 beperkte terminologische actualiseringen doorvoeren in de rechtsplegingsregels die verband houden met de door hen nieuw ingevoerde reacties op jeugddelinquentie,⁵³ verdient het omwille van de rechtszekerheid toch ten eerste aanbeveling om in overleg te treden met de federale overheid en met de andere gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie teneinde duidelijke en eenvormige procedureregels uit te vaardigen⁵⁴ die optimaal aansluiten op de regelgeving van de

⁵³ Zie het advies over het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’.

⁵⁴ Zo dienen bijvoorbeeld de artikelen 62*bis* en 62*quater* van de wet van 8 april 1965 te worden herwerkt gelet op de gewijzigde bevoegdheidsverdeling.

gemeenschappen.⁵⁵ Zo mogelijk dient te worden gestreefd naar een gelijktijdige inwerkingtreding van de nieuwe gemeenschapsregelgeving en de geactualiseerde federale bepalingen inzake rechtspleging.⁵⁶

VORMVEREISTEN

26. Over het voorontwerp werden tal van adviezen ingewonnen. Teneinde de transparantie bij de totstandkoming van de regelgeving te bevorderen en het Vlaams Parlement toe te laten het voorontwerp met volledige kennis van zaken te beoordelen, verdient het aanbeveling al deze adviezen als bijlage bij het bij het Vlaams Parlement in te dienen ontwerp te voegen. Dit zou des te nuttiger zijn nu in de memorie van toelichting wordt uiteengezet welke wijzigingen aan het aanvankelijke voorontwerp werden aangebracht op basis van een aantal van deze adviezen.

27. Luidens artikel 4, eerste lid, van het decreet van 20 januari 2012 ‘houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid’ wordt bij elk ontwerp van decreet dat wordt ingediend bij het Vlaams Parlement, een kind- en jongereneffectrapport, afgekort JoKER, gevoegd, als de voorgenomen beslissing het belang van personen jonger dan vijftientig jaar rechtstreeks raakt.

Luidens artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 ‘tot instelling van een kind- en jongere-effectrapport’ kan een voorontwerp van decreet waarvoor de verplichting geldt, bedoeld in artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012, door de Vlaamse Regering enkel worden goedgekeurd als het vergezeld is van een kind- en jongereneffectrapport dat is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet. De minister, bevoegd voor de coördinatie van de rechten van het kind, verstrekt daartoe een methodiek en ziet toe op de naleving van de kind- en jongereneffectrapportageverplichting. Wanneer een reguleringssimpactanalyse wordt gemaakt, wordt het kind- en jongereneffectrapport geïntegreerd in deze reguleringssimpactanalyse.

Uit de aan de Raad van State, afdeling Wetgeving, bezorgde stukken, blijkt niet dat een kind- en jongereneffectenrapport werd opgemaakt. Nochtans bevat het voorontwerp onmiskenbaar essentiële bepalingen die het belang van jongeren onder de leeftijd van vijftientig jaar raken, zodat alsnog aan het genoemde vormvereiste zal dienen te worden voldaan. De aanpassingen aan het voorontwerp die uit het voldoen aan dit vormvereiste zouden voortvloeien, zullen nog om advies aan de Raad van State, afdeling Wetgeving, dienen te worden voorgelegd.

⁵⁵ Zie ook de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014, *l.c.*, 59, verslag Moureaux-Claes, *l.c.*, 25, alsook adv.RvS 19.038/8 van 24 april 1989 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 28 maart 1990 ‘tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 inzake bijzondere jeugdbijstand’, *Parl.St.* VI.Parl. 1988-89, nr. 241/1, (41) 42-43.

⁵⁶ Een dergelijke werkwijze zou de actualisering door de decreetgever overbodig maken.

ALGEMENE OPMERKINGEN

28. Het om advies voorgelegde voorontwerp hangt samen met het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’, waarover de Raad van State, afdeling Wetgeving, eveneens om advies is gevraagd. Omwille van de transparantie verdient het aanbeveling het voorliggende voorontwerp en de artikelen van het andere voorontwerp die een onmiddellijk gevolg zijn van het voorliggende voorontwerp, samen op te nemen in een enkel voorontwerp. Op zijn minst dient het voorliggende voorontwerp te worden aangevuld met het ontworpen hoofdstuk 4/1 (dat dient te worden vernummerd tot hoofdstuk 5), dat is opgenomen in de artikelen 87 tot 89 van het andere voorontwerp. Zo toch zou worden vastgehouden aan afzonderlijke voorontwerpen, spreekt het voor zich dat ze gezamenlijk in het Vlaams Parlement dienen te worden behandeld en dat de inwerkingtredingsregelingen van beide decreten op elkaar moeten worden afgestemd (zie ook opmerking 276).

29. In artikel 3 van het voorontwerp worden een aantal grondbeginselen geformuleerd die de “actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van [het aan te nemen] decreet” dienen in acht te nemen.⁵⁷ Sommige van die beginselen gelden effectief voor elke fase in de procedure, maar andere kunnen enkel betrekking hebben op of sluiten eerder aan bij de behandeling van de zaak ten gronde, zoals de onder artikel 3, § 1, 3° tot 5°, van het voorontwerp vermelde beginselen of regels, of het beginsel dat het optreden niet strenger of ingrijpender mag zijn dan gerechtvaardigd door de aard en de ernst van het jeugddelict, de erdoor veroorzaakte schade en de objectieve gevaarlijkheid van de betrokkene voor de maatschappij (artikel 3, § 3, 5°, van het voorontwerp). Het verdient aanbeveling om bij het formuleren van die doelstellingen rekening te houden met de onderscheiden fases van de maatschappelijke reactie op jeugddelinquentie.

Hetzelfde geldt ten aanzien van artikel 16, tweede lid, van het voorontwerp, waarin dezelfde indicaties worden opgenomen zowel voor het opleggen van maatregelen als voor het opleggen van sancties.

30. Eenzelfde onduidelijkheid kan worden teruggevonden op het vlak van de reacties, waar het onderscheid tussen maatregelen en sancties niet steeds duidelijk is.

In de memorie van toelichting wordt uiteengezet dat het nieuwe jeugddelinquentierecht het voorzien in een duidelijke, maatschappelijk normbevestigende reactie op delicten gepleegd door een minderjarige tot doel heeft, waarbij de verantwoordelijkheid van de jonge dader als vertrekpunt wordt genomen. Ook wordt gewezen op het belang van herstelgericht en herstelrechtelijk handelen als volwaardige reactie op jeugddelinquentie. Zeker gelet op deze nieuwe oriëntatie kunnen vragen worden gesteld bij het gegeven dat alle maatregelen die kunnen worden opgelegd tijdens de voorbereidende fase (waarvan de finaliteit beter dient te worden bepaald), ook als sanctie kunnen worden opgelegd tijdens de rechtspleging ten gronde. Zonder geheel uit te sluiten dat eenzelfde reactie kan worden gekoppeld aan

⁵⁷ De vraag rijst overigens of sommige bepalingen omwille van hun weinig normatief karakter niet beter in de memorie van toelichting zouden worden ondergebracht.

verschillende finaliteiten (en derhalve in de onderscheiden fases van de procedure kan worden bevolen), rijst toch de vraag of dit voor alle betrokken gevallen geldt en of er geen duidelijker onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen maatregelen en sancties. Tevens rijst de vraag of bepaalde maatregelen⁵⁸ niet eerder de aard of de finaliteit van een sanctie hebben. Een duidelijker onderscheid tussen maatregelen en sancties is des te meer noodzakelijk daar tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging het vermoeden van onschuld geldt en een maatregel niet in feite een sanctie mag uitmaken.

In dit verband kan ook worden verwezen naar advies 37.536/VR/2/V over het voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 13 juni 2006 ‘tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd’, waarin het volgende werd opgemerkt omtrent de voorlopige maatregelen, die ten dele gelijkaardig zijn met de maatregelen die zijn opgenomen in het voorliggende voorontwerp:

“2. Onderzoeksmatregelen en voorlopige maatregelen kunnen niet bestaan uit maatregelen van behoeding en van opvoeding. Er wordt geen curatieve of educatieve doelstelling mee nagestreefd; ze dienen enkel tot bewaring van recht en tot onderzoek. Anders zou daarmee vooruitgelopen worden op de beslissing die ten gronde wordt gewezen, wat onaanvaardbaar is.

De beschermingsmaatregelen genoemd in artikel 37 van de wet van 8 april 1965 vallen immers, ook al worden ze omschreven als maatregelen van bewaring, behoeding of opvoeding, onder het strafrecht zoals dat inzonderheid omschreven en gedefinieerd is in de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens⁵⁹. Er kan geen sprake van zijn dat een persoon bedoeld in artikel 36, eerste lid, 4°, van de wet van 8 april 1965 in de voorbereidende fase van de rechtspleging, dat wil zeggen vóór het vonnis, een ‘sanctie’, een herstel of een uitsluitend opvoedende maatregel wordt opgelegd, ook al zou de minderjarige de hem verweten feiten bekennen en zich akkoord verklaren, zo niet zouden het vermoeden van onschuld en de vereisten van een eerlijk proces met voeten getreden worden. Het Hof van Cassatie heeft immers onlangs geoordeeld⁶⁰ dat een herstelmaatregel of een uitsluitend⁶¹ opvoedende maatregel niet opgelegd mag worden in de voorbereidende fase van de rechtspleging, al zou de minderjarige het hem verweten feit hebben bekend en zich akkoord verklaren, omdat met zulk een beslissing het recht van de minderjarige op een eerlijk proces en het vermoeden van onschuld, die gewaarborgd worden bij art. 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, met voeten zouden worden getreden.

⁵⁸ Zo bijvoorbeeld het werken met “methodieken die het risico op recidive verminderen” in het raam van de ambulante maatregel (artikel 22, tweede lid, van het voorontwerp), en bepaalde voorwaarden zoals het opleggen van een gemeenschapsdienst (artikel 23, § 3, 3° en 4°, van het voorontwerp – zie wat de gemeenschapsdienst betreft ook opmerking 153).

⁵⁹ Voetnoot 19 van het geciteerde advies: T. MOREAU, "Quelques questions juridiques à propos des mesures de diversion et de médiation dans le champ de la protection de la jeunesse", in *La réaction sociale à la délinquance juvénile. Questions critiques et enjeux d'une réforme*, Die Keure, 1994, blz. 142, en F. KUTY "L'applicabilité de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales à la procédure protectionnelle", *J.T.* 2001, blz. 345 e.v.

⁶⁰ Voetnoot 20 van het geciteerde advies: Cass., 21 mei 2003, rolnr. P030524F.

⁶¹ Voetnoot 21 van het geciteerde advies: Het Hof laat het vervullen van een opvoedende of filantropische prestatie alleen toe als voorwaarde voor een plaatsing onder voorlopig toezicht, mits die voorwaarde “voornamelijk ertoe strekt de in art. 50 van de wet bepaalde onderzoeken mogelijk te maken”.

Wat dat betreft roept de verwijzing naar de artikelen 37, § 2, met uitzondering van de berisping, 37, § 2bis en 37, § 2ter, zoals die op algemene wijze geschiedt in het voorontwerp, vraagtekens op.

Zo bijvoorbeeld zijn de maatregelen genoemd in artikel 37, § 2, 4°, 6° en 11° uitsluitend van opvoedende of curatieve aard, net zoals de voorwaarden genoemd in artikel 37, § 2bis, g) en h), en de verbintenissen genoemd in paragraaf 2ter, a), b), f) van hetzelfde artikel. Wat de herstelgerichte maatregelen betreft wordt verwezen naar opmerking 1 gemaakt bij artikel 5.

Het besluit is dan ook dat de steller van het voorontwerp op de lijst van de maatregelen en voorwaarden die voorlopig kunnen worden opgelegd, die maatregelen en voorwaarden moet schrappen die geen of onvoldoende verband houden met een maatregel van bewaring of een onderzoeksmaatregel.”⁶²

Gelet hierop wordt het voorontwerp het best herbekeken, temeer nu de zo-even opgenomen overwegingen des te meer gelden ten aanzien van een systeem waarin verantwoordelijkheid en normbevestiging een nog meer prominente plaats krijgen.

31. In het voorontwerp wordt voorzien in tal van actiemogelijkheden voor het openbaar ministerie, dat niet enkel kan seponeren (al dan niet gekoppeld aan het verzenden van een waarschuwingsbrief of aan een oproeping op het parket), maar dat ook voorwaarden kan verbinden aan de seponering, die substantieel kunnen ingrijpen op de persoonlijke vrijheid,⁶³ of een aanbod kan formuleren om deel te nemen aan een bemiddeling of om een positief project uit te voeren. Gelijkaardige reactiewijzen bestaan ook op het niveau van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank. Er zou dienen te worden bepaald op grond van welke criteria die reactiewijzen door het openbaar ministerie kunnen worden aangewend. In de memorie van toelichting zou tevens moeten worden verantwoord waarom, mede gelet op artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind en artikel 22bis, vierde lid, van de Grondwet,⁶⁴ zulke uitgebreide bevoegdheden, die eerder aansluiten bij de rechtsprekende functie dan bij de functie van opsporing en vervolging, aan het openbaar ministerie worden toegekend.⁶⁵

⁶² Adv.RvS 37.536/VR/2/V van 13 augustus 2004 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 13 juni 2006 ‘tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd’, *Parl.St.* Kamer, nr. 51-1467/001, 102-103.

⁶³ Zie artikel 11, § 1, derde lid, van het voorontwerp.

⁶⁴ Krachtens die bepalingen is het belang van het kind de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat.

⁶⁵ Vgl. het onderdeel “vermoeden van onschuld” uit de memorie van toelichting, waar het volgende wordt vooropgesteld:

“De mogelijkheden van het parket om een aanbod te doen op het vlak van de reactie op jeugddelinquentie blijven ook binnen het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht beperkt en dit om zo min mogelijk afbreuk te doen aan het vermoeden van onschuld.”

Daarna wordt, in het licht van dit vooropgestelde principe, enkel gewag gemaakt van de herstelbemiddeling, de waarschuwingsbrief, de “herinnering aan de wet” en het aanbod van een positief project, maar niet van de voorwaarden die in het raam van een seponering kunnen worden opgelegd, zodat het genoemde onderdeel wellicht nog is gebaseerd op een vorige versie van het voorontwerp. Het verdient aanbeveling in de memorie van toelichting uit te leggen waarom ondanks het vooropgezette uitgangspunt van een minimale rol voor het openbaar ministerie, zijn reactiemogelijkheden toch zijn uitgebreid, met name op het vlak van de voorwaarden die aan seponering kunnen worden gekoppeld.

32. De vraag kan rijzen of het nieuwe jeugddelinquentierecht zoals het in het voorontwerp is opgevat, impliceert dat, mede gelet op artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag over de rechten van de mens, verschillende jeugdrechters dienen op te treden naargelang het gaat om de voorbereidende fase van de rechtspleging dan wel de fase ten gronde. Hoewel de decreetgever niet bevoegd is om ter zake bepalingen aan te nemen,⁶⁶ verdient de vraag toch nader onderzoek, gelet op de mogelijke weerslag van het aan te nemen decreet op de federale bevoegdheid of op de praktische organisatie van de jeugdgerechten. Om een standpunt gevraagd omtrent die vraag, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“Dit decreet beoogt geen verschillende samenstelling jeugdrechter - jeugdrechtbank. We maken enkel gebruik van beide termen om conform te zijn met de juridische terminologie in de verschillende fasen van rechtspleging. De vraag rijst hierbij ‘hoe onafhankelijkheid en onpartijdigheid behouden kunnen blijven wanneer men opschuift in de richting van een jeugdsanctierecht en dezelfde jeugdrechter behouden blijft doorheen de verschillende fasen’? Hoe invulling geven aan artikel 6 EVRM dat het recht op een eerlijk proces voorschrijft?

De reden waarom er wordt geopteerd voor geen verschillende samenstelling is omwille van de zeer expliciete vraag naar ‘Continuïteit’. Tijdens het maatschappelijk debat dat voorafging aan dit voorontwerp van decreet, werd door verschillende stakeholders een pleidooi gehouden om één rechter voor te behouden voor de verschillende fasen (parket, Kinderrechtencommissariaat, jeugdrechters,...).

Men gaf hiervoor verschillende redenen aan:

- het voorzien in twee of meerdere rechters zou tot meer sanctionering kunnen leiden dan vandaag de dag het geval is. Zolang er niet louter sprake is van een sanctierecht, en er ruimte blijft voor andere finaliteiten, zou het voorzien van één rechter in de verschillende fasen de controle van het Grondwettelijk Hof kunnen doorstaan (parket);
- jongeren vinden het heel belangrijk dat het over eenzelfde jeugdrechter gaat (Kinderrechtencommissariaat);
- in een beperkt aantal gevallen zou twee verschillende rechters zinvol kunnen zijn, maar in de meerderheid van zaken is er geen bezwaar om het op één en dezelfde rechter te houden. Het lijkt bovendien proceseconomisch niet te verantwoorden, rekening houdend met de budgettaire beperkingen (jeugdrechters);
- continuïteit blijkt belangrijk en hierbij wordt specifiek aandacht gevraagd voor de overlap die er vaak zou zijn tussen Verontrustende Opvoedingssituaties VOS en het plegen van jeugddelicten. Op basis hiervan staat men niet achter verschillende rechters binnen VOS en MOF of in voorlopige fase en fase ten gronde (Zorgnet-Icuro).

Het sterkst was de vraag naar één en dezelfde jeugdrechter/jeugdrechtbank echter aanwezig bij jongeren en ouders. Naast het reeds vernoemde voordeel van continuïteit

⁶⁶ Krachtens artikel 5, § 1, II, 6°, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 behoort de organisatie van de jeugdgerechten tot de federale bevoegdheid. De gemeenschappen kunnen ook niet voorzien in verschillende jeugdrechters naargelang de fase van de rechtspleging op grond van artikel 10 van die wet nu de weerslag ervan op de federale bevoegdheid alvast niet als marginaal kan worden beschouwd, zodat alvast niet is voldaan aan één van de toepassingsvoorwaarden van dat laatste artikel.

brengen deze twee groepen ook in dat een grondige kennis van de jongere, zijn context en zijn situatie zeer belangrijk zijn.

De finaliteit van het optreden van de jeugdrechter/jeugdrechtbank binnen de voorlopige rechtspleging en de rechtspleging ten gronde is ook verschillend. Tijdens de voorlopige rechtspleging wordt de reactie van de jeugdrechter ingegeven vanuit onderzoek dat nog moet gebeuren en het al dan niet in het gedrang zijn van de veiligheid van de betrokken jongere en/of maatschappij. Binnen de rechtspleging ten gronde is het optreden van de jeugdrechtbank, haar tussenkomst, ingegeven vanuit het formuleren van een antwoord op de vraag over schuld of onschuld.”

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vloeit onmiskenbaar voort dat artikel 6 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens van toepassing is op procedures tot het opleggen van maatregelen of sancties ten aanzien van minderjarigen die ervan worden verdacht een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd.⁶⁷ Tevens kan eruit worden afgeleid dat het gegeven dat eenzelfde rechter optreedt in de onderscheiden fases van de procedure niet strijdt met het genoemde artikel 6 wanneer het kan bijdragen tot een betere bescherming van het belang van de minderjarige,⁶⁸ maar dat een te grote betrokkenheid in het onderzoek naar de feiten wel problematisch kan zijn ten aanzien van dat artikel wanneer een aan de orde zijnde vraag tijdens de voorbereidende rechtspleging samenvalt met een vraag die dient te worden beslecht tijdens de berechting ten gronde.⁶⁹ In het arrest *Nortier* is zelfs aanvaard dat het gegeven dat een jeugdrechter uitspraak heeft gedaan over de vraag of voldoende aanwijzingen van schuld aanwezig zijn om een voorlopige hechtenis te bevelen en te verlengen, eraan niet in de weg staat dat hij kan oordelen ten gronde.⁷⁰

De jeugdrechter voert tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging geen onderzoek naar de feiten en de beslissingen die hij neemt tijdens de voorbereidende rechtspleging, inzonderheid die waarbij een maatregel wordt bevolen, kunnen in beginsel niet worden geacht samen te vallen of een beslissende invloed te hebben op hetgeen bij de behandeling ten gronde dient te worden beslecht. Mede gelet op artikel 40, lid 3, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, waarin onder meer in de waarborg van een aangepast systeem van

⁶⁷ Zie recent nog EHRM (Gr. K.) 23 maart 2016, *Blokhin t. Rusland*, §§ 179-182.

⁶⁸ EHRM 2 maart 2010, *Adamkiewicz t. Polen*, § 107. Zie ook § 101: “La Cour rappelle également que le simple fait, pour un juge, d’avoir pris des décisions avant le procès ne peut justifier en soi des appréhensions relativement à son impartialité. Ce qui compte, c’est l’étendue des mesures adoptées par le juge avant le procès. De même, la connaissance approfondie du dossier par le juge n’implique pas un préjugé empêchant de le considérer comme impartial au moment du jugement sur le fond. Enfin, l’appréciation préliminaire des données disponibles ne saurait non plus passer comme préjugant l’appréciation finale. Il importe que cette appréciation intervienne avec le jugement et s’appuie sur les éléments produits et débattus à l’audience (voir, notamment, *mutatis mutandis*, *Hauschildt* précité, p. 22, § 50, *Nortier c. Pays-Bas*, 24 août 1993, série A n° 267, p. 15, § 33, *Saraiva de Carvalho c. Portugal*, 22 avril 1994, série A n° 286-B, p. 38, § 35 et *Depiets c. France*, n° 53971/00, § 35, CEDH 2004-I)” en § 106: “La Cour admet que, du fait de la nature spécifique des questions que la justice des mineurs est amenée à traiter, elle doit nécessairement présenter des particularités par rapport au système de la justice pénale applicable aux adultes. (...)”.

⁶⁹ EHRM 2 maart 2010, *Adamkiewicz t. Polen*, § 102.

⁷⁰ EHRM 24 augustus 1993, *Nortier t. Nederland*, § 35; zie ook GwH 17 december 2003, nr. 166/2003, B.11.4. In de arresten nr. 49/2008 en nr. 50/2008 lijkt het Grondwettelijk Hof een strengere houding aan te nemen dan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in het arrest *Nortier* (GwH 13 maart 2008, nr. 49/2008, B.26.5 en B.26.6, en GwH 13 maart 2008, nr. 50/2003, B.15.14), maar deze arresten betreffen de formulering “voldoende ernstige aanwijzingen van schuld”.

afhandeling van jeugddelinquentie wordt voorzien, lijkt te kunnen worden aangenomen dat de ontworpen bepalingen niet nopen tot een wijziging van de bestaande organisatie van de jeugdgerechten.

33. Mede gezien de gewijzigde benadering van jeugddelinquentie waarvan in het voorontwerp wordt uitgegaan, dient te worden aangenomen dat het in de artikelen 12 en 14 van de Grondwet vervatte legaliteitsbeginsel op reacties inzake jeugddelinquentie van toepassing is. Aangezien die reacties uit hun aard zelf een beperking van het privéleven (en dikwijls ook van het gezinsleven) inhouden, is erop ook het legaliteitsbeginsel dat is vervat in artikel 22 van de Grondwet, van toepassing. Ook dient rekening te worden gehouden met artikel 22*bis*, vijfde lid, van de Grondwet, naar luid waarvan de wet, het decreet of de in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel (de ordonnantie) de rechten van het kind waarborgen.

In het licht hiervan doen een aantal bepalingen van het voorontwerp problemen of vragen rijzen.

Zo zijn een aantal reacties onvoldoende of zelfs niet omschreven. Het meest flagrante voorbeeld daarvan is de “terbeschikkingstelling” die voor maximaal tien jaar kan worden toegevoegd aan de maatregel van gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling (artikel 37, § 1, van het voorontwerp) zonder dat ook maar de minste indicatie wordt gegeven over de aard en de inhoud van de maatregel of de criteria waaraan hij is gebonden.⁷¹

Maar ook op andere plaatsen staat het voorontwerp op gespannen voet met het uit de genoemde grondwetsartikelen voortvloeiende legaliteitsbeginsel.

Zo is het positief project dat het openbaar ministerie, de jeugdrechter of de jeugdrechtbank kunnen voorstellen uit te voeren (artikelen 13, 21 en 32), weinig precies omschreven, is niet omschreven waaruit de ondertoezichtstelling van de sociale dienst (voor gerechtelijke jeugdbescherming) bestaat waarmee de maatregelen bedoeld in artikel 18, § 2, en de sancties bedoeld in artikel 29, § 2, gepaard gaan, is het niet duidelijk waaruit de ambulante maatregel of sanctie (artikelen 22 en 33) kan bestaan,⁷² is de opsomming in artikel 23, § 3, exemplatief, is niet duidelijk wat de in artikel 23, § 6, bedoelde begeleiding inhoudt,⁷³ wat de juiste inhoud is van de in artikel 27 bedoelde delictgerichte werking met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken,⁷⁴ is de inhoud van het in artikel 37, § 3, eerste lid, en § 4, vierde lid, van het voorontwerp bedoelde “vervolgtraject” niet omschreven en zijn een aantal delegaties aan de Vlaamse Regering te ruim voor zover erin vervat is of ermee zou worden bedoeld dat de Vlaamse Regering de inhoudelijke aspecten van de bedoelde voorwaarden,

⁷¹ Overigens rijzen ook ernstige vragen bij de uitvoerbaarheid van deze maatregel (die kan lopen tot vijfendertig jaar) door instanties die gericht zijn op minderjarigen (of maximaal vijfentwintigjarigen), mede gelet op de eis van ‘specificiteit’ van actoren actief in het jeugddelinquentierecht (artikel 3, § 3, 2°, van het voorontwerp).

⁷² Zie nader opmerking 148.

⁷³ Zie nader opmerking 160.

⁷⁴ Zie nader opmerking 192.

maatregelen, sancties of opvolging ervan nader mag bepalen en uitwerken. Dat laatste is het geval met:

- de in de artikelen 18, § 2, laatste lid, en 29, § 2, laatste lid, vervatte delegatie om de “nadere regels en modaliteiten”⁷⁵ te bepalen waaraan de voorwaarden en de maatregelen of de sancties vermeld in respectievelijk artikel 18, § 2, eerste tot achtste lid, en 29 moeten voldoen;⁷⁶

- de in artikel 22, vierde lid, vervatte delegatie om de “nadere regels voor inhoud en invulling” van de ambulante maatregel te bepalen en om voor bepaalde “specifieke groepen” methodieken te erkennen en de toegankelijkheid hiervan te bepalen voor zover dit op varianten van de maatregel zou neerkomen;⁷⁷

- de in artikel 24, § 4, laatste lid, opgenomen delegatie om nadere regels voor de werking van de gesloten oriëntatie te bepalen;⁷⁸

- de in artikel 25, § 4, laatste lid, vervatte delegatie om voor specifieke doelgroepen programma’s te erkennen en de toegankelijkheid tot die programma’s te bepalen;

- de in artikel 26, derde lid, vervatte delegatie om de “nadere regels en voorwaarden voor de opvolging en de inhoudelijke invulling” van de opvolging en de vaardigheidstraining voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken na gesloten begeleiding te bepalen.

De genoemde bepalingen dienen te worden herwerkt teneinde in overeenstemming te worden gebracht met het in herinnering gebrachte legaliteitsbeginsel.

34. Andere delegaties dienen dan weer grondwetsconform te worden geïnterpreteerd. Zo mag een delegatie om de “werking” van de gemeenschapsinstellingen te regelen (artikel 25, § 4, laatste lid, van het voorontwerp) of een delegatie om de “nadere regels” voor de inhoud of de invulling van de opdrachten van de gemeenschapsinstellingen te bepalen of de bevoegdheid om voor specifieke doelgroepen “programma’s te erkennen en de toegankelijkheid ertoe te bepalen” (artikel 37, § 5, laatste lid, van het voorontwerp) er niet toe leiden dat de Vlaamse Regering essentiële aspecten van de inhoud van de maatregelen regelt.

35. In de artikelen 12 en 20 van het voorontwerp wordt respectievelijk voor de procureur des Konings en de jeugdrechter (tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging) voorzien in de mogelijkheid om een aanbod te formuleren om deel te nemen aan een bemiddeling (en wat de jeugdrechter betreft een aanbod tot herstelgericht groepsoverleg). Een van de voorwaarden hiertoe is dat de verdachte het jeugddelict niet ontkent (artikel 12, § 1, vijfde lid, 2°,

⁷⁵ Wat tautologisch is met “nadere regels”.

⁷⁶ In het geval de delegatie niet méér zou inhouden dan wat reeds voortvloeit uit de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, is ze overbodig. Men ziet overigens niet goed wat betreffende de genoemde voorwaarden of maatregelen zou kunnen worden bepaald op grond van deze bevoegdheid.

⁷⁷ Deze kritiek geldt ook ten aanzien van de ambulante maatregel als sanctie, nu artikel 22 erop van toepassing wordt verklaard (zie artikel 33, eerste lid, van het voorontwerp).

⁷⁸ Deze kritiek geldt ook ten aanzien van de gesloten oriëntatie als sanctie, nu artikel 24 erop van toepassing wordt verklaard (artikel 35, tweede lid, van het voorontwerp).

en artikel 20, § 1, eerste lid, 2°, van het voorontwerp). In dit verband dient te worden herinnerd aan arrest nr. 50/2008 van het Grondwettelijk Hof van 13 maart 2008, waarin het volgende wordt geoordeeld:

“B.15.15. De vraag rijst eveneens of het met de in B.15.6 en B.15.7 in herinnering gebrachte beginselen verenigbaar is om van de minderjarige te eisen dat hij de feiten waarvan hij wordt verdacht ze te hebben gepleegd, uitdrukkelijk erkent.

B.15.16. Uit het bestaan van het bemiddelingsakkoord, waarvan de procureur des Konings en de rechtbank kennis zullen nemen vermits zij daarmee rekening dienen te houden, blijkt op zich dat de minderjarige heeft verklaard de hem verweten feiten niet te ontkennen. Ongeacht welke voorzorgsmaatregelen worden genomen opdat de in het kader van het herstelrechtelijk aanbod ingezamelde elementen niet daarbuiten zouden kunnen worden gebruikt, met inbegrip van de erkenning door de minderjarige van de materialiteit van het als misdrijf omschreven feit (artikelen 37*quater*, §§ 2 en 3, en 45*quater*, § 4), wordt iedere minderjarige die na een bemiddeling of een overleg voor de procureur des Konings of voor de jeugdrechter verschijnt, verondersteld de feiten te erkennen. Hoewel, zoals in B.15.9 wordt gezegd, die afstand van het vermoeden van onschuld en van het recht om te zwijgen aanvaardbaar is in het kader van de bemiddeling of van het overleg, omdat de minderjarige de gevolgen heeft kunnen inschatten van die afstand die hem in staat stelt deel te nemen aan een herstelrechtelijk aanbod, dat hij in zijn eigen belang aanvaardt, is zulks niet langer het geval wanneer het akkoord waartoe dat aanbod leidt niet het verval van de strafvordering met zich meebrengt.

B.15.17. Het is niet verenigbaar met de in B.15.6 in herinnering gebrachte bepalingen om voor te schrijven dat, terwijl de procedure kan worden hervat na een bemiddelings- of overlegakkoord, de minderjarige ertoe gehouden is vooraf te verklaren dat hij de hem verweten feiten erkent. Die erkenning kan een belangrijk element zijn dat het de minderjarige mogelijk zal maken de gevolgen van zijn handeling te beseffen en deel te nemen aan een responsabiliseringsproces. Maar zij kan worden gesitueerd in het kader van de bemiddeling of het overleg en blijft gedekt door de daaraan verbonden geheimhouding. Die vereiste opnemen in de wet en daarvan een voorwaarde maken voor het herstelrechtelijk aanbod is daarentegen niet evenredig met het nagestreefde doel.

Het is verantwoord dat een herstelrechtelijk aanbod alleen kan worden voorgesteld wanneer een minderjarige ervan wordt verdacht een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, zoals de artikelen 37*bis*, § 2, en 45*quater*, § 1, van de wet uitdrukkelijk bepalen. Maar door een bijzondere erkenning van de minderjarige te eisen waaruit later zal kunnen worden afgeleid dat hij de hem verweten feiten onbetwistbaar heeft erkend, in een ander kader dan dat van het herstelrechtelijk aanbod, heeft de wetgever een maatregel genomen die verder reikt dan de door hem nagestreefde doelstelling en die minderjarigen die een aanbod van bemiddeling of van herstelgericht groepsoverleg aanvaarden, anders behandelt dan de volwassenen die een bemiddeling aanvragen op grond van artikel 553, § 1, van het Wetboek van strafvordering, zonder dat dit verschil in behandeling redelijk verantwoord is.

B.15.18. In artikel 37*bis*, § 1, van de wet van 8 april 1965 dient bijgevolg eveneens het 2° ‘de persoon die ervan wordt verdacht een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij het als het misdrijf omschreven feit niet te ontkennen’ en in artikel 45*quater*, § 1, tweede lid, van dezelfde wet, het 2° ‘de betrokkene verklaart het als misdrijf omschreven feit niet te ontkennen’ te worden vernietigd.”

De vraag rijst of de genoemde voorwaarde niet dezelfde grondwettigheidskritiek oplevert als dewelke door het Grondwettelijk Hof is geformuleerd in zijn arrest nr. 50/2008.⁷⁹ Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde onder meer wat volgt:

“De vernietiging van de voorwaarde van de ‘niet-ontkenning van de feiten’ door het Grondwettelijk Hof in haar arrest van 13 maart 2008 lijkt voornamelijk te zijn ingegeven door het feit dat de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij het als misdrijf omschreven feit niet te ontkennen. Deze verklaring wordt niet gevraagd in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht.”

Het is inderdaad zo dat er een verschil is tussen een uitdrukkelijke verklaring van de minderjarige en de loutere vaststelling dat de minderjarige de feiten niet ontkent. Daaruit zou kunnen worden afgeleid dat de betrokken bepalingen thans geen probleem meer vormen, maar het eindoordeel hieromtrent komt het Grondwettelijk Hof toe.

Een gelijkaardige opmerking geldt voor dezelfde voorwaarde inzake het aanbod van de procureur des Konings om een positief project uit te voeren (artikel 13, § 1, derde lid, 2°, van het voorontwerp).

36. Op verschillende plaatsen van het voorontwerp wordt het opleggen van maatregelen gekoppeld aan de noodzaak om verder onderzoek te voeren (artikelen 3, § 6, tweede lid,⁸⁰ 20, § 1, eerste lid, 1°, 21, § 1, vierde lid, 1°, 24, §§ 2, 1°, en 3, 1°). Er dient te worden verduidelijkt wat juist met “verder onderzoek” wordt bedoeld. Gaat het om verder onderzoek naar de feiten, om verder onderzoek naar de persoonlijkheid en het milieu van de minderjarige, om beide elementen, of om nog wat anders?

37. In artikel 18, § 2, vijfde lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat als de jeugdrechter een maatregel uitspreekt als vermeld in het eerste lid,⁸¹ hij de maximumduur ervan bepaalt, terwijl in artikel 29, § 2, achtste lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat wanneer de jeugdrechtbank een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot 8° en (lees: of) 10°, oplegt, hij de maximumduur ervan bepaalt. Uit het hanteren van het woord *maximumduur* kan worden afgeleid dat de opgelegde maatregelen of sancties steeds vóór het bereiken van de maximumduur kunnen worden opgeheven, maar dat wordt nergens uitdrukkelijk in het voorontwerp bepaald en evenmin wordt bepaald dat de minderjarige hiertoe een verzoek kan indienen, terwijl in de opheffing van artikel 60 van de wet van 8 april 1965, waarin de herzieningsbevoegdheid wordt geregeld, wordt voorzien in het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’.

⁷⁹ Dit is niet het geval met de vernietiging van het vereiste dat er ernstige aanwijzingen van schuld bestaan in hetzelfde arrest nu die vernietiging stoelt op het vereiste dat een rechter in verschillende procesfasen geen onverenigbare functies mag cumuleren (zie overweging B.15.14 van het arrest, met verwijzing naar GwH 13 maart 2008, nr. 49/2003, B.26.2 tot B.26.4), terwijl artikel 12, § 1, vijfde lid, 1°, van het voorontwerp betrekking heeft op het openbaar ministerie. In artikel 20, § 1, eerste lid, 1°, van het voorontwerp is die voorwaarde vervangen door de voorwaarde dat er “ernstige aanwijzingen bestaan dat verder onderzoek noodzakelijk is”.

⁸⁰ Zie over de formulering van dit lid opmerking 63.

⁸¹ De toevoeging “1° tot 5°” kan vervallen nu er in dat lid van geen andere maatregelen gewag wordt gemaakt.

Deze lacune dient te worden weggewerkt. Dit is, wat betreft de maatregel van plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding die tot negen maanden kan duren, des te meer noodzakelijk daar de minderjarige op grond van artikel 5, lid 4, van het Europees Verdrag over de rechten van de mens het recht dient te hebben om met redelijke tussenpozen de rechtmatigheid van zijn detentie te laten controleren door een rechter.⁸²

38. Het is, mede gelet op de zo-even vermelde opheffing van artikel 60 van de wet van 8 april 1965 evenmin duidelijk of een maatregel tijdens de voorbereidende rechtspleging (of in de periode voor de beslissing ten gronde) kan worden vervangen door een andere maatregel. Artikel 18, § 2, negende lid, van het voorontwerp laat daarover enige onduidelijkheid bestaan,⁸³ maar uit andere bepalingen kan *a contrario* worden afgeleid dat dit in het algemeen niet het geval is (artikelen 20, § 11, tweede lid, 23, § 9, en 24, § 4, derde lid). Hierover dient de nodige opheldering te worden verschaft.

39. In de artikelen 37 en 38 van het voorontwerp komen een aantal verwijzingen voor naar artikelen uit het Strafwetboek om het toepassingsgebied van respectievelijk de sanctie van het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling en de uithandengeving te bepalen.

Die verwijzingen zullen alvast dienen te worden aangepast zo het voornemen op federaal vlak om een nieuw Strafwetboek in te voeren, doorgang zou vinden. Niet alleen zullen de verwijzingen naar de artikelnummers niet langer actueel zijn, maar bovendien zullen de omschrijvingen van de misdrijven en de erop gestelde straffen niet noodzakelijkerwijze gelijk zijn aan de huidige. Om hiaten of toepassingsmoelijkheden te vermijden, is een nauwgezette opvolging op dit vlak noodzakelijk.

Maar ook los van een eventuele herziening van het Strafwetboek kan de verwijzing naar artikelen uit het Strafwetboek problemen doen rijzen. Nog afgezien van het gegeven dat over de gemaakte selectie vragen zouden kunnen worden opgeworpen op het vlak van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (zie opmerkingen 239 en 259), rijzen er ook complicaties doordat in een decretale tekst naar een federale tekst wordt verwezen, wat als gevolg heeft dat wijzigingen die op federaal vlak worden aangebracht, niet (noodzakelijkerwijze) gevolgen hebben voor de gemeenschapsregels. Zo zal bijvoorbeeld, wanneer gewag wordt gemaakt van een misdrijf “vermeld in de artikelen ... tot ...”, een later daartussen ingevoegd artikel niet vallen onder de opsomming⁸⁴ en kan de vraag rijzen naar de invloed van de wijziging van de strafmaat op de draagwijdte van de decretale bepaling waarin de verwijzing is opgenomen.⁸⁵ Ook kan de vraag rijzen naar de gevolgen van een inhoudelijke

⁸² Zie bijvoorbeeld: EHRM 13 juli 1995, *Bezicheri t. Italië*, § 47; EHRM 12 april 2006, *Reinprecht t. Oostenrijk*, § 31; en, specifiek in een jeugdzak, EHRM 19 mei 2016, *D.L. t. Bulgarije*, §§ 87-93.

⁸³ Ook uit artikel 21, § 3, derde lid, van het voorontwerp zou bij een zekere lezing kunnen worden afgeleid dat er een algemene herzieningsbevoegdheid bestaat.

⁸⁴ Zie hierover verder opmerking 240.

⁸⁵ De mogelijkheid van toepassing van de genoemde sanctie of de uithandengeving is (mede) gebaseerd op de ernstgraad van het betrokken misdrijf dat tot uiting komt in de strafmaat. De vraag is dan of een lichtere ernstinschatting van een misdrijf gevolgen heeft voor de decretale regelgeving.

wijziging van de misdrijfsomschrijving. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of het, om deze complicaties of toepassingsmoeilijkheden te vermijden, niet beter zou zijn te werken met strafmaten.⁸⁶

40. In artikel 37, § 3, tweede lid, en § 4, vierde en vijfde lid, van het voorontwerp wordt voorzien in een halfjaarlijkse of jaarlijkse evaluatie van de sanctie van de gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling, maar het voorontwerp bevat voor het overige geen bepalingen waarbij een rechter (gelet op de bevoegdheidsverdeling een jeugdrechter) uitspraak kan doen over de toekenning van voorwaardelijke invrijheidstelling of uitvoeringsmodaliteiten van de residentiële sancties, zoals de strafuitvoeringsrechtbank die wel heeft in het gemene strafrecht.⁸⁷ De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of hiervoor een afdoende verantwoording bestaat, mede gelet op het gewijzigde karakter van de door de jeugdrechtbank ten gronde opgelegde reactie.

41. In het voorontwerp wordt de mogelijkheid behouden om onder bepaalde voorwaarden een minderjarige uit handen te geven en de zaak te verwijzen naar het openbaar ministerie met het oog op vervolging voor de bevoegde gemeenschappelijke strafrechtbank (artikel 38). Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting te verantwoorden waarom het, mede gelet op de artikelen 3, lid 1, en 40, lid 1,⁸⁸ van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, noodzakelijk is om de uithandengeving te behouden ondanks het gegeven dat voortaan ook voor minderjarigen wordt voorzien in (ingrijpende en mogelijk langdurende) sancties die kunnen worden vergeleken met straffen en de logica van de uithandengeving derhalve niet langer impliceert dat de rechtbank “een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht” (artikel 57bis van de wet van 8 april 1965).⁸⁹

42. De frequent voorkomende (en niet steeds nodige) interne verwijzingen en het niet altijd consequente gebruik van de terminologie of van de gedefinieerde begrippen bemoeilijkt soms sterk de leesbaarheid van het voorontwerp. Verder in het advies worden daarvan een aantal voorbeelden gegeven, maar ook meer algemeen verdient het voorontwerp een bijkomende revisie op dit vlak.

Ook verdient het aanbeveling de consistentie van de definities te heronderzoeken. Zo bijvoorbeeld komt in artikel 1, 10° en 11°, van het voorontwerp zowel de term “minderjarige”

⁸⁶ Zie in dezelfde zin het advies van het College van procureurs-generaal, p. 16.

⁸⁷ Ook meer algemeen valt op dat in het voorontwerp in het geheel geen gewag wordt gemaakt van de uitvoeringsfase.

⁸⁸ Die bepaling luidt: “De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld omwille van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.”

⁸⁹ Zie ook het advies 29 maart 2017 van het Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (“Welke toekomst voor de uithandengeving?”), <https://ncrk-cnde.be/nl/advies/article/welke-toekomst-voor-de-uithandengeving>.

als de term “jeugddelict” voor. In de definitie van die laatste term (artikel 2, 6°) komt evenwel nog eens het woord “minderjarige” voor, zodat de definities niet goed op elkaar zijn afgestemd.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Hoofdstuk 1 – Algemene bepalingen

Artikel 2

43. In artikel 2, 1°, van het voorontwerp, waarin een definitie van het begrip “bemiddeling” wordt gegeven, schrijve men “de minderjarige verdachte *of* de minderjarige delictpleger” in plaats van “de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger” nu het steeds slechts, naargelang het stadium van de procedure, om één van die twee categorieën zal gaan.

44. De vraag rijst of in dezelfde bepaling en in artikel 2, 2°, van het voorontwerp ook geen gewag moet worden gemaakt van de opvoedingsverantwoordelijken van het minderjarige slachtoffer.

45. In artikel 2, 4°, van het voorontwerp wordt in de definitie van “gemeenschapsinstelling” verwezen naar de “instelling als vermeld in artikel 38”. Die verwijzing is niet correct nu artikel 38 van het voorontwerp betrekking heeft op de uithandengeving en erin geen melding wordt gemaakt van een “gemeenschapsinstelling”. Allicht wordt bedoeld te verwijzen naar artikel 40 van het voorontwerp. Zo het noodzakelijk is om in artikel 2, 4°, van het voorontwerp een verwijzing naar een ander artikel op te nemen,⁹⁰ dient de genoemde verwijzing te worden gecorrigeerd.

46. In artikel 2, 8°, en 22°, van het voorontwerp wordt, conform de in artikelen 48, § 1, tweede en derde lid, en 52bis van de wet van 8 april 1965 gehanteerde terminologie, beter gewag gemaakt van “de voorbereidende rechtspleging” in plaats van respectievelijk “de voorlopige rechtsplegingfase” en “de voorlopige rechtspleging”. Op alle plaatsen in het voorontwerp waar deze laatste term wordt gehanteerd,⁹¹ dient die term dan te worden vervangen door de term “voorbereidende rechtspleging”.

47. Luidens artikel 2, 14°, van het voorontwerp wordt de term “oriëntatievoorstel” gedefinieerd als “het voorstel van het meest aangewezen vervolgtraject voor een bepaalde jongere geformuleerd door een oriëntatiecentrum op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie”. Met “vervolgtraject” wordt hier allicht verwezen naar de maatregel of de sanctie die volgt op de oriëntatie. Deze term wordt evenwel in het voorontwerp ook nog in een andere

⁹⁰ Wanneer een inhoudelijke omschrijving kan worden gehanteerd, verdient dat de voorkeur. In dit geval lijkt te kunnen volstaan te schrijven “een door de Vlaamse Gemeenschap opgerichte instelling” in plaats van “een instelling als vermeld in artikel [40]”.

⁹¹ De term “rechtsplegingfase” komt verder niet meer voor in het voorontwerp.

betekenis gehanteerd, namelijk in artikel 37, §§ 3, eerste lid, en 4, vierde lid. Om verwarring te vermijden wordt het genoemde artikel 2, 14°, dan ook het best anders geformuleerd.

48. In plaats van te verwijzen naar “een dienst als vermeld in artikel (lees: de artikelen) 13, 21 en 32”,⁹² schrijve men in artikel 2, 16°, van het voorontwerp “een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde of erkende⁹³ dienst”.

49. In de in artikel 2, 17°, van het voorontwerp opgenomen definitie van “reactie” wordt enkel gerefereerd aan maatregelen en sancties die door respectievelijk de jeugdrechter en de jeugdrechtbank worden opgelegd. In artikel 3, § 4, tweede lid (tweemaal), en 11, § 1, tweede lid, van het voorontwerp wordt de term “reactie” ook aangewend voor acties op het niveau van het openbaar ministerie. De definitie van reactie dient gelet hierop te worden aangepast, of er dient een begrip te worden gecreëerd dat zowel de acties op het niveau van het openbaar ministerie omvat, als de maatregelen en sancties (al dan niet inclusief het herstelrechtelijk aanbod, alsmede het positief project, zie opmerking 114). Daarbij moet wel de consistentie van de terminologie in het gehele voorontwerp worden bewaakt.

50. Luidens artikel 2, 21°, van het voorontwerp wordt onder “sociale dienst” verstaan “de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening vermeld in artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp”. De vraag rijst echter of de benaming van die dienst niet beter zou worden gewijzigd, gelet op de taken die deze dienst zal opnemen in het raam van het nieuwe jeugddelinquentierecht, waarvan responsabilisering, normbevestiging, herstel van de schade en het belang van de samenleving de uitgangspunten vormen (zie artikel 3, § 1, van het voorontwerp).

Hoofdstuk 2 – Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1 – Grondbeginselen

Artikel 3

51. Artikel 3, § 1, van het voorontwerp betreft grondbeginselen inzake “het optreden van de actoren die betrokken zullen zijn bij de uitvoering van [het aan te nemen] decreet”, terwijl artikel 3, § 3, grondbeginselen inzake “elk optreden” betreft. Vraag is of beide bepalingen niet beter zouden worden versmolten, wat overigens zou toelaten overlappingsen te vermijden.⁹⁴

52. Artikel 3, § 1, van het voorontwerp loopt niet geheel waar bepaald wordt dat het optreden van de actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van het aan te nemen decreet tijdig

⁹² In artikel 32 van het voorontwerp wordt overigens geen gewag gemaakt van enige dienst, terwijl de twee andere artikelen tal van onderdelen bevatten. De verwijzing is derhalve niet precies.

⁹³ Dat, zoals doorgaans, het procedé van de erkenning wordt gehanteerd, blijkt uit artikel 13, § 1, vijfde lid, van het voorontwerp.

⁹⁴ Zo komen artikel 3, § 1, 5°, en artikel 3, § 3, 1°, op hetzelfde neer en zijn ook bepaalde elementen van artikel 3, § 1, 3°, terug te vinden in artikel 3, § 3.

en gepast “de verantwoordelijkheid voor het gepleegde jeugddelict” beoogt. Wellicht wordt bedoeld “het vaststellen van het jeugddelict en het bepalen van de verantwoordelijkheid ervoor”, wat dan zo zou dienen te worden geschreven.

53. In artikel 3, § 2, eerste lid, van het voorontwerp wordt ten aanzien van minderjarigen onder twaalf jaar een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid ingesteld. Die bepaling hoort eerder thuis in afdeling 2 van hoofdstuk 2 van het voorontwerp, waar het toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht wordt omschreven. Het zou overigens logischer zijn die afdeling als eerste afdeling van dat hoofdstuk 2 op te nemen.

54. Nog aan die bepaling dient te worden toegevoegd dat de betrokkene *op het ogenblik van de feiten* nog geen twaalf jaar is (beter: “de volle leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt”).

55. Luidens artikel 3, § 2, tweede lid, van het voorontwerp kunnen *de daden, handelingen of nalatigheid* waarvan de persoon, vermeld in het eerste lid, wordt verdacht, aanleiding geven tot doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening conform het decreet van 12 juli 2013 ‘betreffende de integrale jeugdhulp’. Het zal evenwel niet het als misdrijf omschreven feit op zich zijn dat de tussenkomst van de integrale jeugdhulp verantwoordt, maar wel de leefsituatie van de minderjarige. Voorts rijst de vraag wat wordt bedoeld met die “doorverwijzing”, die nergens nog in het voorontwerp aan bod komt, nu het genoemde decreet uit zichzelf van toepassing is op de genoemde categorie minderjarigen.

Zo de genoemde bepaling louter een herinnering inhoudt aan het bestaan van het decreet van 12 juli 2013,⁹⁵ dient ze te worden weggelaten. Indien ze een eigen normatieve draagwijdte heeft, dient die draagwijdte te worden verduidelijkt.

56. In artikel 3, § 3, van het voorontwerp wordt onder meer bepaald dat elk optreden ernaar streeft jeugddelinquentie in de toekomst te vermijden door multidisciplinair en tijdig in te zetten op preventie. Nog los van de vaststelling dat deze bepaling een weinig normatief karakter vertoont, moet worden opgemerkt dat het woord “preventie” verschillende betekenissen kan hebben, zodat dient te worden verduidelijkt wat juist wordt bedoeld. In ieder geval kan het niet gaan om de algemeen-preventieve taak van de jeugdhulp, die geen taak is van de actoren bij het gerechtelijke optreden.

57. Luidens de eerste zin van artikel 3, § 4, eerste lid, van het voorontwerp genieten de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, naast de waarborgen die zijn vermeld in het aan te nemen decreet, de toepasselijke rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 ‘betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp’. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan in welke mate dat toepasbaar is voor de onderscheiden waarborgen die zijn opgenomen in dat laatste decreet, dat specifiek is toegeschreven op de context van jeugdhulpverlening, en of de toepassing van sommige van die

⁹⁵ Dat overigens ook van toepassing is op minderjarigen van twaalf jaar of ouder.

regels wel verenigbaar is met de federaal bepaalde rechtsplegingsregels die van toepassing zijn op minderjarige verdachten of delictplegers⁹⁶ of met de beslissingsbevoegdheid van de jeugdmagistraten. Ook dient in de memorie van toelichting verduidelijking te worden gegeven over de juiste draagwijdte van de bepaling.⁹⁷

58. Luidens de tweede zin van artikel 3, § 4, eerste lid, van het voorontwerp dient de minderjarige op een voor hem begrijpbare manier *tijdig* op de hoogte te worden gebracht van de in die bepaling vermelde rechtswaarborgen. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of dat vereiste niet kan worden geëxpliciteerd. Tevens dient te worden bepaald wie de minderjarige van deze rechten op de hoogte moet brengen.

59. Luidens de eerste zin van artikel 3, § 4, tweede lid, van het voorontwerp geniet de persoon, vermeld in het eerste lid (dit is de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger), *als minderjarige* alle specifieke rechten die bij de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind zijn omschreven. Daargelaten de vaststelling dat die bepaling overbodig is nu de betrokkenen in ieder geval de bij de Grondwet en het (in België toepasselijke) internationale (of supranationale) recht gewaarborgde rechten genieten,⁹⁸ is het niet duidelijk wat met de woorden “als minderjarige” aan de draagwijdte van de bepaling wordt toegevoegd.

60. Luidens artikel 3, § 4, tweede lid, 2°, van het voorontwerp heeft elke reactie⁹⁹ tot doel de jongere aan te moedigen zich de maatschappelijke norm eigen te maken. De vraag is of, mede gelet op het vermoeden van onschuld dat in de voorbereidende fase dient te gelden, deze doelstelling niet enkel kan worden gebonden aan de sanctie.¹⁰⁰

61. Luidens artikel 3, § 4, tweede lid, van het voorontwerp dient bij de “tenlasteneming” van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, zoveel mogelijk een beroep te worden gedaan op de buitengerechtelijke reacties waarin het aan te nemen decreet voorziet. Zoals ook de Hoge Raad voor de Justitie opmerkt, kunnen evenwel ook de afhandelingsmogelijkheden op parketniveau worden beschouwd als een gerechtelijke afhandeling, terwijl het voorontwerp geen betrekking heeft op afhandelingsmogelijkheden die geheel buiten de gerechtelijke overheden plaatsvinden. Vraag is derhalve wat juist wordt bedoeld. De genoemde bepaling dient in het licht van de bedoeling van de stellers van het voorontwerp te worden herschreven.

⁹⁶ In ieder geval dient de bepaling bevoegdheidsconform te worden geïnterpreteerd.

⁹⁷ Mede gelet op het te wijzigen toepassingsgebied van het decreet van 7 mei 2004 (zie artikel 30 van het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’).

⁹⁸ De eerste en de tweede zin zouden kunnen worden geïntegreerd door te schrijven “De rechten en vrijheden gewaarborgd bij de Grondwet en het internationale of supranationale recht gaan gepaard met de volgende bijzondere waarborgen:”.

⁹⁹ Luidens artikel 2, 17°, van het voorontwerp is dit zowel een maatregel (opgelegd tijdens de voorbereidende rechtspleging) als een sanctie.

¹⁰⁰ Zie ook opmerkingen 29 en 30.

62. Luidens artikel 3, § 4, derde lid, van het voorontwerp worden aan de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger de toepasselijke artikelen uit het Verdrag inzake de rechten van het kind overhandigd. De gemachtigde preciseerde dat het gaat om de artikelen 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 24, 25, 28, 31, 34, 37 en 40 van dat verdrag. Dit kan in de memorie van toelichting worden vermeld.

63. Luidens artikel 3, § 6, tweede lid, van het voorontwerp worden reacties (dit zijn maatregelen of sancties – zie artikel 3, 17°, van het voorontwerp) enkel genomen als er voldoende ernstige aanwijzingen bestaan dat verder onderzoek noodzakelijk is, of schuld bewezen is, en alleen als “het doel” op geen andere wijze kan worden bereikt.

Er dient in de eerste plaats te worden geëxpliciteerd waarnaar juist wordt verwezen met de term “het doel”. Voorts rijst de vraag of ook hier niet moet worden gedifferentieerd naargelang het gaat om maatregelen of sancties.

Afdeling 2 – Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Artikel 6

64. Luidens artikel 6 van het voorontwerp nemen alle reacties, behalve de sancties vermeld in de artikelen 37 en 38, een einde als de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

Het verdient aanbeveling dit artikel aan te vullen met bepalingen omtrent de leeftijd of de leeftijden tot dewelke de reacties kunnen worden *opgelegd*. Al is het voor voortdurende maatregelen of sancties wel logisch dat die welke maar tot drieëntwintig jaar kunnen duren, ook vóór die leeftijd dienen te worden opgelegd, moet erover duidelijkheid worden geschapen of de (ogenblikkelijke) sancties vermeld in artikel 29, § 2, 1° en 2°, van het voorontwerp ook maar kunnen worden opgelegd totdat de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.¹⁰¹

Voorts dient in de huidige tekst de verwijzing naar artikel 38 van het voorontwerp te vervallen nu de uithandengeving slechts het toepasselijke recht (het strafrecht) zal bepalen, maar zelf geen sanctie uitmaakt en overigens een ogenblikkelijk effect heeft. De eventuele straf die na uithandengeving wordt uitgesproken, betreft dan weer een federale bevoegdheid. Weliswaar is de mogelijkheid om een uithandengeving te bevelen – omdat ze gekoppeld is aan de voorwaarde dat de jeugdrechtbank het opleggen van een sanctie niet geschikt acht – noodzakelijkerwijze gebonden aan de mogelijkheid om nog een sanctie op te leggen en kan de

¹⁰¹ Zie over de wenselijkheid om na drieëntwintig jaar nog een berisping te kunnen uitspreken, het advies van het College van procureurs-generaal, waarin het volgende wordt opgemerkt:

“Vooral bij zedenfeiten komt het soms voor dat feiten die door een minderjarige dader gepleegd zijn pas aan het licht komen nadat deze de leeftijd van 25 jaar heeft bereikt. Voor de slachtoffers van deze feiten is het belangrijk dat de dader toch nog kan worden veroordeeld. Aan hen kan dan ook nog een schadevergoeding worden toegekend door de jeugdrechtbank. Toelaten dat zelfs na de leeftijd van 25 jaar een persoon wordt veroordeeld tot een berisping, zou dit mogelijk kunnen maken zonder invloed op de beschikbare middelen en de concrete werking van de jeugdhulpverlening.”

uithandengeving derhalve ook niet meer worden bevolen als ook geen enkele sanctie meer kan worden opgelegd.¹⁰²

Ten slotte dient te worden opgemerkt dat de huidige tekst van artikel 6 van het voorontwerp geen betrekking kan hebben op de berisping en op de in artikel 29, § 2, eerste lid, 2°, bedoelde maatregel nu die sancties een ogenblikkelijk karakter hebben, zodat men in verband ermee niet kan bepalen dat ze een “einde nemen” (wat een duurtijd veronderstelt).

65. De in artikel 6 van het voorontwerp bepaalde maximumleeftijd geldt slechts voor de reacties vermeld in hoofdstuk 4 van het aan te nemen decreet (maatregelen opgelegd door de jeugdrechter en sancties opgelegd door de jeugdrechtbank). Er is derhalve geen maximumleeftijd bepaald voor de afhandeling op parketniveau. De gemachtigde is van oordeel dat er geen nood is aan het bepalen van een maximumleeftijd omdat alle reactiemogelijkheden op niveau van het openbaar ministerie in duur zijn afgebakend. Dat neemt niet weg dat het allicht niet de bedoeling is en het bovendien moeilijk te verenigen valt met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat die reactiemogelijkheden, ook al zijn ze zelf in tijd beperkt, nog kunnen worden toegepast ongeacht de leeftijd die de betrokkene intussen bereikt heeft en derhalve totdat het als misdrijf omschreven feit is verjaard.

Hoofdstuk 3 – De voorbereidende rechtspleging en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Opschrift

66. In het opschrift van hoofdstuk 3 van het voorontwerp dienen de woorden “De voorbereidende rechtspleging en” te vervallen. Wanneer de zaak wordt afgehandeld op parketniveau is er immers nog geen eigenlijke rechtspleging gestart, terwijl de maatregelen die de jeugdrechter kan opleggen tijdens de voorbereidende rechtspleging, worden geregeld in afdeling 2 van hoofdstuk 4 van het voorontwerp.

Afdeling 1 – De sociale onderzoeksopdrachten

Artikel 7

67. Luidens artikel 7, eerste lid, van het voorontwerp kan de procureur des Konings een dienst die hij aanwijst, georganiseerd door de gemeenschap of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden, de opdracht geven om de naleving op te volgen van de voorwaarden verbonden aan seponering, om kort de mogelijkheid en de wenselijkheid van bemiddeling te onderzoeken of om een positief project te begeleiden en op te volgen. In de memorie van toelichting wordt evenwel enkel gewag gemaakt van de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulpverlening. Indien het effectief de bedoeling is om enkel deze diensten met

¹⁰² Wil men dat toch mogelijk maken, moet daarin uitdrukkelijk worden voorzien.

de genoemde opdrachten te belasten, dient dat zo te worden bepaald in het eerste lid van artikel 7 van het voorontwerp en moet het tweede lid van dit artikel vervallen.

Zo toch ook andere diensten kunnen worden aangewezen, rijst de vraag waarom, in tegenstelling tot de diensten vermeld in de artikelen 12, § 1, derde en vierde lid, 13, § 1, derde en vierde lid, en 23, § 6, van het voorontwerp, niet wordt voorzien in een erkenning, temeer daar wel gewag wordt gemaakt van subsidiëring en dit normalerwijze gepaard gaat met een erkenning.

Afdeling 2 – De afhandeling op het niveau van het openbaar ministerie

Onderafdeling 1 – Seponering door de procureur des Konings en het verval van de strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Artikel 8

68. Er wordt verwezen naar opmerking 8.

Artikel 9

69. De gemachtigde verschaft nog de volgende toelichting omtrent de waarschuwingsbrief:

“Dit betreft een loutere overname van artikel 45ter, eerste en tweede lid Jeugdwet die werd ingevoerd bij artikel 12 van de wet van 13 juni 2006.

De waarschuwingsbrief impliceert dat de procureur des Konings van oordeel is dat er voldoende ernstige aanwijzingen zijn ten laste van de minderjarige of de minderjarige de feiten erkend heeft.

Met de waarschuwingsbrief oordeelt de procureur des Konings dat de strafbare feiten die een minderjarige gepleegd heeft niet ernstig genoeg zijn om hem/haar voor de jeugdrechter te brengen, maar hij tegelijk toch een duidelijk signaal wil geven. Met deze waarschuwingsbrief geeft de procureur des Konings het signaal dat ook eenmalige of minder ernstige feiten niet zomaar gedoogd worden en nodigt hij de minderjarige en zijn ouders uit voor een gesprek waarbij de betrokkenen worden gewezen op de risico's en de gevolgen van delinquent gedrag.

De procureur des Konings komt tussen in het kader van het strafonderzoek. De procureurs des Konings neemt geen beslissing over het al dan niet bewezen zijn van de feiten, dit komt enkel toe aan de rechterlijke macht.

De waarschuwingsbrief heeft geen weerslag op burgerlijk vlak of in het kader van de wettelijke herhaling.”

Deze toelichting zou geheel of gedeeltelijk in de memorie van toelichting kunnen worden geïntegreerd.

Artikel 10

70. Luidens de eerste zin van artikel 10 van het voorontwerp kan de procureur des Konings de minderjarige verdachte en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en op de risico's die ze lopen. Deze bepaling doet geen probleem rijzen wanneer na het onderhoud een seponeringsbeslissing volgt. In het artikel is evenwel niet bepaald dat het onderhoud is gekoppeld aan zo een beslissing. Wanneer de procureur des Konings ondanks het onderhoud (of net ten gevolge van het onderhoud) toch zou kunnen besluiten te vervolgen, dient te worden nagegaan of geen verdere rechtswaarborgen moeten worden geboden.

Artikel 11

71. In artikel 11 van het voorontwerp wordt voorzien in de seponering onder voorwaarden, terwijl in artikel 13 van het voorontwerp wordt voorzien in een positief project dat de procureur des Konings kan voorstellen. Luidens artikel 11, § 1, derde lid, van het voorontwerp biedt de procureur des Konings in eerste instantie de minderjarige (en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken) de mogelijkheid om zelf voorstellen van voorwaarden te formuleren, terwijl luidens artikel 13, § 1, vierde lid, van het voorontwerp de procureur des Konings aan de minderjarige de mogelijkheid kan bieden om zelf voorstellen te doen over de inhoud van het positief project. Gevraagd waarin juist het verschil ligt tussen de beide maatregelen, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“Het onderscheid tussen de artikelen 11 en 13 is dat de seponering onder voorwaarden te beschouwen is als een reactie die geïnitieerd wordt door de procureur des Konings en dat het positief project ‘van de jongere is’. Binnen (de geest van) het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, en bij uitbreiding binnen de Vlaamse visie op jeugddelinquentie, is het positief project bij uitstek het instrument voor en van de minderjarige zelf. Het geeft hem de mogelijkheid om verantwoordelijkheid te nemen wanneer hij van mening is dat dit nodig is, zonder dat hij hiertoe gedwongen wordt, en onder de vorm dat hij gepast acht voor hemzelf. Het klopt dat binnen de reactie van seponering onder voorwaarden de minderjarige de mogelijkheid krijgt van de procureur des Konings om zelf voorwaarden voor te stellen, maar zijn keuzevrijheid wordt hier beperkt tot de 5 limitatief opgesomde voorwaarden in artikel 11, § 1, derde lid. En dit blijft een reactie die uitgaat vanuit het openbaar ministerie.

Het positief project is niet gebonden door een limitatieve opsomming van keuzemogelijkheden. Een jongere heeft hier de vrijheid om iets voor te stellen dat bij hem past, voor hem nuttig of noodzakelijk is en dat hij ook passend acht als reactie op het jeugddelict waarop hij wordt aangesproken. De minderjarige kan hierbij rekenen op ondersteuning en begeleiding door zijn advocaat maar ook door een hiervoor aangewezen dienst.”

De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of het niet duidelijker zou zijn en beter zou aansluiten bij de gehanteerde terminologie indien het voorstel tot seponering onder voorwaarden enkel uitgaat van het parket en het voorstel voor een positief project enkel van de minderjarige.

72. Onverminderd wat zo-even is opgemerkt, dient erop te worden gewezen dat terwijl betreffende het positief project wordt bepaald dat de maximale duur van de engagementen dertig uur binnen een periode van zes maanden bedraagt, voor de seponering onder voorwaarden enkel een maximale periode van zes maanden wordt bepaald waarbinnen de aan de seponering verbonden voorwaarden dienen te worden nageleefd (artikel 11, § 3, van het voorontwerp). Het verdient aanbeveling om hetzij ook voor de bedoelde voorwaarden in een dergelijke maximale duur te voorzien, hetzij in de memorie van toelichting uiteen te zetten waarom er daarvoor geen verdere tijdsvoorwaarden worden bepaald.

73. Het eerste en het tweede lid van artikel 11, § 1, van het voorontwerp overlappen gedeeltelijk. Zij worden het best tot één lid versmolten.

74. Ook met betrekking tot de in artikel 11, §§ 1 en 2, van het voorontwerp bedoelde diensten rijst de vraag waarom niet in een erkenning wordt voorzien (zie opmerking 67, tweede alinea).

75. Volgens de gemachtigde dient het voorstel van voorwaarden dat door de minderjarige met toepassing van het bepaalde in de tweede zin van artikel 11, § 1, derde lid, van het aan te nemen decreet wordt geformuleerd, te passen binnen de voorwaarden die in de derde zin van die bepaling worden opgesomd. Dat dient duidelijker in die bepaling tot uiting te komen.

76. In artikel 11, § 1, derde lid, 4°, van het voorontwerp dient allicht te worden geschreven “een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugverslaving” in plaats van “een centrum voor alcohol- en toxicomanie”.

77. Luidens artikel 11, § 4, eerste lid, van het voorontwerp wordt het bewijs van de naleving van voorwaarden op bepaalde tijdstippen geleverd door de diensten die de “bevoegde overheden” daartoe hebben aangewezen. Daargelaten de vraag naar wie juist met de term “bevoegde overheden” wordt verwezen,¹⁰³ lijkt deze bepaling in strijd te zijn met artikel 7 van het voorontwerp, naar luid waarvan de procureur des Konings een dienst die hij aanwijst, de opdracht kan geven om de naleving van de voorwaarden vermeld in artikel 11 op te volgen.

78. Luidens artikel 11, § 4, derde lid, van het voorontwerp vervalt de strafvordering als de minderjarige verdachte alle voorwaarden heeft vervuld die aan de seponering zijn verbonden. De vraag rijst of niet moet worden verduidelijkt op welke wijze dit wordt vastgesteld.

¹⁰³ Wellicht is die terminologie een overblijfsel van de voor de Zesde Staatshervorming bestaande situatie waarin de diensten die instonden voor de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen genomen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoorden, maar niet de inhoudelijke omschrijving van die maatregelen, wat een federale bevoegdheid was. In de federale regelgeving werd de term “bevoegde overheden” gehanteerd om de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aan te duiden.

Onderafdeling 2 – De bemiddeling

Artikel 12

79. Luidens artikel 12, § 1, eerste lid, van het voorontwerp doet de procureur des Konings de betrokken personen schriftelijk het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling. Het is niet duidelijk of het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling in alle zaken moet gebeuren, dan wel of het een keuze is van de procureur des Konings, en wat in voorkomend geval de verhouding is met de andere mogelijkheden die aan het openbaar ministerie worden geboden (seponering, waarschuwingsbrief, waarschuwingsoproeping, seponering onder voorwaarden, positief project). Volgens de memorie van toelichting gaat het om een verplichting, wat ook lijkt voort te vloeien uit de affirmatieve wijze waarop het eerste en het vijfde lid van artikel 12, § 1, van het voorontwerp zijn geredigeerd, maar dat zou betekenen dat als aan de gestelde voorwaarden is voldaan, in elk geval een bemiddelingsaanbod moet gebeuren, ook als de procureur des Konings beslist tot gewone seponering¹⁰⁴ of indien hij dat niet opportuun acht wegens bijzondere omstandigheden,¹⁰⁵ mede gelet op de aard van het misdrijf.

80. Artikel 12, § 1, tweede lid, van het voorontwerp is dubbelop met de in artikel 2, 1°, opgenomen definitie van bemiddeling. Die overlapping dient te worden weggewerkt.

81. Nog met betrekking tot artikel 12, § 1, eerste lid, van het voorontwerp rijst de vraag of de procureur des Konings steeds alle “betrokken personen” zoals gedefinieerd in artikel 2, 2°, van het voorontwerp¹⁰⁶ bij de bemiddeling dient te betrekken, dan wel of hij in het licht van de concrete situatie mag bepalen welke personen bij de bemiddeling worden betrokken.¹⁰⁷ Zo dit laatste wordt bedoeld, dient dat te worden verduidelijkt.

82. In artikel 12, § 1, derde lid, van het voorontwerp wordt beter geschreven “de betrokken personen” in plaats van “de voormelde betrokkenen” en in artikel 12, § 1, zesde lid, ervan “de betrokken personen” in plaats van “voormelde betrokken personen”.

83. Wat betreft de voorwaarde, opgenomen in artikel 12, § 1, vijfde lid, 2°, van het voorontwerp, wordt verwezen naar opmerking 35.

¹⁰⁴ Bijvoorbeeld omdat het slachtoffer vergoed is, omdat hij van oordeel is dat het misdrijf niet genoegzaam bewezen is of omdat er een hinderpaal bestaat om tot strafvervolgung over te gaan (bijvoorbeeld omwille van onrechtmatig verkregen bewijs of overschrijding van de redelijke termijn) of omwille van de weinig ernstige aard of het eenmalige karakter van het gepleegde feit.

¹⁰⁵ Waarbij wel in een bijzondere motiveringsverplichting zou kunnen worden voorzien.

¹⁰⁶ Die definitie luidt: “De minderjarige verdachte en (lees: of) de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarige slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen.”

¹⁰⁷ Vergelijk met de bemiddeling voorgesteld door de jeugdrechter tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging of tijdens de berechting ten gronde, waar slechts gewag wordt gemaakt van “de personen die eraan deelnemen” (artikelen 20, § 2, eerste lid, en 30, tweede lid, van het voorontwerp).

84. In artikel 12, § 1, zesde lid, van het voorontwerp dient gelet op arrest nr. 50/2008 van het Grondwettelijk Hof¹⁰⁸ te worden bepaald dat alle betrokkenen zich gedurende de gehele duur van de bemiddeling kunnen laten bijstaan door een advocaat. Thans is dat niet zo duidelijk bepaald voor de minderjarige verdachte en voor het eventuele slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar,¹⁰⁹ terwijl uit onderdeel 2° van die bepaling zelfs zou kunnen worden afgeleid dat de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer (ouder dan achttien jaar)¹¹⁰ enkel voor de aanvang van de bemiddeling raad kunnen inwinnen bij een advocaat.

Een gelijkaardige opmerking geldt voor artikel 20, § 3, van het voorontwerp.

85. Luidens artikel 12, § 1, achtste lid, van het voorontwerp neemt de bemiddelingsdienst contact op met de betrokken personen als die binnen acht dagen vanaf de ontvangst van het schriftelijke aanbod van de procureur des Konings geen stappen hebben ondernomen bij die dienst. De vraag rijst hoe de bemiddelingsdienst ervan weet zal hebben wie, buiten de slachtoffers wier identiteit door de procureur des Konings wordt medegedeeld (artikel 12, § 1, zevende lid, van het voorontwerp), de overige betrokkenen zijn.¹¹¹ Die overige betrokkenen worden er immers door de procureur des Konings enkel over geïnformeerd dat ze *de mogelijkheid* hebben om zich tot een door hem aangewezen bemiddelingsdienst te richten: wanneer zij dat (alsnog) niet doen (omdat zij de bemiddeling weigeren of nog gebruik willen maken van hun bedenktijd), zal de bemiddelingsdienst niet van hun identiteit op de hoogte zijn.

Hierover om uitleg gevraagd, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“De identiteit van de betrokken personen wordt overgemaakt aan de bevoegde dienst (*cfr.* artikel 6 van het huidige samenwerkingsakkoord betreffende de organisatie van het herstelrechtelijk aanbod bedoeld in de wet van 8 april 1965).”

Gelet op het – ten gevolge van de Zesde Staatshervorming – onduidelijke juridische statuut van het door de gemachtigde vermelde samenwerkingsakkoord van 13 december 2006 tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ‘betreffende de organisatie en de financiering van het herstelrechtelijk aanbod bedoeld in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade’ (dat wellicht zonder voorwerp is geworden) en de transparantie van de regelgeving, verdient het aanbeveling eenzelfde bepaling als het genoemde artikel 6 van dat samenwerkingsakkoord op te nemen in het voorontwerp.

¹⁰⁸ GwH 13 maart 2008, nr. 50/2008, B.28.2 en B.29.

¹⁰⁹ Er dient tevens te worden nagegaan of er voor deze categorieën op vlak van rechtsbijstand nog geen nadere regeling noodzakelijk is, zij het op federaal vlak, zij het op gemeenschapsvlak (met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). Artikel 54*bis* van de wet van 8 april 1965 lijkt immers niet van toepassing op de afhandeling op parketniveau, terwijl ook onduidelijkheid bestaat omtrent de rechtsbijstand aan minderjarige slachtoffers.

¹¹⁰ Dat zou in dat 2° dienen te worden bepaald nu in het vorige onderdeel gewag wordt gemaakt van “het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar”.

¹¹¹ Vgl. met artikel 20, § 4, eerste lid, van het voorontwerp wat betreft de bemiddeling voorgesteld door de jeugdrechter.

86. Onverminderd de vorige opmerking, moet worden vastgesteld dat er een bedenktijd van vijftien werkdagen geldt om op het aanbod tot bemiddeling in te gaan (artikel 12, § 1, zesde lid, 3°, van het voorontwerp), terwijl daarnaast is bepaald dat de bemiddelingsdienst reeds contact opneemt met de betrokkenen als deze geen stappen hebben ondernomen binnen acht dagen na ontvangst van het aanbod (artikel 12, § 1, achtste lid, van het voorontwerp). De gemachtigde bevestigde dat de termijn van acht dagen die aan de bemiddelingsdienst wordt gegeven, begint te lopen op dezelfde dag als de bedenktijd, maar de vraag rijst of de bedoeling van de bedenktijd (het waarborgen van de vrijwilligheid) hierdoor niet wordt uitgehold. In ieder geval zou het contact dat de bemiddelingsdienst opneemt met de betrokkenen, enkel een louter informatief karakter mogen hebben.

Eenzelfde opmerking geldt voor artikel 20, § 5, van het voorontwerp.

87. Luidens artikel 12, § 1, negende lid, van het voorontwerp kan een bemiddeling alleen plaatsvinden als “alle personen die eraan deelnemen” er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen. Op de vraag of dit inhoudt dat bemiddeling mogelijk is, ook al gaat bijvoorbeeld een ouder niet akkoord met het opzetten ervan en hij er derhalve niet aan deelneemt, antwoordde de gemachtigde bevestigend. Het verdient evenwel aanbeveling om in artikel 12, § 1, van het voorontwerp te verduidelijken dat, behoudens de minderjarige en het slachtoffer, niet alle andere potentieel betrokkenen aan de bemiddeling dienen deel te nemen.

88. In artikel 12, § 1, negende lid, van het voorontwerp moet worden bepaald hoe en ten aanzien van wie (de procureur des Konings, zoals de gemachtigde bevestigt) de eigenlijke instemming met de bemiddeling moet worden gegeven.

89. Luidens artikel 12, § 2, eerste lid, van het voorontwerp stelt de bemiddelingsdienst een bondig verslag op over de voortgang van de bemiddeling, waaruit de vrijwillige en positieve deelname van de betrokkenen bij de bemiddeling blijkt, alsook het vooruitzicht op een actieve medewerking aan de oplossing van de gevolgen van het jeugddelict. De vraag rijst of deze rapportageverplichting niet op gespannen voet staat met de eis van vrijwilligheid en vertrouwelijkheid, die als basiskennmerken van bemiddeling worden beschouwd (zie artikel 12, § 1, laatste lid, en § 5, tweede lid, van het voorontwerp).

De eerstgenoemde bepaling dient in het licht hiervan te worden herbekeken.

90. In artikel 12, § 2, tweede en derde lid, en §§ 3 en 4, van het voorontwerp wordt op verschillende plaatsen gewag gemaakt van de “betrokken personen”. Daarmee wordt allicht niet verwezen naar de personen als bedoeld in de definitie van “betrokken personen” die is opgenomen in artikel 2, 2°, van het voorontwerp, maar wel naar de personen die deelnamen aan de bemiddeling.

De in eerstgenoemde bepalingen gehanteerde terminologie dient gelet hierop te worden aangepast.

91. Op de vraag waarom de procureur des Konings enkel het akkoord dat uit de bemiddeling voortvloeit, kan weigeren goed te keuren als het strijdig is met de openbare orde (artikel 12, § 2, derde lid, van het voorontwerp), maar niet, zoals de jeugdrechtbank wanneer het akkoord hem ter homologatie wordt voorgelegd, ook dient na te gaan of het akkoord “volgens de wet zorgvuldig is tot stand gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen”,¹¹² antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“Artikel 12 – het niet kunnen wijzigen van de inhoud + enkel weigeren door procureur des Konings wanneer het akkoord in strijd is met de openbare orde - is een overname van het huidige artikel 45quater van de Jeugdwet.

De homologatie door de jeugdrechter op niveau openbaar ministerie, is nieuw.

De homologatie is vandaag in de Jeugdwet wel reeds ingeschreven en voorzien op niveau van de rechtspleging voor de jeugdrechter/jeugdrechtbank.

Door de mogelijkheid op te nemen van homologatie door de jeugdrechter van het bereikte akkoord in kader van een bemiddeling op niveau openbaar ministerie, trekken we beide gelijk. Ze zal ook enkel gebeuren indien één van de partijen hierom verzoekt.

Dat de procureur des Konings niet controleert of het akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen is volledig analoog aan en gelijklopend met de toetsing door de jeugdrechter/jeugdrechtbank wanneer de bemiddeling op dat niveau plaats heeft. Dat de jeugdrechter bij homologatie op niveau openbaar ministerie toch deze marginale toetsing doet is een louter technische controle van de voorgeschreven wettelijke bepalingen. Van de procureur des Konings wordt verwacht dat hij het voorgeschreven kader respecteert en een ‘controle/beoordeling’ van de eigen handelingen lijkt dan vreemd.”

Aangezien de procureur des Konings slechts een aanbod tot bemiddeling formuleert, maar niet actief bij de bemiddeling is betrokken, kan niet worden vooropgesteld dat de procureur des Konings een beoordeling van het eigen handelen zou uitvoeren wanneer hij ook de genoemde elementen zou betrekken in zijn beoordeling over het bereikte akkoord. De stellers van het voorontwerp dienen derhalve na te gaan of de controle van de procureur des Konings op het bereikte akkoord niet dient te worden uitgebreid tot die elementen, dan wel of de controle van de jeugdrechtbank bij homologatie ook moet worden beperkt tot het aspect van openbare orde.¹¹³

92. In het eerste en het tweede lid van artikel 12, § 3, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van de mogelijkheid tot homologatie van “het voorstel”. Uit het derde lid van die bepaling blijkt evenwel dat het gaat om het na bemiddeling bereikte akkoord, hetgeen de gemachtigde bevestigde. In het genoemde eerste en tweede lid dient dan ook naar die term te worden verwezen.

93. Luidens de eerste zin van artikel 12, § 3, eerste lid, van het voorontwerp kunnen een of meer van de betrokken personen de procureur des Konings verzoeken het voorstel (lees: het akkoord – zie de vorige opmerking) te laten homologeren door de jeugdrechter. Aangezien

¹¹² Althans volgens de eerste zin van artikel 12, § 3, derde lid, van het voorontwerp – zie hierover opmerking 95.

¹¹³ Zoals overigens het geval wat betreft de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg dat is voorgesteld door de jeugdrechter (zie artikel 20, § 7, tweede lid, van het voorontwerp).

het gaat om een definitieve beslissing zonder voorbereidend karakter die bij vonnis zal worden genomen, dient deze bevoegdheid te worden toevertrouwd aan de jeugdrechtbank en niet aan de jeugdrechter.

94. In artikel 12, § 3, tweede lid, van het voorontwerp wordt de zinsnede “Als een of meer van de betrokken personen verzoeken om het voorstel te laten homologeren,” beter vervangen door de woorden “In dat geval”.

95. Luidens artikel 12, § 3, derde lid, van het voorontwerp gaat de jeugdrechter (lees: de jeugdrechtbank) na of het bereikte akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en of de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen. De aldus omschreven bevoegdheid spoort evenwel niet met de laatste zin van die bepaling, naar luid waarvan de jeugdrechtbank de homologatie van het akkoord enkel kan weigeren wanneer dit in strijd is met de openbare orde, wat een restrictievere omschrijving van de bevoegdheid van de jeugdrechtbank is.

Deze discordantie dient te worden weggewerkt.¹¹⁴

96. Luidens de tweede en de derde zin van artikel 12, § 3, van het voorontwerp verwijst de jeugdrechter (lees: de jeugdrechtbank) de betrokken personen (lees: de personen die deelnamen aan de bemiddeling) terug naar de procureur des Konings wanneer de homologatie van het akkoord dat na bemiddeling wordt bereikt, wordt geweigerd, waarna de procureur des Konings “handelt conform dit artikel” en desgewenst een “nieuwe procedure” wordt gestart, eventueel met een nieuwe bemiddelaar. Wellicht is het de bedoeling dat de procureur des Konings een nieuw aanbod tot bemiddeling doet (aan de “betrokken personen” in de zin van artikel 2, 2°, van het voorontwerp of enkel aan de personen die bij de bemiddeling waren betrokken?) en daarna, zo die personen ingaan op dat aanbod, dat een nieuwe bemiddeling wordt gestart, eventueel met een nieuwe bemiddelaar. Een en ander zou duidelijker moeten worden bepaald in artikel 12, § 3, vierde lid, van het voorontwerp.

97. De tweede zin van artikel 12, § 4, tweede lid, van het voorontwerp wordt beter als volgt geredigeerd:

“De beslissing tot seponering doet de strafvordering vervallen.”

98. Op de vraag wat de draagwijdte is van het akkoord tussen de partijen in de bemiddeling, en of het de erkenning van de feiten door de minderjarige impliceert (zie artikel 12, § 5, eerste lid, van het voorontwerp, waar gewag wordt gemaakt van “erkenning van de feiten”), antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“Een akkoord in het kader van een bemiddeling impliceert niet noodzakelijk de (uitdrukkelijke) erkenning van de feiten door de minderjarige verdachte. Een

¹¹⁴ Zo het de bedoeling is dat de jeugdrechtbank alle thans in artikel 12, § 3, derde lid, van het voorontwerp vermelde elementen onderzoekt, kan eventueel in de laatste zin van die bepaling worden geschreven dat de jeugdrechtbank voor het overige de homologatie enkel kan weigeren als het akkoord in strijd is met de openbare orde.

noodzakelijke randvoorwaarde om te kunnen overgaan tot een bemiddeling is dat de minderjarige verdachte het jeugddelict niet ontkent.

De inhoud van het akkoord tussen de betrokken partijen behoort hen toe. Wanneer een expliciete erkenning voor hen geen onderdeel dient uit te maken van het bereikte akkoord, binnen het voor ogen hebbende herstel, dan hoeft dit niet. De betrokken partijen dienen er enkel toe te komen een akkoord te bereiken, waar ze zich allemaal achter zetten, over hoe zij willen overgaan tot herstel.”

Het verdient aanbeveling om dit in de memorie van toelichting te vermelden.

99. Luidens artikel 12, § 5, eerste lid, van het voorontwerp kan, als de bemiddeling geen resultaat oplevert, noch de erkenning van de feiten door de minderjarige, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling door de gerechtelijke overheden of door andere personen worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige. Daaruit mag niet worden afgeleid dat het akkoord dat uit de bemiddeling voortvloeit of gegevens inzake de bemiddelingsprocedure wanneer de bemiddeling is geslaagd, tegen de minderjarige kunnen worden gebruikt in een latere procedure, bijvoorbeeld wanneer de procureur des Konings toch besluit te vervolgen ondanks een geslaagde bemiddeling.¹¹⁵ Dat wordt het best geëxpliciteerd.

100. Het laatste zinsdeel van de eerste zin van artikel 12, § 5, tweede lid, van het voorontwerp (“behalve als de partijen ...”) dient te worden vervangen door een afzonderlijke zin, luidend “Zij kunnen slechts ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke overheden mits instemming van de personen die deelnemen aan de bemiddeling.” Het is immers niet omdat de in die bepaling bedoelde documenten en mededelingen ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke autoriteiten, dat ze hun vertrouwelijk karakter verliezen zoals thans uit een weliswaar letterlijke lezing van de genoemde bepaling volgt.

Onderafdeling 3 – Het positief project

Artikel 13

101. De gemachtigde verstrekke de volgende toelichting omtrent het in artikel 13 van het voorontwerp bedoelde positief project:

“Het positief project is bij uitstek het instrument voor en van de minderjarige zelf. Het geeft hem de mogelijkheid om verantwoordelijkheid te nemen wanneer hij van mening is dat dit nodig is, zonder dat hij hiertoe gedwongen wordt.”

en

“Noch de procureur des Konings noch de jeugdrechter/jeugdrechtbank, kan een inhoudelijk voorstel formuleren voor een positief project. Bij de procureur des Konings is enkel voorzien in de mogelijkheid om in voorkomend geval ambtshalve aan de minderjarige verdachte voor te stellen om een positief project uit te werken. Dit betreft

¹¹⁵ Luidens artikel 12, § 4, tweede lid, van het voorontwerp dient de procureur des Konings enkel “rekening te houden” met de correcte uitvoering van het akkoord bij de beslissing om al dan niet te seponeren, zodat vervolging ondanks een geslaagde bemiddeling mogelijk blijft.

geen voorstel over de (mogelijke inhoud) van het positief project. In se komt artikel 13, § 1, laatste lid, neer op een herhaling van §1, eerste lid, waarbij de procureur reeds het aanbod doet.”

Gelet daarop is het misleidend om in artikel 13, § 1, eerste lid, van het voorontwerp te bepalen dat de procureur des Konings aan de minderjarige verdachte *een aanbod* kan doen om een positief project *uit te voeren* en in artikel 13, § 1, vierde lid, ervan te bepalen dat de procureur des Konings de minderjarige de *mogelijkheid* kan bieden om zelf (de inhoud van) een positief project voor te stellen (wat, gelezen in samenhang met het eerste lid, de indruk doet ontstaan dat het voorstel ook door de procureur des Konings zelf kan worden uitgewerkt). Ook is het misleidend om in artikel 13, § 1, laatste lid, van het voorontwerp nog gewag te maken van een ambtshalve optreden van de procureur des Konings. Het zou alvast duidelijker zijn om in artikel 13, § 1, eerste lid, van het voorontwerp te schrijven dat de procureur des Konings aan de minderjarige een voorstel kan doen om een positief project uit te werken en de eerste zin van artikel 13, § 1, derde lid, en van artikel 13, § 1, laatste lid, weg te laten.

102. De gemachtigde verklaarde voorts nog wat volgt over het positief project:

“Opnieuw is een expliciete erkenning van een fout niet vereist: niet ontkennen van het jeugddelict is de wettelijke vereiste. Het decreet voert geen onweerlegbaar vermoeden van erkenning van schuld in. Het al dan niet voorstellen en uitvoeren heeft weerslag op burgerlijk gebied. Het voorstellen om herstel van de schade te benaarstigen of de schade te herstellen, kan wel een onderdeel uitmaken van het positief project.”

Ook deze verduidelijking, die overigens eveneens relevant is voor de maatregel van het positief project tijdens de voorbereidende rechtspleging, zou in de memorie van toelichting kunnen worden opgenomen.

103. Luidens artikel 13, § 2, van het voorontwerp wordt het bewijs van de uitvoering van het positief project “op bepaalde tijdstippen” aan de procureur des Konings geleverd en dient de begeleidingsdienst “daarvan” verslag uit te brengen. Nog daargelaten dat het niet duidelijk is welke die tijdstippen zijn of wie ze bepaalt, kan men zich afvragen of het niet overbodig is tussentijdse verslagen uit te brengen gelet op het gegeven dat het positief project een engagement van slechts maximum dertig uur inhoudt.

Hoofdstuk 4 – De afhandeling op niveau van de jeugdrechter en de jeugdrechtbank

Afdeling 1 – Het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Artikel 14

104. In artikel 14 van het voorontwerp dient te worden omschreven wat het voorwerp is van de erin bedoelde vorderingen (in algemene zin bedoeld) van het openbaar ministerie.

Artikel 16

105. In artikel 16, eerste lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat de jeugdrechter of de jeugdrechtbank de minderjarige verdachten of de minderjarige delictplegers “elke reactie”¹¹⁶ kunnen opleggen die ze gepast achten, desnoods op cumulatieve wijze. Die bepaling is geheel overbodig (en bovendien, letterlijk genomen, wat misleidend) daar die reacties, alsmede de voorwaarden waaronder ze kunnen worden opgelegd, verderop (limitatief) in het voorontwerp worden omschreven. Ze wordt derhalve het best weggelaten. Het daaropvolgende lid dient dan aan te vangen met “Om de beslissing tot het opleggen van een reactie te nemen, ...” (voorts zoals in het voorontwerp).

106. In artikel 16, tweede lid, van het voorontwerp worden zes criteria bepaald die, in de volgorde waarin ze worden opgesomd, in acht moeten worden genomen wanneer de jeugdrechter of de jeugdrechtbank ten aanzien van minderjarige verdachten of minderjarige delictplegers een reactie (maatregel of sanctie) oplegt.

Vooreerst dient met betrekking tot deze bepaling te worden verwezen naar opmerking 29 *in fine*.

Voorts dient te worden gewezen op artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, waarbij wordt vereist dat bij alle maatregelen betreffende kinderen de belangen van het kind de eerste overweging vormen. De vraag is bijgevolg of dit criterium ook niet als zodanig moet worden opgenomen,¹¹⁷ en of het aanvaardbaar is dat de opgesomde volgorde moet worden gevolgd, vermits in ieder geval de criteria die het belang van het kind betreffen, niet als eerste vermeld staan.

Afdeling 2 – De voorlopige rechtspleging

Onderafdeling 1 – Maatregelen ten aanzien van minderjarige verdachten

Voorafgaande opmerking

107. De in onderafdeling 1 van afdeling 2 van hoofdstuk 4 van het voorontwerp gehanteerde terminologie is niet geheel consistent. De reacties die in de voorbereidende fase van de rechtspleging kunnen worden genomen, worden in het opschrift van die onderafdeling en in

¹¹⁶ Bedoeld wordt uiteraard een sanctie waarin in het aan te nemen decreet wordt voorzien, onder de erin bepaalde voorwaarden.

¹¹⁷ Weliswaar heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat het gegeven dat het niet-vermelden in artikel 37, § 1, van de wet van 8 april 1965 van het criterium dat het belang van de minderjarige de eerste overweging vormt bij het nemen van maatregelen, geen schending uitmaakt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet gelezen in samenhang met de artikelen 3, lid 1, en 40, leden 1 en 3, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, omdat onderdeel 5° van de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965, waarin wordt bepaald dat de minderjarige de rechten en de vrijheden genieten die zijn vervat in de Grondwet en in het Verdrag inzake de rechten van het kind, aantoonde dat de jeugdrechter die bepalingen in elk geval moet naleven wanneer hij een maatregel ten aanzien van een minderjarige neemt (GwH 13 maart 2008, nr. 49/2008, B.14.4). Al bevat het voorontwerp een gelijkaardige bepaling (artikel 3, § 4, eerste lid, eerste zin), en staat het derhalve niet aan dezelfde grondwettigheidskritiek bloot, het zou toch duidelijker zijn het criterium nogmaals te vermelden.

artikel 17, tweede lid, van het voorontwerp in het algemeen als “maatregelen” betiteld, terwijl in artikel 18, § 2, voor een subcategorie ervan nogmaals de term “maatregelen” wordt gehanteerd, waaronder dan – terecht – het herstelrechtelijk aanbod niet is begrepen. Om verwarring te vermijden wordt beter, om in het algemeen de mogelijkheden van de jeugdrechter te viseren, gewag gemaakt van “reacties tijdens de voorbereidende fase”, terwijl de benaming “maatregelen” dan kan worden voorbehouden voor de reacties vermeld in artikel 18, § 2, van het voorontwerp.

Artikel 17

108. Luidens artikel 17, tweede lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter, wanneer een zaak bij hem aanhangig is van een minderjarige verdachte, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie is ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een maatregel opleggen. Die bepaling dient te worden gelezen in samenhang met artikel 6 van het voorontwerp, naar luid waarvan alle reacties, behoudens de erin vermelde uitzondering die evenwel geen betrekking heeft op een maatregel, een einde nemen wanneer de betrokkene de leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt. Er wordt dan ook verwezen naar opmerking 64.

Artikel 18

109. Luidens artikel 18, § 1, eerste lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter de minderjarige verdachte een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling en herstelgericht groepsoverleg. Hoewel het verschil tussen beide vormen voor een deel kan worden afgeleid uit de definities van die begrippen (artikel 2, 1° en 5°, van het voorontwerp),¹¹⁸ verdient het toch aanbeveling om in de memorie van toelichting nader in te gaan op het verschil tussen beide vormen van herstelrechtelijk aanbod.

110. Het tweede lid van artikel 18, § 1, van het voorontwerp wordt het best geïntegreerd in het derde lid van artikel 18, § 2. Tevens dient te worden geschreven “motiveert hij *daaromtrent specifiek* zijn beslissing”, nu ook andere beslissingen inzake maatregelen gemotiveerd zullen dienen te zijn.

111. Luidens de inleidende zin van artikel 18, § 2, van het voorontwerp kan de jeugdrechtbank, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, de in die bepaling opgesomde maatregelen nemen. Die bepaling dient te worden genuanceerd, nu de toepassing van een bepaalde maatregel de toepassing van een andere maatregel kan uitsluiten. Zo is een ambulante maatregel per definitie niet-residentiële (luidens de definitie in artikel 22, tweede lid, van het voorontwerp) en dus in de regel onverenigbaar met een residentiële maatregel: in dit geval zou het enkel kunnen gaan om maatregelen die consecutief kunnen worden toegepast. Zo het de

¹¹⁸ Zie over de thans geldende tekst: B. DE SMET, “De strafprocedure voor minderjarigen na de wetten van 15 mei 2006 en 13 juni 2006: Jeugdbeschermingsrecht met een vleugje jeugdsanctierecht”, *RW* 2006-07, (342) 350; M. VANDEBROEK en I. VANFRAECHEM, “Bemiddeling en hergo” in J. PUT en M. ROM (eds.), *o.c.*, 147 en 148 en 174-176.

bedoeling is dat bij eenzelfde beschikking maatregelen ook achtereenvolgens kunnen worden opgelegd, wordt dat het best verduidelijkt.

112. In dezelfde inleidende zin van artikel 18, § 2, van het voorontwerp dient de komma na “in voorkomend geval” te worden verwijderd: die woorden slaan immers op de woorden “op cumulatieve wijze”.

113. Nog in die zin wordt bepaald dat de jeugdrechter *in opgaande graad van ernst* de daarna opgesomde maatregelen kan nemen. Er wordt hier beter gewag gemaakt van het ingrijpende karakter van de maatregelen dan van de ernst ervan, aangezien het gaat om reacties tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging, terwijl het begrip “ernst” eerder refereert aan een karakteristiek van een sanctie.

114. In artikel 18, § 2, eerste lid, 1°, van het voorontwerp wordt bepaald dat de jeugdrechter een positief project kan “leveren”, wat lijkt in te houden dat de jeugdrechter zelf een positief project kan omschrijven en dat kan voorstellen aan de minderjarige. Dat spoort evenwel niet met wat in de memorie van toelichting omtrent het positief project wordt uiteengezet, met de eerdere uiteenzetting van de gemachtigde inzake het positief project voorgesteld door het openbaar ministerie (zie opmerking 101) en met de uitwerking van dat positief project in artikel 21 van het voorontwerp, waaruit blijkt dat de jeugdrechter over het project informatie verschaft en een aanbod aan de minderjarige kan doen, maar dat de minderjarige zelf het voorstel van positief project moet formuleren, waarna dit al dan niet door de jeugdrechter wordt goedgekeurd (zonder dat deze het kan wijzigen). Het verdient daarom aanbeveling het positief project, zoals het herstelrechtelijk aanbod, af te zonderen van de maatregelen. In ieder geval dient de formulering van artikel 18, § 2, eerste lid, 1°, van het voorontwerp te worden aangepast.

115. In artikel 18, § 2, eerste lid, 4° en 5°, van het voorontwerp kan het zinsdeel “, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet” worden weggelaten, gelet op de definitie van “gemeenschapsinstelling” in artikel 2, 4°, van het voorontwerp.

Eenzelfde opmerking geldt voor de artikelen 29, § 2, eerste lid, 6°, 7° en 8°, 36, eerste lid, en 37, § 1, van het voorontwerp.

116. Nog in dezelfde bepalingen wordt gewag gemaakt van “een maand” en “drie, zes of negen maanden”. Omdat nergens in het voorontwerp een gelijkaardige bepaling voorkomt als artikel 25, laatste lid, van het Strafwetboek, naar luid waarvan de duur van een maand gevangenisstraf dertig dagen is, zal de duur van de gesloten oriëntatie of de gesloten begeleiding kunnen variëren naargelang de maanden die in de opgelegde periode vallen. Om dat te vermijden zou een gelijkaardige bepaling als artikel 25, laatste lid, van het Strafwetboek in het voorontwerp dienen te worden opgenomen.

Hetzelfde geldt voor de gelijkaardige termijnen bedoeld in artikel 29, § 2, 6° en 7°, van het voorontwerp.

117. Het verdient omwille van de duidelijkheid aanbeveling de huidige paragraaf 2 van artikel 18 van het voorontwerp op te delen in twee paragrafen, namelijk in een paragraaf met de opsomming van de maatregelen en met de daarmee verband houdende regels (tweede, vijfde, zesde en negende lid) en in een paragraaf met daarin het derde en vierde lid (mits een aangepaste redactie), terwijl het zevende en het achtste lid beter in artikel 19 worden ondergebracht.

118. Luidens artikel 18, § 2, tweede lid, van het voorontwerp kunnen de maatregelen vermeld in artikel 18, § 1, eerste lid, 4° en 5°, enkel in “uitzonderlijke omstandigheden” worden opgelegd aan personen die jonger zijn dan veertien jaar op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. Omwille van de rechtszekerheid en ter naleving van het op dit vlak geldende legaliteitsbeginsel (zie opmerking 33) zou nader dienen te worden bepaald wat moet worden verstaan onder die “uitzonderlijke omstandigheden”, temeer nu het gaat om vrijheidsberovende maatregelen.

119. Luidens artikel 18, § 2, derde lid, van het voorontwerp “verdient het herstelrechtelijk aanbod de voorkeur”. Met deze bepaling wordt de indruk gewekt dat het herstelrechtelijk aanbod een eigenlijke maatregel is die een plaats vindt in de hiërarchie der maatregelen, terwijl uit andere bepalingen blijkt dat het gaat om een reactiewijze die staat *naast* de maatregelen opgesomd in artikel 18, § 2, van het voorontwerp (zie artikel 20, § 11, van het voorontwerp). Hieromtrent dient verduidelijking te worden verschaft.

120. Luidens artikel 18, § 2, zesde lid, van het voorontwerp “betrekken” alle maatregelen “op een actieve wijze” de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige verdachte. Het is niet duidelijk wat de juiste draagwijdte van deze bepaling is. In ieder geval kan de bepaling ten aanzien van de genoemde personen geen dwingende gevolgen hebben, aangezien dat onverenigbaar zou zijn met het beginsel van de persoonlijke vrijheid, zeker waar het gaat om “andere relevante personen uit de leefomgeving” die zelfs geen partij zijn in jeugdzaken. Wel is een “contextgerichte werking” mogelijk die op vrijwillige basis de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken of relevante personen bij de uitvoering van de maatregel betreft. Er zou, minstens in de memorie van toelichting, moeten worden verduidelijkt dat de genoemde bepaling niet verder strekt dan tot dat laatste.

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van artikel 29, § 2, negende lid, van het voorontwerp.

121. Wat betreft artikel 18, § 2, zevende en achtste lid, van het voorontwerp wordt in de eerste plaats verwezen naar opmerking 15. De hierna volgende opmerkingen worden dan ook gemaakt onder voorbehoud van wat in die opmerking is uiteengezet.

122. Het is niet duidelijk of de in de vorige opmerking vermelde termijnen al dan niet vervaltermijnen zijn. Zo dat het geval zou zijn, zoals de gemachtigde verklaarde, rijst de vraag of die termijnen realistisch zijn wanneer het gaat om zeer zware en complexe dossiers, bijvoorbeeld terrorismedossiers met internationale vertakkingen.

Voorts moet worden nagegaan of deze termijnen niet moeten kunnen worden geschorst (zoals thans in geval van hoger beroep).

123. Luidens artikel 18, § 2, achtste lid, van het voorontwerp is het niet meer mogelijk een maatregel op te leggen na de periode van zes maanden waartoe de voorbereidende rechtspleging in de regel beperkt is. Die regel geldt wellicht niet voor de gevallen waarin de duur van de voorbereidende rechtspleging kan worden verlengd, wat dan evenwel uitdrukkelijk zou moeten worden bepaald.

De vraag rijst ook of niet dient te worden voorzien in de mogelijkheid tot verlenging, na afsluiting van de voorbereidende rechtspleging, van bepaalde voorlopige maatregelen totdat een beslissing ten gronde is genomen.

Artikel 19

124. Er dient te worden verduidelijkt of de in artikel 19, eerste lid, van het voorontwerp opgenomen voorwaarden al dan niet cumulatief zijn.

125. In artikel 19, eerste lid, 1°, van het voorontwerp wordt beter geschreven “het onderzoek naar de feiten” in plaats van “het strafrechtelijk onderzoek”.

Onderafdeling 2 – De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Artikel 20

126. Wat betreft de voorwaarde, opgenomen in artikel 20, § 1, eerste lid, 2°, van het voorontwerp wordt verwezen naar opmerking 35.

127. In artikel 20 van het voorontwerp wordt op diverse plaatsen gewag gemaakt van “de personen die [aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg] deelnemen” of van “de personen vermeld in het eerste lid” of “in paragraaf 2”. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of niet moet worden omschreven over welke personen het eventueel¹¹⁹ kan gaan.

128. Wat betreft de bijstand door een advocaat voor de bij de bemiddeling betrokken partijen (artikel 20, § 3, 1°, 2°, 5° en 6°, van het voorontwerp) wordt verwezen naar opmerking 84.¹²⁰

¹¹⁹ Het is niet noodzakelijkerwijze zo dat alle in aanmerking komende personen ook effectief moeten worden uitgenodigd tot de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg.

¹²⁰ Waar dat in artikel 12, § 1, zesde lid, van het voorontwerp nog onduidelijk was, wordt in artikel 20, § 3, 6°, van het voorontwerp uitdrukkelijk bepaald dat de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken zich pas kunnen laten bijstaan door een advocaat vanaf het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd. Omwille van de in opmerking 84 uiteengezette reden is dat onaanvaardbaar.

129. Artikel 20, § 2, eerste lid, van het voorontwerp is deels dubbelop, en spoort wat betreft het herstelgericht groepsoverleg overigens niet geheel met de in de artikel 2, 1° en 5°, opgenomen definities van respectievelijk “bemiddeling” en “herstelgericht groepsoverleg”. Die overlapping dient te worden weggewerkt.

130. Het tweede lid van artikel 20, § 2, van het voorontwerp spoort niet met het eerste lid van die bepaling. Waar in het tweede lid wordt gerefereerd aan de “personen die [aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg] deelnemen”, wordt in het tweede lid gewag gemaakt van een *voorstel om deel te nemen* dat is gericht aan de “personen vermeld in het eerste lid”, dat zijn net de personen die aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg deelnemen. Die inconsistentie dient te worden weggewerkt.

131. De verwijzing in artikel 20, § 4, eerste lid, van het voorontwerp naar paragraaf 1, tweede lid, is niet correct en dient te worden vervangen door een verwijzing naar artikel 12, § 1, derde en vierde lid, wat als gevolg heeft dat het huidige tweede lid van artikel 20, § 4, kan vervallen.

132. Luidens artikel 12, § 1, negende lid, van het voorontwerp kan een bemiddeling die is voorgesteld door het openbaar ministerie alleen plaatsvinden als “alle personen die eraan deelnemen” er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen. De vraag rijst of in artikel 20 van het voorontwerp geen gelijkaardige bepaling dient te worden opgenomen.

133. Ook met betrekking tot het herstelrechtelijk aanbod uitgaande van de jeugdrechter rijst de vraag wat de verhouding is tussen de in artikel 20, § 3, 3°, van het voorontwerp opgenomen bedenktijd en de termijn van acht dagen bedoeld in artikel 20, § 5, van het voorontwerp (zie opmerking 86).

134. Gevraagd of het in artikel 20, § 7, van het voorontwerp bedoelde akkoord al dan niet impliceert dat de minderjarige de feiten erkent,¹²¹ antwoordde de gemachtigde, in de lijn van wat hij verklaarde omtrent artikel 12, § 5, eerste lid, van het voorontwerp, wat volgt:

“Mocht een verdachte overgaan tot een erkenning tijdens het verloop van de bemiddeling, dan mag dit niet tegen hem gebruikt worden. En een erkenning door een verdachte hoeft ook niet per se in het bereikte akkoord te worden opgenomen wanneer dit niet door alle partijen gewenst wordt/niet alle partijen dit noodzakelijk achten om te komen tot herstel.

De bemiddeling is te situeren binnen een herstelrechtelijk – parallel aan het gerechtelijk onderzoek lopend – kader. Opzet van de bemiddeling is werken aan herstel, maar verder gaand dan enkel, of anders kijkend naar feit – schade – oorzakelijk verband.”

Het verdient vooreerst eveneens aanbeveling deze uitleg in de memorie van toelichting op te nemen.

¹²¹ Zie in dit verband ook artikel 20, § 8, van het voorontwerp, waar gewag wordt gemaakt van “de erkenning van het jeugddelict door de minderjarige”.

Voorts is het raadzaam, in de lijn van wat is gesuggereerd in opmerking 99, de draagwijdte van artikel 20, § 8, van het voorontwerp, gelet op de verklaring van de gemachtigde, in die zin uit te breiden dat elementen uit de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg of uit het akkoord dat erop volgt, in geen geval kunnen worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige, onafhankelijk van het al dan niet bereiken van een akkoord.

135. Over de draagwijdte van de in artikel 20, § 7, tweede lid, van het voorontwerp bedoelde homologatie van het akkoord dat uit de bemiddeling of het herstelgerichte groepsoverleg voortvloeit, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“De in artikel 20 voorziene homologatie door de jeugdrechter is een overname van het huidige artikel 37^{quater} van de Jeugdwet.

Deze homologatie betekent geenszins dat de jeugdrechter er in principe/per definitie van uitgaat/van moet uitgaan dat bij een uitvoering van het bereikte akkoord geen andere maatregelen nodig zullen zijn.

De bemiddeling is te situeren binnen een herstelrechtelijk – parallel aan het gerechtelijk onderzoek lopend – kader. Opzet van de bemiddeling is werken aan herstel, maar verder gaand dan enkel, of anders kijkend naar feit – schade – oorzakelijk verband.

De jeugdrechter houdt rekening met de uitkomst van dit parallel spoor, maar het behoort tot zijn soevereine beoordelingsvrijheid om te beslissen of er daarnaast, daarna nog een reactie nodig is.

De bemiddeling waarvan sprake in artikel 20 vindt plaats tijdens de voorlopige rechtspleging. Indien de homologatie van het akkoord voorgelegd en het akkoord is uitgevoerd voor er bij beschikking een maatregel werd opgelegd, kan de jeugdrechter oordelen dat er geen andere maatregelen (tijdens de voorlopige fase) worden opgelegd. Het behoort tot de bevoegdheid van de procureur des Konings of hij al dan niet zal overgaan tot dagvaarding ten gronde.”

Ook deze verduidelijking wordt het best in de memorie van toelichting opgenomen.

136. In tegenstelling tot de ruimere controle die de jeugdrechtbank uitoefent op het akkoord na bemiddeling op initiatief van het openbaar ministerie, waar zij ook kan nagaan of het bereikte akkoord volgens de wet zorgvuldig tot stand is gekomen en de betrokkenen in redelijkheid tot een vrije beslissing zijn gekomen (artikel 12, § 3, derde lid, van het voorontwerp), kan de jeugdrechtbank enkel weigeren het akkoord dat uit de bemiddeling voortvloeit, te homologeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde (artikel 20, § 7, tweede lid, van het voorontwerp). Op de vraag hoe dit verschil wordt verantwoord, antwoordde de gemachtigde:

“Elke betrokken partij heeft zijn rol te spelen binnen de bemiddeling.

Door te voorzien in de verplichte aanwezigheid van een advocaat die de minderjarige (verdachte/delictpleger/slachtoffer) moet bijstaan, zetten we in op toetsing tijdens het proces van de totstandkoming van een eventueel akkoord. De advocaat moet blijven(d) afoetsen of de voorwaarden nog steeds gerespecteerd worden. Ook de betrokken, onafhankelijke dienst, kan hier bijdragen aan het blijven(d) respecteren van het kader waarbinnen een bemiddeling verloopt: afgestemd op de feiten – persoonlijkheid – maturiteit – voortdurende vrijwilligheid - ...

Van de jeugdrechter/jeugdbank (cfr. verwachting t.a.v. procureur des Konings in artikel 12) wordt verwacht dat hij het voorgeschreven kader respecteert en een ‘controle/beoordeling’ van de eigen handelingen lijkt dan vreemd.”

Aangezien de jeugdrechter slechts een aanbod tot bemiddeling formuleert, maar niet actief bij de bemiddeling is betrokken, kan niet worden vooropgesteld dat hij een beoordeling van het eigen handelen zou uitvoeren wanneer hij ook de genoemde elementen zou betrekken in zijn beoordeling over het bereikte akkoord. De stellers van het voorontwerp dienen derhalve na te gaan of de controle van de jeugdbank op het bereikte akkoord niet moet worden uitgebreid tot die elementen.

137. Luidens de tweede zin van artikel 20, § 8, tweede lid, van het voorontwerp wordt het verslag dat de begeleidings- en ondersteuningsdienst opstelt “ter advies” voorgelegd aan de personen, vermeld in paragraaf 2 (lees: de personen die aan de bemiddeling of aan het herstelgerichte groepsoverleg deelnemen). Er dient te worden verduidelijkt wat juist met “ter advies” wordt bedoeld.

138. Luidens de derde zin van diezelfde bepaling wordt het zo-even genoemde verslag bij het “dossier van de procedure” gevoegd. Die bepaling is niet te verenigen met de in de eerste zin van artikel 20, § 9, van het voorontwerp vervatte regel dat de documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het raam van de tussenkomst van de begeleidings- en ondersteuningsdienst, vertrouwelijk zijn en slechts met instemming van de bij de bemiddeling betrokken personen ter kennis van de gerechtelijke overheden kunnen worden gebracht. Ook kan de bepaling op gespannen voet staan met de vrijwilligheid, die als basiskenmerk van bemiddeling wordt beschouwd (zie artikel 20, § 1, tweede lid, van het voorontwerp) en met de in artikel 20, § 8, eerste lid, van het voorontwerp opgenomen regel dat een niet-akkoord nooit in het nadeel mag spelen van de minderjarige.

De derde zin van artikel 20, § 8, tweede lid, van het voorontwerp dient derhalve te worden weggelaten.

139. Het laatste zinsdeel van de eerste zin van artikel 20, § 9, van het voorontwerp (“, met uitzondering van...”) dient te worden vervangen door een afzonderlijke zin, luidend “Zij kunnen slechts ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke overheden mits instemming van de personen die deelnemen aan de bemiddeling”. Het is immers niet omdat de in die bepaling bedoelde documenten en mededelingen ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke autoriteiten, dat ze hun vertrouwelijk karakter verliezen zoals thans uit een weliswaar letterlijke lezing van de genoemde bepaling volgt.

140. In artikel 20, § 11, van het voorontwerp wordt tweemaal gewag gemaakt van “de beschikking”. Uit de context lijkt voort te vloeien dat hiermee de beschikking wordt bedoeld waarbij een maatregel wordt opgelegd, wat door de gemachtigde wordt bevestigd. Duidelijkheidshalve wordt dit het best uitdrukkelijk bepaald.

141. In het tweede lid van dezelfde bepaling wordt voorzien in de mogelijkheid om de bevolen reactie (lees: maatregel) te verlichten als het akkoord tot stand komt (niet: plaatsvindt) na de uitspraak van “de beschikking” (de beschikking waarbij een maatregel is opgelegd).

Bij deze bepaling rijst vooreerst de vraag of met “verlichten” wordt bedoeld dat een minder zware maatregel kan worden opgelegd, dan wel of het enkel gaat om een versoepeling van een reeds opgelegde maatregel (wat betreft de duur of de inhoud ervan). Hierover om toelichting gevraagd, verklaarde de gemachtigde dat de twee hypothesen worden bedoeld, wat het best zou worden geëxpliciteerd.

Voorts lijken er op het eerste gezicht in de federale regelgeving geen sluitende procedureregels voorhanden te zijn of te zullen bestaan¹²² op grond waarvan alle betrokkenen (die overigens dienen te worden bepaald) de zaak bij de jeugdrechter aanhangig zouden kunnen maken met het oog op zo een herziening. Zo dit effectief niet zo is, dienen in het voorontwerp de nodige bepalingen te worden opgenomen, wat mogelijk zou zijn op grond van de impliciete bevoegdheden als bedoeld bij artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Onderafdeling 3 – Het positief project

Artikel 21

142. Dat de jeugdrechter enkel aan de minderjarige “een aanbod doet” (beter nog: “kan voorstellen”) om een positief project te formuleren waarvan de invulling door de minderjarige zelf gebeurt, zoals uit de verklaring van de gemachtigde in opmerking 101 en uit het derde en het vierde lid van artikel 21, § 1, van het voorontwerp blijkt, zou ook in het eerste lid van die bepaling beter tot uiting dienen te komen.

143. Wat betreft de voorwaarde, opgenomen in artikel 21, § 1, vierde lid, 2°, van het voorontwerp wordt verwezen naar opmerking 35.

144. In artikel 21, § 1, vijfde lid, van het voorontwerp schrijve men “§ 1” in plaats van “paragraaf 1”.

145. Luidens artikel 21, § 1, zesde lid, 4°, van het voorontwerp brengt de jeugdrechter de personen, vermeld in het tweede lid (de minderjarige verdachte, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken) ervan op de hoogte dat het positief project moet worden uitgevoerd binnen zes maanden na de “schriftelijke bevestiging”. Daarmee wordt wellicht

¹²² Voor zover bepaalde procedureregels die verbonden zijn aan de in artikel 60 van de wet van 8 april 1965 bedoelde herziening bij analogie zouden kunnen worden toegepast, moet erop worden gewezen dat in de opheffing van dit artikel wordt voorzien bij artikel 24 van het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’. Zie daaromtrent het advies over dit voorontwerp.

verwezen naar de beschikking waarbij de jeugdrechter het positief project goedkeurt.¹²³ Men schrijve dan beter “de in het volgende lid bedoelde goedkeuring”.¹²⁴

146. Luidens artikel 21, § 2, van het voorontwerp moet de begeleidings- en ondersteuningsdienst “op bepaalde tijdstippen” verslag uitbrengen over het verloop en de uitvoering van het positief project.

Er dient te worden verduidelijkt welke die tijdstippen zijn of wie ze bepaalt. Daarenboven kan men zich afvragen of in alle gevallen tussentijdse verslagen dienen te worden uitgebracht, erop gelet dat het project een engagement van maximum zestig uur inhoudt.

147. In het tweede en het derde lid van artikel 21, § 3, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van een beslissing die wordt genomen nadat het project respectievelijk geheel (tweede lid) of gedeeltelijk (derde lid) is uitgevoerd. Er dient te worden verduidelijkt wat de juiste inhoud en de draagwijdte van deze beslissing is, ermee rekening houdende dat aangezien het positief project in artikel 18, § 2, eerste lid, van het voorontwerp als een maatregel wordt vermeld, er reeds een beslissing van de jeugdrechter zal zijn waarbij de minderjarige het aanbod wordt gedaan om een positief project te formuleren en een beslissing waarin het voorgestelde positief project wordt goedgekeurd.

Onderafdeling 4 – De ambulante maatregel

Artikel 22

148. Luidens artikel 22, eerste en tweede lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter een ambulante maatregel opleggen die een niet-residentiële reactie op een jeugddelict inhoudt die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat de minderjarige er overnacht of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden en waarbij wordt gewerkt met methodieken die het risico op recidive verminderen en waarbij sterk wordt ingezet op “het activeren van de context van de minderjarige”. In artikel 22, derde lid, van het voorontwerp wordt nog gepreciseerd dat de jeugdrechter erin kan toestemmen dat de minderjarige een lopende behandeling of begeleiding voortzet.

Met deze omschrijving wordt onvoldoende duidelijk gemaakt wat de maatregel juist inhoudt.

Daargelaten de verwarring die wordt gecreëerd door het hanteren van het woord “reactie”, waarmee ook naar een sanctie wordt verwezen (zie artikel 2, 17°, van het voorontwerp), is het allerm minst duidelijk wat wordt bedoeld met “het activeren van de context van de minderjarige”, terwijl met de doelstelling het risico op recidive te verminderen eerder naar een

¹²³ In het zevende en het achtste lid van artikel 21, § 1, van het voorontwerp worden de termen “bevestigen” en “goedkeuren” (of afgeleiden daarvan) door elkaar gehanteerd. Ter zake dient naar uniformiteit te worden gestreefd.

¹²⁴ Dat de bevestiging schriftelijk moet gebeuren, moet niet uitdrukkelijk worden bepaald daar deze beschikking uiteraard op schrift wordt gesteld.

doelstelling van een sanctie wordt verwezen dan naar de doelstelling van een maatregel. Tevens rijst de vraag waarin het verschil ligt met sommige van de voorwaarden als nader omschreven in artikel 23, § 3, 3° tot 6°, van het voorontwerp.

Wat betreft de doelstelling “activeren van de context” verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“In eerste instantie wordt hier uiteraard gekeken naar de ouders en de opvoedingsverantwoordelijken, en eventuele andere personen die deel uitmaken van het gezin, als mogelijke partners om te betrekken bij een ambulante maatregel.

Mochten er echter andere relevante personen/instanties zijn waarvan men inschat dat deze een meerwaarde kunnen betekenen in het welslagen van de maatregel en het werken met de betrokken minderjarige, zouden ook zij kunnen betrokken worden. Men zou dus naast de ouders/opvoedingsverantwoordelijken/leden van het gezin ook de ruimere omgeving van familiaal, sociaal en professioneel netwerk van de minderjarige verdachte kunnen betrekken indien met dit aangewezen acht. Het betrekken van de school/iemand op school behoort hierbij tot de mogelijkheden.”

Deze uitleg zou alvast in artikel 22 van het voorontwerp kunnen worden geïntegreerd, maar dat neemt niet weg dat de inhoud van de ambulante maatregel nog verder in dat artikel dient te worden uitgewerkt. Ook dient de maximumduur ervan (in het algemeen) te worden bepaald.

149. Luidens artikel 22, derde lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter erin toestemmen dat de minderjarige een lopende behandeling of begeleiding voortzet. Deze bepaling is voor tweërlei interpretatie vatbaar. Ofwel wordt hiermee bedoeld dat een lopende behandeling of begeleiding als ambulante maatregel kan worden opgelegd (waardoor ze een dwingend karakter krijgen)¹²⁵. Ofwel wordt ermee bedoeld dat de jeugdrechter de mogelijkheid heeft om geen ambulante maatregel op te leggen in het geval dat er reeds een behandeling of begeleiding loopt, maar dan wordt dat beter als een aparte reactiemogelijkheid ingevoerd. In de genoemde bepaling dient hieromtrent duidelijkheid te worden verschaft.

In ieder geval kan het opleggen van een (althans niet residentiële) maatregel in beginsel geen afbreuk doen aan de vrije keuze van de minderjarige voor een bepaalde behandeling of begeleiding, zonder dat daarvoor een toestemming van de jeugdrechter noodzakelijk is.

150. De vraag rijst wat kan worden beslist wanneer de ambulante maatregel niet wordt uitgevoerd. In tegenstelling tot wat voor de voorwaarden (als maatregel of sanctie) en de ambulante sanctie het geval is (respectievelijk artikelen 23, § 1, derde lid, 33, tweede lid, en 34, § 1, derde lid, van het voorontwerp), wordt met betrekking tot de ambulante maatregel niet voorzien in een vervangende reactie voor het geval de minderjarige zich aan de uitvoering van de

¹²⁵ Wat evenwel de vraag doet rijzen hoe kan worden verantwoord dat dit als maatregel (en derhalve in het raam van de voorbereidende rechtspleging) kan worden opgelegd.

maatregel onttrekt.¹²⁶ De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of artikel 22 van het voorontwerp op dit vlak geen aanvulling behoeft.

Onderafdeling 5 – Voorwaarden

Artikel 23

151. Luidens artikel 23, § 1, derde lid, van het voorontwerp voorziet de jeugdrechter, wanneer hij voorwaarden oplegt, in een vervangende maatregel voor het geval de minderjarige de voorwaarden niet naleeft. Er dient te worden verduidelijkt om welke maatregel het hier kan gaan.¹²⁷ Wanneer ook een andere voorwaarde kan worden opgelegd, moet dat uitdrukkelijk worden bepaald.

Zo wordt verwezen naar de maatregelen bedoeld in artikel 18, § 2, van het voorontwerp, rijst de vraag of het ook kan gaan om de maatregelen bedoeld in 1° en 2° van die bepaling, nu uit de inleidende zin ervan blijkt dat die maatregelen minder ingrijpend zijn¹²⁸ en het enigszins paradoxaal zou zijn dat bij ernstige tekortkoming aan de opgelegde voorwaarden (zie artikel 23, § 9, eerste lid, *in fine*, van het voorontwerp) net een minder ingrijpende maatregel zou kunnen worden opgelegd.

Zo het gaat om plaatsing in een gesloten afdeling van een gemeenschapsinstelling, is het niet duidelijk of dat altijd impliceert dat het steeds eerst gaat om een gesloten oriëntatie, en dan pas om een gesloten begeleiding.¹²⁹

152. Luidens artikel 23, § 2, van het voorontwerp bedraagt de duur “waarin” voorwaarden kunnen worden opgelegd (wellicht wordt daarmee bedoeld de maximale duur waarbinnen de voorwaarden gelden of de maximale periode waarbinnen de betrokken voorwaarde dient te worden uitgevoerd),¹³⁰ ten hoogste een jaar. De vraag rijst hoe deze bepaling, die in ieder geval dient te worden verduidelijkt, wordt gecombineerd met de regel dat voorbereidende rechtspleging, behoudens uitzonderingen, ten hoogste zes maanden bedraagt.¹³¹ Daarbij dient er weliswaar rekening mee te worden gehouden dat er tussen het ogenblik van het

¹²⁶ Gelet op de opheffing van artikel 60 van de wet van 8 april 1965 in het aan te nemen decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’ is ook een herziening van de maatregel op grond van dat artikel niet meer mogelijk.

¹²⁷ Uit artikel 23, § 9, derde lid, van het voorontwerp kan worden afgeleid dat het gaat om de andere in artikel 18, § 2, eerste lid, vermelde maatregelen, wat dan zo zou moeten worden bepaald.

¹²⁸ Al is dat niet zo duidelijk wat betreft de ambulante maatregel, gelet op de inhoudelijk weinig duidelijke omschrijving van de maatregel.

¹²⁹ Wanneer een gesloten oriëntatie wordt opgelegd, kan deze met toepassing van artikel 23, § 9, van het aan te nemen decreet worden gevolgd door een gesloten begeleiding, maar het is niet duidelijk of de jeugdrechter die laatste maatregel ook onmiddellijk kan opleggen (zonder dat hij wordt voorafgegaan door een gesloten oriëntatie).

¹³⁰ In artikel 18, § 2, achtste lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat als de termijn van zes maanden vermeld in het zevende lid wordt overschreden, het niet meer mogelijk is een maatregel op te leggen, zodat het wellicht niet gaat over de periode waarbinnen de maatregel kan worden opgelegd.

¹³¹ In het voorontwerp artikel 18, § 2, zevende lid, en in de wet van 8 april 1965 artikel 52bis (zie over de bevoegdheidsvraag, opmerking 15).

einde van de voorbereidende rechtspleging en het moment dat de beslissing ten gronde in kracht van gewijsde treedt, nog een tijd kan verlopen, en uiteraard vervallen de maatregelen wanneer het vonnis of het arrest waarbij een sanctie wordt opgelegd in kracht van gewijsde is gegaan, maar dan nog is het ongerijmd dat de maatregel van gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling, naargelang de aanvankelijke duur ervan, zelfs na verlenging (met twee maanden)¹³² hoogstens vijf, acht of elf maanden kan bedragen, terwijl de voorwaarden een jaar kunnen duren.

153. De vraag rijst in hoeverre het opleggen van bepaalde van de in artikel 23, § 3, van het voorontwerp bedoelde maatregelen, zoals het uitvoeren van een gemeenschapsdienst,¹³³ nog kan worden gekoppeld aan de voorbereidende rechtspleging en niet eerder in feite dienen te worden beschouwd als beslissingen ten gronde,¹³⁴ of minstens niet moeten worden ingeperkt opdat ze hun karakter van voorlopige maatregel in het raam van de voorbereidende rechtspleging niet zouden verliezen.

154. Luidens de eerste zin van artikel 23, § 3, van het voorontwerp kan de jeugdrechter de minderjarige de mogelijkheid bieden om samen met zijn advocaat zelf voorstellen te doen voor de invulling van de voorwaarden. Ook hier rijst, zoals op het niveau van het openbaar

¹³² Artikel 25, § 2, tweede lid, van het voorontwerp.

¹³³ Zie in dit verband Cass. 4 maart 1997, P.96.1660.N:

“Overwegende dat uit de context van de vermelde bepalingen volgt dat de jeugdrechtbank tijdens de voorbereidende rechtspleging ten aanzien van een minderjarige die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, slechts vermag, eensdeels, de maatregelen te treffen en het onderzoek te doen verrichten om de persoonlijkheid en het milieu van de minderjarige en de voor zijn opvoeding of behandeling geschikte middelen te kennen, anderdeels, hiertoe voorlopig de nodige maatregelen van bewaring en behoeding te nemen;

Overwegende dat het afhankelijk maken van de bij artikel 37, alinea 2, 2°, tweede lid, b, van de vermelde wet bedoelde voorwaarde een prestatie van opvoedkundige of filantropische aard te leveren in verhouding tot de leeftijd en de middelen van de minderjarige, geen onderzoeks- of bewaringsmaatregel is maar een maatregel van opvoeding die de rechter slechts vermag op te leggen wanneer hij de schuld van de minderjarige aan een als misdrijf omschreven feit heeft vastgesteld;

(...)

Overwegende dat de appelrechter vaststelt dat ‘er in het strafdossier aanwijzingen van schuld zijn in hoofde van (eiser)’ en ‘dat er nog geen beslissing ten gronde is’; dat de appelrechter niettemin het behoud van eiser in zijn milieu afhankelijk stelt van de uitvoering door eiser ‘van een prestatie van opvoedkundige aard gedurende 40 uren’;

Dat hij aldus eiser een opvoedkundige maatregel die een sanctionerend karakter heeft oplegt – wat het oordeel inhoudt dat eiser het als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd –, zodoende het in deze stand van de rechtspleging bestaande vermoeden dat eiser geacht wordt onschuldig te zijn miskent, mitsdien de beslissing niet naar recht verantwoordt”.

In een ander arrest (van de Franstalige strafkamer) werd evenwel geoordeeld dat de in artikel 37, § 2, 2°, tweede lid, b, van de wet van 8 april 1965 bedoelde prestatie kan worden opgelegd “mits die voorwaarde, net als de maatregel in het algemeen, voornamelijk ertoe strekt de in artikel 50 van de wet bepaalde onderzoeken mogelijk te maken en niet bedoeld is als straf, herstel of een uitsluitend opvoedende maatregel, wat niet kan worden toegestaan in de voorbereidende fase van de rechtspleging, al zou de minderjarige het hem verweten feit hebben bekend en zich akkoord verklaren met die voorwaarde” (Cass. 21 mei 2003, P.03.0524.F). Zie hieromtrent G. DECOCK en J. DE WINTER, “De Jeugdbeschermingswetten van 2006: continuïteit of keerpunt?” *Nullum crimen* 2004, (1) 13-14; S. VANDROMME, “De prestatie van opvoedkundige of filantropische aard toch mogelijk als voorlopige maatregel in het jeugdbeschermingsrecht?”, noot bij Cass. 21 mei 2003, *TIJL* 2003, 234 – 238.

¹³⁴ Dat wordt bevestigd in de memorie van toelichting, waar met betrekking tot de maatregel van het opleggen van voorwaarden wordt vooropgesteld dat het opleggen van voorwaarden “een maximale individualisatie van de bestraffing toelaat”.

ministerie, de vraag wat dan nog het onderscheid is met de mogelijkheid om een positief project voor te stellen (zie opmerking 101).

155. Gelet op het in de artikelen 12 en 22 van de Grondwet gewaarborgde legaliteitsbeginsel dient de in artikel 23, § 3, van het voorontwerp opgenomen opsomming van de voorwaarden die de jeugdrechter kan opleggen, limitatief en niet enuntiatief te worden omschreven.

156. Luidens artikel 23, § 3, 6°, van het voorontwerp kan de jeugdrechter aan de minderjarige als voorwaarde opleggen dat hij zich onderwerpt aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg of voor seksuele opvoeding of van een “centrum voor alcohol- en toxicomanie” (lees allicht: “een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugverslaving” – zie ook opmerking 76). In zoverre deze voorwaarde het opleggen van het volgen van een verplichte medische behandeling inhoudt, kan worden verwezen naar arrest nr. 49/2008 van het Grondwettelijk Hof,¹³⁵ waarin het volgende wordt geoordeeld:

“B.16.4. Het recht op fysische en psychische integriteit vormt een fundamenteel aspect van het recht op eerbiediging van het privéleven. Een aantasting van die integriteit, zelfs indien die beperkt is, zoals in geval van een verplichte medische behandeling, kan derhalve een inmenging in het privéleven vormen (EHRM, 5 juli 1999, *Matter t. Slowakije*, § 64; EHRM, 22 juli 2003, *Y.F. t. Turkije*, § 33).

Elke overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven moet worden voorgeschreven door een voldoende precieze wettelijke bepaling en beantwoorden aan een dwingende maatschappelijke behoefte, wat te dezen het geval is.

Een verplichte medische behandeling kan slechts als een verantwoorde maatregel worden aangemerkt wanneer de therapeutische noodzaak ervan is vastgesteld (*mutatis mutandis* EHRM, 19 juni 2007, *Ciorap t. Moldavië*, § 77).

B.16.5. Voor de residentiële plaatsing in een dienst die bevoegd is op het gebied van alcohol- of drugverslaving, of enige andere vorm van verslaving, heeft de wetgever uitdrukkelijk bepaald dat die maatregel slechts kan worden opgelegd indien uit een omstandig medisch verslag, dat minder dan een maand oud is, blijkt dat de fysieke of psychische integriteit van de betrokkene niet op een andere wijze kan worden beschermd.

Wat de overige maatregelen betreft die een verplichte medische behandeling inhouden, wat het geval is voor de ambulante behandeling bij een psychiatrische dienst en de plaatsing in een ziekenhuisdienst, moet artikel 37, § 2, van de wet van 8 april 1965, in het licht van de voormelde verdragsbepalingen, zo worden begrepen dat die maatregelen eveneens op een geneeskundige beoordeling dienen te zijn gesteund.

B.16.6. Onder voorbehoud van hetgeen in B.16.5 is vermeld, is het middel niet gegrond.”

Uit dat arrest volgt dat het voorontwerp dient te worden aangevuld teneinde het in overeenstemming te brengen met deze rechtspraak.

157. In artikel 23, § 3, 6°, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van “het aanmelden bij de door de gemeenschap (lees: Vlaamse Gemeenschap) georganiseerde diensten

¹³⁵ GwH 13 maart 2008, nr. 49/2008.

van (lees: voor) jeugdhulpverlening”. Uit artikel 23, § 6, eerste lid, van het voorontwerp blijkt evenwel dat het opleggen van voorwaarden ook impliceert dat een begeleiding moet worden gevolgd die wordt uitgeoefend (lees: verstrekt) door een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde dienst. Indien in beide bepalingen wordt gerefereerd aan dezelfde diensten, sporen beide bepalingen niet, wat dan dient te worden verholpen. Zo dat niet het geval is, wordt verwezen naar opmerking 160.

158. Uit het hanteren van de meervoudsvorm (“voorwaarden”) in de verschillende onderdelen van artikel 23 van het voorontwerp lijkt voort te vloeien dat verschillende voorwaarden tegelijk kunnen worden opgelegd. In artikel 23, § 4, eerste lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat de “maatregelen” (lees: voorwaarden) vermeld in paragraaf 3, 3° en 4° (het uitvoeren van een gemeenschapsdienst en het volgen van een leerproject), ten hoogste zestig uur bedragen. De vraag rijst dan of dat bij combinatie van die twee voorwaarden tweemaal zestig uur is, dan wel of zestig uur de absolute maximumgrens is die ook bij combinatie geldt (wat het meest plausibel is, ermee rekening houdend dat het gaat om maatregelen in het raam van de voorbereidende rechtspleging).

Over die kwestie zal duidelijkheid dienen te worden gecreëerd.

159. Artikel 23, § 5, van het voorontwerp bevat de nadere uitwerking van de voorwaarde “naleven van een huisarrest”. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of er geen bijkomende specifieke bepalingen moeten worden ingevoerd betreffende de controle op de naleving van deze voorwaarde.

160. Er dient te worden bepaald wat de in artikel 23, § 6, eerste lid, van het voorontwerp bedoelde begeleiding juist inhoudt.

Voorts moet erop worden gewezen dat verschillende van de voorwaarden die kunnen worden opgelegd, reeds een begeleiding inhouden (inzonderheid deze vermeld in 3°, 5° en (wellicht)¹³⁶ 6° van artikel 23, § 3, van het voorontwerp). Het is dan allicht niet de bedoeling dat er naast deze begeleiding nog een tweede begeleiding wordt ingericht, maar dan zou uit de tekst van artikel 23, § 6, van het voorontwerp moeten blijken dat die bepaling niet van toepassing is op bepaalde voorwaarden.

161. Luidens artikel 23, § 8, eerste lid, van het voorontwerp kunnen de opgelegde voorwaarden ambtshalve door de jeugdrechter bij gemotiveerde beslissing nader worden omschreven of aangepast aan de omstandigheden, waarbij wordt bepaald dat de voorwaarden niet kunnen worden verscherpt of strenger gemaakt.¹³⁷ In artikel 23, § 8, derde lid, van het voorontwerp, waarin aan de minderjarige, zijn ouders, de opvoedingsverantwoordelijken of het openbaar ministerie het recht wordt verleend om een aanpassing te vragen van de voorwaarden, komt deze laatste beperking niet voor. De gemachtigde verklaarde evenwel dat deze beperking

¹³⁶ Zie opmerking 157.

¹³⁷ De vraag rijst of er een verschil is tussen het verscherpen en het verstrengen van de maatregel. Zo niet, kan enkel van “verstrenging” gewag worden gemaakt.

ook in dit geval geldt. Dat wordt het best in artikel 23, § 8, derde lid, van het voorontwerp vermeld.

162. Luidens artikel 23, § 9, derde lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter, wanneer hij bij de herroeping van de opgelegde voorwaarden wegens niet-naleving ervan als vervangende maatregel de maatregel vermeld in artikel 18, § 2, 4°, van het aan te nemen decreet oplegt, deze maatregel “in voorkomend geval”¹³⁸ gecombineerd met de maatregel vermeld in artikel 18, § 2, 5°, opleggen. Daargelaten de vraag naar de juiste aard van die laatste maatregel (zie opmerking 30), rijst de vraag hoe beide maatregelen kunnen worden “gecombineerd”. Daarover om uitleg gevraagd, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“(…) [er] zal steeds een opeenvolgende toepassing zijn wat de uitvoering betreft. Als de jeugdrechter als vervangende maatregel de gesloten oriëntatie voorzag, en het oriëntatievoorstel zou een advies inhouden voor (verdere) gesloten begeleiding, dan kan de jeugdrechter wanneer hij dit advies volgt, alsnog gesloten begeleiding opleggen.”

Er wordt derhalve bedoeld dat de maatregel van gesloten oriëntatie kan worden gevolgd door de maatregel van gesloten begeleiding (wat dan zo zou moeten worden bepaald), maar dan nog rijst de vraag of dit enkel mogelijk is wanneer de jeugdrechter daarin uitdrukkelijk voorziet in de beschikking waarbij aanvankelijk de voorwaarden worden opgelegd, dan wel of automatisch toepassing kan worden gemaakt van artikel 24, § 4, van het aan te nemen decreet, en of beide maatregelen ook los van elkaar kunnen worden bevolen.

Artikel 23, § 9, derde lid, van het voorontwerp dient in het licht van wat voorafgaat te worden herbekeken.

163. Luidens artikel 23, § 9, vierde lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter, wanneer de opgelegde voorwaarde(n) niet worden nageleefd, bij “zodanig” gewijzigde omstandigheden in vergelijking met het moment waarop in de vervangende maatregel werd voorzien, uitzonderlijk en mits bijzondere motivering een meer gepaste vervangende maatregel opleggen. De zin is grammaticaal niet correct: normalerwijze zou op het woord “zodanig” nog “dat ...” en een omschrijving van het bedoelde geval moeten volgen. De genoemde bepaling dient derhalve te worden herschreven.

164. Luidens artikel 23, § 9, vijfde lid, van het voorontwerp kan de jeugdrechter, wanneer hij de opgelegde voorwaarde herroept omdat de minderjarige een nieuw jeugddelict pleegt (lees, gelet op het vermoeden van onschuld: wanneer de minderjarige verdacht wordt van het plegen van een nieuw jeugddelict), een nieuwe maatregel opleggen conform artikel 18, § 2. Deze bepaling dient zo te worden opgevat dat ze enkel een bijkomende mogelijkheid bevat om een maatregel op te leggen, maar niet dat ze eraan in de weg staat dat het openbaar ministerie een nieuwe vordering tot het opleggen van een maatregel instelt op grond van artikel 45, 2, a), van de wet van 8 april 1965.

¹³⁸ Het is niet duidelijk wat juist met deze woorden wordt bedoeld.

165. In de tweede zin van artikel 23, § 9, eerste lid, van het voorontwerp vervange men het woord “erg” door het woord “ernstig”.

Onderafdeling 6 – De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 24

166. In artikel 24, § 1, van het voorontwerp dient de zinsnede “, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet,” te vervallen, gelet op de definitie van “gemeenschapsinstelling” die is opgenomen in artikel 2, 4°, van het voorontwerp.

167. In de inleidende zin van artikel 24, § 2, van het voorontwerp vervange men het woord “personen” door het woord “minderjarigen” en schrijf men “een afdeling van een gemeenschapsinstelling” in plaats van “een gemeenschapsinstelling”.

168. In artikel 24, § 2, 2°, van het voorontwerp schrijf men uiteraard “Strafwetboek” in plaats van “Stafwetboek”.

169. In artikel 24, § 2, 3°, van het voorontwerp dient allicht te worden geschreven “een gesloten oriëntatie” in plaats van “een gesloten begeleiding”. Dat een gesloten begeleiding noodzakelijk is, zal immers slechts blijken uit het oriëntatievoorstel.

Eenzelfde opmerking geldt voor artikel 24, § 3, eerste lid, 4°, van het voorontwerp.

170. Het ontgaat de Raad van State wat in de inleidende zin van artikel 24, § 3, eerste lid, van het voorontwerp de draagwijdte is van de zinsnede “Met behoud van de toepassing van paragraaf 2”, nu die bepaling wat betreft de erin bedoelde minderjarigen parallel loopt met de vorige paragraaf.

171. In dezelfde bepaling wordt gewag gemaakt van “een plaatsing in een gemeenschapsinstelling” zonder meer, terwijl uit de context blijkt dat het gaat om een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor gesloten oriëntatie. Dat zou uitdrukkelijk moeten blijken uit die bepaling. Bovendien vervange men erin het woord “persoon” door het woord “minderjarige”.

172. In artikel 24, § 3, eerste lid, 3°, van het voorontwerp wordt, om ten aanzien van minderjarigen die op het ogenblik van de feiten tussen twaalf en veertien jaar oud zijn, de maatregel van gesloten oriëntatie te kunnen opleggen, als voorwaarde gesteld dat “dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van openbare veiligheid” voorhanden zijn. In de memorie van toelichting zou, mede in het licht van de finaliteit van de maatregelen, moeten worden aangegeven waarom die voorwaarde niet wordt gesteld ten aanzien van minderjarigen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten.

173. Er is een contradictie tussen het tweede en het derde lid van artikel 24, § 3, van het voorontwerp: in het tweede lid wordt gewag gemaakt van een voorbehouden capaciteit om de maatregel van plaatsing uit te voeren van de personen vermeld in het eerste lid (dit zijn personen die tussen twaalf en veertien jaar oud zijn en voldoen aan de voorwaarden om, als maatregel, te kunnen worden geplaatst in een afdeling van gemeenschapsinstelling voor gesloten oriëntatie), terwijl in de definitie van “voorbehouden capaciteit” bedoeld “in het tweede lid” enerzijds nogmaals wordt verwezen naar die categorie, en anderzijds naar andere categorieën van minderjarigen die als sanctie aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling kunnen worden toevertrouwd.

Die ongerijmdheid dient te worden rechtgezet. Bovendien hoort een bepaling betreffende de capaciteit van de afdelingen van de gemeenschapsinstellingen niet thuis in een bepaling betreffende de toepassingsvoorwaarden, de inhoud en de gevolgen van een maatregel, maar wel in artikel 40 van het voorontwerp, waarin overigens reeds gewag wordt gemaakt van de maximumcapaciteit van (afdelingen van) de gemeenschapsinstellingen.

174. In artikel 24, § 4, tweede lid, van het voorontwerp wordt beter geschreven “het betrokken centrum of de betrokken dienst” in plaats van “de uitvoerder van de opdracht”.

175. In artikel 24, § 4, tweede, derde en vierde lid, van het voorontwerp dient het woord “verdere” voor de woorden “(behoefte aan) gesloten begeleiding” te worden geschrapt. Aangezien een maatregel van gesloten *oriëntatie* is opgelegd, kan er nog geen gewag worden gemaakt van een “verdere” gesloten *begeleiding*, wat een andere maatregel uitmaakt.

176. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of de in artikel 24, § 4, derde en vierde lid, van het voorontwerp bedoelde termijn van achtenveertig uren in de praktijk realistisch is.

Er dient in die bepalingen eveneens te worden bepaald dat ook aan het openbaar ministerie kennis wordt gegeven van het advies over de behoefte aan verdere begeleiding, nu het openbaar ministerie weet moet hebben van dat advies wil het zijn recht om te worden gehoord kunnen uitoefenen.

177. Op de vraag waarom in artikel 24, § 4, vierde lid, van het voorontwerp enkel wordt voorzien in een mogelijkheid om de minderjarige te horen, in tegenstelling tot het vorige lid, waarin daartoe in een verplichting is voorzien, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“De maatregel van gesloten oriëntatie wordt genomen voor een maand.

In principe wordt een minderjarige verdachte voor de duur van een maand toevertrouwd aan een gemeenschapsinstelling (maximaal een maand: de opgenomen duur in de beschikking van de jeugdrechter zal in principe een maand zijn). Dat is de geest van dit artikel.

Uiterlijk op de tiende dag na de aanvang van de gesloten oriëntatie wordt op basis van een risicotaxatie een advies bezorgd aan de jeugdrechter over het aan- of afwezig zijn de behoefte aan een verdere gesloten begeleiding.

In het geval het advies bepaalt dat verdere geslotenheid niet nodig is, wordt de minderjarige gehoord. De minderjarige ‘verschijnt’ dan voor de jeugdrechter omdat dan, wanneer de jeugdrechter het advies volgt, een nieuwe beschikking moet worden opgemaakt, minstens om de betrokken jongere vrij te stellen uit de gemeenschapsinstelling. Desgevallend een andere maatregel op te leggen.

Volgt de jeugdrechter het advies niet, dan blijft de initiële beschikking doorlopen maar dan heeft de minderjarige recht op zijn wederwoord/ recht om gehoord te worden.

In het geval het advies bepaalt dat verdere geslotenheid nodig is, en de jeugdrechter dit advies volgt, is er in principe geen nieuwe beschikking nodig want de initiële beschikking is reeds genomen voor de duur van een maand.

Om geen ongelijkheid te creëren, voorzien we hier de mogelijkheid dat in dergelijk geval men kan vragen om te worden gehoord.”

Het is inderdaad zo dat, krachtens de federale regelgeving,¹³⁹ de minderjarige dient te worden gehoord wanneer een nieuwe maatregel zou worden opgelegd, wat mogelijk wordt gemaakt (maar niet wordt verplicht) in de laatste zin van artikel 24, § 4, derde lid, van het voorontwerp. Dat belet evenwel niet dat het regelen van het horen van de minderjarige na het oriëntatieadvies in de twee hypothesen zou kunnen worden gelijkgeschakeld.

178. Uit artikel 24, § 4, van het voorontwerp lijkt voort te vloeien dat het opleggen van de maatregel van plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor gesloten oriëntatie steeds impliceert dat moet worden beslist over een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor gesloten begeleiding. Gelet op die koppeling en daargelaten de vraag naar de finaliteit van de maatregelen, rijst de vraag of de eerstgenoemde maatregel wel als een afzonderlijke maatregel dient te worden opgevat dan wel of hij, eventueel facultatief, moet worden gekoppeld aan de maatregel van gesloten begeleiding.

179. In artikel 24, § 4, vierde lid, van het voorontwerp moet overigens duidelijk en uitdrukkelijk worden bepaald wat de jeugdrechter kan beslissen na de ontvangst van het advies waarin de verdere behoefte aan gesloten begeleiding wordt vooropgesteld. Dat het om gesloten begeleiding gaat, blijkt slechts uit artikel 25, § 2, tweede lid, van het voorontwerp. Minstens zou aan die laatste bepaling in artikel 24, § 4, vierde lid, van het voorontwerp moeten worden gerefereerd.

180. In het laatste lid van artikel 24, § 4, van het voorontwerp, dat overigens beter in een afzonderlijke paragraaf of in een afzonderlijk artikel (eventueel samen met het laatste lid van artikel 25, § 4, van het voorontwerp) wordt ondergebracht, dient wellicht gewag te worden

¹³⁹ Zie artikel 52ter, eerste lid, van de wet van 8 april 1965 (waarvan de terminologie na het aannemen van de gemeenschapsdecreten inzake jeugddelinquentierecht zal dienen te worden geactualiseerd). In de opheffing van dat artikel wordt evenwel voorzien bij het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’, maar die opheffing strijdt met de bevoegdheidsverdelende regels (zie het advies dat over dat voorontwerp wordt gegeven). In het horen van de minderjarige wordt ook voorzien in artikel 15, § 1, van het voorontwerp, maar die bepaling is eveneens door bevoegdheidsoverschrijding aangetast (zie opmerking 14).

gemaakt van een gesloten oriëntatie*afdeling*. In ieder geval loopt de formulering van die zin thans mank.¹⁴⁰

Onderafdeling 7 – De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 25

181. In artikel 25 van het voorontwerp wordt als maatregel voorzien in een gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling. De vraag rijst wat de finaliteit van deze maatregel is en wat, gelet op de finaliteit van de voorbereidende fase in de rechtspleging, het juiste verschil is met de sanctie van plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding (artikelen 36 en 37 van het voorontwerp). In dit verband dient ook te worden uitgeklaard of de maatregel kan worden opgelegd in gelijkaardige omstandigheden als bepaald in artikel 16, § 1, van de wet van 20 juli 1990 ‘betreffende de voorlopige hechtenis’.

182. In artikel 25, § 2, van het voorontwerp wordt beter de terminologie gebruikt die in artikel 18, § 2, 5°, van het voorontwerp wordt gehanteerd om de betrokken afdeling aan te duiden, in plaats van te verwijzen naar artikel 24, §§ 2 en 3.

183. Uit het tweede lid van paragraaf 2 van artikel 25 van het voorontwerp, dat beter zou worden versmolten met het vorige lid¹⁴¹ en met paragraaf 1 van dat artikel, blijkt dat een minderjarige enkel kan worden toevertrouwd aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden nadat eerder de maatregel van gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling is bevolen. Het “oriëntatievoorstel vermeld in artikel 24, § 4, lid 4 (lees: vierde lid)” dat moet voorhanden zijn opdat de maatregel zou kunnen worden genomen, veronderstelt immers noodzakelijkerwijze dat die laatste maatregel is opgelegd. Onder voorbehoud van opmerking 181, zou dit evenwel duidelijker moeten worden bepaald en reeds moeten blijken uit de artikelen 18, § 2, 24, § 4, vierde lid (zie opmerking 178), en 25, § 1, van het voorontwerp.

Tevens dient te worden uitgeklaard of ook een oriëntatieverslag dat werd opgesteld in het raam van gesloten oriëntatie die in het raam van een vroegere procedure werd bevolen, in aanmerking kan komen.

184. Luidens de tweede zin van artikel 25, § 2, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt de jeugdrechter de duur van de gesloten begeleiding in zijn beschikking (wat evenwel een evidentie is gelet op de drie mogelijke duurtijden vermeld in artikel 25, § 1, van het voorontwerp) en motiveert hij zijn beslissing “op voldoende wijze”. Voor zover met dat laatste een bijzondere motiveringsverplichting wordt beoogd (zo niet, is de bepaling overbodig), dient de draagwijdte ervan te worden omschreven.

¹⁴⁰ De woordcombinatie “de samenstelling van de gesloten oriëntatie” loopt niet.

¹⁴¹ Waar in ieder geval het zinsdeel “als vermeld in artikel 24, paragraaf 2 en 3” dient te worden geschrapt, mede gelet op de in artikel 2, 4°, van het voorontwerp opgenomen definitie van “gemeenschapsinstelling”.

185. Luidens het eerste lid van artikel 25, § 3, van het voorontwerp mag de “maatregel van gesloten begeleiding” alleen voor een zo kort mogelijke duur worden genomen en uitsluitend als het doel van de maatregel op geen andere manier kan worden bereikt. Luidens het tweede lid van dat artikel mag dezelfde maatregel niet worden genomen met het oog op de onmiddellijke bestraffing, noch met het oog op de uitoefening van enige vorm van dwang.¹⁴²

Die regels zijn dubbelop met wat reeds in artikel 3, § 6, eerste en tweede lid, van het voorontwerp is bepaald en kunnen derhalve beter vervallen.

186. In artikel 25, § 1, eerste lid, van het voorontwerp dient het woord “ze” telkens te worden vervangen door het woord “hij”.

187. In artikel 25, § 4, derde lid, van het voorontwerp dienen de woorden “of onderzoeksrechter” te worden geschrapt. Krachtens artikel 49, tweede lid, van de wet van 8 april 1965 oefent de jeugdrechter, van zodra de onderzoeksrechter met toepassing van die bepaling een maatregel heeft genomen, de bevoegdheden uit die hij in de voorbereidende fase van de rechtspleging heeft, zodat de onderzoeksrechter geen bevoegdheid heeft ten aanzien van uitgaanspermissies.

188. Het laatste lid van artikel 25, § 4, van het voorontwerp wordt beter in een afzonderlijke paragraaf of zelfs in een afzonderlijk artikel (samen met telkens het laatste lid van de artikelen 24, § 4, en 37, § 5, van het voorontwerp) ondergebracht.

Voorts verdient het aanbeveling dat de in datzelfde lid bedoelde “programma’s voor specifieke doelgroepen” nader zouden worden omschreven of dat minstens hieromtrent in de memorie van toelichting duidelijkheid zou worden verschaft.

Artikel 26

189. In artikel 26, eerste lid, van het voorontwerp schrijve men “§ 2” in plaats van “paragraaf 2”.

190. In het eerste en het tweede lid van artikel 26 van het voorontwerp dienen, gelet op het vermoeden van onschuld, telkens de woorden “of minderjarige delictpleger” te worden geschrapt nu het erin enkel gaat om voorlopige maatregelen.

191. Luidens artikel 26, tweede lid, van het voorontwerp houdt de erin bedoelde opvolging van de maatregel van gesloten begeleiding na beëindiging ervan ook een vaardigheidstraining in voor de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken. Daargelaten de vraag of dit wel kan worden aangezien als een maatregel gekoppeld aan de finaliteit van de voorbereidende rechtspleging, kan dit niet meer inhouden dan een aanbod aan deze personen, dat

¹⁴² Nu de opgelegde maatregel op zichzelf dwanguitoefening inhoudt, wordt hiermee allicht bedoeld dat de maatregel niet mag worden genomen om bekentenissen of bepaalde verklaringen af te dwingen.

ze vrijwillig opnemen.¹⁴³ Zo het een maatregel zou uitmaken die dwingend wordt opgelegd, is een verdere uitwerking en omkadering ervan noodzakelijk. Ook zou dan moeten worden aangegeven waarin het verschil schuilt met de in artikel 27 van het voorontwerp opgenomen maatregel.

Onderafdeling 8 – Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken

Artikel 27

192. De gemachtigde verschaft de volgende toelichting bij de in artikel 27 van het voorontwerp voor de jeugdrechter opgenomen mogelijkheid om op te leggen dat met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht wordt gewerkt:

“Dit betreft inderdaad een opdracht voor de uitvoerende dienst.

Wanneer ouders weigeren mee te werken, hebben we ervoor gekozen om niet te voorzien in een sanctie/geldboete zoals nu bepaald in de Jeugdwet. Men signaleert ons dat een titel (zijnde de beslissing van de jeugdrechter) vaak al voldoende is als stok achter de deur om ouders of opvoedingsverantwoordelijken mee te betrekken, partner te maken, hen te kunnen wijzen op hun (mogelijke) rol/aandeel in het gedrag van de minderjarige.

Dit onderdeel zal opgenomen worden door de voorziening/dienst die erop georganiseerd is om delictgerichte contextbegeleiding aan te bieden.”

en

“We voorzien geen (negatieve) gevolgen wanneer ouders of opvoedingsverantwoordelijken niet meewerken. Het opzet van deze interventie is ouders/wettelijke vertegenwoordigers/opvoedingsverantwoordelijken mee in bad te nemen wanneer we het hebben over ‘verantwoordelijkheid’. Met dit artikel beogen we het effectief aan de slag gaan met de context van de minderjarige dader/delictpleger.

Wanneer er aanwijzingen zijn dat er door de hierboven genoemde personen op een onaangepaste manier gereageerd wordt op jeugddelicten en/of er een onbekwaamheid bestaat om te reageren op gedrag, wordt er hier een mandaat gegeven aan diensten om ook met deze ‘opvoedingsfiguren’ aan het werk te gaan en hen te ondersteunen, hun deel van de verantwoordelijkheid te laten opnemen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onderbouwde methodieken die de criminogene noden van de minderjarige centraal stellen en die responsief en contextgericht zijn. Het is niet met een afkeurende vinger wijzen naar de ouders, wettelijke vertegenwoordigers en opvoedingsverantwoordelijken, het is een aanbod van ondersteuning en begeleiding, en waarbij deze personen op een correcte wijze benaderd worden vanuit hun rol als ‘opvoedingsfiguur’.”

Deze toelichtingen, die overigens niet geheel sporen met de tekst van artikel 27 van het voorontwerp,¹⁴⁴ maken evenwel de concrete inhoud van ‘delictgericht werken met

¹⁴³ De vraag is of een specifieke bepaling als artikel 26, tweede lid, van het voorontwerp dan wel nodig is gelet op het algemeen geformuleerde artikel 18, § 2, zesde lid, ervan.

¹⁴⁴ Luidens artikel 27, § 1, eerste lid, van het voorontwerp wordt het delictgericht werken opgelegd door de jeugdrechter. Volgens de toelichting (of althans volgens wat op het einde ervan wordt uiteengezet), gaat het om een aanbod van de jeugdrechter.

ouders' nog steeds niet helemaal duidelijk. Gelet op het legaliteitsbeginsel dient dit meer te worden uitgewerkt in artikel 27 van het voorontwerp.

Tevens rijst de vraag of het juridisch wel mogelijk is de delictgerichte werking met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken op te leggen tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging, dan wel of het opleggen ervan eerder thuishoort in het raam van de berechting ten gronde. Zo wordt in het tweede lid van artikel 27, § 1, van het voorontwerp voorgeschreven dat de jeugdrechter bepaalt dat de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan, en in het derde lid van die bepaling wordt vooropgesteld dat het delictgerichte werken tot doel heeft de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen en breuken te herstellen, terwijl het feit dat dit delict uitmaakt, tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging nog niet eens bewezen is of bewezen kan worden verklaard.

Ten slotte kan worden vastgesteld dat artikel 27 van het voorontwerp er in wezen toe strekt een reactie ten aanzien van de ouders en de opvoedingsverantwoordelijken in te voeren, die het best als zodanig wordt betiteld en niet zijn plaats vindt tussen de maatregelen die ten aanzien van minderjarigen kunnen worden genomen.

Gelet op wat voorafgaat, dient artikel 27 van het voorontwerp te worden herbekeken. De hierna volgende opmerkingen worden derhalve slechts in ondergeschikte orde gemaakt.

193. In artikel 27, § 1, derde lid, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van een “onpartijdige tussenpersoon”. De gemachtigde verduidelijkt dat die tussenpersoon een persoon is die staat tussen de ouders en de minderjarige en die deel uitmaakt van de in artikel 27, § 2, van het voorontwerp vermelde dienst die door de Vlaamse Gemeenschap wordt georganiseerd of erkend. Dat dient te worden geëxpliciteerd.

194. Het tweede lid van artikel 27, § 2, van het voorontwerp betreft een delegatieregeling die beter in een afzonderlijke paragraaf of een afzonderlijk artikel zou worden opgenomen.

195. Het verdient aanbeveling dat de in datzelfde lid bedoelde “programma’s voor specifieke doelgroepen” nader zouden worden omschreven of dat minstens hieromtrent in de memorie van toelichting duidelijkheid zou worden verschaft.

Afdeling 3 – Rechtspleging ten gronde

Onderafdeling 1 – Sancties ten aanzien van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd

Artikel 28

196. In artikel 28, tweede lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat als een zaak van een persoon die voor de leeftijd van achttien jaar een jeugddelict heeft gepleegd bij de jeugdrechtbank aanhangig is, die een sanctie kan opleggen, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt (of, zo moet daaraan worden toegevoegd, wanneer die persoon de genoemde leeftijd tijdens de rechtspleging overschrijdt).

Die regel is al te ongenueanceerd, nu ook rekening dient te worden gehouden met de maximumleeftijdsgrenzen waaraan de meeste maatregelen zijn gekoppeld (zie artikel 6 van het voorontwerp). Als die maximumleeftijd is overschreden, kan ook geen sanctie meer worden opgelegd. Artikel 28, tweede lid, van het voorontwerp dient gelet hierop te worden aangepast.

Artikel 29

197. Artikel 29, § 2, van het voorontwerp telt twaalf leden. Het zou overzichtelijker zijn die bepaling verder op te delen in paragrafen.

198. Luidens de inleidende zin van artikel 29, § 2, van het voorontwerp kan de jeugdrechtbank, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, de in die bepaling opgesomde beslissingen nemen. Die bepaling dient te worden genuanceerd, nu de toepassing van een bepaalde sanctie de toepassing van een andere sanctie kan uitsluiten. Zo sluit de berisping gelet op de aard en het aflopende karakter ervan de toepassing van andere sancties uit, kan een ambulante sanctie niet of althans niet steeds tegelijk met een residentiële sanctie worden toegepast en kunnen residentiële sancties niet tegelijk worden toegepast. Wel kunnen sancties in vele gevallen consecutief worden toegepast, maar zo het de bedoeling is dat de jeugdrechtbank dat in de beslissing ten gronde zou kunnen bepalen, dient dat te worden verduidelijkt. Ten slotte rijst de vraag hoe cumulatie verzoenbaar is met het in de inleidende zin van de genoemde bepaling uitgedrukte beginsel dat het gaat om een opsomming van sancties in opgaande graad van ernst.

199. In artikel 29, § 2, 2°, van het voorontwerp wordt beter geschreven “geen sanctie opleggen gelet op wat als maatregel is uitgevoerd of is doorlopen”. Het is immers ongerijmd te bepalen dat een maatregel als sanctie volstaat gelet op de fundamenteel andere aard van deze reacties.

200. De stellers van het voorontwerp dienen na te gaan of het positief project (artikel 29, § 2, eerste lid, 3°, van het voorontwerp), gelet op de kenmerken en de uitwerking ervan, niet zoals het herstelrechtelijk aanbod moet worden afgescheiden van de eigenlijke sancties (zie ook de gelijkaardige opmerking 114).

201. Ook de in artikel 29, § 2, eerste lid, 4°, van het voorontwerp vermelde “ambulante sanctie” zou inhoudelijk moeten worden omschreven. Thans is, behoudens de vermelding dat artikel 22 van overeenkomstige toepassing is, noch in die bepaling, noch in artikel 33 van het voorontwerp daarover iets te vinden.

202. In artikel 29, § 2, eerste lid, 8°, van het voorontwerp wordt enkel gewag gemaakt van het toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar, terwijl in artikel 37, § 4, van het voorontwerp gewag wordt gemaakt van zo een sanctie met een maximale duur van respectievelijk twee (tweede lid) of vijf jaar (derde lid).

De eerstgenoemde bepaling dient gelet hierop te worden aangevuld.

203. Luidens artikel 29, § 2, eerste lid, 9°, van het voorontwerp kan de jeugdrechtbank de minderjarige uit handen geven. De uithandengeving is evenwel geen sanctie, maar heeft enkel de toepasselijkheid van het volwassenenstrafrecht als gevolg, in het raam waarvan eventueel (maar niet noodzakelijkerwijze) een straf zal worden opgelegd. Onderdeel 9° dient derhalve uit de opsomming van sancties in artikel 29, § 2, eerste lid, van het voorontwerp te worden weggelaten; de mogelijkheid tot uithandengeving moet in een afzonderlijke bepaling worden opgenomen.

204. Artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp, dat betrekking heeft op het toevertrouwen van de minderjarige aan een open of gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst, overlapt grotendeels met artikel 39 ervan.¹⁴⁵ Gelet op de opbouw van het voorontwerp kan in artikel 29, § 2, van het voorontwerp ermee worden volstaan om in artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp melding te maken van het toevertrouwen van de minderjarige aan een open of een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst, en kan de verdere uitwerking ervan worden geregeld in artikel 39 van het voorontwerp.¹⁴⁶

205. Het tweede lid van artikel 29, § 2, van het voorontwerp dient typografisch beter te worden afgescheiden van het vorige lid.

206. Luidens datzelfde lid worden de sancties “altijd in combinatie met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst” opgelegd. Dat kan moeilijk het geval zijn met de berisping of met “de vaststelling dat wat als maatregel is uitgevoerd, als sanctie volstaat” nu dat ogenblikkelijke, onmiddellijk aflopende sancties zijn. De gemachtigde verklaarde dat aan de berisping effectief geen ondertoezichtstelling dient te worden verbonden, en logischerwijze geldt hetzelfde voor de andere genoemde sanctie.

¹⁴⁵ Tussen beide bepalingen bestaat er bovendien een discordantie waar in artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp wordt bepaald dat het toevertrouwen aan een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst *enkel* (derhalve uitsluitend) mogelijk is met toepassing van de wet van 26 juni 1990 ‘betreffende de persoon van de geesteszieke’, terwijl dit in artikel 39 van het voorontwerp als een loutere mogelijkheid wordt opgevat (“is mogelijk”).

¹⁴⁶ De inhoudelijke opmerkingen bij de ontworpen regeling inzake het toevertrouwen aan een open of een gesloten afdeling van een gemeenschapsinstelling, worden gemaakt bij de bespreking van artikel 39 van het voorontwerp.

207. Het derde tot het vijfde lid van artikel 29, § 2, van het voorontwerp zijn overbodig omdat de erin vermelde leeftijdsgrenzen en “uitzonderlijke omstandigheden” worden opgenomen of omschreven in de verdere uitwerking van de betrokken sancties (in een aantal gevallen via verwijzing naar de regeling inzake de overeenstemmende maatregelen).

208. In het zevende lid van artikel 29, § 2, van het voorontwerp dienen de woorden “ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet” te vervallen, gelet op de in artikel 2, 4°, van het voorontwerp opgenomen definitie van “gemeenschapsinstelling”.

209. Luidens het achtste lid van artikel 29, § 2, van het voorontwerp bepaalt de jeugdrechtbank, wanneer zij een sanctie bedoeld in het eerste lid, 3° tot 8° en 10°, oplegt, de maximumduur van de sanctie, die niet kan worden verlengd. Uit het gegeven dat het gaat om een *maximumduur*, vloeit allicht voort dat de sancties ook kunnen worden opgeheven voor ze hun einddatum bereiken, maar dat dient uitdrukkelijk te worden bepaald en uitgewerkt.

210. Wat betreft artikel 29, § 2, negende lid, van het voorontwerp wordt verwezen naar opmerking 120.

211. In artikel 29, § 2, tiende lid, van het voorontwerp wordt bepaald dat de jeugdrechtbank “mits een bijzondere motivering (niet: motivatie) of in de gevallen waar een sanctie vermeld in het eerste lid, 6°, 7° en (lees: of) 8°, wordt overwogen, een elektronische monitoring of opvolging gecombineerd met begeleiding, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, [kan] opleggen”.

Die bepaling doet een aantal vragen rijzen.

211.1. Vooreerst rijst de vraag of de elektronische monitoring of opvolging, gelet op hun ingrijpende karakter en de in de opsomming van de sancties ingebouwde en in de inleidende zin van artikel 29, § 2, eerste lid, van het voorontwerp uitgedrukte hiërarchie, eerder dan als een *accessorium* van een andere sanctie, niet als een afzonderlijke sanctie dient te worden opgevat.

211.2. In de memorie van toelichting wordt uiteengezet dat de elektronische monitoring of opvolging bedoeld is als een alternatief om een gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling te vermijden. Het woord “of” tussen de woorden “mits bijzondere motivatie (lees: motivering)” en “in de gevallen” dient dan te vervallen.

211.3. In het tiende lid van artikel 29, § 2, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van “elektronische monitoring of opvolging”, terwijl in het elfde lid van die bepaling nog enkel gewag wordt gemaakt van “elektronische monitoring”. De vraag rijst in dit verband of er een verschil is tussen “monitoring” en “opvolging”. In voorkomend geval dient dit verschil, minstens in de memorie van toelichting, te worden uitgeklaard. In ieder geval dient de terminologie die in de genoemde leden wordt gehanteerd, te worden geüniformeerd.

212. Nog in dat lid wordt gewag gemaakt van een “begeleiding” waarmee de elektronische monitoring of opvolging gepaard dient te gaan. Er dient te worden verduidelijkt wat die begeleiding juist inhoudt en in welke verhouding ze staat tot de begeleiding die de maatregelen waarmee de monitoring of de opvolging gepaard gaat, inhouden of kunnen inhouden, alsmede tot het toezicht van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening die krachtens artikel 29, § 2, van het voorontwerp aan elke sanctie is verbonden.

213. Luidens artikel 29, § 2, twaalfde lid, van het voorontwerp bepaalt de Vlaamse Regering de “nadere regels en modaliteiten” waaraan de voorwaarden en de sancties, vermeld in het eerste en het achtste lid moeten voldoen.

Wat betreft deze bepaling wordt verwezen naar opmerking 33.

Onderafdeling 2 – De bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg

Opschrift

214. In het opschrift van hoofdstuk 4, afdeling 3, onderafdeling 2, van het voorontwerp wordt beter, zoals in het erin opgenomen artikel 30, gewag gemaakt van het “herstelrechtelijk aanbod”, wat de overkoepelende term is voor de bemiddeling en het herstelgericht groepsoverleg.

Artikel 30

215. In artikel 30, eerste lid, van het voorontwerp dient het woord “van” te worden vervangen door het woord “doen”.

216. Luidens artikel 30, tweede lid, van het voorontwerp is de procedure vermeld in artikel 20, §§ 2 tot 11,¹⁴⁷ van toepassing. Uit het van toepassing verklaren van paragraaf 11 vloeit voort dat de jeugdrechter nog voor het einde van de bemiddeling of het herstelgerichte groepsoverleg een sanctie ten gronde kan opleggen, die dan vatbaar is voor herziening bij een bemiddeling of een groepsoverleg die worden afgesloten met een akkoord. De vraag rijst of dat wel de bedoeling is: de beslissing ten gronde zal immers worden opgelegd zonder dat de jeugdrechtbank over alle relevante elementen beschikt. Zo niet, zal artikel 30, tweede lid, van het voorontwerp dienen te worden aangepast.

¹⁴⁷ En niet “paragraaf 2 tot en met paragraaf 4”.

Onderafdeling 3 – Berispen

217. Bij deze onderafdeling zijn geen opmerkingen te maken.

Onderafdeling 4 – Het positief project

Artikel 32

218. Uit het derde en het vierde lid van artikel 21, § 1, van het voorontwerp, dat op grond van artikel 32, tweede lid, van toepassing is, blijkt dat de jeugdrechtbank aan de minderjarige een aanbod doet om een positief project te formuleren waarvan de invulling door de minderjarige zelf gebeurt. Duidelijkheidshalve zou dit ook in het eerste lid van die bepaling tot uiting dienen te komen.

Ook met betrekking tot het positief project tijdens de fase ten gronde rijst overigens de vraag of het gelet op zijn aard niet beter samen met het herstelrechtelijk aanbod in artikel 29, § 1, van het voorontwerp zou worden geregeld (zie de analoge opmerking 114 wat betreft het positief project tijdens de voorbereidende rechtspleging).

219. Luidens artikel 32, tweede en derde lid, van het voorontwerp is de procedure bedoeld in artikel 21 mits twee afwijkingen van toepassing wanneer de jeugdrechtbank beoogt een positief project te laten uitvoeren.

Niet alle bepalingen van dat laatste artikel passen evenwel binnen de procedure ten gronde waarbinnen het positief project wordt opgelegd, terwijl andere bepalingen ervan doelloos zijn ten gevolge van de procedureregels die gelden wat betreft die procedure ten gronde. De verwijzing naar artikel 21 van het voorontwerp dient derhalve te worden herbekeken.

220. Luidens artikel 32, derde lid, van het voorontwerp voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat “de persoon vermeld in het eerste lid” (lees: de minderjarige delictpleger) het positief project niet of niet conform het voorstel (bedoeld in artikel 21, § 1, derde lid, van het voorontwerp) uitvoert.

Er dient te worden bepaald welke sancties kunnen worden opgelegd als vervangende sanctie,¹⁴⁸ waarbij ermee rekening dient te worden gehouden dat de vervangende sanctie in een proportionele verhouding dient te staan tot de sanctie waarvoor ze in de plaats komt. Tevens rijst de vraag of niet moet worden bepaald dat de jeugdrechtbank de bevoegdheid heeft om de vervangende sanctie aan te passen wanneer de minderjarige wel een deel van het voorstel heeft uitgevoerd.

Ten slotte zal in specifieke bepalingen moeten worden voorzien opdat de jeugdrechtbank van de zaak kennis zou kunnen nemen wanneer er indicaties zijn dat de minderjarige het positief project niet of niet conform het voorstel uitvoert.

¹⁴⁸ Dit klemmt des te meer gelet op het ter zake geldende legaliteitsbeginsel.

Onderafdeling 5 – Ambulante sanctie

Artikel 33

221. Aangezien artikel 33 van het voorontwerp niet is ingedeeld in paragrafen, dient de vermelding “§ 1.” na de artikelaanduiding te vervallen.

222. Er dient in het artikel (in het algemeen) te worden bepaald wat de maximale duur van de ambulante sanctie¹⁴⁹ kan zijn.

223. Op het einde van het tweede lid van het artikel worden duidelijkheidshalve het best de woorden “of niet volledig” toegevoegd tussen het woord “niet” en het woord “uitvoert”.

224. In artikel 33, tweede lid, van het voorontwerp wordt beter geschreven “de minderjarige delictpleger” in plaats van “de persoon vermeld in het eerste lid”.

Onderafdeling 6 – Voorwaarden

Artikel 34

225. Luidens de tweede zin van artikel 34, § 1, tweede lid, van het voorontwerp bepaalt de jeugdrechtbank de duur van de voorwaarden in haar vonnis en motiveert ze “op voldoende wijze” haar beslissing. In zoverre met dat laatste een bijzondere motiveringsverplichting wordt beoogd, dient de inhoud van die verplichting te worden omschreven.¹⁵⁰ Zo niet, dient het voorschrift te worden weggelaten nu elk vonnis van de jeugdrechtbank naar behoren moet zijn gemotiveerd krachtens artikel 149 van de Grondwet.

226. Opmerking 151 is *mutatis mutandis* van toepassing met betrekking tot de vervangende sanctie bedoeld in artikel 34, § 1, derde lid, van het voorontwerp.

227. Luidens de eerste zin van artikel 34, § 2, van het voorontwerp is de procedure vermeld in artikel 23 van toepassing. Artikel 23 van het voorontwerp bevat evenwel niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, procedureregels, maar ook inhoudelijke regels betreffende de erin bedoelde reactiewijze. De meeste van die regels zullen ook toepassing dienen te vinden, terwijl niet alle procedurebepalingen van dat laatste artikel passen binnen de procedure ten gronde in het raam waarvan de voorwaarden worden opgelegd, terwijl andere doelloos zijn ten gevolge van de procedureregels die gelden wat betreft die procedure ten gronde.

De eerstgenoemde bepaling dient gelet hierop te worden herbekeken.

¹⁴⁹ En bijgevolg ook van de elektronische monitoring of opvolging die onder bepaalde voorwaarden aan de sanctie kan worden verbonden (artikel 29, § 2, tiende lid, van het voorontwerp).

¹⁵⁰ Een dergelijke bijzondere motiveringsplicht zou de decreetgever kunnen opleggen op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, maar daarbij dient hij rekening te houden met eventueel toepasselijke verplichtingen tot bijzondere motivering die op federaal vlak bestaan en waarmee geen overlapping mag bestaan.

228. Nog in artikel 34, § 2, van het voorontwerp dient in de tweede zin wellicht te worden geschreven “de maximale duur waarbinnen de voorwaarden gelden of de maximale periode waarbinnen de betrokken voorwaarde moet worden uitgevoerd” in plaats van “de maximale duur waarin de voorwaarden kunnen worden opgelegd”.

229. Luidens diezelfde zin bedraagt de maximale duur dat een leerproject of een gemeenschapsdienst mag “duren” (lees: bedragen) 220 uur. Ook hier dient, zoals betreffende dezelfde reacties die als maatregel worden opgelegd (zie opmerking 158), duidelijkheid te worden verschaft omtrent de maximale duur wanneer een leerproject en een gemeenschapsdienst worden gecombineerd.

230. Ten slotte schrijve men in artikel 34, § 2, van het voorontwerp “artikel 23, § 2,” in plaats van “artikel 23, paragraaf 2,” en “artikel 23, § 4,” in plaats van “artikel 23, paragraaf 4,”.

Onderafdeling 7 – De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 35

231. Er kunnen vragen worden gesteld bij de opname van de gesloten oriëntatie als een van de sancties die de jeugdrechter kan opleggen: aangezien het gaat om een oriëntatie, lijkt het eerder te gaan om een maatregel dan om een sanctie. De hierna volgende opmerking wordt dan ook slechts in ondergeschikte orde gemaakt.

232. Luidens artikel 35, tweede lid, van het voorontwerp is de procedure, vermeld in artikel 24, van toepassing op de sanctie van gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling. Artikel 24 van het voorontwerp bevat evenwel niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, procedureregels, maar ook inhoudelijke regels betreffende de reactiewijze. Sommige van die regels (maar niet allemaal¹⁵¹) zullen ook toepassing dienen te vinden, terwijl niet alle procedurebepalingen van dat laatste artikel passen binnen de procedure ten gronde in het raam waarvan de oriëntatie wordt opgelegd, en nog andere doelloos zijn ten gevolge van de procedureregels die gelden wat betreft die procedure ten gronde.

Voorts dient erop te worden gewezen dat uit de verwijzing naar artikel 24 volgt dat er in ieder geval een herziening van de sanctie zal dienen plaats te vinden wanneer uit de oriëntatie blijkt dat gesloten begeleiding noodzakelijk is. Dat zou evenwel duidelijker dienen te worden uitgewerkt.

Artikel 35, tweede lid, van het voorontwerp dient dan ook grondig te worden herbekeken.

¹⁵¹ Er zijn immers voorwaarden die specifiek betrekking hebben op de voorbereidende fase van de procedure, zoals bijvoorbeeld die vermeld in artikel 24, § 2, 1°, en § 3, 1°, van het voorontwerp.

Onderafdeling 8 – De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Artikel 36

233. In het eerste lid van artikel 36 van het voorontwerp schrappe men gelet op de in artikel 2, 4°, opgenomen definitie de zinsnede “, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet”.

234. In het tweede lid van datzelfde artikel wordt verwezen naar “een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 25, paragraaf 2 tot en met 4 (lees §§ 2 tot 4)”.

Het is niet duidelijk wat die laatste verwijzing juist inhoudt. Het begrip “gemeenschapsinstelling” wordt reeds gedefinieerd in artikel 2, 4°, van het voorontwerp, zodat verwijzingen naar andere artikelen onnodig en zelfs verwarringstichtend zijn. Bovendien heeft artikel 25, §§ 2 tot 4, van het voorontwerp niet de afdelingen van de gemeenschapsinstellingen als zodanig als voorwerp, maar wordt er slechts in verwezen naar “een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 24, paragraaf 2 en 3”, naar “een gemeenschapsinstelling”, “de gemeenschapsinstelling” of “de gemeenschapsinstellingen”, zodat de verwijzing in de huidige redactie van die bepalingen doelloos is. Mocht met de verwijzing worden bedoeld dat alle regels die zijn vervat in artikel 25, §§ 2 tot 4, van het voorontwerp van toepassing zijn op de sanctie als bedoeld in de artikelen 29, § 2, eerste lid, 7°, en 36 ervan, moet worden vastgesteld dat dit geenszins blijkt uit de formulering van het tweede lid van dat laatste artikel, en dient de vraag te worden gesteld of dat wel mogelijk is voor alle betrokken bepalingen en of dat beantwoordt aan de bedoeling van de stellers van het voorontwerp.¹⁵²

Artikel 36, tweede lid, van het voorontwerp verdient derhalve een grondig heronderzoek.

Artikel 37

235. Luidens artikel 37, § 1, van het voorontwerp kan de jeugdrechtbank de minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling¹⁵³ voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar, eventueel nog gecombineerd met een terbeschikkingstelling van tien jaar (zie hierover opmerking 33). Deze sanctie geldt zonder enige differentiatie qua tijdsduur voor alle in artikel 37, § 2, eerste lid, 4°, van het voorontwerp opgesomde misdrijven, waaraan evenwel zeer verschillende strafmaten zijn verbonden. Dit doet vragen rijzen op het vlak van de proportionaliteit tussen feit en sanctie, mede gelet op het

¹⁵² Zo heeft het geen zin dat indien tijdens de voorbereidende fase van de rechtspleging reeds een maatregel van toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten oriëntatie is bevolen, die gesloten oriëntatie nogmaals als sanctie zou worden opgelegd, wat dan nochtans uit de verwijzing naar artikel 25, § 2, zou kunnen worden afgeleid.

¹⁵³ Ook hier dient de zinsnede “, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet,” te worden weggelaten.

gegeven dat een minderjarige in bepaalde gevallen veel zwaarder kan worden bestraft dan een persoon die valt onder het volwassenenstrafrecht.¹⁵⁴

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van artikel 37, § 4, tweede en vierde lid, van het voorontwerp.

236. In artikel 37, § 1, evenals in artikel 37, § 4, tweede en derde lid, van het voorontwerp, wordt enkel gewag gemaakt van een maximumduur van de sanctie (respectievelijk zeven, vijf en twee jaar). Aangezien een andere, voor het overige gelijke, sanctie een detentie van drie, zes of negen maanden mogelijk maakt (artikel 36 van het voorontwerp), moet daaruit worden afgeleid dat de minimumduur van de in artikel 37 van het voorontwerp bedoelde sanctie meer dan negen maanden bedraagt. Hieromtrent wordt evenwel het best in de tekst verduidelijking gegeven.

237. In artikel 37, § 2, eerste lid, 2°, en § 4, eerste lid, 1°, van het voorontwerp wordt als voorwaarde gesteld om de sanctie bedoeld in artikel 37, § 1, op te leggen, dat er schuldbekwaamheid voorhanden is, waarvan een weerlegbaar vermoeden wordt ingesteld.¹⁵⁵ Waar het begrip “schuld” in het gemene strafrecht reeds tal van vragen oproept, is de draagwijdte van dat begrip met betrekking tot jongeren nog moeilijker te bepalen. Het is dan ook de vraag wat de genoemde voorwaarde juist inhoudt, en in welke verhouding ze staat tot artikel 71 van het Strafwetboek, dat principieel in jeugdzaken van toepassing is. Zo de voorwaarde wordt behouden, dient erover minstens in de memorie van toelichting duidelijkheid te worden verschaft. In dit verband rijst overigens de vraag in welke verhouding het begrip “schuldbekwaamheid” staat tot het begrip “verantwoordelijkheid”, dat in artikel 3, § 2, eerste lid, van het voorontwerp (impliciet¹⁵⁶) ten aanzien van personen van minder dan twaalf jaar wordt gehanteerd.

238. Luidens artikel 37, § 2, eerste lid, 3°, van het voorontwerp kan de sanctie bedoeld in artikel 37, § 1, slechts worden opgelegd wanneer elke andere maatregel of sanctie¹⁵⁷ ongepast is of heeft gefaald.

Aangezien het in dit geval gaat om de berechting ten gronde, kan geen maatregel meer worden opgelegd en kan men ook geen gewag maken van het ongepast zijn ervan. Voorts rijst de vraag of, gelet op de verschillende finaliteit die maatregelen en sancties hebben, het falen van de maatregel wel een criterium kan zijn bij het opleggen van sancties.

¹⁵⁴ Zo zal voor een strafrechtelijk meerderjarige de straf voor het opzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen als terroristisch misdrijf maximaal drie jaar gevangenisstraf kunnen bedragen (zie artikel 398 *juncto* artikel 138, § 1, 2° en 3°, van het Strafwetboek).

¹⁵⁵ De voorwaarde zou eigenlijk moeten luiden “de minderjarige is schuldbekwaam”, terwijl het vermoeden in een afzonderlijk lid zou moeten worden opgenomen.

¹⁵⁶ In die bepaling wordt een onweerlegbaar vermoeden van niet-verantwoordelijkheid ingevoerd ten aanzien van personen die een jeugddelict hebben gepleegd en nog geen twaalf jaar oud zijn. Daaruit kan worden afgeleid dat oudere minderjarigen wel worden geacht “verantwoordelijk” te zijn.

¹⁵⁷ Daarmee kan enkel bedoeld zijn een maatregel opgelegd in het raam van een andere procedure.

239. Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting een nadere verantwoording te verschaffen omtrent de in artikel 37, § 2, eerste lid, 4°, van het voorontwerp opgenomen selectie van de misdrijven op grond waarvan de in artikel 37, § 1, ervan bedoelde sanctie kan worden opgelegd. Hetzelfde geldt ten aanzien van de in artikel 37, § 4, tweede lid, en derde lid, en § 5, derde lid, van het voorontwerp vermelde misdrijven.¹⁵⁸

240. In datzelfde artikel 37, § 2, eerste lid, 4°, dienen, om toepassings- en interpretatiemoeilijkheden bij latere wijzigingen te vermijden,¹⁵⁹ elk van de in aanmerking komende artikelen te worden vermeld in plaats van te schrijven “de artikelen ... tot en met ...”. Tevens schrijve men “de artikelen 137, 140...” in plaats van “artikel 137, 140...”, alsmede “en de artikelen 136bis, 136ter, 136quater en 136sexies van het Strafwetboek” in plaats van “136bis Sw, 136ter Sw, 134quater Sw, 136sexies”.

241. In artikel 37, § 2, eerste lid, 6°, van het voorontwerp wordt als voorwaarde voor de oplegging van de sanctie van het toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding van maximaal zeven jaar gesteld dat een beveiligde begeleiding noodzakelijk is. Het is niet duidelijk of met “beveiligde begeleiding” iets anders wordt bedoeld dan een “gesloten begeleiding” waarvan elders gewag wordt gemaakt. Zo niet kan, daargelaten de vraag of die voorwaarde niet vanzelfsprekend is en derhalve wel uitdrukkelijk hoeft te worden geformuleerd, beter die laatste term worden gehanteerd. In het andere geval dient te worden geëxpliciteerd wat het begrip juist inhoudt.

242. Luidens artikel 37, § 2, tweede lid, van het voorontwerp kan het eerste lid ook worden toegepast als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar dat op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict niet het geval was; in dat geval wordt de betrokkene gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van artikel 37. Die bepaling is overbodig gelet op artikel 28, tweede lid, van het voorontwerp, waar reeds voor alle sancties wordt bepaald dat ze kunnen worden opgelegd nadat de betrokkene de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.¹⁶⁰

243. Luidens paragraaf 3, eerste lid, van artikel 37 van het voorontwerp houdt de sanctie vermeld in paragraaf 1 van dat artikel een gesloten begeleiding in vanaf de datum van de plaatsing tot de dag waarop de minderjarige de leeftijd van achttien jaar bereikt. De minderjarige verschijnt daarna op de eerste zittingsdag van de jeugdrechtbank voor een evaluatie en om een vervolgtraject (zie hierover de volgende opmerking) uit te werken. Letterlijk genomen impliceert deze bepaling dat er een hiaat is tussen de dag waarop de betrokkene de leeftijd van achttien jaar bereikt en de opeenvolgende zittingsdag van de jeugdrechtbank (de begeleiding zou immers maar lopen tot de eerstgenoemde dag), wat allicht niet de bedoeling is.

¹⁵⁸ Zie ook het advies van het College van procureurs-generaal, waarin vragen worden gesteld omtrent de uitsluiting van bepaalde ernstige misdrijven. In dat advies wordt het werken met strafmaten als alternatief gesuggereerd.

¹⁵⁹ Zie opmerking 39.

¹⁶⁰ Het kan bovendien verwarring creëren dit voor een enkele sanctie te bevestigen, maar niet voor de andere sancties.

Artikel 37, § 3, eerste lid, van het voorontwerp dient derhalve te worden herschreven.

244. In opmerking 33 werd er reeds op gewezen dat het legaliteitsbeginsel vereist dat de inhoud van het in artikel 37, § 3, eerste lid, van het voorontwerp bedoelde vervolgtraject op voldoende wijze wordt omschreven. Bij de omschrijving van die inhoud zal onder meer uitdrukkelijk dienen te worden bepaald of dit een voortzetting van de gesloten begeleiding toelaat, en/of wat de (andere) mogelijke inhoud ervan kan zijn. Zo het de bedoeling is dat kan worden overgeschakeld op de minder zware sancties bedoeld in artikel 29, § 2, 3° tot 5°, van het voorontwerp, dient dit eveneens uitdrukkelijk te worden bepaald. Ook wordt het best gespecificeerd dat het vervolgtraject de door de jeugdrechtbank initieel vastgelegde duur van de sanctie niet mag overschrijden.

245. Luidens de laatste zin van artikel 37, § 3, eerste lid, van het voorontwerp kan “de uitvoering” van de sanctie vermeld in paragraaf 1 en 2 zich “met behoud van de toepassing van artikel 6” niet verder uitstrekken dan tot de leeftijd van vijftientig jaar.¹⁶¹

Die maximumleeftijd geldt allicht niet voor de potentiële terbeschikkingstelling gelet op het gegeven dat die (evenwel minstens nader te omschrijven – zie opmerking 33) terbeschikkingstelling kan duren tot tien jaar na de sanctie. Die uitzondering wordt evenwel het best geëxpliciteerd.

Voorts ontgaat het de Raad van State wat wordt bedoeld met de zinsnede “Met behoud van de toepassing van artikel 6” nu in dat artikel de sancties bedoeld in artikel 37 van het voorontwerp net van zijn toepassingsgebied worden uitgezonderd. Hierop gewezen, verklaarde de gemachtigde dat die zinsnede moet worden weggelaten.

246. Luidens artikel 37, § 3, tweede lid, van het voorontwerp verschijnt de betrokkene jaarlijks voor de jeugdrechtbank ter evaluatie van de opgelegde sanctie.

246.1. Vooreerst zou dienen te worden bepaald tot welke gevolgen die evaluatie kan leiden. Daarbij dient erop te worden gewezen dat, in tegenstelling tot het vorige lid, hier geen gewag meer wordt gemaakt van het vervolgtraject. Om verduidelijking gevraagd, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“Dit betreft de (verdere) uitwerking van het individueel perspectiefplan dat voor elke minderjarige in die situatie wordt opgemaakt. Hiermee worden (de volgende) stappen (te zetten) gezet in het re-integratieproces van de betrokken minderjarige.

Bv. Gericht werken naar zelfstandig werken en wonen (deelname aan de maatschappij), begeleidingsprogramma’s of behandelingsprogramma’s opnemen, de geslotenheid geleidelijk afbouwen, tijdig gedeelde trajecten opstarten i.f.v. zorgzame uitstroom (voorbereiding op de uitstroom)”.

¹⁶¹ Wat impliceert dat de betrokkene op de dag van de oplegging ervan nog geen vijftientig jaar mag zijn.

Van dit alles is evenwel geen neerslag te vinden in het voorontwerp. Die lacune dient te worden verholpen. Wanneer de evaluatie zou inhouden dat een herziening van de sanctie kan gebeuren (bijvoorbeeld in het raam van het “geleidelijk afbouwen van de geslotenheid” waarvan de gemachtigde gewag maakte), dienen daartoe geëigende bepalingen in het voorontwerp te worden opgenomen.

246.2. Daarnaast lijkt het moeilijk te verenigen met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat voor minderjarigen die zestien jaar of ouder waren op het ogenblik van de feiten,¹⁶² maar die vóór de leeftijd van zeventien jaar de sanctie opgelegd kregen, de jaarlijkse evaluatie pas plaatsvindt op het moment dat de betrokkene de leeftijd van achttien jaar bereikt, zodat er voor hen geen evaluatie na een jaar zou zijn.

247. In de derde zin van artikel 37, § 3, van het voorontwerp schrijve men “de sanctie” in plaats van “de uitvoering van de sanctie” en “tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van vijftientwintig jaar bereikt” in plaats van “tot de leeftijd van vijftientwintig jaar”.

248. Paragraaf 4 van artikel 37 van het voorontwerp is op een ingewikkelde en weinig doorzichtige manier geredigeerd. Zo is de mate van afwijking op de twee vorige paragrafen geenszins duidelijk en wordt bovendien ook afgeweken van de in paragraaf 1 vermelde tijdsduur, terwijl die paragraaf niet wordt vermeld als een paragraaf waarvan wordt afgeweken.

Voorts betreft de afwijking waarop in paragraaf 4, eerste tot derde lid, wordt gedoeld, enkel de onderdelen 1° en 4° van artikel 37, § 2, eerste lid, van het voorontwerp; de in paragraaf 4, eerste lid, ervan opgenomen voorwaarden zijn immers geheel gelijk aan de voorwaarden opgenomen in de onderdelen 2°, 3°, 5° en 6° van dat artikel 37, § 2, eerste lid, zodat het hier niet gaat om afwijkingen en die voorwaarden dan ook niet opnieuw dienen te worden opgesomd.

De redactie van artikel 37, § 4, van het voorontwerp moet gelet hierop worden herzien, waarbij het best telkens een afzonderlijke paragraaf wordt gebruikt voor minderjarigen van twaalf of dertien jaar en voor minderjarigen van veertien of vijftien jaar (telkens op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict).

249. Ten aanzien van de in het eerste lid van artikel 37, § 4, van het voorontwerp bedoelde personen kan de in artikel 37, § 1, van het voorontwerp bedoelde sanctie slechts worden opgelegd voor een deel van de misdrijven die zijn opgesomd in artikel 37, § 2, terwijl er in het tweede en het derde lid voorts nog een onderscheid wordt gemaakt naargelang de leeftijd van de minderjarige delictplegers: voor de groep van minderjarigen “tussen twaalf en veertien jaar” komen meer misdrijven in aanmerking dan voor de groep minderjarigen “tussen veertien en zestien jaar” (zie over die leeftijdsomschrijvingen de volgende opmerking). Waar kan worden aangenomen dat er redenen kunnen zijn om het toepassingsgebied van de sanctie voor jongere minderjarigen te beperken, ontgaat het de Raad van State waarom de in aanmerking komende misdrijven ruimer zijn omschreven voor de categorie van de twaalf- tot veertienjarigen dan voor

¹⁶² Voor jongere minderjarigen geldt een halfjaarlijkse evaluatie (zie artikel 37, § 4, vierde lid, van het voorontwerp).

de categorie veertien- tot zestienjarigen. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde dat de in aanmerking komende misdrijven voor de beide categorieën minderjarigen dienen te worden gelijkgeschakeld.

250. In artikel 37, § 4, tweede en derde lid, van het voorontwerp wordt respectievelijk gewag gemaakt van “een minderjarige tussen twaalf en veertien jaar” en van “een minderjarige tussen veertien en zestien”. Wat de veertienjarigen betreft, is er in de huidige omschrijving van die bepaling evenwel een overlapping tussen de twee leden, en wat zestienjarigen betreft een overlapping met artikel 37, § 2, 1°, van het voorontwerp, dat ook betrekking heeft op de zestienjarigen. De genoemde leeftijdscategorieën dienen dan ook preciezer te worden omschreven.

251. In artikel 37, § 4, van het voorontwerp is, in tegenstelling tot wat in de artikelen 6, 21, § 3, eerste lid, en 37, § 3, eerste lid, ervan het geval is, niets bepaald omtrent de leeftijd waarop de sanctie in ieder geval een einde neemt. Aangezien ook niets is bepaald omtrent een maximale leeftijd voor oplegging van de sanctie, zou kunnen worden vooropgesteld dat de in de eerstgenoemde bepaling bedoelde sancties kunnen worden opgelegd tot het betrokken misdrijf is verjaard,¹⁶³ derhalve in sommige gevallen nog zeer lang na het bereiken van de meerderjarigheid. Dat is allicht niet de bedoeling, zodat ook hier in een leeftijd zal dienen te worden voorzien waarop de sancties in ieder geval een einde nemen (en waarna de sancties derhalve ook niet meer kunnen worden opgelegd).

252. In artikel 37, § 4, vierde en vijfde lid, van het voorontwerp schrijve men respectievelijk “het tweede en derde lid” en “het derde lid” in plaats van “lid 2 en 3” en “lid 3”.

253. Luidens de eerste zin van artikel 37, § 5, eerste lid, van het voorontwerp kan de procureur des Konings “de behandeling door de jeugdrechtbank” met toepassing van artikel 37 slechts vorderen nadat hij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team, behoudens in de twee volgende leden bepaalde uitzonderingen.

Er dient op te worden gewezen dat het normalerwijze de jeugdrechter is die maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken laat verrichten.¹⁶⁴ Voorts moet worden vastgesteld dat deze bepaling zo kan worden gelezen dat het opleggen van de sanctie gebonden is aan een specifieke vordering van het openbaar ministerie, wat wellicht niet de bedoeling is.

Artikel 37, § 5, eerste lid, van het voorontwerp dient derhalve te worden herbekeken. Een herwerking van deze bepaling impliceert dat ook de drie daaropvolgende leden worden aangepast.

¹⁶³ Omwille van de weinig doorzichtige redactie van het gehele artikel 37 is het niet duidelijk dat de in paragraaf 3, eerste lid, van dat artikel opgenomen regel dat de “uitvoering van de sanctie” zich niet verder kan uitstrekken dan tot de leeftijd van vijftientig jaar, ook van toepassing is op de sancties bedoeld in paragraaf 4, ervan.

¹⁶⁴ Dat is ook zo voor uithandengeving (zie het huidige artikel 57bis, § 2, eerste lid, van de wet van 8 april 1965 en artikel 38, § 3, eerste lid, van het voorontwerp).

254. Onverminderd de vorige opmerking, dient erop te worden gewezen dat artikel 37, § 5, vierde lid, van het voorontwerp een ongerijmdheid bevat doordat eerst gewag wordt gemaakt van “de *behandeling door de jeugdrechtbank* van een persoon die nog geen achttien jaar is” en aan het einde van die bepaling van “wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt”.

In dezelfde bepaling dient bovendien te worden geschreven “procureur des Konings” in plaats van “procureur” en “opsluiting of correctionele gevangenisstraf” in plaats van “hoofdgevangenisstraf”.

255. Het laatste lid van artikel 37, § 5, van het voorontwerp wordt beter in een afzonderlijke paragraaf of zelfs in een afzonderlijk artikel (samen met telkens het laatste lid van de artikelen 24, § 4, en 25, § 4, van het voorontwerp) ondergebracht. Tevens dient de eerste zin ervan, die thans niet loopt, te worden herschreven.

Voorts verdient het ook hier aanbeveling dat de in datzelfde lid bedoelde “programma’s voor specifieke doelgroepen” nader zouden worden omschreven of dat minstens hierover in de memorie van toelichting duidelijkheid zou worden verschaft.¹⁶⁵

Onderafdeling 9 – Uithandengeving

Artikel 38

256. In artikel 38, § 2, tweede lid, 1°, van het voorontwerp wordt als één van de voorwaarden om een uithandengeving te kunnen bevelen, gesteld dat de minderjarige het voorwerp is geweest van een of meer van de maatregelen of sancties vermeld in de artikelen 24, 25, 36 en 37. Aangezien een maatregel enkel in de voorbereidende fase kan worden opgelegd, kan er moeilijk enig gevolg aan worden gehecht voor de uithandengeving.¹⁶⁶

257. In artikel 38, § 2, eerste lid, van het voorontwerp schrijve men beter “de minderjarige delictpleger” in plaats van “de minderjarige, vermeld in paragraaf 1”.

258. In artikel 38, § 2, tweede lid, 1°, en derde lid, van het voorontwerp dient gewag te worden gemaakt van de minderjarige “vermeld in het eerste lid”, en niet van de minderjarige “vermeld in paragraaf 2”.

259. De selectie van misdrijven in artikel 38, § 2, tweede lid, 2° en 3°, en derde lid, van het voorontwerp wordt ook hier het best in de memorie van toelichting verantwoord. Voorts wordt verwezen naar opmerking 240, die *mutatis mutandis* van toepassing is.

¹⁶⁵ Zie ook opmerking 34.

¹⁶⁶ Vgl. met het huidige artikel 57*bis*, eerste lid, eerste streepje, van de wet van 8 april 1965, waar enkel gewag wordt gemaakt van maatregelen ten gronde en niet van voorlopige maatregelen.

260. Het derde lid van artikel 38, § 2, van het voorontwerp vormt geen afwijking op het tweede lid (het gaat immers om andere misdrijven), maar bevat een bijkomende categorie van misdrijven die in aanmerking komen voor uithandengeving, gekoppeld aan een voorwaarde inzake strafmaat. Dat lid dient derhalve te worden geïntegreerd in het vorige lid.

261. Luidens de eerste zin van artikel 38, § 2, vijfde lid, van het voorontwerp kan artikel 38 worden toegepast als de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt (eerste zin), maar op het ogenblik van de feiten nog geen achttien jaar was, in welk geval hij luidens de tweede zin van die bepaling wordt gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van “dit hoofdstuk” (lees: dit artikel). Die tweede zin is evenwel overbodig nu in de definitie van “minderjarige” enkel gewag wordt gemaakt van de leeftijd van de betrokkene op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict en dat begrip er derhalve niet aan in de weg staat dat de uithandengeving nog wordt uitgesproken nadat de betrokkene de volle leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. Die tweede zin dient derhalve te vervallen.

262. De vraag rijst wat in de onderdelen 2° en 3° van artikel 38, § 3, tweede lid, van het voorontwerp wordt bedoeld met “een minderjarige delictpleger *die nog geen achttien jaar is*”. Als daarmee wordt bedoeld op de situatie op het ogenblik van de feiten, zoals de gemachtigde verklaarde, is dat gelet op de definities van “minderjarige” en “minderjarige delictpleger” overbodig (en zelfs verwarrend). Als daarmee wordt bedoeld op de situatie op het ogenblik van het vonnis, dan spoort dat niet met hetgeen op het einde van onderdeel 3° wordt bepaald en rijst de vraag waarom de regel wordt ingevoerd.

263. In artikel 38, § 3, derde lid, 2°, van het voorontwerp wordt beter geschreven “zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek en een medisch-psychologisch onderzoek heeft laten uitvoeren” in plaats van “zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek heeft laten uitvoeren en zonder dat ze een medisch-psychologisch onderzoek heeft gevraagd”.

264. Het is onduidelijk wat in onderdeel 3° van artikel 38, § 3, derde lid, van het voorontwerp wordt bedoeld met “onder dezelfde voorwaarden” nu de voorwaarden in de onderdelen 1° en 2° van die bepaling verschillen en in de eerstgenoemde bepaling¹⁶⁷ niet blijkt naar welke van die twee onderdelen wordt verwezen.¹⁶⁸ Die onduidelijkheid moet worden weggewerkt.

265. Luidens artikel 38, § 5, van het voorontwerp, dat een overname vormt van artikel 57bis, § 5, van de wet van 8 april 1965, wordt iedere persoon ten aanzien van wie een beslissing tot uithandengeving is genomen, vanaf de dag waarop die beslissing definitief geworden is, onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone strafgerechten voor de vervolging van feiten die gepleegd zijn na de dag van de dagvaarding tot uithandengeving. Te dien aanzien

¹⁶⁷ Dat blijkt wel uit de derde zin van artikel 38, § 4, tweede lid, van het voorontwerp, maar het verdient toch aanbeveling dit in artikel 38, § 3, derde lid, 3°, te verduidelijken.

¹⁶⁸ Die onduidelijkheid bestaat thans reeds in artikel 57bis, § 2, derde lid, van de wet van 8 april 1965, maar dat is geen reden om ze te laten voortbestaan.

kan worden herinnerd aan het advies van het College van procureurs-generaal over het voorontwerp, waarin het volgende wordt opgemerkt:

“Door een recente hervorming van de cassatieprocedure in 2014 is er echter geen onmiddellijk cassatieberoep meer mogelijk tegen een arrest waarbij de minderjarige wordt uithandengegeven. Men moet wachten tot de minderjarige definitief ten gronde door de Kamer van Uithandengeving (in eerste aanleg of desgevallend in hoger beroep) is veroordeeld. Pas dan kan men in Cassatie gaan en pas na de eventuele verwerping in Cassatie is de beslissing tot uithandengeving definitief. Hier kunnen dus maanden, zelfs jaren overgaan. Dit houdt in dat voor alle feiten in deze tussentijd gepleegd er een volledige nieuwe procedure tot uithandengeving (met nieuw maatschappelijk onderzoek, nieuwe psychologische verslagen ect...) moet gevoerd worden waardoor de *ratio legis* van dit artikel in vele gevallen dode letter zal blijven. Ook op dit punt is er dus overleg geboden met de federale overheid opdat mits aanpassing van artikel 420 Sv (zie oud artikel 416 2° al Sv) er opnieuw onmiddellijk cassatieberoep kan worden aangetekend tegen de arresten tot uithandengeving.”

Onderafdeling 10 – Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Artikel 39

266. Er wordt in de eerste plaats verwezen naar opmerking 204.

267. In artikel 39, § 1, tweede lid, en § 2, eerste lid, van het voorontwerp wordt het toevertrouwen van de minderjarige aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst gekwalificeerd als een sanctie. Gelet op de aard en de toepassingsvoorwaarden ervan, gaat het eigenlijk om een veiligheids- of beschermingsmaatregel, zodat het best wordt vermeden de kwalificatie van sanctie te hanteren.

268. In de tweede zin van artikel 39, § 1, tweede lid, van het voorontwerp dient het woord “enkel” te worden toegevoegd tussen het woord “is” en het woord “mogelijk” (zie de toegevoegde zin aan artikel 29, § 2, eerste lid, 10°, van het voorontwerp).

269. In artikel 39, § 2, tweede lid, van het voorontwerp dient te worden geschreven “tweede lid” in plaats van “lid 2”.

Afdeling 4 – Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Artikel 40

270. In artikel 40, § 2, 1°, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van het uitvoeren van de opdrachten, vermeld in artikel 48, § 1, van het decreet van 12 juli 2013 ‘betreffende de integrale jeugdhulp’. Artikel 48 van dat decreet zal evenwel worden vervangen bij artikel 47 van het aan te nemen decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet jeugddelinquentierecht’, waarna het, ten minste zoals de huidige tekst luidt, niet langer in paragrafen zal zijn ingedeeld.

Daargelaten dit formele aspect, is het uitgaande van de huidige tekst noch van de nieuwe ontworpen tekst duidelijk naar welke opdrachten specifiek wordt verwezen. Daarover om uitleg gevraagd, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“De functie betreft hier ‘verblijf’.

In de toekomst zal dit enkel nog de ‘time-out plaatsingen van veertien dagen’ betreffen. De time-out zoals deze vandaag de dag ook bestaat, o.g.v. een overeenkomst tussen een gemeenschapsinstelling en een voorziening, en inclusief (in principe) terugkeer naar de betrokken voorziening bij afloop time-out.”

Artikel 40 van het voorontwerp dient, onverminderd wat in het advies over het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’ wordt opgemerkt betreffende het ontworpen artikel 48 van het decreet van 12 juli 2013, gelet op deze uitleg te worden aangepast.

Artikel 41

271. Het tweede en het derde lid van artikel 41 van het voorontwerp overlappen, wat dient te worden weggewerkt.

Hoofdstuk 5 – Slotbepalingen

Artikel 42

272. Luidens artikel 42, eerste lid, van het voorontwerp wordt een reactie die is uitgesproken door de jeugdrechtbank en die in uitvoering is op de datum van de inwerkingtreding van het aan te nemen decreet, verder uitgevoerd. Luidens artikel 42, tweede lid, van het voorontwerp wordt “een vordering of dagvaarding” die werd ingesteld bij de “jeugdrechtbank” en waarover op de dag van inwerkingtreding een beslissing werd genomen maar die nog niet in uitvoering is, uitgevoerd conform de genomen beslissing.

Vooreerst dient in het eerste lid, nu het gaat om reeds op grond van de wet van 8 april 1965 genomen beslissingen, gewag te worden gemaakt van “voorlopige maatregelen” en “maatregelen” die op basis van die wet werden opgelegd en, in het eerste en het tweede lid, van zowel “de jeugdrechter” als van de “jeugdrechtbank”.

Voorts volstaat het niet te bepalen dat een reeds opgelegde of in uitvoering zijnde (al dan niet voorlopige) maatregel (verder) kan worden uitgevoerd; er moet ook worden verduidelijkt dat de regels die op die uitvoering betrekking hebben, zoals betreffende de herzieningsmogelijkheid op grond van artikel 60 van de wet van 8 april 1965, van toepassing zijn.

Ten slotte lijkt in een specifieke overgangsbepaling te moeten worden voorzien voor het geval de in artikel 52^{quater} van de wet van 8 april 1965 bedoelde voorlopige maatregel van plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling was opgelegd: die maatregel kan immers voor een eerste maal met de aanvankelijke termijn worden verlengd, daarna van maand tot maand. Die

verlengingen moeten in beginsel kunnen worden voortgezet, ofwel dient in een overgang naar het nieuwe systeem te worden voorzien. Hetzelfde dient te gebeuren voor de gevallen waarin de voorlopige maatregel van maatschappelijke beveiliging als bedoeld in de wet van 1 maart 2002 ‘betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd’, eventueel gevolgd door een voorlopige maatregel van plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling, in uitvoering of opgelegd was.

273. In artikel 42, tweede lid, van het voorontwerp schrijve men, gelet op opmerking 11 en op de vorige opmerking, “Een bij de jeugdrechter of de jeugdrechtbank aanhangig gemaakte zaak” in plaats van “Een vordering of dagvaarding die werd ingesteld door het openbaar ministerie”.¹⁶⁹

274. Luidens artikel 42, derde lid, van het voorontwerp wordt een aanhangig gemaakte zaak bij de jeugdrechter of de zaak waarover op de datum van de inwerkingtreding van het decreet nog geen beslissing werd genomen, behandeld¹⁷⁰ conform de bepalingen van het aan te nemen decreet.¹⁷¹ Het is niet uitgesloten dat de toepassing van die regel in bepaalde gevallen strijdig is met het onder meer in artikel 7 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens neergelegde beginsel van de niet-retroactiviteit van de strengere strafwet, dat gelet op het autonome strafbegrip uit dat verdrag¹⁷² ook van toepassing is op sancties genomen in het raam van het jeugddelinquentierecht. Eerder dan een algemene, ongenueanceerde regel in te voeren die mogelijk in strijd is met hogere rechtsnormen, dient aan de rechtspraak te worden overgelaten om uit te maken welke regeling gelet op het hoger genoemde beginsel dient te worden toegepast.

Artikel 43

275. Gelet op de vermelding van artikel 37 is de vermelding van artikel 29, § 2, 8°, in artikel 43 van het voorontwerp overbodig. Die vermelding kan derhalve worden weggelaten.

Artikel 44

276. De opheffing van de voorlopige maatregelen en van de maatregelen ten gronde uit de vroegere federale regelgeving gebeurt in het aan te nemen decreet ‘houdende diverse wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen aangaande het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht’ zonder differentiatie in tijd. Logischerwijze moeten dan ook alle nieuwe bepalingen omtrent de maatregelen en de sancties in beginsel op eenzelfde moment in werking treden. Indien men bepaalde maatregelen of sancties (bijvoorbeeld inzake de oriëntatie en de

¹⁶⁹ Dat geldt ook ten aanzien van artikel 42, derde lid, van het voorontwerp, maar dat artikel kan niet behouden blijven (zie de volgende opmerking).

¹⁷⁰ Eventueel na heropening van de debatten.

¹⁷¹ Er dient te worden overwogen het aan te nemen decreet van toepassing te maken op feiten gepleegd na de inwerkingtreding ervan, onder voorbehoud van toepassing van mildere reacties op feiten daarvoor gepleegd.

¹⁷² Zie bijv.: EHRM 23 juli 2009, *Bowler International Unit/Frankrijk*; EHRM 10 februari 2009 (Gr. K.), *Zolotukhin/Rusland*, §§ 52-57; EHRM 15 november 2016 (Gr. K.), *A. en B. t. Noorwegen*, §§ 105-133 en 136-139.

gesloten begeleiding in een afdeling van gemeenschapsinstelling) op een later moment zou wensen in werking te laten treden, moet, daargelaten de vraag naar de consistentie van zulk een systeem, erover worden gewaakt dat de corresponderende artikelen uit de vroegere federale regelgeving ook pas op dat moment worden opgeheven. Artikel 44 van het voorontwerp (of de opheffing van de vroegere federale wetgeving) dient derhalve te worden herzien.

277. Onverminderd de vorige opmerking, ontgaat het de Raad van State waarom enkel het vierde lid (niet: lid 4) van artikel 23, § 9, van het aan te nemen decreet niet in werking treedt op 1 januari 2019. Gelet op de context gaat het wellicht ook om het derde lid van die bepaling.

In dat geval dient te worden verduidelijkt of, naar analogie van wat voor sancties geldt, de afwijkende inwerkingtreding slechts geldt “voor zover de vervangende maatregel het toevertrouwen van de minderjarige aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling betreft”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Jo BAERT

Ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° bemiddeling: het overleg tussen de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarig slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen of de opvoedingsverantwoordelijken, om hen de mogelijkheid te bieden, samen en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen;
- 2° betrokken personen: de minderjarige verdachte, de minderjarige delictpleger, de ouders, de opvoedingsverantwoordelijken, het slachtoffer en de personen die ten aanzien van het minderjarige slachtoffer het ouderlijk gezag uitoefenen of de opvoedingsverantwoordelijken;
- 3° gemeenschapsdienst: de onbezoldigde prestatie voor een aantal uren, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank als reactie op een delict;
- 4° gemeenschapsinstelling: een door de overheid ingerichte instelling met een gesloten aanbod;
- 5° gesloten oriëntatie: een gemeenschapsinstelling, of een afdeling van een gemeenschapsinstelling, die als opdracht heeft om voor de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger een gedocumenteerd antwoord te formuleren op de vraag of gesloten residentiële begeleiding noodzakelijk is en een oriëntatievoorstel te formuleren;
- 6° herstelgericht groepsoverleg: het overleg tussen de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger, het slachtoffer, hun sociale omgeving alsook alle dienstige personen, om hen de mogelijkheid te bieden om in groep en met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar in overleg uitgewerkte oplossingen te overwegen over de wijze waarop het conflict kan worden opgelost dat voortvloeit uit het jeugddelict, onder meer rekening houdend met de relationele en materiële gevolgen van het jeugddelict;

- 7° jeugddelict: een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een minderjarige;
- 8° leerproject: een gestructureerd leerprogramma, opgelegd door de jeugdrechter of jeugdrechtbank, waarbij zowel het jeugddelict als de persoonlijkheid van de minderjarige of zijn vaardigheidstekorten als aanknopingspunt worden meegenomen;
- 9° maatregel: het maatschappelijk antwoord op een jeugddelict tijdens de voorbereidende rechtspleging, met uitsluiting van het herstelrechtelijk aanbod;
- 10° minderjarige: een persoon van minstens twaalf jaar die de leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 11° minderjarige delictpleger: een minderjarige die een jeugddelict heeft gepleegd;
- 12° minderjarige verdachte: een minderjarige die verdacht wordt van het plegen van een jeugddelict;
- 13° opvoedingsverantwoordelijken: andere natuurlijke personen dan de ouders die de minderjarige op duurzame wijze in feite onder hun bewaring hebben of bij wie de minderjarige geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een openbare overheid;
- 14° oriëntatievoorstel: het voorstel van het meest aangewezen traject voor een bepaalde jongere dat wordt geformuleerd op grond van een multidisciplinaire screening en risicotaxatie tijdens een gesloten oriëntatie;
- 15° ouders: de natuurlijke personen die titularis zijn van het ouderlijk gezag, of bij ontstentenis van die personen, de wettelijke vertegenwoordigers;
- 16° positief project: een opleiding, een taak, een dienst of de deelname aan een georganiseerde activiteit, die begeleid wordt door een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde of erkende dienst en die bijdraagt tot het herstel van de gevolgen van het jeugddelict;
- 17° reactie: de maatregel of sanctie als maatschappelijk antwoord op een jeugddelict;
- 18° rechtspleging ten gronde: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de sancties, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 3;
- 19° sanctie: het maatschappelijk antwoord op een jeugddelict tijdens de rechtspleging ten gronde, met uitsluiting van het herstelrechtelijk aanbod, de uithandengeving en het toevertrouwen van een minderjarige aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst;
- 20° slachtoffer: de persoon die verklaart morele of materiële schade te hebben geleden die veroorzaakt is door een jeugddelict;
- 21° sociale dienst: de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening, vermeld in artikel 56 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 22° voorbereidende rechtspleging: de rechtspleging met het oog op de toepassing van een van de maatregelen, vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 2;
- 23° wet van 8 april 1965: de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

Hoofdstuk 2. Grondbeginselen en toepassingsgebied

Afdeling 1. Grondbeginselen

Art. 3. §1. Het optreden van de actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van dit decreet, beoogt tijdig en gepast:

- 1° het vaststellen van het jeugddelict en het bepalen van de verantwoordelijkheid hiervoor;

- 2° de uitdrukkelijke verwijzing naar en de uitleg van de geldende norm, de procedure waarin de minderjarige zich bevindt, waar de minderjarige zich aan mag verwachten en wat de minderjarige zelf kan doen binnen deze procedure en dit in een voor de minderjarige begrijpelijke taal, alsook de confrontatie met de concrete gevolgen van het gepleegde jeugddelict;
- 3° het herstel van de schade die door het gepleegde jeugddelict wordt berokkend, met inbegrip van de sociale re-integratie van de minderjarige in, en het herstel van de banden met zijn context. Dit mag de positieve medewerking van de minderjarige aan een buitengerechtelijk herstel van de maatschappelijke verhoudingen niet in de weg staan en mag de jeugdhulpverlening niet (ver)hinderen;
- 4° de bescherming van het veilig en vredig samenleven in de maatschappij;
- 5° het vermijden van recidive ter bescherming van de maatschappij op lange termijn door multidisciplinair in te zetten op preventie en de onderliggende oorzaken van jeugddelinquentie aan te pakken.

§2. Elk optreden:

- 1° wordt uitgevoerd door personen die een speciale en aangehouden vorming hebben genoten over het jeugdrecht;
- 2° is voor alle partijen humaan, zinvol en zingevend;
- 3° mag niet strenger of ingrijpender zijn dan gerechtvaardigd wordt door de aard en de ernst van het jeugddelict, de erdoor veroorzaakte schade en de objectieve gevaarlijkheid van de betrokkene voor de maatschappij;
- 4° houdt rekening met de specifieke situatie;
- 5° houdt rekening met de kennis en inzichten verworven uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijken.

§3. De minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger genieten de toepasselijke rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en bijkomende waarborgen die zijn ingebouwd in dit decreet. Op elke actor die betrokken is bij de uitvoering van dit decreet, rust de verplichting om de minderjarige verdachte en delictpleger van deze rechtswaarborgen op een door hem begrijpbare manier tijdig op de hoogte te brengen.

De minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger genieten bovendien van alle specifieke rechten die hem als dusdanig door de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn omschreven. Die rechten en vrijheden gaan gepaard met de volgende bijzondere waarborgen:

- 1° de situatie van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, vereist herstel, een reactie en begeleiding. Hun toestand van afhankelijkheid, hun ontwikkelingskansen en maturiteitsgraad scheppen bijzondere behoeften die luisterbereidheid, raad en bijstand vereisen;
- 2° elke reactie en afhandeling op niveau van het openbaar ministerie heeft tot doel de minderjarigen aan te moedigen zich de maatschappelijke normen eigen te maken;
- 3° bij de tenlasteneming van minderjarigen die een jeugddelict hebben gepleegd, wordt zo veel mogelijk een beroep gedaan op de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie waarin dit decreet voorziet, waarbij evenwel rekening wordt gehouden met de bescherming van de maatschappij;
- 4° in het kader van dit decreet mogen aan het recht op vrijheid van de minderjarigen alleen de belemmeringen worden opgelegd die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de maatschappij of van de minderjarige zelf, rekening houdend met de behoeften van de minderjarigen, de belangen van hun context en de rechten van de slachtoffers.

Aan de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger worden de toepasselijke artikelen uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, overhandigd.

§4. Het opnemen van de verantwoordelijkheid bij de uitoefening van de rechten en de plichten door de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken wordt op alle niveaus van de maatschappelijke tussenkomst geëerbiedigd.

§5. Reacties worden voor een zo kort mogelijke duur genomen.

Reacties worden genomen als er voldoende ernstige aanwijzingen bestaan dat verder onderzoek noodzakelijk is, of de schuld bewezen is, en alleen als de reden waarom een reactie wordt opgelegd op geen enkele andere manier kan worden bereikt.

Geen enkele maatregel kan worden genomen met het oog op onmiddellijke sanctionering, noch met het oog op bekentenissen of het afdwingen van bepaalde verklaringen.

Afdeling 2. Toepassingsgebied van het jeugddelinquentierecht

Art. 4. §1. Dit decreet is van toepassing op de minderjarige verdachte en de minderjarige delictpleger.

§2. Ten opzichte van een persoon die een jeugddelict heeft gepleegd en die op het ogenblik van de feiten de volle leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, bestaat binnen dit decreet een onweerlegbaar vermoeden van niet - verantwoordelijkheid.

De daden, handelingen of nalatigheid waarvan de persoon, vermeld in het eerste lid, wordt verdacht, of zijn leefsituatie, kunnen aanleiding geven tot doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening conform artikel 47 van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp.

Art. 5. Behoudens samenhang met vervolgingen wegens andere misdrijven dan die hieronder bepaald, nemen de op grond van het gemene recht bevoegde rechtbanken, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie jegens personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar op het ogenblik van het plegen van de feiten, wegens overtreding van:

- 1° de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende het wegverkeer;
- 2° de artikelen 418, 419 en 420 van het Strafwetboek voor zover er samenhang is met een overtreding van de onder 1° bedoelde wetten en verordeningen;
- 3° de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen;

Indien uit de debatten voor de rechtbanken, vermeld in het voorgaande lid, blijkt dat een reactie op grond van het voorliggende decreet geschikter is, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vorderingen voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

Art. 6. Behalve in het geval van de sancties, vermeld in de artikelen 29, §2, eerste lid, 1° en 2°, en 37, §§1 en 2 en de terbeschikkingstelling, vermeld in artikel 37, §8, nemen alle reacties, vermeld in hoofdstuk 4, uiterlijk een einde als de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt. Ook de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie, vermeld in hoofdstuk 3, neemt een einde op het moment dat de minderjarige de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

De sancties, vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 1° en 2° kunnen worden opgelegd tot de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt.

Hoofdstuk 3. De sociale onderzoeksopdrachten en de afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Afdeling 1. De sociale onderzoeksopdrachten

Art. 7. De procureur des Konings kan een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde of erkende dienst, de opdracht geven om de naleving van de voorwaarden, vermeld in artikel 11, op te volgen of een positief project, vermeld in artikel 13, te begeleiden.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de sociale onderzoeksopdrachten en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de erkenning, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Afdeling 2. De afhandeling op niveau van het openbaar ministerie

Onderafdeling 1. Seponering door de procureur des Konings

Art. 8. De procureur des Konings kan de zaak met een met redenen omklede beslissing seponeren.

Art. 9. De procureur des Konings kan de minderjarige verdachte een waarschuwingsbrief sturen waarin hij vermeldt dat hij heeft kennisgenomen van de feiten, dat hij van oordeel is dat die feiten ten laste van de minderjarige vaststaan en dat hij beslist heeft het dossier te seponeren.

Een kopie van de waarschuwingsbrief wordt bezorgd aan de ouders of aan de opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 10. De procureur des Konings die een beslissing tot seponering heeft genomen, kan de minderjarige verdachte en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en de risico's die ze lopen.

Onderafdeling 2. Verval van de strafvordering na de uitvoering van voorwaarden

Art. 11. §1. De procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering als de minderjarige verdachte het plegen van het jeugddelict niet ontkent. Deze wijze van afhandeling bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn.

De procureur des Konings roept de minderjarige en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De volgende voorwaarden kunnen worden vastgelegd door de procureur des Konings:

- 1° het verbod om op bepaalde plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een schoolse of professionele vorming of opleiding;
- 4° het volgen van een leerproject voor ten hoogste dertig uur;
- 5° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugsverslaving voor ten hoogste dertig uur;

6° het aanmelden bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst van hulpverlening.

§2. De minderjarige verdachte wordt bijgestaan door een advocaat en kan zich in geen geval laten vertegenwoordigen.

Alle betrokkenen, vermeld in paragraaf 1, derde lid, hebben een bedenktijd van vijftien werkdagen om hun voorstel te bevestigen of om al dan niet in te gaan op de door de procureur des Konings voorgestelde voorwaarden.

§3. De voorwaarden nemen zo snel mogelijk een aanvang en ze worden niet langer dan zes maanden uitgevoerd.

§4. Het bewijs van de naleving van de voorwaarden wordt aan de procureur des Konings geleverd door de hiertoe erkende diensten.

Na de uitvoering van de voorwaarden stelt de dienst, vermeld in het voorgaande lid, een verslag op en bezorgt dat aan de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte de vastgelegde voorwaarden heeft nageleefd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en vervalt de strafvordering.

Als de minderjarige de vastgelegde voorwaarden niet volledig heeft nageleefd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en voegt hij dat bij het dossier. Hij kan de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechter conform artikel 14.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de minderjarige, aan zijn advocaat, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in het eerste lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief, of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijke Wetboek.

De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de erkenning, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Onderafdeling 3. De bemiddeling

Art. 12. §1. De procureur des Konings doet de betrokken personen schriftelijk het aanbod om deel te nemen aan een bemiddeling.

De procureur des Konings informeert de betrokken personen dat ze in dit kader de mogelijkheid hebben om zich te wenden tot een dienst die hij aanwijst, door de gemeenschap georganiseerd of beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings doet een aanbod als vermeld in paragraaf 1, als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° er is een slachtoffer geïdentificeerd.

De procureur des Konings brengt de betrokken personen ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op bijstand van een advocaat en zich moet wenden tot die advocaat voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en het slachtoffer dat ouder is dan achttien jaar, raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd hebben van vijftien werkdagen om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling in te gaan;
- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling;
- 5° alle betrokken personen gedurende de gehele duur van de bemiddeling bijstand van een advocaat kunnen krijgen;
- 6° de minderjarige verdachte alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd.

De procureur des Konings deelt de dienst, vermeld in het derde lid, de identiteit mee van de betrokken personen, met wie de dienst verzocht wordt contact op te nemen. De voormelde dienst kan, met het akkoord van de personen, vermeld in het eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling betrekken.

Als de betrokken personen binnen acht dagen vanaf de ontvangst van het schriftelijke aanbod van de procureur des Konings, vermeld in het eerste lid, geen stappen ondernomen hebben bij die dienst, vermeld in het derde lid, neemt die dienst contact op met hen.

Een bemiddeling kan alleen plaatsvinden als alle personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud ten aanzien van de procureur des Konings mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling loopt.

§2. Binnen twee maanden vanaf zijn aanwijzing door de procureur des Konings stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een bondig verslag over de voortgang van de bemiddeling op. Daaruit moet de vrijwillige en positieve deelname van alle betrokkenen aan de bemiddeling blijken, alsook het vooruitzicht op een actieve medewerking aan de oplossing van de gevolgen van het jeugddelict.

De bij de bemiddeling betrokken personen leggen met behulp van de voormelde dienst zo snel mogelijk een voorstel voor aan de procureur des Konings.

Het bereikte akkoord wordt ondertekend door de bij de bemiddeling betrokken personen. De procureur des Konings kan de inhoud niet wijzigen. Hij kan alleen weigeren een akkoord goed te keuren als het strijdig is met de openbare orde.

§3. Een of meer van de bij de bemiddeling betrokken personen kunnen de procureur des Konings erom verzoeken het akkoord te laten homologeren door de jeugdrechtbank. In dat geval dagvaardt de procureur des Konings de betrokken personen.

De jeugdrechtbank kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

De jeugdrechtbank motiveert haar beslissing om niet te homologeren. Zij verwijst de bij de bemiddeling betrokken personen terug naar de procureur des Konings, die opnieuw handelt conform dit artikel. Daarna kan desgewenst een nieuwe procedure, eventueel met een nieuwe bemiddelaar, doorlopen worden.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, stelt een verslag op over de uitvoering van het akkoord, en stuurt het naar de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het akkoord heeft uitgevoerd volgens de afspraken die erin bepaald zijn, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en houdt hij daarmee rekening bij zijn beslissing om de zaak al dan niet te seponeren. De beslissing tot seponering doet de strafvordering vervallen. Als de procureur des Konings beslist om de strafvordering alsnog in te stellen, moet hij zijn beslissing motiveren.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de bij de bemiddeling betrokken personen, aan de advocaat van de voormelde minderjarige, alsook aan de voormelde dienst. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek.

§5. Als de bemiddeling geen resultaat oplevert, kan noch de erkenning van de feiten door de minderjarige, noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling door de gerechtelijke overheden of een andere persoon worden gebruikt in het nadeel van de minderjarige. Evenmin kunnen het akkoord dat uit de bemiddeling voortvloeit of gegevens inzake de bemiddelingsprocedure, wanneer de bemiddeling geslaagd is, tegen de minderjarige worden gebruikt in een latere procedure.

De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, zijn vertrouwelijk. Zij kunnen slechts ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke overheden mits instemming van de personen die deelnemen aan de bemiddeling. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

Onderafdeling 4. Het positief project

Art. 13. §1. De procureur des Konings kan aan de minderjarige verdachte voorstellen om een positief project uit te werken.

De procureur des Konings roept de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De betrokken minderjarige moet verschijnen in aanwezigheid van een advocaat.

De procureur des Konings kan een voorstel als vermeld in het eerste lid, doen als de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn:

- 1° er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De procureur des Konings informeert de minderjarige dat hij de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd of erkend wordt, om hem te laten begeleiden en ondersteunen in de inhoudelijke uitwerking van het positief project.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het positief project en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

De procureur des Konings brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste dertig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet op het aanbod in te gaan om een positief project uit te voeren;
- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project wordt vastgelegd;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden nadat het voorgestelde positief project schriftelijk werd vastgelegd.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige verdachte en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken. De procureur des Konings kan de inhoud ervan niet wijzigen. Hij kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere reden omklede beslissing.

De procureur des Konings stuurt onmiddellijk een kopie van het positief project naar de dienst, vermeld in het vierde lid.

§2. Na de uitvoering van het positief project stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, een verslag op en bezorgt dat aan de procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige verdachte het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en vervalt de strafvordering.

Als de minderjarige het positief project niet volledig heeft uitgevoerd, maakt de procureur des Konings daarvan een proces-verbaal op en voegt hij dat bij het dossier. Hij kan de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechter conform artikel 14.

Een kopie van het proces-verbaal wordt overhandigd aan de minderjarige, aan zijn advocaat, zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in paragraaf 1, vierde lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief, of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijke Wetboek.

Hoofdstuk 4. De afhandeling op niveau van de jeugdrechter en jeugdrechtbank

Afdeling 1. Het optreden van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en de behandeling van de zaak

Art. 14. De jeugdrechter of jeugdrechtbank neemt kennis van de vorderingen en de dagvaardingen van het openbaar ministerie ten aanzien van de personen die vervolgd worden wegens het plegen van een jeugddelict.

Art. 15. §1. De minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger wordt persoonlijk door de jeugdrechter of jeugdrechtbank gehoord over het jeugddelict dat hem ten laste wordt gelegd, voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank zich uitspreekt over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie kan worden bepaald.

De voormelde minderjarige verschijnt in persoon, maar kan na overleg met zijn advocaat, uitdrukkelijk kiezen om te verschijnen in een videoconferentie, wanneer dat tot de mogelijkheden behoort.

Om de werkelijke deelname van de minderjarige aan de zitting te garanderen moet de videoconferentie voldoen aan de volgende voorwaarden:

- 1) de minderjarige verdachte of de minderjarige delictpleger, de jeugdrechter of jeugdrechtbank, het openbaar ministerie, de ouders of de wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarige, de opvoedingsverantwoordelijken en de burgerlijke partijen en hun respectievelijke advocaten, moeten in de mogelijkheid zijn om iedereen die deelneemt aan de zitting tegelijkertijd en zonder technische belemmering te kunnen zien en horen;
- 2) de partijen moeten daadwerkelijk en vertrouwelijk met hun advocaat kunnen communiceren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels omtrent het gebruik van de videoconferentie voor de verschijning van minderjarige verdachten en delictplegers.

In afwijking van wat vermeld is in het tweede lid, moet de voormelde minderjarige bij de eerste verschijning voor de jeugdrechter of jeugdrechtbank steeds in persoon aanwezig zijn. De jeugdrechter of jeugdrechtbank kan ook op elk moment na deze eerste verschijning bevelen dat de voormelde minderjarige in persoon moet aanwezig zijn.

§2. De ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger worden geïnformeerd over het jeugddelict dat deze persoon ten laste wordt gelegd, teneinde hen de mogelijkheid te bieden om te worden gehoord voor er een uitspraak wordt gedaan over de vordering van het openbaar ministerie en een reactie wordt opgelegd.

Wanneer de zaak eenmaal aanhangig is bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank, kan deze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken op elk moment oproepen om persoonlijk te verschijnen.

§3. Van de verhoren van de personen, vermeld in paragraaf 1 en 2, wordt een verslag opgesteld dat bij het dossier wordt gevoegd. Aan elk van hen wordt een kopie bezorgd.

Art. 16. Om de beslissing tot het opleggen van een reactie te nemen, houdt de jeugdrechter of jeugdrechtbank rekening met al de volgende factoren, overeenkomstig de opgesomde volgorde:

- 1° de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer;
- 2° de persoonlijkheid en maturiteit van de betrokken minderjarige;
- 3° recidive, of het risico op recidive;
- 4° de veiligheid van de maatschappij;
- 5° de leefomgeving van de betrokken minderjarige;
- 6° de veiligheid van de betrokken minderjarige.

Uit de genomen beslissing blijkt duidelijk op welke wijze met de factoren rekening is gehouden.

Art. 17. §1. De uitvoering van de maatregelen, vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, en de sancties, vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, gebeurt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger, of de verblijfplaats van zijn ouders of de opvoedingsverantwoordelijken.

§2. Elke betrokken uitvoerende instantie bij een reactie die wordt opgelegd aan de minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger voorziet van bij de aanvang in een opvolging na de gesloten begeleiding, die ook een ondersteuning en begeleiding voor ouders of opvoedingsverantwoordelijken inhoudt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en voorwaarden voor de opvolging en de inhoudelijke invulling hiervan.

Art. 18. §1. Als de jeugdrechter de voor haar gebrachte minderjarige verdachte of minderjarige delictpleger een maatregel of sanctie oplegt, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie, ambtshalve of op verzoek van de ouders of opvoedingsverantwoordelijken, opleggen dat ook met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet worden gewerkt.

De jeugdrechter of jeugdrechtbank doet een appel op de betrokkenheid van de personen, vermeld in het eerste lid, vanuit hun hoedanigheid als ouder of verantwoordelijke voor de opvoeding van de minderjarige, vermeld in het eerste lid, en bepaalt dat ook zij hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor het jeugddelict en de gevolgen ervan.

Het delictgericht werken met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken heeft tot doel om, samen en met de hulp van een onpartijdige tussenpersoon, onder meer aan de relationele en materiële gevolgen van een jeugddelict tegemoet te komen en breuken te herstellen.

§2. De jeugdrechter of jeugdrechtbank stuurt een afschrift van de beslissing naar de dienst die georganiseerd wordt door de gemeenschap of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden. Die dienst is belast met de uitvoering van het delictgericht werken met ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

§3. Als de personen, vermeld in paragraaf 1, binnen acht werkdagen vanaf de beslissing geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 2, neemt die dienst contact op met de voormelde personen.

§4. De dienst, vermeld in paragraaf 2, stelt een bondig verslag over de uitvoering van het delictgericht werken op en richt het aan de jeugdrechter of de jeugdrechtbank en aan de bevoegde sociale dienst. De personen, vermeld in paragraaf 1, worden op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het delictgericht werken met voormelde personen en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd. De Vlaamse Regering kan hiervoor specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen

Afdeling 2. De voorbereidende rechtspleging

Art. 19. De jeugdrechter neemt kennis van de vordering van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14, en van de beschikking tot verwijzing bedoeld in artikel 49, lid 3 van de wet van 8 april 1965.

Als bij de jeugdrechter de zaak aanhangig is van een minderjarige verdachte kan hij, zelfs als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat die persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een maatregel opleggen.

Onderafdeling 1. Het herstelrechtelijk aanbod en maatregelen ten aanzien van minderjarige verdachten

Art. 20. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte, een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod de voorkeur.

Als de jeugdrechter geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert hij daaromtrent specifiek zijn beslissing.

§2. De jeugdrechter kan, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, in opgaande graad van het ingrijpende karakter van de maatregel en altijd in combinatie met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst, de volgende maatregelen opleggen:

- 1° een positief project van ten hoogste zestig uur;
- 2° een ambulante maatregel;
- 3° voorwaarden;
- 4° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 5° de minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

Als de jeugdrechter een maatregel als vermeld in het eerste lid, 1° tot 5°, uitspreekt, bepaalt ze de maximumduur ervan. De duur van een maand, vermeld in het eerste lid, 4° en 5°, is dertig dagen. De maatregel als vermeld in het eerste lid, 5°, kan worden opgeheven voor ze haar einddatum bereikt wanneer blijkt dat er voor de betrokken minderjarige geen behoefte aan gesloten begeleiding meer aanwezig is. De jeugdrechter kan ambtshalve, of op vordering van het openbaar ministerie, de opgelegde maatregel opheffen.

Alle maatregelen, vermeld in het eerste lid, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige verdachte.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de maatregelen, vermeld in het eerste tot en met het vierde lid, moeten voldoen.

§3. Buiten de gevallen, vermeld in artikel 21, is de duur van de voorbereidende rechtspleging beperkt tot zes maanden vanaf de vordering, vermeld in artikel 14. Die duur kan niet worden verlengd.

De termijn van zes maanden wordt geschorst tussen de datum van neerlegging van de akte van hoger beroep en de datum van de uitspraak van het arrest.

Als de termijn van zes maanden, vermeld in het eerste lid, wordt overschreden, is het niet meer mogelijk om een maatregel op te leggen behoudens voor de gevallen als vermeld in artikel 21.

Art. 21. In de volgende gevallen kan van de duur, vermeld in artikel 20, §3, eerste lid, worden afgeweken door de jeugdrechter:

- 1° het onderzoek naar de feiten is nog niet afgerond;
- 2° het jeugddelict betreft een feit als vermeld in artikel 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies, 137, 140, 141, 373, 375, 376, 379, 393, 394, 395, 396, 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 428, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474 en 475 van het Strafwetboek, of een poging tot het plegen van een dergelijk jeugddelict.

In het geval een voorwaarde, vermeld in het eerste lid, 1° of 2°, vervuld is, bedraagt de maximumduur van de voorbereidende rechtspleging twaalf maanden.

De duur van de voorbereidende rechtspleging bedraagt maximaal twee jaar, indien de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, 1° en 2° cumulatief vervuld zijn. De jeugdrechter neemt hiertoe uitdrukkelijk uiterlijk voor het verstrijken van de in het voorafgaande lid vermelde termijn, na de minderjarige verdachte, zijn ouders en zijn opvoedingsverantwoordelijken te hebben opgeroepen een bijzondere gemotiveerde beslissing tot verlenging van de termijn van maximaal 6 maanden opeenvolgend.

Onderafdeling 2. Het herstelrechtelijk aanbod

Art. 22. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte een herstelrechtelijk aanbod van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg doen als vermeld in artikel 20, §1, als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de minderjarige verdachte ontkent het jeugddelict niet;
- 3° een slachtoffer is geïdentificeerd.

De jeugdrechter stelt de betrokken personen schriftelijk voor om deel te nemen aan een bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

Bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg kunnen alleen worden toegepast als alle personen die eraan deelnemen, er uitdrukkelijk en zonder voorbehoud mee instemmen en dat blijven doen zolang de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg duurt.

§2. De jeugdrechter brengt de betrokken personen, ervan op de hoogte dat:

- 1° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer dat jonger is dan achttien jaar, recht heeft op een advocaat en dat die minderjarige zich tot die advocaat moet wenden voor hij ingaat op het voorstel van bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 2° de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken van de minderjarige verdachte en het slachtoffer raad kunnen inwinnen bij een advocaat voor ze deelnemen aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 3° de betrokken personen een bedenktijd van vijftien werkdagen hebben om al dan niet op het voorstel tot bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg in te gaan;

- 4° de betrokken personen op elk ogenblik kunnen terugkomen op hun instemming met de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg;
- 5° alle betrokken personen kunnen zich gedurende de gehele duur van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg laten bijstaan door een advocaat;
- 6° de minderjarige verdachte, alsook in voorkomend geval het slachtoffer als dit jonger is dan achttien jaar, zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het akkoord dat de betrokken personen hebben bereikt, wordt vastgelegd;

§3. De jeugdrechter bezorgt een kopie van zijn voorstel aan de dienst, vermeld in artikel 12, §1, derde en vierde lid. Die dienst wordt belast met de uitvoering van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg.

De jeugdrechter bezorgt aan de dienst de identiteit van de betrokken personen met wie de dienst verzocht wordt contact op te nemen.

§4. Als de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, binnen acht werkdagen vanaf het voorstel van de rechtbank geen contact opnemen met de dienst, vermeld in paragraaf 4, neemt die dienst contact op met de vermelde personen om hen een herstelrechtelijk aanbod te doen.

§5. De dienst, vermeld in paragraaf 4, kan, met het akkoord van de personen, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, ook andere personen met een direct belang bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrekken.

§6. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg tot een akkoord leidt, wordt het akkoord ondertekend door de betrokken personen en bij het gerechtelijk dossier gevoegd.

Het bereikte akkoord wordt door de jeugdrechtbank gehomologeerd. De jeugdrechtbank kan de inhoud ervan niet wijzigen. De jeugdrechtbank kan de homologatie alleen weigeren als het akkoord strijdig is met de openbare orde.

§7. Als de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg niet tot een akkoord leidt, kunnen de gerechtelijke overheden of de personen die bij de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg betrokken zijn, noch de erkenning van het jeugddelict door de minderjarige verdachte noch het verloop of het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg gebruiken ten nadele van de minderjarige. Evenmin kan het akkoord dat uit de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg voortvloeit, of gegevens inzake de bemiddelingsprocedure of de procedure inzake het herstelgericht groepsoverleg, wanneer de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg geslaagd is, tegen de minderjarige worden gebruikt in een latere procedure.

De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over het verloop en het resultaat van de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg. Dat verslag wordt ter kennis gebracht van alle personen die aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg deelnemen.

§8. De documenten die worden opgemaakt en de mededelingen die worden gedaan in het kader van de tussenkomst van de dienst, vermeld in paragraaf 4, zijn vertrouwelijk. Zij kunnen slechts ter kennis worden gebracht van de gerechtelijke overheden mits instemming van de personen die deelnemen aan de bemiddeling of het herstelgericht groepsoverleg. Ze kunnen niet worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

§9. De dienst, vermeld in paragraaf 4, stelt een bondig verslag op over de uitvoering van het akkoord en stuurt het naar de jeugdrechter, alsook naar de bevoegde sociale dienst. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§10. Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt vóór de uitspraak van de beschikking waarbij een maatregel wordt opgelegd, houdt de jeugdrechter rekening met het akkoord en de uitvoering ervan.

Als het akkoord volgens de regels die erin bepaald zijn, uitgevoerd wordt na de uitspraak van de beschikking waarbij een maatregel wordt opgelegd, kan de zaak bij de jeugdrechter aanhangig worden gemaakt om de bevolen maatregel ten opzichte van de minderjarige verdachte te verlichten. De ouders, opvoedingsverantwoordelijken en de minderjarige verdachte kunnen zich met dat doel bij verzoekschrift tot de jeugdrechter wenden. De griffie bezorgt het openbaar ministerie onverwijld een afschrift van het verzoekschrift. De jeugdrechter hoort de minderjarige verdachte, zijn ouders, zijn wettelijke vertegenwoordigers, alsmede het openbaar ministerie ingeval het erom verzoekt.

Onderafdeling 3. Het positief project

Art. 23. §1. De jeugdrechter kan aan de minderjarige verdachte voorstellen om een positief project uit te werken als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 1°, waarbij de invulling door de minderjarige zelf gebeurt.

De jeugdrechter roept de minderjarige, zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken op om voor hem te verschijnen. De minderjarige verschijnt in aanwezigheid van een advocaat.

De minderjarige doet een schriftelijk voorstel voor de inhoud van het positief project. De jeugdrechter informeert de betrokken minderjarige dat hij in dit kader de mogelijkheid heeft om zich te wenden tot een dienst die door de gemeenschap georganiseerd wordt of beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden. Deze diensten zijn dezelfde als vermeld in artikel 13, §1, vierde en vijfde lid.

De jeugdrechter kan een aanbod doen als vermeld in het derde lid als al de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- 1° er bestaan voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de betrokkene ontkent het jeugddelict niet.

De jeugdrechter brengt de personen, vermeld in het tweede lid, ervan op de hoogte dat:

- 1° het positief project ten hoogste zestig uur mag bedragen;
- 2° de minderjarige verdachte een bedenktijd van vijftien werkdagen heeft om al dan niet in te gaan op het voorstel om een positief project te formuleren;
- 3° de minderjarige verdachte zich moet laten bijstaan door een advocaat op het ogenblik dat het uit te voeren positief project schriftelijk bevestigd wordt;
- 4° het positief project uitgevoerd moet worden binnen zes maanden na de in het volgende lid bedoelde goedkeuring.

Het positief project wordt ondertekend door de minderjarige verdachte, en door zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, en moet door de jeugdrechter worden goedgekeurd. De jeugdrechter kan de inhoud ervan niet wijzigen, maar kan wel weigeren een positief project goed te keuren in een met bijzondere redenen omklede beslissing.

De jeugdrechter stuurt onmiddellijk een kopie van het goedgekeurde positief project naar de aangewezen dienst, vermeld in het derde lid.

§2. Het bewijs van het verloop en de uitvoering van het positief project wordt aan de jeugdrechter geleverd door de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid. Die dienst brengt daarover op bepaalde tijdstippen verslag uit. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

§3. Nadat het overeengekomen positief project volledig uitgevoerd is, stelt de dienst, vermeld in paragraaf 1, derde lid, een eindverslag op en richt dat aan de jeugdrechter. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd.

Als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, het positief project heeft uitgevoerd overeenkomstig wat schriftelijk werd vastgelegd, neemt de jeugdrechtbank dat op in de motivering van haar beslissing tijdens de rechtspleging ten gronde.

Als de minderjarige het positief project niet of niet volledig heeft uitgevoerd, neemt de jeugdrechtbank dat op in de motivering van haar beslissing en houdt zij daarmee rekening bij de beslissing om de betrokkene in voorkomend geval een sanctie op te leggen conform artikel 29, §2.

Een kopie van de beslissing wordt overhandigd aan de minderjarige, aan zijn advocaat, aan zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook aan de dienst, vermeld in het eerste lid. Als de overhandiging aan een van deze personen niet heeft kunnen plaatsvinden, wordt deze persoon op de hoogte gebracht van de kopie van het proces-verbaal met een gerechtsbrief of per elektronische post, overeenkomstig artikel 32bis Gerechtelijk Wetboek.

Onderafdeling 4. De ambulante maatregel

Art. 24. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte, een ambulante maatregel opleggen als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 2°.

Een ambulante maatregel betreft een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, die wordt aangeboden in een voorziening, zonder dat de minderjarige, vermeld in het eerste lid, er overnacht, of die niet in een voorziening maar elders wordt aangeboden en waarbij gewerkt wordt met methodieken die het risico op recidive verminderen en er sterk ingezet wordt op het activeren van de context van de minderjarige.

De maximale duur voor de uitvoering van een ambulante maatregel, bedraagt een jaar. De jeugdrechter bepaalt de duur in zijn beschikking.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor inhoud en invulling en de daarmee verbonden organisatie en opdrachten en de wijze waarop de opdrachten worden uitgevoerd. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen methodieken erkennen en de toegankelijkheid hiervan bepalen.

Onderafdeling 5. Voorwaarden

Art. 25. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 3°.

De maatregel, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een bepaalde termijn, die door de jeugdrechter conform paragraaf 2 wordt bepaald.

De jeugdrechter voorziet tegelijk in een vervangende maatregel voor het geval dat de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft. Als vervangende maatregel kunnen de in de artikel 20, §2, eerste lid, 2°, 3°, 4° en 5°, vermelde maatregelen worden opgelegd.

§2. De maximale periode waarbinnen de voorwaarden dienen te worden nageleefd, bedraagt ten hoogste een jaar. De jeugdrechter bepaalt de duur van de voorwaarden in zijn beschikking.

§3. De volgende voorwaarden kunnen onder meer worden vastgelegd:

- 1° het verbod om op bepaalde aangeduide plaatsen te verblijven;
- 2° het verbod om bepaalde met naam genoemde personen op te zoeken of ze te verontrusten;
- 3° het volgen van een leerproject voor ten hoogste 60 uur;
- 4° het uitvoeren van een gemeenschapsdienst voor ten hoogste 60 uur;
- 5° het onderwerpen aan de richtlijnen van een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg, voor seksuele opvoeding of een centrum voor de behandeling van alcohol- of drugsverslaving;
- 6° het aanmelden bij de door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde diensten voor jeugdhulpverlening;
- 7° het naleven van een huisarrest.

§4. De voorwaarden, vermeld in paragraaf 3, 3° en 4° sluiten aan bij de lichamelijke en verstandelijke mogelijkheden van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en de plaats waar ze uitgevoerd moeten worden, houdt rekening met zijn verblijfplaats. In het geval de vermelde maatregelen gecumuleerd worden, kan dit voor ten hoogste 60 uur.

Als het volgen van een begeleiding of een behandeling als vermeld in paragraaf 3, 5° en 6°, als na te leven voorwaarde wordt vastgelegd, brengt het betrokken centrum of de betrokken dienst binnen een maand na het begin van de begeleiding of behandeling, en telkens als de dienst of persoon het nuttig acht, of op verzoek van de jeugdrechter, verslag uit. Er wordt ten minste om de drie maanden verslag uitgebracht over de begeleiding of de behandeling. De minderjarige wordt op de hoogte gebracht van de inhoud van dit verslag.

De bevoegde dienst of persoon brengt de jeugdrechter onmiddellijk op de hoogte als de begeleiding of behandeling wordt stopgezet.

§5. De minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en die als voorwaarde het naleven van een huisarrest krijgt opgelegd, vermeld in paragraaf 3, 7°, is aanwezig op de tijdstippen en de plaats die de jeugdrechter vastlegt.

Het huisarrest mag de aanwezigheid van de betrokken minderjarige op school en zijn deelname aan een behandeling of begeleiding niet in de weg staan.

De jeugdrechter kan op verzoek van de minderjarige zijn ouders of zijn opvoedingsverantwoordelijken, of ambtshalve, bijkomende toelatingen geven om de plaats, vermeld in het eerste lid, te verlaten.

§6. De jeugdrechter bezorgt de rechterlijke beslissing waarbij de naleving van voorwaarden wordt gelast, onmiddellijk aan de dienst die zal moeten instaan voor de uitvoering van de maatregel, en in voorkomend geval, de naleving van de voorwaarden..

Om de drie maanden brengen de diensten, vermeld in het eerste lid, en verder telkens als ze het nuttig achten, of telkens als de jeugdrechter erom

verzoekt, verslag uit over de begeleiding en de naleving van de voorwaarden. De minderjarige moet op de hoogte worden gebracht van de inhoud van dit verslag.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor uitvoering, ondersteuning en naleving van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, de subsidiëring, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

§7. De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden ambtshalve met een met redenen omklede beschikking nader omschrijven of aanpassen aan de omstandigheden. Ze kan de voorwaarden evenwel niet verstrengen.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat een aanpassing aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, en zijn advocaat gehoord zijn. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie horen.

De jeugdrechter kan de gestelde voorwaarden op verzoek van de minderjarige, vermeld in het tweede lid, zijn ouders, of zijn opvoedingsverantwoordelijken, alsook het openbaar ministerie aanpassen aan de omstandigheden. De voorwaarden kunnen evenwel niet worden verstrengd.

§8. De maatregel om voorwaarden op te leggen, kan worden herroepen wanneer er tijdens de looptijd van de voorwaarden voldoende ernstige aanwijzingen zijn dat verder onderzoek noodzakelijk is naar de betrokkenheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, bij het plegen van een nieuw jeugddelict. De voormelde maatregel kan worden herroepen als de betrokken minderjarige de opgelegde voorwaarden niet naleeft en de jeugdrechter de niet-naleving voldoende ernstig acht.

Als de jeugdrechter van oordeel is dat herroeping aan de orde is, kan dat pas als de minderjarige en zijn advocaat gehoord zijn, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie. De jeugdrechter kan ook de ouders, of de opvoedingsverantwoordelijken van de betrokken minderjarige horen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat ze niet nageleefd worden, legt hij de vastgestelde vervangende maatregel, vermeld in paragraaf 1, derde lid, op. Als de vervangende maatregel de in artikel 26, voorziene maatregel betreft, kan deze, in voorkomend geval, gevolgd worden door de maatregel, vermeld in artikel 27. De jeugdrechter neemt deze beslissing met toepassing van artikel 27, §2.

Indien de omstandigheden op het moment dat de vervangende maatregel effectief wordt opgelegd wegens het niet naleven van de opgelegde voorwaarden, grondig zijn gewijzigd ten opzichte van het moment waarop de vervangende maatregel werd voorzien, kan de jeugdrechter uitzonderlijk, en mits bijzondere motivering, een meer gepaste vervangende maatregel opleggen.

Als de jeugdrechter de opgelegde voorwaarden herroept omdat de minderjarige verdacht wordt van het plegen van een nieuw jeugddelict, kan hij een maatregel opleggen als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid.

Onderafdeling 6. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 26. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die

een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 4°.

§2. De jeugdrechter kan ten aanzien van minderjarigen die veertien jaar of ouder zijn op het ogenblik van de feiten, een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling bevelen voor een oriëntatie als vermeld in paragraaf 1, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° de minderjarige wordt ervan verdacht een jeugddelict te hebben gepleegd dat, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben;
- 3° er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid;
- 4° een gesloten oriëntatie is noodzakelijk.

§3. De jeugdrechter kan een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling bevelen ten aanzien van een minderjarige die tussen twaalf en veertien jaar oud is op het ogenblik van de feiten, als aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldaan is en deze voorwaarden in de beschikking van de jeugdrechter omstandig beschreven zijn:

- 1° er zijn voldoende ernstige aanwijzingen dat verder onderzoek noodzakelijk is;
- 2° het jeugddelict waarvoor de minderjarige vervolgd wordt, kan, als hij meerderjarig zou zijn, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten, een straf van vijf tot tien jaar opsluiting of een zwaardere straf tot gevolg hebben;
- 3° er bestaan dringende, ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van bescherming van de openbare veiligheid;
- 4° een gesloten oriëntatie is noodzakelijk.

§4. Tijdens de gesloten oriëntatie van een minderjarige, vermeld in paragraaf 1, staan een multidisciplinaire screening en risicotaxatie centraal. De gevoerde onderzoeken resulteren in het formuleren van een oriëntatievoorstel aan de jeugdrechter.

Uiterlijk op de tiende kalenderdag na de aanvang van de gesloten oriëntatie, wordt op basis van een risicotaxatie aan de jeugdrechter een advies bezorgd over de behoefte aan gesloten begeleiding.

In het geval na de risicotaxatie het advies bepaalt dat gesloten begeleiding niet nodig is, wordt de minderjarige en zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen de achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord. De ouders of in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te worden gehoord. In voorkomend geval kan de jeugdrechter een andere maatregel, als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 2° of 3° opleggen.

In het geval het advies gesloten begeleiding vooropstelt, en de jeugdrechter dit advies volgt, kan de minderjarigen zijn advocaat, alsook, wanneer het dit wenst, het openbaar ministerie, binnen achtenveertig uren na ontvangst van het advies gehoord worden. Tijdens de resterende duur van de gesloten oriëntatie wordt een oriëntatievoorstel uitgewerkt. De ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken worden opgeroepen om te

worden gehoord. Een oriëntatievoorstel dat een gesloten begeleiding adviseert, bevat ook een voorstel over de duur van de gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling, vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 5°. De jeugdrechter kan beslissen tot een gesloten begeleiding conform hetgeen bepaald is in artikel 27, §2, tweede lid.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van de gesloten oriëntatieafdeling, alsook de wijze waarop de werking en kwaliteit van de dienstverlening worden geëvalueerd.

Onderafdeling 7. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 27. §1. De jeugdrechter kan een minderjarige verdachte toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 20, §2, eerste lid, 5°.

§2. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling als vermeld in artikel 26, §§ 2 en 3. De jeugdrechter kan de minderjarige pas toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling voor een gesloten begeleiding nadat hij het oriëntatievoorstel, vermeld in artikel 26, §4, vierde lid, heeft ontvangen. De jeugdrechter bepaalt de duur van de gesloten begeleiding in zijn beschikking. Er is één keer een verlenging van de duur op grond van hetzelfde jeugddelict mogelijk. De maximale duur van de verlenging is twee maanden.

De jeugdrechter kan desgevallend elementen uit een vorig oriëntatievoorstel in overweging nemen.

§3. De jeugdrechter kan de minderjarige, vermeld in paragraaf 1, op advies van de directie van de gemeenschapsinstelling, onder de voorwaarden die hij bepaalt, toelaten de instelling te verlaten voor de termijn die hij bepaalt, of toelaten contact te hebben met derden die hij aanwijst.

Een kopie van het advies van de directie van de gemeenschapsinstelling en van de toelating kan na de ontvangst door de griffie, aan het openbaar ministerie bezorgd worden.

Het verlaten van de instelling om te verschijnen voor de rechtbank, om medische redenen of om een begrafenis in België bij te wonen in geval van het overlijden van een familielid tot en met de tweede graad, is niet ondergeschikt aan een toelating door de jeugdrechter.

Als de jeugdrechter weigert de gevraagde toelating om de gemeenschapsinstelling te verlaten, te verstrekken, vermeldt hij de redenen van dat verbod.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling en de werking van gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

Afdeling 3. Rechtspleging ten gronde

Art. 28. De jeugdrechtbank neemt kennis van de dagvaarding van het openbaar ministerie, vermeld in artikel 14.

Als de zaak van een persoon die voor de leeftijd van achttien jaar een jeugddelict heeft gepleegd, bij de jeugdrechtbank aanhangig is, kan ze wanneer die persoon de genoemde leeftijd tijdens de rechtspleging bereikt, of als de vordering van het openbaar ministerie wordt ingesteld nadat voormelde persoon de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, een sanctie opleggen.

Er kan geen sanctie meer worden opgelegd wanneer de persoon de leeftijdsgrenzen als bepaald in artikel 6, bereikt heeft.

Onderafdeling 1. Het herstelrechtelijk aanbod en sancties ten aanzien van minderjarige delictplegers

Art. 29. §1. De jeugdrechtbank kan aan een minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

In eerste instantie verdient een herstelrechtelijk aanbod de voorkeur. Als de jeugdrechtbank geen herstelrechtelijk aanbod doet, motiveert ze haar beslissing.

§2. De jeugdrechtbank kan, in voorkomend geval op cumulatieve wijze, in opgaande graad van het ingrijpende karakter van de sanctie de volgende sancties opleggen:

- 1° berispen;
- 2° geen sanctie opleggen gelet op wat als maatregel is uitgevoerd of is doorlopen;
- 3° een positief project uitvoeren van ten hoogste 220 uur;
- 4° een ambulante sanctie;
- 5° voorwaarden;
- 6° toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand;
- 7° toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal drie, zes of negen maanden;
- 8° toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar;

Behoudens de sancties, vermeld in het eerste lid, 1° en 2°, gaan alle sancties gepaard met een ondertoezichtstelling door de sociale dienst.

De duur van een maand, vermeld in het eerste lid, 6° en 7°, is dertig dagen.

§3. De sancties, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 5°, verdienen de voorkeur boven het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

Als de jeugdrechtbank een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° of 10°, oplegt, bepaalt ze de maximumduur ervan. Die duur kan niet worden verlengd. De sancties als vermeld in het eerste lid, 7° en 8°, kunnen worden opgeheven voor ze hun einddatum bereiken wanneer blijkt dat er voor de betrokken minderjarige geen behoefte aan gesloten begeleiding meer aanwezig is. De jeugdrechtbank kan ambtshalve, of op vordering van het openbaar ministerie, de opgelegde sanctie opheffen.

De sancties, vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 8° of 10°, betrekken op een actieve wijze de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken en andere relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, vermeld in paragraaf 1.

§4. De jeugdrechtbank kan mits bijzondere motivering of in de gevallen waar een sanctie als vermeld in het eerste lid, 6°, 7° of 8°, wordt overwogen, een elektronische monitoring of opvolging gecombineerd met begeleiding, als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, opleggen. De jeugdrechtbank bepaalt de duur daarvan.

Elektronische monitoring of opvolging is elke gevalideerde moderne technologie waardoor het mogelijk is om vanop een afstand bijzondere voorwaarden op vlak van vrijheidsbeperking en/of mobiliteitsopvolging die in het kader van de uitvoering van een sanctie als vermeld in het eerste lid, 3° tot en met 5°, te ondersteunen en te controleren.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten waaraan de voorwaarden en de sancties, vermeld in dit artikel, moeten voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de modaliteiten van de elektronische monitoring en opvolging, alsook de nadere regels voor de begeleiding waarmee de elektronische monitoring of opvolging gecombineerd moet worden.

Onderafdeling 2. Het herstelrechtelijk aanbod

Art. 30. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger een herstelrechtelijk aanbod doen als vermeld in artikel 29, §1, in de gevallen waarin er een slachtoffer geïdentificeerd is.

De bepalingen omtrent de procedure, vermeld in artikel 22, §§2 tot en met 11, eerste lid, zijn van toepassing.

Onderafdeling 3. Berispen

Art. 31. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger berispen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 1°.

De jeugdrechtbank deelt mee dat ze heeft kennisgenomen van het gepleegde jeugddelict, deelt mee dat ze die feiten afkeurt en doet een appel op de verantwoordelijkheid van de voormelde minderjarige, waarbij die wordt aangemaand om in de toekomst anders te handelen.

De jeugdrechtbank kan ook de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken herinneren aan en wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Onderafdeling 4. Het positief project

Art. 32. De jeugdrechtbank kan aan de minderjarige delictpleger voorstellen om een positief project uit te werken als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 3°, waarvan de invulling door de minderjarige zelf gebeurt.

De bepalingen omtrent de procedure, vermeld in artikel 23, §1, lid 2, 3, 5, 6, 7 en 8, en §2 en 3, zijn van toepassing. In afwijking van artikel 23, paragraaf 1, vijfde lid, 1°, mag het positief project ten hoogste 220 uur bedragen.

In afwijking van artikel 23 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de minderjarige delictpleger het positief project niet, of niet conform het voorstel bedoeld in artikel 21, §1, derde lid,

uitvoert. In het geval het positief project niet, of niet conform het voormelde voorstel wordt uitgevoerd, kan de jeugdrechter ambtshalve de voorziene vervangende sanctie opleggen. Zij kan desgevallend rekening houden met een deels uitgevoerd positief project om de vervangende sanctie aan te passen. Als vervangende sanctie kunnen de in de in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, 5° en 6°, vermelde sancties worden opgelegd.

Onderafdeling 5. Ambulante sanctie

Art. 33. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger een ambulante sanctie als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, opleggen. Artikel 24 is van overeenkomstige toepassing.

In afwijking van artikel 24 voorziet de jeugdrechtbank tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de minderjarige delictpleger de ambulante sanctie niet, of niet volledig, uitvoert. Als vervangende sanctie kunnen de in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, 5° en 6°, vermelde sancties worden opgelegd. Eveneens in afwijking van artikel 24 bedraagt de maximale duur voor de uitvoering van de ambulante sanctie twee jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur in haar vonnis.

Onderafdeling 6. Voorwaarden

Art. 34. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger voorwaarden opleggen als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 5°.

De sanctie, vermeld in het eerste lid, bestaat uit de verplichting bijzondere voorwaarden na te leven gedurende een termijn. De maximale duur waarbinnen de voorwaarden gelden of de maximale periode waarbinnen de betrokken voorwaarde moet worden uitgevoerd, bedraagt twee jaar. De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de voorwaarden in haar vonnis.

De jeugdrechtbank voorziet tegelijk in een vervangende sanctie voor het geval dat de minderjarige delictpleger de opgelegde voorwaarden niet naleeft. De in artikel 29, §2, eerste lid, 4°, 5° en 6°, vermelde sancties kunnen als vervangende sanctie worden opgelegd.

§2. De bepalingen omtrent de procedure, vermeld in artikel 25, §3, §4, §5, §7, §8 en §9, zijn van toepassing. In afwijking van artikel 25, §2, is het maximale aantal uur dat een leerproject of een gemeenschapsdienst mag bedragen, 220 uur. In het geval de voormelde sancties gecumuleerd worden, kan dit voor ten hoogste 220 uur.

Onderafdeling 7. De gesloten oriëntatie in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 35. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten oriëntatie van maximaal een maand als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 6°.

De sanctie vermeld in het eerste lid, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar. De bepalingen omtrent de procedure, vermeld in artikel 26, §2, 2° en 3°, §3, eerste lid, 2° en 4° en tweede lid, §§4 en 5, zijn van toepassing.

Onderafdeling 8. De gesloten begeleiding in een afdeling van een gemeenschapsinstelling

Art. 36. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van drie, zes of negen maanden als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 7°.

De sanctie vermeld in het eerste lid, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan veertien jaar. De jeugdrechtbank kan de minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling op grond van de bepalingen omtrent de procedure, vermeld in artikel 27, §2. De bepalingen van §§3 en 4 zijn overeenkomstig van toepassing.

De jeugdrechtbank bepaalt de duur van de gesloten begeleiding in haar vonnis. In afwijking van artikel 27, §2, tweede lid, is een verlenging van de duur op grond van hetzelfde jeugddelict niet mogelijk.

Wanneer de minderjarige delictpleger tijdens de voorbereidende rechtspleging reeds een maatregel gesloten oriëntatie opgelegd kreeg, al dan niet gevolgd door een maatregel van gesloten begeleiding, kunnen elementen uit het afgeleverde oriëntatieverslag in overweging worden genomen om de duur, vermeld in het vorig lid, te bepalen.

Art. 37. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 8°. De maximumduur kan niet meer bedragen dan de strafmaat die voorzien is als zou het feit zijn gepleegd door een meerderjarige.

De sanctie vermeld in het eerste lid, kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgesproken ten aanzien van personen die jonger zijn dan zestien jaar.

§2. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, wordt uitgesproken met een bijzonder met redenen omkleed vonnis, en kan alleen worden uitgesproken als aan al de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1° de minderjarige delictpleger is zestien jaar of meer op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict;
- 2° er is een vermoeden van schuldbequaamheid aanwezig. Het betreft een weerlegbaar vermoeden, rekening houdend met de persoonlijkheid en maturiteit van voormelde minderjarige en zijn sociale context;
- 3° elke andere sanctie is ongepast of heeft gefaald;
- 4° het jeugddelict dat voormelde minderjarige gepleegd heeft, is een feit als vermeld in de artikelen 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies, 137, 140, 141, 373, 375, 376, 379, 393, 394, 395, 396, 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 428, §5, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474 en 475 van het Strafwetboek voor zover deze strafbaar zijn met meer dan 5 jaar opsluiting;
- 5° de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of van derden is in gevaar;
- 6° een gesloten begeleiding is noodzakelijk.

§3. De sanctie, vermeld in paragraaf 1, houdt een gesloten begeleiding binnen een afdeling van een gemeenschapsinstelling in, gericht op begeleiding en re-integratie, vanaf de datum van de plaatsing tot de dag van de eerstvolgende zittingsdag van de jeugdrechtbank na de dag waarop de minderjarige delictpleger, vermeld in paragraaf 1, de leeftijd van achttien jaar bereikt. Op deze

zitting verschijnt de minderjarige delictpleger persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat voor een evaluatie en om een vervolgtraject uit te werken. De sanctie, vermeld in paragraaf 1 en 2, kan zich niet verder uitstrekken dan tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van vijftientig jaar bereikt.

§4. In afwijking van paragraaf 2, eerste lid, 1° en 4° en paragraaf 3, kan de jeugdrechtbank de sanctie, vermeld in paragraaf 1, bevelen ten aanzien van minderjarigen delictplegers die nog geen zestien jaar zijn op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige die op het ogenblik van de feiten minstens twaalf jaar is en de volle leeftijd van veertien jaar nog niet heeft bereikt, kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen worden opgelegd als het gepleegde jeugddelict, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben. De maximale duur van de sanctie bedraagt twee jaar. De minderjarige delictpleger wordt geplaatst in de voorbehouden capaciteit als vermeld in artikel 40, paragraaf 3, eerste lid.

Als de cumulatieve voorwaarden, vermeld in het eerste lid, vervuld zijn, en als het jeugddelict gepleegd is door een minderjarige die op het ogenblik van de feiten minstens veertien jaar is en de volle leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, kan de maximale duur van de sanctie vijf jaar bedragen.

§5. De minderjarige delictpleger, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, en paragraaf 4, tweede en derde lid, verschijnt halfjaarlijks, persoonlijk en in aanwezigheid van zijn advocaat, voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie en in voorkomend geval voor het uitwerken en opleggen van een vervolgtraject.

Vanaf de leeftijd van achttien jaar verschijnen de minderjarige delictplegers jaarlijks voor de evaluatie van de opgelegde sanctie, en in voorkomend geval voor het uitwerken en opleggen van een vervolgtraject.

§6. De jeugdrechtbank kan de sanctie, vermeld in paragraaf 1, alleen opleggen nadat zij maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de maturiteitsgraad van de minderjarige delictpleger, zijn persoonlijkheid en zijn omgeving. De aard, frequentie en ernst de feiten die de minderjarige delictpleger ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De jeugdrechtbank kan de sanctie echter ook opleggen zonder dat zij over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt als zij constateert dat de minderjarige delictpleger zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen.

De jeugdrechtbank kan de sanctie ook opleggen zonder dat zij een maatschappelijk onderzoek moet laten uitvoeren en zonder dat zij een medisch-psychologisch onderzoek moet vragen, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een persoon die nog geen achttien jaar is en die een of meer feiten als vermeld in de artikelen 323, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 392 393, 394, 401 en 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475 en 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer

een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd.

De jeugdrechtbank kan onder dezelfde voorwaarden de sanctie opleggen ten aanzien van een persoon die een feit, dat als misdad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar opsluiting of correctionele gevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

§7. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de organisatie van de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar, en de inhoud en de invulling van de opdrachten die hiermee gepaard gaan en de wijze waarop deze opdrachten worden uitgevoerd in de gemeenschapsinstellingen. De Vlaamse Regering kan voor bepaalde specifieke doelgroepen programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen.

§8. Het toevertrouwen van een minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een gemeenschapsinstelling, ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet, voor een gesloten begeleiding als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, wordt in voorkomend geval gecombineerd met een terbeschikkingstelling van de jeugdrechtbank van maximaal tien jaar, na het einde van de hier vermelde sanctie. De jeugdrechtbank legt de terbeschikkingstelling op en bepaalt de duur ervan uiterlijk op het moment van de uitspraak van de hier vermelde sanctie.

De terbeschikkingstelling kan enkel worden uitgesproken wanneer de volgende voorwaarden cumulatief voldaan zijn:

1° het jeugddelict dat voormelde minderjarige gepleegd heeft, is een feit als vermeld in de artikelen 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies, 137, 140, 141, 376, eerste lid, 393, 394, 395, 396, 397, 417ter, derde lid, 2°, 428, §5, 474 en 475 van het Strafwetboek, voor zover deze strafbaar zijn met 20 jaar opsluiting of meer;

2° de minderjarige delictpleger is zich op het ogenblik van de feiten ten volle bewust van de ernst van de feiten en de gevolgen die zijn daad tot gevolg hebben, rekening houdend met zijn persoonlijkheid en maturiteit en zijn sociale context, onverminderd artikel 71 van het Strafwetboek;

3° een verdere opvolging is noodzakelijk na het aflopen van de sanctie met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van voormelde minderjarige of van derden en gelet op de ernst van de strafbare feiten met het oog op de bescherming van de maatschappij tegen een hoog risico op recidive.

Aan de voorwaarden, als vermeld in het tweede lid, 1°, 2° en 3°, moet cumulatief voldaan zijn op het ogenblik van de beslissing van de jeugdrechtbank tot terbeschikkingstelling en op het ogenblik van het verstrijken van de duur van de met toepassing van paragraaf 1, opgelegde sanctie. De jeugdrechtbank kan de terbeschikkingstelling alleen opleggen nadat zij een maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek heeft laten verrichten door een multidisciplinair samengesteld team. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van het verlenen van een advies over al dan niet voldoen aan de voorwaarden als vermeld in het tweede lid, 2° en 3°. Ten vroegste 3 maanden en uiterlijk één maand voor het verstrijken van de duur van de met toepassing van paragraaf 1, opgelegde sanctie, spreekt de jeugdrechtbank zich uit over het handhaven, het verminderen van de duur of het opheffen van de terbeschikkingstelling en de wijze waarop zij uitvoering geeft aan de terbeschikkingstelling. De jeugdrechtbank kan deze beslissing enkel nemen op basis van een geactualiseerd maatschappelijk en medisch-psychologisch verslag dat niet ouder mag zijn dan één maand.

De terbeschikkingstelling van de jeugdrechtsbank die ten aanzien van de minderjarige delictpleger is uitgesproken, neemt aanvang bij het verstrijken van de termijn van de met toepassing van paragraaf 1, opgelegde sanctie.

De jeugdrechtsbank kan in de uitvoering van de terbeschikkingstelling de minderjarige delictpleger:

- 1° een ambulante begeleiding opleggen;
- 2° voorwaarden opleggen overeenkomstig artikel 34;
- 3° toevertrouwen aan een afdeling van een gemeenschapsinstelling ingericht voor personen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet.

De jeugdrechtsbank kan mits bijzondere motivering ter ondersteuning aan de reactie als vermeld in het voorgaand lid, 1° en 2°, als modaliteit een elektronische monitoring of opvolging, als vermeld in artikel 29, §4, opleggen.

De jeugdrechtsbank evalueert uiterlijk binnen de zes maanden na de aanvang van de terbeschikkingstelling en vervolgens elke zes maanden, de uitvoering van de terbeschikkingstelling, met het oog op de handhaving ervan, het wijzigen of het opheffen.

De terbeschikkingstelling aan de jeugdrechtsbank neemt in elk geval een einde op het ogenblik dat de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. Uiterlijk 3 maanden voor het bereiken van de leeftijd van vijftien jaar, of in voorkomend geval onmiddellijk na de uitspraak van de jeugdrechtsbank zoals bedoeld in het tweede lid, maakt de jeugdrechtsbank het gerechtelijk dossier over aan de territoriale bevoegde strafuitvoeringsrechtbank met het oog op de verdere uitvoering van de terbeschikkingstelling op grond van dit decreet uitgesproken en dit overeenkomstig Titel Xbis, Hoofdstuk 1, van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten. De jeugdrechtsbank kan de beslissing tot het overmaken van het dossier aan de strafuitvoeringsrechtbank enkel nemen op basis van een geactualiseerd maatschappelijk en medisch-psychologisch verslag dat niet ouder mag zijn dan één maand.

Afdeling 4. Uithandengeving en toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Onderafdeling 1. Uithandengeving

Art. 38. §1. De jeugdrechtsbank kan een minderjarige delictpleger uit handen geven.

§2. Als de minderjarige delictpleger op het tijdstip van het plegen van het jeugddelict zestien jaar of ouder was en de jeugdrechtsbank een van de sancties, vermeld in artikel 29, §2, niet geschikt acht, kan ze de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en de zaak naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor de bevoegde rechtbank die het gemeen strafrecht en de gemeenschappelijke strafprocedure toepast.

De jeugdrechtsbank kan evenwel alleen beslissen tot uithandengeving als bovendien cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de minderjarige delictpleger, vermeld in het eerste lid, is het voorwerp geweest van een of meer sancties, vermeld in artikel, 35, 36 en 37;
- 2° het gepleegde jeugddelict betreft een feit als vermeld in de artikelen 373, 375, 393, 394, 395, 396, 397, 400, 401, 417ter, 417quater, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474 en 475 van het Strafwetboek of een poging tot het plegen van een feit als vermeld in de artikelen 393, 394, 395, 396 en 397 van het Strafwetboek;

De jeugdrechtbank kan ook beslissen tot uithandengeving wanneer de minderjarige delictpleger een feit heeft gepleegd als vermeld in de artikelen 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies, 137, 140 en 141 van het Strafwetboek, die, als ze door een meerderjarige gepleegd zouden zijn, strafbaar worden gesteld met een gevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf.

De motivering, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, wordt opgesteld in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige delictpleger, zijn maturiteitsgraad en zijn omgeving.

Dit artikel kan worden toegepast als de minderjarige delictpleger op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, maar op het ogenblik van de feiten nog geen achttien jaar was.

De Vlaamse Regering kan nadere regels opleggen aan de justitiehuizen of hun partners, voor de uitvoering van straffen ten aanzien van uithanden gegeven minderjarigen of bepalen waar de gevangenisstraf wordt uitgevoerd tot de leeftijd van drieëntwintig jaar. De basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, zijn van toepassing.

§3. De jeugdrechtbank kan de zaak alleen uit handen geven nadat ze maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken heeft laten verrichten. Het medisch-psychologisch onderzoek is erop gericht de situatie te evalueren in functie van de persoonlijkheid van de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zijn omgeving en zijn maturiteitsgraad. De aard, frequentie en ernst van de feiten die de voormelde minderjarige ten laste worden gelegd, worden in overweging genomen als ze bijdragen tot de evaluatie van zijn persoonlijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de opmaak en inhoud van het medisch-psychologisch onderzoek.

De jeugdrechtbank kan echter:

- 1° de zaak uit handen geven zonder dat ze over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek beschikt, als ze constateert dat de minderjarige, vermeld in paragraaf 2, zich aan dat onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;
- 2° de zaak uit handen geven zonder dat ze een maatschappelijk onderzoek en een medisch-psychologisch onderzoek heeft laten uitvoeren, als bij vonnis al een sanctie genomen is ten aanzien van een minderjarige delictpleger en die een of meer feiten als vermeld in de artikelen 323, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 392, 393, 394, 401, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475 en 476 van het Strafwetboek, heeft gepleegd, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt, en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van de voormelde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;
- 3° onder dezelfde voorwaarden als vermeld in 2°, uitspraak doen over de vordering tot het uit handen geven ten aanzien van een minderjarige delictpleger die een feit, dat als misdad wordt omschreven en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar hoofdgevangenisstraf, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en pas wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.

Onderafdeling 2. Toevertrouwen aan een afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst

Art. 39. §1. De jeugdrechtbank kan een minderjarige delictpleger toevertrouwen aan hetzij een open afdeling, hetzij een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst.

De sanctie van een plaatsing in een open afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst kan alleen worden opgelegd aan een minderjarige delictpleger ingeval uit een door een jeugdpsychiater opgesteld onafhankelijk verslag dat minder dan een maand oud is, blijkt dat zijn oordeelsvermogen of zijn vermogen tot beheersen van zijn handelingen ernstig is aangetast. Plaatsing in een gesloten afdeling van een jeugdpsychiatrische dienst is enkel mogelijk overeenkomstig artikel 43 van de wet van 8 april 1965.

§2. De minderjarige delictpleger verschijnt halfjaarlijks voor de jeugdrechtbank met het oog op de evaluatie van de opgelegde sanctie.

De Vlaamse Regering bepaalt de minimumnormen alsook de nadere regels voor de inhoud en invulling van het verslag vermeld in paragraaf 1, tweede lid. De Vlaamse Regering kan hierover een samenwerkingsakkoord afsluiten met de federale overheid.

Afdeling 5. Gemeenschapsinstellingen en Vlaamse detentiecentra

Art. 40. §1. De Vlaamse Regering richt gemeenschapsinstellingen op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook de maximumcapaciteit van de verschillende afdelingen.

§2. De verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met:

- 1° het uitvoeren van de opdracht, vermeld in artikel 48, §1, 9°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 2° het uitvoeren van opdrachten op grond van dit decreet ten aanzien van minderjarige verdachten en minderjarige delictplegers, gericht op het aanbieden van een beveiligend en structurerend programma, dat herstelgericht en pedagogisch werkt, en dat erop gericht is de kansen op re-integratie te maximaliseren.

§3. Er wordt een voorbehouden capaciteit georganiseerd binnen de gemeenschapsinstellingen. Onder voorbehouden capaciteit wordt verstaan: een gereserveerde capaciteit binnen de gemeenschapsinstellingen voor minderjarigen die op het ogenblik van de feiten tussen de twaalf en veertien jaar zijn en die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 26, §3, artikel 36, tweede lid en artikel 37, §4, tweede lid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van de gemeenschapsinstellingen.

Art. 41. De Vlaamse Regering richt Vlaamse detentiecentra op. De Vlaamse Regering bepaalt de maximumcapaciteit van elk Vlaams detentiecentrum.

In dit artikel wordt verstaan onder Vlaams detentiecentrum: een instelling of afdeling van de gemeenschapsinstelling, bevoegd voor de uitvoering van de voorlopige hechtenis of de gevangenisstraf ten aanzien van uit handen gegeven jongeren tot de maximale leeftijd van 23 jaar.

De Vlaamse detentiecentra zijn, tot ze hun maximumcapaciteit bereikt hebben, belast met de tenlasteneming van de personen vermeld in het tweede lid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels betreffende de organisatie, werking en opdrachten van Vlaamse detentiecentra.

Hoofdstuk 5. Gegevensverwerking.

Art. 42. §1. Met het oog op de uitvoering van de opdrachten, toegewezen aan de diensten vermeld in artikel 11, §4, tweede lid, artikel 12, §1, tweede lid, artikel 13, §1, vierde lid, artikel 18, §2, artikel 22, §3, artikel 23, §1, derde lid, artikel 24, tweede lid en artikel 25, §6, de gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst worden persoonsgegevens van de minderjarige, zijn ouders, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken en, in voorkomend geval, de slachtoffers, inclusief gegevens over gezondheid als vermeld in artikel 9 en persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten als vermeld in artikel 10 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, verwerkt.

De dienst vermeld in artikel 11, §4, tweede lid, artikel 12, §1, tweede lid, artikel 13, §1, vierde lid, artikel 22, §3, tweede lid, artikel 23, §1, derde lid en artikel 25, §6, tweede lid verwerkt minstens de persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen en gerechtelijke gegevens.

De voorziening vermeld in artikel 24, tweede lid, verwerkt minstens de persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken personen, gegevens over gezondheid en gerechtelijke gegevens.

De dienst vermeld in artikel 18, §2, verwerkt minstens de persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens van de ouders en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige en gerechtelijke gegevens.

De gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst verwerken minstens de persoonsgegevens, waaronder identificatiegegevens en gegevens met betrekking tot de context van de minderjarige, gegevens over gezondheid en gerechtelijke gegevens.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de entiteit die optreedt als Gegevensbeschermingsautoriteit, de eventuele andere gegevenscategorieën die door diensten, voorzieningen, sociale dienst, gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, en gemeenschapsinstelling verwerkt zullen worden en de nadere regels over de vorm waarin en de wijze waarop persoonsgegevens worden uitgewisseld.

De dienst vermeld in artikel 11, §4, tweede lid, verwerkt de gegevens met als doel de voorwaarden die opgelegd worden door de procureur des Konings op te volgen en hiervan het nodige bewijs te leveren aan de procureur des Konings.

De dienst vermeld in artikel 12, §1, tweede lid, verwerkt de gegevens met als doel het voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de procureur aangeboden mogelijk tot bemiddeling.

De dienst vermeld in artikel 13, §1, vierde lid, verwerkt de gegevens met als doel het voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de procureur aangeboden mogelijkheid tot het uitvoeren van een positief project.

De dienst vermeld in artikel 18, §2, verwerkt de gegevens, met als doel delictvoorkomend te kunnen werken met de ouders.

De dienst vermeld in artikel 22, §3, tweede lid, verwerkt de gegevens met als doel het voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van de door de jeugdrechter of jeugdrechtbank aangeboden mogelijkheid tot bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg.

De dienst vermeld in artikel 23, §1, derde lid, verwerkt de gegevens met als doel het voorzien in de begeleiding en de ondersteuning van een positief project als reactie op niveau van de jeugdrechter of jeugdrechtbank.

De voorziening vermeld in artikel 24, tweede lid, verwerkt de gegevens met als doel het voorzien in een niet-residentiële reactie op een jeugddelict, waarbij gewerkt wordt met methodieken die het risico op recidive verminderen en er sterk ingezet wordt op het activeren van de context van de minderjarige.

De dienst vermeld in artikel 25, §6, verwerkt de gegevens met als doel de voorwaarden die opgelegd worden door de jeugdrechter of de jeugdrechtbank op te volgen en hiervan het nodige bewijs te leveren aan de jeugdrechter of de jeugdrechtbank.

De gesloten oriëntatie, vermeld in artikel 2, 5°, verwerkt de gegevens met als doel een multidisciplinaire screening en een risicotaxatie uit te voeren. Deze onderzoeken resulteren in een oriëntatievoorstel gericht aan de jeugdrechter.

De gemeenschapsinstelling verwerkt de gegevens met als doel om delictvoorkomend te kunnen werken.

De sociale dienst verwerkt de gegevens met als doel de door de jeugdrechtbank gevraagde maatschappelijke onderzoeken, overeenkomstig artikel 50 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade te kunnen aanleveren en de ondertoezichtstelling van de minderjarige te kunnen uitvoeren.

§3. De verwerkingsverantwoordelijke van persoonsgegevens is het hoofd van het agentschap Jongerenwelzijn, voor de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de uitvoering van de opdrachten van de gemeenschapsinstelling, de gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, en van de sociale dienst.

De verwerkingsverantwoordelijke van persoonsgegevens is de dienst of voorziening, voor de verwerking van persoonsgegevens met het oog op de uitvoering van de opdrachten omschreven in artikel 11, §4, tweede lid, artikel 12, §1, tweede lid, artikel 13, §1, vierde lid, artikel 18, §2, artikel 22, §3, derde lid, artikel 23, §1, derde lid, artikel 24, tweede lid en artikel 25, §6.

§4. Voor de uitvoering van dit decreet worden de volgende instanties aangewezen als dienstenintegrator :

1° het eHealth-platform, opgericht bij de wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform, met betrekking tot de gegevensdeling in functie van de verstrekte jeugdhulpverlening, met uitzondering van de gegevens vermeld in punt 2°, a) en b);

2° de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, opgericht bij wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, voor :

a) de identificatiegegevens van de natuurlijke persoon die jeugdhulpverlening aanbiedt en de minderjarige, zijn ouders of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken en, in voorkomend geval, de slachtoffers;

b) de sociale gegevens, vermeld in artikel 2, 4°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale

Zekerheid, met betrekking tot de minderjarige, zijn ouders of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijke.

Als er bepaalde gegevens gedeeld worden bij of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie met een andere dienstenintegrator dan die vermeld in het eerste lid, dan werken die dienstenintegratoren samen om de gegevensdeling, volgens de bepalingen van dit decreet, zo optimaal mogelijk te laten verlopen met zo weinig mogelijk aanvullende lasten voor de minderjarige zijn ouders of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijke en, in voorkomend geval, de slachtoffers in het bijzonder en meer specifiek voor de jeugdhulpaanbieders of personen en voorzieningen die jeugdhulpverlening aanbieden..

Art. 43. Met het oog op wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van de voorziene reacties bezorgen de diensten, vermeld in artikel 11, §4, tweede lid, artikel 12, §1, tweede lid, artikel 13, §1, vierde lid, artikel 18, §2, artikel 22, §3, artikel 23, §1, derde lid, artikel 24, tweede lid en artikel 25, §6, tweede lid, de gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst geanonimiseerde of gecodeerde persoonsgegevens aan de Vlaamse overheid. Wanneer dit volstaat voor het betrokken onderzoek, worden de gegevens enkel in geanonimiseerde vorm bezorgd.

De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de entiteit die optreedt als Gegevensbeschermingsautoriteit, nadere regels over de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld. Ze bepaalt, in voorkomend geval, ook de wijze waarop de persoonsgegevens worden gecodeerd.

In dit artikel wordt verstaan onder gecodeerde persoonsgegevens: persoonsgegevens die slechts door middel van een code in verband kunnen worden gebracht met een geïdentificeerd of identificeerbaar persoon.”

Art. 44. De diensten, vermeld in artikel 11, §4, tweede lid, artikel 12, §1, tweede lid, artikel 13, §1, vierde lid, artikel 18, §2, artikel 22, §3, artikel 22, §1, derde lid, artikel 24, tweede lid en artikel 25, §6, de gesloten oriëntatie, als vermeld in artikel 2, 5°, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst wisselen onder elkaar persoonsgegevens uit met het oog op de uitvoering van de hun toegewezen opdrachten, geregeld bij dit decreet.

Met behoud van de toepassing van de verplichtingen en beperkingen die voortvloeien uit de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens of uit de regelgeving van de sectoren, is de gegevensuitwisseling onderworpen aan de volgende voorwaarden:

1° de gegevensuitwisseling heeft alleen betrekking op gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de aan de diensten, vermeld in het eerste lid, toegewezen opdrachten;

2° de gegevens worden alleen uitgewisseld in het belang van de personen tot wie de diensten, vermeld in het eerste lid zich richten;

3° de gegevensuitwisseling gaat steeds gepaard met een informatieverplichting voor de diensten die gegevens zullen doorgeven.

In het belang van de minderjarige kan van de informatieverplichting, opgenomen in 3°, worden afgeweken als de informatie, omwille van de omstandigheden niet onmiddellijk kan worden verleend en in afwachting dat ze wordt verleend. In dit geval kan afgeweken worden van de informatieverplichting, op voorwaarde dat:

1° de afwijking genotuleerd wordt;

2° de afwijking gemotiveerd wordt;

3° er in de motivatie wordt verwezen naar het belang van de minderjarige, waarbij duidelijk wordt omschreven over welk belang van de minderjarige het gaat;

4° er in de motivatie wordt aangetoond dat het mogelijke werd gedaan om aan de informatieverplichting te voldoen.

Wanneer er sprake is van tegenstrijdige belangen tussen de betrokkenen, dan komt het toe aan de dienst om te oordelen of de gegevensuitwisseling in het belang is van de persoon waarover gegevens worden uitgewisseld.

De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de entiteit die optreedt als Gegevensbeschermingsautoriteit, nadere regels over de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld.

Hoofdstuk 6. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade

Art. 45. In de voorafgaande titel van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006, worden punt 1°, punt 3°, punt 4° en punt 5°, a), c), d), e) en f) opgeheven.

Art. 46 In artikel 10 van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 13 juni 2006, worden de woorden "voorlopige maatregel of om een maatregel ten gronde" vervangen door de woorden "maatregel of om een sanctie".

Art. 47. Artikel 29bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006, wordt opgeheven.

Art. 48. In artikel 36 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 19 juli 2013, wordt punt 4° opgeheven.

Art. 49. In artikel 36bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 9 mei 1972 en gewijzigd bij de wet van 2 februari 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste en het tweede lid worden opgeheven;

2° in het derde lid wordt het woord "dit" opgeheven;

3° in het derde lid wordt tussen het woord "artikel" en de woorden "bedoelde personen" de zinsnede " van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht" ingevoegd.

Art. 50. In artikel 37 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt opgeheven;

2° paragraaf 2, eerste lid, punt 1° tot en met 4° en punt 7° worden opgeheven;

3° paragraaf 2, tweede en derde lid worden opgeheven;

4° in paragraaf 2, vierde lid wordt de zinsnede „, die enkel kan worden verlengd om uitzonderlijke redenen die verband houden met het aanhoudend wangedrag van de betrokkene en met zijn voor hemzelf of voor anderen gevaarlijke gedrag”, opgeheven;

5° paragraaf 2, vijfde en zesde lid worden opgeheven;

6° paragraaf 2bis en paragraaf 2ter worden opgeheven;

7° paragraaf 2quater, eerste lid, punt 4° en punt 5° en tweede lid, punt 5° worden opgeheven;

8° in paragraaf 2quinquies, tweede lid wordt de zinsnede “een van de in § 2, eerste lid, 6° tot 11°, bedoelde maatregelen, een combinatie van meerdere van de in § 2 bedoelde maatregelen, een combinatie van één of meer van deze maatregelen met één of meer van de in § 2bis bedoelde voorwaarden of”, opgeheven;

9° paragraaf 3, eerste lid en vierde lid worden opgeheven;

10° paragraaf 4 wordt opgeheven.

Art. 51. Artikel 37bis tot en met 37 quinquies van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2006 worden opgeheven.

Art. 52. Artikel 39, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 1990 en de wet van 2 februari 1994, wordt opgeheven.

Art. 53. Artikel 41, gewijzigd bij decreet van 28 maart 1990, de wet van 2 februari 1994 en 13 juni 2006, wordt opgeheven.

Art. 54. Artikel 42, gewijzigd bij de wet van 2 februari 1994 en de wet van 16 mei 2006, wordt opgeheven.

Art. 55. In artikel 43 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 juni 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “deze wet” vervangen door de zinsnede “het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht”;

2° in het eerste en het tweede lid wordt de zinsnede “artikel 36, 4°” vervangen door de zinsnede “artikel 14 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht”;

3° in het tweede lid wordt de zinsnede “maatregel bedoeld in artikel 37” vervangen door de zinsnede “sanctie, vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, van het voormelde decreet van XXX”.

Art. 56. In artikel 44 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 30 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 worden de woorden “als een misdrijf omschreven feit” vervangen door het woord “jeugddelict”;

2° in paragraaf 5 wordt de zinsnede “maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding” vervangen door de woorden “maatregel en sanctie”.

Art. 57. Artikel 45bis, 45ter en 45quater van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006, worden opgeheven.

Art. 58. In artikel 46bis, eerste lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 27 april 1999, wordt de zinsnede "artikel 36, 4°" vervangen door de zinsnede "artikel 14 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht,".

Art. 59. In artikel 47, derde lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zinsnede "artikel 36, 4" wordt vervangen door de zinsnede "artikel 14 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

2° de zinsnede "artikel 45quater" wordt vervangen door de zinsnede "artikel 12 van het voormelde decreet".

Art. 60. In artikel 48, §2, tweede lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, wordt de zinsnede "artikel 57bis" vervangen door de zinsnede "artikel 38 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 61. In artikel 49 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 13 juni 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid worden de woorden "als misdrijf omschreven feit" vervangen door het woord "jeugddelict";

2° in het tweede lid wordt de zinsnede "in de artikel 52 bedoelde maatregelen van bewaring" vervangen door de zinsnede "maatregelen, vermeld artikel 20, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht,".

3° in het vierde lid wordt de zinsnede "artikel 57bis" vervangen door de zinsnede "artikel 38 van het voormelde decreet".

Art. 62. In artikel 51, §1, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006 en gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, worden de woorden "als misdrijf omschreven feit" vervangen door het woord "jeugddelict".

Art. 63. Behoudens het voorlopig nemen van de maatregel bedoeld in artikel 37, §2, 8°, wordt artikel 52 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 13 juni 2006, opgeheven.

Art. 64. Artikel 52bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, wordt opgeheven.

Art. 65. In artikel 52ter van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wetten van 15 mei 2006 en 27 december 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste, tweede en derde lid worden opgeheven;

2° in het vijfde lid wordt de zinsnede "artikel 52" vervangen door de zinsnede "artikel 20, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 66. In artikel 52quater van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wetten van 30 juni 1994 en 13 juni 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste tot en met het vierde lid worden opgeheven;

2° in het vijfde lid worden de woorden "de vorige leden" vervangen door de zinsnede "artikel 20, §2, eerste lid, 4° en 5° van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 67. In dezelfde wet worden de volgende artikelen opgeheven:

1° artikel 52quinquies, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006;

2° artikel 54, gewijzigd bij de wetten van 2 februari 1994 en 24 april 2003.

Art. 68. In artikel 56, eerste lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 2 februari 1994, wordt de zinsnede "artikel 52" vervangen door de zinsnede "artikel 20, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 69. In artikel 57bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 13 juni 2006 en gewijzigd bij de wet van 31 juli 2009 en het decreet van 15 juli 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 en paragraaf 2 worden opgeheven;

2° in paragraaf 3, tweede lid wordt de zinsnede "§2, derde lid, 1°" vervangen door de zinsnede "artikel 38, §2, derde lid, 1° van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

3° in paragraaf 3, tweede lid wordt de zinsnede "§2, derde lid, 2° en 3°" vervangen door de zinsnede "artikel 38, §2, derde lid, 2° en 3° van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht";

4° In paragraaf 5, wordt het woord "dit" vervangen door de zinsnede "artikel 38 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

5° In paragraaf 6, worden de woorden "deze bepaling" vervangen door de zinsnede "artikel 38 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 70. In artikel 58, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 2 februari 1994 en 27 december 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zinsnede "de artikelen 52," wordt vervangen door de zinsnede "de artikelen 20 en 21 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht en artikel";

2° de zinsnede ", van deze wet" wordt toegevoegd.

Art. 71. In artikel 59 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 4 mei 1999, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt de zinsnede "artikel 52" vervangen door de zinsnede "artikel 20, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

2° in het eerste en het tweede lid wordt het woord "voorlopige" opgeheven.

Art. 72. Artikel 60 van dezelfde wet, het laatst gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, wordt op de datum van inwerkingtreding van de artikelen in artikel 89, tweede lid, vervangen door wat volgt:

"Art. 60. De jeugdrechtbank kan te allen tijde, ambtshalve of op vordering van het openbaar ministerie de maatregelen genomen ten aanzien van de vader, moeder of degenen die de betrokkene onder hun bewaring hebben intrekken of wijzigen, en binnen de perken van deze wet optreden in het belang van de betrokkene.

De persoon of personen, vermeld in het eerste lid, tegen wie de maatregel is genomen, kunnen zich met dat doel bij verzoekschrift tot de jeugdrechtbank wenden, nadat één jaar verstreken is sedert de dag waarop de beslissing waarbij de maatregel is bevoelen, definitief is geworden. Indien dit verzoekschrift wordt afgewezen, kan het niet worden hernieuwd voordat één jaar verstreken is sedert de dag waarop de afwijzende beslissing definitief is geworden."

Art. 73. In artikel 61, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 15 mei 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "als misdrijf omschreven feit" vervangen door het woord "jeugddelict";

2°. In het vierde lid worden de woorden "als misdrijf omschreven feit" vervangen door het woord "jeugddelict".

Art. 74. In artikel 62bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wet van 30 juli 2013, wordt het woord "maatregel" vervangen door de woorden "maatregel en sanctie".

Art. 75. In artikel 63 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 2 februari 1994 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste, tweede en vijfde lid wordt het woord "maatregelen" vervangen door het woord "sancties";

2° in het eerste lid wordt de zinsnede "de artikelen 37 en 39" vervangen door de zinsnede "artikel 29, §2, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 76. In artikel 63ter van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid, a), worden tussen het woord "maatregelen" en het woord "voorzien" de woorden "en sancties" ingevoegd;

2° In het eerste lid, a), wordt het woord "voorlopige" opgeheven;

3° in het eerste lid, b), wordt de zinsnede ", bedoeld in artikel 37, § 2" vervangen door de zinsnede "als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Art. 77. Aan artikel 63 quater van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 2 februari 1994 en gewijzigd bij de wet van 27 december 2006 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid wordt de zinssnede "De artikelen 52bis" vervangen door de zinsnede "de artikelen 20 en 21, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

2° achteraan wordt toegevoegd "voor zover die procedures betrekking hebben op de ontzetting uit het ouderlijk gezag en het toezicht op de gezinsbijslagen of andere sociale uitkeringen".

Art. 78. Artikel 85 van dezelfde wet, hersteld bij de wet van 13 juni 2006 wordt opgeheven:

Afdeling 2. Wijzigingen van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

Art. 79. In artikel 3, paragraaf 1, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, gewijzigd bij het decreet van 12 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid wordt de zinsnede "ten aanzien van de jeugdhulpaanbieders, de toegangspoort en het ondersteuningscentrum Jeugdzorg" vervangen door de woorden "in alle contacten met de jeugdhulp, de diensten die op grond van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht door de gemeenschap worden georganiseerd of beantwoorden aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden, de gemeenschapsinstelling en de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening";

2° Tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Artikel 8 tot en met 10 zijn niet van toepassing wanneer dit decreet toegepast wordt binnen het kader van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht."

Afdeling 3. Wijzigingen van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp

Art. 80. In artikel 2, §1, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, gewijzigd bij het decreet van 12 juli 2016 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 18° wordt de zin "een voorziening als vermeld in artikel 47 van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand" vervangen door de zin "een instelling als vermeld in artikel 2, 4°, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht";

2° in punt 27° worden de woorden "en het ondersteuningscentrum" vervangen door de woorden "het ondersteuningscentrum en de gemeenschapsinstelling".

Art. 81. Aan artikel 47 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2016, wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"3° Als het openbaar ministerie aantoonst dat cumulatief de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- a) er loopt voor de minderjarige een procedure bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank op grond van artikel 14 van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht;
- b) er zijn voldoende aanwijzingen dat de minderjarige, vermeld in a), zich in een verontrustende situatie bevindt."

Art. 82. In artikel 55, eerste lid van hetzelfde decreet wordt punt 3° vervangen door wat volgt:

"3° een van de maatregelen of de sancties, vermeld in de artikelen 20, §2, eerste lid en 29, §2, eerste lid, van het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht."

Art. 83. In artikel 57, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de woorden "een wet betreffende de opgave van maatregelen voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd" vervangen door de woorden "het decreet van XXX betreffende het jeugddelinquentierecht".

Hoofdstuk 7: Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffings- en overgangsbepalingen

Art. 84. De wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, gewijzigd bij de wetten van 13 juni 2006 en 27 december 2006, wordt opgeheven op de datum van inwerkingtreding van de in artikel 44, tweede lid, vermelde artikelen.

Art. 85. De resterende bepalingen van artikel 37 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, gewijzigd bij de wet van 27 december 2006, worden opgeheven op de datum van inwerkingtreding van de in artikel 89, tweede lid, vermelde artikelen.

Art. 86. De resterende bepalingen van artikel 52, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, gewijzigd bij de wet van 15 mei 2006, wordt opgeheven op de datum van inwerkingtreding van de in artikel 89, tweede lid, vermelde artikelen.

Art. 87 §1. Een voorlopige maatregel of maatregel die werd uitgesproken door de jeugdrechter of jeugdrechtbank met toepassing van de wet van 8 april 1965, en die in uitvoering is op de datum van inwerkingtreding van dit decreet, kan verder worden uitgevoerd.

Een bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank aanhangig gemaakte zaak met toepassing van de wet van 8 april 1965, waarover op de datum van inwerkingtreding van dit decreet een beslissing werd genomen maar die nog niet in uitvoering is, wordt uitgevoerd conform de genomen beslissing.

De regels vermeld in de wet van 8 april 1965, die op de uitvoering van de in het eerste en tweede lid vermelde voorlopige maatregelen, maatregelen en beslissingen betrekking hebben, zijn van toepassing.

§2. Een bij de jeugdrechter of jeugdrechtbank aanhangig gemaakte zaak met toepassing van de wet van 1 maart 2002, waarover op de datum van inwerkingtreding van dit decreet een beslissing werd genomen maar die nog niet in uitvoering is, wordt uitgevoerd conform de genomen beslissing.

Afdeling 2. Bepalingen over de inwerkingtreding en de uitvoering

Art. 88. Binnen de drie jaar dient de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een rapport over de evaluatie, met inbegrip van een wetenschappelijke evaluatie van de bepalingen in de artikelen 37 en 38, van dit decreet in.

Art. 89. Onverminderd het tweede lid, treedt dit decreet in werking op 1 januari 2019.

Voor de artikelen 25, §8, derde, vierde en vijfde lid, 32, derde lid, 33, tweede lid en 34, §1, derde lid, voor zover de vervangende reactie het toevertrouwen van de minderjarige delictpleger aan een afdeling binnen een

gemeenschapsinstelling, ingericht voor minderjarigen die een reactie opgelegd krijgen met toepassing van dit decreet betreft, 26, 27, 35, 36, 37 en 39, bepaalt de Vlaamse Regering de datum van inwerkingtreding nadat zij uitdrukkelijk heeft vastgesteld dat de nodige randvoorwaarden zijn gerealiseerd die toelaten dat deze artikelen kunnen uitgevoerd worden. Deze artikelen treden uiterlijk in werking op 1 januari 2022.

Artikel 37, §8, treedt in werking drie maanden na publicatie in het Belgisch Staatsblad van de laatste van de instemmingsdaden van het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Federale Staat.

Als de Vlaamse Regering, met het oog op de realisatie van deze randvoorwaarden investeringssteun geeft conform de toepasselijke regelgeving, kan zij ook diegene die de investeringssteun bekomt, toezeggen dat de nodige erkenningen en werkingsmiddelen zullen toegekend worden op het ogenblik dat de infrastructuur waarvoor de investeringssteun wordt verleend, in gebruik wordt genomen.

Brussel, 13 juli 2018.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN

Reguleringsimpactanalyse voor het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2017/207 van 19 juni 2017
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: Jo Vandeurzen
RIA	X
JoKER	X

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	peter.casteur@vlaanderen.be
organisatie	Kabinet Vlaams minister Vandeurzen
beleidsdomein	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
entiteit	Agentschap Jongerenwelzijn

2 Titel en fase

Voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

3 Samenvatting

De bepalingen in het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht creëren een noodzakelijke decretale basis voor de nieuwe bevoegdheden die de Vlaamse Gemeenschap verkreeg op het vlak van de aanpak van jeugddelinquentie en dit als gevolg van de zesde staatshervorming. In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering werd de beslissing genomen om een Vlaamse visie uit te werken en meteen ook werk te maken van een regelgevend initiatief (een decreet). Vlaanderen kiest hierbij voor een gedifferentieerde aanpak van jeugddelinquentie en vertrekt hierbij van vijf principes: eigen verantwoordelijkheid van jongeren, afdoende rechtswaarborgen op maat van jongeren, constructief sanctioneren, complementariteit tussen herstel – welzijn – justitie en het uitzonderlijk karakter van opsluiting als ultimum remedium.

4 Probleembeschrijving

De Zesde Staatshervorming heeft de bevoegdheidsverdeling inzake de jeugdbescherming gewijzigd. Het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming hevelt een aantal bevoegdheden over naar Vlaanderen. Zo

werd ook de bevoegdheid inzake artikel 5, §1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHL) uitgebreid. In navolging van de communautarisering zijn de gemeenschappen nu bevoegd voor volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

Het betreft hier hoofdzakelijk een wetgevende bevoegdheid met betrekking tot het bepalen van de reactiewijzen op jeugddelinquentie. Het is duidelijk dat aan passingen aan de procedure of de gerechtelijke organisatie die volgen uit de aanpassing van het maatregelpakket blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid.

Door de wijziging in de bevoegdheden is de Vlaamse Gemeenschap dus o.m. bevoegd geworden voor het bepalen van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Hierdoor is de Vlaamse Gemeenschap ook bevoegd geworden voor de maatregelen die vervat liggen in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade. We wensen het maatregelpakket aan te passen aan de Vlaamse beleidskeuzes en duidelijk te expliciteren wat er mogelijk is in welke fase van de rechtspleging. We wensen ook een einde te stellen aan enkel oneigenlijke praktijken zoals deze heden ten dage bestaan.

JOKER:

Met het decreet betreffende de integrale jeugdhulp werd de verkokering in de jeugdhulpverlening in Vlaanderen en het gebrek aan samenwerking tussen de sectoren aangepakt. Er doen zich echter nog lacunes en overlappingsen voor in de jeugdhulpverlening en de manier van reageren naar minderjarigen die delicten plegen. Dit heeft een belangrijke impact op de feitelijke hulpverleningsrelatie waarin de minderjarige zich bevindt. De aard van de aangeboden hulp aan minderjarigen wordt eerder gedetermineerd door individuele beslissingen van verwijzers, het toeval, de beschikbaarheid van aanbod of de lengte van de wachtlijst van hulpverleningsvormen dan door de hulpvraag zelf. Hierdoor vallen bepaalde minderjarigen tussen twee stoelen en werken hulpverleners naast elkaar. Minderjarigen en gezinnen blijken ook moeilijk hun weg te vinden naar de meest adequate hulpverleningsinstanties door onder meer een te onduidelijke profilering van de jeugdhulpverlening. Daarbij komt nog dat de jeugdhulpverlening, de aanpak van jeugdige delictplegers en de verwijzingspraktijk door minderjarigen en hun ouders of opvoedingsverantwoordelijken vaak als weinig transparant en soms, omwille van het gebrek aan transparantie, zelfs als bedreigend wordt ervaren. De reactie op een jeugddelict en een meer hulpverlenend traject zijn ook niet altijd even duidelijk van elkaar afgelijnd. Het is hierbij van belang dat jeugdige delictplegers ook toegang krijgen tot de integrale jeugdhulp.

Tenslotte is er te weinig zicht op de effecten en resultaten van interventies naar minderjarigen en hun gezinnen.

5 Beleidsdoelstelling

Het is duidelijk dat we in Vlaanderen duidelijke eigen accenten leggen in de aanpak van jeugddelinquentie. Dit bleek ook al tijdens de voorbereidende werkzaamheden naar aanleiding van de hervorming van de jeugdbeschermingswet van 8 april 1965.

Anno 2015, bij de aanvang van het traject naar een eerste Vlaams decreet betreffende jeugddelinquentie, was het van belang om een geactualiseerde en realistische update te hebben van wat in Vlaanderen momenteel leeft

vanuit zowel maatschappelijk oogpunt als naar vernieuwde inzichten gebaseerd op recente cijfergegevens. We baseren ons hierbij op de evolutie m.b.t. de geregistreerde jeugdcriminaliteitscijfers, maar koppelen dit ook aan de vaststelling dat we worden geconfronteerd met een steeds complexere samenleving en nieuwe tendensen. Daarom is het noodzakelijk bij het uittekenen van de contouren van een vernieuwde innovatieve aanpak hiermee voldoende rekening te houden en de nodige flexibiliteit in het pakket aan mogelijke reacties in te bouwen om gericht om te kunnen gaan met jeugddelinquentie in Vlaanderen. De zesde staatshervorming geeft Vlaanderen voldoende bevoegdheden om het maatregelenpakket zo danig uit te tekenen dat we als maatschappij en in het belang van onze jongeren de juiste keuze kunnen maken zonder hierbij te vervallen in een te rigide of gebetonneerd aanbod dat geen antwoord biedt aan een veranderende samenleving. Het is van groot belang dat we een Vlaams beleid opbouwen op recente wetenschappelijke inzichten binnen de jeugdcriminologie. Ook het maatregelenpakket uit de jeugdbeschermingswet van 8 april 1965 wordt kritisch benaderd. Wat werkt, moeten we versterken, andere interventies moeten we bijsturen of verlaten.

Onze beleidsdoelstelling bestaat er dan ook in om een decretale basis te voorzien welke onze Vlaamse visie op (de aanpak) van jeugddelinquentie verankerd. We willen hierbij een systeem uitwerken dat beter aansluit bij onze Vlaamse accenten en dat rechtszekerheid en duidelijkheid aanbiedt aan de minderjarigen die het voorwerp uitmaken van deze regelgeving.

Dit zal leiden tot het opheffen van sommige bepalingen van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade. Eveneens zal onze gekozen beleidsoptie leiden tot een aanpassing van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp omwille van de gescheiden maar complementaire trajecten die we voor ogen hebben. Ook maken we de meeste bepalingen uit het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp van toepassing op jeugdige delinquenten in het kader van de uitbouw van een afdoend rechtskader met duidelijke rechtswaarborgen.

JOKER:

De doelstelling naar jongeren is om met een nieuw decreet tot een meer gedifferentieerde aanpak, en hierdoor meer aangepast aan de (situatie, maturiteit, context) jongeren, te komen in Vlaanderen. Met dit decreet wil men bijdragen tot een objectieve, professionele en onderbouwde reactie op normovertredingen waarbij de minderjarige een reactie wordt opgelegd die hem aanspreekt op zijn verantwoordelijkheid, hem de kans geeft om zelf maximaal bij te dragen tot het herstel van de gevolgen van het gepleegde jeugddelict en die niet verder reikt dan wat de ernst van het delict vereist.

Een andere doelstelling is om de jongeren meer duidelijkheid en rechtszekerheid te verschaffen. Een jongere moet tijdig weten waar hij aan toe is en wat hem boven het hoofd hangt maar moet ook weten dat het daarna stopt. Het moet voor de jongeren heel helder zijn wanneer zij worden aangesproken omwille van een normovertreding dan wel omwille van de verontrustende situatie waarin ze zich bevinden. Beide dienen duidelijk van elkaar te onderscheiden te worden, maar complementaire trajecten moeten mogelijk zijn indien nodig. Het voorzien in ononderbroken trajecten en garanderen gepaste reacties worden sterk naar voor gebracht in het voorontwerp van decreet.

6 Opties

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

Behoud van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

De wet van 8 april 1965 bepaalt de maatregelen die de jeugdrechter kan nemen wanneer jongeren delicten plegen. Sinds de hervorming van het jeugdrecht in 2006 werd het arsenaal aan maatregelen dat de jeugdrechter ter zijner beschikking heeft, uitgebreid. Daarnaast werd de exclusief beschermende finaliteit van de wet werd

vervangen door een waaier van herstellende, sanctionerende, responsabiliserende en pedagogische reactiewijzen. Herstelrecht kreeg na 2006 een bevoorrechte plaats. Ondanks de aanwezigheid van heel wat elementen die niet terug te brengen zijn tot het denken vanuit een beschermingsmodel, blijft de jeugdwet uitdrukkelijk aangeven te vertrekken vanuit het beschermingsmodel.

Een aantal van de voorziene maatregelen in de jeugdwet zijn tot op heden nog niet in werking getreden. Het gaat om de mogelijkheid voor de rechter om een intensieve educatieve begeleiding, een ambulante of residentiële behandeling van een verslavingsproblematiek of psychiatrische problematiek en een plaatsing met het oog op een positieve prestatie op te leggen. Tevens werd de voorziene verlenging tot 23 jaar niet uitgevoerd en wordt ook de mogelijkheid om ouders een ouderstage op te leggen niet toegepast. Hiervoor werden niet de nodige middelen en samenwerkingsakkoorden voorzien.

De bestaande beleidsopties die voortvloeien uit deze wet, kunnen ongewijzigd overgenomen worden zonder de bevoegdheidsgrenzen te overschrijden. De maatregelen opgesomd in de wet van 8 april 1965 worden immers reeds uitgevoerd door de Vlaamse Gemeenschap. De doelgroep van deze wet bestaat uit jongeren die worden vervolgd wegens een als misdrijf omschreven feit, gepleegd vóór de leeftijd van 18 jaar. Andere personen die bij de rechtspleging worden betrokken, zijn de ouders van de minderjarigen en, in voorkomend geval, het slachtoffer.

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en)**

Optimaliseren van de regelgeving binnen de huidige federale beleidsvisie en het in werking stellen van de reeds bestaande beleidskeuzes.

De huidige wet kent een mix van verschillende finaliteiten die de jeugdrechter afhankelijk van het dossier kan inzetten. De wet van 8 april 1965 is in uitvoering en de onderliggende visie kan behouden blijven. Tegelijkertijd kan het beleid ten aanzien van jeugddelinquentie geoptimaliseerd worden op 4 vlakken:

- De huidige wet is onoverzichtelijk en bevat fouten;
- Niet alle maatregelen zijn reeds in werking getreden. De nodige samenwerkingsakkoorden om dit te realiseren moeten uitgewerkt worden;
- De uitvoering van de huidige wet kan geoptimaliseerd worden, zoals het gebruik van Herstelgerichte Constructieve Afhandeling (HCA) aanmoedigen bij jeugdrechters of de band met de jeugdhulp;
- Een aantal tekortkomingen die relatief eenvoudig gewijzigd kunnen worden, zoals het vastleggen van een ondergrens op twaalf jaar of het regelgevend verankeren van de differentiatienota betreffende de werking van de gemeenschapsinstellingen.

→ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie**

De wet aanpassen aan een nieuwe beleidsvisie op jeugddelinquentie

Met het initiëren van de opmaak van een plan van aanpak en werkstructuur ‘naar een Vlaams decreet’ door de opmaak van de Conceptnota van 20 maart 2015 - *Contouren en plan van aanpak voor een Vlaams beleid inzake een gedifferentieerde aanpak van jeugddelinquentie* -, ambiëren we finaal de optie van het aanpassen van de wet van 8 april 1965 aan een nieuwe beleidsvisie. We willen komen tot eigen Vlaamse accenten in de invulling van de nieuwe bevoegdheid. We volgen hierbij het advies vanuit het Groenboek, dat gelet de betrokkenheid en expertise op dit domein, het agentschap Jongerenwelzijn in nauw overleg met alle stakeholders, een belangrijke regierol heeft in het voorbereiden, uittekenen en uitbouwen van een eigen Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie.

In het Vlaams Regeerakkoord werden een aantal contouren of keuzen al duidelijk gemaakt. Deze vormen doorheen het verdere traject de richtlijn en in het uittekenen van een Vlaams decreet. Uit het Regeerakkoord kunnen we een aantal zeer duidelijke krijtlijnen en keuzen afleiden:

- We opteren voor een eigen Vlaamse aanpak met duidelijke accenten;

- We kiezen voor een gedifferentieerde en integrale aanpak, zowel in de private als het publieke aanbod, die constructief en herstelgericht is en die wordt geïntegreerd binnen een Vlaamse visie op jeugddelinquentie;
- We bouwen kwaliteitseisen en rechtswaarborgen in, zoals een proportionele reactie die rekening houdt met de ernst van de feiten en de maturiteit van de jongere met aandacht voor de nodige rechtsbescherming in functie van de mate van vrijheidsberoving;
- We zorgen voor duidelijk onderscheiden, maar complementaire trajecten met de integrale jeugdhulp;
- We zetten in op een structurele afstemming met zowel jeugdmagistratuur als de gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg;
- Concreet wordt ook geopteerd om de leeftijdsgrens te behouden op twaalf jaar, evenals de mogelijkheid tot uithandengeving vanaf zestien jaar;
- We integreren de werking van de jeugdinstelling van Everberg in de gemeenschapsinstellingen, en stemmen hier ook de werking in het detentiecentrum in Tongeren op af. Binnen de nieuwe bevoegdheid van het beheer van de instellingen van Everberg en Tongeren willen we de populatie van Tongeren op termijn integreren in een Vlaamse aanpak en aangepaste infrastructuur. Hiervoor zal een bijzondere opvang gecreëerd worden in een afgescheiden en hoog beveiligde leefgroep en dit tot de leeftijd van drieëntwintig jaar.

JOKER:

De doelstelling naar kinderen en jongeren is om met een nieuw decreet tot een meer duidelijke en transparante reactie op jeugddelinquentie te komen in Vlaanderen. Met het nieuwe decreet wil men bijdragen tot een objectieve, professionele en multidisciplinaire aanpak waarbij het herstelgericht reageren en een positieve visie op de verantwoordelijkheid van de minderjarige centraal staat. Een bijkomende doelstelling is om professionals op het terrein te versterken in het omgaan met jeugddelinquentie door het hanteren van werkzame methodieken te stimuleren die ook focussen op de context van de minderjarige. Daarnaast moet er een beleid gevoerd worden dat de factoren die aanleiding geven tot jeugddelinquentie voorkomt. Leefsituaties van minderjarigen kunnen dermate problematisch zijn dat het maatschappelijk noodzakelijk is om hulp te verlenen, ook zonder dat een hulpvraag wordt gesteld, ook minderjarige delictplegers moeten dus toegang hebben tot jeugdhulp. Voor kinderen en jongeren die een procedure lopende hebben bij de jeugdrechtbank is het van groot belang dat zij voldoende kansen krijgen om opnieuw een traject te lopen in de buitengerechtelijke jeugdhulp en dat er rechtszekerheid gecreëerd wordt voor hen en hun leefomgeving.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

De Vlaamse overheid (Vlaamse Regering en de administratie), minderjarige verdacht worden van het plegen van een jeugddelict tussen de leeftijd van twaalf en achttien jaar, minderjarigen die veroordeeld zijn voor het plegen van een jeugddelict tussen de leeftijd van twaalf en achttien jaar, uit handen gegeven jongeren en de uit handen gegeven jongeren aan wie een gevangenisstraf is opgelegd tot de leeftijd van drieëntwintig jaar, de ouders en opvoedingsverantwoordelijken van deze minderjarige en het slachtoffer.

Gerechtelijke actoren, personeel van de private voorzieningen en publieke gemeenschapsinstellingen of het Vlaams detentiecentra, personeel tewerkgesteld bij een door de gemeenschap georganiseerde dienst of bij een dienst die beantwoordt aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden.

Nuloptie

Effectbeschrijving

Voordelen

- Rechtszekerheid en continuïteit in wetgeving en begeleiding

Nadelen

- In de huidige situatie zijn een aantal maatregelen niet in werking getreden;
- De rechtswaarborgen van daders en slachtoffers worden niet voldoende gewaarborgd;
- De mix van finaliteiten leidt tot een zeer diverse besluitvormingspraktijk, afhankelijk van de interpretatie van de jeugdmagistraten;
- Er bestaan een aantal oneigenlijke, rechtsonzekere praktijken (bv. duur van de voorlopige rechtspleging).

Indirecte effecten op andere beleidsthema's

- Werking van het gerecht met inbegrip van het vervolgingsbeleid;
- Jeugdhulp/Bijzondere Jeugdzorg;
- Onderwijs voor jongeren in de residentiële jeugdzorg

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
De Vlaamse Overheid	Continuïteit in de uitvoering van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.	/	Een aantal maatregelen kunnen niet worden uitgevoerd.	/
Minderjarige	Continuïteit	/		
Ouders en opvoedingsverantwoordelijken			Weinig tot geen mogelijkheden om hen te betrekken in de reactie op het gepleegde jeugddelict.	
Slachtoffer			Weinig erkenning.	
Personeel in voorzieningen	Continuïteit			

Personeel bij diensten georganiseerd door de overheid	Continuïteit			
Personeel bij diensten beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden	Continuïteit			

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Voordelen

- Er wordt een duidelijk kader gecreëerd waarbinnen jeugdrechters eenduidige beslissingen kunnen nemen welke in hoofde van de minderjarige zorgen voor duidelijkheid en voorspelbaarheid;
- De rechtswaarborgen van (vermoedelijke) daders en slachtoffers worden verhoogd;
- Een nieuw decreet creëert bijkomende mogelijkheden om gediversifieerd te reageren op delicten, zeker voor jongeren met specifieke zorgbehoeften zoals drugsverslaving of complexe meervoudige/psychiatrische problemen;
- In de nieuwe beleidsvisie zijn de richtinggevende principes voor de jeugdhulp geïntegreerd. De reactie op delicten is zo complementair met de reactie op problematische situaties. Dit maakt dwarsverbanden, continue trajecten en vermaatschappelijking van de zorg mogelijk maar ook gescheiden opvang;
- De wetenschappelijke onderbouw draagt bij tot de kwaliteit van de reacties:

Nadelen

- Om deze beleidsvisie volledig te implementeren, zijn er op sommige vlakken wijzigingen aan de procedure van rechtspleging nodig zoals snellere procedures, aandacht voor het slachtoffer, etc.. Behoudens uitzonderingen, blijft dit een federale bevoegdheid, waardoor wat deze onderdelen betreft, het decreet in overleg met de FOD Justitie zal moeten uitgewerkt worden. Anders is het voor wat betreft de impliciete bevoegdheden: waar mogelijk gaan we voor een maximale invulling in functie van het uittekenen van een coherent geheel.
- De voorgestelde aanpassingen vergen een grondige implementatie die op een aantal vlakken verschilt van de huidige uitvoering. Hier moeten de nodige middelen tegenover staan en een overgangperiode moet worden voorzien om dit te realiseren.

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
De Vlaamse Overheid	Beleid inzake jeugddelinquentie gebaseerd op eigen keuzes en accenten.		Materiële bevoegdheid. Geen of slechts zeer beperkte procedurele wijzigingen mogelijk.	

Minderjarige	- Rechtszekerheid - Proportionele reactie - Snelle reactie - Constructieve reactie - Duidelijk onderscheid met jeugdhulp			
Ouders en opvoedingsverantwoordelijken	Kunnen worden betrokken in de uitvoering en opvolging van de gevolgen van het jeugddelict en kunnen ook zelf worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid vanuit hun rol als 'opvoedingsfiguur'			
Slachtoffer	Wordt meer centraal gesteld wordt maximaal betrokken			
Personeel in voorzieningen	Duidelijkheid omtrent de kwalificatie waarmee jongeren binnenstromen (scheiding VOS – delictpleger)			
Personeel bij diensten georganiseerd door de overheid				
Personeel bij diensten beantwoordend aan de door de gemeenschap gestelde voorwaarden	Er wordt maximaal ingezet op herstelrechtelijk aanbod.			

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Voordelen

- Rechtszekerheid en continuïteit in wetgeving en begeleiding;
- Mogelijkheid tot realisatie van een geïntegreerd beleid;
- De inwerkingtreding van alle voorziene maatregelen creëert bijkomende mogelijkheden om gediversifieerd te reageren op delicten, zeker voor jongeren met specifieke zorgbehoeften zoals psychiatrische problemen (in het bijzonder drugsproblemen).

Nadelen

- De rechtswaarborgen van daders en slachtoffers worden niet voldoende gewaarborgd;
- Wanneer gestreefd wordt naar de inwerkingtreding van het volledige pakket maatregelen, is een zorgzame en gefaseerde transitie noodzakelijk.

JOKER:

- Belang van het kind (IVRK, art. 3): Het voorontwerp van decreet is opgemaakt met het belang van de minderjarige in de jeugdhulp voor ogen. Ook voor minderjarige delictplegers moet de toegang tot jeugdhulp te allen tijde mogelijk zijn.
- Non-discriminatie voor alle kinderen en jongeren (IVRK, art. 2): Het voorontwerp van decreet streeft naar een meer onderbouwde reactie na waarbij een gelijke behandeling van alle minderjarigen voorop staat.

8 Vergelijking van de opties

Alleen door de wet van 8 april 1965 te wijzigen en een decretale basis te voorzien, kan uitvoering worden gegeven aan een eigen Vlaams beleid met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie.

Wanneer we de effecten van alle opties vergelijken zien we dat de gekozen optie meer positieve effecten met zich meebrengt dan de andere, waarbij we zeker het belang van de jongere meenemen in onze overweging. Gezien het feit dat de gekozen optie meer duidelijkheid en rechtszekerheid met zich meebrengt voor de jongeren, kunnen wij niet anders dan kiezen voor de uitwerking van een Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie.

9 Uitvoering

Een decretale basis en de opmaak van uitvoeringsbesluiten zijn noodzakelijk.

JOKER:

De communicatie naar minderjarigen wordt ook in het voortraject naar het voorontwerp van decreet pro-actief opgenomen door o.a. betrokkenheid van vzw Cachet en de adviesvragen o.a. Jeugdraad, KeKi en Kinderrechtencommissariaat. Jongeren hebben recht op duidelijke informatie en communicatie.

10 Administratieve lasten

Dit decreet creëert geen bijkomende administratieve lasten.

Kosten voor burgers, organisaties (hulpverleners) naar de overheid toe (additioneel door de nieuwe regelgeving) zijn er niet: geen nieuwe registratieverplichtingen, ...

JOKER:

De effecten jongeren zijn duidelijk gemaakt in het onderdeel van deze RIA met betrekking tot de effecten.

11 Handhaving

Bijzondere aandacht gaat uit naar het bepalen van minimale normen met betrekking tot het opleggen van dwang- en controlemaatregelen, extern toezicht en klachtenbehandeling.

Controle mogelijk laten door Zorginspectie voor zowel het private aanbod als in de gemeenschapsinstellingen blijft behouden.

Met de inwerkingtreding van het decreet houdende het externe toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren wordt een Commissie van toezicht ingesteld welke in volle onafhankelijkheid o.m. toeziet op de bejegening in de ruime zin van jongeren in voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang, kennis neemt van grieven over de bejegening van jongeren die in deze voorzieningen verblijven alsook bemiddelen of jongeren toeleiden naar het Kinderrechtencommissariaat om hun klachtrecht uit te oefenen. Het toezicht wordt ter plaatse uitgeoefend door maandcommissarissen.

De voor- en nadelen hiervan moeten nog bestudeerd worden. Het zal aan de Vlaamse Regering zijn om, rekening houdend met alle voor- en nadelen, visie van Zorginspectie en visie van Commissie van Toezicht, hierover een beslissing te nemen.

12 Evaluatie

De doelstellingen en uitvoering van het voorontwerp van decreet zullen om de drie jaar geëvalueerd worden. Bij deze evaluatie moet de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een rapport indienen.

13 Consultatie

Professionele stakeholders – jongeren - Ouders

Het traject naar een Vlaams decreet betreffende jeugddelinquentie werd op gang getrokken via een maatschappelijk debat. Het actief inzetten op de perspectieven van de diverse relevante actoren in Vlaanderen is een belangrijke eerste stap. Dergelijk debat diende te leiden tot een krachtige visienota (zes besluitteksten) over de aanpak van jeugddelinquentie in Vlaanderen. Het maatschappelijk debat werd georganiseerd met jeugdparquetmagistraten, jeugdrechters, jeugdadvocaten, academici, kinderrechtencommissariaat, actoren binnen de integrale jeugdhulp, kinder- en jeugdpsychiaters, HCA-diensten, de gemeenschapsinstellingen, vertegenwoordigers van de Federale Overheidsdiensten Justitie en Volksgezondheid en de betrokken Vlaamse agentschappen. Deelnemers engageerden zich om in dialoog de belangrijke basisprincipes en uitgangspunten aan te geven voor een gedragen, onderbouwde en actuele visie op de aanpak van jeugddelinquentie.

Omwille van het belang van het perspectief van jongeren en ouders actief en van bij aanvang te betrekken, werden parallel ook samen met jongeren en ouders werkgroepen georganiseerd. Voor de inbreng van jongeren werkten we samen met vzw Cachet. De samenwerking met de ouders werd opgezet met behulp van de ouderverenigingen Popant (Antwerpen), Joplim (Lomburg), Roppov (Oost-Vlaanderen) en ouderparticipatie Vlaams-Brabant.

De werkzaamheden resulteerden in zes besluitteksten waarin de visie van professionele stakeholders, jongeren en ouders integraal weergegeven worden. Deze besluitteksten belichtten uitvoerig de visie van de verschillende betrokkenen rond de relevante thema's in het nieuw op te maken jeugddelinquentierecht. Deze zes besluitteksten alsook andere documenten zijn beschikbaar op <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/over-ons/regelgeving/#tjr>.

Volgende adviezen op het voorontwerp van decreet zijn bekomen en verwerkt in de ontwerp teksten:

- Het advies van de Vlaamse Jeugdraad (advies 1709 van 6 september 2017);

- Het advies van het Kinderrechtencommissariaat (advies 2017/2018/02 van 10 november 2017);
- Het advies van het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) (advies 2017/1 van september 2017).

Armoedetoets

Op 15 april 2016 kreeg de administratie fiat van het kabinet van minister Vandeuren om een armoedetoets uit te voeren voor het traject Jeugdrecht. In samenspraak met het kabinet werd besloten een overleg te organiseren met het Netwerk tegen Armoede over de aanpak en de fasering van de armoedetoets. Zij werden uitgenodigd op 26 mei om, samen met de projectverantwoordelijken die binnen het agentschap Jongerenwelzijn de werkzaamheden rond het jeugdsanctierecht coördineren, te komen tot een plan van aanpak.

We kwamen tot de afspraak dat het Netwerk tegen Armoede een armoedetoets zou uitvoeren op basis van de besluitteksten van de 6 thematische werkgroepen met de stakeholders (cf. supra). Eventueel na consultatie van hun achterban bij deze ontwerp teksten. Deze besluitteksten vormen nog geen beslist beleid maar het een bewuste keuze om de armoedevereniging vrij vroeg in het traject de kans te geven om te reflecteren over de voorgestelde beleidslijnen en hen zo de mogelijkheid te bieden om aandachtspunten te formuleren. In die fase van het wetgevingstraject kon nog ruimte gemaakt om desgewenst aanpassingen en aanvullingen te doen op basis van het advies van het Netwerk tegen Armoede.

Bij het begin van de zomer van 2016 werden de gefinaliseerde besluitteksten van de 6 werkgroepen bezorgd aan het Netwerk tegen Armoede. Na het lezen van deze teksten kregen we van hen de volgende feedback (op 13/9/2016):

“Onze bijzondere aandacht ging uiteraard ook naar de standpunten van de jongeren en de ouders. Na toetsing bij enkele van onze verenigingen (jongeren en/of ouders) van deze standpunten, blijkt dat deze erg nauw aansluiten bij de standpunten vanuit de verenigingen. Ze geven duidelijk en omstandig weer wat ook mensen uit de vereniging ervaren omtrent het jeugdrecht. Het Netwerk wil graag extra benadrukken dat voor ouders en jongeren in armoede het concept VOS en MOF erg door mekaar loopt en dat ze meer dan anderen het gevoel hebben dat de leefomstandigheden (ongeschikte woning, geen werk, lage scholing, ...) extra doorweegt bij plaatsing of beslissingen van de jeugdrechtbank. Dit werd ook al aangehaald in de standpunten van ouders en jongeren, maar wilde het Netwerk graag nog extra benadrukken. Bij deze meent het Netwerk dat het niet nodig is om nog een extra bevragingronde te doen in deze fase bij de ouders en jongeren in onze vereniging.”

14 Contactinformatie

Ellen Van Wellen

Staflid
Agentschap Jongerenwelzijn
Koning Albert II-laan, 35 bus 32, 1030 Brussel
02/5533681
ellen.vanwellen@jongerenwelzijn.be

Virna Saenen

Beleidsmedewerker afdeling Ondersteuningscentra en Sociale Diensten Jeugdrechtbank – aanspreekpunt
kinderrechten
Agentschap Jongerenwelzijn
Koning Albert II-laan, 35 bus 32, 1030 Brussel
02/5533185
virna.saenen@jongerenwelzijn.be

